ÖTKİR HOŞİMOV'UN HURKİTİLGAN TÜŞ, UZUN KEÇALAR, ҚUYOŞ TAROZİSİ ADLI HİKÂYELERİNİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

Zebo FAZLIDDINOVA

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Ahmet KARAMAN

Ağustos, 2021

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖTKİR HOŞİMOV'UN HURKİTİLGAN TÜŞ, UZUN KEÇALAR, ḲUYOŞ TAROZİSİ ADLI HİKÂYELERİNİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

Hazırlayan

Zebo FAZLIDDINOVA

Danışman

Doç. Dr. Ahmet KARAMAN

AFYONKARAHİSAR 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum, Ötkir Hoşimov'un "Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar, Ķuyoş Tarozisi" Hikâyelerinin Bağlam Sözlüğü adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

26/08/2021

İmza

Zebo FAZLİDDİNOVA

T.C.

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	**Adı- Soyadı**	Zebo FAZLIDDINOVA
	Numarası	190678116
	Anabilim Dalı	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
	Programı	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
	Program Düzeyi	☒Yüksek Lisans ☐Doktora ☐Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı		Ötkir Hoşimov'un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar, Ķuyoş Tarozisi adlı hikâyelerinin Bağlam Sözlüğü başlık tezi
Tez Savunma Sınav Tarihi		26/08/2021
Tez Savunma Sınav Saati		11:30

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☐oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT

MÜDÜR

ÖZET

ÖTKİR HOŞİMOV'UN HURKİTİLGAN TÜŞ, UZUN KEÇALAR, ҚUYOŞ TAROZİSİ ADLI HİKÂYELERİNİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

Zebo FAZLIDDINOVA

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

Ağustos, 2021

Danışman: Doç. Dr. Ahmet KARAMAN

Sözcükler, kullanıldığı yere göre her zaman akla ilk gelen anlamını vermeyebilir. Çoğu sözcükler farklı bağlamlarda kullanılabildiği için onları bağımsız olarak değil metnin bütünüyle ilişkilendirmek gerekir. Bu konuda araştırmacılara ve okuyuculara fayda sağlamak adına bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı da hikâyelerde kullanılan sözcüklerin kalıp ifadeleri ile birlikte kullanıldığında farklı anlamları varsa ortaya koymak, işleyiş şeklini göstermek ve bununla ilgili bir sözlük yapmaktır. Bu sözlük çalışmaları TEBDİZ (Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü) ile sistemleşmiştir. Bu çalışmada da Ötkir Hoşimov'un "Sevgi Ķissaları" (Sevgi Kıssaları) adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ķuyoş Tarozisi adlı eserin bağlam sözlüğü TEBDİZ yardımı ile hazırlanmıştır. Özbek Türkçesinin söz varlığını bu hikâyelerde tespit etmek, kelimelerin kullanım sıklığını göstermek ve bazı kelimelerin Özbek Türkçesine ait sözlüklerde belirtilmeyen anlamlarını ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmada eserlerin tümü kril alfabesi ile yazıldığı için öncelikle eseri transkribe edilerek daha sonra anlamlırını sisteme girilmiştir. Bu çalışmayla birlikte var olan sözlüklere katkıda bulunmak ve tüm Türk Lehçeleri için yararlı olacağını hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özbek Dili, Bağlam Sözlük, Ötkir Hoşimov, Hurkitilgan Tüş,Uzun Keçalar, Ķuyoş Tarozisi.

ABSTRACT

THE CONTEXTUAL DİCTİONARY OF UTKİR HASHİMOV'S STORİES NAMED OF HURKİTİLGAN TUSH, UZUN KECHALAR, KUYOSH TAROZİSİ

Zebo FAZLIDDINOVA

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF CONTEMPORARY TURKISH DIALECTS AND LITERATURES

August, 2021

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ahmet KARAMAN

Words may not always give the first meaning that comes to mind, depending on where they are used. It is necessary to associate them with the entire text, not independently since most words can be used in more than one context, Contextual index and functional dictionary studies are being conducted in order to advantage the researchers and the readers on this subject. These dictionary studies have been systematized with TEBDIZ (Turkish Literature Contextual and Functional Dictionary). In this study, The Contextual Dictionary of Utkir Hashimov's Stories Named of "Hurkitilgan Tush, Uzun Kechalar, Kuyosh Tarozisi" was prepared with the help of TEBDIZ. The aim of this study is to; To show the way contexts work from stories called " Hurkitilgan Tush, Uzun Kechalar, Kuyosh Tarozisi " is to learn and make a dictionary about it. To detect the rich vocabulary of Uzbek language in these stories, to show the freḳuency of use of words and to reveal the meanings of some words that are not specified in dictionaries of Uzbek language with this study, it is aimed to contribute to existing dictionaries and to be useful for all Turkish Dialects.

Keywords: Uzbek language, Utkir Hashimov, Contextual Dictionary, Hurkitilgan Tush, Uzun Kechalar, Kuyosh Tarozisi.

ÖN SÖZ

Bu çalışmada Ötkir Hoşimov'un "Sevgi Ḳissaları" adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ḳuyoş Tarozisi adlı eserin bağlam sözlüğü oluşturulmuştur. Eser Kiril harfleriyle yazıldığı için öncelikle transkript edilmiş, daha sonra TEBDİZ sistemine yüklenmiştir. Sisteme yüklenen sözcükler üzerinde sistemli bir çalışma yapılmış ve bağlamsal anlamları tespit edilerek eserin bağlam sözlüğü oluşturulmuştur.

Ötkir Hoşimov Özbek yazarlarının önde gelen, kalemi keskin yazarlardandır. Halkın derdini kendi derdi bilmiş ve hayatın acı gerçeklerini kaleme almış yazar, tüm eserlerinde Özbek Türkçesinin söz varlıklarında kullanmış, titizlikle çalışmalarını yürütmüştür. Eserlerinde Özbek halkının manevi dünyası, adet ve gelenekleri, hayat tarzı tasvir edilmiştir. Dili bugün Özbekistan'da kullanılan, yaşayan Özbekçedir. Kahramanlarını gerçek hayattan alır. Onların yalnız dış görünüşünü değil iç dünyasını da okuyucuya vermeye çalışır. Bu kahramanların şahsında bir devrin insanının yaşadığı sevinçleri, ıstırapları, tarihi olayları okuyucularının gözlerinin önüne serer. Özbekistan'ın eserleri en çok okunan yazarlarından biridir.

Edebi eserlerin çevirisini yaparken o dile mensup üslup ve kalıpları bilmek, atasözleri, deyimlere hâkim olmak yapılacak çalışma için en önemli unsurlardan biridir. Böylelikle eser tercümesi yapılırken yazarın hissettiklerini okuyucuya aktarabilmek daha da kolaylaşır ve eserin özgün hali kayıp olmamış olacaktır. Bu nedenle incelediğimiz eserler üzerinden bağlam sözlüğü oluşturarak, eserde geçen atasözleri, deyimler, kalıp ifadeler argolar vb. gibi bazı kelime gruplar halinde incelenmiş ve onların anlamları ile ortaya konulmuştur.

Yüksek Lisans öğrenim ve tez dönemlerinde bana her zaman yol gösteren, çalışmalarımla yakından ilgilenen, akademik her konuda bana yardımlarını esirgemeyen, benim gibi misafir öğrencilere evinde gibi hissetmesi için elinden gelenini en iyisini yapan, maddi manavı destek veren değerli danışmanım Doç. Dr. Ahmet Karaman'a katkılarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmalarım süresince bilgilerinden istifade ettiğim Arş. Gör. Ali Yeşildağ'a, Ege Üniversitesi doktora öğrencisi Avazkhan Umarov'a gösterdikleri sabır ve anlayış için teşekkür etmek istiyorum.

Bu süreç zarfında mesafe olarak uzak ama kalben yakın olan, her zaman maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, destekçim olan sevgili ailem, anneme, babama,

kardeşlerime, yardımlarından dolayı arkadaşım Muhammet Maruf'a teşekkürü bir borç bilirim.

Zebo FAZLIDDINOVA

2021, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ ..... **ii**
ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
ÖN SÖZ ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **viii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **x**
KISALTMALAR ..... **xi**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZBEK TÜRKÇESİ, ÖZBEK TÜRKLERİ VE ÖZBEK EDEBİYATI

1. ÖZBEK TÜRKÇESİ **6**
2. ÖZBEK TÜRKLERİ **7**
3. ÖZBEK EDEBİYATI **8**
4. ÖTKİR HOŞİMOV **9**
4.1. HAYATI **9**
4.2. ESERLERİ **10**
4.3. EDEBÎ KİŞİLİĞİ **10**
5. ÖZBEK HİKÂYECİLİĞİ VE KISSALARI HAKKINDA GENEL BİLGİ .. **11**

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜKBİLİM, BAĞLAM KAVRAMI VE BAĞLAM SÖZLÜKLER

1. SÖZLÜKBİLİM VE BAĞLAM KAVRAMI **12**
2. BAĞLAM SÖZLÜKLER **12**
2.1.ÖZBEKÇEDE SÖZLÜK ÇALIŞMALARI VE ÖNEMİ **13**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİN SÖZ VARLIĞINI İNCELENMESİ

1. HURKİTİLGAN TÜŞ ADLI ESERİNİN SÖZ VARLIĞI **16**
1.1. ADLAR **16**
1.1.1. Sözcük Yapısındaki Adlar 16
1.1.2. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar 19
1.2. EYLEMLER **19**
1.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler 19
1.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler 21
1.3. KALIP SÖZLER **22**
1.3.1. Deyimler 22
1.3.2. İkilemeler 23
1.3.3. Argo Sözcükler 24
2. UZUN KEÇALAR ADLI ESRİNİN SÖZ VARLIĞI **25**

2.1. ADLAR **25**
2.1.1. Sözcük Yapısından Adlar 25
2.1.2. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar 28
2.2. EYLEMLER **30**
2.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler 30
2.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler 32
2.3. KALIP SÖZLER **33**
2.3.1. Deyimler 33
2.3.2. İkilemeler 34
2.3.3. Argo Sözcükler 35
2.3.4.Yansıma Sözcükler 35
3. ḲUYOŞ TAROZİSİ ADLI ESERİN SÖZ VARLIĞI **36**
3.1. ADLAR **36**
3.1.1. Sözcük Yapısındaki Adlar 36
3.1.3. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar 39
3.2. EYLEMLER **40**
3.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler 40
3.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler 41
3.3. KALIP SÖZLER **42**
3.3.1. Deyimler 42
3.3.2. Atasözü 43
3.3.3. İkilemeler 43
3.3.4. Argo Sözcükler 44
3.3.5. Yansıma Sözcükleri 44

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

1. HURKİTİLGAN TÜŞ ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ **46**
2. UZUN KEÇALAR ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ **118**
3. ḲUYOŞ TAROZİSİ ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ **353**

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME **495**
KAYNAKÇA **501**
ÖZGEÇMİŞ **503**

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1 Özbekçe Sözlükler 15
Tablo 2. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar 18
Tablo 3. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar 18
Tablo 4. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar 19
Tablo 5. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler 20
Tablo 6. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler 21
Tablo 7.Tek Anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler 21
Tablo 8. Deyimler 23
Tablo 9. İkilemeler 24
Tablo 10. Argo Sözcükler 24
Tablo 11. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar 27
Tablo 12. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar 28
Tablo 13. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar 29
Tablo 14.Tek Anlamlı Sözcük Yapısından Eylemler 31
Tablo 15. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler 31
Tablo 16. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler 33
Tablo 17. Deyimler 34
Tablo 18. İkilemeler 35
Tablo 19. Yansıma Sözcükler 35
Tablo 20. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar 37
Tablo 21.Çok Anlamlı Sözcük Yapısından Adlar 38
Tablo 22.Söz Öbeği Yapısındaki Adlar 39
Tablo 23. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler 40
Tablo 24.Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler 41
Tablo 25. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısından Eylemler 42
Tablo 26. Deyimler 43
Tablo 27. İkilemeler 43
Tablo 28. Yansıma Sözcükler 44
Tablo 29. Hikayelerin Sıralaması 45
Tablo 30. İncelenen Ögeler 498
Tablo 31. (devamı) İncelenen Ögeler 499
Tablo 32. Tüm Eserlerin Sözlük Verileri 499

KISALTMALAR DİZİNİ

bk: bakınız
C: Cilt
ed: Editör
HT: Hurkitilgan Tush
KT: Ḳuyoş Tarozisi
mec: Mecazen
S: Sayı
s: sayfa
SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
T.C.: Türkiye Cumhuriyeti
TDEK: Türk Dünyası El Kitabı
TDK: Türk Dil Kurumu
TTK: Türk Tarih Kurumu
TEBDİZ: Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü
TT: Türkiye Türkçesi
TÖMER:Türkçe Öğretim Merkezi
UK: Uzun Keçalar
vb.: Ve benzeri

GİRİŞ

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan, kendisine özgü yasaları olan ve ancak bu yasalar çerçevesinde gelişen, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış seslerden örülmüş bir anlaşma sistemidir. Dil kültürümüzün ne kadar bildiğimizi, önemsediğimizi ve koruduğumuzu ifade eden unsurdur. Her kültürün kendini özgü dili anlayış tarzı vardır, eğer bir kültür diline ne kadar sahip çıkarsa, korursa o kültürün ölümsüz olması ve gelişmesine neden olur. UNESCO, her yıl 10 dilin öldüğünü belirtmektedir, bu yüzden kendi dilimize her zaman sahip çıkmamız yaşamasına yardımcı olmamız lazım. Sözcükler de dil gibi canlı varlıklardır. Sözcükbilimi (lexicology) batılı kaynaklarda uzun süre hem lexicology hem de lexicography olarak karşımıza çıkan bu kavram, leksikografinin giderek yalnızca sözlükbilimi çalışmalarını kapsamasıyla yerini leksikolojiye bırakmıştır. (Boz, 2019: 11-23).

Sözcükler sahip oldukları anlamların dışında zamanla yeni anlamlar kazanabildikleri gibi bir anlamda birkaç kelime de kullanılabilir. Bu özellikler hem kelimenin kendisine ait olabilir hem de diğer kelimelerle olan anlam ilişkisini gösterebilir. Kelimeler tek başlarına anlamlı olabildikleri gibi cümlede veya söz içinde kullanılışlarına göre yeni anlamlar da kazanabilirler, aralarında anlamdaş sesteşlik gibi ilişkiler de barındırabilirler. Her dil zamanla bazı nedenlerden ötürü ses, biçim ve anlamsal olarak birtakım değişikliklere uğramaktadır. Bu değişiklikler sözcükler bakımından bazen kendi anlamlarını yitirerek farklı anlamları veya mecazi anlamları ortaya koyabilir.

Dursunoğlu'na göre (2011: 31) Sözlük, bir dildeki kelimeleri, alfabetik olarak sıralayıp onların anlamlarını gösteren bir kelimeler kitabıdır, denebilir. Kelimeler, dildeki harflerin alfabetik dizime göre sıralanır. Dillerdeki bazı özel işaretler de bu sıralamada esas alınır. Kelimelerin anlamları verilirken özellikle hacimli ya da büyük sözlüklerde kelimelerin tarihî süreçte kazandığı gerçek anlamların yanı sıra yan anlamlara, mecazî anlamlara ve terim anlamlarına da yer verilir. Sözlüklerin bazılarında kelimenin kökenin (etimolojik kökeninin) hangi dile ait olduğunu, kelime türü olarak hangi türe girdiğini, yapı itibariyle nasıl bir yapıya sahip olduğunu gösteren bilgilere de yer verilir.

Bilinen en eski sözlük Sümerce-Akad'ca karşılıklar kılavuzu niteliğindeki Urra Hubullu'dur. Sözcüklerin konularına göre düzenlendiği sözlük, yirmi dört tabletten oluşmaktadır. Yaklaşık olarak MÖ 2300 yılında Akad İmparatorluğu'nda ortaya konulduğu sanılan sözlüğün tabletleri Suriye'deki Ebla kalıntılarında bulunmuştur.

Sözlük bugün Fransa'da Louvre Müzesi'ndedir (Akalın, 2010: 271). Türk edebiyatının ise sözlük türündeki ilk eseri Kaşgarlı Mahmud'un 1074 yılında tamamladığı "Dîvânu Lügâti't-Türk" adlı eseridir. Eser Türk edebiyatı için büyük önem arz etmektedir. Dîvânu Lügâti't-Türk, Türk dilinin Arapça kadar zengin olduğunu kanıtlamak ve Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmıştır. Eserin günümüze ulaşan tek nüshası Ali Emiri tarafından bulunmuştur (Akalın, 2010: 276-277).

Daha önce yazılmış sözlükleri çeşitli yönlerden inceleyip sınıflandırmak, hazırlanacak yeni sözlüklerin uyacağı kural ve yöntemleri belirleyip geliştirmek, sözlük yazımının kuramsal sorunları üzerine eğilmek bu disiplinin ilgilendiği başlıca konulardır. Bu alan, sözlük biliminin kuramı ve uygulaması olarak da nitelendirilmiştir (Toklu, 2007: 115)

1. Tezin Konusu

Tez çalışmamızın konusu; Özbekistan'ın ünlü yazarı Ötkir Hoşimov'un hikâye ve kıssalardan oluşmuş "Sevgi Ķıssaları" adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ķuyoş Tarozisi adlı hikâyelerinden yola çıkarak "Bağlam Sözlüğü" oluşturmaktır.

2. Tezin Amacı, Önemi ve Hipotezi

Bu çalışmanın amacı; Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ķuyoş Tarozisi adlı hikâyelerden bağlamların işleyiş şeklini göstermek öğrenmek ve bununla ilgili bir sözlük yapmaktır. Özbek Türkçesinin söz varlığını Ötkir Hoşimov'un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ķuyoş Tarozisi adlı hikâyelerinde tespit etmek, kelimelerin kullanım sıklığını göstermek ve bazı kelimelerin Özbek Türkçesine ait sözlüklerde belirtilmeyen anlamlarını ortaya çıkararak var olan sözlüklere katkı sağlamaktır. Bu tez, söz varlığını oluşturan kelimelerin kullanım sıklıklarının ve kelimelere yüklenen diğer anlamların belirlenmesiyle gerek üslup gerek aktarma çalışmaları için başvurulacak bir kaynak niteliği taşıyacaktır. Bu bakımdan Özbek Türkçesi ve Özbek Edebiyatı sahasında çalışacak araştırmacılara fayda sağlayacaktır. Günümüzde Özbek Edebiyatı eserleri üzerinde bağlam sözlüğü çalışmalarına rastlanmamıştır. Bu çalışmayla birlikte eksikliği olan bir alana katkı sağlanacaktır.

3. Tezin Kapsamı, Sınırlılıkları ve Kuramsal Çerçeve

3.1. Tezin Kapsamı ve Sınırlılıkları

Özbek Edebiyatı'nın önde gelen yazarlarında biri olan Ötkir Hoşimov'un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ķuyoş Tarozisi adlı hikayelerinin söz varlığı ortaya

çıkarılacak ve hikâyelerin söz varlığını oluşturan sözcükler, deyimler, atasözleri, çeviri deyimler, alıntılar, kültür dili, kalıplaşmış günlük ifadeler bağlamlı dizin yardımıyla alfabetik olarak ortaya konacak ve böylelikle bu ham malzeme üzerinde çalışılarak sözcükler bağlamdan hareketle anlamları tespit edilecektir. Bağlam sözlüğünün amacı standart sözlükler gibi söz varlığını oluşturan dil ögelerinin kökenini, türünü vb. ortaya koymak olmadığı için model alınan bağlamlı dizin sözlükleri gibi bu sözlükte de aynı uygulamaya gidilecek; kelime kökeni, tür bilgileri gösteren kısaltmalar kullanılmayacaktır.

3.2. Kuramsal Çerçeve

Bağlam sözlüğü çalışmalarının sayesinden edebi metindeki somut veriler düzenli ve toplu olarak ortaya koyulur. Bu yüzden de bağlamlı dizin sözlük çalışmalarının edebiyat, dil ve üslup çalışmaları için önem taşıyacağı düşünülmektedir. Edebiyatta dil ve üslup çalışmalarının bilimsel bir temele dayandırılması ve somut verilerle hazırlanması oldukça önemlidir. Bağlamlı dizin ile hazırlanacak olan bu sözlük dil ve üslup çalışmalarının veri deposu olacak ve çalışmalar için sistematik veriler sağlanacaktır.

4. Tanımlar

Bağlam Sözlüğü, bir eserin söz varlığını (bir dilin söz varlığı denince yalnız o dilin sözcüklerini değil; deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütün anlıyoruz.) en ince anlam farklılıklarına değin ortaya çıkaran sözlük (Aksan, 2000: 7).

Sözlükbilgisinde, bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge. Bağlamlı dizinler, ögelerin işlevlerini belirleme olanağı verdiğinden araştırmacılara büyük kolaylık sağlayan araçlardır (Vardar, 1980: 32).

Bir dilin söz varlığı, yalnızca o dilin sözcüklerinin değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bir bütündür (Aksan, 2000: 7).

5. Tezde Kullanılacak Yöntem

Özbek yazar Ötkir Hoşimov'un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ḳuyoş Tarozisi adlı hikayeleri öncelikle, Kiril harfli kaynak metni üzerinden transkripsiyonu yapılmıştır. Ardından bağlam sözlüğü oluşturulurken TEBDİZ (Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) projesinden yararlanarak hikâyelerde yer alan, söz varlığını oluşturan

unsurlar işlevsel olarak anlamlandırılmıştır. Böylece hikâyelerde geçen ve birden çok anlama sahip sözcüklerin anlam farklılıkları ortaya koyulmıştır. Bağlam sözlüğü oluşturulurken alfabetik bir sıralama esas alınmıştır. Madde başları sol kenardan alt madde başları ise içeriden başlatılmıştır. Anlamı açık olan, işlevsel değeri olmayan sözcüklere anlam verilmeye çalışılmamıştır; bu alanlar boş bırakılmıştır. Çalışmada yalnızca özel durumlarda dipnot verilmıştir. Bütün fiillerin sonuna, mastar anlamı vermesi için kısa çizgi (-) konulmuştur. Oluşturulan bağlam sözlüğünde yer alan unsurların açıklamaları yapılırken büyük harf ile başlanmamıştır. Bağlam sözlüğünde, eserdeki sözcüklerin anlamlarıyla beraber kanıt cümleler ile satır sayıları ve uç hikâye üzerinde durulduğu için hikâye isimlerin kısaltılmalı olarak verilmiştir. Kanıt cümleler madde başının altında, satır sayıları ise kanıt cümlelerinin yanında parantez içinde aralarına eğik (/) konularak verilmiştir. Söz konusu işaretin sol tarafı sayısını sağ tarafı ise satır sayısını ifade etmektedir.

äläŋlä- *Sersemlemek, etrafa bakmak.*

Ḳoydi häyrån bolib Halimägä ḳarädim u häm közläri / cävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT, 33/20).

Bu örnekte parantez içindeki sayılardan "33" sayfa numarasını, "20" ise metindeki satır numarasını ifade etmektedir.

Madde başı olan sözcüklere başka bir sözcük eklenerek bir söz öbeği veya kalıp söz oluşuyorsa o unsurlar alt madde başı olarak verilmiştir.

äläm: *Acı, keder, öfke.*

Lekin håzir u ḳızni mäsḫarä ḳılışı äläm ḳıldi mengä/ Däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30 /22).

äläm ḳıl: *zoruna gitmek, acı çektirmek, öfkelendirmek.*

Lekin håzir u ḳızni mäsḫarä ḳılışı äläm kıldi mengä /Däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30 /21).

Birden fazla anlama sahip olan sözcükler tek bir madde başı altında, anlamları numaralandırılarak verilmiştir. Tek anlama sahip sözcüklerde ise herhangi bir numaralandırma yapılmamıştır.

ärt- *1. silmek.*

Yubårdidä ḳızil çit köyläginin etägini ḳayrib köz yåşını ärtdi / ärpägä oråḳ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32, /19).

2. soymak; bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak.

Ärtib åġzimiz küyişigä ķarämäy yeb ålişdän läzzätliråķ / närsä yoķ edi bizgä (HT,31/ 27).

Morfolojik olarak aynı olan sözcükler sıklık sayısı fazla olandan aza doğru sıralanmıştır. Bağlam sözlüğü kısmında kelimelerin tekrar sayıları ve sıklıkları verilmemiştir. Sözcüklerin daha sonra tekrar sayıları ve kullanım sıklıkları belirlenmiş, tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere iki başlık altında incelenerek veriler ortaya konulmuştur. Yaptığımız çalışma neticesinde elde edilen bulgulara inceleme bölümünde yer verilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, eserin söz varlığına dair bilgilere bu bölümde ulaşmak mümkündür. İncelenen sözcüklerin anlam farklılıkları sayısal verilerle açıklanmıştır. Söz varlığını oluşturan unsurlar da alt başlıklar halinde incelenmiş, onların ve diğer incelenen sözcüklerin tekrar sayılarına ve sıklıklarına yer verilmiştir.

Bu çalışma, üretilmiş bir eser üzerinde tarama çerçevesinde betimsel bir çalışmadır. Var olan bir durumu, var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşım benimsenmiştir. Eser başka herhangi bir eserle karşılaştırılmamış, kendi bünyesinde tarama yapılarak sahip olduğu söz varlığı tespit edilmiştir.

Eserde geçen sözlüklerin ve kalıp sözlerin anlamlandırılması yapılırken çok sayıda sözlük kullanılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Büyük Argo Sözlüğü

Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü

Güncel Türkçe Sözlük

Özbek Dilinin İzahlı Lügati

Özbek Türk Ata sözleri ve Deyimler

Özbekçe İngilizce sözlük

Türkçe Özbekçe ve Özbekçe Türkçe Sözlük

Türkçe Güncel Sözlük

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZBEK TÜRKÇESİ, ÖZBEK TÜRKLERİ VE ÖZBEK EDEBİYATI

1. ÖZBEK TÜRKÇESİ

Özbek Türkçesi, Karahanlı (11-12. yy), Harezm (13-14. yy) edebî dillerinin devamı olan Çağatay (15-20.yy'nin başları) edebî lehçesinin Çağdaş Uygur Türkçesi ile birlikte günümüzdeki devamıdır. Özbek tabiri etnolojik bir terim olmayıp, Cengiz Han'ın en büyük oğlu Cuci Han'ın soyundan gelmiş olan Özbek Han'ın (1312-1340) adına izafeten verilen politik bir terimdir.[1] Cengiz Han zamanında Moğol hâkimiyetine girmelerine ve hatta bazı Moğol unsurlarla iç içe yaşamalarına rağmen kendi milli karakterlerini ve kültürlerini muhafaza eden Türkistan Türkleri, Moğol İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra varlıklarını daha da kuvvetlendirerek devam ettirmiştir (Karaman, 2021:150).

Özbek Türkçesi, ses bilgisi özellikleri bakımından Taşkent ağzına, morfolojik özellikleri bakımından Fergana ağzına, kelime hazinesi bakımından ise genel bir şekilde Özbek Türkçesinin bütün ağızlarına dayanmaktadır (Tekin, 1992: 51). Günümüzde Özbekistan'ın yanı sıra, Kazakistan'ın güney bölgesinde, Tacikistan'ın kuzeyinde, Türkmenistan ve Kırgızistan'ın bazı bölgeleri ile Afganistan'ın kuzeyinde olmak üzere çok geniş bir coğrafyada konuşulan Özbek Türkçesi, Arapça, Farsça ve Rusçanın etkisi altında kalmıştır (Wurm, 2001: 383).

31 Ağustos 1991 tarihinde Bağımsızlığına kavuşan Özbekistan Cumhuriyeti idarî bakımdan 12 eyalet ve 1 özerk Cumhuriyet'e (Karakalpakistan) ayrılmıştır. Karakalpak'ları büyük bir kısmı bu özerk cumhuriyette yaşamaktadır. Orta Asya'daki halkların çok eski zamanlardan beri yazıya sahip oldukları bilinmektedir. Onlar geçmişten bugüne çeşitli alfabeleri kullana gelmişlerdir. Bu alfabeler kendi sistemine göre esasen fonografik, harf ve sese dayalı alfabelerden ibarettirler. Burada Soğd, Pehlevi, Orhun-Yenisey, Uygur ve Arap alfabelerini örnek olarak gösterebiliriz. Her bir alfabe sadece Türk dili ve edebiyatına değil, dünya medeniyet tarihine değerli eserler sunduğu için de önemlidir. Bugut yazıtı, Orhun ve Yenisey abideleri, Miraçname, Oğuzname, Atebetü'l-Hakayık, Kutadgu Bilig ve daha başka birçok değerli eser bunlara birer örnek teşkil eder (Yuldaşev, 2013: 3-4).

[1] C.W.Hostler, Turkish And The Soviets, London, 1957, s. 64; McCagg O-Silver B.D., Sovıyet Asıan Ethnıc Erontıers, Newyork, 1979, s.147.

2.ÖZBEK TÜRKLERİ

Özbek adını Özbek Han ile kesin şekilde bağlayan görüşler yaygın şekilde bulunmaktadır. Bu konuda en ciddî tenkidin sahibi olan Mirzo Uluğbek'in Dört Ulus Tarihi adlı eserinde şöyle denilmektedir: "Hazreti Sayid Ata, onlara (Allahın rahmeti ve rızası olsun) hem de Sultan Muhammed Özbek Han ile beraber hükümdarlık kılan insanlardan: 'Bu gelen kim?' diye sordu. Onların yöneticisi ve padişahı Özbek Han olduğu için onları Özbek diye isimlendiriyorlar. Bundan dolayı, bu zamandan başlayıp gelen adamlar Özbek diye isimlendirilmeye başladılar dediler".[2] Zamanın geçmesiyle, Türkistan'da yaşayan Türk toplulukları yanlarında yaşayan Özbek ulusuna katıldılar. Bunlar, Özbek Han ile beraber olan Seyid Ata'nın müritleri idiler. Belirttiğimiz bu arşive, karşı fikir savunan A.A.Semenov'a göre; Özbek adı Ak-Orda çevresinde doğmuş ve kullanılmıştır. Özbek Han ise Gök-Orda hanıdır. Adı geçen Farsça kaynaklardaki Özbek tabiriyle Özbek adının bir alakası yoktur.[3] XIV. yüzyılda yaşayan Arap müellifleri "Nasrettin İbn Fırat (1361-1404), El-Asadî (1377-1447), El- Aynî (1361-1452) Özbek Han'ı "Çöl Sultanı" ve "Kıpçakların Padişahı" olarak isimlendirmişlerdi.[4] Bunun yanı sıra meşhur Arap Seyyahı İbn-i Batuta Özbek Han ve ülkesi hakkında geniş şekilde şu bilgileri vermektedir: "Geniş bir ülkesi, kuvvetli bir ordusu olan şanlı, şöhretli ve devletli bir sultan olup, Tanrının düşmanlarından biri olan Konstantin/Bizans İmparatoru ile savaşa, cihat ve gaza etmeye vazifeli bulunmaktadır. Ülkesi gerçekten pek geniş ve büyük şehirlerle donanmıştır. Kefe, Kırım, Macar, Azak, Sağdak, Harezim ile taht kenti olan Saray bunların en meşhurları olarak sayılabilir.[5] Ebulgazi'nin nakline göre; il ve ulusunu İslam'a sokması sebebiyle Özbek Han devrinden başlayarak bütün Cuci iline Özbek ili denilmiştir.[6]" Tarihten bilindiği üzere 92 Özbek boyları sadece Özbekistan hududunda değil belki de tüm Orta Asya yayılmıştır. Özbek kimliği ise temelleri Karahanlılar döneminde atılmıştır. Cengiz Han döneminde Celayir, Barlas, Konurat ve Mangıt gibi bazı boyların bu bölgeye gelerek yerleşmeleri kalabalık Türk boyları içinde erimelerine neden olmuştur. XIV-XVI. Yüzyıllar arasında bazı Türk boylarıyla birlikte Moğol boylarının da Deşt-i Kıpçak bölgesinden, Maveraünnehir bölgesine gelmişlerdir. Deşt-i Kıpçaktaki Şeybanilerle

[2] Mirzo Uluğbek, Turt Ulus Tarihi,(Farsçadan Özbekçeye tercüme edenler; Buriboy Ahmedov, Naim Norkulov ve Mahmud Hasaniy), Taşkent,1994., s. 226.
[3] A.A. Semenov , "K voprosu o prosishojdenii i sostave Uzbekov Şeybani-Hana", Raboçaya Hronika İnstituta Vostokovedeniye, II, Taşkent, 1944, s. 14-15
[4] B.Ahmedov, Özbek Ulusı Tarıhı, Taşkent, 1992, s. 52.
[5] İbn-i Batuta Seyahatnamesinden Seçmeler, (hazırlayan; İsmet Parmaksızoğlu) Ankara, 1998, s. 82.
[6] Ebulgazi Bahadir Han, Şecere-i Türk, Kazan, 2007, s. 129.

Özbek İsmi verilirken, Maveraünnehir bölgesine inmesiyle birlikte "Özbek" adını bu bölgeye taşımışlardır. Maveraünnehir'deki bazı boyları da bünyesine almak suretiyle Özbek kimliğini oluşturmuşlardır. Özbekleri Arlat, Katagan, Kanlı, Kıpçak, Kıtay, Nayman, Konrat, Uysun, Çerkes, Kırgız, Türkmen ve Kazak gibi boylar oluşturmaktadır.

3. ÖZBEK EDEBİYATI

Yazılı Özbek edebiyatı klasik ve yeni olmak üzere iki ana bölüme ayrılmaktadır. Klasik edebiyat Çağatay ve hanlıklar devri edebiyatlarından oluşurken yeni edebiyat 19. yüzyılın sonundan 1910 yılına kadar devam eden geçiş döneminden sonra cedit (yenilik), Sovyetler devri ve 1991 yılından günümüze kadar olan bağımsızlık devri edebiyatlarını kapsamaktadır. Bu tasnif, Özbek filologları tarafından benimsenen sınıflandırmayla örtüşmektedir.

Çarlık Rusya'sının Türkistan'daki egemenliği döneminde özellikle 1910 yılından sonra edebiyatın hikâye, roman ve tiyatro gibi yeni türleri Özbek edebiyatında görülmeye başlar. Bu gelişme toplumsal ve siyasal değişimler yanında basımevinin toplum yaşamında yer edinmesi ile bağlantılıdır. Aruz ölçüsüyle yazılmış şiirlerin ağırlıkta olduğu klasik edebiyat bir değişim ve dönüşüm sürecine girdiğinden yeni tür ve şekillerde eserler verilir. Hanlıklar devri Özbek edebiyatı Rus işgalinin gerçekleştiği yıllarda da varlığını sürdürmesine rağmen yeni bir edebiyatın, bütün Orta Asya göz önüne alındığında yeni edebiyatların doğuşunun işaretlerini, daha çok içerikte görmek mümkündür. 1910'lu yıllara değin devam eden bu geçiş dönemi edebiyatını cedit (yenilik) edebiyatı izler. Yeni Özbek edebiyatının ikinci dönemi olan cedit edebiyatı 1917 Bolşevik devrimini izleyen ilk yıllarda varlığını sürdürür. 1932 yılından itibaren ortaya konulan edebî ürünlerin meydana getirdiği edebiyatı Sovyetler devri ve nihayet Özbekistan'ın Sovyetler Birliğinden ayrıldığını ilan ettiği 1991 yılından sonrakini de bağımsızlık (mustaqillik) devri olarak ayırmak gerekmektedir. 1991 yılından itibaren varlık gösteren edebiyat bağımsızlık (mustaqillik) devri veya özgürlük (istiqlol) edebiyatı olarak adlandırılmaktadır (Merhan, 2007 :170).

Durgunluk yıllarından sonraki yıllarda yaşanan siyasal ve toplumsal değişikliklerin bir sonucu olarak doğmuş, bir arayışın ve kendine dönüşün yansımasıdır. "Millîlik unsurunun ağır bastığı bu kendine dönüşte, istenilen düzeye gelmemesine rağmen kısmî özgürlükten söz edilebilir. Artık tek konu veya partinin hizmeti yerine

dünya edebiyatında kendini gösteren çok değişik konularda, özellikle insan ruhunun ve duygularının ele alındığı şiir, roman, hikâye, piyes gibi çok yönlü türlerde eserler verilmektedir. Ötkir Hoşimov, Ölmas Umarbekov, Şukur Xolmirzayev, Uçqun Nazarov, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, Husniddin Şaripov, Izzat Sulton, Rauf Parfi, Omon Matcon, Şavkat Rahmon, Halima Xudoyberdiyeva, Azim Suyun, Murod Muhammad Döst, Usmon Azim, Ikrom Otamurod, Abduvali Qutbiddin, Omon Muxtor, Xurşid Döstmuhammad, Tohir Malik, Toğay Murod, Nurali Qabul, Erkin A'zam, Dilbar Saidova, Xurşid Davron, Tahir Kahhar, Usmon Qoçqor, Umida Abduazimova, Muhammad Yusuf, Töra Mirzayev ve A'zam Öktam günümüz Özbek edebiyatının önemli temsilcilerden bazılarıdır.[7] Bu şair ve yazarlardan en çok dikkati çekenlerden ikisi Özbekistan halk şairi Erkin Vohidov ile Şukur Xolmirzayev'dir. Edebiyata şiirle başlayıp destanlarla devam etmiş olan Vohidov aynı zamanda gazeteci, oyun yazarı ve çevirmen sıfatıyla Özbek edebiyatının gelişimine çok yönlü katkı sunarken, 1960'lı yıllarda hikâye ile başladığı edebî etkinliğini günümüzde devam ettiren Şukur Xolmirzayev hikâyeleri ve romanlarıyla Özbekistan halkının ruhuna tercüman olmaktadır.

4. ÖTKİR HOŞİMOV

4.1. HAYATI

Müstakili devri Özbek edebiyatı nesir yazarlarından Özbekistan Millî Yazarı (1991) Ötkir Hoşimov, 1941 yılında Taşkent'te doğmuştur. Yazar çalışmaya erken yaşlarında başlamıştır. Taşkent Devlet Milli Üniversitenin gazetecilik bölümünde eğitim almakla birlikte gazete matbaasında çalışmaya başlamıştır. Taşkent Üniversitesi gazetecilik bölümünü bitirdikten sonra (1959-1964) yazar çeşitli gazete ve yayınevlerinde muharrirlik ve yöneticilik yapmıştır. Özbekistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinden sonra bir dönem Özbekistan Âlî Meclisine girdi. Özbekistan'da telif hakları kanunu çıkarmak için mücadele etti. Özbekistan üniversitelerinde dersler verdi.

Ötkir Hoşimov bir halk yazarı, halktan çıkmış ve kendini halkına adamış büyük yazardır. Çağdaş Özbek edebiyatının en çok okunan ve sevilen yazarlarından biridir. Kendisine şiir yazıp yazmadığı sorulduğunda:

"On sekize girmeyen kim var,

[7] Özbek şair ve yazarlar ile onların eserlerinden Özbekçe-Türkçe örnek metinler için bk. Kültür Bakanlığı yayınlarından: Başlangıçtan Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi 14., 15., 16. Ciltler, Özbek Edebiyatı. Ankara 2000.

Bağından gül dermeyen kim var?

Senin hakkında dört satır yazıp

Sessizce sırdaşına gösterip

Komşu kızına vermeyen kim var?" diye cevap vermiştir. Kısacası, şiire olan ilgisinin sokaktaki adam veya toy bir delikanlıdan öteye geçmediğini ifade etmişti. Titizliğiyle tanınmış yazar Abdullah Kahhar'ın da dikkatini çekmiştir.

4.2. ESERLERİ

Ötkir Hoşimov'un ilk deneme kitabı "Polat Chavandoz" 1962 yılında neşredilmiştir. Daha sonra "Yol Havasi" (1963), "Bahor Qaytmaydi" (1970), "Qalbinga Kulak Sol" (1973), "Uzun Kechalar" (1975), "Nimadir Boldı" (1976), "Quyosh Tarozisi" (1979) gibi hikâye ve kıssaları, "Nur Borki", "Soya Bar" (1979), "Ikki Eshik Orasi (1986) gibi romanları yayımlanmış eserleri arasındandır. Haşimov, piyes yazarlığı da yapmıştır. Vijdon Dorisi, Sizdan Ugina, Bizdan Bogina gibi piyesleri vardır (Üşenmez, 2011:155).

4.3. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Eserleri pek çok dile çevrilen Ötkir Hoşimov milli manevi değerlere haiz yazıları, edep, ahlak ve insanın iç dünyasını yansıtan deneme, kıssa-hikâye ve romanlarıyla Özbek okurların beğenisini kazanmıştır. Eserlerinde Özbek halkının manevi dünyası, adet ve gelenekleri, hayat tarzı tasvir edilmiştir. Yazarın dili oldukça anlaşılır ve okuyucunu sürükleyici bir kabiliyete sahiptir. Ötkir Hoşimov, farklı bir yazardır. Bilmediği konuda, anlamadığı meseleler hakkında kalem oynatmayı sevmez. Kahramanlarını gerçek hayattan alır. Onların yalnız dış görünüşünü değil iç dünyasını da okuyucuya vermeye çalışır. Bu kahramanların şahsında bir devrin insanının yaşadığı sevinçleri, ıstırapları, tarihi olayları okuyucularının gözlerinin önüne serer. Özbekistan'ın eserleri en çok okunan yazarlarından biridir. Yazar tüm eserlerinde de olduğu gibi Sevgi Kıssaları eserinde de karakterlerin içinden geçen düşünceleri açmaya çalışmıştır. Sevgi Kıssaları toplam sekiz hikâye ve dört kıssadan oluşmaktadır. Biz bu çalışmamızda uç hikâye üzerinde duracağız Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ḳuyoş Tarozisi . İncelediğimiz hikayelerin hepsinin ana konusu "Sevgi ve aşk" üzerindedir ve şunu belirtmeliyiz ki yazar sevgi düşüncesini sadece karşı cins için değil belki de dosta, aileye ve yakınlarına olan sevgiyi de değinmiş ve derinlemesine okuyucunun kalbine girmiştir.

5. ÖZBEK HİKÂYECİLİĞİ VE KISSALARI HAKKINDA GENEL BİLGİ

Özbek edebiyatında 1920 yılından önce iki roman ve iki hikâyenin yayımlanmış olduğunu söylemek mümkündür. Mirmuhsin Şermuhammedov (1895-1929)'un Beferzend Açildibay (Çocuksuz Açıldıbay) romanı 1914'te, Abdülhamid Süleyman Çolpan (1893-1937)'ın "Dohtor Muhammedyar" (Doktor Muhammedyar) hikâyesi 1914'te, Hamza Hekimzade Niyazi (1889-1929)'nin romanı Yeni Saadet: Milli Roman 1915'te, Abdullah Kadiri (1894-1940)'ni hikâyesi "Cüvanbaz" (Oğlancı) ise 1915'te basılmıştır. Bu ilk eserlerin halk ve aydınlar üzerindeki olumlu etkisiyle 1920 yılından itibaren hikâye ve romanlar arka arkaya yazılmaya ve yayımlanmaya başlanmıştır. 1920 yılından önce yazılan hikâye ve romanların realist ve didaktik özellikler taşıdığı görülmektedir. Bunun en önemli sebebi bu eserlerin ceditçi yazarlar tarafından verilmesidir (Kocaoğlu, 1986: 147).

İsmail Gaspıralı'nın kardeş Türk halklarını manevi olarak birleştirme amacıyla oluşturduğu bu hareket gazete ve dergiler aracılığıyla halkı dil ve kültür yönünden birlik ve beraberliğe çağırmaktadır (Devletova,2011:2). Özbek edebiyatında "Cedit Devri" önemli bir yere sahiptir. Bu edebiyatta görülen şekil değişiklikleri "öz" ün değişmesinden doğar. Nesir ve nazımda konu alanı genişler. Halka halk diliyle hitap etmek düşüncesi uyanır. Vatan, millet sevgisi işlenir. İşte bu yıllarda Cedit Devri Özbek hikâye ve kıssa yazıcılığının en güçlü isimlerinden biri de Abdullah Kahhar'dır. Abdullah Kahhar sadece Özbek yazarı değildir, o evrensel bir yazardır (Kerboboev, 1967: 37). Özbek hikayeciliği de zaman geçtikçe daha özgür ve "Milliği" ifaden konular üzerinde yazılmaya başlamıştır. Bunun önder yazarlarından biri de Ötkir Hoşimovdur.

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜKBİLİM, BAĞLAM KAVRAMI VE BAĞLAM SÖZLÜKLER

1. SÖZLÜKBİLİM VE BAĞLAM KAVRAMI

Sözlük çalışmaları bir dil için çok önem arz etmektedir öyle ki bir dilin canlı olduğu gibi o dildeki sözcükler de zamanlar aşa değişikliklere uğrayabilir, yeni anlamlar ifade edebilir. Bunu tarihten bugüne dek yapılmış çalışmaları örnek gösterebiliriz: Orhun Abideleri, Bengu Yazıtları, Yenisey Yazıtları ve buna benzer pek çok tarihi yazıtlarda kullanılan sözcükler artık günümüzde yaygın olarak kullanılmıyor veya pek çok ses değişiklere uğradığı için eskisi gibi kullanımda değil. Bu nedenle sözlük çalışmaları eskiden kullanılan sözcüklerin şimdiki kullanım şeklini ve değişikliklerini bizlere gösteren dil bilim koludur ayrıca bir dili öğrenmek isteyen yabancı okurlar için de sözlükler en temel ihtiyaçtır.

"Sözcüğün zamanla kullanıldığı dönemdeki anlamından uzaklaşarak sonraki dönemlerde anlaşılmasını sağlayabilmek adına yapılan bu çalışmalar sonucunda oluşturulan concordance tipi sözlükler; sözcüğün şiirde veya yazıda kullanıldığında ne anlama geldiğini saptayabilmek adına, farklı kullanımları arasında kıyas yapabilme olanağı sağlamaktadır" (Tuncer, 2016:1). Yani sözcükler her zaman aynı anlamı ifade etmeyebilir, bazen yazıda kullanılan bir kelime şiirde "mecaz" olarak da kullanılabilir sonuç olarak dizine göre anlamlandırma yapıldığı için farklı anlamları ortaya koymaktadır. Tuncer'e göre günümüz dilbilimcileri, sözcüğün tek başına bir anlam ifade etmeyeceğini, kelimenin bir anlam taşımasının onun kullanımlarına bakılarak tespit edilebileceğini, ancak bu kullanımların toplamı sayesinde sözcüğün anlamının oluşacağını kabul etmektedir (2016:2). Sözlükbilim ve Bağlam Kavramı kelimelerin anlamını değil belki de dizinde geçen anlamları ve işleyişlerini öğrenmektedir. Bu nedenle bu denli çalışmalar "Dil Bilimi" için oldukça önem arz etmektedir.

2. BAĞLAM SÖZLÜKLER

Bağlam kelimesi günümüzde oldukça yaygın kullanılmaktadır. Bağlam sözcüğünün tanımı şu şekilde yapılmaktadır: "Herhangi bir olguda olaylar, durumlar, ilişkiler örgüsü veya bağlantısı, kontekst; bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü" (Akalın,2011:230). "Genellikle cümle içinde bir kelimenin önünde veya arkasında bulunan ve onun anlamını daha belirli duruma getiren

öğe ve öğeler bütünü, siyak ve sibak, kontesk" (Ayverdi, 2011: 104). Tanımlardan bir yargıya varacak olursak bağlam, kelimenin öncesini veya sonrasını birbirine bağlayan bir ilişkiler bütünüdür. Eserin bağlamından yola çıkılarak hazırlanan sözlük çalışmaları birçok alanda kendisine yer bulabilmiştir. Özellikle Klasik Türk Edebiyatı eserlerini anlamlandırma çalışmaları üzerine bu tarz teknikler kullanılmaya başlanmıştır. "Batı edebiyatında değişik metinler üzerinde denendiğinde pozitif sonuçlara ulaşılması üzerine kullanım alanı genişleyen aynı, yeni tarz incelemeler "concordance" olarak adlandırılmış ve Türkiye'de daha önce yapılan inceleme ve araştırmalarda ise "bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük" diye ifade edilmiştir" (Tuncer, 2016:1).

Bağlam Sözlük çalışmalarının Batı'da dinî metinler üzerinde yapılan çalışmalarla başladığı kabul edilmektedir. İlerleyen zamanlarda ise dinî metinlerin yanı sıra her türden eser üzerinde incelemeler yapılarak eserlerin bağlamlı dizinleri ortaya çıkarılmıştır. Fakat Doğu'da, Batı'da olduğu gibi çok fazla eserin bu konuda çalışması yapılmamıştır. Araştırmalara göre bağlam sözlük kapsamında Doğu'da yalnızca Hafız Divânı üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. "Türkiye'de ise bu alanda yapılan ilk kapsamlı çalışma Furkan Öztürk'ün hazırladığı Bâkî Divânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü)'dür" (Tuncer, 2016: 1).

Günümüzde yaygınlık kazanan bağlam sözlük çalışmaları eski metinlerin anlaşılmasında okuyucunun faydalanabileceği önemli kaynaklardandır. Ülkemizde de rağbet gören bağlam sözlük kapsamındaki ilk çalışma 2007 yılında Fatih Öztürk tarafından yapılan Bâkî Divânı Sözlüğü çalışmasıdır. Bunun ardından 2011 yılında Nâilî Divânı'nın Sözlüğü çalışması Özer Şenödeyici tarafından yapılmıştır. "Çalışmaların bağlamlı dizin bölümünde, tespit edilen tanıklar, alfabetik madde başlıkları altında toplanmış ve divanlardaki kullanım sıklıkları verilmiştir. İşlevsel sözlük olarak nitelenen bölümde ise sözcüklerin kullanıldıkları bağlama göre kazandıkları anlam tespit edilmiştir" (Tuncer, 2016, 2-3). Daha sonra ise 2015 yılında bu kapsamdaki çalışmanın sistematiği İsmail Hakkı Aksoyak tarafından hazırlanarak TEBDİZ adıyla hizmet vermeye başlamıştır.

2.1. ÖZBEKÇEDE SÖZLÜK ÇALIŞMALARI VE ÖNEMİ

Sözlükleri zaman bakımından ikiye ayırmak mümkün: tarihî ve modern sözlükler. Tarihî sözlükler kelimelerin listesi ve başka dil veya dillerdeki karşılığının yanı sıra

gramer kurallarını, bazen telaffuz şekillerini içerir. Tarihî sözlüklerin bir türü olan manzum sözlükler, sözlük biliminin sanat olarak tanımlanmasına sebep olmuştur.

Özbek sözlük biliminin başlangıcı şüphesiz Türk halklarının ortak manevi mirası, dilimizin ölümsüz abidesi olan "Divanü Lügati›t-Türk"e kadar uzanır. Bu sözlük içeriği ve yapısal özelliklerine göre dünya leksikografisinde ciddi bir hadise sayılmaktadır. Bugüne kadar Türk dillerinde yapılan sözlüklerde "Divanü Lügati't-Türk"ün yapısal özelliklerinin devam ettiğini açıkça görmek mümkündür (Yuldashev, 2011: 251-258).

Yine Yuldashev'e göre Özbek Türkçesinin Batı sözlükçülük anlayışına göre hazırlanan önemli sözlüklerinin özellikle XIX. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu dönemdeki sözlüklerin çoğu, Rusların Türkistan halkını daha yakından tanıması ya da Rusçanın yerli halk arasında yayılmasını sağlamak amacıyla gündeme gelmiştir. Bundan dolayı da onlarca Rusça Özbekçe çeviri sözlükler hazırlanmıştır. Bu tip sözlüklerin başında V. Nalivkin ve M. Nalivkina'ların birkaç defa yayınlanan Rusça-Sartça ve Sartça-Rusça sözlüğü gelir. Lazar Budagov'un Türk-Tatar Lehçelerinin Karşılaştırmalı Sözlüğü (Сравнительный словарь турецко-татарских наречий СПб: Типография Императорской Академии наук, 1869 I.T., 1871 II.T) de Türkistan'da sözlük bilimin gelişmesine büyük katkıda bulunmuştur (Yuldashev, 2011:252-253).

Özbekistan'da Sözlük Çalışmaları diğer lehçelerde de olduğu gibi bağımsızlık yıllarından sonra daha çok önem arz etmiştir sebebi "Ruslaştırılmış" bazı yer adları ve sözcükler tekrar ele alınmıştır ve değiştirilmiştir. Bugün de Özbekistanda bulunan yer, mekan adları, yabancı ülkelerden yeni girmeye başaran sözcükleri Özbekçeye çevirmeye başlayan bir grup gençler "Özbek dili gururumuz" slagonu altında gençleri Özbek dilini saf halini korumaya çağırmaktadırlar. Özbekistan Milli Ansiklopedisinin "Lügat" maddesinde, 1925 yılından bugüne kadar 50'den fazla alan üzerine 140 tane terminoloji sözlükleri hazırlandığı ve bu sözlükler vasıtasıyla ilgili alanların terminolojisi düzene getirildiği kaydedilmektedir Bu gibi sözlük çalışmaları aşağıdaki tabloda sırasıyla gösterilmiştir:[8]

[8] Daha ayrıntılı bilgi için bakınız: Dil ve Edebiyat Dergisi M. Yuldashev "Özbekistan'daki Sözlük Çalışmaları Hakkında Bir Değerlendirme" 2011: 251-258.

***Tablo 1** Özbekçe Sözlükler*

Sözlük Adı	Yazar Adı	Sene
Rusça-Özbekçe	Y. D. Polivanov	1926
	A. Zahirî	1927-1928
	K. Yudahin	1927
	U. Ahmedcanov ve B. İlyazov	1931
	S. Rahmeti ve A.Kadirî	1934
	V. Reşetov	1935
	Özbekistan Bilimler Akademisi Dil ve Edebiyat Enstitüsü	1950-55, 1954, 1959
Özbek Klasik Edebiyatı Eserlerini Okumak İçin Kısa Sözlük	P. Şemsiyev ve S. İbrahimov	1953
Nevai Eserleri Sözlüğü	P. Şemsiyev ve S. İbrahimov, Editör E. Fazilov	1983-1985
Fergana Ağızlarının Zanaatla İlgili Söz Varlığı	S. İbrahimov	1956-1959
Özbek Halk Ağızları Sözlüğü	Editör: Ş. Şaabdurahmanov	1972
İçtimaî-Siyasî Terimler Sözlüğü	Editör: Âlim Usman	1976
Yer Adlarının Kısa Açıklamalı Sözlüğü	Z. Dosimov ve H. Egemov	1977
Coğrafi Adların Anlamlarını Biliyor musunuz?	S. Karayev	1970
Coğrafi Adların Anlamlar	S. Karayev	1970
Orta Asya Yer Adları Tarihinden	H. Hasanova	1977
Yer Dil	H. Hasanova	1977
Özbek Dilinin Açıklamalı Sözlüğü	-	1981
Özbekçe-Türkçe	N.Mahmudov, Ertuğrul Yaman	1993
Türkçe Özbekçe ve Özbekçe Türkçe Sözlük	Berdak Yusuf	1993
Taşkent Toponimler	S. Korayev	1991
Cizzah Vilayeti Toponimler	B. Örinboyev	1992
Özbek İsimleri Sözlüğü	E. Begmatov	1991-1998
Kur'an-ı Kerim Sözlerinin Arapça-Özbekçe İndeksli Sözlüğü	B. Hasanov	1995
Çağdaş Özbek Dilinin Aktif Sözleri açıklamalı sözlüğü	A. Nurmanov ve A. Haciyev	2001
Özbek Dilinin Açıklamalı Sözlüğü	Özbekistan Bilimler Akademisi Ali Şir Nevai Dil ve Edebiyat Enstitüsü	2006-2008

Yukarıda bahsettiğimiz çalışmalar Özbekçe 'de yapılan Sözlük Çalışmasının ne kadar da önemli olduğunu ve bu alanda büyük bir emek sarf edildiğine sadece bir örnekti. Bu ve buna benzer çalışmalar hiçbir zaman sonlanmayacak aksine zaman geçtikçe sözlükler güncellenir ve daha da kapsamlı çalışmalar ortaya çıkacaktır. Bugüne kadar hazırlanan filolojik sözlükler kategorisine giren çeviri, imla, terim, açıklamalı ve belli bir alanla ilgili sözlükler birer dil hazinesi olarak halka hizmet etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİN SÖZ VARLIĞINI İNCELENMESİ

Bu çalışmada Ötkir Hoşimov'un "Sevgi Ķissaları" adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ķuyoş Tarozisi adlı eserlerin bağlam sözlüğü oluşturulmuş ve ayrı ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

1. HURKİTİLGAN TÜŞ ADLI ESERİNİN SÖZ VARLIĞI

Sözcük türleri genel itibari ile adlar ve fiiller olarak iki başlık altında incelenmektedir. Biz de bu çalışmada ele aldığımız sözcükleri, tür bakımından iki başlık altında inceledik. İnceleme kısmında sadece sözlüksel anlamı olan kelimeler incelendiği için edat, bağlaç, ünlem, özel isim, zamir gibi dil bilgisel anlamlı unsurlar ele alınmamıştır.

1.1. ADLAR

Söz varlığı incelemelerinde söz denilen kavramın içine nelerin dâhil edildiği, "sözcük" tanımının nasıl yapıldığı gibi noktalar büyük önem taşır. Bu kabuller neticesinde elde edilen verilerin değerlendirilmesi değişebilecektir ve başka çalışmalarla yapılacak karşılaştırmalar da bundan doğrudan etkilenecektir. Bu bağlamda üzerinde durulması gereken ilk nokta söz varlığı kavramı ile kelime hazinesi, kelime dağarcığı vb. kavramlarla neyin ifade edilmek istendiğinin açık olarak belirtilmesidir. Kelime hazinesi, bir metinde yer alan kelimeleri temsil eder. Söz varlığı ise kelime hazinesini kapsar ve bunun yanında diğer söz varlığı unsurlarına dair hazineyi de içerir (Baş, 2011: 53).

Çalışmada sözcük yapısında ve söz öbeği yapısında olan unsurları tespit edildi. Tespit edilen unsurlar, sıklık sayıları çoktan aza olacak şekilde sıralanmıştı. Sıklık sayıları aynı olan unsurlar ise alfabetik olarak sıralanmıştır.

1.1.1. Sözcük Yapısındaki Adlar

Sözcük yapısındaki adlar, tek anlamlı ve çok anlamlı olmak üzere iki başlık halinde incelenmiştir.

1.1.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar en fazla 13, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Bunların çoktan aza sıralandığı şöyledir:

kättä: (13), bålä: (11), keyin: (11), köz: (9), såy: (8), kün: (7), yån: (7), åyi: (6), dädä: (6), ķız: (6), kök: (6), yer: (6), boyi: (5), ķol: (5) eçki: (5), påliz: (5), gäp: (4), kartoşka: (4), ķåvun:(4), närsä: (4), sekin: (4), üst: (4), äkä: (3), årä: (3), bäländ: (3), ķandaķ (3), şünaķa: (3), täyåķ: (3), uç: (3), yänä: (3), änçä: (2), åpä: (2), åppåķ: (2), ätråf: (2), ärķån: (2), avval: (2), båsvåldi: (2), buķa: (2), böläk: (2), cim: (2), çäylä: (2), çekkä: (2), däråz: (2), diydår: (2), hämmä: (2), ikki: (2), ingiçkä: (2), iş: (2), käliş: (2), kältäk: (2), karġa: (2), ķor: (2), läb: (2), mänä: (2), mäşåķ: (2), mäysä: (2), närigi: (2), oġıl: (2), otlåķ: (2), puştä: (2), såyä: (2), suv: (2), şähär: (2), şirin: (2), täg: (2), törvä: (2), tiş: (2), tüş: (2), uruş: (2), uzun: (2), ükä: (2), yaķın: (2), yåmån: (2), yärim: (2) , yåş: (2), yelkä: (2), ådät: (1), ädir: (1), ägär: (1), åġır: (1), åhistä: (1), äläm; (1), åķ: (1), aķl: (1), ålä: (1), ålåv: (1), åläy: (1), ålti: (1), ånä: (1), äräväçä: (1), ärġuvån: (1), ärpä: (1), åsmån: (1), aspirant: (1), äşülä: (1), åvåz: (1), åyåķ: (1), äzim: (1), bähår: (1), bärävär: (1), bärgäk: (1), bärmåķ: (1), båş: (1), båşåķ: (1), beġubår: (1), beķasäm: (1), bet: (1), brigädır: (1), bulut: (1), burçak: (1), buyruġ: (1), cıķķa: (1), cüdä: (1)çaķaloķ: (1), çaķķån: (1), çälķançä: (1), çertä: (1), çilläk: (1), çit: (1), çiyduḫobä: (1), çoġ (1), çöntäg: (1), çopån: (1), dåim: (1), däraḫt: (1), dävåm: (1), er: (1), ertä: (1), es: (1), etäk: (1), hältä: (1), hämmä: (1), här: (1), håtin: (1), hävå: (1), häyrån: (1), häzir: (1), heç: (1), ḫursänd: (1), huştäk: (1), iç: (1), ķanday: (1), ķåp: (1), kåsä: (1), keçä: (1), kemşik: (1), kiçik: (1), kinoteatr: (1), ķışloķ: (1), ķızıķ: (1), kolyaska: (1), ķorä: (1), ķorķuv: (1), köpik (1), köyläk: (1), külgi: (1), ķuyåş: (1), küyåv: (1)lävlägi: (1), läzzät: (1), måmaķaldiräķ: (1), mäyli: (1), mäyüs: (1), mehmån: (1), mehribån: (1), miyä: (1), muz: (1), nåvçä: (1), nåvdä: (1), ocär: (1), on: (1), orin: (1), ortä: (1), ot: (1), oyin: (1), pänä: (1), Panorama: (1), päst: (1), peşin: (1), peşingäçä: (1), rāst: (1), säfär: (1), såġınç: (1), såvuķ: (1), sigir: (1), skameyka: (1), sökiş: (1), şådån: (1), şärmändä: (1), şim: (1), şoḫ: (1), şunçälik: (1), täbelçi: (1), taġın: (1), tåmån: (1), täniş: (1), tärsäki: (1), tarvuz: (1), tåş: (1), tåtli: (1), tåvuş: (1), täyyår: (1), tizzä: (1), tölä: (1), torġay: (1), tosätdän: (1), töy: (1), tübsiz: (1), tup: (1), tuyġu: (1),uy: (1), üç: (1), vraç: (1), yaḫşi: (1), yalang: (1), yängi: (1), yåz: (1), yelin: (1), yıl: (1), yoġoç: (1), yoķ: (1), yoläk: (1), yüräk: (1), yuvåş: (1)zoġorä: (1), zum: (1).

Aşağıda söz konusu eserdeki tek anlamlı sözcük yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

Tablo 2. *Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar*

Tekrar Sayıları	Tekrar Eden Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	3	35
9	1	9
8	1	8
7	2	14
6	5	30
5	4	20
4	6	24
3	8	24
2	46	92
1	150	150
Toplam	226	406

İncelediğimiz eserde, tek anlamlı sözcük yapısındaki 226 farklı ad, 406 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarladığını, orta kısım kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

1.1.1.2. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Sözcük yapısında olan çok anlamlı adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Bunlar anlamlarına ve sıklık sayılarının çokluğuna göre şöyle sıralanmıştır.

Beş anlamlı Sözcük yapısından Adlar: bir (15)

İki Anlamlı Sözcük yapısından Adlar: åġız (4), gäl: (3), yåş: (2), uzåḳ: (2),

Aşağıda söz konusu eserdeki çok anlamlı sözcük yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

Tablo 3. *Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar*

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	15
2	4	11
Toplam	5	26

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamlı sözcük yapısındaki 5 farklı ad, 26 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, adların kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane ad olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip kelimelerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.1.2. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar

Söz öbeği yapısındaki adlar da tek anlamlı ve çok anlamlı olarak incelenmiştir. Lakin metinde sadece tek anlamlı söz öbeği yapısındaki adlar tespit edilebilmiştir. Bunlar en fazla 3, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Sıklık sayılarına göre şöyle sıralanmıştır:

här kün: (3), äcinä kåvüş (2), birpäs: (2), häliyäm: (2), ikkälä: (2), ḳåp kårä: (2), yåş bålä: (2), ådätdägidäy- (1), ällänimä: (1), ançäginä: (1), åpälärçä: (1), ärpäzår: (1), åvunçåq: (1), bir mähäl: (1), bir märtä: (1), birdän: (1), birgä (1), bizgäyäm: (1), cäcciginä- (1), ertäsigä: (1), esimdä bår: (1), eträläb: (1), håv oşändä: (1), heç kim: (1), heç nimä: (1), ikkitä: (1), ikkinçi: (1), kättäkån: (1), keçḳurun: (1), ḳıp ḳızil: (1), ḳızälåḳ: (1), ḳızçä: (1), köz yåş (1), kün böyi (1),nimägäyäm: (1), oråḳçi: (1), şiringinä: (1), toġrisida (1), yaḫşilab: (1).

Tablo 4. *Söz Öbeği Yapısındaki Adlar*

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği Sayıları	Sıklık Sayıları
3	1	3
2	6	12
1	32	32
Toplam	39	47

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği yapısındaki 39 farklı ad, 47 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.2 EYLEMLER

Eylemler sözcük yapısındaki eylemler ve söz öbeği yapısındaki eylemler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

1.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler

Sözcük yapısındaki eylemler de kendi arasında tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere sınıflandırılmıştır.

1.2.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Tek anlamlı sözcük yapısından eylemler en fazla 13, en az 1 kere tekrarlanmıştır:

de-(13), bol- (10), kör- (9), bil- (8), ḳarä- (7), bår- (7), ḳıl-(6), otir- (6), ber- (5), ḳål- (4), ḳorḳ- (4), kül- (4), yåt- (4), äyt- (3), ål- (3), båşlä- (3), eşit- (3), ḫåḫålä- (3), ket- (3), körsat- (3), täni- (3), tüş- (3), yetäklä- (3), yıġlä-(3), yür- (3), båḳ- (2), åç-(2), bås- (2),

cävdirä- (2), ḫohlä- (2), ḫorsin- (2), kötär- (2), ḳuy- (2), oynä-(2), säkrä- (2), tåp- (2), toḫtä- (2), tüşun- (2), tut- (2), ur- (2), ye-(2), älänglä- (1), årḳalä- (1), äyämä- (1), båġlä- (1), bäḳır- (1), baḳräy- (1), buril- (1), cöna- (1), çaḳır- (1), çåp- (1), çäräḳlä- (1), çäynä- (1), çıḳ-(1), çıḳar-(1), çiyillä-(1), çiz- (1), dåvdirä- (1), dorillä- (1), et- (1), ezġılä- (1), gäpir- (1), gäpläş- (1), häydä- (1), ırġı- (1), iç- (1), ikkilän- (1), indä- (1), işån- (1), ḳadä- (1), kayna- (1), ḳayri- (1), ḳaytär- (1), kelgäç- (1), kir- (1), ḳoliş- (1), köm- (1), kömil- (1), köriş- (1), ḳoşil- (1), kuy- (1), oḫşä- (1), öl- (1), öt- (1), pirpirä- (1), piş- (1), senlä- (1), sindir- (1), sizlä- (1), sorä- (1), sudrä- (1), süz- (1), teg- (1), ter- (1), tipirçilä- (1), tirä- (1), tök-(1), töḳı- (1), töldir- (1), töy- (1), töyġiz- (1) uḫlä- (1), ulåḳtir- (1), uril-(1), uşlä- (1), yälin-(1), yånbåşlä- (1), yåndir- (1), yäsä- (1), yeç-(1), yeyiş: (1), yoḳ- (1), yügür- (1), yum- (1), yumala- (1).

Tablo 5. *Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler*

Tekrar Sayıları	Tekrar Eden Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve Üzeri	2	23
9	1	9
8	1	8
7	2	14
6	2	12
5	1	5
4	4	16
3	12	36
2	16	32
1	74	74
Toplam	115	229

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, tek anlamlı sözcük yapısındaki 113 farklı eylem, 229 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir. Yine dikkat çeken bir husus, eylemlerin tekrar sayıları azaldıkça, eylem sayılarının ve sıklık sayılarının toplamı bir istisna dışında artmaktadır. Bu değerlendirmeye 10 ve üzeri tekrar eden eylemler dâhil değildir.

1.2.1.2. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Çok anlamlı sözcük yapısından eylemler en fazla 6, en az 2 farklı anlamda kullanılmıştır.

Altı anlamlı sözcük yapısından eylem: ḳıl- (6).

Dört anlamlı sözcük yapısından eylem: ḳaytär- (4).

İki anlamlı sözcük yapısından eylem: ärt- (2).

Aşağıda söz konusu eserdeki çok anlamlı sözcük yapısındaki eylemlerin sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir.

Tablo 6. *Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler*

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
6	1	6
4	1	4
2	1	2
Toplam	3	12

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamlı sözcük yapısındaki 3 farklı eylem, 12 sıklıkta kullanılıştır. Tabloda sol taraf, eylemlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane eylem olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip eylemlerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

Sözü geçen eserden sadece tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemler tespit edilmiştir.

1.2.2.1 Tek Anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

ķaräb ķoy- (2), ötib ket-(2), bilål- (1), bolib ķål: (1), çåpib ket- (1), çårdånä ķur- (1), dorilläb ķålgän: (1), emib ķoy- (1), esimgä tüşib ket- (1), eşitib qål- (1), häräkät ķıl- (1), häyrån bol- (1),ilcäyib ķoy: (1), imå ķıl- (1), ķaytgim kel- (1), ketib ķål- (1), kirib ket (1), kiyib ål- (1), ķızärib ket- (1), ķızib yåt- (1), köpäyib ķål- (1), körgim keldi: (1), ķorķa pisä: (1), ķoşib yubår- (1), külib yubår- (1), mäsḫarä ķıl- (1), otirib ål- (1), sålib ber- (1), todälänib tur- (1), türmüş ķur- (1), tüşinib ķål- (1), ulåķtirib yubår- (1), uyġåtib yubår- (1), yaḫşi kör- (1), yält et- (1), yåtib ål- (1), yeb ål- (1), yeb bol- (1), yetib bår- (1), yetib kelgunimça- (1), yiġläb yubår- (1), ķızärib ket- (1).

Söz konusu eserdeki tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemlerin sayısal verilerine yönelik tablo şu şekilde verilmiştir:

Tablo 7.*Tek Anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler*

Farklı Anlam Sayıları	Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Sayıları	Sıklık Sayıları
2	2	4
1	40	40
Toplam	42	44

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki 42 farklı eylem, 44 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği (birleşik eylem) olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.3. KALIP SÖZLER

Türkçenin söz varlığında atasözü, deyim, ikileme gibi kalıplaşmış sözler bulunmaktadır. Bu özellik, dilin söz varlığını zenginleştirdiği gibi, dil kullanıcılarına sözlü ve yazılı iletişimde çok çeşitli anlatım yolları sunmakta ve Türkçenin yabancılara öğretiminde belirgin bir rol oynamaktadır.

Bu başlık altında eserde tespit ettiğimiz kalıplaşmış sözler olarak deyimler, atasözleri, ikilemeler, argo sözlere, yer verilmiştir. Eserde atasözlerinin olmadığı tespit edilmiştir. Diğer kalıp sözler şu şekildedir:

1.3.1. Deyimler

Deyimler, sözlük anlamıyla gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbekleridir (TDK, 2005: 517)

Saraçbaşı ve Minnetoğlu'ya (2002: 7) göre deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Donmuş, kemikleşmiş hâldedirler. Sözcüklerinde meydana gelebilecek en küçük bir değişiklik bile manalarını değiştirir. Kısa ve özlüdürler. En az iki sözcükle kurulurlar. Çoğunlukla mastar halindedirler, fiil çekimine girebilirler. Deyimlerin çoğunda kalıplaşmış sözden çıkan anlam, sözcüklerin gerçek anlamından başkadır. Bazı deyimlerde ise anlam, kelimelerin gerçek anlamına uygundur. Bir dua ya da ilençteki kalıplaşmış söz topluluğu, onun deyim sayılmasına elverişli bir anlatım güzelliği ve çekiciliği taşıyorsa deyim sayılabilir. Allah geçinden versin, Adı batasıca örneklerinde olduğu gibi. Kimi deyimlerin doğuş nedenleri, bir olay ya da hikâyeye dayanmaktadır.

Aksoy, deyimleri biçim ve kavram özelliklerine göre değerlendirmiştir. Biçimsel özellikleriyle ilgili şu bilgilere yer vermektedir: "Deyimler, kalıplaşmış sözlerdir. Atasözleri gibi kısa ve özlü anlatım araçlarıdır. En az iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşmaktadırlar ve biçim olarak iki türe ayrılmaktadırlar. Birinci bölümü, sözcük öbeği durumundaki deyimler oluşturmaktadır. İkinci bölümü ise tümce durumundaki deyimler oluşturur. Kimi sözler, fiil çekiminin değişmesi ile atasözü iken deyim, deyim iken atasözü durumuna girebilir" (1995: 38-40). Aksoy, deyimlerin kavram özellikleriyle ilgili şu bilgilere yer vermektedir: "Deyim, bir kavramı belirtmek için bulunmuş özel bir

anlatım kalıbıdır. Genel kural niteliğinde bir söz özelliği taşımaz. Deyimi atasözünden ayıran en önemli özellik budur. Deyimlerin amacı, bir kavramı ya özel bir kalıp içinde ya da çekici, hoş bir anlatımla belirtmektir. Atasözlerinin amacı ise yol göstermek, ders ve öğüt vermek, ibret almamız için gerçekleri bildirmektir. Deyimler, kavramsal özellikleri bakımından de iki grupta incelenmektedir. Birinci grubu oluşturan deyimlerde kalıplaşmış sözden çıkan anlam, sözcüklerin gerçek anlamının dışındadır. İkinci grubu oluşturan deyimlerde ise kalıplaşmış sözden çıkan anlam, sözcüklerin gerçek anlamları dışında değildir" (1995: 40-43).

İncelediğimiz eserde deyimler 1 kere tekrarlanmıştır. 7 farklı deyim 7 yerde kullanılmıştır: äläm ķıl: (1), eşitib qål- (1), båşigä itti künini sål- (1), coş urib ket- (1), häyrån ķål- (1), köz oynä- (1), oråķ tüş- (1).

Tabloda söz konusu eserdeki deyimlerin tekrar sayıları, sayıları ve sıklıkları verilmiştir:

Tablo 8. *Deyimler*

Tekrar sayıları	Deyim sayıları	Sıklık sayıları
1	7	7
Toplam	7	7

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 7 farklı deyim 7 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, deyimlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.3.2. İkilemeler

İkilemeler, Güncel Türkçe Sözlükte "anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması" olarak geçmektedir. Örneğin; aşağı yukarı, büyük küçük, alt üst, düşe kalka.

Türkiye'de bu konu üzerine kapsamlı çalışmalardan birini yapmış olan Hatiboğlu ise ikilemeleri "anlatım gücünü arttırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılmasıdır" diye tanımlamıştır (1981: 9).

Eserde geçen ikilemeler sayısı 2 adettir onlar: şåşä pişä: (1), yäkkäm dükkäm:(1).

Aşağıda söz konusu eserdeki ikilemelerin tekrar sayıları, sayıları ve sıklıkları verilmiştir.

Tablo 9*. İkilemeler*

Tekrar sayıları	İkileme sayıları	Sıklık sayıları
1	2	2
Toplam	2	2

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 2 farklı ikileme 2 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.3.3. Argo Sözcükler

İncelediğimiz eserede argo sözcükler'in sadece 2 adet olduğu tespit edilmiştir onlar: *sässiḳ:(8), buzuḳ: (2)'*dir.

Tablo 10. *Argo Sözcükler*

Tekrar sayıları	Argo sözcük sayıları	Sıklık sayıları
1	2	10
Toplam	2	10

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 2 farklı *Argo Sözcükleri* 10 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2. UZUN KEÇALAR ADLI ESRİNİN SÖZ VARLIĞI

2.1. ADLAR

2.1.1. Sözcük Yapısından Adlar

Sözcük yapısındaki adlar, tek anlamlı ve çok anlamlı olmak üzere iki başlık halinde incelenmiştir.

2.1.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar en fazla 54, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Bunların çoktan aza sıralandığı şöyledir:

ķız: (54), keyin: (24), yänä: (23), ķol: (19), bår: (18), nimä: (17), kitåb: (15), plaş: (15), gäp: (14), eşik: (13), hikåyä: (13), åhäng: (11), åläm: (10), åvåz:(10), båşķa:(10), emäs:(10), hämån:(10), suv:(10), kün:(11), çıråķ:(9), yelkä:(9), buyån: (8), deräzä:(8), er:(8), ḫazån: (8), käft:(8), köngil:(8), küz:(8), yängi: (8), ärġamçi: (7), båş: (7), bugün:(7), ḫåtin:(7), håzir:(7), ķåġåz:(7), ķışlåķ:(7), mänä:(7), negä:(7), såç:(7), yüräk: (7), båġ:(6), biråntä:(6), birdän:(6), çehrä:(6), ḫånä:(6), ḫat:(6), ḫåtircäm:(6), häyäcån:(6), ḫuddi:(6), ilhåm:(6), kitåbçä:(6), närsä:(6), nur:(6), stol:(6), tåmån:(6), yıl:(6), åķ: (5), anıķ:(5), biråv:(5), çindän:(5), çirayli:(5), dävåm:(5), gäzetä:(5), här:(5), ķahrämån:(5), negädir:(5), oyçän:(5), şunaķa:(5), täni-(5), uçi:(5), üç:(5), üst:(5), yåmġır: (5), yån: (5), yolkä: (5), åhistä:(4), ånä:(4), änhår:(4), äsär:(4), åyåķ:(4), çål:(4), dåim:(4), ertägä:(4), fikr:(4), ikki:(4), kättä: (4), ķalb:(4), keskin:(4), ķadäm:(4), läb:(4), mäyüs:(4), nähåtki:(4), näri: (4), palto:(4), peşånä:(4), şer:(4), täg:(4),tähririyät:(4), tört:(4), undä:(4), väzir:(4), yålġån:(4), yälin-(4), yigit:(4), äkä: (3), äräläş: (3), åst: (3), åstånä: (3), ätäyläb: (3), äyål: (3), bäländ: (3), beiḫtiyår: (3), bepärvå: (3), beş: (3), biläk: (3), cåy: (3), çårşänbä: (3), çet: (3), daraḫt: (3), direktår: (3), ertä: (3), hä: (3), hävå: (3), icåd: (3), ilgäri: (3), institut: (3), ķabūl: (3), ķarşi: (3), ķızġış: (3), kölmäk: (3), külgi: (3), ķuvånç: (3), küy: (3), mähkäm: (3), märtä: (3), muz: (3), nåtäniş: (3), ne: (3), ortä: (3), påyändåz: (3), päyt: (3), såät: (3), såddä: (3), sälķın: (3), sävål: (3), stul: (3), şähär: (3), şärttä: (3), şekilli: (3), şulä: (3), taġın: (3), tälķın: (3), tez: (3), tramvay: (3), tufli: (3), universitet: (3), yåmån: (3), yärim: (3), yıġı: (3), Äfråsiyåb: (2), äķl: (2), ançä: (2), årt: (2), ävväl: (2), åynä: (2), bekät: (2), böpti: (2), böş: (2), boyåķ: (2), bulut: (2), cävåb: (2), cåzibäli: (2), cim: (2), çekkä: (2), çinår: (2), dälä: (2), divan: (2), dost: (2), dürüst: (2), eng: (2), gåh: (2), gåhå: (2), gäl: (2), ġaläti: (2), göşäk: (2), ḫälķåb: (2), hämråh: (2), ḫärräk: (2), häzil: (2), heç: (2), ḫırä: (2), höl: (2), ḫop: (2), iç: (2), ilıķ: (2), ingiçkä: (2), isi: (2), iyäg: (2), iztiråb: (2), ķaläm: (2), ķanaķa: (2), ķårä: (2), ķåråńġı: (2), käsb: (2), kåtibä: (2), ķavät:

(2), ķayıķçä: (2), ketidän: (2), kiprik: (2), kişi: (2), ķıssä: (2), köprik: (2), ķuloķ: (2), kündüz: (2), ķuyåş: (2), mäktäb: (2), mänå: (2), mävhüm: (2), mävzu: (2), mäzzä: (2), muhärir: (2), muḫlis: (2), mümkün: (2), näşriyåt: (2), näticä: (2), nävbät: (2), nihåyät: (2), oķıtuvçi: (2), ortåķ: (2), ot: (2), päncärä: (2), pästäk: (2), räis: (2), römål: (2), säfär: (2), sähifä: (2), sämå: (2), särġış: (2), såvuķ: (2), såyä: (2), sevgi: (2), sınıķ: (2), solğın: (2), spektakl: (2), sumka: (2), şähdäm: (2), şåir: (2), şim: (2), täķdir: (2), täriḫ: (2), tåş: (2), temir: (2), teatr: (2), tinç: (2), tirsäk: (2), trålleybus: (2), tugmä: (2), tun: (2), uçräşuv: (2), ümr: (2), våķeä: (2), vätän: (2), zängår: (2), yålġız: (2), yäpråķ: (2), yeng: (2), yoġån: (2), äççık: (1), äciräliş: (1), åciz: (1), ådät: (1), åddiy: (1), äfişä: (1), åġır: (1), åḫår: (1), ähli: (1), åilä: (1), åķiş: (1), åķķuş: (1), äks: (1), äläm: (1), albättä: (1), åld: (1), ålicänåb: (1), ålis: (1), älpåz: (1), alti: (1), åmånät: (1), änä: (1), åndäyoķ: (1), åppåķ: (1), åräsidä: (1), ärġuvån: (1), ärıķçä: (1), årkä: (1), armiya: (1), åsån: (1), asfalt: (1), åsmån: (1), åt: (1), atlas: (1), ätråf: (1), åy: (1), äyb: (1), åydin: (1), åz: (1), äziz: (1), bab: (1), bähår: (1), bänd: (1), båri: (1), bäşäng: (1), båyä: (1), beçårä: (1), beġaräz: (1), bemäni: (1), birdänigä: (1), birgä: (1), boläcäk: (1), boşlıķ: (1), buklåġlik: (1), bunaķa: (1), bundäy: (1), burçäk: (1), bütün: (1), cäcci: (1), çäng: (1), cimcit: (1), cüdä: (1), cuvån: (1), çårpåyä: (1), çätåķ: (1), çöntäk(1), dädä: (1), däfätän: (1), daķiķa: (1), dåmlä: (1), därpärdä: (1), därråv: (1), därs: (1), däşnåm: (1), dävå: (1), dävr: (1), detal: (1), devår: (1), dimåġ: (1), dökån: (1), dunyå: (1), duşänbä: (1), duşman: (1), ekrän: (1), erkä: (1), ertäläb: (1), eski: (1), etäk: (1), etibår: (1), fämilyä: (1), fäsl: (1), fäzilät: (1), ġazäb: (1), gödäk: (1), gül: (1), häftä: (1), häķıdä: (1), ḫålis: (1), häliyäm: (1), hälķa: (1), häräkät: (1), harf: (1), hårġın: (1), hässä: (1), ḫätå: (1), hättå: (1), havli: (1), ḫäyr: (1), häyrån: (1), ḫıcålät: (1), hükm: (1), ḫunuk: (1), içki: (1), içi: (1), ifådä: (1), ilån: (1), iltimås: (1), incıķ: (1), ism: (1), istäk: (1), ķåç: (1), ķadr: (1), kålḫåz: (1), ķançä: (1), ķand: (1), ķandäy:(1), ķandīl: (1), ķåpķåġ: (1), karavot: (1), ķåş: (1), ķatiy: (1), ķayerdä: (1), ķaysi: (1), keçiräsiz: (1), keçķurun: (1), kelişdik: (1), kencä: (1), kino: (1), ķırġåķ: (1), ķısķa: (1), kiyiniş: (1), köçä: (1), kofta: (1), köhlikkinä: (1), köksi: (1), kolyaska: (1), kömäkçi: (1), körä: (1), közgü: (1), ķorķuv: (1), ķöşıķ: (1), ķoşni: (1), kündälik: (1), kurs: (1), ķuş: (1), kütübḫånä: (1), lämpä: (1), låy: (1), låyiķ: (1), låyķa: (1), mäķul: (1), mälhäm: (1), mänzärä: (1), märcån: (1), mäsälä: (1), mäşinkä: (1), mäşķ: (1), mäslähät: (1), mäyin: (1), mäyli: (1), mehr: (1), mezån: (1), misål: (1), müddät: (1), muhäbbät: (1), muķåvä: (1), muncä: (1), mungli: (1), müzey: (1), näfis: (1), nähåt: (1), nåḫuşlik: (1), nålä: (1), nåmus: (1), nåzik: (1), neån: (1), niyät: (1), nohaķ: (1), oġıl: (1), oḫırgi: (1), oḫşaş: (1), orin: (1), ortåķcån: (1), ortämiyånä: (1), öcär: (1), ökinç: (1), öpkä: (1), öråġlik: (1), ötkinç: (1), ötkir: (1), öy: (1), özga: (1), pådä: (1),

paḫtä: (1), påk: (1), pärçä: (1), päri: (1), påyån: (1), poşna: (1), puç: (1), puşti: (1), rähmät: (1), råst: (1), rävşän: (1), räyån: (1), råzilik: (1), recä: (1), rim: (1), römålçä: (1), romantika: (1), röyḫat: (1), såġınç: (1), såḳål: (1), såkin: (1), sälginä: (1), samolyot: (1), sätr: (1), sel: (1), sigaret: (1), singil: (1), sim: (1), soḳmåḳ: (1), song: (1), söz: (1), sükünät: (1), supä: (1), süt: (1), suyänçıġ: (1), şäbädä: (1), şåd: (1), şådä: (1), şäfäḳ: (1), şåḫ: (1), şähär: (1), şämål: (1), şärpä: (1),şärşärä: (1), şärt: (1), şåşilinç: (1), şåvḳın: (1), şiår: (1), şift: (1), şikästä: (1), şim: (1), şirin: (1), şunçä: (1), şundåḳ: (1), şundäy: (1), täbässum: (1), täläbä: (1), tåmåġ: (1), tåmoşä: (1), tänbeh: (1), tång: (1), täräf: (1), tåşḳari: (1), täsävvur: (1), täsmä: (1), täşviş: (1),tåvuş: (1), tepä: (1), tınıḳ: (1), tirnåḳ: (1), titråḳ: (1), tivit: (1), tizzä: (1), toġri: (1), tök: (1), tolḳın: (1), tosätdän: (1), tük: (1), tumanliḳ: (1), turmuş: (1),turna: (1), tüşüniş: (1), ufḳ: (1), umid: (1), unaḳa: (1), üç: (1), vaḳt: (1), väziyät: (1), väzmin: (1), visål: (1), vucud: (1), zälvår: (1),ziyåfät: (1), yaḫlit: (1), yaḳın: (1), yäkkäş: (1), yälinç: (1), yåni: (1), yånıḳ: (1), yärä: (1), yårdäm: (1), yåtåḳḫånä: (1), yåy: (1), yer: (1), yoġe: (1), yöläk: (1), yuḳåri: (1),yumşåḳ: (1).

Tablo 11. *Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar*

Tekrar Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	19	307
9	2	18
8	8	64
7	11	77
6	16	96
5	19	95
4	29	116
3	55	165
2	108	217
1	327	327
Toplam	594	1482

İncelediğimiz eserde, tek anlamlı sözcük yapısındaki 594 farklı ad, 1482 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarladığını, orta kısım kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

2.1.1.2. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Sözcük yapısında olan çok anlamlı adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Bunlar anlamlarına ve sıklık sayılarının çokluğuna göre şöyle sıralanmıştır.

Beş anlamlı Sözcük yapısından Adlar: ådäm: (16).

Dört Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar bir: (42).

Üç Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar: çuḳur: (7), hämmä: (8), iş: (10), åldi: (4), bålä: (5), aḫır: (4).

İki Anlamlı Sözcük yapısından Adlar: keräk: (16), köp: (15), köz: (15), endi: (13), yüz: (11), keçä: (10), yoḳ: (9), yaḫşi: (7), yåş: (7), tuyġu: (6), häli: (3), ḫayål: (3), häyåt: (3), päst: (3), räng: (3), åḫirgi: (2), bolmäsä: (2), ḳattıḳ: (3), tüş: (2), uzåḳ:(2).

Aşağıda söz konusu eserdeki çok anlamlı sözcük yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

Tablo 12. *Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar*

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	16
4	1	42
3	6	38
2	20	135
Toplam	28	231

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamlı sözcük yapısındaki 28 farklı ad, 231 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, adların kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane ad olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip kelimelerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.1.2. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar

Söz öbeği yapısındaki adlar da tek anlamlı ve çok anlamlı olarak incelenmiştir. Bunlar en fazla 16, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Sıklık sayılarına göre şöyle sıralanmıştır: yåzuvçi: (16), şunçälik: (5), heç ḳaçån: (4), båşḳaçä: (4), ḳaçåndän: (4), ḳandäydir: (4), köpdän buyån: (4), ällaḳandäy: (3), bäri bir: (3), bir åz: (3), heç kim: (3), ḳabulḫånä: (3), on beş: (3), simyåġåç: (3), tåpdä: (3), şundäginä: (3), tütḳiç: (3), bütünläy: (2), älämli: (2), båsgänçä: (2), birinçi: (2), bir lähzä: (2), bir näfäs: (2), bittä: (2), gözällik: (2), här bir: (2), håzirginä: (2), heç nimä: (2), ikkinçi: (2), ḳalämkäş: (2), ḳatiyät: (2), ḳayoḳḳa: (2), köz yåşi: (2), ḳubbådår: (2), nimägädir: (2), nurli: (2), sepkildår: (2), sirli: (2), supäçä: (2), şu yerdä: (2), şunçäki: (2), tezginä: (2), uyḳusiz: (2), yänäyäm: (2), ådämligini: (1), ällaḳaçån: (1), ällaḳayoḳdä: (1), älläneçük: (1), älläninimä: (1), anıḳ fänlär: (1), äsäbiy: (1), ävvälå: (1), ävvälgi: (1), åynäväṇd: (1), båläkäy: (1), bålälärçä: (1), båriçä: (1) båyägi: (2), bir birimiz: (1), bir lähzälik: (1), bir tödä: (1), bir yärim yil: (1), bir zum: (1), birån märtä: (1), birinçi bår: (1), bitiriş keçä: (1), bütün båşli: (1), çet el: (1), çiziḳçä: (1), däm åliş küni: (1), eskilik: (1), güldår: (1), gülşän: (1), hädikli: (1), här håldä: (1), här säfär:

(1), häyålçän: (1), häyåtiy: (1), hindiy: (1), ḫuşçaḳçaḳ: (1), icådkår: (1), içkäri: (1), ikkitä: (1), işånçsiz: (1), işḫånä: (1), ḳaçåndir: (1), on ḳadämçä: (1), ḳanaḳaykin: (1), ḳåräçä: (1), yaḳıngäçä: (1), käsälmänd: (1), käsbdåş: (1), kättäkån: (1), ḳayåḳdän: (1), ḳayerdädir: (1), ḳayoḳdä: (1), keçägi: (1), keçgä yaḳın: (1), keçgäçä: (1), keräklik: (1), keyinginä: (1), ḳısilib ketgän közlär: (1), köpinçä: (1), köp tirajlık: (1), köz ḳıri: (1), köz ongidä: (1), küç bağışlä- (1), kul räng: (1), küngäçä: (1), kursdåş: (1), mäslähätli iş: (1), mäydä gäp: (1), nåçår ḳıyåfä: (1), nåmusli: (1), närigi: (1), nimänidir: (1), on ḳadäm: (1), ortä åsiyå: (1), oyläb yilläb: (1), özgäçä: (1), özi båşdä: (1), püştiräng: (1), rängsiz (1), sänät säråyi: (1), såvuḳḳån: (1), såvuḳḳınä: (1), sehirli: (1), sepkilli: (1), serġaş: (1), serşåvḳın: (1), sevgili: (1), şådån: (1), şådäsi: (1), şu päyt: (1), şu yerni: (1), şundåḳḳınä: (1), tänḳıdçi: (1), täräfgär: (1), tårtmä: (1), tegäcäklik: (1), tengdåş: (1), tolin oy: (1), u yoḳ bu yoḳḳa: (1), u yoḳdä tursin: (1), umidsiz: (1), uyätsiz: (1), üçinci: (1), ümrlik: (1), väzirlik: (1), zimdän: (1), yåmġırpöş: (1), , yånbåş: (1), yåş bålä: (1), yilläb: (1).

Aşağıda söz konusu eserdeki tek anlamlı söz öbeği yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir

Tablo 13. *Söz Öbeği Yapısındaki Adlar*

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	1	16
5	1	5
4	5	20
3	10	30
2	27	54
1	115	115
Toplam	159	240

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği yapısındaki 159 farklı ad, 240 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, adların kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane ad olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip kelimelerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.1.3.Çok Anlamlı Söz Öbeği Yapısından Adlar

İki anlamlı Söz Öbeği Yapısındaki Adlar: yängilik: (2),

Söz öbeği yapısından çok anlamlı kelimeler incelenen eserde sadece tek örnek bulunmuştur ve iki sıklıkla geçmiştir.

2.2. EYLEMLER

Eylemler sözcük yapısındaki eylemler ve söz öbeği yapısındaki eylemler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

2.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler

Sözcük yapısındaki eylemler de kendi arasında tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere sınıflandırılmıştır.

2.2.1.1.Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Tek anlamlı basit eylemler en fazla 79, en az 1 kere tekrarlanmıştır: de- (79), bol- (34), yåz- (30), oylä- (28), bil- (23), kel- (22), ķarä- (15), sorä- (13), otir- (12), ket- (11), buril- (10), cilmäy-(10), kül-(10), eslä- (9), gäpir-(8), ķıl- (8), päyķa-(8), sez-(8), titrä-(8), tur- (8), işlä-(7), köriş-(7), tur- (7), toŋtä- (6), uşlä- (6), ġaşlik- (5), kiy-(5), tikil-(5), toŋtä- (5), yıġlä-(5), gäpläş-(4), indä-(4), ķål- (4), öldir-(4), tüşin-(4), uçräş-(4), ŋorsin-(3),işån- (3), işlä -(3), izlä-(3), ķarämäslik: (3), ķıynäl-(3),ķızar-(3), ķorķ-(3), körin-(3), öŋşä-(3), ränci-(3), sağın-(3), sarğay-(3), sön-(3), şıtırlä-(3), şivirlä-(3), urin-(3), yålvår-(3), yån- (3), yåt-(3), yåzäver- (3), yügür-(3), cäränglä-(2), çåp-(2), çek-(2), egil-(2), et- (2), ezġılä- (2), ŋåhlä-(2), ķårälä-(2), ķarät-(2), ķayril-(2), keçir-(2), ķıs-(2), körsät-(2), låvillä-(2), maķtä-(2), ögir-(2), öp-(2), silkin-(2), silkit-(2), şubhälän-(2), tasvirla-(2), titkilä-(2), tök- (2), töşä: (2), tuġıl-(2), turmäklä-(2), tut-(2), uç-(2), yåp-(2), yäşä-(2), yeç-(2), yetiş-(2), äçin- (1), äçiş- (1), ädäş- (1), äldä- (1), åldir- (1), ärt- (1), ärzånläştir- (1), åsiltir-(1), äytål- (1), äytål- (1), bähsläş- (1), båriş- (1), båsil-(1), ber- (1), beril-(1), bilål-(1), birgäläş-(1), boşäş-(1), boşät-(1), böylä-(1), boysundur-(1), ciddiyläş-(1), cüncik-(1), çängällä-(1), çimir-(1), çöçi-(1), däzmållä-(1), demåķ-(1), demek-(1), ekänini-(1), entikkänçä: (1), eslät-(1), ezil-(1), ġıcin-(1), häyäcånlän-(1), häydä-(1),häydäl-(1), häzilläş-(1), icirġan- (1), ingrän-(1), işlät-(1), ķadä-(1), ķåķıl-(1), ķåniķ-(1), kez-(1), kiygäz-(1), ķıyķır-(1), ķızġån-(1), könik-(1), körsät-(1), ķuvån-(1), küydir-(1), küzät-(1), oŋşät-(1), oş-(1), otiräver-(1), oylän-(1), ögril-(1), öpiş-(1), ör-(1), örä- (1), ötkäz-(1), özgärtir-(1), pästlä- (1), piçirlä-(1), pirpirät-(1), säçirät-(1), säkrä-(1), sälåmläş- (1), sänç-(1), sekinlä-(1), sıġmä- silci-(1), silkä-(1), suķ-(1), süyän-(1), şåşil-(1), tåliķ-(1), tåpil-(1), tårt-(1), täyyårlä-(1), tåzälä-(1), tebrät-(1), teg-(1), tep-(1), tepkilä-(1), terlä-(1), tik-(1), tipirçilä- (1), tirä-(1), titirä-(1), toŋtät-(1), tol-(1), toldir-(1), tüşir-(1), tüşüntiriş-(1), tutil-(1), tutä- (1), uçrät-(1), unut-(1), ur-(1), uril-(1), urüş-(1), uyäl-(1), uyġån-(1), uzåķläş-(1), uzul-

(1), üylän-(1), väräḳlä-(1), yåġ-(1), yåġdir-(1), yåḳ-(1), yåndir-(1), yärä-(1), yåriş-(1), yåyil-(1), yåzil-(1), yet-(1), yiltillä-(1), yoḳalä-(1), yoḳtir-(1), yuḳårila-(1).

Tablo 14*.Tek Anlamlı Sözcük Yapısından Eylemler*

Tekrar Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	13	297
9	1	9
8	7	56
7	3	21
6	2	12
5	5	25
4	6	22
3	22	66
2	32	64
1	122	122
Toplam	213	694

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, tek anlamlı sözcük yapısındaki 213 farklı eylem, 694 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

2.2.1.2. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Çok anlamlı basit eylemler en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır.

Beş anlamlı sözcük yapısından eylemler: çıḳ- (10).

Dört anlamlı sözcük yapısından eylemler: åçil- (4), tüş- (8).

Üç anlamlı sözcük yapısından eylemler: bås- (6), kör- (20), kötär- (8), küt- (6), öt- (6), täşlä- (5).

İki anlamlı sözcük yapısından eylemler: sekin: (11), oḳı- (10), tüşün-(10), yür- (9), bitir- (6), kir- (6), yoḳ- (5), ḳoy- (4), tåp- (3), åç- (2), åḳlä- (2), äväylä- (2), äylän- (2), çıḳar- (2).

Tablo 15. *Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler*

	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	10
4	2	12
3	6	51
2	14	74
Toplam	23	147

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamlı sözcük yapısındaki 23 farklı eylem, 147 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, eylemlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını,

orta kısım farklı anlamda kaç tane eylem olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip eylemlerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

Söz öbeği (*birleşik eylem*) yapısındaki eylemler de tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

bolib ḳål- (9), ḫäräkät ḳıl- (8), ḳaräb ḳoy- (8), çıḳıb ket- (6), bilib tur- (3), cimib ḳål- (3), häyrån bol- (3), keçä ḳål- (3), köz üzmä- (3), kiyib ål- (3), ḳızärib ket- (3), pärvå ḳıl- (3), yältıräb yåt- (3), uçirib ḳoy- (3), yürib ket- (3), bir ḳara- (2), çåpib ket- (2), demåḳçi bol- (2), ehtiyåt bol- (2), elån ḳıl- (2), häfä bol- (2), his et- (2), ḳılgim kel- (2), imå ḳıl- (2), ḳaräb ål- (2), ḳaräb ḳål- (2), kelib tur- (2), kezib çıḳ- (2), kirib kel- (2), ḳoltıḳläb ål- (2), ket- (2), ḳöyä ḳål- (2), ḳoyib yubår- (2), ḳuçåḳläb ål- (2), külib yub- (2), oyläb kör- (2), oylänib tur- (2), råhät ḳıl- (2), siltäb täşlä- (2), tipirçiläb ket- (2), tegäcäklik ḳıl- (2), toḫtäb ḳål- (2), turib ḳål- (2), uşläb ål-(2), uyġånib ket- (2), uzåḳläşib ket- (2), zerikä båşlä- (2), yånib tur- (2), yärḳ etib ket- (2), yetib ål- (2), åḫ çek- (1), äḫtärişgä urin- (1), åḳib kel- (1), åḳıb tüş- (1), årå ber- (1), årzu ḳıl- (1), åt ḳoy- (1), åyåḳlärini çäliştir- (1), äylänib ḳål- (1) äytib tur- (1), bäcärib ḳoy- (1), bårib kel- (1), bårib tur-(1), bilsä bol-(1), bitmäy keläyåtgän: (1), bolib çıḳ- (1), bölmägän gäp: (1), burib ål- (1), cähli çıḳ- (1), cäncäl ḳıl- (1), çäng båsib yåt- (1), cilmäyib tur- (1), cönäb ket- (1), çarḫ urm- (1), çıḳarib täşlä- (1), çıḳıb bår- (1), çil çil bolib ket- (1), çilip et- (1), çiråyli ḳılib: (1), çirsillätib çoġ säçrät- (1), çirt yumib ål- (1), däm ål- (1), deb ḳoy- (1), deb yåt- (1), degisi kel- (1), duç kelgän: (1), duç kelib ḳål- (1), engäşib ål- (1), ergä ber- (1), ergä teg- (1), ergäştirib ket- (1), eşitgisi kel- (1), färḳıgä bår- (1), fikr kel- (1), gäp åç- (1), gäpirişgä urin- (1), ġaşi kel- (1), goşäkni ḳötär- (1), häl ḳıl- (1), häyäcånlänib ket- (1), häyålgä tål- (1), häyrån ḳål- (1), häyrån ḳaräb ḳål- (1), hiḳılläb ḳål- (1), his ḳıl- (1), his ḫıyånät ḳıl- (1), höngräb yubår- (1), ilticå ḳıl- (1), iltimås ḳıl- (1), işdän häydä- (1), ivib ket- (1), iymänib äyt- (1), izläb yür- (1), ḳåçib yür- (1), ḳadäm ḳoy- (1), ḳalbining nürli bir pärçäsıgä äylän- (1), ḳalḳib tur- (1), ḳanäkä ḳılib- (1), ḳaytib kel- (1), keç åçil- (1), keç kir- (1), kemirä båşlä- (1), ketib ḳål- (1), kim bilsin: (1), kirib, kitåb çıḳar- (1), kiyib kör- (1), ḳızıḳa båşlä- (1), köngıråḳ ciringläb ḳål- (1), köngıråḳ ḳıl- (1), könikib ḳål- (1), könikib ket- (1), körä båşlä- (1), körib ḳål- (1), körinib körinib tur- (1), ḳoşib ḳoy- (1), kötärilib ket- (1), ḳoying oylämä: (1), köz öngigä keltirib ḳoy- (1), közdän keçir- (1), ḳuçåġını åç- (1), kuçäyib ket- (1), kütib ḳål- (1), ḳuvånib ket- (1), låvilläb tur- (1), låvilläb yån- (1), mäcbur et- (1), mäzä ḳıl- (1), mudråḳ ket- (1), näfäsi ḳayt- (1), näfäsi ḳısil- (1), nihåyäsigä yet- (1), nur

såçilib tur- (1), nur yâġılib tur- (1), oḳıb berä âl- (1), oräb âl- (1), ötirişläri bilän: (1), otirib ḳâl- (1), oyläb yür- (1), öpib çıḳ- (1), ötib ket- (1), özini bâsib âl- (1), päydâ bol- (1), pârläb ket- (1), räd et- (1), räncib ḳâl- (1), såçilib yât- (1), sâġınib ḳâl- (1), säkräb tur- (1), säräk säräk ḳıl- (1), siltäb yubâr- (1), sirḳırätib yubâr- (1), soräb tur- (1), suġurib âl- (1), süzib yür- (1), şerik ḳıl- (1), şiväläb yâġ- (1), taḳḳa tohta- (1), täläb ḳıl- (1), tänib ḳâl- (1), tänḳıd ḳıl- (1), tâpib ber- (1), tâplänib ḳâl- (1), tärḳab ket- (1), täsävvur ḳıl- (1), täsvir etil- (1), täyänib tur- (1), teatrgä tüşmä- (1), tikilib ḳâl- (1), tikilib tur- (1), titräb tur- (1), töldirib yubâr- (1), tolib ḳâl- (1), turtib çıḳ- (1), tüşinib yet- (1), tüşünä âlmäslik: (1), tutib tur- (1), urib ket- (1), uzilib ketäyâtgändek: (1), vâz keç- (1), zirilläb ket- (1), yâd et- (1), yaḫşi çıḳmäs: (1), yaḫşi körinib ket- (1), yälingüdek bol- (1), yâmġır sävälä- (1), yâpişib yât- (1), yärḳ etib ḳaräb ḳoy- (1), yärḳ etib ḳarä- (1), yäşäy âlmämä- (1), yâzä ket- (1), yâzib ḳây- (1), yâzib yüräver- (1), yâzsä yâzäversin: (1), yelkä yetib kel- (1), yetib ḳâl- (1), yıḳılib ket- (1), yıḳulgidek bolib ḳâl- (1), yoḳıb ḳoyil- (1), yol âl- (1), yol boşät- (1).

***Tablo 16**. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler*

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği Birleşik Eylem	Sıklık Sayıları
9	1	9
8	2	16
6	1	6
3	11	33
2	35	70
1	171	171
Toplam	221	305

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki 221 farklı eylem, 305 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği (birleşik eylem) olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.2.3. Çok Anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

İki anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler: kirib ḳâl- (2).

İncelediğimiz eserde çok anlamlı söz öbeği yapısından Birleşik Eylemler sadece bir tanesi tespit edilmiş ve iki sıklıkla kullanılmıştır.

2.3. KALIP SÖZLER

2.3.1. Deyimler

İncelediğimiz eserde deyimler en fazla 8, en az 1 kere tekrarlanmıştır. 83 farklı deyim 105 yerde kullanılmıştır:yaḫşi kör- (8), bâşini ḳuyi sâl- (4), bâş çäyḳa- (3), bâşidän

ötgän- (3), himåyä ḳıl- (3) uf tårt- (3), ilåcım yoḳ (2), ilåci båriçä: (2), ḳolini ḳıs- (2), tårtib ål- (2), äççıḳ ḳısmät: (1), äççıḳ häḳiḳat: (1), årzıḳıb kut- (1), baḫtı ḳarå: (1), baḫtli bol: (1), båş silk- (1), båşi äylänib ket- (1), båşi bilän şonġib ket- (1), båtib ket- (1), båtib tur- (1), bezib ket- (1), biläġånlik ḳıl- (1), bir näfäs ḫayål sür- (1), esi ket- (1), imkân båriçä (1), işlätmäy ḳoy- (1), iztiråb çek- (1), izzät näfsini himåyä ḳıl- (1), ḳadri öt- (1), ḳåġåz ḳårälä- (1), ḳåġåzgä tüşir- (1), ḳah ḳah ur- (1), közläridä yåş ḳalḳ- (1), ḳåp ḳårä bol- (1), ḳåp ḳårägä çıḳariş: (1), ḳarår ḳıl- (1), ḳarsäk çäl- (1), ḳåşlärini uçir- (1), ḳızärib bozär- (1), ḳızişib ket- (1), ḳoġırçåḳdek oynätib ḳoy- (1), ḳol siltä- (1), köngli åġri- (1), köngli bol- (1), köngli çök- (1), köngli ġaş bol- (1), köngli ḳaḳib tüş- (1), könglini kemir- (1), közläridä såvuḳ ot yältıräb ket- (1), låppä låyiḳ kel- (1), lärzägä sål- (1), nimä häḳḳı bår: (1), nuḳtä ḳoy- (1), oygä tål- (1), ruhi tetik käyfi çåġ (1), sälåm ber- (1), såvuḳḳınä sor- (1), sevib ḳål- (1), sir yäşir- (1), soräb häm otirmä- (1), şilḳimlik ḳıl- (1), tåmånini ål- (1), tåmoşä ḳıl- (1), tän ål- (1), tänä ḳıl- (1), tång åt- (1), tåpib böpti: (1), tärk et- (1), toḳıb çıḳar- (1), tökib sålä båşlä- (1), tuġyån ur- (1), turmuşgä çık- (1), tüş käbi ġırä şirä eslä- (1), tutḳıç bermäs- (1), tuyġulär uyġån- (1), üy cåy såliş- (1), vädä ber- (1), vaḳtini ål- (1), yåmån kör- (1), yåtıġı bilän tüşüntirişgä häräkät ḳıl- (1), yürägi betlämäy yür- (1), yürägi gupilläb ur- (1), yürägi gürsilläb ket- (1).

Tablo 17. *Deyimler*

Tekrar Sayıları	Deyım Sayıları	Sıklık Sayıları
8	1	8
4	1	4
3	4	12
2	4	8
1	73	73
Toplam	83	105

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, *Deyimler* 83 farklı deyim 105 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, deyimlerin kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.3.2. İkilemeler

İkilemeler, Güncel Türkçe Sözlükte "anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması" olarak geçmektedir. Örneğin; Yavaş yavaş, irili ufaklı, aşağı yukarı gibi.

Eserde geçen ikilemeler sayısı 11 ve 11 sıklıkla geçmiştir ve ikilemelerin hepsi aynı kelimenin tekrar edilmesiyle oluşmamıştır.

İkilemeler şöyledir: äks sädå: (1), änä änä: (1), årä çårä: (1), bårä bårä: (1), bårgän säyın: (1), egri bugri: (1), ķåp ķårä: (1), ķariçmä ķariç: (1), ķatår ķatår: (1), kelib kelib: (1), silkinä silkinä: (1).

Tablo 18. *İkilemeler*

Tekrar Sayıları	İkilemelerin Sayıları	Sıklık Sayıları
1	11	11
Toplam	11	11

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 11 *ikileme* 11 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin tekrar sayılarını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane ikileme olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.3.3. Argo Sözcükler

İncelediğimiz eserde *Argo Sözcükler* sadece tek bulunmuş ve bir sıklıkta kullanılmıştır: dåvdir: (1).

2.3.4.Yansıma Sözcükler

Yansımalar, canlı cansız bütün varlıkların çıkardıkları sesleri yansıtan, (özellikle canlı varlıkların) dış görünüşlerini ve hareketlerini betimleyen, insanların yalnız kendilerinin deri, doku ve tat alma yoluyla hissedebildiği duyuları, sezimlerdi karşılayan sözcüklerdir. (Koca: 2010, s.9). Yansıma sözcükler ad, sıfat, zarf ve fiil gibi çeşitli türlerde kullanılabilir. Ayrıca cümlenin herhangi bir öğesinde de yer alabilir.

İncelediğimiz eserde en fazla 2, en az 1 kere tekrar eden yansıma sözcükler tespit edilmiştir onlar: våy: (2), ġıyķıllä- (1), håå: (1), ķars: (1), şäpillä- (1), täķıllät- (1), vuy: (1).

Tablo 19. *Yansıma Sözcükler*

Tekrar Sayıları	Yansıma Sayıları	Sıklık Sayıları
2	1	2
1	6	6
Toplam	7	8

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 7 Yansıma sözcükleri 8 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, yansıma sözcüklerin tekrar sayılarını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane yansıma sözcüğü olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3. ḲUYOŞ TAROZİSİ ADLI ESERİN SÖZ VARLIĞI

3.1.ADLAR

3.1.1. Sözcük Yapısındaki Adlar

3.1.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar en fazla 19, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Bunların çoktan aza sıralanışı şöyledir:

nimä: (19), maşina: (17), toy: (16), dengiz: (13), yoḳ: (14), ḳålip: (12), ḳız: (11), låy: (11), nävbätçi: (11), küyåv: (10), kün: (9), köz: (8), taġın: (8), ådäm: (7), er: (7), eşik: (7), bår: (7), båş: (7), håzir: (7), kişi: (7), üy: (7), båşḳa: (6), dädä: (6), yol: (6), åvåz: (5), åydın: (5), bunaḳa: (5), çiråḳ: (5), devår: (5), gäp: (5), ġışt: (5), hämån: (5), ikki: (5), täşḳari: (5), ümr: (5), yaḫşi: (5), yånġåḳ: (5), yelkä -(5), åläm: (4), åndä: (4), åst: (4), cüdä: (4), deräzä: (4), därvåzä: (4), ḫalät: (4), håvli: (4), käft: (4), ḳaynånä: (4), ḳol: (4), köçä: (4), lampoçka: (4), märtä: (4), orindiḳ: (4), ortä: (4), ropärä: (4), yana: (4), yåruġ: (4), åhäng: (3), aḳ: (3), årḳa: (3), ätäyläb: (3), ätråf: (3), åy: (3), äyvån: (3), dala: (3), emäs: (3), ḫånädån: (3), här: (3), kafe: (3), ḳadäm: (3), ḳanaḳa: (3), ḳårånġı: (3), ḳåråvul: (3), ḳåş: (3), käsälḫånä: (3), keräk: (3), kim: (3), ḳulåḳ (3), ḳuyaş: (3), mäykä: (3), müttäsil: (3), näri: (3), närigi: (3), närsä: (3), negä: (3), såç: (3), şähär:(3), şåh: (3), tåvuş: (3), tolḳın: (3), vraç: (3), yålġız: (3), ådät: (2), åhistä: (2), ähvål: (2), åräsidä: (2), ärıḳ: (2), åtä: (2), avtobus: (2), ävväl: (2), åyi: (2), åyåḳ: (2), äyni: (2), beş: (2), çaḳḳån: (2), çekkä: (2), çoġ: (2), däbdäbä: (2), därråv: (2), doḫtir: (2), eng: (2), fäyz: (2), ha: (2), häli: (2), hämşirä: (2), ḫırä: (2), hunär: (2), iç: (2), käbinä: (2), ḳandåḳ: (2), kättä: (2), ḳattıḳ: (2), ḳayni: (2), keç: (2), ḳırġåḳ: (2), ḳiyiḳçä: (2), ḳıyin: (2), ḳum: (2), läzzät: (2), mänzärä: (2), mäydån: (2), orin: (2), päkänä: (2), özgä: (2), pärvånä: (2), päyt: (2), şåfyår: (2), tänä: (2), tirikçilik: (2), tupråḳ: (2), üst: (2), yigirmä: (2), yigit: (2), yüräk: (2), advokat: (1), äks: (1), åḳşåm: (1), ålġa: (1), ålis: (1), åltin: (1), ånä: (1), åppåḳ: (1), äräbi: (1), årtiḳçä: (1), ärzimäs: (1), äsir: (1), åsmä: (1), åt: (1), ätirgül: (1), ätläs: (1), äybdår: (1), åynä: (2), åz: (1),bädän: (1), bahånä: (1), baḫt: (1), bålä: (1), bäländ: (1), bälçıḳ: (1), båriş- (1), barmaġ: (1), båşliḳ: (1), baḫt: (1), båyägi: (1), båzår: (1), beädäd: (1), bekät: (1), bel: (1), bemähäl: (1), bepärvå: (1), bepisänd: (1), betåb: (1), biḳin: (1), birgä: (1), biri: (1), bölim: (1), boş: (1), boşlıḳ: (1), boyin: (1), brilliant: (1), bugün: (1), bundäy: (1), burun: (1), büt: (1), bütünläy: (1), buyåḳ: (1), buyån: (1), cånäcån: (1), cindek: (1), çål: (1), çälä: (1), çämäsi: (1), çåy: (1), çåyşäb: (1), çehrä: (1), çet: (1), çindän: (1), çöp: (1), däfätän: (1), dåim: (1), daraht:

(1), däräk: (1), dåri: (1), därpärdä: (1), dävåm: (1), dejur: (1), desä: (1), dil: (1), dimåġ: (1), dügånä: (1), erkäk: (1), es- (1), eski: (1), etibår: (1), fikr: (1), futbol: (1), gäl: (1), galstuk: (1), gäräng: (1), garnitur: (1), gävcüm: (1), giläm: (1), globus: (1), gumbäz:(1), ġaläti: (1), hålät: (1), ḥalḳa: (1), ḫånä: (1), härçänd: (1), ḫoş: (1), ḫåtin (1), häyåt: (1), häyrät: (1), hid: (1), ḫocälik: (1), ḫåtircäm: (1), ḫursänd: (1), ḫuşçaḳçaḳ: (1), ifådä: (1), iḫçäm: (1), ilgäri: (1), işḫånä: (1), jiguli: (1), kämäy- (1), ḳåḳ: (1), ḳåläversä: (1), ḳamçi: (1), ḳançä: (1), ḳani: (1), karavot: (1), ḳarz: (1), kåsägül: (1), ḳavät: (1), ḳayåḳdä: (1), ḳayaḳḳa: (1), ḳayinsingil: (1), ḳaysi: (1), keçiräsiz: (1), kelin: (1), kelinpåşşä: (1), keskin: (1), kiçik: (1), kino: (1), kiriş: (1), ḳış: (1), ḳiyä: (1), kıyğaç: (1), ḳızil: (1),köksi: (1), konyak: (1), köngl: (1), körä: (1), ḳoşni: (1), köyi: (1), köyläk: (1), kreslo: (1) ḳudä: (1), ḳurbaḳa: (1), kurs: (1), ḳuvånç: (1), londä: (1),määş: (1), mäbådå: (1), mähäl: (1), mäktäb: (1), mäḳul: (1), märåsim: (1), märcån: (1), mävhüm: (1), meyårdä: (1), müdirä: (1), mümkin: (1), näfäs: (1), näfis: (1), nån: (1), nånüştä: (1), näsihät: (1), nåtäniş: (1), näzäri: (1), neylon: (1), nihåyätdä: (1), nur: (1), nuṭḳ: (1), oġıl: (1), oġırlik: (1), oḫşaş: (1), oḳış: (1), on: (1), ortåḳ: (1), oşändä: (1), oşändäy: (1), otboy: (1), ölçåv: (1), öpkä: (1), öy: (1), påçä: (1), päncärä: (1), pärçä: (1), pästäk: (1), peştåḳ: (1), römålçä: (1), rözġår: (1), säät: (1), sädå: (1), säf: (1), såhil: (1), såkin: (1), sälåm: (1), sälkäm: (1), säthi: (1), såvçi: (1), såvuḳ: (1), säyyårä: (1), sekin: (1), sillıḳ: (1), singäri: (1), singil: (1), sir: (1), sirġa: (1), skameyka: (1), söz: (1), sürmä: (1), şåḫånä: (1), şämål: (1), şärmändä: (1), şärpä: (1), şiddät: (1), şift: (1), şim: (1), şirin: (1), şübhä: (1), şunçäki: (1), şundä: (1), şundåḳ: (1), şundan: (1), şundäy: (1), şundäy: (1), şuur: (1), şuursiz: (1), täåmil: (1), täg: (1), tähdid: (1), täḫtä: (1), tämädä: (1), täntänä: (1), täråzi: (1), ṭarz: (1), täsävvur: (1), tåşåynä: (1), täşviş: (1), tåvån: (1), tayin: (1), televizor: (1), tınıḳ: (1), toḳḳız: (1), topiḳ (1), toġri: (1), tört: (1), tosätdän: (1), tözån: (1), tüfli: (1), tumanliḳ: (1), tuynuk: (1), tüzük: (1), üzük: (1), ufḳ: (1), ukä: (1), unçälik: (1), ustā: (1), uyat: (1), uyum: (1), ümümän: (1), ünsiz: (1), vähimä: (1), vaḳt: (1), väzn: (1), vestibyul: (1), yåz: (1), yil: (1), yumşåḳ: (1), yüz: (1), zähär: (1), zorġä: (1), zör: (1), zulmät: (1), zum: (1), zuvälä: (1).

Aşağıda söz konusu eserdeki tek anlamlı sözcük yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

Tablo 20. *Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar*

Tekrar Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve Üzeri	10	134
9	1	9
8	2	16
7	8	56

Tablo 20. (devam) *Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar*

6	3	18
5	14	70
4	19	76
3	35	105
2	52	104
1	274	274
Toplam	418	862

İncelediğimiz eserde, tek anlamlı sözcük yapısındaki 418 farklı ad, 862 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarladığını, orta kısım kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

3.1.1.2. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Sözcük yapısında olan çok anlamlı adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Bunlar anlamlarına ve sıklık sayılarının çokluğuna göre şöyle sıralanmıştır.

Beş anlamlı sözcük yapısından adlar: bir: (26).

Dört anlamlı sözcük yapısından adlar: ķızıķ: (4).

Uç anlamlı sözcük yapısından adlar: yer: (7), änçä: (5), mäyli: (3).

İki anlamlı sözcük yapısından adlar: åld: (8), endi: (9), ḫuddi: (6), keçä: (6), köp: (6). yån: (4), boy: (3), anıķ: (2), tåmån: (16).

Tablo 21*.Çok Anlamlı Sözcük Yapısından Adlar*

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	26
4	1	4
3	3	15
2	9	60
Toplam	14	105

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamlı sözcük yapısındaki 14 farklı ad, 105 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, adların kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane ad olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip kelimelerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.1.3. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar

Söz öbeği yapısındaki adlar da tek anlamlı ve çok anlamlı olarak incelenmiştir. Lakin metinde sadece tek anlamlı söz öbeği yapısındaki adlar tespit edilebilmiştir. Bunlar en fazla 6, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Sıklık sayılarına göre şöyle sıralanmıştır:

hämmäsi: (6), içkäri: (4), ķandäydir: (4), yärim keçä: (4), bårlik: (3), bittä: (3), närigi: (3), aynıķsä: (2), bäri bir: (2), beiḫtiyår: (2), bir zum: (2), birinçi: (2), här küni: (2), ikkälämiz: (2), ikkåvi: (2), ķåp ķårånġı: (2), kättäkån: (2), keyinçälik: (2), negädir: (2),sözlä: (2), yälängåyåķ: (2), yåmåni: (2), tutķiç: (2), zags: (2), äfsånäviy: (1), ålåvli: (1), ällaķayer: (1), älläkim: (1), årzu:(1), ävvälå: (1), åynäbänd: (1), åt: (1),båşķaçä: (1), beriråķ: (1), beşinçi: (1), bilim yurti: (1), bir mähäl: (1), bir özi: (1), bir tekis: (1), birav: (1), birdän: (1), bolmäsä: (1), böm boş: (1), bu bilän: (1), bu yerdä: (1), dähşätli: (1), dåiräkäş: (1), egäçi: (1), ġamgin: (1), hämmä närsä: (1), ḫäyåliy: (1), heç ķaçån: (1), heçäm: (1), süt räng: (1), keçäyäm: (1), kelin tüşgän uy: (1), ketgunçä: (1), keyingi: (1), keyinginä: (1), kimsäsiz: (1), kinåyäli: (1), kirişi bilän: (1), ķorķuv: (1), kün årä: (1), låyli- (1), naķşinkår: (1), näryåq: (1), nimä uçün: (1), nimä uçündir: (1), nimänidir: (1), ortä yåşlärdägi: (1), özgäçä: (1), påpükdek: (1), sirli: (1), şundäginä: (1), teptekis: (1), terapiya: (1), tezginä: (1), tip tınıķ: (1), tolin åy: (1), törtinçi: (1), törttä: (1), vähimäli: (1), yänäyäm: (1), yåp yåruġ: (1), yer yüzidä: (1), yetärli: (1), yiġmä kärävåt: (1), yoķlig: (1), yol yoläkäy: (1), zähärginä: (1).

Aşağıda söz konusu eserdeki tek anlamlı söz öbeği yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

***Tablo 22**.Söz Öbeği Yapısındaki Adlar*

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği Sayıları	Sıklık Sayıları
6	1	6
4	3	12
3	3	9
2	17	34
1	66	66
Toplam	90	127

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği yapısındaki 90 farklı ad, 127 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.2 EYLEMLER

3.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler

3.2.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Sözcük yapısındaki eylemler de kendi arasında tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere sınıflandırılmıştır.

Tek anlamlı sözcük yapısından eylemler en fazla 46, en az 1 kere tekrarlanmıştır:

bol- (46), ķıl- (23), tur- (17), otir- (14), bår- (11), öt- (11), yür- (9), ket- (9), ķarä- (8), äyt- (5), bil-(5) ķål- (5), tüş- (5), tüşün- (5), yügür- (5), åç- (4), al- (4), båşlä- (4), buril- (4), kir- (4), oylä- (4), päyķa- (4), tikil- (4), toŋtä- (4), yåķ- (4),cilmäy- (3), indä- (3), işlä- (3), täşlä- (3), sez- (3), åbår- (2), åçil- (2), ällälä- (2), båġlä- (2), çıķar- (2), çimir- (2), et- (2), gäpläş- (2), ŋåhlä- (2), ikkilän- (2), kiy- (2), ķoşil- (2), şämållä- (2), tårt- (2), tåvlän- (2), täyyårlä- (2), teg- (2), tuyul- (2), uşlä- (2), yaķın: (2), yäräķlä- (2), yåt- (2), yubår- (2), yüpät- (2), ål- (1), åķsåķlän- (1), älänglä- (1), åpkel- (1), åtil- (1), åtlänä- (1), äyä- (1), båplä- (1), böl- (1), bäķır- (1), bårål- (1), båt- (1), belän- (1), ber- (1), cånlän- (1), cäränglä- (1), cönä- (1), çäķir- (1), çärçä- (1), çök- (1), çönķay- (1), çöz- (1), dävålä- (1), däzmållä- (1), demäk- (1), elt- (1), engäş- (1), ergäş- (1), eşit- (1), gäpir- (1), hätlä- (1), ŋorsin- (1), iç- (1), icirġän- (1), ilin- (1), istä- (1), izlä- (1), ķår- (1), ķarät- (1), ķatnä- (1), ķav- (1), ķaytäril- (1), keçik- (1), ķıçķır- (1), ķıläver- (1), kiyin- (1), ķön- (1), körin- (1), ķorķ- (1), kötär- (1), ķuç- (1), küçäy- (1), ķuri- (1), ķutlä- (1), küt- (1), ķuy- (1), ķuyuķläş- (1), låvillä- (1), oķı- (1), öŋşä- (1), öpiş-(1), örnät- (1), ötķaz- (1), säçrä- (1), såġay- (1), såğın- (1), säkrä- (1), sälåmläş- (1), sep- (1), seskän- (1), sidir- (1), silä- (1), silk- (1), silkin- (1), siltä- (1), sorä- (1), südrä- (1), suyän- (1), şipşi- (1), şübhälän- (1), taŋlä- (1), tak- (1), täni- (1), täniş- (1), tara- (1), tiniķläş- (1), tisäril- (1), titrä- (1), toŋtät- (1), tök- (1), tosm- (1), turmäklä- (1), tutil- (1), tutäş- (1), tüşüntir- (1), uç- (1), ulåķtir- (1), ürĩl- (1), urinmä- (1), üz- (1), u yåķdän: (1), yäkkä: (1), yältirä- (1), yåp- (1), yåpiril- (1), yåpiş- (1), yäräş- (1), yäsä- (1), yeç- (1), ye- (1), yet- (1), yetiş- (1), yiğla- (1), yıķıl- (1), yügürgilä- (1), yum- (1).

Tablo 23. *Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler*

Tekrar Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	6	122
9	2	18
8	1	8
5	6	30

Tablo 23. *(devam) Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler*

4	10	40
3	5	15
2	24	48
1	116	116
Toplam	170	397

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, tek anlamlı sözcük yapısındaki 170 farklı eylem, 397 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

3.2.1.2. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Beş anlamlı sözcük yapısından adlar: çıḳ- (14).

Dört anlamlı sözcük yapısından adlar: kör- (12), ur- (5).

Uç anlamlı sözcük yapısından adlar: ḳoy- (4).

İki anlamlı sözcük yapısından adlar: de- (28), kel- (25), tåp- (2), tik- (2), tut- (2).

Tablo 24*.Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler*

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	14
4	2	17
3	1	4
2	5	59
Toplam	9	94

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamlı sözcük yapısındaki 9 farklı eylem, 94 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, eylemlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane eylem olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip eylemlerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

3.2.2.1.Tek Anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

Tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemler en fazla iki, en az bir kere tekrarlanmıştır:

çıḳıb tur- (2), külib ḳoy- (2), pärvå ḳıl- (2), turib ket- (2), åçgünçä: (1), åçib yubårdi: (1), åḳşåm tüşib ḳål- (1), ålib kel- (1), ålib öt- (1), ålib otir- (1), årziḳib ket- (1), berib tur- (1), bilib ḳoy- (1), bilib ḳoysä- (1), bitirib ḳoy- (1), bolib båriş: (1), bolib ket- (1), çämbäräk ḳıl- (1), çıḳa sål- (1), çıḳıb ketiş: (1), çirå̆ğini låpillät- (1), çönḳayib otirib ål-

(1) däst kötär- (1), etibår ber- (1), esänkiräb ḳål- (1), eşitilib tur- (1) hädyä ḳıl- (1), ḫåhlägäniçä (1), ḫåtircäm bol- (1), his et- (1), içkäri kirib ket- (1), ilib ḳoyil-(1), imå ḳıl- (1), ḳaräb ål- (1), ḳaräb ḳoy- (1), ḳårånġı bolib ket- (1), ḳarsäk çålib yubår- (1), ḳatnäb yüräver- (1), kelib ḳål- (1), ḳıçḳırib yubår- (1), ḳıstirib ket- (1), kirib ål- (1), kirib ḳålädigändek: (1), kirib ḳål- (1), körgändäyåḳ: (1), körib ḳoy- (1), korinib ket- (1), körişib tur- (1), ḳorḳıb ket- (1), ḳuyuḳläşib bår- (1), oyläb bår- (1), ökräb yubår-(1), ötib ket- (1), özgärib ḳål- (1), päydå bol- (1), pıḳılläb külib yubår- (1), pildiräb kel- (1), pöpsä ḳıl- (1), seskänib ket- (1), surån sål- (1), şämål tur- (1), şu yåḳḳa: (1), şu yåḳḳa ḳaräb: (1), tåmåşä ḳıl- (1), täniy ål- (1), tärḳab ket- (1), tårmåz ber- (1), tikilib bår- (1), toḫtäb ḳål- (1), turib ḳål- (1), tüşib ḳåliş: (1), uçräşib ḳål- (1), uyältirib ḳoy- (1), yelib bår- (1), yolgä tüş- (1), yürä båşlä- (1), yürib ket- (1), yüzini bås- (1), zaḫ änḳıb tur- (1), zärär ḳılmäs: (1).

Tablo 25. *Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısından Eylemler*

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Sayıları	Sıklık Sayıları
2	4	8
1	76	76
Toplam	80	84

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, *söz öbeği (birleşik eylem)* yapısındaki 80 farklı eylem, 84 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği (birleşik eylem) olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.3. KALIP SÖZLER

3.3.1. Deyimler

İncelediğimiz eserde deyimler en fazla 3, en az 1 kere tekrarlanmıştır:

bahånä ḳıl- (3), duç kelgän: (3), ḳåtib ḳål- (2), köz öngi: (2), til kälimägä kel- (2), turmuşgä çıḳ- (2), åçilib såçilib gäpläş- (1), åġır båt- (1), åmädi çåp- (1), arzu ḳıl- (1), äyni vaḳtidä: (1), äyşini ḳılib yür- (1), äytgäni yoḳ: (1), bahånä diydår ġanimät: (1), båş ḳoy- (1), båş silk- (1), båşdän åyåḳ- (1) båşi ġuvulläb bår- (1), båşḳa gäp bår: (1), båtib bår- (1), båtib båräyåtgän: (1), båtib ket- (1), betåb bol- (1), bir åġız söz: (1), dilini siyåh ḳılib ḳoy- (1), egä bol-(1), gäp åç- (1), gäpini kes- (1), gäplärni kötärib kel- (1), häräkät ḳıl- (1), häväs ḳıl- (1), häväsi kel- (1), ḫåvåtirgä tüşib ḳål- (1), häykäldek ḳåtib tur- (1), hicålätli ähvåldä ḳål- (1), ḫorligi kel- (1), isitmäsi kötärilib ket- (1), idråk et- (1), işångisi kelmäs: (1), ḳaḳḳayib tur- (1), ḳaräb çıḳ- (1), ḳåtmädän kelgän: (1), ḳåvåġını sål- (1), ḳılpängläb tur- (1), kinåyä bilän: (1), ḳoli ḳisḳaråḳ: (1), ḳolini kötär- (1), ḳolini sıḳ: (1),

köngli behuzur bolib ket- (1), köngli yårişib ket- (1), könglidä keçäyåtgän- (1), könglingiz toķ böl- (1), könglini åğrit- (1), könglini åvläş: (1), köz uzmäs: (1), közi tüş- (1), közim uçib tur- (1), közini ålib ķåç- (1), közini loķ ķıl- (1), ķulfi dili ķuçmåķçi bol- (1), ķurib ķålgändek- (1), ķuruķ åhängdä: (1), ķuvånib ķoy- (1), küzätib ķoy- (1), iltimås ķıl- (1), lip et- (1), mehr ķoy- (1), mıķ etmäy: (1), muåmälä ķıl- (1), ölär endi: (1), ötķazib ķoygän: (1), öygä tål- (1), sälåm ber- (1), säyåķ yüriş: (1), säyr ķılış: (1), şipşitib ķoy- (1), şöppäyib otir- (1), tägigä yet- (1), teskäri ķarä- (1), tez yårdäm: (1), tinçlikmi: (1), tirķiräb yåş çıķıb ket- (1), unutib ķåldiriş: (1), unutib yubår- (1), yärķ etib ķarä: (1), yelkäsini ķıs- (1), yerdän çıķ- (1), yürägi cizilläb ket- (1), yürägi gupilläb ur- (1), yüräkni keng ķıl- (1), zir yügürib ķål- (1).

Tablo 26. *Deyimler*

Tekrar Sayıları	Deyim Sayıları	Sıklık Sayıları
3	2	6
2	4	8
1	90	90
Toplam	96	104

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 96 farklı deyim 104 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, deyimlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.3.2. Atasözü

İncelediğimiz eserde sadece 1 adet Atasözü 1 kere tekrarlanmıştır: yigit kişigä ķırķ hünär häm åz: (1).

3.3.3. İkilemeler

İncelediğimiz eserde geçen *İkilemeler* en fazla 4 en az 1 kere tekrarlanmıştır: årzu häväs: (4), tez tez: (4), ġädir budur: (2), årä çårä: (2), bårä bårä: (2), äyläntirib äyläntirib: (1), çekkä çekkäda: (1), ķars bädäbäng: (1), ķatår ķatår: (1), mäydä çüyda: (1), sekin sekin: (1), tüzük ķuruķ: (1), yäkkäm dukkäm: (1).

Tablo 27. *İkilemeler*

Tekrar Sayıları	İkilemelerin Sayıları	Sıklık Sayıları
4	2	8
2	3	6
1	8	8
Toplam	13	22

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 13 *ikileme* 22 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin tekrar sayılarını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane ikileme olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.3.4. Argo Sözcükler

Metinde sadece iki *argo sözcüğü* kullanılmıştır ve incelenmiştir onlar: kök köz: (1), päk päkänä: (1).

3.3.5. Yansıma Sözcükleri

İncelediğimiz eserde geçen *yansıma sözcükler* en fazla 4 en az 1 kere tekrarlanmıştır: şåvullä- (4), ġıyķıllä- (2), güvüllä- (2), gurs gurs (1), çıķıllä- (1), kars ķurs: (1), ķurillä- (1), kurs: (1), täķ et- (1), päķ päķ: (1), şäräķlä- (1),

Tablo 28. *Yansıma Sözcükler*

Tekrar Sayıları	Yansıma Sözcükler Sayısı	Sıklık Sayıları
4	1	4
2	2	4
1	8	8
Toplam	11	16

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 11 *Yansıma sözcük* 16 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin tekrar sayılarını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane Yansıma sözcüğün olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

Bu bölümde incelediğimiz hikayelerin bağlamlı dizin ve bağlamsal sözlüğü oluşturulmuştur. Sözlüğü oluştururken inceleme kısmında sadece sözlüksel anlamı olan kelimeler incelendiği için *edat, bağlaç, ünlem, özel isim, zamir* gibi dilbilgisel anlamlı unsurlar sözlük kısmında ele alınmamıştır. Hikayeler orijinal eserdeki yerlerine göre sırasıyla incelenmiştir.

Yazar Ötkir Hoşimov'un *Sevgi Kıssaları* adlı eserde incelediğimiz hikayeler sırası şu şekildedir:

Tablo 29. *Hikayelerin Sıralaması*

Sıra	Eser Adı	Sayfa Numarası	Sayfa Sayısı
1	Hurkitilgan Tüş	29-35	6
2	Uzun Keçalar	58-84	26
3	Ḳuyoş Tarozisi	113-128	15

1. HURKİTİLGAN TÜŞ ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

åç- bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräķläb åçilib ketdi eçkining ärķånini yeçib mållärgä ķoşib yubårdimdä (HT, 30/5).

Ķorķuvdän közlärimni yumib åldim / ämmå kältäk tegmädi bir mähäl közimi åçib ķaräsäm Halima täyoķni (HT, 31, /6).

Şünaķa ķıp ķızil edi birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib/ ḫåḫåläb külä båşlädi (HT,33/12).

åçil- delinmek, yırtılmak.

İngiçkä päst tåvuşdä äşülä äytä båşlädi åçil åçil åķ tåşlärä (HT, 32/6).

ingiçkä päst tåvuşdä äşülä äytä båşlädi åçil åçil åķ tåşlärä (HT,32/6).

äcinä kåvüş: sandalet ayakkabı (dağda, derede yetişen yabani otlardan yapılan ayakkabı).

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT, 32/ 2).

Yıġlämä dedim yälinib yıġlämägin Halima ķolidägi äcinä kåvuşni ulåķtirib (HT,32 /18).

ådät: alışkanlık, âdet.

Ķolişmäsdi yåzdä taġın bir ådät çıķardik här küni peşindä såy (HT,31/22).

ådätdägidäy: her zamanki gibi.

Öşä küni eträläb måmaķaldiräķ bolib cälä ķuygäni / esimdä bår åyim ådätdägidäy eçkining yelini ķåpini (HT,30/2).

ädir: dağ, tepe yanı, yamaç.

Oråķçilär närigi ädirgä ötib ketişgän ķızib yåtgän / ärpäzårlärni ķuyåş yåndirärdi (HT,32/23).

ägär: eğer.

Ägär özi çaķırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bårärdi

(HT,34/5).

åġır: ağır.

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir/ närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/27).

åġız:

1. insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Şünaḳa ḳıp ḳızil edi / birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib ḫåḫåläb külä båşlädi (HT,33 /12).

Sässıḳ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT, 33/ 15).

Ärtib åġzimiz küyişigä ḳarämäy yeb ålişdän läzzätliråḳ /närsä yoḳ edi bizgä (HT,31/27).

2. söz, laf.

Aḳlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT,33/32).

åhistä: yavaş, aheste, ağır.

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlar/ åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT, 31/ 32).

åk: ak, beyaz renk.

İngiçkä päst tåvuşdä äşülä äytä båşlädi / Åçil åçil åḳ tåşlärä (HT, 32/ 6).

äkä: ağabey.

Çäylä såyäsidä Hakim sässiḳ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä / ḳurib otirgänçä kåsä ḳılingän båsvåldini yeyişärdi (HT, 33/ 5).

Şünaḳa ḳıp ḳızil edi / Birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib ḫåḫåläb külä båşlädi (HT,33 /12).

Töläş äkä oşändä nimägäyäm şünaḳa dediä (HT, 34/ 23).

akl: akıl

Aḳlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT, 33/ 31).

ål- almak.

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåḳ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT, 30/10).

Ålib kelärdik / çoġdä ḳåp ḳåräyib pişgän kartoşkani şåşä pişä (HT, 31/ 25).

Ḳorḳuvdän közlärimni yumib åldim ämmå kältäk tegmädi / bir mähäl közimi åçib ḳaräsäm Halima täyoḳni (HT, 31/5).

ålä: *alaca renk; ağırlıklı siyah beyaz.*

Faḳat bir närsägä ḫursänd edim Halima / häm ålä sigirini men bilän birgä båḳardi keyin bilsäm (HT, 31/ 18).

äläm: acı, keder, öfke.

Lekin håzir u ḳızni mäsḫarä ḳılışı äläm ḳıldi mengä/ Däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30 /22).

äläm ḳıl: zoruna gitmek, acı çektirmek, öfkelendirmek.

Lekin håzir u ḳızni mäsḫarä ḳılışı äläm ḳıldi mengä /Däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30 /21).

älänglä- sersemlemek, etrafa bakınmak.

Ḳoydi häyrån bolib Halimägä ḳarädim u häm közläri / cävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT, 33/20).

ålåv:ateş odun, kömür, ot vb. gibi yanıcı nesnelerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık.

Boyidä ålåv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

åläy- ters ters bakmak, gözleri şaşı yapmak.

Özing ḳaytär dedim / şünaḳami Melivoyning kök közläri åläyib ketdi (HT,31/2).

älläniмä: bir şey, bir tür şey.

Keyin birdän cim bolib ḳåldi älläniмälärdän/ḳorḳḳandäy sekin båşimni kötärib ḳarädim (HT, 32/13).

ålti: altı sayısı.

Ḳaräng on ålti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilålmäy ikkilänib ḳåldim (HT,34 /15).

ånä: anne.

Men ånämni köräyinä / diydårigä töyäyinä (HT,32/7).

änçä: uzun süre, epey, çok; baya, uzunca vakit.

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/28).

Häliyäm ḳörgä kömilgän kartoşkani yaḫşi köräsizmi / dedim änçädän keyin (HT,34 /18).

ançäginä: epeyce, epey zaman.

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin ḫorsindi / ḳandoḳ yaḫşi åpä ükä edikä (HT, 34/13).

åpä: abla, bacı.

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin ḫorsindi / ḳandoḳ yaḫşi åpä ükä edikä (HT,34/14).

Yürägimning bir burçagidä såġınç tuyġusi coş urib ketdi / Råstä ḳandåḳ åpä ükä edikä (HT,34/22).

åpälärçä: abla gibi, ablaya has olan.

Häliyäm yåş båläsizä Anvar u küldi / bu oşä özimgä täniş åpälärçä mehribån külgi edi (HT,34/20).

åppåk: bembeyaz.

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT,31/31).

Yäkkäm dükkäm tişläri åräsidä yärim çäynälgän / åppåḳ båsvåldi bölägi körindi (HT,33,/14).

årä: ara, iki yeri, iki nesneyi, iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, boşluk.

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ḳızçä /ḳoşildi uning ḳışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT, 29/ 11).

Båķadigän boldim / bålälär åräsigä ķaytgim kelärdiyü kök ķarġadän ķorķardim. (HT, 31/ 16).

Yäkkäm dükkäm tişläri åräsidä yärim çäynälgän / åppåķ båsvåldi bölägi körindi (*HT, 33/ 13).*

äräväçä: küçük bebek arabası.

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uḫläb yåtgän / şiringinä çaķaloķni körsätib (HT, 34/ 11).

ärġuvån: erguvan ağacı.

Ķızıķ Halima meni ķandäy tänigänigä häyrånmän / ärġuvån tägidägi skämeykädä otirib gäpläşdik (HT,34/8).

årkalä- sırtına alarak taşımak.

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årķaläb / pålizgä bårib ķåvunyemäymizmi (HT,32/25).

ärķån: halat, kıl ya da yünden yapılmış kalın ip.

Båġläb bolmäsä båläsi emib ķoyärdi ärķånni ķolimgä tutķazdi / yaḫşiläb töyġiz (HT,30/3).

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräķläb åçilib ketdi / eçkining ärķånini yeçib mållärgä ķoşib yubårdimdä (HT,30/6).

ärpä: arpa, buğdaygillerden bir bitki; bu bitkinin ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen taneleri.

Yubårdidä ķızil çit köyläginin etägini ķayrib köz yåşını ärtdi /ärpägä oråķ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/20).

ärpäzår: arpa ekilen yer, alan.

Oråķçilär närigi ädirgä ötib ketişgän ķızıb yåtgän / ärpäzårlärni ķuyåş yåndirärdi (HT,32/24).

ärt- 1. silmek.

Yubårdidä ķızil çit köyläginin etägini ķayrib köz yåşını ärtdi / ärpägä oråķ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32, /19).

2. Soymak; bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak.

Ärtib åġzimiz küyişigä ḳarämäy yeb ålişdän läzzätliråḳ / närsä yoḳ edi bizgä (HT,31/ 27).

åsmån: *Gökyüzü, Sema.*

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT, 31/ 31)

aspirant: doktora öğrencisi.

Halima türmüş ḳuribdi / eri aspirant özi vraç ekän (HT, 34/ 10).

äşülä: şarkı, ezgi, melodi, türkü.

İngiçkä päst tåvuşdä äşülä äytä båşlädi /åçil åçil åḳ tåşlärä (HT, 32/ 5).

ätråf: etraf, çevre, civar, kenar, yanlar.

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng /åyåḳ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT,30/10).

Ḳoydi häyrån bolib Halimägä ḳarädim u häm közläri cävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT,33/20).

åvåz: Ses, ses tonu, seda.

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ḳålgän Melivåy kök közni (HT,29/6).

åvunçåḳ: teselli; konfor nesnesi.

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåḳ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT, 29/ 8).

avval: önce, ilk, evvel.

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ḳızçä / ḳoşildi uning ḳışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT, 29/ 12).

Dädä bizgäyäm ḳåvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä ḳaräb ḳoydi (HT, 33/ 7).

åyåk: ayak, yürüme organı.

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåḳ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT, 30/ 10).

äyämä- acımak, esirgemek.

Ķılişini bilmäy kälişining uçi bilän mäysälärni ezgılärdi /Melivoydän hämmämiz ķorķardik u heç kimni äyämäsdi. (HT, 30/ 20).

åyi: anne, ana.

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ķaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT, 29/ 3).

Men bildim Keçķurun åyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib ķålgändim (HT, 29/13).

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / åyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT, 29/ 22).

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ķålibdi / Keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ķåldim (HT, 34/ 3).

åyicån: anneciğim, anacığım.

Öşä küni eträläb måmaķaldiräķ bolib cälä ķuygäni / esimdä bår åyim ådätdägidäy eçkining yelini ķåpini (HT, 30/ 2).

Uning sekin ḫorsingänini eşitdim zum ötmäy yänä ķaytärdi /åyicånim (HT, 32/ 10).

äyt: söylemek, demek anlatmak.

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåķ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT, 29/ 7).

Men bildim Keçķurun åyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib ķålgändim (HT, 29/13).

İngiçkä päst tåvuşdä äşülä äytä båşlädi /åçil åçil åķ tåşlärä (HT, 32/ 5).

äzim: büyük, görkemli.

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåķ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT, 29/ 8).

båġlä- bağlamak, ip, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere,bir şeye veyahut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

Båġläb bolmäsä båläsi emib ķoyärdi ärķånni ķolimgä tutķazdi / yaḫşiläb töyġiz (HT,30/3).

bähår: bahar ilkbahar mevsimi.

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåķ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT,29/8).

båk- 1. bakmak eylemi, ilgilenmek, mec. hayvanlarla ilgilenmek ve onları gezdirmek için söylenir.

Båķadigän boldim / bålälär åräsigä ķaytgim kelärdiyü kök ķarġadän ķorķardim (HT,31/15).

Faķat bir närsägä ḫursänd edim Halima / häm ålä sigirini men bilän birgä båķardik keyin bilsäm (HT,31/18).

bäķır- *bağırmak;bir şey söylerken sesini yükselterek kızgınlığını dile getirmek, öfkesini belirtmek, azarlamak, çıkışmak.*

Özing buzuķning båläsi dedim bäķırib / Kök köz kök ķarġa (HT,31/11).

bakräy- ters ters bakmak.

Hälimä yält etib mengä ķarädiyu indämädi / Melivåy birpäs baķräyib turdidä täyåġıning uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT,30/24).

bålä: çocuk, evlat, yavru.

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi /otlåķ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/1).

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåķ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/2).

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huşták yäsäşär ķızlär / bolsä bärgäk taķıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/9).

Båġläb bolmäsä båläsi emib ķoyärdi ärķånni ķolimgä tutķazdi / Yaḫşiläb töyġiz (HT,30/3).

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / Ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beķasäm (HT,30/7).

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåķ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT,30/10).

Dädäsigä oḫşägän däråz ekän / bålälär tağın bäräväriga külib yubårişdi. (HT,30/16).

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuḳning båläsi dedi Melivoy ungä ḳaräb (HT,31/8).

Båḳadigän boldim / bålälär åräsigä ḳaytgim kelärdiyü kök ḳarġadän ḳorḳardim (HT,31/16).

Özing buzuḳning båläsi dedim bäḳırib / Kök köz kök ḳarġa (HT,31/11).

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oġıl bålälärdän (HT,31/20).

Sässıḳ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT,33/16).

bäländ: yüksek, yükseklik.

Irġıb ornidän turdiyü ḳolidägi täyoḳni bäländ kötärdi / håzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/3).

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT,31/32).

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT,31/32).

bår- gitmek, varmak.

Häkim sässıḳ şähärgä bårib ḳızini tåpib kelibdi / håtinining båşigä itti künini sålibdi özingkü (HT,29/15).

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi / u här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT,30/25).

Köpäyib ḳålgändi här kün mäşåḳḳa bårär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåḳ terdik (HT,32/21).

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årḳaläb / pålizgä bårib ḳåvun yemäymizmi (HT,32/26).

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/27).

Ḳåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi lekin çäylä / yånigä yaḳın bårgändä ḳorḳa pisä yänä toḫtädim (HT,33/4).

Ägär özi çaḳırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bårärdi (HT,34/6).

bärävär: beraber, birlikte.

Dädäsigä oḫşägän däråz ekän / bålälär taġın bäräväriga külib yubårişdi (HT,30/16).

bärgäk: söğüt ağacı dalından yapılan-saç tokası, ilkbaharda söğüt ağacında yapraklarını yeni açmış dallardan yapılan toka.

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huşták yäsäşär ḳızlär / bolsä bärgäk taḳıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/10).

barmåḳ: parmak.

Töḳır uzun uzun bärmåḳlärining şunçälik çaḳḳån / häräkät ḳılişigä häyrån ḳålärdim birpäsdän keyin u (HT,32/3).

båş: baş, kafa.

Keyin birdän cim bolib ḳåldi älländimälärdän / ḳorḳḳandäy sekin båşimni kötärib ḳarädim (HT,32/14).

bås- basmak, bastırmak.

Gäpirişyåtgänini tüşinib ḳåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ḳåvunlärni båsib puştälär (HT,33/26).

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/28).

båşåk: arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.

Båşåḳ tölä hältäm ekän uni häm ulåḳtirdimu såy boyigä / yügürdim (HT,33/29).

båşigä itti künini sål- *başına kötü bir şey getirmek, hayatını mahvetmek.*

Häkim sässıḳ şähärgä bårib ḳızini tåpib kelibdi / håtinining båşigä itti künini sålibdi özingkü *(HT,29/16).*

båşka: başka.

Dävåm etişini ḫohlärdim Oşä oşä Halimani båşḳa / körmädim nimägädir körişni ḫohlämädim häm (HT,34/1).

båşlä- *başlamak.*

İngiçkä päst tåvuşdä äşülä äytä båşlädi / åçil åçil åḳ tåşlärä (HT,32/5).

Şünaḳa ḳıp ḳızıl edi / birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib ḫåḫåläb külä båşlädi (HT,33/12).

Sässıḳ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår *(HT,33/16).*

båsvåldi: kavun çeşidi ismi.

Çäylä såyäsidä Hakim sässiḳ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä / ḳurib otirgänçä kåsä ḳılingän båsvåldini yeyişärdi (HT,33/6).

Yäkkäm dükkäm tişläri åräsidä yärim çäynälgän / åppåḳ båsvåldi bölägi körindi (HT,33/14).

beġubår: saf.

Aḳlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT,33/32).

beḳasäm: çizgili kumaştan yapılmış Orta Asya halklarında yaygın olan üst giyim cübbe "çopon".

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beḳasäm (HT,30/8).

ber- *vermek.*

Şärmändälik ḳılding mäyli sen oşä tåpgäning bilän boläver / mengä ḳızımni ber debdi (HT,29/18).

Dädäng bermäydidä dedim işånmäy / berädi berädi Halima ḳolimdän uşlädi (HT,32/27).

Dädäng bermäydidä dedim işånmäy / berädi berädi Halima ḳolimdän uşlädi (HT,32/28).

Dädäng bermäydidä dedim işånmäy / berädi berädi Halima ḳolimdän uşlädi (HT,32/28).

Dädä bizgäyäm ḳåvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä ḳaräb ḳoydi (HT,33/7).

bet: yüz, yan, yön, taraf.

Oşä küni Melivoyning buyruġı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm sâyning närigi betidä (HT,31/14).

bil- bilmek, fark etmek, idrak etmek, kavramak.

Men bildim keçḳurun âyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib ḳâlgändim (HT,29/13).

Ḳılişini bilmäy kälişining uçi bilän mäysälärni ezġılärdi. / Melivoydän hämmämiz ḳorḳardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).

Irġıb ornidän turdiyü ḳolidägi täyoḳni bäländ kötärdi / hâzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/4).

Faḳat bir närsägä ḫursänd edim Halima / häm âlä sigirini men bilän birgä bâḳardi keyin bilsäm (HT,31/18).

Hälimäning kättä kättä ḳâp kârä közläri cıḳḳa yâş edi / nimä ḳılişimni bilmäy dâvdiräb ḳâldim (HT,32/16).

Aḳlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubâr tüş köräyâtgän ekänmänu Töläş bir âġız (HT,33/31).

Tösätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yâmân bir närsä toġrisidä (HT,33/24).

Üstidän säkräb säkräb bârärkänmän yelkämdä âġır bir / närsä bâsib tüşäyâtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/28).

bilâl- bilebilmek.

Ḳaräng on âlti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilâlmäy ikkilänib ḳâldim (HT,34/16).

bir: bir sayı sıfatı.

Ertä bilän âyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ḳaynägän lävlägi sâlib berärdidä (HT,29/4).

Bir küni ârämizgä yängi mehmân Hälimä degän ḳızçä / ḳoşildi uning ḳışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).

Faḳat bir närsägä ḫursänd edim Halima / häm âlä sigirini men bilän birgä bâḳardi keyin bilsäm (HT,31/17).

Boyidä âlâv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

Boyidä ålåv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

Heç esimdän çıḳmäydi bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälḳançä yåtib åldim (HT,31/29).

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT,31/31).

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT,32/1).

Köpäyib ḳålgändi här kün mäşåḳḳa bårär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåḳ terdik (HT,32/22).

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yåmån bir närsä toġrisidä (HT,33/23).

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yåmån bir närsä toġrisidä (HT,33/24).

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/27).

Aḳlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT,33/32).

Yürägimning bir burçagidä såġınç tuyġusi coş urib ketdi / råstä ḳandåḳ åpä ükä edikä (HT,34/21).

Keyin yänä ḫåḫåläb küldi / Häkim sässiḳ läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/18).

Ḳolişmäsdi / yåzdä tağın bir ådät çıḳardik här küni peşindä såy (HT,31/22).

bir åġız: bir çift laf.

Aḳlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT,33/32).

bir mähäl: bir an.

Ḳorḳuvdän közlärimni yumib åldim Ämmå kältäk tegmädi / bir mähäl közimi åçib ḳaräsäm Halima täyoḳni (HT,31/6).

bir märtä: bir defasında; bir keresinde.

Häkim sässıḳ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT,29/20).

birdän: birden, birdenbire, aniden.

Keyin birdän cim bolib ḳåldi älländimälärdän / ḳorḳḳandäy sekin båşimni kötärib ḳarädim (HT,32/13).

Şünaḳa ḳıp ḳızil edi / birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib ḫåḫåläb külä båşlädi (HT,33/12).

birgä: beraber, birlikte.

Faḳat bir närsägä ḫursänd edim Halima / häm ålä sigirini men bilän birgä båḳardi keyin bilsäm (HT,31/18).

birpäs: biraz; bir hayli; çok az.

Hälimä yält etib mengä ḳarädiyu indämädi /Melivåy birpäs baḳräyib turdidä täyåġının uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT,30/24).

Töḳır uzun uzun bärmåḳlärining şunçälik çaḳḳån / häräkät ḳılişigä häyrån ḳålärdim birpäsdän keyin u (HT,32/4).

bizgäyäm:bize de.

Dädä bizgäyäm ḳåvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä ḳaräb ḳoydi (HT,33/7).

bol- olmak, var olmak; cereyan etmek, meydana gelmek, vuku bulmak.

Şärmändälik ḳılding mäyli sen oşä tåpgäning bilän boläver / mengä ḳızimni ber debdi (HT,29/17).

Häkim sässıḳ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT,29/20).

Öşä küni eträläb måmaḳaldiräḳ bolib cälä ḳuygäni / esimdä bår åyim ådätdägidäy eçkining yelini ḳåpini (HT,30/1).

Båġläb bolmäsä båläsi emib ḳoyärdi ärḳånni ḳolimgä tutḳazdi / yaḫşiläb töyġiz (HT,30/3).

Båḳadigän boldim / bålälär åräsigä ḳaytgim kelärdiyü kök ḳarġadän ḳorḳardim (HT,31/15).

Boyidä ålåv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/1).

Sässıḳ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT,33/16).

Ḳoydi häyrån bolib Halimägä ḳarädim u häm közläri / jävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT,33/19).

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yåmån bir närsä toġrisidä (HT,33/23).

böläk: *parça.*

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ḳaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT,29/4).

Yäkkäm dükkäm tişläri åräsidä yärim çäynälgän / åppåḳ båsvåldi bölägi körindi (HT,33/14).

bolib kål- *Olmak, olduğu durumu sürdürmek, korumak.*

Keyin birdän cim bolib ḳåldi älläniмälärdän / ḳorḳḳandäy sekin båşimni kötärib ḳarädim (HT,32/13).

bolsa: *"ise" olsa.*

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huşták yäsäşär ḳızlär / bolsä bärgäk taḳıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/10).

Lekin håzir u ḳızni mäsḫarä ḳılışı äläm ḳıldi mengä / däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).

Sökiş eşitgändä ḳandåḳ ḳılgän bolsä håzir häm / kälişining uçi bilän yer çizärdi (HT,33/21).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuḳ suv ḳuyib uyġåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåḳ cüdä uzåḳ (HT,33/34).

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / Åyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/22).

boyi: I kenar, kıyı, II insan vücudu, boy pos.

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåḳ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/1).

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT,30/28).

Boyidä ålåv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

çåpib ketdik Såy boyidän yürib påliz yånigä yetib bårgänimizdä / toḫtäb ḳåldim (HT,32/29).

Båşåḳ tölä hältäm ekän uni häm ulåḳtirdimu såy boyigä / yügürdim (HT,33/29).

brigädır: ustabaşı.

Häkim sässıḳ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT,29/19).

buka: öküz; mal.

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi. / u här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT,30/25).

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT,30/28).

bulut: bulut.

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT,31/31).

burçäk: köşe.

Yürägimning bir burçagidä såġınç tuyġusi coş urib ketdi / råstä ḳandåḳ åpä ükä edikä (HT,34/21).

buril- dönmek, geri gitmek, çevrilmek.

Gäpirişyåtgänini tüşinib ḳåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ḳåvunlärni båsib puştälär (HT,33/25).

buyruġ: emir, buyruk.

Oşä küni Melivoyning buyruġı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm såyning närigi betidä (HT,31/13).

buzuḳ: bozuk; mec. bozuk, yoldan çıkmış biri.

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuḳning båläsi dedi Melivoy ungä ḳaräb (HT,31/8).

Özing buzuḳning båläsi dedim bäḳırib / kök köz kök ḳarġa (HT,31/11).

cäcciginä: küçücük, minnacık, ufacık.

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT,31/32).

cälä: sağanak; birdenbire başlayan, çok sulu olarak yağan kısa süreli yağmur.

Öşä küni eträläb måmaḳaldiräḳ bolib cälä ḳuygäni / esimdä bår åyim ådätdägidäy eçkining yelini ḳåpini (HT,30/1).

cävdirä- umutla bakmak.

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ḳızälåḳni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Ḳoydi häyrån bolib Halimägä ḳarädim u häm közläri / cävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT, 33/20).

cıḳḳa: tamamen; bolca; çok.

Hälimäning kättä kättä ḳåp kårä közläri cıḳḳa yåş edi / nimä ḳılişimni bilmäy dåvdiräb ḳåldim (HT,32/15).

cim: sakin, suskun, sessiz, ses çıkartmamak.

Keyin birdän cim bolib ḳåldi älläniмälärdän / ḳorḳḳandäy sekin båşimni kötärib ḳarädim (HT,32/13).

Ançäginä cim otirgänimizdän keyin sekin ḫorsindi / ḳandoḳ yaḫşi åpä ükä edikä (HT,34/13).

cöna- gitmek, yola koyulmak, yola çıkıp ilerlemek.

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ḳålgän Melivåy kök közni (HT,29/6).

coş urib ketdi: duygulanmak; duygu ve düşünceleri güçlü bir tepki ile dışarı vurmak, galeyan etmek.

Yürägimning bir burçagidä såġınç tuyġusi coş urib ketdi / råstä ḳandåḳ åpä ükä edikä (HT,34/21).

cüdä: çok, oldukça.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuḳ suv ḳuyib uyġâtib / yubârgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâḳ cüdä uzâḳ (HT,33/34).

çakalok: *bebek.*

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uḫläb yâtgän / şiringinä çaḳaloḳni körsätib (HT,34/12).

çaḳır- çağırmak, seslenmek.

Ägär özi çaḳırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bârärdi (HT,34/5).

çaḳḳân: hızlı, keskin, hünerli, çabuk.

Töḳır uzun uzun bärmâḳlärining şunçälik çaḳḳân / häräkät ḳılişigä häyrân ḳâlärdim birpäsdän keyin u (HT,32/3).

çälkançä: sırtüstü; sırtı yerde olacak bir biçimde (yatmak).

Heç esimdän çıḳmäydi Bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälḳançä yâtib âldim (HT,31/30).

çâp- koşmak, hızlıca gitmek.

Gäpirişyâtgänini tüşinib ḳâldim sekin burildimu yıġlägänçä /çâpib ketdim kättä kiçik ḳâvunlärni bâsib puştälär (HT,33/26).

çâpib ket- koşarak gitmek.

Çâpib ketdik Sây boyidän yürib pâliz yânigä yetib bârgänimizdä / toḫtäb ḳâldim (HT,32/29).

çäräklä- parlamak, ışıldamak.

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävâ çäräḳläb âçilib ketdi / eçkining ärḳânini yeçib mâllärgä ḳoşib yubârdimdä (HT,30/5).

çârdânä kur- bağdaş kurmak; sağ ayağını sol uyluğun ya da sol ayağını sağ uyluğun altına alarak oturmak.

Çäylä sâyäsidä Hakim sässiḳ bilän täbelçi Tölaş äkä çârdânä / ḳurib otirgänçä kâsä ḳılingän bâsvâldini yeyişärdi (HT,33/6).

çäylä: kulübe; meralarda bulunan oturmak dinlemek için yer; yazlık.

Kåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi lekin çäylä / yånigä yaḳın bårgändä ḳorḳa pisä yänä toḫtädim (HT,33/3).

Çäylä såyäsidä Hakim sässiḳ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä / ḳurib otirgänçä kåsä ḳılingän båsvåldini yeyişärdi (HT,33/5).

çäynä- çiğnemek, öğütmek.

Yäkkäm dükkäm tişläri åräsidä yärim çäynälgän / åppåḳ båsvåldi bölägi körindi (HT,33/13).

çekkä: uç (bir uzaklığın son noktası) köşe, kenar.

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT,31/31).

Keyin yänä ḫåḫåläb küldi / Häkim sässiḳ läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/18)

çertä: bir çeşit oyun (çocuklar kendi aralarında parmakları ile vurarak oynarlar).

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huştäk yäsäşär ḳızlär / bolsä bärgäk taḳıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/10).

çık- çıkmak, davranışta herhangi bir niteliği bulunmak.

Heç esimdän çıḳmäydi Bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälḳançä yåtib åldim (HT,31/29).

çıkar- çıkarmak.

Ḳolişmäsdi / yåzdä taġın bir ådät çıḳardik här küni peşindä såy (HT,31/22).

çilläk: çocuk oyunu (bir adet uzun ve bir adet kısa çubukla oynanan çocuk oyunu ve bu oyunda kullanılan çubuk).

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz /çilläk oynärdik Halima bu oyindä oġıl bålälärdän (HT,31/20).

çit: basma (elbise).

Yubårdidä ḳızil çit köyläginіng etägini ḳayrib köz yåşını ärtdi / ärpägä oråḳ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

çiyduḫobä: kadife;çizgili kadife kumaş

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ḳaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT,29/3).

çiyillä- çığlık atmak, bağırmak.

Lekin håzir u ḳızni mäsḫarä ḳılışı äläm ḳıldi mengä / däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).

çiz- çizmek.

Sökiş eşitgändä ḳandåḳ ḳılgän bolsä håzir häm / kälişining uçi bilän yer çizärdi (HT,33/22).

çoġ: köz; iyice yanıp ateş durumuna gelmiş kömür ya da odun parçası.

Ålib kelärdik / çoġdä ḳåp ḳåräyib pişgän kartoşkani şåşä pişä (HT,31/26).

çöntäk: cep.

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ḳaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT,29/3).

çopån: çapan, pamuklu uzun giysi, kaftan, cübbe.

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåḳ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT,30/9).

dädä: baba, ata, peder.

Dädä bizgäyäm ḳåvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä ḳaräb ḳoydi (HT,33/7).

Men bildim Keçḳurun åyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib ḳålgändim (HT,29/13).

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beḳasäm (HT,30/8).

Dädäsigä oḫşägän däråz ekän / bålälär tağın bäräwärigä külib yubårişdi. (HT,30/15).

Dädä bizgäyäm ḳåvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä ḳaräb ḳoydi (HT,33/8).

Dädäng bermäydidä dedim işånmäy / berädi berädi Halima ḳolimdän uşlädi (HT,32/27).

dåim: daim, sürekli, her vakit.

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi / u här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT,30/26).

däraḫt: ağaç.

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huşták yäsäşär ḳızlär / bolsä bärgäk taḳıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/10).

däråz: yüksek, yükselen; uzun.

Dädäsigä oḫşägän däråz ekän / Bålälär taġın bäräwärigä külib yubårişdi. (HT,30/15).

Lekin håzir u ḳızni mäsḫarä ḳılışı äläm ḳıldi mengä / Däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).

dävåm: devam.

Dävåm etişini ḫohlärdim Oşä oşä Halimani båşḳa / körmädim nimägädir körişni ḫohlämädim häm (HT,34/1).

dåvdirä- şaşkın olmak, baş döndürmek; -saçma sapan konuşmak.

Hälimäning kättä kättä ḳåp kårä közläri cıḳḳa yåş edi / nimä ḳılişimni bilmäy dåvdiräb ḳåldim (HT,32/16).

de- demek, söylemek, dile getirmek.

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ḳızçä / ḳoşildi uning ḳışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).

Şärmändälik ḳılding mäyli sen oşä tåpgäning bilän boläver / mengä ḳızimni ber debdi (HT,29/18).

Özing ḳaytär dedim / şünaḳami Melivoyning kök közläri åläyib ketdi (HT,31/1).

Halimaning läbi pirpiräb yiġläb yubåräy deyåtgänidän / bu yåmån gäp ekänligini tüşündim (HT,31/9).

Lekin håzir u ḳızni mäsḫarä ḳılışı äläm ḳıldi mengä / däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).

Özing buzuḳning båläsi dedim bäḳırib / kök köz kök ḳarġa (HT,31/11).

Yıġlämä dedim yälinib yıġlämägin / Halima ķolidägi äcinä kåvuşni ulåķtirib (HT,32/17).

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årķaläb / pålizgä bårib ķåvun yemäymizmi (HT,32/25).

Dädäng bermäydidä dedim işånmäy / berädi berädi Halima ķolimdän uşlädi (HT,32/27).

Häliyäm ķörgä kömilgän kartoşkani yaḫşi köräsizmi / dedim äncädän keyin (HT,34/18).

Sässıķ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT,33/15).

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uḫläb yåtgän / şiringinä çaķaloķni körsätib (HT,34/11).

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuķning båläsi dedi Melivoy ungä ķaräb (HT,31/8).

Töläş äkä oşändä nimägäyäm şünaķa dediä (HT,34/23).

diydår: yüz, diş görünüş, ziyaret; kişinim cemali.

Men ånämni köräyinä / diydårigä töyäyinä (HT,32/8).

Köräyinä / diydårigä (HT,32/12).

dorillä- gürlemek; kalın ve gür ses çıkarmak.

Melivoy yaķın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin ķolidägi tål yoġoç bilän imå ķılib körsätdi (HT,30/13).

dorilläb ķål- sesin gürlemesi, kalınlaşması.

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ķålgän Melivåy kök közni (HT,29/6).

eçki: keçi.

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ķålgän Melivåy kök közni (HT,29/5).

Häkim sässıķ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT,29/20).

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräķläb åçilib ketdi / eçkining ärķånini yeçib mållärgä ķoşib yubårdimdä (HT,30/6).

Oşä küni Melivoyning buyruġı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm såyning närigi betidä (HT,31/14).

Öşä küni eträläb måmaķaldiräķ bolib cälä ķuygäni / esimdä bår. Åyim ådätdägidäy eçkining yelini ķåpini (HT,30/2).

emib koy- emmek; dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

Båġläb bolmäsä båläsi emib ķoyärdi ärķånni ķolimgä tutķazdi / yaḫşiläb töyġiz (HT,30/3).

endi: 1) şimdi 2) artık, bundan böyle.

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ķızälåķni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/17).

Yubårdidä ķızil çit köyläginin etägini ķayrib köz yåşını ärtdi / Ärpägä oråķ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/20).

er: Eş, koca, yiğidi, er.

Halima türmüş ķuribdi / eri aspirant özi vraç ekän (HT,34/10).

ertä: erken.

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ķaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT,29/3).

ertäsigä: ertesi gün.

Häm Häkim sässıķning ķızini körgim keldi / ertäsigä kördim häm (HT,29/24).

es: akıl, hatır.

Heç esimdän çıķmäydi Bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälķançä yåtib åldim (HT,31/29).

esimdä bår: *aklımda; hatırlıyorum.*

Öşä küni eträläb måmaķaldiräķ bolib cälä ķuygäni / esimdä bår åyim ådätdägidäy eçkining yelini ķåpini (HT,30/2).

esimgä tüşib ket- akla gelmek; aniden hatırlamak.

Häkim sässıḳ ḳızärib ketgän közlärini mengä ḳadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/10).

eşit- işitmek, duymak.

Uning sekin ḫorsingänini eşitdim zum ötmäy yänä ḳaytärdi / Åyicånim (HT,32/9).

Sökiş eşitgändä ḳandåḳ ḳılgän bolsä håzir häm / kälişining uçi bilän yer çizärdi (HT,33/21).

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ḳålibdi / Keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ḳåldim (HT,34/3).

eşitib kål- kulak misafiri olmak, duymak.

Men bildim Keçḳurun åyim dädämgä äytgän gäpini / Eşitib ḳålgändim (HT,29/14).

et- etmek, eylemek.

Dävåm etişini ḫohlärdim oşä oşä Halimani båşḳa / körmädim nimägädir körişni ḫohlämädim häm (HT,34/1).

etäk: etek, giysinin belden aşağıda kalan kısmı.

Yubårdidä ḳızil çit köyläginin etägini ḳayrib köz yåşını ärtdi / Ärpägä oråḳ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

eträläb: sabah, sabahlayın, günün ve gündüzün başlangıcı, gün ağarmasından sonraki kısa zaman.

Öşä küni eträläb måmaḳaldiräḳ bolib cälä ḳuygäni / esimdä bår. åyim ådätdägidäy eçkining yelini ḳåpini (HT,30/1).

ezġılä- ezmek, çiğnemek.

Ḳılişini bilmäy kälişining uçi bilän mäysälärni ezġılärdi / Melivoydän hämmämiz ḳorḳardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).

gäl: sefer, defa.

Boyidä ålåv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

Boyidä ålåv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

2.sıra, nöbet.

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi / u här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT,30/25).

gäp: söz, laf, söylev, nutuk, konuşma; cümle, bir ya da birkaç heceden oluşan ve anlamı olan ses birliği, sözcük.

Men bildim Keçḳurun åyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib ḳålgändim (HT,29/13).

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / Åyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/22).

Halimaning läbi pirpiräb yiġläb yubåräy deyåtgänidän / bu yåmån gäp ekänligini tüşündim (HT,31/10).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuḳ suv ḳuyib uyġåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåḳ cüdä uzåḳ (HT,33/33).

gäpir- konuşmak, söylemek, sohbet etmek.

Gäpirişyåtgänini tüşinib ḳåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ḳåvunlärni båsib puştälär (HT,33/25).

gäpläş- sohbet etmek; konuşmak.

Ḳızıḳ Halima meni ḳandäy tänigänigä häyrånmän / Ärġuvån tägidägi skameykadä otirib gäpläşdik (HT,34/8).

ḫåḫålä- Kahkaha atmak, aniden yüksek sesle gülmek.

Ḫåḫåläb külişärdi / Hakim sässiḳning ḳızini kördingmi Anvar (HT,30/11).

Şünaḳa ḳıp ḳızil edi / birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib ḫåḫåläb külä båşlädi (HT,33/12).

Keyin yänä ḫåḫåläb küldi / Häkim sässiḳ läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/17).

häliyäm: Hâlen, halen de.

Häliyäm ḳörgä kömilgän kartoşkani yaḫşi köräsizmi / dedim änçädän keyin (HT,34/17).

Häliyäm yåş båläsizä Änvar u küldi / bu oşä özimgä täniş åpälärçä mehribån külgi edi (HT,34/19).

hältä: torba; çuval; çanta.

Båşåḳ tölä hältäm ekän uni häm ulåḳtirdimu såy boyigä/yügürdim (HT,33/29).

hämmä: herkes, tüm.

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ḳızçä / ḳoşildi uning ḳışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/12).

här: her, her biri.

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi. / U här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT,30/26).

här kün: her gün.

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåḳ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/2)

Ḳolişmäsdi / Yåzdä taġın bir ådät çıḳardik här küni peşindä såy (HT,31/22).

Köpäyib ḳålgändi här kün mäşåḳḳa bårär edik / Oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåḳ terdik (HT,32/21).

häräkät ḳıl- hareket etmek.

Töḳır uzun uzun bärmåḳlärining şunçälik çaḳḳån / häräkät ḳılişigä häyrån ḳålärdim birpäsdän keyin u (HT,32/4).

håtin: hatun, kadın; karı; eş.

Häkim sässıḳ şähärgä bårib ḳızini tåpib kelibdi / håtinining båşigä itti künini sålibdi özingkü (HT,29/16).

håv oşändä: O zamanlar (uzun zaman önce).

Ḳoydi häyrån bolib Halimägä ḳarädim u häm közläri / jävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT,33/20).

hävå: hava, hava durumu.

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräḳläb åçilib ketdi / Eçkining ärḳånini yeçib mållärgä ḳoşib yubårdimdä (HT,30/5).

häydä- sürmek, sürgün etmek, uzaklaştırmak.

Oşä küni Melivoyning buyruġı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm såyning närigi betidä (HT,31/14).

häyrån: şaşırmak, şaşırıp kalmak, hayran kalmak.

Ķızıķ Halima meni ķandäy tänigänigä häyrånmän / Ärġuvån tägidägi skämeykädä otirib gäpläşdik (HT,34/7).

häyrån bol- şaşkn kalmak.

Ķoydi häyrån bolib Halimägä ķarädim u häm közläri / jävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT,33/19).

häyrån ķål- hayran kalmak, şaşırmak.

Töķır uzun uzun bärmåķlärining şunçälik çaķķån / häräkät ķılişigä häyrån ķålärdim birpäsdän keyin u (HT,32/4).

häzir*: şimdi, şu anda.*

Lekin håzir u ķızni mäsḫarä ķılışı äläm ķıldi mengä / däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/21).

Irġıb ornidän turdiyü ķolidägi täyoķni bäländ kötärdi / Håzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/4).

Sökiş eşitgändä ķandåķ ķılgän bolsä håzir häm / kälişining uçi bilän yer çizärdi (HT,33/21).

heç: hiç.

Heç esimdän çıķmäydi Bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälķançä yåtib åldim (HT,31/29).

heç kim: hiç kimse.

Ķılişini bilmäy kälişining uçi bilän mäysälärni ezġılärdi. / Melivoydän hämmämiz ķorķardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/20).

heç nimä: hiçbir şey.

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / Åyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/22).

ḫohlä- istemek; arzulamak.

Dävåm etişini ḫohlärdim Oşä oşä Halimani båşķa / körmädim nimägädir körişni ḫohlämädim häm (HT,34/1).

Dävåm etişini ḫohlärdim Oşä oşä Halimani båşḳa / körmädim nimägädir körişni ḫohlämädim häm (HT,34/2).

ḫorsin-iç çekmek, üzüntüyle veya özlemle derin derin soluk alıp vererek duygulanmak.

Uning sekin ḫorsingänini eşitdim zum ötmäy yänä ḳaytärdi / Åyicånim (HT,32/9).

Ançägină jim otirgänimizdän keyin sekin ḫorsindi / ḳandoḳ yaḫşi åpä ükä edikä (HT,34/13).

ḫursänd: mutlu, sevinçli.

Faḳat bir närsägä ḫursänd edim Halima / häm ålä sigirini men bilän birgä båḳardi keyin bilsäm (HT,31/17).

huştäk: ıslık; yapay ıslık, dudakları büzerek ya da kimi parmakları dil üzerine getirip soluğu şiddetli biçimde vererek çıkarılan ince ve keskin ses.

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huştäk yäsäşär ḳızlär / bolsä bärgäk taḳıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/9).

ırġı- atlamak, sıçramak, fırlamak.

Irġıb ornidän turdiyü ḳolidägi täyoḳni bäländ kötärdi / håzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/3).

iç- bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årḳaläb / pålizgä bårib ḳåvun yemäymizmi (HT,32/25).

iç: iç, iç taraf.

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/1).

ikkälä: ikisi, her ikisi, sayı sıfatı.

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oġıl bålälärdän (HT,31/19).

Köpäyib ḳålgändi här kün mäşåḳḳa bårär edik / Oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåḳ terdik (HT,32/22).

ikki: iki, iki adet, (defa).

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåķ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT,29/7).

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / Åyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/21).

ikkitä: iki tane.

Boyidä ålåv yoķib ķörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

ikkinçi: ikinci; sıra sayısı; sayı sıfatı.

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uḫläb yåtgän / şiringinä çaķaloķni körsätib (HT,34/11).

ikkilän- ikilemde kalmak, tereddüt etmek, kararsız kalmak.

Ķaräng on ålti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilålmäy ikkilänib ķåldim (HT,34/16).

ilcäyib ķoy- sırıtmak.

İlcayib ķoydi häyrån bolib Halimägä ķarädim u häm közläri / jävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT,33/19).

imå ķıl- ima etmek, imlemek.

Melivoy yaķın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin ķolidägi tål yoġoç bilän imå ķılib körsätdi (HT,30/14).

indä- seslenmek, ses çıkartmak.

Hälimä yält etib mengä ķarädiyu indämädi. / Melivåy birpäs baķräyib turdidä täyåġıning uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT,30/23).

ingiçkä: *ince, zayıf.*

İngiçkä tizzäsigä träb sindiryäpti / buzuķning båläsi dedi Melivoy ungä ķaräb (HT,31/7).

İngiçkä päst tåvuşdä äşülä äytä båşlädi / Åçil åçil åķ tåşlärä (HT,32/5).

iş: iş; bir maksatla yapılan çalışma, faaliyet.

Häkim sässıķ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT,29/20).

Yubårdidä ḳızil çit köyläginiṅ etägini ḳayrib köz yåşını ärtdi / ärpägä oråḳ tüşdi endi bizniṅ häm işimiz (HT,32/20).

işån- inanmak.

Dädäṅ bermäydidä dedim işånmäy / berädi berädi Halima ḳolimdän uşlädi (HT,32/27).

ḳadä- Göz dikmek; bakışlarını bir yere veya kişi yöneltmek.

Häkim sässıḳ ḳızärib ketgän közlärini mengä ḳadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/9).

kål- Kalmak; durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.

Hälimäniṅ kättä kättä ḳåp kårä közläri cıḳḳa yåş edi / nimä ḳılişimni bilmäy dåvdiräb ḳåldim (HT,32/16).

Çåpib ketdik Såy boyidän yürib påliz yånigä yetib bårgänimizdä / toḫtäb ḳåldim (HT,32/30).

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ḳålibdi / keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ḳåldim (HT,34/4).

Ḳaräṅ on ålti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilålmäy ikkilänib ḳåldim (HT,34/16).

käliş: *alçak kenarlı lastik galoş; ayakkabı.*

Ḳılişini bilmäy kälişiniṅ uçi bilän mäysälärni ezġılärdi. / Melivoydän hämmämiz ḳorḳardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).

Sökiş eşitgändä ḳandåḳ ḳılgän bolsä håzir häm / kälişiniṅ uçi bilän yer çizärdi (HT,33/22).

kältäk: dayak; darbe; (bir insanı ya da hayvanı) dövmek eylemi.

Irġıb ornidän turdiyü ḳolidägi täyoḳni bäläṅd kötärdi / Håzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/4).

Ḳorḳuvdän közlärimni yumib åldim Ämmå kältäk tegmädi / bir mähäl közimi åçib ḳaräsäm Halima täyoḳni (HT,31/5).

ḳandåḳ: nasıl, ne şekilde.

Sökiş eşitgändä ķandåķ ķılgän bolsä håzir häm / kälişining uçi bilän yer çizärdi (HT,33/21).

Yürägimning bir burçagidä såġınç tuyġusi coş urib ketdi / råstä ķandåķ åpä ükä edikä (HT,34/22).

ançägінä jim otirgänimizdän keyin sekin ḫorsindi / ķandåķ yaḫşi åpä ükä edikä (HT,34/14).

kanday: nasıl soru sıfat.

Ķızıķ Halima meni ķandäy tänigänigä häyrånmän / Ärġuvån tägidägi skämeykädä otirib gäpläşdik (HT,34/7).

ķåp: çuval, çuvalını; pamuk ya da kenevir ipliğinden ya da sentetik iplikten dokunmuş ya da böyle dokumalardan yapılmış büyük torba.

Öşä küni eträläb måmaķaldiräķ bolib cälä ķuygäni / esimdä bår åyim ådätdägidäy eçkining yelini ķåpini (HT,30/2).

ķåp kårä: sim siyah.

Hälimäning kättä kättä ķåp kårä közläri cıķķa yåş edi / nimä ķılişimni bilmäy dåvdiräb ķåldim (HT,32/15).

Ålib kelärdik / çoġdä ķåp ķåräyib pişgän kartoşkani şåşä pişä (HT,31/26).

karä- bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek, gözlemek, seyretmek.

Hälimä yält etib mengä ķarädiyu indämädi / Melivåy birpäs baķräyib turdidä täyåġining uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT,30/23).

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuķning båläsi dedi Melivoy ungä ķaräb (HT,31/8).

Keyin birdän cim bolib ķåldi älläniмälärdän / ķorķķandäy sekin båşimni kötärib ķarädim (HT,32/14).

Ķoydi häyrån bolib Halimägä ķarädim u häm közläri / cävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT,33/19).

Ķaräng on ålti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilålmäy ikkiläniб ķåldim (HT,34/15).

Ķorķuvdän közlärimni yumib åldim Ämmå kältäk tegmädi / bir mähäl közimi åçib ķaräsäm Halima täyoķni (HT,31/6).

ķaräb ķoy- bakınmak, aniden bakmak.

Dädä bizgäyäm ķåvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä ķaräb ķoydi (HT,33/8).

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ķorä buķagä ķaräb ķoydimü (HT,30/28).

ķaramay: rağmen

Ärtib åġzimiz küyişigä ķarämäy yeb ålişdän läzzätliråķ / närsä yoķ edi bizgä (HT,31/27).

karġa: karga kuş; kargagillerden, kanatları geniş, tüyleri kara renkte, tarla ve bahçelere çok zarar veren kuş (Corvus).

Özing buzuķning båläsi dedim bäķırib / kök köz kök ķarġa (HT,31/12).

Båķadigän boldim / bålälär åräsigä ķaytgim kelärdiyü kök ķarġadän ķorķardim (HT,31/16).

kartoşka: patates.

Boyidä ålåv yoķib ķörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

Boyidä ålåv yoķib ķörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir ükä: (2) men uydän kartoşka (HT,31/24).

Ålib kelärdik / çoġdä ķåp ķåräyib pişgän kartoşkani şåşä pişä (HT,31/26).

Häliyäm ķörgä kömilgän kartoşkani yaӈşi köräsizmi / dedim änçädän keyin (HT,34/17).

kåsä: kâse, tas.

Çäylä såyäsidä Hakim sässiķ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä / ķurib otirgänçä kåsä ķılingän båsvåldini yeyişärdi (HT,33/6).

kättäkån: kocaman, heybetli, çok büyük.

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beķasäm (HT,30/8).

kättä: büyük, iri.

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåķ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/2).

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ķålgän Melivåy kök közni (HT,29/5).

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräķläb åçilib ketdi / eçkining ärķånini yeçib mållärgä ķoşib yubårdimdä (HT,30/5).

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ķızälåķni endi kördim. / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ķızälåķni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Oşä küni Melivoyning buyruġı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm såyning närigi betidä (HT,31/13).

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oġıl bålälärdän (HT,31/19).

Hälimäning kättä kättä ķåp kårä közläri cıķķa yåş edi / nimä ķılişimni bilmäy dåvdiräb ķåldim (HT,32/15).

Hälimäning kättä kättä ķåp kårä közläri cıķķa yåş edi / nimä ķılişimni bilmäy dåvdiräb ķåldim (HT,32/15).

Gäpirişyåtgänini tüşinib ķåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ķåvunlärni båsib puştälär (HT,33/26).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/2).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/2).

Şünaķa ķıp ķızil edi / birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib ḫåḫåläb külä båşlädi (HT,33/12).

ķåvun: kavun

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årķaläb / pålizgä bårib ķåvun yemäymizmi (HT,32/26).

Dädä bizgäyäm ḳåvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä ḳaräb ḳoydi (HT,33/7).

Ḳåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi lekin çäylä /yånigä yaḳın bårgändä ḳorḳa pisä yänä toḫtädim (HT,33/3).

Gäpirişyåtgänini tüşinib ḳåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ḳåvunlärni båsib puştälär (HT,33/26).

kayna- kaynamak, pişmek.

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ḳaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT,29/4).

ḳayri- kıvırmak, bükmek, döndürmek.

Yubårdidä ḳızil çit köyläginin etägini ḳayrib köz yåşını ärtdi / ärpägä oråḳ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

kaytär- tekrarlamak, döndürmek, alıkoymak, geri çevirmek.

Uning sekin ḫorsingänini eşitdim zum ötmäy yänä ḳaytärdi / åyicånim (HT,32/9).

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi. / u här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT,30/26).

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi / u här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT,30/25).

Özing ḳaytär dedim / şünaḳami Melivoyning kök közläri åläyib ketdi (HT,31/1).

kaytgim kel- dönmek istemek.

Båḳadigän boldim /bålälär åräsigä ḳaytgim kelärdiyü kök ḳarġadän ḳorḳardim (HT,31/16).

keçä: dün; bir gün öncesi.

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ḳålibdi / keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ḳåldim (HT,34/4).

keçkurun: akşam, gece.

Men bildim keçḳurun åyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib ḳålgändim (HT,29/13).

kel- gelmek.

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi / u här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT,30/25).

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi / u här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT,30/25).

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ḳızçä / ḳoşildi uning ḳışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/12).

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåḳ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT,29/8).

Häkim sässıḳ şähärgä bårib ḳızini tåpib kelibdi / håtinining båşigä itti künini sålibdi özingkü (HT,29/15).

Melivoy yaḳın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin ḳolidägi tål yoġoç bilän imå ḳılib körsätdi (HT,30/13).

Ålib kelärdik / çoġdä ḳåp ḳåräyib pişgän kartoşkani şåşä pişä (HT,31/25).

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beḳasäm (HT,30/7).

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årḳaläb / pålizgä bårib ḳåvun yemäymizmi (HT,32/25).

kelgäç- geldikten sonra.

Häkim sässıḳ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT,29/19).

kemşik: eksik dişli (çocuk dişleri 6-7 yaşında tekrar çıkmaya başlar).

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåḳ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/1).

ket- gitmek, bir yere doğru yönelmek.

Özing ḳaytär dedim / şünaḳami Melivoyning kök közläri åläyib ketdi (HT,31/2).

Gäpirişyåtgänini tüşinib ḳåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ḳåvunlärni båsib puştälär (HT,33/26).

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT,30/28).

ketib ḳål- gitmek; gitmek fiilinin tamamlanmış hali.

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ḳålibdi / keçä panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ḳåldim (HT,34/3).

keyin: sonra.

Töķır uzun uzun bärmåķlärining şunçälik çaķķån / häräkät ķılişigä häyrån ķålärdim birpäsdän keyin u (HT,32/4).

Keyin birdän cim bolib ķåldi älländmälärdän / ķorķķandäy sekin båşimni kötärib ķarädim (HT,32/13).

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/28).

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin ḫorsindi / ķandoķ yaḫşi åpä ükä edikä (HT,34/13).

Häliyäm ķörgä kömilgän kartoşkani yaḫşi köräsizmi /dedim änçädän keyin (HT,34/18).

Melivoy yaķın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin ķolidägi tål yoġoç bilän imå ķılib körsätdi (HT,30/14).

Faķat bir närsägä ḫursänd edim Halima / häm ålä sigirini men bilän birgä båķardi keyin bilsäm (HT,31/18).

Dädä bizgäyäm ķåvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä ķaräb ķoydi (HT,33/8).

Keyin yänä ḫåḫåläb küldi / Häkim sässiķ läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/17).

Aķlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT,33/31).

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ķålibdi / keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ķåldim (HT,34/3).

kiçik: küçük.

Gäpirişyåtgänini tüşinib ķåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ķåvunlärni båsib puştälär (HT,33/26).

kıl- yapmak, etmek, eylemek, anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ķılişini bilmäy kälişining uçi bilän mäysälärni ezġılärdi / Melivoydän hämmämiz ķorķardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).

Tökır uzun uzun bärmåḳlärining şunçälik çaḳḳån / häräkät ḳılişigä häyrån ḳålärdim birpäsdän keyin u (HT,32/4).

Hälimäning kättä kättä ḳåp kårä közläri cıḳḳa yåş edi / nimä ḳılişimni bilmäy dåvdiräb ḳåldim (HT,32/16).

Çäylä såyäsidä Hakim sässiḳ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä / ḳurib otirgänçä kåsä ḳılingän båsvåldini yeyişärdi (HT,33/6).

Şärmändälik ḳılding mäyli sen oşä tåpgäning bilän boläver / mengä ḳızimni ber debdi (HT,29/17).

Sökiş eşitgändä ḳandåḳ ḳılgän bolsä håzir häm / kälişining uçi bilän yer çizärdi (HT,33/21).

kinoteatr: Sinema.

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ḳålibdi / keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ḳåldim (HT,34/4).

ḳıp ḳızil: kıpkırmızı; çok parlak kırmızı.

Şünaḳa ḳıp ḳızil edi / birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib ḫåḫåläb külä båşlädi (HT,33/11).

kışlok: köy, kışlık, kasaba.

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ḳızçä ḳoşildi uning ḳışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/12).

kir- *(bir şeyin içine) girmek.*

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/2).

kirib ket- girmek fiilini o an gerçekleşmesi.

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / åyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/21).

kiyib ål- giymek; giymiş olan.

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåḳ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT,30/9).

kız: kız çocuğu, kız evlat.

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huştäk yäsäşär ķızlär / bolsä bärgäk taķıb däraɣt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/9).

Häkim sässıķ şähärgä bårib ķızini tåpib kelibdi / Håtinining båşigä itti künini sålibdi özingkü (HT,29/15).

Şärmändälik ķılding mäyli sen oşä tåpgäning bilän boläver / mengä ķızimni ber debdi (HT,29/18).

Häm Häkim sässıķning ķızini körgim keldi / rrtäsigä kördim häm (HT,29/23).

ɧåɧåläb külişärdi / Hakim sässiķning ķızini kördingmi Anvar (HT,30/12).

Lekin håzir u ķızni mäsɧarä ķılışı äläm ķıldi mengä / däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/21).

kızälåk: küçük kız, küçücük kız, minicik kız; tatlı bir kız.

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ķızälåķni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/17).

kızärib ket- kızarmış gözler; göz kanlanması.

Häkim sässıķ ķızärib ketgän közlärini mengä ķadägän edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/9).

kızçä: küçük kız.

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ķızçä / ķoşildi uning ķışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).

kızib yåt- ısınmak, yanmak; kızmış, sıcaklamış kızmış olan.

Oråķçilär närigi ädirgä ötib ketişgän ķızib yåtgän / ärpäzårlärni ķuyåş yåndirärdi (HT,32/23).

kızıķ: enteresan, ilginç.

Ķızıķ Halima meni ķandäy tänigänigä häyrånmän / arġuvån tägidägi skämeykädä otirib gäpläşdik (HT,34/7).

kızil: kırmızı.

Yubårdidä ķızil çit köyläginin etägini ķayrib köz yåşını ärtdi / ärpägä oråķ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

kök: gök rengi, mavi.

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ḳålgän Melivåy kök közni (HT,29/6).

Özing ḳaytär dedim / şünaḳami Melivoyning kök közläri åläyib ketdi (HT,31/2).

Özing buzuḳning båläsi dedim bäḳırib / kök köz kök ḳarġa (HT,31/12).

Özing buzuḳning båläsi dedim bäḳırib / kök köz kök ḳarġa (HT,31/12).

Båḳadigän boldim / bålälär åräsigä ḳaytgim kelärdiyü kök ḳarġadän ḳorḳardim (HT,31/16).

kol: el, kol.

Båġläb bolmäsä båläsi emib ḳoyärdi ärḳånni ḳolimgä tutḳazdi / yaḫşiläb töyġiz (HT,30/3).

Irġıb ornidän turdiyü ḳolidägi täyoḳni bäländ kötärdi / håzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/3).

Dädäng bermäydidä dedim işånmäy / berädi berädi Halima ḳolimdän uşlädi (HT,32/28).

Melivoy yaḳın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin ḳolidägi tål yoġoç bilän imå ḳılib körsätdi (HT,30/14).

Yıġlämä dedim yälinib yıġlämägin / Halima ḳolidägi äcinä kåvuşni ulåḳtirib (HT,32/18).

koliş- az değil; kıyasen bir şey veya birinden geri kalmamak durumu.

Ḳolişmäsdi / yåzdä tağın bir ådät çıḳardik här küni peşindä såy (HT,31/21).

kolyaska:bebek arabası.

Ägär özi çaḳırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bårärdi (HT,34/6).

köm- gömmek; bir şeyi bir yere gömmek üzerine örtecek kadar bir şeyle örtmek.

Boyidä ålåv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

kömil- Gömülmek, kaybolmak.

Häliyäm ḳörgä kömilgän kartoşkani yaḫşi köräsizmi / dedim äncädän keyin (HT,34/17).

köpäyib ḳål- çoğalmak.

Köpäyib ḳålgändi här kün mäşåḳḳa bårär edik / Oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåḳ terdik (HT,32/21).

köpik: *köpük.*

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT,31/31).

kör- görmek; gördüm.

Häm Häkim sässıḳning ḳızini körgim keldi / ertäsigä kördim häm (HT,29/24).

Ḳåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi Lekin çäylä / yånigä yaḳın bårgändä ḳorḳa pisä yänä toḫtädim (HT,33/3).

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ḳålibdi / keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ḳåldim (HT,34/4).

Ḫåḫåläb külişärdi / Hakim sässiḳning ḳızini kördingmi Anvar (HT,30/12).

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ḳızälåḳni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/17).

Men ånämni köräyinä / diydårigä töyäyinä (HT,32/7).

Köräyinä Diydårigä (HT,32/11).

Aḳlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT,33/32).

Dävåm etişini ḫohlärdim Oşä oşä Halimani båşḳa /körmädim nimägädir körişni ḫohlämädim häm (HT,34/2).

kör: köz; iyice yanıp ateş durumuna gelmiş kömür ya da odun parçası.

Boyidä ålåv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

Häliyäm ḳörgä kömilgän kartoşkani yaḫşi köräsizmi / dedim änçädän keyin (HT,34/17)

körsat- göstermek.

Melivoy yaḳın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin ḳolidägi tål yoġoç bilän imå ḳılib körsätdi (HT,30/14).

Hälimä yält etib mengä ḳarädiyu indämädi / Melivåy birpäs baḳräyib turdidä täyåğıning uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT,30/24).

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uḫläb yåtgän / şiringinä çaḳaloḳni körsätib (HT,34/12).

ḳorä: kara, siyah (renk).

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT,30/28).

körgi kel- görmek istemek.

Häm Häkim sässıḳning ḳızini körgim keldi / ertäsigä kördim häm (HT,29/23).

körin: Görünmek.

Yäkkäm dükkäm tişläri åräsidä yärim çäynälgän / åppåḳ båsvåldi bölägi körindi (HT,33/14).

köriş- görüş; görüşmek, karşılaşmak.

Dävåm etişini ḫohlärdim Oşä oşä Halimani båşḳa / körmädim nimägädir körişni ḫohlämädim häm (HT,34/2).

kork- korkmak, endişelenmek, kaygılanmak, tedirgin olmak.

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/1)

Ḳılişini bilmäy kälişining uçi bilän mäysälärni ezğılärdi / Melivoydän hämmämiz ḳorḳardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/20).

Båḳadigän boldim / bålälär åräsigä ḳaytgim kelärdiyü kök ḳarğadän ḳorḳardim (HT,31/16).

Keyin birdän cim bolib ḳåldi älländimälärdän / ḳorḳḳandäy sekin båşimni kötärib ḳarädim (HT,32/14).

korka pisä: korkarak sessizce.

Ḳåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi lekin çäylä / yånigä yaḳın bårgändä ḳorḳa pisä yänä toḫtädim (HT,33/4).

korkuv: korku; endişe.

Ḳorḳuvdän közlärimni yumib åldim ämmå kältäk tegmädi / bir mähäl közimi åçib ḳaräsäm Halima täyoḳni (HT,31/5).

koşib yubår- toplamak; eklemek, karıştırmak, katmak, ilave etmek; birleştirmek, bir araya getirmek; bir şeyi bir inin yanına koymak, bırakmak.

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräḳläb åçilib ketdi / eçkining ärḳånini yeçib mållärgä ḳoşib yubårdimdä (HT,30/6).

koşil- katılmak.

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ḳızçä / ḳoşildi uning ḳışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/12).

kötär- kaldırmak, bir şeyi ve bir nesneyi yerinden kaldırmak; yükselmek.

Keyin birdän cim bolib ḳåldi älländimälärdän / ḳorḳḳandäy sekin båşimni kötärib ḳarädim (HT,32/14).

Irġıb ornidän turdiyü ḳolidägi täyoḳni bäländ kötärdi / håzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/3).

köyläk: elbise.

Yubårdidä ḳızıl çit köyläginin etägini ḳayrib köz yåşını ärtdi / ärpägä oråḳ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

köz: göz.

Şoḥsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ḳålgän Melivåy kök közni (HT,29/6).

Özing buzuḳning båläsi dedim bäḳırıb / Kök köz kök ḳarġa (HT,31/12).

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ḳızälåḳni endi kördim. Uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Özing ḳaytär dedim / şünaḳami Melivoyning kök közläri åläyib ketdi (HT,31/2).

Hälimäning kättä kättä ḳåp kårä közläri cıḳḳa yåş edi / nimä ḳılişimni bilmäy dåvdiräb ḳåldim (HT,32/15).

Häkim sässıḳ ḳızärib ketgän közlärini mengä ḳadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/10).

ķoydi häyrån bolib Halimägä ķarädim u häm közläri / cävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT,33/19).

Ķorķuvdän közlärimni yumib åldim Ämmå kälták tegmädi / bir mähäl közimi åçib ķaräsäm Halima täyoķni (HT,31/5).

Ķorķuvdän közlärimni yumib åldim Ämmå kälták tegmädi / bir mähäl közimi åçib ķaräsäm Halima täyoķni (HT,31/6).

köz oynä- gözlerin içi gülmesi.

Ķåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi lekin çäylä / yånigä yaķın bårgändä ķorķa pisä yänä toķtädim (HT,33/3).

köz yåş: gözyaşı.

Yubårdidä ķızil çit köyläginin etägini ķayrib köz yåşını ärtdi /Ärpägä oråķ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

kül- gülmek, gülümsemek.

Keyin yänä ķåķåläb küldi / Häkim sässiķ läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/17).

Häliyäm yåş båläsizä Änvar u küldi / bu oşä özimgä täniş åpälärçä mehribån külgi edi (HT,34/19).

Şünaķa ķıp ķızil edi / birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib ķåķåläb külä båşlädi (HT,33/12).

Ķåķåläb külişärdi / Hakim sässiķning ķızini kördingmi Anvar (HT,30/11).

külgi: gülme, gülüş.

Häliyäm yåş båläsizä Änvar u küldi / bu oşä özimgä täniş åpälärçä mehribån külgi edi (HT,34/20).

külib yubår- gülmek, aniden gülme krizine girmek.

Dädäsigä oķşägän däråz ekän / bålälär tağın bäräwärigä külib yubårişdi. (HT,30/16).

kün: gün, tarih.

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi otlåķ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/2).

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ķızçä / ķoşildi uning ķışloğımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).

Oşä küni Melivoyning buyruğı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm såyning närigi betidä (HT,31/13).

Ķolişmäsdi / yåzdä tağın bir ådät çıķardik här küni peşindä såy (HT,31/22).

Heç esimdän çıķmäydi bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälķançä yåtib åldim (HT,31/29).

Köpäyib ķålgändi här kün mäşåķķa bårär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåķ terdik (HT,32/22).

Öşä küni eträläb måmaķaldiräķ bolib cälä ķuygäni / esimdä bår åyim ådätdägidäy eçkining yelini ķåpini (HT,30/1).

kün böyi: gün boyu, gün boyunca.

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oğıl bålälärdän (HT,31/19).

kuy- dökmek, dökülmek; yağmak; yağdığında.

Öşä küni eträläb måmaķaldiräķ bolib cälä ķuygäni / esimdä bår åyim ådätdägidäy eçkining yelini ķåpini (HT,30/1).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuķ suv ķuyib uyğåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåķ cüdä uzåķ (HT,33/33).

kuy- yanmak eylemi.

Ärtib åğzimiz küyişigä ķarämäy yeb ålişdän läzzätliråķ / närsä yoķ edi bizgä (HT,31/27).

ķuyåş: güneş.

Oråķçilär närigi ädirgä ötib ketişgän ķızib yåtgän / ärpäzårlärni ķuyåş yåndirärdi (HT,32/24).

küyåv: damat.

Sässıķ dedi u åğzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT,33/16).

läb: dudak.

Halimaning läbi pirpiräb yiġläb yubåräy deyåtgänidän / bu yåmån gäp ekänligini tüşündim (HT,31/9).

Keyin yänä ḫåḫåläb küldi / Häkim sässiḳ läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/18).

lävlägi: şeker pancarı.

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ḳaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT,29/4).

läzzät: tat, lezzet; zevk.

Ärtib åġzimiz küyişigä ḳarämäy yeb ålişdän läzzätliråḳ närsä yoḳ edi bizgä (HT,31/27).

mål: Mal, büyükbaş hayvan, sığır anlamına da gelmektedir.

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräḳläb åçilib ketdi / Eçkining ärḳånini yeçib mållärgä ḳoşib yubårdimdä (HT, 30/6).

Bår buḳamni ḳaytärib kel senin gäling keldi / u här dåim mälini bizlärgä ḳaytärtirärdi (HT, 30/26).

måmaḳaldiräḳ: gök gürültüsü.

Öşä küni eträläb måmaḳaldiräḳ bolib cälä ḳuygäni / esimdä bår åyim ådätdägidäy eçkining yelini ḳåpini (HT, 30/1).

mänä: işte.

Sässıḳ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT, 33/16).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuḳ suv ḳuyib uyġåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåḳ cüdä uzåḳ (HT, 33/34).

mäşåk: başak, arpa, buğday, yulaf gibi ekinlerin taneleri taşıyan kılçıklı başı.

Köpäyib ḳålgändi här kün mäşåḳḳa bårär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåḳ terdik (HT, 32/22).

köpäyib ḳålgändi här kün mäşåḳḳa bårär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåḳ terdik (HT, 32/21).

mäsẖarä ḳıl- alay etmek, birinin, bir şeyin ya da bir durumun eksik, kusurlu, gülünç vb. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapmak.

Lekin hâzir u ḳızni mäsẖarä ḳılışı äläm ḳıldi mengä / däräz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT, 30/21).

mäyli: olur, peki; tamam; makul.

Şärmändälik ḳılding mäyli sen oşä tâpgäning bilän boläver / mengä ḳızimni ber debdi (HT, 29/17).

mäysä: Ot, çim, yeşillik.

Heç esimdän çıḳmäydi Bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälḳançä yâtib âldim (HT, 31/30).

Ḳılişini bilmäy kälişining uçi bilän mäysälärni ezġılärdi / Melivoydän hämmämiz ḳorḳardik u heç kimni äyämäsdi. (HT, 30/19)

mäyüs: hüzünlü, dertli, kederli.

Tâlning pänäsidä turgän nâvçä ḳızälâḳni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT, 30/18).

mehmân: misafir, konuk.

Bir küni ârämizgä yängi mehmân Hälimä degän ḳızçä / ḳoşildi uning ḳışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT, 29/11).

mehribân: merhamet ve şefkatli biri, sevimli, yumuşak huylu ve güler yüzlü.

Häliyäm yâş bâläsizä Änvar u küldi / bu oşä özimgä täniş âpälärçä mehribân külgi edi (HT, 34/20).

miyä: beyin.

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yâmân bir närsä toġrisidä (HT, 33/23).

muz: buz, çok soğuk.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuḳ suv ḳuyib uyġâtib / yubârgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâḳ cüdä uzâḳ (HT, 33/33).

närigi: öbür, öteki, ilerdeki.

Oşä küni Melivoyning buyruġı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm såyning närigi betidä (HT,31/14).

Oråḳçilär närigi ädirgä ötib ketişgän ḳızib yåtgän / ärpäzårlärni ḳuyåş yåndirärdi (HT,32/23).

närsä: şey.

Ärtib åġzimiz küyişigä ḳarämäy yeb ålişdän läzzätliråḳ / närsä yoḳ edi bizgä (HT,31/28).

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yåmån bir närsä toġrisidä (HT,33/24).

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/28).

Faḳat bir närsägä ḫursänd edim Halima / häm ålä sigirini men bilän birgä båḳardi keyin bilsäm (HT,31/17).

nåvçä: uzun boylu.

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ḳızälåḳni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/17).

nåvdä: dal, ağaç dalı; sap.

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huşták yäsäşär ḳızlär / bolsä bärgäk taḳıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/9).

nimä: ne, şey.

Hälimäning kättä kättä ḳåp kårä közläri cıḳḳa yåş edi / nimä ḳılişimni bilmäy dåvdiräb ḳåldim (HT,32/16).

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yåmån bir närsä toġrisidä (HT,33/23).

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ḳızälåḳni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Lekin håzir u ḳızni mäsḫarä ḳılışı äläm ḳıldi mengä / däråz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).

nimägädir: nedense, bilinmeyen, belli olmayan bir sebep dolayısıyla, her nasılsa, her ne hikmetse, her nedense.

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåḳ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT,30/10).

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT,30/27).

Dävåm etişini ḫohlärdim Oşä oşä Halimani båşḳa / körmädim nimägädir körişni ḫohlämädim häm (HT,34/2).

nimägäyäm: ne için.

Töläş äkä oşändä nimägäyäm şünaḳa dediä (HT,34/23).

ocär: inatçı, dik başlı, kontrol edilemez.

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT,30/27).

oġıl: erkek evlat.

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oġıl bålälärdän (HT,31/20).

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uḫläb yåtgän / şiringinä çaḳaloḳni körsätib (HT,34/11).

oḫşä- benzemek.

Dädäsigä oḫşägän däräz ekän / bålälär tağın bäräwärigä külib yubårişdi. (HT,30/15).

on: on sayı sıfatı.

Ḳaräng on ålti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilålmäy ikkilänib ḳåldim (HT,34/15).

oråk tüş- orak düşmek; tarlada işin başlaması anlamına gelir, genellikle bu eylem mahsul ekme ilkbahar ve mahsul toplama sonbaharda gerçekleşir.

Yubårdidä ḳızil çit köyläginiŋ etägini ḳayrib köz yåşını ärtdi / ärpägä oråḳ tüşdi endi biznіŋ häm işimiz (HT,32/20).

oråkçi: ekin biçmek için gerekli insan/ çalışan insan.

Oråḳçilär närigi ädirgä ötib ketişgän ḳızib yåtgän / ärpäzårlärni ḳuyåş yåndirärdi (HT,32/23).

orin: yer, mekân.

Irġıb ornidän turdiyü ḳolidägi täyoḳni bäländ kötärdi / håzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/3).

ortä: merkez, orta, meydanda, görünür halde, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beḳasäm (HT,30/8).

oşändä: o anda, o sıralarda, o zamanlar.

Häkim sässıḳ ḳızärib ketgän közlärini mengä ḳadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/10).

Töläş äkä oşändä nimägäyäm şünaḳa dediä (HT,34/23).

Ḳoydi häyrån bolib Halimägä ḳarädim u häm közläri / jävdiräb ätråfgä älänglär håv oşändä Melivoydän (HT,33/20).

ot: bitki.

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT,32/2).

otir- oturmak.

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåḳ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT,30/10).

Ḳızıḳ Halima meni ḳandäy tänigänigä häyrånmän / arġuvån tägidägi skämeykädä otirib gäpläşdik (HT,34/8).

Çäylä såyäsidä Hakim sässiḳ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä ḳurib otirgänçä kåsä ḳılingän båsvåldini yeyişärdi (HT,33/6).

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin ḫorsindi / ḳandoḳ yaḫşi åpä ükä edikä (HT,34/13).

otirib ål- oturmak; oturmak eylemini gerçekleştirmek ve o anda bulunmak.

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT,32/2).

otlåḳ: hayvan otlatılan yer ,yalım, mera , çayır.

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåḳ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/2).

äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåḳ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT,29/7).

oyin: oyun; eğlence.

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oġıl bålälärdän (HT,31/20).

oynä- oyun oynamak, eğlenmek.

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huştäk yäsäşär ḳızlär / bolsä bärgäk taḳıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/10).

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oġıl bålälärdän (HT,31/20).

öl- ölmüş; ölmek, bir canlının hayatına son vermek.

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / Ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beḳasäm (HT,30/8).

öt- geçmek, geçmeden.

Uning sekin ḫorsingänini eşitdim zum ötmäy yänä ḳaytärdi / åyicånim (HT,32/9).

ötib ket- geçmek, başka yere geçmek.

Ḳaräng on ålti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilålmäy ikkilänib ḳåldim (HT,34/15).

Oråḳçilär närigi ädirgä ötib ketişgän ḳızib yåtgän / ärpäzårlärni ḳuyåş yåndirärdi (HT,32/23)

påliz: tarla; mahsul yetiştirmek için alan yer boyunca büyüyen kavun karpuz olan yer.

Häkim sässıḳ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT, 29/19).

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / åyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT, 29/21).

Yur sâydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ârḳaläb / pâlizgä bârib ḳâvun yemäymizmi (HT, 32/26).

Çâpib ketdik Sây boyidän yürib pâliz yânigä yetib bârgänimizdä / toḫtäb ḳâldim (HT, 32/29).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib pâliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yâtgän kättä kättä (HT, 33/1).

pänä: gölge, sığınak.

Tâlning pänäsidä turgän nâvçä ḳızälâḳni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT, 30/17).

Panorama: Panorama.

Keyin eşitsäm şähärgä âyisini yânigä ketib ḳâlibdi / keçä Panorama kinoteatri yânidä Halimani körib ḳâldim (HT, 34/4).

päst: alçak.

İngiçkä päst tâvuşdä äşülä äytä bâşlädi / âçil âçil âḳ tâşlärä (HT, 32/5).

peşin: öğlen.

Ḳolişmäsdi / yâzdä tağın bir âdät çıḳardik här küni peşindä sây (HT, 31/22).

peşingäçä: öğlene dek.

Köpäyib ḳâlgändi här kün mäşâḳḳa bârär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşâḳ terdik (HT, 32/22).

pirpirä- seğirmek, hızlıca çırpınmak.

Halimaning läbi pirpiräb yiğläb yubâräy deyâtgänidän / bu yâmân gäp ekänligini tüşündim (HT, 31/9).

piş- pişmek eylemi, (yiyecekler için) ateş üzerinde, kaynar suda, yağda ya da fırında ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek.

Âlib kelärdik / çoğdä ḳâp ḳâräyib pişgän kartoşkani şâşä pişä (HT, 31/26).

puştä: karık; boş alan; bahçe sulamak için açılmış küçük ark,bu arklar arasında kalan, sebze ekili toprak parçası.

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib pâliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yâtgän kättä kättä (HT, 33/2).

Gäpirişyåtgänini tüşinib ḳåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ḳåvunlärni båsib puştälär (HT, 33/26).

råst: doğru, eğri olmayan, müstakim.

Yürägimning bir burçagidä såġınç tuyġusi coş urib ketdi / råstä ḳandåḳ åpä ükä edikä (HT,34/22).

säfär: sefer, kez, defa.

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT, 30/27).

såġınç: özlem.

Yürägimning bir burçagidä såġınç tuyġusi coş urib ketdi / råstä ḳandåḳ åpä ükä edikä (HT, 34/21).

säkrä- sıçramak, zıplamak.

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT, 33/27).

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT, 33/27).

sålib ber- bir şeyi belli bir yere ya da herhangi bir yere yerleştirmek ya da bırakmak.

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ḳaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT, 29/4).

sässik: kokuşmuş, kötü kokulu, kötü; kostik.

Çäylä såyäsidä Hakim sässiḳ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä / ḳurib otirgänçä kåsä ḳılingän båsvåldini yeyişärdi (HT, 33/5).

Ḫåḫåläb külişärdi. / Hakim sässiḳning ḳızini kördingmi Anvar (HT, 30/12).

Häkim sässıḳ şähärgä bårib ḳızini tåpib kelibdi / håtinining båşigä itti künini sålibdi özingkü (HT, 29/15).

Häkim sässıḳ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT, 29/19).

Keyin yänä ḫåḫåläb küldi / Häkim sässiḳ läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT, 33/18).

Sässıḳ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT, 33/15).

Häkim sässıḳ ḳızärib ketgän közlärini mengä ḳadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT, 33/9).

Häm Häkim sässıḳning ḳızini körgim keldi /ertäsigä kördim häm (HT, 29/23).

<u>såvuk:</u> soğuk.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuḳ suv ḳuyib uyġåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåḳ cüdä uzåḳ (HT, 33/33).

<u>såy:</u> dere, ırmak, nehir yatağı.

Halima yält etib mengä ḳarädiyu indämädi / Melivoy birpäs baḳräyib turdidä täyåġının uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT, 30/24).

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT, 30/28).

Båşåḳ tölä hältäm ekän uni häm ulåḳtirdimu såy boyigä / yügürdim (HT, 33/29).

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåḳ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT, 29/1).

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årḳaläb / pålizgä bårib ḳåvun yemäymizmi (HT, 32/25).

Oşä küni Melivoyning buyruġı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm såyning närigi betidä (HT, 31/14).

Ḳolişmäsdi / yåzdä tağın bir ådät çıḳardik här küni peşindä såy (HT, 31/22).

Çåpib ketdik såy boyidän yürib påliz yånigä yetib bårgänimizdä / toḫtäb ḳåldim (HT, 32/29).

<u>såyä:</u> gölge.

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huştäk yäsäşär ḳızlär / bolsä bärgäk taḳıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT, 29/10).

Çäylä såyäsidä Hakim sässiḳ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä / ḳurib otirgänçä kåsä ḳılingän båsvåldini yeyişärdi (HT, 33/5).

säyrä- ötmek, (kuş veya böcekler) ses çıkarmak.

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT, 32/1).

sekin: yavaş, usulca, yavaşça, sakince.

Keyin birdän cim bolib ķåldi älländimälärdän / ķorķķandäy sekin båşimni kötärib ķarädim (HT, 32/14).

Gäpirişyåtgänini tüşinib ķåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ķåvunlärni båsib puştälär (HT, 33/25).

Uning sekin ḫorsingänini eşitdim zum ötmäy yänä ķaytärdi / åyicånim (HT, 32/9).

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin ḫorsindi / ķandoķ yaḫşi åpä ükä edikä (HT, 34/13).

senlä- sen diye hitap etmek.

Ķaräng on ålti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilålmäy ikkilänib ķåldim (HT, 34/16).

sigir: sığır, inek.

Faķat bir närsägä ḫursänd edim Halima / häm ålä sigirini men bilän birgä båķardi keyin bilsäm (HT, 31/18).

sindir- kırmak, parçalamak.

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuķning båläsi dedi Melivoy ungä ķaräb (HT, 31/7).

sizlä- siz diye hitap etmek.

Ķaräng on ålti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilålmäy ikkilänib ķåldim (HT, 34/16).

skameyka: bank.

Ķızıķ Halima meni ķandäy tänigänigä häyrånmän / ärġuvån tägidägi skameykadä otirib gäpläşdik (HT, 34/8).

sökiş: küfüretmek.

Sökiş eşitgändä ķandåķ ķılgän bolsä håzir häm / kälişining uçi bilän yer çizärdi (HT, 33/21).

sorä- sormak; herhangi bir konuda, birine soru yönelterek bilgi istemek.

Melivoy yaķın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin ķolidägi tål yoġoç bilän imå ķılib körsätdi (HT, 30/13).

sudrä- sürüklemek, çekmek, itişmek, karıştırmak.

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT, 33/1).

suv: su.

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årķaläb / pålizgä bårib ķåvun yemäymizmi (HT, 32/25).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuķ suv ķuyib uyġåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåķ cüdä uzåķ (HT, 33/33).

süz- yüzmek.

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåķ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT, 31/32).

şådån: sevinçli, mutlu.

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT,32/1).

şähär: şehir, kent, merkez.

Häkim sässıķ şähärgä bårib ķızini tåpib kelibdi / håtinining båşigä itti künini sålibdi özingkü (HT,29/15).

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ķålibdi / keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ķåldim (HT,34/3).

şärmändä: rezil, rezillik.

Şärmändälik ķılding mäyli sen oşä tåpgäning bilän boläver / mengä ķızimni ber debdi (HT,29/17).

şåşä pişä: alelacele; çok acele ederek, aceleyle, çarçabuk, ivedilikle.

Ålib kelärdik / çoġdä ķåp ķåräyib pişgän kartoşkani şåşä pişä (HT,31/26).

şim: pantolon.

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ķaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT,29/3).

şirin: tatlı, hoş, güzel.

Aķlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT,33/31).

şiringinä: şirin, tatlı, hoş.

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uḫläb yåtgän / şiringinä çaķaloķni körsätib (HT,34/12).

şoḫ: boynuz.

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ķålgän Melivåy kök közni (HT,29/5).

şünaķa: şöyle, öyle.

Şünaķa ķıp ķızil edi / birdän Töläş äkä åġzini kättä åçib ḫåḫåläb külä båşlädi (HT,33/11).

Töläş äkä oşändä nimägäyäm şünaķa dediä (HT,34/23).

Özing ķaytär dedim / şünaķami Melivoyning kök közläri åläyib ketdi (HT,31/2).

şunçälik: şu kadar, bu kadar.

Töķır uzun uzun bärmåķlärining şunçälik çaķķån / häräkät ķılişigä häyrån ķålärdim birpäsdän keyin u (HT,32/3).

täbelçi: iş saatlerini yazan kişi; denetlemeyle görevli kimse, murakıp, kontrolör.

Çäylä såyäsidä Hakim sässiķ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä / ķurib otirgänçä kåsä ķılingän båsvåldini yeyişärdi (HT, 33/5).

täg: alt kısım, dip, taban.

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beķasäm (HT, 30/7).

Ķızıķ Halima meni ķandäy tänigänigä häyrånmän / ärġuvån tägidägi skämeykädä otirib gäpläşdik (HT, 34/8).

tağın: yine, tekrar.

Dädäsigä oḫşägän däråz ekän / bålälär tağın bäräväriga külib yubårişdi. (HT, 30/16).

Ķolişmäsdi / yåzdä tağın bir ådät çıķardik här küni peşindä såy (HT, 31/22).

tak- takmak, takıştırmak.

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huşták yäsäşär ķızlär / bolsä bärgäk taķıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT, 29/10).

tål: dal. söğüt ağacı.

Melivoy yaķın kelişim bilän dorilläb sorädi. / keyin ķolidägi tål yoġoç bilän imå ķılib körsätdi (HT, 30/14).

tål: söğüt ağacı.

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåķ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT, 29/8).

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beķasäm (HT, 30/7).

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huşták yäsäşär ķızlär / bolsä bärgäk taķıb däraḫt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT, 29/9).

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ķızälåķni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT, 30/17).

tåmån: taraf, yön.

Hälimä yält etib mengä ķarädiyu indämädi / Melivåy birpäs baķräyib turdidä täyåġının uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT, 30/24).

täni- tanımak.

Aķlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT, 33/31).

Ägär özi çaķırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bårärdi (HT, 34/5).

Ķızıķ Halima meni ķandäy tänigänigä häyrånmän / ärġuvån tägidägi skämeykädä otirib gäpläşdik (HT, 34/7).

täniş: tanıdık.

Häliyäm yåş båläsizä Anvar u küldi / bu oşä özimgä täniş åpälärçä mehribån külgi edi (HT, 34/20).

tåp- bulmak.

Häkim sässıķ şähärgä bårib ķızini tåpib kelibdi / håtinining båşigä itti künini sålibdi özingkü (HT, 29/15).

Şärmändälik ķılding mäyli sen oşä tåpgäning bilän boläver / mengä ķızimni ber debdi (HT, 29/17).

tärsäki: tokat; tokat atmak.

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / åyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT, 29/21).

tarvuz: karpuz.

Ķåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi lekin çäylä / yånigä yaķın bårgändä ķorķa pisä yänä toḫtädim (HT, 33/3).

tåş: taş, kayalık.

İngiçkä päst tåvuşdä äşülä äytä båşlädi / åçil åçil åķ tåşlärä (HT, 32/6).

tåtli: tatlı, hoş.

Heç esimdän çıķmäydi bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälķançä yåtib åldim (HT, 31/29).

tåvuş: ses; seda, ün.

İngiçkä päst tåvuşdä äşülä äytä båşlädi / åçil åçil åķ tåşlärä (HT, 32/5).

täyåk: sopa, değnek.

Hälimä yält etib mengä ķarädiyu indämädi / Melivåy birpäs baķräyib turdidä täyåġining uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT, 30/24).

Irġıb ornidän turdiyü ķolidägi täyoķni bäländ kötärdi / håzir yelkämgä kälták tüşişini bilib (HT, 31/3).

Ḳorḳuvdän közlärimni yumib åldim Ämmå kältäk tegmädi / bir mähäl közimi åçib ḳaräsäm Halima täyoḳni (HT, 31/6).

täyyår: hazır.

Sässıḳ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT, 33/16).

teg- değmek; dokunmak; ulaşmak.

Ḳorḳuvdän közlärimni yumib åldim Ämmå kältäk tegmädi / bir mähäl közimi åçib ḳaräsäm Halima täyoḳni (HT, 31/5).

ter- toplamak, derlemek.

Köpäyib ḳålgändi här kün mäşåḳḳa bårär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåḳ terdik (HT, 32/22).

tipirçilä- çırpınmak.

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT, 32/1).

tirä- dayamak, yaslamak.

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuḳning båläsi dedi Melivoy ungä ḳaräb (HT, 31/7).

tiş: diş.

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåḳ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT, 29/1).

Yäkkäm dükkäm tişläri åräsidä yärim çäynälgän åppåḳ båsvåldi bölägi körindi (HT, 33/13).

tizzä: diz.

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuḳning båläsi dedi Melivoy ungä ḳaräb (HT, 31/7).

todälänib tur- toplanmak bir arada bulunmak, uyuşmak.

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beḳasäm (HT, 30/7).

toġrisida: hakkında.

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yåmån bir närsä toġrisidä (HT, 33/24).

toḫtä- dur, durmak.

Çåpib ketdik Såy boyidän yürib påliz yånigä yetib bårgänimizdä / toḫtäb ḳåldim (HT, 32/30).

Ḳåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi Lekin çäylä / yånigä yaḳın bårgändä ḳorḳa pisä yänä toḫtädim (HT, 33/4).

tök: dökmek,geçmiş zaman yapım eki; dökülmüş.

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåḳ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT, 29/1).

tökı- örmek.

Töḳır uzun uzun bärmåḳlärining şunçälik çaḳḳån / häräkät ḳılişigä häyrån ḳålärdim birpäsdän keyin u (HT, 32/3).

tölä: dolu; dolu olmak.

Båşåḳ tölä hältäm ekän uni häm ulåḳtirdimu såy boyigä / yügürdim (HT, 33/29).

töldir- doldurmak; dolu duruma getirmek.

Sässıḳ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT, 33/15).

torġay: serçe, tarla kuşu.

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT, 32/1).

törvä: torba; genellikle iplik, kıl vb.den dokunmuş, türlü boyutta olabilen küçük çuval.

Köpäyib ḳålgändi här kün mäşåḳḳa bårär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşåḳ terdik (HT, 32/22).

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årḳaläb / pålizgä bårib ḳåvun yemäymizmi (HT, 32/25).

tosätdän: aniden, birdenbire.

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yåmån bir närsä toġrisidä (HT, 33/23).

töy- doymak, kanmak, yetinmek.

Men ånämni köräyinä / diydårigä töyäyinä (HT, 32/8).

töy: düğün.

Sässıḳ dedi u åġzını töldirib töyni / båşläyversäng häm bolärkän mänä küyåv båläyäm täyyår (HT, 33/15).

töyġiz- açlığını gidermek, doyurmak.

Båġläb bolmäsä båläsi emib ḳoyärdi ärḳånni ḳolimgä tutḳazdi / yaḫşiläb töyġiz (HT, 30/4).

tübsiz: dipsiz; dibi olmayan.

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåḳ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT, 31/31).

tup: adet, tane (ağaç için).

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåḳ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT, 29/8).

tur- bulunmak, durmak bir yerde olmak.

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT, 32/1).

Tålning pänäsidä turgän nåvçä ḳızälåḳni endi kördim. / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT, 30/17).

Hälimä yält etib mengä ḳarädiyu indämädi / Melivåy birpäs baḳräyib turdidä täyåġıning uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT, 30/24).

Irġıb ornidän turdiyü ḳolidägi täyoḳni bäländ kötärdi / Håzir yelkämgä kälták tüşişini bilib (HT, 31/3).

türmüş kur- evlenmek, aile kurmak.

Halima türmüş ḳuribdi / eri aspirant özi vraç ekän (HT, 34/9).

tüş: düş, rüya.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuḳ suv ḳuyib uyġåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåḳ cüdä uzåḳ (HT, 33/34).

Aḳlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubår tüş köräyåtgän ekänmänu Töläş bir åġız (HT, 33/32).

tüş- düşmek, inmek.

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT, 30/28).

Irġıb ornidän turdiyü ḳolidägi täyoḳni bäländ kötärdi / håzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT, 31/4).

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini äncädän keyin bildim (HT, 33/28).

tüşinib ḳål:- anlamak, kavramak.

Gäpirişyåtgänini tüşinib ḳåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ḳåvunlärni båsib puştälär (HT, 33/25).

tüşlik: öğle yemeği.

Heç esimdän çıḳmäydi Bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälḳançä yåtib åldim (HT, 31/29).

tüşün- anlamak, kavramak, idrak etmek; anlamamış.

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / åyimning gäpidän heç nimä tüşünmägän bolsäm (HT, 29/22).

Halimaning läbi pirpiräb yiġläb yubåräy deyåtgänidän / bu yåmån gäp ekänligini tüşündim (HT, 31/10).

tut- tutmak, bir nesneyi elle kavramak.

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / såy boyigä tüşib ketgän ḳorä buḳagä ḳaräb ḳoydimü (HT, 30/27).

Båġläb bolmäsä båläsi emib ḳoyärdi ärḳånni ḳolimgä tutḳazdi / yaḫşiläb töyġiz (HT, 30/3)

tuyġu: duygu, his.

Yürägimning bir burçagidä sâğınç tuyğusi coş urib ketdi / råstä ḳandåḳ åpä ükä edikä (HT, 34/21).

uç: ucu; bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.

Ḳılişini bilmäy kälişining uçi bilän mäysälärni ezğılärdi / Melivoydän hämmämiz ḳorḳardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).

Sökiş eşitgändä ḳandåḳ ḳılgän bolsä håzir häm / kälişining uçi bilän yer çizärdi (HT,33/22)..

Hälimä yält etib mengä ḳarädiyu indämädi / Melivåy birpäs baḳräyib turdidä täyåğining uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT,30/24).

uḫlä- uyumak.

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uḫläb yåtgän / şiringinä çaḳaloḳni körsätib (HT,34/11).

ulåḳtir- fırlatmak.

Båşåḳ tölä hältäm ekän uni häm ulåḳtirdimu såy boyigä / yügürdim (HT,33/29).

ulåḳtirib yubår- fırlatmak; elindeki nesne veya eşyayı hızla uzağa atmak.

Ulåḳtirib yubårdidä ḳızil çit köyläginin etägini ḳayrib köz yåşını ärtdi / ärpägä oråḳ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

ur- vurmak, elini veya eliyle tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak.

Häkim sässıḳ ḳızärib ketgän közlärini mengä ḳadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/10).

Pålizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / åyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/21).

uril- vurulmak.

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yåmån bir närsä toğrisidä (HT,33/23).

uruş: savaş, savaşılan yer.

Häkim sässıḳ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT,29/19).

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beķasäm (HT,30/8)

uşlä- tutmak.

Dädäng bermäydidä dedim işånmäy / berädi berädi Halima ķolimdän uşlädi (HT,32/28).

uy: ev, hanedan bir kimsenin ya da bir ailenin oturduğu, içinde yaşadığı yer, konut.

Boyidä ålåv yoķib ķörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24)

uyġåtib yubår- uyandırmak; kaldırmak.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuķ suv ķuyib uyġåtib yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåķ cüdä uzåķ (HT,33/34).

uzåķ: uzak; uzun süre.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuķ suv ķuyib uyġåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåķ cüdä uzåķ (HT,33/34).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuķ suv ķuyib uyġåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåķ cüdä uzåķ (HT,33/34).

uzun: uzun.

Tökır uzun uzun bärmåķlärining şunçälik çaķķån / häräkät ķılişigä häyrån ķålärdim birpäsdän keyin u (HT,32/3).

Tökır uzun uzun bärmåķlärining şunçälik çaķķån / häräkät ķılişigä häyrån ķålärdim birpäsdän keyin u (HT,32/3).

üç: "üç" sayı sıfatı.

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oġıl bålälärdän (HT,31/19).

ükä: küçük kardeş.

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin ĥorsindi / ķandoķ yaĥşi åpä ükä edikä (HT,34/14).

Yürägimning bir burçagidä såġınç tuyġusi coş urib ketdi / råstä ķandåķ åpä ükä edikä (HT,34/22).

üst: üst, üst kısım, üzeri; bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi

Heç esimdän çıḳmäydi Bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälḳançä yåtib åldim (HT,31/30).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/2).

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/27).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy såvuḳ suv ḳuyib uyġåtib / yubårgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzåḳ cüdä uzåḳ (HT,33/33).

vraç: doktor.

Halima türmüş ḳuribdi / eri aspirant özi vraç ekän (HT,34/10).

yaḫşi: güzel, iyi.

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin ḫorsindi / ḳandoḳ yaḫşi åpä ükä edikä (HT,34/14).

yaḫşilab: iyice; güzelce.

Båġläb bolmäsä båläsi emib ḳoyärdi ärḳånni ḳolimgä tutḳazdi / yaḫşiläb töyġiz (HT,30/4).

yaḫşi kör- sevmek, beğenmek, hoşuna gitmek.

Häliyäm ḳörgä kömilgän kartoşkani yaḫşi köräsizmi / dedim änçädän keyin (HT,34/17).

yaḳın: yakın.

Melivoy yaḳın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin ḳolidägi tål yoġoç bilän imå ḳılib körsätdi (HT,30/13).

Ḳåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi lekin çäylä / yånigä yaḳın bårgändä ḳorḳa pisä yänä toḫtädim (HT,33/4).

yäkkäm dükkäm: tek tük.

Yäkkäm dükkäm tişläri åräsidä yärim çäynälgän / åppåḳ båsvåldi bölägi körindi (HT,33/13).

yalang: çıplak.

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåḳ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT,30/9).

yälin- yalvarmak; rica; yalvarış, yakarış.

Yıġlämä dedim yälinib yıġlämägin / Halima ḳolidägi äcinä kåvuşni ulåḳtirib (HT,32/17).

yält etib: parlamak, ışıldamak, birden bire oluşan olay.

Hälimä yält etib mengä ḳarädiyu indämädi. / Melivåy birpäs baḳräyib turdidä täyåġıning uçi bilän såy tåmånni körsätdi. (HT,30/23).

yåmån: kötü, fena, güzel olmayan, tehlikeli, zararlı olan.

Halimaning läbi pirpiräb yiġläb yubåräy deyåtgänidän / bu yåmån gäp ekänligini tüşündim (HT,31/10).

Tosätdän miyämgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yåmån bir närsä toġrisidä (HT,33/24).

yåmån kör: sevmemek; nefret etmek; beğenmemek; hoşuna gitmemek.

Häkim sässıḳ uruşdän kelgäç pålizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yåmån körärdim bir märtä eçkim (HT,29/20).

yån: yan.

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåḳ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT,29/7).

Tål tägidä todälänib turgän bålälär yånigä keldim / Ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkån beḳasäm (HT,30/7).

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT,32/2).

Çåpib ketdik Såy boyidän yürib påliz yånigä yetib bårgänimizdä / toḫtäb ḳåldim (HT,32/29).

Ḳåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi Lekin çäylä / yånigä yaḳın bårgändä ḳorḳa pisä yänä toḫtädim (HT,33/4).

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ķålibdi / keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ķåldim (HT,34/3).

Keyin eşitsäm şähärgä åyisini yånigä ketib ķålibdi / keçä Panorama kinoteatri yånidä Halimani körib ķåldim (HT,34/4).

yänä: yine, yeniden, tekrar.

Ķåvun tarvuzlärni körib közim oynärdi Lekin çäylä / yånigä yaķın bårgändä ķorķa pisä yänä toḫtädim (HT,33/4).

Keyin yänä ḫåḫåläb küldi / Häkim sässiķ läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/17).

Uning sekin ḫorsingänini eşitdim zum ötmäy yänä ķaytärdi / åyicånim (HT,32/9).

yånbåşlä- yan yatmak.

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåķ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT,30/9).

yåndir- yakmak, tutuşturmak.

Oråķçilär närigi ädirgä ötib ketişgän ķızib yåtgän / ärpäzårlärni ķuyåş yåndirärdi (HT,32/24).

yängi: yeni.

Bir küni årämizgä yängi mehmån Hälimä degän ķızçä / ķoşildi uning ķışloġımizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).

yärim: yarım, yarı.

Yäkkäm dükkäm tişläri åräsidä yärim çäynälgän / åppåķ båsvåldi bölägi körindi (HT,33/13).

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoġorä bir böläk ķaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT,29/3).

yåş: yaş, genç.

U mendän üç yåş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oġıl bålälärdän (HT,31/19).

yåş: gözyaşı.

Hälimäning kättä kättä ḳåp kårä közläri cıḳḳa yåş edi / nimä ḳılişimni bilmäy dåvdiräb ḳåldim (HT,32/15).

yåş bålä: genç, küçük, ergen çocuk.

Äytmäsä hämmämiz yåş bålälär edik otlåḳ yånidägi ikki / tup äzim tål bizning åvunçåġımiz edi bähår kelişi (HT,29/7).

Häliyäm yåş båläsizä Änvar u küldi / bu oşä özimgä täniş åpälärçä mehribån külgi edi (HT,34/19).

yäsä- yapmak.

Bilän bålälär tål nåvdäläridän huşták yäsäşär ḳızlär / bolsä bärgäk taḳıb däraḥt såyäsidä çertä oynäşärdi (HT,29/9).

yåt- yatmak, boylu boyunca uzanmak.

Oråḳçilär närigi ädirgä ötib ketişgän ḳızib yåtgän / ärpäzårlärni ḳuyåş yåndirärdi (HT,32/23). [yåtgän, -ġan

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/2).

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uḥläb yåtgän / şiringinä çaḳaloḳni körsätib (HT,34/11).

Çopånini kiyib ålgän Melivåy yånbåşläb yåtär yäläng / åyåḳ bålälär uning ätråfidä otirib ålib nimägädir (HT,30/9).

yåtib ål- yatmak, uzanmak; yatma eylemini gerçekleştirmek.

Heç esimdän çıḳmäydi Bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälḳançä yåtib åldim (HT,31/30).

yåz: yaz mevsimi.

Ḳolişmäsdi / yåzdä taġın bir ådät çıḳardik här küni peşindä såy (HT,31/22).

ye- yemek fiili.

Boyidä ålåv yoḳib ḳörigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

Yur såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årḳaläb / pålizgä bårib ḳåvun yemäymizmi (HT,32/26).

yeb ål- yemek ve benzeri şeyi yemek.

Ärtib åġzimiz küyişigä ķarämäy yeb ålişdän läzzätliråķ / närsä yoķ edi bizgä (HT,31/27).

yeb bol- yemek yedikten sonra.

Heç esimdän çıķmäydi Bir küni oşä tåtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälķançä yåtib åldim (HT,31/30).

yeç- çözmek, serbest bırakmak; soyunmak, üstünü çıkarmak.

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräķläb åçilib ketdi / eçkining ärķånini yeçib mållärgä ķoşib yubårdimdä (HT,30/6).

yelin: hayvan memesi.

Öşä küni eträläb måmaķaldiräķ bolib cälä ķuygäni / esimdä bår. åyim ådätdägidäy eçkining yelini ķåpini (HT,30/2).

yelkä: omuz; boynun iki yanında uzanan, kolların gövdeye bağlandığı yerin üst bölümü.

Irġıb ornidän turdiyü ķolidägi täyoķni bäländ kötärdi / håzir yelkämgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/4).

Üstidän säkräb säkräb bårärkänmän yelkämdä åġır bir / närsä båsib tüşäyåtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/27).

yer: yer, zemin, mekan, bölge.

Tişläri tökilgän kemşik bålä edim såy boyidägi / otlåķ biz bålälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/2).

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ķålgän Melivåy kök közni (HT,29/5).

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräķläb åçilib ketdi / eçkining ärķånini yeçib mållärgä ķoşib yubårdimdä (HT,30/5).

Oşä küni Melivoyning buyruġı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm såyning närigi betidä (HT,31/14).

Bir törġäy turgän yeridä tipirçiläb şådån säyrädi / Halima yånimdä otirib ålib otlärdän äcinä kåvüş (HT,32/1).

Sökiş eşitgändä ḳandåḳ ḳılgän bolsä håzir häm / kälişining uçi bilän yer çizärdi (HT,33/22).

yetäklä- öncülük etmek, başı olmak; yedekte çekmek, yedeğe almak; yanında götürmek.

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ḳålgän Melivåy kök közni (HT,29/5).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/2).

ägär özi çaḳırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bårärdi (HT,34/6).

yetib bår- ulaşmak, bir yere varmak.

Çåpib ketdik Såy boyidän yürib påliz yånigä yetib bårgänimizdä / toḫtäb ḳåldim (HT,32/29).

yetib kelgunça- yetişmek, ulaşana dek.

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävå çäräḳläb åçilib ketdi / eçkining ärḳånini yeçib mållärgä ḳoşib yubårdimdä (HT,30/5).

yeyiş: yiyiş; yemek.

Çäylä såyäsidä Hakim sässiḳ bilän täbelçi Tölaş äkä çårdånä / ḳurib otirgänçä kåsä ḳılingän båsvåldini yeyişärdi (HT,33/6).

yıġlä- ağlamak; ağlayarak.

Gäpirişyåtgänini tüşinib ḳåldim sekin burildimu yıġlägänçä / çåpib ketdim kättä kiçik ḳåvunlärni båsib puştälär (HT,33/25).

Yıġlämä dedim yälinib yıġlämägin / Halima ḳolidägi äcinä kåvuşni ulåḳtirib (HT,32/17).

Yıġlämä dedim yälinib yıġlämägin / Halima ḳolidägi äcinä kåvuşni ulåḳtirib (HT,32/17).

yiġläb yubår- ağlamak, ağlamaya başlamak.

Halimaning läbi pirpiräb yiġläb yubåräy deyåtgänidän / bu yåmån gäp ekänligini tüşündim (HT,31/9).

yıl: sene, yıl.

Ķaräng on ålti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilålmäy ikkilänib ķåldim (HT,34/15).

yoġoç: ağaç dalı; tahta.

Melivoy yaķın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin ķolidägi tål yoġoç bilän imå ķılib körsätdi (HT,30/14).

yoķ: yok, olumsuzluk ifade eden sözcük.

Ärtib åġzimiz küyişigä ķarämäy yeb ålişdän läzzätliråķ / närsä yoķ edi bizgä (HT,31/28).

yoķ- yakmak; yanmasını sağlamak, tutuşturmak ya da yanmasına yol açmak.

Boyidä ålåv yoķib körigä ikkitädän kartoşka kömib /yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

yoläk: kaldırım, koridor.

Ägär özi çaķırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bårärdi (HT,34/6).

yügür- hızlı hızlı yürümek, seğirtmek; koşmak.

Båşåķ tölä hältäm ekän uni häm ulåķtirdimu såy boyigä / yügürdim (HT,33/30).

yum- gözlerini veya ağzı kapamak.

Ķorķuvdän közlärimni yumib åldim Ämmå kältäk tegmädi / bir mähäl közimi åçib ķaräsäm Halima täyoķni (HT,31/5)

yumala- yuvarlanmak yuvarlanan.

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib påliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yåtgän kättä kättä (HT,33/2)

yür- yürümek.

Tübsiz åsmånning bir çekkäsidä köpikdäy åppåķ bulutlär / åhistä süzib yürär bäländ bäländlärdä cäcciginä (HT,31/32).

Yür såydän suv içib kelämiz dedim törväçämni årķaläb / pålizgä bårib ķåvun yemäymizmi (HT,32/25).

Çåpib ketdik Såy boyidän yürib påliz yånigä yetib bårgänimizdä / toḫtäb ḳåldim (HT,32/29).

yüräk: kalp, yürek.

Yürägimning bir burçagidä såġınç tuyġusi coş urib ketdi / råstä ḳandåḳ åpä ükä edikä (HT,34/21).

yuvåş: nazik, yumuşak huylu; ehlileştirmek (hayvan); yavaşça, nazikçe, hafifçe.

Şoḫsiz yuvåş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim åvåzi dorilläb ḳålgän Melivåy kök közni (HT,29/5)

zoġorä: mısır ekmeği.

Ertä bilän åyim çiyduḫobä şimimning çöntägigä yärimtä /zoġorä bir böläk ḳaynägän lävlägi sålib berärdidä (HT,29/4).

zum: an, dakika.

Uning sekin ḫorsingänini eşitdim zum ötmäy yänä ḳaytärdi/ åyicånim (HT,32/9).

1. UZUN KEÇALAR ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

åç- 1. açmak, sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş olan şeyleri bu durumdan kurtarmak

Vây bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yåtgän öråglik ķågåzni åçdi (UK,74/20).

2. bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşåvķın köçäni / tåmoşä ķılib turär edi ämmå eşikni åçgän kişi (UK,61/22).

Ämmå Märät öpmädi häm yålvårmädi häm / Hilålä sekin közlärini åçdiyu Märätning bütünläy (UK,72/4).

U plaşni kiydidä eşikni åçdi / kelişdikmi ertägä yåzämiz (UK,80/11).

äççık: acı.

Yäpråķläri çıråķlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaķayoķdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/12).

äççık kısmät: acı hayat, kötü keder.

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ķarå ķızning äççık ķısmätini oylär özı esä ķayoķķa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/15).

äççık häķikat: acı gerçek; 1. istenmediği halde karşılaşılan sıkıntılı durum. 2. kaçınılmaz durumlar.

Özini öldirädigän ådäm ävväl elån ķılib keyin öldirmäydi / ķız äççık häķikatni şundåķķınä köz öngigä keltirib (UK,79/18).

åçil- açılmak; kapı, yol vb. geçit vermek.

Yetgänidä eşik åçilib ķızġış såçli sepkildår ķız båş suķdi / Hilålä u Märätni kördiyu ķızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/1).

Eşik ġıyķılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ķålgänini bildi u hämån ķågåzdän båş (UK,73/31).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ķız korindi / plaşining yelkäläri ķolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/13).

2. gül ve çiçek gibi bitkilerin güllerinin açılması.

Äksi silkinib turärdi ķayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/2).

äçin- acınmak .... adına üzülmek.

Hilålä uning ezilib gäpiryåtgänini körib äçindi / dunyådä yåmånlär köpdä ḳoying oylämäng (UK,66/11).

äciräliş: ayrılmak, boşanmak.

Dävåm etdi bir äyålning eridän äcirälişini åḳläş uçün bütün / ḳışlåḳ ählini ḳåp ḳårägä çıḳariş şärtmikin (UK,67/9).

äçiş- acımak, sızlamak.

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

åciz: aciz, güçsüz.

Häyäcån bilän bäzän özimgä özim şunçälik ḫunuk / åciz körinib ketämänki (UK,72/24).

ådäm:1. kimse, insan.

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ḳız uç tört ḳadäm / u yoḳ bu yoḳḳa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/23).

2. iyi huylu, güvenilir yakın kimse.

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / Nähåtki kelib kelib eng yaḳın ådämi bolib (UK,82/16).

3. erkek kişi.

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

4. insan.

Åvåzdä nimägädir tinç yålġız his ḳılgim kelädi / özimni şähärning şåvḳınidän bezib ketädi ådäm (UK,64/18).

Yåzib yüräverädi dedingiz faḳat özining därdini / yåzgän ådäm yåzuvçi emäs ävvälå båşḳalärining därdini (UK,66/16).

Hilålä küldi / ägär oşä kışlåḳdä äyålni tüşünädigän ådäm bolmäsäçi (UK,67/12).

Biråntä ådäm tåpilmäsä / Hilålä bir näfäs cim bårdidä håzirginä ekrändä (UK,67/17).

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ḳålgänini päyḳay båşläsä ḳılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/17).

Özini öldirädigän ådäm ävväl elån ḳılib keyin öldirmäydi / ḳız äççıḳ häḳiḳatni şundåḳḳınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

5. kişi insan, beşer

Buni men häl ḳılålmäymän / ådämlär oḳımäy yilläb dökångä çäng båsib yåtädigän (UK,58/10).

Märät tağın sinıḳ cilmäydi / yåmån ådäm siz häli yåzuvçilärgä mäzzä kitåbini (UK,66/14).

Eski ådäm / ergä berämiz deb yåtişibdi (UK,79/23).

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåğını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

Hilåläning båşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyåtgän / bir tödä ådämlär häm ärġämçi yuḳårilagänidä anıḳ (UK,69/14).

Siz yaḫşi ålicänåb ådämsiz / Märät gäpning dävåmini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/27).

Gäplärini Hilåládän eşitib häyrån boldi / aḫır u ådämlärgä oḫşäb bäşäng kiyinişni ziyåfätlärgä (UK,82/14).

ådämligi: insan olma durumu, insaniyet.

U sumkasini titkiläb buklåġlik gazeta çıḳardi / Yåzuvçining ḳanäkä ådämligini yåzgänidän bilsä bolädi (UK,75/18).

ädäş- yanılmak, yanlış karar vermek.

Men båşḳaçä yäşäy ålmäymän bälki ikkimiz häm ädäşgändirmiz / siz toġri äytyäpsiz (UK,82/25).

ådät: adet, alışkanlık.

Oğlining ådätlärigä ällaḳaçån könikib ketgän edi / ötib däm ål demåḳçi boldiyu bunaḳa päytlärdä uning (UK,74/5).

åddiy: sade, basit, her zamanki gibi.

Håzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / ḳarşisidägi yåzuvçi Märät Äzizåv emäs åddiy yigit Märät (UK,71/28).

äfişä: afiş.

Äfişä åldidä turärdi ḫuddi åḳḳuşgä oḫşäydi / deb oyläydi u Hilåläning ḳolini ḳısärkän çindän häm (UK,76/13).

Äfråsiyåb: Efrasiyab.

U bu ålämgä kiriş uçün rimning tengdåşi bolgän / äfrosiyobni ḳariçmä ḳariç kezib çıḳdi ortä åsiyådä (uk,73/16).

Çizikçälär päydå bolgänini päyḳadi / märät yängi spektakl häm äfråsiyåb täriḫi mävzusidä (uk,76/28).

ägär: eğer, şayet.

Hilålä küldi / ägär oşä kışlåḳdä äyålni tüşünädigän ådäm bolmäsäçi (UK,67/12).

åġır: zor, çetin, güç.

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åġır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/25).

åḫ çek- ah çekmek, inlemek çok derin bir üzüntüyle ya da özlem dolayısıyla içten gelerek ve birinciyi uzatarak iki kez ah demek.

Sämådä turnälär şådäsi / gåhidä åḫ çekib ötärlär (UK,65/8).

åhäng: ton; konuşma esnasında sesin duyguları belirtecek şekilde çıkması.

Dävåmi yoḳ Märät ḳandäydir sinıḳ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/3).

Suyänib toḫtäb ḳåldı / Änä siz dedi bålälärçä ḫuşçaḳçaḳ åhängdä (UK,66/24).

Yoġe men bütünläy båşḳa närsäni oyläyåtgändim / Märät äkä dedi Hilålä şubhäli åhängdä (UK,71/2).

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / Ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/14).

Nimä iş dedi Hilålä umidsiz åhängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi (UK,77/3).

ḳoygän Märätgä häyrån ḳaräb ḳåldı / ånängiz bårmilär dedi Märät bir åz yumşåḳ åhängdä (UK,79/20).

ḫat yåzyäptimi dedi u håtircäm åhängdä / ergä tegib ketäver debdi ḳız uf tårtdı (UK,79/33).

nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/7).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / Keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/23).

yolkägä yåpişib yåtgän ḫazånni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin åhängdä (UK,82/6).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oḳıyåtgän sätrlärdä / ällaḳandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/26).

åḫår: nişasta.

Ärġamçi uçmåḳdä mezånlär / daraḫtlär tökmişlär åḫårin (UK,65/14).

aḫır: 1. sonunda.

Oşä kitåbdägi gäplärgä işåndingizmi aḫır / Hilålä yuvåş båş silkädi (UK,63/19).

2. nihayetinde.

Oyläydi hättå siz äytäyåtgän yåmånlärni häm tüşünişgä / häräkät ķılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm påk boladiku (UK,66/18).

Gäplärini Hilåládän eşitib häyrån boldi / aḫır u ådämlärgä oḫşäb bäşäng kiyinişni ziyåfätlärgä (UK,82/14).

3. artık.

Tüşünsängizçi aḫır bir ķız bilän gäpläşdik / birår yårdäm soräb turgänidä täşläb ketålmäysizkü (UK,81/5).

åḫirgi: 1.son, en son.

Keçķurun Märät Hilålä bilän uçräşişi kerägligini eslädi / oşä åḫirgi märtä körişgänläridä u yängi (UK,76/10).

2. son ki, sonuncu.

Ķandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälķadän ötkäzärkän (UK,78/2).

åhistä: yavaş, aheste, ağır.

Åtı Hilålä ekändä deb oylädi Märät ämmå / kåtibä tåmångä burilib ķarämädi eşikni åhistä yåpib (UK,60/4).

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråķläridän (UK,61/8).

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän åhistä sorärmän (UK,65/22).

Märätning terlägän såçläri peşånäsigä tekkänini sezib / häyäcån bilän åhistä şivirlädi (UK,69/22).

ähli: halk.

Etdi bir äyålning eridän äcirälişini åķläş uçün bütün / ķışlåķ ählini ķåp ķårägä çıķariş şärtmikin (UK,67/10).

äḫtärişgä urin- bulmaya çalışmak.

Ķalämkäş duşmandän häm dost äḫtärişgä urinädi / Hilålä yänä zerikä båşlädi (UK,66/19).

åilä: aile.

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ķız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ķılib (UK,76/21).

åķ: ak, beyaz.

Yüzläri låvilläb yånäyåtgänini päyķab beihtiyår cilmäydi / Mümkünmi Märät ḫuddi oşä kündägidek åķ (UK,61/26).

Ḫorsinib men heç ḳaçån biråvni ḳåräläb biråvni / åḳlämäymän turmuşdä faḳat åḳ faḳat ḳårä boyåḳ bolädi (UK,68/20).

Hilålä åḳ köyläk åḳ tüfli kiyib ålgändi / Märät Hilålä özining åyåḳlärigä tezginä ḳaräb (UK,76/15).

Hilålä åḳ köyläk åḳ tüfli kiyib ålgändi / Märät Hilålä özining åyåḳlärigä tezginä ḳaräb (UK,76/15).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åḳ köyläk åldirgän edi / negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/23).

äkä: ağabey.

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳråḳ silkitä båşlädi (UK,69/11).

Yoġe men bütünläy båşḳa närsäni oyläyåtgändim / Märät äkä dedi Hilålä şubhäli åhängdä (UK,71/2).

Zämirä särġış ḳåşlärini uçirib küldi / håå yåzuvçi äkängiz tåpib bersin (UK,74/26).

åḳar: akmak (nehirdeki su için).

Anıḳligini bilib keskin burildidä çıḳıb ketdi / ulär änḫår yoḳaläb bårişär edi suv cimginä åḳar (UK,62/30).

åḳib kel- akmak, akan.

Märät şärşärädek åḳib keläyåtgän fikr tuyġulärini / tökib sålä båşlädi ḳolläri titräb egri bugri härflär (UK,73/27).

åḳıb tüş- akmak (gözyaşı).

Hilålä şärttä burilib ḳarädi / uning solġın yüzidän yåmġırmi köz yåşimi åḳıb tüşär edi (UK,81/8).

åḳiş: beyazımsı.

Boş edi täşḳaridä hävå bulut bolgäni uçün åḳiş / ḳandillär ertäläbdän yoḳıb ḳoyilibdi Zämirä uning (UK,74/15).

åḳḳuş: beyaz kuğu kuşu.

Äfişä åldidä turärdi ḫuddi åḳḳuşgä oḫşäydi / deb oyläydi u Hilåläning ḳolini ḳısärkän çindän häm (UK,76/13).

äḳl: akıl, zihin.

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK,62/10).

Özining gözälligini päyḳasä äḳlini işlätmäy ḳoyädikü / Hilålä ḳızärib bozärib tårtmädän kitåbçäsini åldi (UK,62/11).

åḳlä- aklamak, temize çıkarmak, haklı çıkarmak.

Etdi bir äyålning eridän äcirälişini åḳläş uçün bütün / ḳışlåḳ ählini ḳåp ḳårägä çıḳariş şärtmikin (UK,67/9).

Ḫorsinib men heç ḳaçån biråvni ḳåräläb biråvni / åḳlämäymän turmuşdä faḳat åk faḳat ḳårä boyåḳ bolädi (UK,68/20).

äks: akis, yansıma.

Äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/1).

äks sädå: yansıma ses, yankı.

Båġ üstidä Märätning külgisi cärängläb äks sädå berdi (UK,63/33).

ål- almak.

Men röyḫatgä yåzib ḳåyämän / U kitåbçäni stol çekkäsigä ḳoydidä ḳaläm ḳåġåz åldi (UK,59/18).

Ḳoligä åldi häzilläşyäpti deb oyläbmän / urüşdingmi (UK,60/13).

Özining gözälligini päyḳasä äḳlini işlätmäy ḳoyädikü / Hilålä ḳızärib bozärib tårtmädän kitåbçäsini åldi (UK,62/12).

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåġımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/6).

Käftini ålib yüzigä båsdi / Hilålä mengä hämråh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/21).

Ḳarşisigä yügürib keldidä ḳuçåḳläb åldi / palto åldim dedi sepkilli yüzi ḳuvånçdän ḳızärib (UK,74/18).

Hilålä gazetani bepärvå ḳolgä åldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/19).

Ḳız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi (UK,79/1).

Nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8).

U yänä çåpib ketdi / Märät egilib plaşni åldi (UK,81/18).

åläm: alem, dünya.

Sıġmäy tipirläb ketganini his ḳıläsız ḳandäydır / sehirli nåtäniş ålämgä kirib ḳålgändek boläsiz (UK,73/2).

U bu ålämgä kiriş uçün Rimning tengdåşi bolgän / Äfrosiyobni ḳariçmä ḳariç kezib çıḳdi Ortä Åsiyådä (UK,73/15).

Åläm ḫayålidä tunläri uyḳusiz kezib çıḳar ämmå ungä / kirålmäy äzåb çekär edi bu icåd ålämi edi (UK,73/13).

Buyån anıḳ täsävvur ḳılålmäy yürgän ålämni közgüdek / rävşän kördi (UK,73/5).

Anıḳ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ḳåçib yürgän / ḳahrämånlär endi uni uni öz årtidän ergäştirib ketdi (UK,73/25).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/4).

Bilän yåzä ketdi / endi uni heç kim heç nimä bu äziz ålämdän suġurib ålålmäydi (UK,73/30).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/4).

Märät esä öz ålämigä yol åldi / Nihåyät Märät ḳıssäsigä nuḳtä ḳoydi (UK,77/9).

Åläm ḫayålidä tunläri uyḳusiz kezib çıḳar ämmå ungä / kirålmäy äzåb çekär edi bu icåd ålämi edi (UK,73/14).

äläm: alem, acı, kızgınlık.

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åḳ köyläk åldirgän edi / Negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/24).

älämli: kederli.

Ḳalbining eng çuḳur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/5).

Märät tåmåġını älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyḳadiyü plaş uşlägän ḳolini bäländ kötärdi (UK,83/1).

albättä: elbette; tatbiki.

Häydälibdi Märät çuḳur ḫorsindi älbättä äyb / faḳat räisdä emäs (UK,66/9).

åld: ön taraf.

Teatrgä bårgändäçi kütübḫånä åldidä körişgänimizdäçi müzeygä bårmåḳçi bolgänimizdäçi (UK,81/15).

äldä- aldatmak, kandırmak, yanıltmak, oyun etmek.

U meni äldäb ketdi / armiyagä ketib ḳåldı (UK,79/7).

åldi: 1. önü.

Åldidä körişämiz / u ḳızning råziligini soräb häm otirmädi bårişi (UK,62/27).

2.yanı, yanına.

Ķåbil Ķådiråviçning åldigä kirmåķçi ekän / Zämirä sekin uf tårtdi (UK,60/23).

3. karşısında, huzurunda.

Äfişä åldidä turärdi ḫuddi åķķuşgä oḫşäydi / deb oyläydi u Hilåläning ķolini ķısärkän çindän häm (UK,76/13).

Hilålä ḫälķåb åldidä båşini ķüyi sålib turärdı (UK,82/31).

åldir- satın almak.

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åķ köyläk åldirgän edi / negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/23).

ålicänåb: asil, hayırsever; büyük, harika, mükemmel.

Siz yaḫşi ålicänåb ådämsiz / Märät gäpning dävåmini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/27).

ålis: uzak.

Körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ķuyåş båtib ketgän ufķdä / yånib turgän şäfäķ hırä bir tumänlik (UK,69/15).

ällaķaçån: çok uzun zaman önce, çoktan.

Oğlining ådätlärigä ällaķaçån könikib ketgän edi / ötib däm ål demåķçi boldiyu bunaķa päytlärdä uning (UK,74/5).

ällakandäy: bir tür, bir çeşit.

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / d tirsäklärini mäşinkä ķåpķåğıgä tirängänçä ällaķandäy (UK,58/20).

ällaķandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåķçimisiz dedi ķızning közlärigä (UK,62/7).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi okıyåtgän sätrlärdä / ällaķandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/26).

ällakayokdä: bir yerlerde.

Yäpråķläri çıråķlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaķayoķdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/12).

älläneçük: nedense.

Ķız kitåbdän båş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḫräsi tınıķ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/2).

älläniмä: bir şey.

Yänä älläniмälär deyişädikü u ögrilib ķaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/29).

älpåz: vaziyet, hâl.

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/8).

alti: altı.

Sezib ḫåḫläsängiz bugünåḳ tüşüntirişgä / häräkät ḳılämän keçḳurun såät åltidä änḫår köprigi (UK,62/26).

åmånät: emanet, mec. zor durumda, düşecek hazır gibi.

Ḳız divanning bir çekkäsigä åmånät otirdidä / ḳızärib ketgän közläri bilän ungä ḳaräb ḳoydi (UK,78/19).

ånä: ana, anne.

Kötärmäy köz ḳıri bilän ḳaräb ḳoydi åstånädä båşigä / tivit romål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/2).

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/9).

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/4).

Ḳoygän Märätgä häyrån ḳaräb ḳåldı / ånängiz bårmilär dedi Märät bir åz yumşåḳ åhängdä (UK,79/20).

änä: işte, orada.

Suyänib toḫtäb ḳåldı / Änä siz dedi bålälärçä ḫuşçaḳçaḳ åhängdä (UK,66/24).

Märät köpdän buyån änä oşä åläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġånib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/3).

änä änä: işte orada.

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / ḳalḳib turgän ingiçkä åyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/27).

ançä: çok; baya; uzunca vakit.

Yåzgänläringiz yålġån ekändä / Märät änçäginä indämäy bårdidä sorädi (UK,63/18).

Şunaḳa mäşḳim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ḳandäydir päst şikästä åvåzdä oḳıy båşlädı (UK,65/5).

åndäyoḳ: anda, o an.

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK,62/9).

änhår: kanal, iki kıyı arasındaki dar ve derin deniz.

Sezib ḫåḫläsängiz bugünåḳ tüşüntirişgä / häräkät ḳılämän keçḳurun såät åltidä änḫår köprigi (UK,62/26).

Anıḳligini bilib keskin burildidä çıḳıb ketdi / ulär änḫår yoḳaläb bårişär edi suv cimginä åḳar (UK,62/30).

Hilålä yelkälärini uçirib ḳoydi / Änhårni yaḫşi köräsizku u Märätning gäpini (UK,70/12).

Bilän yolkadä yåtgän tåşni tepdi tåş çilip etib suvgä tüşdi / Änḫårdägi çiråḳlär märcåni çil çil bolib ketdi (UK,70/26).

anık: aşikar, açık, net.

Anıḳligini bilib keskin burildidä çıḳıb ketdi Ulär änḫår yoḳaläb bårişär edi suv cimginä åḳar (UK,62/29).

Bårdidä pästäk ärġuvån såyäsidä tohtädi Märät uning / çehräsini anıḳ körmäsä häm cilmäyäyåtgänini bilib turärdi (UK,67/26).

Hilåläning båşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyåtgän / bir tödä ådämlär häm ärġämçi yuḳårilagänidä anıḳ (UK,69/14).

Buyån anıḳ täsävvur ḳılålmäy yürgän ålämni közgüdek / rävşän kördi (UK,73/5).

Anıḳ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ḳåçib yürgän / ḳahrämånlär endi uni uni öz årtidän ergäştirib ketdi (UK,73/25).

anıḳ fänlär: müspet ilimler.

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/17).

åppåk: bembeyaz.

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåḳ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/28).

årå ber- süslenmek.

Oşä küni u özigä årå berdi såçini çiråyli ḳılib / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/19).

ärä çårä: ara sıra, seyrek olarak, zaman zaman, arada bir.

Şunçälik köp çarḫ urmägän edi u tång åtişiyü keç kirişini / heç ḳaçån şunçälik ärzıḳıb kutmägändi ärä çärä (UK,61/12).

äräläş: karışmış, karışık; birleşik, bileşik, karma.

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳråḳ silkitä båşlädi (UK,69/11).

Siz meni tänimäysiz nåtäniş åvåz yıġı äräläş ḫorsindi Siz bilän mäslähätli işim bår (UK,78/7).

Plaş låyḳa kölmäk suvgä tüşdi / şilḳimlik ḳılmäng dedi Hilålä yıġı äräläş (UK,81/14).

åräsidä: arasında, ortasında.

Körinib turär Hilålä ḫazån şıtırlägän båġlär åräsidä / yürib båräyåtgändek edi (UK,65/27).

ärġamçi: salıncak, iki ucundan iki iple yüksek bir yere asılan ve üzerine oturulup sallanılan eğlence aracı.

Ärġamçi uçmåḳdä mezånlär / daraḫtlär tökmişlär åḫårin (UK,65/13).

Ulär ärġamçi uçişärdi ḳayıḳçä bårgän säyın / bäländråḳ kötärib tüşär Hilålä ḳorḳuv içidä (UK,69/1).

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yürägi gupilläb urärdi här säfär ḳayıḳçä (UK,69/3).

Häyäcåndänmi ḳuvånçdänmi ḳısilib ketgän közlärini / körär edi ärġamçi pästläyåtgänidä esä köyläginin (UK,69/8).

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳråḳ silkitä båşlädi (UK,69/12).

Hilåläning båşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyåtgän / bir tödä ådämlär häm ärġämçi yuḳårilagänidä anıḳ (UK,69/14).

Ärġamçi sekinläy båşlädi Hilålä Märätning özigä / hämån tikilib turgänini bilär ämmå yıḳılib ketişdän (UK,69/29).

ärġuvån: erguvan ağacı.

Bårdidä pästäk ärġuvån såyäsidä tohtädi Märät uning / çehräsini anıḳ körmäsä häm cilmäyäyåtgänini bilib turärdi (UK,67/25).

ärıḳçä: hendek, küçük hendek.

Turtib çıḳḳan bir çål hässäsining uçi bilän ärıḳçägä / tolib ḳålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/7).

årkä: arka, geri, geriye.

Båsib bårärkän årkägä ḳaräb ḳoydi sänät säråyining / yaḫlit åynäläridän nur yåġılib turärdi (UK,67/5).

armiya: ordu, askeriye.

U meni äldäb ketdi / armiyagä ketib ḳåldı (UK,79/8).

årt: arkası, ardında.

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråḳläridän (UK,61/8).

Anıḳ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ḳåçib yürgän / ḳahrämånlär endi uni öz årtidän ergäştirib ketdi (UK,73/26).

ärt- silmek.

Ḳız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi (UK,79/1).

ärzånläştir- ucuzlatmak, kolaylıkla elde edilir duruma getirmek.

Nåmusning ḳadrini munçä ärzånläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezġıläb çekdi (UK,79/27).

årzıḳıb kut- dört gözle beklemek, çok isteyerek veya özleyerek beklemek.

Şunçälik köp çarḫ urmägän edi u tång åtişiyü keç kirişini / heç ḳaçån şunçälik årzıḳıb kutmägändi ärä çärä (UK,61/12).

årzu ḳıl- istemek, arzulamak.

Bu özi ḳaçåndän buyån årzu ḳılib yürgän toḳ kul räng palto edi / Ḳayoḳdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/23).

äsäbiy: asabi, sinirli bir şekilde.

Ḳız äsäbiylik bilän ḳol siltädi / ulär nimäni tüşinärdi (UK,79/21).

åsån: kolay, zahmetsiz.

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/5).

äsär: eser, yazılmış eser.

Şähärgä ḳaytib keladi Oşä päytlärdä tänḳıdçilär / hikåyäning häyåtiy äsär ekänini äytib maḳtäşgän edi (UK,68/4).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/4).

Kim bilsin bälki äsär yaḫşi çıḳmäs / u yåzäyåtgänini båşḳalär u yoḳdä tursin özidän häm ḳızġånärdi (UK,77/1).

Ämmå ruhi tetik käyfi çåġ edi / u yaḫşi äsär yåzgänini bilärdi (UK,77/18).

asfalt: asfalt.

Bolmäsä mendän keçä ḳåling / Märät hämån båşini ḳuyi sålib turär asfalt (UK,82/4).

åsiltir- sarkıtmak.

Dimåġını küydirärdi / u plaşini åsiltirgänçä kölmäk keçib bårär båyä (UK,83/14).

åsmån: gökyüzü, gök, sema.

Ķaysidir çinår şåḫıdä mudråķķa ketgän ķuşlär guv / etib ķårångı åsmångä kötärildi (UK,64/2).

åst: alt, taban, dip.

Märät taķķa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / neån lämpälär nuri åstidä ķızning çehräsi bir (UK,63/6).

Tohtäting / şu päyt Märätning läbläri uning ķulåġı åstidä (UK,69/24).

Tört kündirki keçä künduz ķulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/5).

åstånä: eşik.

Kötärmäy köz ķıri bilän ķaräb ķoydi åstånädä båşigä / tivit romål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/1).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ķız korindi / plaşining yelkäläri ķolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/13).

Ķız içkärigä kirişgä ķorķķandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

åt: ad, isim.

Åtı Hilålä ekändä deb oylädi Märät ämmå / kåtibä tåmångä burilib ķarämädi eşikni åhistä yåpib (UK,60/3).

åt koyiş: ad koymak, ad vermek.

Tuġılmägän bålägä åt ķoyişning nimä kerägi bår (UK,76/33).

ätäyläb: bile bile, bilerek, isteyerek.

Hilålä uning közidägi äyyår täbässumni körib ätäyläb / bepärvå gäpirdi (UK,60/21).

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / Ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/14).

teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åķ köyläk åldirgän edi / Negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/23).

atlas: ipekten sık dokunmuş, yüzü parlak, daima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi. gökyüzü (atlas feleği).

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / Mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütķiçini ķoyib yubårmäy (UK,58/23).

ätråf: etraf, çevre, muhit.

Uning ätråfidä äylänib yürädiyu ämmå / tutķıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz åyåġı (UK,73/21).

äväylä- esirgemek, korumak.

Çiråyli ķız ekän deb oylädi Märät güldår påyåndåzdän / äväyläb yürib bårårkän nimägädir ķabulḫånädä (UK,59/6).

båsgän soķmåķlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ķahrämånläri (UK,73/19).

åvåz: ses, ses tonu.

Keling Hilålä åvåzi titräb sälåm berdi / Märät böş stullärgä ķaräb sorädi (UK,61/29).

*Åvåzdä nimägädir tinç yålġız his ķılgim keläd*i / *özimni şähärning şåvķınidän bezib ketädi ådäm (UK,64/17).*

şunaķa mäşķim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ķandäydir päst şikästä åvåzdä oķıy båşlädı (UK,65/6).

Yoķ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/7).

Keyinçi / Märät Hilåläning åvåzidä såvuķ ķatiyät bårligini (UK,71/14).

Ķattıķ ķisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ķıldi / Hilålä ķoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/23).

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ķız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ķılib (UK,76/21).

ķandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälķadän ötkäzärkän (UK,78/1).

Göşäk uzåķ vaķt cimib ķåldıdä yıġı åvåzi eşitildi / Märät häyrån bolib cåyigä otirib ķåldı (UK,78/3).

Siz meni tänimäysiz nåtäniş åvåz yıġı äräläş ḫorsindi / siz bilän mäslähätli işim bår (UK,78/7).

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ķåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ķatiyät bår edi (UK,81/28).

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/3).

ävväl: önce.

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / Hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/24).

Özini öldirädigän ådäm ävväl elån ḳılib keyin öldirmäydi / ḳız äççıḳ häḳiḳatni şundåḳḳınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

ävvälå: her şeyden önce, ilk olarak, öncelikle.

Yåzib yüräverädi dedingiz faḳat özining därdini / yåzgän ådäm yåzuvçi emäs ävvälå båşḳalärining därdini (UK,66/16).

ävvälgi: evvelki, önceki.

Märät ävvälgi kitåbläri tez tärḳab ketgänini bilär edi / yåtığı bilän tüşüntirişgä häräkät ḳıldi (UK,58/5).

åy: ay.

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / ḳalḳib turgän ingiçkä åyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/28).

åyåḳ: ayak.

Hilålä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä åyåḳläri / titräb turib ḳåldı (UK,70/5).

Ulärning ḫärräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåğı (UK,70/16).

uning ätråfidä äylänib yürädiyu ämmå / tutḳıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz åyåğı (UK,73/22).

Hilålä åḳ köyläk åḳ tüfli kiyib ålgändi / Märät Hilålä özining åyåḳlärigä tezginä ḳaräb (UK,76/16).

åyåklärini çäliştir- bacak bacak üstüne atmak.

Çäliştirib tizzäsigä käftini ḳoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/11).

äyål: kadın, bayan.

Etdi bir äyålning eridän äcirälişini åḳläş uçün bütün / ḳışlåḳ ählini ḳåp ḳårägä çıḳariş şärtmikin (UK,67/9).

Hilålä küldi / ägär oşä kışlåḳdä äyålni tüşünädigän ådäm bolmäsäçi (UK,67/12).

Ḳandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälḳadän ötkäzärkän (UK,78/1).

äyb: hata, günah, kusur, ayıp.

Häydälibdi Märät çuḳur ḫorsindi älbättä äyb / faḳat räisdä emäs (UK,66/9).

åydin: aydın, parlak, nurlu.

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK,72/26).

äylän- 1.dolaşmak, gezmek.

Uning ätråfidä äylänib yürädiyu ämmå / tutķıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz åyåġı (UK,73/21).

2.dönmek, dönüşmek, dolanmak.

İçidä äylänä båşlädi uning köz ongidä fäkät Märätning / çehräsi ķåldı (UK,69/17).

äylänib ķål- dönüşmek, dönmek.

Bir ķarasäng çållärgä oḫşäydi bir ķaräsäng yåş bålägä äylänib ķålädi / yängi hikåyägä ķahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/3).

åynä: ayna, cam, pencere.

Båsib bårärkän årkägä ķaräb ķoydi sänät säråyining / yaḫlit åynäläridän nur yåġılib turärdi (UK,67/6).

Boşätdi här håldä siz yigit tåmånini ålgänsiz / kättä kättä åynälärdän nur såçilib turgän tramvay (UK,68/24).

åynäväṇd: aynalı, camlı.

Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Märät yetib kelgänidä Hilålä kättäkån åynäväṇd (UK,76/12).

äyt- söylemek, demek.

Åz rängsiz ämmå cåzibäli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/8).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

Undä nimägä yåzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bårini ķåġåzgä tüşiriş uçün (UK,64/32).

Dävåmi yoķ Märät ķandäydir sinıķ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/4).

Oyläydi hättå siz äytäyåtgän yåmånlärni häm tüşünişgä / häräkät ķılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm påk boladiku (UK,66/17).

Şähärgä ķaytib keladi Oşä päytlärdä tänķıdçilär / hikåyäning häyåtiy äsär ekänini äytib maķtäşgän edi (UK,68/4).

Şåd edi / äytdimku dedi Hilålä hämån cilmäyib (UK,68/10).

Hilålä undän sir yäşirmäs keçä häm visålgä ketäyåtgänini äytgän edi (UK,74/31).

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / Ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/4).

Zämirä şådån külgänçä uni ķuçåkläb åldi / Råstni äytyäpmändä ortåķcån mänä (UK,75/16).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilålä trålleybusgä çıḳıb ketdi (UK,77/7).

Yolkägä yåpişib yåtgän ḫazånni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin åhängdä (UK,82/6).

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoḳ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ḳåling (UK,82/8).

Äyting dedi Hilålä hämån läbläri titräb / közläridä såvuḳ ot yältıräb ketdi (UK,82/19).

Men båşḳaçä yäşäy ålmäymän bälki ikkimiz häm ädäşgändirmiz / siz toġri äytyäpsiz (UK,82/26).

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/4).

äytål- söyleyebilmek, konuşabilmek.

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling håzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/9).

äytib tur- dikte etmek; yazdırmak için söylemek, söyleyerek yazdırmak.

Birgäläşib cävåb yåzämiz / men äytib turämän siz yåzäsiz (UK,80/10).

äyyår: kurnaz, aldatan, hileci.

Hilålä uning közidägi äyyår täbässumni körib ätäyläb / bepärvå gäpirdi (UK,60/21).

åz: az.

Åz rängsiz ämmå cåzibäli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/7).

äzåb çekär: *Acı çıkmak, ıstırap çekmek, eziyet çekmek.*

Åläm ḫayålidä tunläri uyḳusiz kezib çıḳar ämmå ungä / kirålmäy äzåb çekär edi bu icåd ålämi edi (UK,73/14).

äziz: aziz, kıymetli, değerli.

Bilän yåzä ketdi endi uni heç kim heç nimä bu äziz ålämdän suġurib ålålmäydi (UK,73/30).

bab: bölüm, kısım.

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/10).

bäcärib ḳoy- becermek, bir şeyi tamamlamak, bitirmek.

Ḳınälib bitirålmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ḳoyäsiz şunaḳa işläysizki özingiz häm råhät ḳıläsiz (UK,64/8).

båġ: bahçe, çiçeklik yer, bostan, park.

Båġ üstidä Märätning külgisi cärängläb äks sädå berdi (UK,63/33).

Bilmädim bu nening tälķını / Båġlärdä ertä küz sälķını (UK,65/12).

Bilmädim bu nening tälķını / Båġlärdä ertä küz sälķını (UK,65/18).

Bilmädim bu nening tälķını / Båġlärdä ertä küz sälķını (UK,65/24).

Yüräginіng bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uning ketidän yügürdi/Båġ çetidä yetib ålib ķolidän tutdi (UK,81/22).

Körinib turär Hilålä ḫazån şıtırlägän båġlär åräsidä / yürib båräyåtgändek edi (UK,65/27).

bähår: bahar.

İngränär käsälmänd ḫazånlär / yåd etib ötkinçi bähårin (UK,65/16).

bähsläş- tartışmak.

Nähåtki Märät ḫuddi käsbdåşläri bilän / bähsläşäyåtgändek ķızişib ketdi nähåtki bütün båşli (UK,67/14).

baḫtı ķarå: mutsuz, şanssız, bahtı kara.

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ķarå ķızning äççıķ / ķısmätini oylär özı esä ķayoķķa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/15).

baḫtli bol: mutlu ol!

Häräkät ķıldi baḫtli boling Hilålä / Hilålä u tåmångä sälginä egilgändek işånçsiz bir ķadäm ķoygändek boldi (UK,83/5).

bålä: 1.çocuk, küçük yaştaki erkek veya kız.

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänķıd ķılgän ekän işdän (UK,66/7).

2. çocuk, genç erkek.

Mänä şu ġaläti bålä ķålgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Baḫtiyår degän bålä (UK,71/29).

Mänä şu ġaläti bålä ķålgän edi / Mäktäbni bitiriş keçäsidä Baḫtiyår degän bålä (UK,71/30).

Yaḫşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünålmäymän bu båläni (UK,75/2).

3.çocuk, soy bakımından oğul veya kız, evlat.

Tuġılmägän bålägä åt ķoyişning nimä kerägi bår (UK,76/33).

båläkäy: küçük, minicik çocuk.

Ulärning ḫärräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåġı (UK,70/16).

bålälärçä: çocuksu, çocukça.

Suyänib toḫtäb ḳåldı/änä siz dedi bålälärçä ḫuşçaḳçaḳ åhängdä (UK,66/24).

bäländ: yüksek.

Bäländ ḳılib turmäklägän edi / Märät yolkädä såçilib yåtgän ḫazånlärni şitirlätib (UK,67/3).

Ulär ärġamçi uçişärdi ḳayıḳçä bårgän säyın / bäländråḳ kötärib tüşär Hilålä ḳorḳuv içidä (UK,69/2).

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ḳılib örgän ḳız bäländ poşnalärini täḳıllätib ötib (UK,70/20).

Märät tåmåġını älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyḳadiyü plaş uşlägän ḳolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

bänd: meşgul edilmiş, alınmış.

Ulärning ḫärräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåġı (UK,70/15).

bår- gitmek, varmak.

Åldidä körişämiz / u ḳızning råziligini soräb häm otirmädi bårişi (UK,62/28).

Anıḳligini bilib keskin burildidä çıḳıb ketdi / ulär änḫår yoḳaläb bårişär edi suv cimginä åḳar (UK,62/30).

Yåzgänläringiz yålgån ekändä / Märät äncäginä indämäy bårdidä sorädi (UK,63/18).

Båsib bårärkän årkägä ḳaräb ḳoydi sänät säråyining / yaḫlit åynäläridän nur yåġılib turärdi (UK,67/5).

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/8).

Biråntä ådäm tåpilmäsä / Hilålä bir näfäs cim bårdidä håzirginä ekrändä (UK,67/18).

Bårdidä pästäk ärġuvån såyäsidä tohtädi Märät uning / çehräsini anıḳ körmäsä häm cilmäyäyåtgänini bilib turärdi (UK,67/25).

Vätäni bolsä şähär håtining vätäni emäsmi / Märät båşini ḳuyi sålgänçä bårärkän çuḳur häyålgä (UK,68/14).

Här gäl samolyotgä çıḳışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ḳäyoḳḳa bårämiz (UK,70/10).

Ketdi näriråḳdä bårib tohtädidä ulär tåmångä ḳaräb ḳoydi Märät ḳızning häräkätlärini küzätä båşlädi (UK,70/21).

Plaş kiymägän ekän u ḳåp ḳårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråḳ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/18).

Teatrgä bårgändäçi kütübḫånä åldidä körişgänimizdäçi / müzeygä bårmåḳçi bolgänimizdäçi (UK,81/15).

Bår ḫånänggä çıḳ / Zämirä ḳarsäk çälib külib yubårdı (UK,60/29).

Teatrgä bårgändäçi kütübḫånä åldidä körişgänimizdäçi / müzeygä bårmåḳçi bolgänimizdäçi (UK,81/16).

Hilåläning ḳadäm tåvuşläri tez uzåḳläşib bårärdi / şundäginä u bu ḳızni sevib ḳålgänini çuḳur his etdi (UK,81/19).

U keskin burildidä çiråḳ nuridä yältiräb yåtgän ḫälḳåb üstidän säkräb ötdi / näriråḳḳa bårib ḳayrilib ḳarädi (UK,82/30).

Dimåġını küydirärdi / u plaşini åsiltirgänçä kölmäk keçib bårär båyä (UK,83/14).

bår: var, mevcut.

Dåmlä bårmilär / Ḳåbil Ḳådiråviç şu yerdälär ḳız yänä cilmäydi (UK,59/13).

Käsbingiz bårmi / bår dedi Märät keyin iymänib äytdi yåzuvçi yåş yåzuvçi (UK,59/25).

Käsbingiz bårmi / bår dedi Märät keyin iymänib äytdi yåzuvçi yåş yåzuvçi (UK,59/26).

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni / yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/20).

Köz üzmäy duşänbädä häm ḳabul bår edi ku / çårşänbä degän kün Hilåläning ḫayålidä heç ḳaçån (UK,61/9).

Ällaḳandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåḳçimisiz dedi ḳızning közlärigä (UK,62/7).

Şunaḳa mäşḳim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ḳandäydir päst şikästä åvåzdä oḳıy båşlädı (UK,65/5).

Keyinçi / Märät Hilåläning åvåzidä såvuḳ ḳatiyät bårligini (UK,71/14).

Ḳattıḳ ḳisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ḳıldi / Hilålä ḳoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/24).

Bu özi ḳaçåndän buyån årzu ḳılib yürgän toḳ kul räng palto edi / Ḳayoḳdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/24).

Fikri çälġib ketişdän ḳorḳardi / işim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Tuġılmägän bålägä åt ḳoyişning nimä kerägi bår (UK,76/33).

Siz meni tänimäysiz nåtäniş åvåz yıġı äräläş ḫorsindi / siz bilän mäslähätli işim bår (UK,78/8).

Ḳız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi (UK,79/2).

Ḳoygän Märätgä häyrån ḳaräb ḳåldı / ånängiz bårmilär dedi Märät bir åz yumşåḳ åhängdä (UK,79/20).

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ḳåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ḳatiyät bår edi (UK,81/28).

Özingizdän båşḳa heç kimni oylämäy ḳoyä ḳåling / Märät uning közläridä ġazäb bårligini ḳörib köngli åġridi (UK,82/10).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/28).

bårä bårä: -gitgide.

İlgäriläri Hilålä Zämiräning häzillärigä pärvå ḳılmäsä häm / bårä bårä cähli çıḳädigän bolib ḳålgändi (UK,75/12).

bårgän säyın: gittikçe.

Ulär ärġamçi uçişärdi ḳayıḳçä bårgän säyın / bäländråḳ kötärib tüşär Hilålä ḳorḳuv içidä (UK,69/1).

båri: tüm, hepsi.

Undä nimägä yåzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bårini ḳåġåzgä tüşiriş uçün (UK,64/32).

bäri bir: yine de.

Bäribir näticä çıḳmädi / väzirgä uçräşing dedi direktår (UK,58/7).

Bäri bir tüşünålmäymän / yaḫşi dedi Märät uning körişgisi kelib turgänini (UK,62/23).

Hilålä bäribir tüşünmädi / siz yåzuvçilärgä mäzzä dedi oylänib ilhåm kelgändä (UK,63/23).

bårib kel- gidip gelmek.

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ḳız uç tört ḳadäm / u yoḳ bu yoḳḳa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/24).

bårib tur- sürekli gitmek/ varmak.

Men därs täyyårlägäni uning yåtåḳḫånäsigä bårib turärdim / ḳız cimib ḳåldıdä birdän höngräb yubårdi (UK,79/5).

båriçä: olduğu kadar.

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkån båriçä / såvuḳḳån gäpirişgä urinib keyin sekin Hilåläni (UK,68/5).

bårış- varış, gidiş.

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähåtki kelib kelib eng yaḳın ådämi bolib (UK,82/15).

bås- 1.basmak, bir şey üzerinde kalıp, mühür vb.yle iz yapmak.

Buni men häl ḳılålmäymän / ådämlär oḳımäy yilläb dökångä çäng båsib yåtädigän (UK,58/10).

2. vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.

Båsib bårärkän årkägä ḳaräb ḳoydi sänät säråyining / yaḫlit åynäläridän nur yåğılib turärdi (UK,67/5).

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/8).

Plaş kiymägän ekän u ḳåp ḳårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråḳ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/18).

3.örtmek, bürümek, kaplamak

Båsgän soḳmåḳlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ḳahrämånläri (UK,73/19).

Käftini ålib yüzigä båsdi / Hilålä mengä hämråh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/21).

båş: baş, kafa.

Eşik ġıyḳılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ḳålgänini bildi u hämån ḳåġåzdän båş (UK,73/32).

Otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/32).

Kötärmäy köz ḳıri bilän ḳaräb ḳoydi åstånädä båşigä / tivit romål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/1).

Märät tüşündi / könglini kemiryåtgän ġaşlik båşini sirḳırätib yubårdi (UK,79/10).

Ḳız kitåbdän båş kötärdidä negädir cilmäydi Uning çeḫräsi tınıḳ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/1).

Oşä kitåbdägi gäplärgä işåndingizmi aḫır / Hilålä yuvåş båş silkädi (UK,63/20).

båş çäyka- kafa sallamak, doğru ya da yanlış her şeye evet demek, dalkavukluk etmek.

Yoḳ Märät keskin båş çäyḳadi unaḳa bolsä / kündälik yåzib ḳöyä ḳålgäni mäḳul emäsmi (UK,63/13).

Biläsizmi şu çål nimäni oyläyäpti / Hilålä icirġanib båş çäyḳadi (UK,72/12).

Ḳız mäyüs båş çäyḳadi / sizgä işånmäyäpti (UK,80/1).

båş silk- kafa sallamak, doğru ya da yanlış her şeye evet demek, dalkavukluk etmek.

Şu sizning kitåbingizmi / Märät indämäy båş silkidi (UK,62/14).

bäşäng: abartılı, görkemli, donatılmış, kuşanmış; züppe.

Gäplärini Hilåländän eşitib häyrån boldi / aḫır u ådämlärgä oḫşäb bäşäng kiyinişni ziyåfätlärgä (UK,82/14).

båsgänçä: bastığı gibi.

Hilålä muzdäy temir päncärägä käftini båsgänçä / häyrån bolib suvgä ḳarädi (UK,66/25).

Båsgänçä sekin sekin yürib ketdi / Hämån yåmġır sävälär daraḫtlärning särġäygän (UK,83/9).

båşi äylänib ket- başı dönmek: çevresi dönüyor, ayağının altında yer kayıyor duygusuyla kendini yitirir gibi olmak.

Hilåläning båşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyåtgän / bir tödä ådämlär häm ärġämçi yuḳårilagänidä anıḳ (UK,69/13).

båşi bilän şonġib ket- bir şeye kendini adamak, bir şeye bütün varlığıyla bağlanmak, başka şeylerle ilgisini kesip yalnızca onunla ilgilenmek, bir şeyi tüm gücüyle yapmaya çalışmak.

Märät båşi bilän şonġib ketdi ḫätlärini közdän keçirdi / yåş ḳalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/25).

båşidän ötgän- başından geçmek, bir zamanlar böyle bir durumla karşılaşmış olmak.

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni / yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/19).

Väräḳlär bir närsäni oylärdi özining båşidän / ötkänlärini yåzär ekändä Hilålä Märätning båşḳa (UK,61/4).

Yåzuvçilär özining båşidän ötgänini yåzädi deb / oyläymän (UK,63/11).

båsil- basılmak, (kitap) baskıları basılması.

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oḳıy båşlädi (UK,75/21).

båşini kuyi sål- başı yere bakmış şekilde olmak.

Vätäni bolsä şähär håtining vätäni emäsmi / Märät båşini ḳuyi sålgänçä bårärkän çuḳur häyålgä (UK,68/14).

Ulär mendek dåvdirni yoḳtirişmädi / Hilålä båşini ḳuyi sålgänçä otirär iztiråb (UK,71/20).

Märät uning titräb turgän läblärigä ḳaräb båşini ḳuyi såldi / yoḳ (UK,81/31).

Bolmäsä mendän keçä ḳåling / Märät hämån båşini ḳuyi sålib turär asfalt (UK,82/4).

Hilålä ḫälḳåb åldidä båşini ḳüyi sålib turärdı (UK,82/31).

båşka: başkası, başkaları.

Väräḳlär bir närsäni oylärdi özining båşidän / ötkänlärini yåzär ekändä Hilålä Märätning båşḳa (UK,61/4).

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåğımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/5).

Yåzib yüräverädi dedingiz faḳat özining därdini / yåzgän ådäm yåzuvçi emäs ävvälå båşḳalärining därdini (UK,66/16).

Yoġe men bütünläy båşḳa närsäni oyläyåtgändim / Märät äkä dedi Hilålä şubhäli åhängdä (UK,71/1).

Båşḳa tåmångä ḳaräb otirgänini körib häyrån ḳåldı / on ḳadämçä näridä ḳårångı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

Ḳåġåz ḳåräläşdän båşḳa närsäni bilmäydi / keçä ḳanäkä boldi dedi u paltoni kåġåzgä örärkän *(UK,74/29).*

Kim bilsin bälki äsär yaḫşi çıḳmäs / u yåzäyåtgänini båşḳalär u yoḳdä tursin özidän häm ḳızġånärdi (UK,77/2).

Ḳadärkän båşḳa ḳoli bilän goşäkni ḳötärdi (UK,77/31).

Båşḳa ilåcım yoḳ edi dedi Märät oyçän / İlåci yoḳ deng (UK,81/29).

Özingizdän båşḳa heç kimni oylämäy ḳoyä ḳåling / Märät uning közläridä ġazäb bårligini ḳörib köngli åġridi (UK,82/9).

bâşḳaçä: başka; bam başka, farklı.

Men bâşḳaçä yäşäy ålmäymän bälki ikkimiz häm ädäşgändirmiz / siz toġri äytyäpsiz (UK,82/25).

Endi bâyägi gäplärdän zerikä bâşlädi u Märätdän / bâşḳaçäråḳ özi häm mänåsini tüşinib yetmägän (UK,64/14).

Keçä sen bilän körişgän bugün bâşḳasi bilän uçräşädi / yâzuvçining ḫåtini bittä bolmäydi (UK,75/7).

Bugün sen bilän körişädi ertägä bâşḳasi bilän / ketämiz Märät uni ḳoltiḳläb åldidä trålleybus bekätigä bâşlädi (UK,77/5).

başla- başlamak.

Hilålä özining ḳızärä bâşlägänini päyḳab deräzä / tåmångä ḳaräb åldi (UK,60/27).

Endi bâyägi gäplärdän zerikä bâşlädi u Märätdän / bâşḳaçäråḳ özi häm mänåsini tüşinib yetmägän (UK,64/13).

Şunaḳa mäşḳim bâr edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ḳandäydir päst şikästä åvâzdä oḳıy bâşlädı (UK,65/6).

Ḳalämkäş duşmandän häm dost äḫtärişgä urinädi / Hilålä yänä zerikä bâşlädi (UK,66/20).

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳråḳ silkitä bâşlädi (UK,69/12).

İçidä äylänä bâşlädi Uning köz ongidä fäkät Märätning / çehräsi ḳåldı (UK,69/17).

Ärġamçi sekinläy bâşlädi Hilålä Märätning özigä / hämån tikilib turgänini bilär ämmå yıḳılib ketişdän (UK,69/29).

Toldirä bâşlägän u köpdän buyån bitmäy keläyâtgän yäräsigä / endi mälhäm tâpgändäy edi (UK,70/3).

Ketdi näriråḳdä bârib tohtädidä ulär tåmångä ḳaräb ḳoydi / Märät ḳızning häräkätlärini küzätä bâşlädi (UK,70/22).

Bâr sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri pâyånigä / yetib ḳålgänini päyḳay bâşläsä ḳılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/18).

Håzir yänä ġaşi kelä bâşlädi / Ḫat yâzsä yâzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/13).

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikâyäsi bâsilibdi / Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilålä hikâyäni şâşilib oḳıy bâşlädi (UK,75/22).

Bugün sen bilän körişädi ertägä båşqasi bilän / ketämiz Märät uni qoltiqläb åldidä trålleybus bekätigä båşlädi (UK,77/6).

Qılmägänini endi oyläy båşlädi / tähririyätdä çindän häm iş tåplänib qålgän ekän (UK,77/23).

båtib ket- batmak.

Körinyåtgän daraġtlärning uçi ålisdä quyåş båtib ketgän ufqdä / yånib turgän şäfäq hırä bir tumänlik (UK,69/15).

båtib tur- batan, gömülen.

Şundåq suvgä båtib turgän ġärräk tåpişdi ötirişläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib qåldı (UK,70/17).

båyä: demin, az önce.

Dimåğını küydirärdi / u plaşini åsiltirgänçä kölmäk keçib bårär båyä (UK,83/14).

båyägi: deminki, az önceki.

Endi båyägi gäplärdän zerikä båşlädi u Märätdän / båşqaçåråq özi häm mänåsini tüşinib yetmägän (UK,64/13).

båyägidek: biraz önceki gibi.

Hilålä yürägidä ilıq tuyğular uyğånib Märätgä / mehr bilän qaräb qåldı endi u båyägidek oyçän väzmin (UK,66/30).

bäzän: bazen, ara sıra.

Häyäcån bilän bäzän özimgä özim şunçälik ġunuk / åciz körinib ketämänki (UK,72/23).

beçårä: zavallı, biçare, çaresiz.

Zämirä cilmäyib turib uf tårtdi / ortåğım beçårä (UK,75/6).

beğaräz: garazsız.

Qanäkä qılib yåzäsiz / Märät beğaräz küldi (UK,62/16).

beiġtiyår: isteksizce.

Yüzläri låvilläb yånäyåtgänini päyqab beihtiyår cilmäydi / mümkünmi Märät ġuddi oşä kündägidek åq (UK,61/25).

Boldi dedi u yälinib keyin bir qolini qoyib / yubårdidä beiġtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK,69/20).

Qoygänini kördiyu beiġtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såqål mäsäläsi häm çätåq bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

bekät: istasyon, durak.

Bekätgä kelib tohtädi / ġäyr dedi Hilålä Märätning qolini qısib (UK,68/25).

Bugün sen bilän körişädi ertägä båşḳasi bilän / ketämiz Märät uni ḳoltiḳläb åldidä trålleybus bekätigä båşlädi (UK,77/6).

bemäni: anlamsız, manasız.

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/17).

bepärvå: aldırışsız, kayıtsız.

Hilålä uning közidägi äyyår täbässumni körib ätäyläb / bepärvå gäpirdi (UK,60/22).

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / Ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/14).

Hilålä gazetani bepärvå ḳolgä åldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/19).

ber- vermek.

Båġ üstidä Märätning külgisi cärängläb äks sädå berdi (UK,63/33).

beril- kendini vermek, dikkat kesilmek.

Turmuşgä çıkädiyü dälä häyåtining romantikasigä berilib (UK,67/29).

beş: beş sayısı.

Ḫåtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / keläđilär (UK,62/3).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyåtgän edi Hilåläning könglidä (UK,62/5).

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ḳaräb ålib / on beş daḳiḳa ḳålibdi (UK,78/6).

bezib ket- bezmek, bıkıp usanmak, bezginlik getirmek, artık çekemez olmak, bezgin duruma gelmek.

Åvåzdä nimägädir tinç yålġız his ḳılgim kelädi / özimni şähärning şåvḳınidän bezib ketädi ådäm (UK,64/18).

bil- bilmek.

Märät ävvälgi kitåbläri tez tärḳab ketgänini biläг edi / yåtıġı bilän tüşüntirişgä häräkät ḳıldi (UK,58/5).

Ḳayåḳdän biläy dedi Hilålä boşäşib men Märät / Äzizåv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/15).

Ällaḳandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåḳçimisiz dedi ḳızning közlärigä (UK,62/7).

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK,62/10).

Anıḳligini bilib keskin burildidä çıḳıb ketdi / ulär änḫår yoḳaläb bårişär edi suv cimginä åḳar (UK,62/29).

Hilålä såddälik bilän yelkäsini uçirib ḳoydi / bilmäsäm İlhåm pärisi ilhåm gülşäni (UK,63/28).

Bilmädim bu nening tälḳını / båġlärdä ertä küz sälḳını (UK,65/11).

Bilmädim bu nening tälḳını / båġlärdä ertä küz sälḳını (UK,65/17).

Bilmädim bu nening tälḳını / båġlärdä ertä küz sälḳını (UK,65/23).

Degän gäp yålġån / bilmädim Hilålä biläġini uning käftidän (UK,68/22).

Kim bilsin deb oylädi Märät yåylärdän çirsillätib / çoġ säçrätib ketäyåtgän trämväy ketidän (UK,68/27).

Ärġamçi sekinläy båşlädi Hilålä Märätning özigä / hämån tikilib turgänini bilär ämmå yıḳılib ketişdän (UK,69/30).

Håzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / ḳarşisidägi yåzuvçi Märät Äzizåv emäs åddiy yigit Märät (UK,71/27).

Biläsizmi şu çål nimäni oyläyäpti / Hilålä icirġanib båş çäyḳadi (UK,72/11).

Yoḳ siz yåzuvçisiz siz biling / Märät küldi (UK,72/13).

Eşik ġıyḳılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ḳålgänini bildi u hämån ḳåġåzdän båş (UK,73/32).

Öcär incıḳ bolib ḳålişini bilgäni uçün şärpäläy / silcib çıḳıb ketdi (UK,74/7).

Ḳåġåz ḳåräläşdän båşḳa närsäni bilmäydi / keçä ḳanäkä boldi dedi u paltoni kåġåzgä örärkän (UK,74/29).

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åġır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/26).

Ämmå ruhi tetik käyfi çåġ edi / u yaḫşi äsär yåzgänini bilärdi (UK,77/18).

Men sizni yaḫşi bilämän / ḳızning öpkäsi tolib hiḳılläb ḳåldı (UK,78/25).

Negä şunäkä deb yåzgänini biläsizmi (UK,79/35).

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ḳarå ḳızның äççıḳ / ḳısmätini oylär özı esä ḳayoḳḳa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/16).

biläġånlik ḳıl- bilmişlik yapmak.

Våy häli üylänmägänkü Zämirä biläġånlik ḳılib / uning ḳolidägi kitåbni körsätdi şu kitåbdä (UK,60/17).

biläk: bilek.

Yaḫşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä ḳah ḳah urib külib yubårdi cimcit (UK,63/31).

Degän gäp yålgån / bilmädim Hilålä biläginі uning käftidän (UK,68/22).

Hilåläni biläkläridän tutib özigä ḳarätdi / Keçiring (UK,80/19).

bilål- bilebilmek.

Men häm bilålmäy ḳıynälyäpmändä bälki ḫazån / bolgän ümrini oyläyåtgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/15).

bilib tur- bilmek, anlamak, hissetmek.

Zämirä kirib ḳålär ḫuddi Hilåläning könglidägini / bilib turgändäy Märät Äzizåvdän gäp åçär här säfär (UK,61/14).

Bårdidä pästäk ärġuvån såyäsidä tohtädi Märät uning / çehräsini anıḳ körmäsä häm cilmäyäyåtgänini bilib turärdi (UK,67/26).

Çekäyåtgänini bilinib turärdi / Märät uning ḳollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/21).

bilsä bol- anlaşılmak, anlaşılır olmak.

U sumkasini titkiläb buklåġlik gazeta çıḳardi / yåzuvçining ḳanäkä ådämligini yåzgänidän bilsä bolädi (UK,75/18).

bir: 1.bir kez:

Ḳız yåzişdän toḫtäb yärḳ etib bir ungä bir kitåbçägä ḳaräb ḳoydi / Ḳayerdä işläysiz (UK,59/21).

Ḳız yåzişdän toḫtäb yärḳ etib bir ungä bir kitåbçägä ḳaräb ḳoydi / Ḳayerdä işläysiz (UK,59/21).

Våy bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yåtgän öråġlik ḳåġåzni åçdi (UK, 74/19).

Bugün teatrgä tüşmäymiz / Hilåläning köngli bir ḳaḳib tüşdi (UK,76/20).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ḳız ungä bir ḳaräb ḳoydiyü yänä közläridä yåş ḳalḳidi (UK,78/24).

2.Sayı sıfatı (bir).

Ḳıynälib bitirålmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ḳoyäsiz şunaḳa işläysizki özingiz häm råhät ḳıläsiz (UK, 64/7).

Yerning ḳadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ḳadäm uzulsäk såġınib ḳålämiz (UK, 70/8).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yüragi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK, 73/11).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK, 73/12).

Båsgän soḳmåḳlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ḳahrämånläri (UK, 73/20).

Hilålä undä dedi näfäsi ḳısilib / undä men bir närsä yåzäyåtgän edim (UK, 81/26).

Märät köpdän büyån şu gäplärni oyläb yürärdı / Mänä yänä bir misål (UK, 79/30).

Häräkät ḳıldi baḫtli boling Hilålä / Hilålä u tåmångä sälginä egilgändek işånçsiz bir ḳadäm ḳoygändek boldi (UK, 83/6).

3.Tek:

Boldi dedi u yälinib keyin bir ḳolini ḳoyib / yubårdidä beiḫtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK, 69/19).

Ulärning ḫärräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägı / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåġı (UK, 70/16).

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK, 74/9).

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK, 74/9).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täḳdirini soräsä keräk / u bir ḳoli bilän plaşining tugmälärini (UK, 77/30).

Yüräginin bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uning ketidän yügürdi Båġ çetidä yetib ålib ḳolidän tutdi (UK, 81/21).

4. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı)

Cåzibäli bir ot pårläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK, 59/3).

Väräḳlär bir närsäni oylärdi özining båşidän / ötkänlärini yåzär ekändä Hilålä Märätning båşḳa (UK, 61/3).

Ḫuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ḳarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK, 61/23).

Ällaḳandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåḳçimisiz dedi ḳızning közlärigä (UK, 62/8).

Negädir unutişigä häräkät ḳılgänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilålä (UK, 62/22).

Märät taḳḳa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / neån lämpälär nuri åstidä ḳızning çehräsi bir (UK, 63/6).

Etdi bir äyålning eridän äcirälişini åḳläş uçün bütün / ḳışlåḳ ählini ḳåp ḳårägä çıḳariş şärtmikin (UK, 67/9).

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳåniḳmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK, 68/31).

Körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ḳuyåş båtib ketgän ufḳdä / yånib turgän şäfäḳ hırä bir tumänlik (UK, 69/16).

Märät bu ḳızni çindän häm köp såğınädigän bolib / ḳålgän edi Hilålä uning ḳalbidägi såvuḳ bir boşlıḳni (UK, 70/2).

Ulärning ḫärräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåğı (UK, 70/15).

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ḳatiy bir ifådä kördiyü (UK, 71/4).

Turtib çıḳḳan bir çål hässäsining uçi bilän ärıḳçägä / tolib ḳålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK, 72/7).

Anıḳ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ḳåçib yürgän / ḳahrämånlär endi uni uni öz årtidän ergäştirib ketdi (UK, 73/25).

İnstitutimizdä uçräşuv bolgänidän keyin häm bir ḳız Märät Äzizåvgä ḫat / yåzäverib esi ketgän edi (UK, 75/9).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK, 76/4).

Tört kündirki keçä künduz ḳulåğı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK, 76/6).

Ḳız divanning bir çekkäsigä åmånät otirdidä / ḳızärib ketgän közläri bilän ungä ḳaräb ḳoydi (UK, 78/19).

Ḳız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi (UK, 79/2).

Tüşünsängizçi aḫır bir ḳız bilän gäpläşdik / Biråv yårdäm soräb turgänidä täşläb ketålmäysizkü (UK, 81/5).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK, 82/28).

Märät tåmåğını älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyḳadiyü plaş uşlägän ḳolini bäländ kötärdi (UK, 83/1).

Yäpråḳläri çıråḳlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaḳayoḳdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK, 83/12).

birinçi: "birinci". "birinci, ilk" sıra sayısı. sayı sıfatı. (defa, kez).

Yüragi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (UK,62/19).

Hilåläni birinçi märtä öpgän tirnåğıning uçidän / peşånäsigäçä öpib çıḳḳan sen bölmäsäng özimni (UK,71/31).

bir åz: biraz, birazdan.

Ḳoygän Märätgä häyrån ḳaräb ḳåldı / ånängiz bårmilär dedi Märät bir åz yumşåḳ åhängdä (UK,79/20).

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoğån såçini bittä / ḳılib örgän ḳız bäländ poşnalärini täḳıllätib ötib (UK,70/19).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ḳız korindi / plaşining yelkäläri ḳolidägi yåmğırpöşi höl edi (UK,78/13).

bir birimiz: birbirimizi, karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

Ḳız yüzini deräzä tåmångä burib åldi / bir birimizni yaḫşi körärdik (UK,79/4).

bir karasä: bir bakışta.

Bir ḳarasäng çållärgä oḫşäydi bir ḳaräsäng yåş bålägä äylänib ḳålädi / yängi hikåyägä ḳahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/3).

Bir ḳarasäng çållärgä oḫşäydi bir ḳaräsäng yåş bålägä äylänib ḳålädi / yängi hikåyägä ḳahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/3).

bir lähzä: bir an, çok kısa bir an.

Hilålä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä åyåḳläri / titräb turib ḳåldı (UK,70/5).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/27).

bir lähzälik: bir anlık.

Körgän våḳeälärdän yänä häyäcånlänib ketdi / sizning bir lähzälik ḳuvånç hikåyängizdä häm (UK,67/20).

bir näfäs: bir nefes, bir an.

Biråntä ådäm tåpilmäsä / Hilålä bir näfäs cim bårdidä håzirginä ekrändä (UK,67/18).

Här gäl samolyotgä çıḳışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ḳäyoḳḳa bårämiz (UK,70/10).

bir näfäs ḫayål sür- hayal kurmak, bir anlığına düşüncelere dalmak.

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni / yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/20).

bir tödä: yığın, topluluk, kalabalık.

Hilåläning båşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyåtgän / bir tödä ådämlär häm ärġämçi yuḳårilagänidä anıḳ (UK,69/14).

bir yärim yil: bir buçuk sene.

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/18).

bir zum: bir an.

Märät bir zum oygä tåldi / bopti dedi nihåyät faḳat külmäysiz küz häḳıdä (UK,65/3).

birån märtä: hiçbir zaman.

Nähåtki u çindän häm faḳat özini oyläyåtgän bolsä / u şu küngäçä birån märtä dürüstråḳ oyläb körmägän (UK,82/12).

biråntä: biri, birisi, birileri.

Hilålä uning özi uçün yåzgän şerini eşitgisi keldi / şunaḳalärdän biråntäsini oḳıb berä åläsizmi men uçün (UK,65/2).

Biråntä ådäm tåpilmäsä / Hilålä bir näfäs cim bårdidä håzirginä ekrändä (UK,67/17).

Ekänini eşitgändi u kitåbni bitirmägunçä biråntä / tåmoşä körmäslik biråntä kitåb oḳımäslikkä ḳarår ḳılgän edi (UK,76/29).

Ekänini eşitgändi u kitåbni bitirmägunçä biråntä / tåmoşä körmäslik biråntä kitåb oḳımäslikkä ḳarår ḳılgän edi (UK,76/30).

Ḳålgänini tüş käbi ġırä şirä eslädi väzir ḳabuligä / hämån kirmägänini tähririyätning biråntä işini (UK,77/22).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täḳdirini soräsä keräk / u bir ḳoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

biråv: birisi, birileri.

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / ilgäriläri u biråvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/10).

Tüşünsängizçi aḫır bir ḳız bilän gäpläşdik / biråv yårdäm soräb turgänidä täşläb ketålmäysizkü (UK,81/6).

Ḫorsinib men heç ḳaçån biråvni ḳåräläb biråvni / åḳlämäymän turmuşdä faḳat åk faḳat ḳårä boyåḳ bolädi (UK,68/19).

Ḫorsinib men heç ḳaçån birårvni ḳåräläb birårvni / åḳlämäymän turmuşdä faḳat åk faḳat ḳårä boyåḳ bolädi (UK,68/19).

Yänä yärḳ etib ketdi / yäni birårvni yaḫşi körgänmisiz demåḳçisizdä (UK,71/10).

birdän: birden, birdenbire, aniden.

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/5).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıḳḳan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oḳıtuvçi ḳız kursdåşigä (UK,67/27).

Otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/32).

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåḳ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/27).

Märät köpdän buyån änä oşä åläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġånib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/4).

Men därs täyyårlägäni uning yåtåḳḫånäsigä bårib turärdim / ḳız cimib ḳåldıdä birdän höngräb yubårdi (UK,79/6).

birdänigä: birdenbire, aniden, ansızın.

Uning ätråfidä äylänib yürädiyu ämmå / tutḳıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz åyåġı (UK,73/22).

birgä: beraber, birlikte.

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåġımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/5).

birgäläş- birlikte, beraber.

Birgäläşib cävåb yåzämiz / men äytib turämän siz yåzäsiz (UK,80/9).

birinçi bår: ilk kez, ilk defe.

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ḳålgänini päyḳay båşläsä ḳılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/17).

bitir- 1. mezun olmak.

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / İlgäriläri u birårvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıḳḳan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oḳıtuvçi ḳız kursdåşigä (UK,67/28).

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ḳatiy bir ifådä kördiyü (UK,71/3).

2.bitirmek, bitire bilmek.

Ḳıynälib bitirålmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ḳoyäsiz şunaḳa işläysizki özingiz häm råhät ḳıläsiz (UK,64/7).

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/10).

Ekänini eşitgändi u kitåbni bitirmägunçä biråntä / tåmoşä körmäslik biråntä kitåb oḳımäslikkä ḳarår ḳılgän edi (UK,76/29).

bitiriş keçäsi: mezuniyet gecesi.

Mänä şu ġaläti bålä ḳålgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Baḫtiyår degän bålä (UK,71/30).

bitmäy keläyåtgän: bitmeyen.

Toldirä båşlägän u köpdän buyån bitmäy keläyåtgän yäräsigä / endi mälhäm tåpgändäy edi (UK,70/3).

bittä: tek, bir, bir tane.

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ḳılib örgän ḳız bäländ poşnalärini täḳıllätib ötib (UK,70/19).

Keçä sen bilän körişgän bugün båşḳasi bilän uçräşädi / Yåzuvçining ḫåtini bittä bolmäydi (UK,75/8).

bol- olmak.

Boldi dedi u yälinib keyin bir ḳolini ḳoyib / yubårdidä beiḫtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK,69/19).

Vaḳtingizni åldimmi / nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

Häräkät ḳıldi baḫtli boling Hilålä / Hilålä u tåmångä sälginä egilgändek işånçsiz bir ḳadäm ḳoygändek boldi (UK,83/6).

Ḳız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi / negä işånmäydi (UK,80/3).

Ḳayåḳdän biläy dedi Hilålä boşäşib men Märät / Äzizåv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/16).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

Yäpråḳläri çıråḳlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaḳayoḳdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/12).

Men häm bilålmäy ķıynälyäpmändä bälki ḫazån bolgän ümrini oyläyåtgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/16).

Men väzir bolsäm uning iltimåsigä därråv ḫop / derdim çiråyli ä (UK,60/25).

Hilåläni birinçi märtä öpgän tirnåġıning uçidän / peşånäsigäçä öpib çıķķan sen bölmäsäng özimni (UK,71/32).

Boldi dedi u külgi äräläş ķıyķırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ķattıķråķ silkitä båşlädi (UK,69/11).

Båsgän soķmåķlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ķahrämånläri (UK,73/19).

Ķåġåz ķäräläşdän båşķa närsäni bilmäydi / keçä ķanäkä boldi dedi u paltoni kåġåzgä örärkän (UK,74/30).

Boş edi täşķaridä hävå bulut bolgäni uçün åķiş / ķandillär ertäläbdän yoķıb ķoyilibdi Zämirä uning (UK,74/15).

Hilålä tüşünmädi / hämmäsini içingizdän toķıb çıķaräsizmi bolmäsä (UK,63/16).

Nimä ķıläy bölmäsä dedi ķız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/7).

Keçä sen bilän körişgän bugün båşķasi bilän uçräşädi / yåzuvçining ḫåtini bittä bolmäydi (UK,75/8).

Ehtiyåt bol yåzüvçining muḫlisi köp bolädi deb ķoyär edi / Hilålä pärvå ķılmädi u yåzuvçilär gözällikni (UK,61/15).

Ḫorsinib men heç ķaçån biråvni ķäräläb biråvni / åķlämäymän turmuşdä faķat åk faķat ķärä boyåķ bolädi (UK,68/20).

Yåmġır hämån şiväläb yåġär Märät endi plaş låy / bolgänini uni Hilälägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ķıynälärdi (UK,81/24).

Yåmġır hämån şiväläb yåġär Märät endi plaş låy / bolgänini uni Hilälägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ķıynälärdi (UK,81/24).

Boyåķläri köp ekänini yåzgän edi / yåzuvçi ḫålis bolişi keräk Hilålä dedi u (UK,68/18).

İnstitutimizdä uçräşuv bolgänidän keyin häm bir ķız Märät Äzizåvgä ḫat / yåzäverib esi ketgän edi (UK,75/9).

Ķålgän sepkildår yüzi hämån låvilläb yånär edi / Märät Äzizåv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK,60/10).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ķaytib / ilhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/4).

Oyläydi hättå siz äytäyåtgän yåmånlärni häm tüşünişgä / häräkät ḳılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm påk boläḍiku (UK,66/18).

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳråḳ silkitä båşlädi (UK,69/11).

Sıġmäy tipirläb ketganini his ḳıläsız ḳandäydır / sehirli nåtäniş ålämgä kirib ḳålgändek boläsiz (UK,73/2).

U bu ålämgä kiriş uçün Rimning tengdåşi bolgän / Äfrosiyobni ḳariçmä ḳariç kezib çıḳdi Ortä Åsiyådä (UK,73/15).

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ḳız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ḳılib (UK,76/22).

Märät göşäkni ḳoydidä çiråḳni yoḳdi / Hilålä kütib ḳålädigän boldidä deb oylädi köngli ġaş bolib (UK,78/12).

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

Teatrgä bårgändäçi kütübḫånä åldidä körişgänimizdäçi / müzeygä bårmåḳçi bolgänimizdäçi(UK,81/16).

böl- bölmek, kesmek.

Kitåb yåzäsizlär hämmä sizlärni maḳtäydi / ilhåmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/26).

boläcäk: gelecek.

Båsgän soḳmåḳlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / Bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ḳahrämånläri (UK,73/20).

bolib çıḳ- çıkmak.

Köp ḳahrämånlär täḳdiri özi båşdä / oylägänidän özgäçåråḳ bolib çıḳdi (UK,77/14).

bolib ḳål- olmak, olduğu durumu sürdürmek, korumak.

Sizning ḳızläringiz köp / bugün şunaḳa bolib ḳåldidä nimä ḳıläy (UK,81/10).

Sekin piçirlädi / köp såġınädigän bolib ḳåldım Hilålä (UK,69/26).

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

Emäs gödäkdek såddä bolib ḳålgän edi (UK,66/31).

Märät bu ḳızni çindän häm köp såġınädigän bolib / ḳålgän edi Hilålä uning ḳalbidägi såvuḳ bir boşlıḳni (UK,70/2).

Karavotdän säkräb turdidä ķoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ķålgän pästäk şiftigä ķåġåz (UK,73/8).

Ķålgän ķalbining nürli bir pärçäsıgä äyläŋgän mänä şu ķız ungä tänä ķılsä (UK,82/17).

İlgäriläri Hilålä Zämiräning häzillärigä pärvå ķılmäsä häm / bårä bårä cähli çıķädigän bolib ķålgändi (UK,75/12).

Öcär incıķ bolib ķålişini bilgäni uçün şärpäläy / silcib çıķıb ketdi (UK,74/7).

bölmägän gäp: boş laf; gereksiz, yararsız bir biçimde konuşma.

Bölmägän gäp / Märät ķolini şärttä tüşirdidä såvuķķınä gäpirdi (UK,79/15).

bolmäsä:1. aksi takdirde, yoksa.

Bolmäsä mendän keçä ķåling / Märät hämån båşini ķuyi sålib turär asfalt (UK,82/3).

2.olmak, olmazsa.

Hilålä küldi / ägär oşä kışlåķdä äyålni tüşünädigän ådäm bolmäsäçi (UK,67/12).

böpti: tamam, olur, peki.

Märät bir zum oygä tåldi / bopti dedi nihåyät faķat külmäysiz küz häķıdä (UK,65/4).

Yaḫşi körädi deb köp eşitgän şundåķ ekän böptidä / Hilålä çiråyli ķız (UK,61/17).

böş: boş.

Boş edi täşķaridä hävå bulut bolgäni uçün åķiş / ķandillär ertäläbdän yoķıb ķoyilibdi Zämirä uning (UK,74/15).

Keling Hilålä åvåzi titräb sälåm berdi / Märät böş stullärgä ķaräb sorädi (UK,61/30).

boşäş- gevşemek.

Ķayåķdän biläy dedi Hilålä boşäşib men Märät / Äzizåv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/15).

boşät- boşaltmak, bırakmak.

Boşätdi här håldä siz yigit tåmånini ålgänsiz / kättä kättä åynälärdän nur såçilib turgän tramvay (UK,68/23).

boşlıķ: boşluk.

Märät bu ķızni çindän häm köp såğınädigän bolib / ķålgän edi Hilålä uning ķalbidägi såvuķ bir boşlıķni (UK,70/2).

boyåķ: boya, renk

Ḫorsinib men heç ḳaçån birâvni ḳâräläb birâvni åḳlämäymän turmuşdä faḳat åk faḳat ḳârä boyåḳ bolädi (UK,68/20).

Boyåḳläri köp ekänini yâzgän edi / yâzuvçi ḫâlis bolişi keräk Hilâlä dedi u (UK,68/17).

böylä- boyunca.

Men häm Märät şärttä burildidä pâyåndâz / böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi ḫânä ortäsigä (UK,59/30).

boysundur- boyun eğdirmek.

Siz erni himâyä ḳılib ḫâtinini ḳârälägänsiz er hâtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bâr ḳışlâḳ erning (UK,68/12).

bugün: bugün.

Ämmâ bugün ḳabul yoḳ / çârşänbä küni keläsiz (UK,59/15).

Sezib ḫâḫläsängiz bugünâḳ tüşüntirişgä / häräkät ḳılämän keçḳurun sâät âltidä änḫâr köprigi (UK,62/25).

Uning ätrâfidä äylänib yürädiyu ämmâ / tutḳıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz âyâġı (UK,73/22).

Keçä sen bilän körişgän bugün bâşḳasi bilän uçräşädi / yâzuvçining ḫâtini bittä bolmäydi (UK,75/7).

Bugün teatrgä tüşmäymiz / Hilâläning köngli bir ḳaḳib tüşdi (UK,76/19).

Bugün sen bilän körişädi ertägä bâşḳasi bilän / ketämiz Märät uni ḳoltiḳläb âldidä trâlleybus bekätigä bâşlädi (UK,77/5).

Sizning ḳızläringiz köp / bugün şunaḳa bolib ḳâldidä nimä ḳıläy (UK,81/10).

buklâġlik: bükülmüş, kıvırılmış.

U sumkasini titkiläb buklâġlik gazeta çıḳardi / yâzuvçining ḳanäkä âdämligini yâzgänidän bilsä bolädi (UK,75/17).

bulut: bulut.

Boş edi täşḳaridä hâvâ bulut bolgäni uçün åḳiş / ḳandillär ertäläbdän yoḳıb ḳoyilibdi Zämirä uning (UK,74/15).

Sämâdä bulutlär pâdäsi / gâhidä yâş tökib ötärlär (UK,65/9).

bunaḳa: bunun gibi.

Oġlining âdätlärigä ällaḳaçân könikib ketgän edi / ötib däm âl demâḳçi boldiyu bunaḳa päytlärdä uning (UK,74/6).

bundäy: böyle, bu şekilde.

Hilâlä bundäy cävâbni kutmägän edi / u Märätning yälinişini ḫâhlärdi (UK,82/1).

buni: bunu.

Buni men häl ḳılâlmäymän / ådämlär oḳımäy yilläb dökângä çäng bâsib yâtädigän (UK,58/9).

Ḳız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrân pirpirätdi negä işânmäydi (UK,80/3).

burçäk: köşe.

Bâşḳa tâmângä ḳaräb otirgänini körib häyrân ḳâldı / on ḳadämçä näridä ḳârângı burçäkdä yelkäläri (UK,72/6).

burib âl- çevirmek, yönünü değiştirmek.

Ḳız yüzini deräzä tâmângä burib âldi / bir birimizni yaḫşi körärdik (UK,79/3).

buril- Dönmek.

Men häm Märät şärttä burildidä pâyândâz / böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi ḫânä ortäsigä (UK,59/29).

Âtı Hilâlä ekändä deb oylädi Märät ämmâ / kâtibä tâmângä burilib ḳarämädi eşikni âhistä yâpib (UK,60/4).

Ḫuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ḳarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/24).

Anıḳligini bilib keskin burildidä çıḳıb ketdi / ulär änḫâr yoḳaläb bârişär edi suv cimginä âḳar (UK,62/29).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyâtgän edi Hilâläning könglidä (UK,62/6).

Kino yoḳdimi dedi Hilâlä yelkäsi oşä burilib ḳaräb u näfis puşti räng jempir kiyib âlgän sâçini (UK,67/1).

Yaḫşi ḳız ekänmi / Märät burilib ḳarädiyu Hilâläning özidän köz üzmäy (UK,70/30).

Ḫayr Hilâlä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çâpib ketdi (UK,81/1).

Hilâlä şärttä burilib ḳarädi uning solġın yüzidän yâmġırmi köz yâşimi âḳıb tüşär edi (UK,81/7).

U keskin burildidä çirâḳ nuridä yältiräb yâtgän ḫälḳâb üstidän säkräb ötdi Näriräḳḳa bârib ḳayrilib ḳarädi (UK,82/29).

bütün: bütün. tüm.

Etdi bir äyâlning eridän äcirälişini âḳläş uçün bütün / ḳışlâḳ ählini ḳâp ḳârägä çıḳariş şärtmikin (UK,67/9).

bütün båşli: tüm, hepsi, bütün.

Nähåtki Märät ḫuddi käsbdåşläri bilän / bähsläşäyåtgändek ḳızişib ketdi nähåtki bütün båşli (UK,67/14).

bütünläy: tamamen, büsbütün.

Yoġe men bütünläy båşḳa närsäni oyläyåtgändim / Märät äkä dedi Hilålä şubhäli åhängdä (UK,71/1).

Ämmå Märät öpmädi häm yålvårmädi häm / Hilålä sekin közlärini åçdiyu Märätning bütünläy (UK,72/4).

buyån: beri, bu yana, itibaren.

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

Yürägi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (UK,62/20).

Toldirä båşlägän u köpdän buyån bitmäy keläyåtgän yäräsigä / endi mälhäm tåpgändäy edi (UK,70/3).

Märät köpdän buyån änä oşä åläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġånib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/3).

Buyån anıḳ täsävvur ḳılålmäy yürgän ålämni közgüdek / rävşän kördi (UK,73/5).

Bu özi ḳaçåndän buyån årzu ḳılib yürgän toḳ kul räng palto edi / ḳayoḳdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/23).

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färḳıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK,77/11).

Märät köpdän büyån şu gäplärni oyläb yürärdı / mänä yänä bir misål (UK,79/29).

cäcci: ufak, minik (daha çok çocuklar için kullanılır.).

Ḳåḳılgän ḫånägä ötdi titråḳ ḳolläri bilän çiråḳni / yoḳdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ḳarşisigä (UK,73/10).

cähli çık- sinirlenmek, kızmak.

İlgäriläri Hilålä Zämiräning häzillärigä pärvå ḳılmäsä häm / bårä bårä cähli çıḳädigän bolib ḳålgändi (UK,75/12).

cäncäl ḳıl- kavga etmek.

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ḳız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ḳılib (UK,76/22).

cäränglä- yankılanmak.

Båġ üstidä Märätning külgisi cärängläb äks sädå berdi (UK,63/33).

Tört kündirki keçä künduz ḳulâġı âstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/6).

cävâb: cevap.

Birgäläşib cävâb yâzämiz / men äytib turämän siz yâzäsiz (UK,80/9).

Hilâlä bundäy cävâbni kutmägän edi / u Märätning yälinişini ḫâhlärdi (UK,82/1).

cây: yer, yerine.

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cây igä keldi / hikâyägä yaḫşi detal deb oylädi Märät (UK,70/27).

Göşäk uzâḳ vaḳt cimib ḳâldıdä yıġı âvâzi eşitildi / Märät häyrân bolib cây igä otirib ḳâldı (UK,78/4).

Ḳalbining eng çuḳur cây idägi häm älämli häm sâġınç / tuyġu yänä tuġyân urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/5).

câzibäli: cazibeli, alımlı.

Câzibäli bir ot pârläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/3).

Âz rängsiz ämmâ câzibäli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/7).

ciddiyläş- ciddileşmek.

Tez âsân mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gâhâ oyläb yilläb (UK,64/6).

cilmäy- gülümsemek.

Ḳız kitâbdän bâş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḫräsi tınıḳ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Ḳız kitâbdän bâş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḫräsi tınıḳ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/2).

Dâmlä bârmilär / Ḳâbil Ḳâdiråviç şu yerdälär ḳız yänä cilmäydi (UK,59/14).

Märät ḳızning şubhälänäyâtgänini körib cilmäydi / Ḳız ḳâşini çimirib sâvuḳḳınä sorädi (UK,59/23).

Yüzläri lâvilläb yânäyâtgänini päyḳab beihtiyâr cilmäydi / mümkünmi Märät ḫuddi oşä kündägidek âḳ (UK,61/25).

Negädir unutişigä häräkät ḳılgänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilâlä (UK,62/21).

Märät tağın sınıḳ cilmäydi / yâmân âdäm siz häli yâzuvçilärgä mäzzä kitâbini (UK,66/13).

Şungä oḫşäş vâḳeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ḫâtinni emäs erni himâyä ḳılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/22).

Bårdidä pästäk ärġuvån såyäsidä tohtädi Märät uning / çehräsini anıḳ körmäsä häm cilmäyäyåtgänini bilib turärdi (UK,67/26).

Şåd edi / äytdimku dedi Hilålä hämån cilmäyib (UK,68/10).

Yaḫşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi /heç tüşünålmäymän bu båläni (UK,75/1).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilålä trålleybusgä çıḳıb ketdi (UK,77/7).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/27).

cilmäyib tur- gülümsemek, gülümseme ifadesinde olmak.

Zämirä cilmäyib turib uf tårtdi / ortåġım beçårä (UK,75/5).

cim: sessizce, usulca, konuşmadan, suskun şekilde.

Anıḳligini bilib keskin burildidä çıḳıb ketdi / ulär änḫår yoḳaläb bårişär edi suv cimginä åḳar (UK,62/30).

Biråntä ådäm tåpilmäsä / Hilålä bir näfäs cim bårdidä håzirginä ekrändä (UK,67/18).

cimcit: sakin, sessiz.

Yaḫşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä ḳah ḳah urib külib yubårdi cimcit (UK,63/32).

cimib kål- sessiz kalmak, suskun olmak, susmak.

Märät cimib ḳåldı / dävåmiçi sorädi Hilålä (UK,66/1).

Göşäk uzåḳ vaḳt cimib ḳåldıdä yıġı åvåzi eşitildi / Märät häyrån bolib çåyigä otirib ḳåldı (UK,78/3).

Men därs täyyårlägäni uning yåtåḳḫånäsigä bårib turärdim / ḳız cimib ḳåldıdä birdän höngräb yubårdi (UK,79/6).

cönäb ket- yola çıkmak, yola düşmek.

Erining ḳişlåġıgä cönäb ketädi ämmå ḳışlåḳ / häyåtigä könikålmäy eridän häm sevgisidän häm våz keçib (UK,68/1).

cüdä: çok.

Sirliråḳ gäp kütär edi / şu yerni cüdä yaḫşi körämän dedi Märät oyçän (UK,64/16).

cüncik- titremek.

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ḳısib yåmġırdän / cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/16).

cuvån: genç evli kadın; genç boşanmış veya dul kalmış, kadın; kız/bekar kadın bekaretini kaybetmiştir.

Ulärning ḫärräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / bäläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåğı (UK,70/15).

çål: ihtiyar, yaşlı adam.

Biläsizmi şu çål nimäni oyläyäpti / Hilålä icirġanib båş çäyḳadi (UK,72/11).

Hilåläning iyägidän tutib turär ämmå çåldän közini uzmäs edi / u Hilåläning özigä ḳaräyåtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/9).

Turtib çıḳḳan bir çål hässäsining uçi bilän ärıḳçägä / tolib ḳålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/7).

Bir ḳarasäng çållärgä oḫşäydi bir ḳaräsäng yåş bålägä äylänib ḳålädi / yängi hikåyägä ḳahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/3).

çälġib ket: dikkati dağılmak.

Fikri çälġib ketişdän ḳorḳardi / işim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/31).

çäng: toz.

Buni men häl ḳılålmäymän / ådämlär oḳımäy yilläb dökångä çäng båsib yåtädigän (UK,58/10).

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/18).

çängällä- kavramak, (avucuyla) tutmak.

U käfti bilän peşånäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä ḳılmåḳçisiz (UK,79/11).

çåp- koşmak, hızlıca gitmek.

Ḫayr Hilålä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çåpib ketdi (UK,81/2).

U yänä çåpib ketdi / Märät egilib plaşni åldi (UK,81/17).

çarḫ urm- sürekli dönüp durmak.

Şunçälik köp çarḫ urmägän edi u tång åtişiyü keç kirişini heç ḳaçån şunçälik årzıḳıb kutmägändi årä çårä (UK,61/11).

çårpåyä: uyumak veya oturmak için yapılmış büyük yer.

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåḳ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/27).

çårşänbä: çarşamba.

Ämmå bugün ḳabul yoḳ / çårşänbä küni keläsiz (UK,59/16).

Köz üzmäy duşänbädä häm ḳabul bår edi ku / çårşänbä degän kün Hilåläning ḫayålidä heç ḳaçån (UK,61/10).

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråḳläridän (UK,61/7).

çätåḳ: sorun, karışıklık.

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

çåynäk: çaydanlık.

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/9).

çehrä: yüz, surat.

Ḳız kitåbdän båş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḫräsi tınıḳ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/2).

Märät taḳḳa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / neån lämpälär nuri åstidä ḳızning çehräsi bir (UK,63/6).

İçidä äylänä båşlädi Uning köz ongidä fäkät Märätning / çehräsi ḳåldı (UK,69/18).

Bårdidä pästäk ärġuvån såyäsidä tohtädi Märät uning / çehräsini anıḳ körmäsä häm cilmäyäyåtgänini bilib turärdi (UK,67/26).

Tepägä kötärilyåtgänidä Märätning ḳåräçä çehräsini / şäbädädän peşånäsigä yåyilib tüşgän såçlärini (UK,69/5).

Bilän Märätning ḳalbigä kirib keldi Märät ulärning / çehräsidägi här bir tükigäçä könglidägi här bir niyätigäçä (UK,73/24).

çek- içmek, tutun veya sigara.

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

Nåmusning ḳadrini munçä ärzånläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezġıläb çekdi (UK,79/28).

çekkä: kenar, köşe, uç; bir uzaklığın son noktası.

Men röyḫatgä yåzib ḳåyämän / u kitåbçäni stol çekkäsigä ḳoydidä ḳaläm ḳåġåz åldi (UK,59/18).

ḳız divanning bir çekkäsigä åmånät otirdidä / ḳızärib ketgän közläri bilän ungä ḳaräb ḳoydi (UK,78/19).

çet: kenar.

Ķabulḫånä eşigidän yuķårigäçä güldår päyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ķatår ķatår stullär (UK,58/18).

Şu tåpdä uning közläri ķızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuķur çuķur (UK,76/26).

Yüräginіng bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uning ketidän yügürdi / båġ çetidä yetib ålib ķolidän tutdi (UK,81/22).

çet el: yabancı ülke, yurtdışı.

Mening nävbätim keldimi / Ķåbil Ķådiråviç çet elgä ketdilär dedi Hilålä (UK,62/2).

çık- 1. çıkmak, içeriden dışarıya varmak, gitmek.

Bår ḫånänggä çıķ / Zämirä ķarsäk çälib külib yubårdı (UK,60/29).

Anıķligini bilib keskin burildidä çıķıb ketdi / ulär änḫår yoķaläb bårişär edi suv cimginä åķar (UK,62/29).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilålä trålleybusgä çıķıb ketdi (UK,77/8).

Keçgä yaķın Hilålägä ķöngıråķ ķılib körişişni iltimås ķıldi / u endi plaşni kiyib çıķıb ketäyåtgän edi ķöngıråķ ciringläb ķåldı (UK,77/28).

2. niteliği sonradan anlaşılmak.

Bäribir näticä çıķmädi / väzirgä uçräşing dedi direktår (UK,58/7).

3. yayımlanmak: kitap dergi veya gazetede herhangi bir eserin basılması.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıķış keräk edi (UK,58/2).

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıķķan ķıssäsi edi / ilgäriläri u biråvning ķolidä körib ķålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıķķan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oķıtuvçi ķız kursdåşigä (UK,67/27).

4.bir yere ulaşmak, varmak.

Däm åliş küni bizlär päḫtägä çıķamiz dedi / Hilålä işḫånädägi yängilikni esläb (UK,64/19).

5. binmek.

Här gäl samolyotgä çıķışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ķäyoķķa bårämiz (UK,70/9).

çıkar-

1.çıkarmak; edinmek, ortaya koymak.

U sumkasini titkiläb buklâğlik gazeta çıḳardi / Yâzuvçining ḳanäkä âdämligini yâzgänidän bilsä bolädi (UK,75/17).

2.gibi göstermek, bir davranış yüklemek:

Etdi bir äyâlning eridän äcirälişini âḳläş uçün bütün / ḳışlâḳ ählini ḳâp ḳârägä çıḳariş şärtmikin (UK,67/10).

çıḳarib täşlä- çıkarmak, ayırmak.

Direktâr näşriyât recäsidän çıḳarib täşläbdi / Ḳâğâz yetişmäyäpti dedi u nâçâr ḳıyâfädä (UK,58/3).

çıḳıb bâr- çıkmak, bir yerden başka bir yere gitmek.

Kitâblärni çıḳarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ḳavätgä väzirlikkä çıḳıb bârärkän tağın ḳâğâz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

çıḳıb ket- çıkmak, bir yerden başka bir yere gitmek.

Çıḳıb ketdi / kim u Zämirä dedi Hilâlä hâzirginä yâpilgän (UK,60/5).

öcär incıḳ bolib ḳâlişini bilgäni uçün şärpäläy / silcib çıḳıb ketdi (UK,74/8).

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztirâb degän hikâyäsi bâsilibdi Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilâlä hikâyäni şâşilib oḳıy bâşlädi (UK,75/22).

çil çil bolib ket- parça parça olmak, parçalanmak.

Bilän yolkadä yâtgän tâşni tepdi tâş çilip etib suvgä tüşdi / änḫârdägi çirâḳlär märcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/26).

çilip et- tap etmek.

Bilän yolkadä yâtgän tâşni tepdi tâş çilip etib suvgä tüşdi / Änḫârdägi çirâḳlär märcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

çimir- çatmak, kaldırmak.

Märät ḳızning şubhälänäyâtgänini körib cilmäydi / ḳız ḳâşini çimirib sâvuḳḳınä sorädi (UK,59/24).

çinâr: çınar.

Negä çârşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / ârtidä âhistä silkinib turgän särğış çinâr yäpräḳläridän (UK,61/8).

Ḳaysidir çinâr şâḫıdä mudrâḳḳa ketgän ḳuşlär guv / etib ḳârâṅğı âsmângä kötärildi (UK,64/1).

çindän: gerçekten, sahiden.

Ḳaräb ḳâlärkän bälki çindän häm täräfgärçilik / ḳılgändirmän bälki nohaḳdirmän (UK,68/29).

Märät bu ḳızni çindän häm köp sâğınädigän bolib / ḳâlgän edi Hilâlä uning ḳalbidägi sâvuḳ bir boşlıḳni (UK,70/1).

Äfişä âldidä turärdi ḫuddi âḳḳuşgä oḫşäydi / deb oyläydi u Hilâläning ḳolini ḳısärkän çindän häm (UK,76/14).

Ḳılmägänini endi oyläy bâşlädi / tähririyätdä çindän häm iş tâplänib ḳâlgän ekän (UK,77/24).

Nähâtki u çindän häm faḳat özini oyläyâtgän bolsä / u şu küngäçä birân märtä dürüstrâḳ oyläb körmägän (UK,82/11).

çırâḳ: ışık, lamba.

Ḳızning könglidä umid çırâġı yärḳ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

Ḳâp ḳârä tolḳınlär üstidä ḳırġâḳdägi çirâḳlär şâdäsining (UK,62/31).

Bilän yolkadä yâtgän tâşni tepdi tâş çilip etib suvgä tüşdi / Änḫârdägi çirâḳlär märcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/26).

Kizġış çirâḳ yânib turgän simyâġâç tägidägi härrakḳa otirişdi / Hilâlä ungä zimdän ḳaräb ḳoydi Märät âyâḳlärini (UK,64/9).

U keskin burildidä çirâḳ nuridä yältiräb yâtgän ḫälḳâb üstidän säkräb ötdi Näriråḳḳa bârib ḳayrilib ḳarädi (UK,82/29).

Ḳâḳılgän ḫânägä ötdi titrâḳ ḳolläri bilän çirâḳni yoḳdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ḳarşisigä (UK,73/9).

Märät göşäkni ḳoydidä çirâḳni yoḳdi Hilâlä kütib ḳâlädigän boldidä deb oylädi köngli ġaş bolib (UK,78/11).

Yäprâḳläri çırâḳlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaḳayoḳdä ḫazân tutäyâtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/11).

Plaş kiymägän ekän u ḳâp ḳârä yolkädä yâmġırdän / yältıräb yâtgän çırâḳ nurlärini bâsıb yügürüb bârdidä (UK,80/18).

çirayli: güzel, hoş.

Çiråyli ḳız ekän deb oylädi Märät güldâr pâyândâzdän / äväyläb yürib bârârkän nimägädir ḳabulḫânädä (UK,59/5).

Dâim çiråyli ḳızlär işläydi şu päyt u ḳızning / ḳolidägi kitâbni tänib ḳâldi zängâri muḳâväsidän tänidi (UK,59/7).

Men väzir bolsäm uning iltimâsigä därrâv ḫop / derdim çiråyli ä (UK,60/26).

Yaḫşi körädi deb köp eşitgän şundâḳ ekän böptidä / Hilâlä çiråyli ḳız (UK,61/18).

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / Çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK,62/10).

çiråyli kılib: güzelce, adamakıllı, iyice, bir iyice, dikkat ederek, özenerek.

Oşä küni u özigä årå berdi såçini çiråyli ḳılib / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/19).

çirsillätib çoġ säçrät- elektrikten çıkan ses, kıvılcım saçmak.

Kim bilsin deb oylädi Märät yåylärdän çirsillätib çoġ säçrätib ketäyåtgän trämväy ketidän (UK,68/28).

çirt yumib ål- hemen, çabucak kapatmak.

U käfti bilän ḳızning iyägini kötärib özigä ḳarätdi Hilålä / Hilålä közlärini çirt yumib åldi uning ḳalbi titiräb (UK,71/26).

çizikçä: çizgi, küçük çizgi.

Çizikçälär päydå bolgänini päyḳadi / Märät yängi spektakl häm Äfråsiyåb täriḫi mävzusidä (UK,76/27).

çöçi- ürkmek, korkmak.

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/3).

çöntäk: cep.

Ḳız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi *(UK,79/1).*

çukur: çukur.

Şu tåpdä uning közläri ḳızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuḳur çuḳur (UK,76/26).

Şu tåpdä uning közläri ḳızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuḳur çuḳur (UK,76/26).

Häydälibdi Märät çuḳur ḫorsindi älbättä äyb / faḳat räisdä emäs (UK,66/9).

Vätäni bolsä şähär håtining vätäni emäsmi / Märät båşini ḳuyi sålgänçä bärärkän çuḳur häyålgä (UK,68/14).

Ḳalbining eng çuḳur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/5).

Hilåläning ḳadäm tåvuşläri tez uzåḳläşib bårärdi / şundäginä u bu ḳızni sevib ḳålgänini çuḳur his etdi (UK,81/20).

Ḳılişni çuḳur his etdi / Hilålä dedi ḳızning közlärigä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib (UK,82/23).

dädä: baba, babasına.

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ḳız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ḳılib (UK,76/22).

däfätän: 1.birdenbire aniden, 2. en başta, ilk önce

Otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/32).

dåim: daima, her zaman, hep.

Dåim çiråyli ḳızlär işläydi şu päyt u ḳızning / ḳolidägi kitåbni tänib ḳåldi zängåri muḳåväsidän tänidi (UK,59/7).

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni / yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/19).

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳåniḳmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK,68/31).

Yerning ḳadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ḳadäm uzulsäk såġınib ḳålämiz (UK,70/7).

dakika: dakika, bir saatlik zaman diliminin altmışta biri.

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ḳaräb ålib / on beş daḳiḳa ḳålibdi (UK,78/6).

dälä: tarla, ekili alan.

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänḳıd ḳılgän ekän işdän (UK,66/7).

Turmuşgä çıkädiyü dälä häyåtining romantikasigä berilib (UK,67/29).

däm ål- dinlenmek.

Oġlining ådätlärigä ällaḳaçån könikib ketgän edi / ötib däm ål demåḳçi boldiyu bunaḳa päytlärdä uning (UK,74/6).

däm åliş küni: tatil günü, hafta sonu.

Däm åliş küni bizlär päḫtägä çıḳamiz dedi / Hilålä işḫånädägi yängilikni esläb (UK,64/19).

dåmlä: öğretmen, hoca.

Dåmlä bårmilär / Ḳåbil Ḳådiråviç şu yerdälär ḳız yänä cilmäydi (UK,59/13).

daraḫt: ağaç.

Ärġamçi uçmåḳdä mezånlär / daraḫtlär tökmişlär åḫårin (UK,65/14).

körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ḳuyåş båtib ketgän ufḳdä / yånib turgän şäfäḳ hırä bir tumänlik (UK,69/15).

båsgänçä sekin sekin yürib ketdi / Hämån yåmġır sävälär daraḫtlärning särġäygän (UK,83/10).

därd: dert, kaygı, sorun.

Yåzib yüräverädi dedingiz faḳat özining därdini / yåzgän ådäm yåzuvçi emäs ävvälå båşḳalärining därdini (UK,66/15).

Yåzib yüräverädi dedingiz faḳat özining därdini / yåzgän ådäm yåzuvçi emäs ävvälå båşḳalärining därdini (UK,66/16).

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/18).

därpärdä: şeffaf, süslü perde.

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızġış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/21).

därråv: hemen, anında.

Men väzir bolsäm uning iltimåsigä därråv ḫop / derdim çiråyli ä (UK,60/25).

därs: ders, eğitim.

Men därs täyyårlägäni uning yåtåḳḫånäsigä bårib turärdim / ḳız cimib ḳåldıdä birdän höngräb yubårdi (UK,79/5).

däşnåm: azarlama, kınama.

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmå u pärvå ḳılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/2).

dävå: iddia.

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/17).

dävåm: devam, süresince.

Dävåmi yoḳ Märät ḳandäydir sinıḳ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/3).

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/8).

Märät cimib ḳåldı / Dävåmiçi sorädi Hilålä (UK,66/2).

Siz yaḫşi ålicänåb ådämsiz / Märät gäpning dävåmini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/28).

Şu künlär dävåmidä Hilålä bilän häm dürüstråḳ / gäpläşmägänini ḳız undän ḳaçåndir negädir räncib (UK,77/19).

dåvdir: çılgın, çatlak.

Ulär mendek dåvdirni yoḳtirişmädi / Hilålä båşini ḳuyi sålgänçä otirär iztiråb (UK,71/19).

dävr: devir, zaman.

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ḳılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/23).

däzmållä- ütülenmek.

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

de- demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

Direktår näşriyåt recäsidän çıḳarib täşläbdi / Ḳåġåz yetişmäyäpti dedi u nåçår ḳıyåfädä (UK,58/4).

Bäribir näticä çıḳmädi / Väzirgä uçräşing dedi direktår (UK,58/8).

Kitåblärni çıḳarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ḳavätgä väzirlikkä çıḳıb bårärkän tağın ḳåġåz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / Mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütḳiçini ḳoyib yubårmäy (UK,58/24).

Cåzibäli bir ot pårläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/4).

Käsbingiz bårmi / bår dedi Märät keyin iymänib äytdi yåzuvçi yåş yåzuvçi (UK,59/26).

Çıḳıb ketdi / kim u Zämirä dedi Hilålä håzirginä yåpilgän (UK,60/6).

Ḳayåḳdän biläy dedi Hilålä boşäşib men Märät / Äzizåv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/15).

Men väzir bolsäm uning iltimåsigä därråv ḫop / derdim çiråyli ä (UK,60/26).

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråḳläridän (UK,61/7).

Köz üzmäy duşänbädä häm ḳabul bår edi ku / çårşänbä degän kün Hilåläning ḫayålidä heç ḳaçån (UK,61/10).

Mening nävbätim keldimi / Ḳåbil Ḳådiråviç çet elgä ketdilär dedi Hilålä (UK,62/2).

Ällaḳandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåḳçimisiz dedi ḳızning közlärigä (UK,62/8).

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ḳızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

Bäri bir tüşünålmäymän / yaḫşi dedi Märät uning körişgisi kelib turgänini (UK,62/24).

Hilålä bäribir tüşünmädi / siz yåzuvçilärgä mäzzä dedi oylänib ilhåm kelgändä (UK,63/24).

Kitåb yåzäsizlär hämmä sizlärni maḳtäydi / İlhåmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/26).

Yänä älläniмälär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/29).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ḳaytib / ilhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/3).

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/5).

Sirliråḳ gäp kütär edi / şu yerni cüdä yaḫşi körämän dedi Märät oyçän (UK,64/16).

Däm åliş küni bizlär päḫtägä çıḳamiz dedi / Hilålä işḫånädägi yängilikni esläb (UK,64/19).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

Ötädi deyişädi siz häm şer yåzgänmisiz / Yåzgänmän häliyäm yåzämän özim uçün (UK,64/25).

Märät bir zum oygä tåldi / bopti dedi nihåyät faḳat külmäysiz küz häḳıdä (UK,65/4).

Yåzib yüräverädi dedingiz faḳat özining därdini / yåzgän ådäm yåzuvçi emäs ävvälå båşḳalärining därdini (UK,66/15).

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyḳab / köprikdän ötib ketişyåtgänidä Märät päncärägä (UK,66/21).

Suyänib toḫtäb ḳåldı / änä siz dedi bålälärçä ḫuşçaḳçaḳ åhängdä (UK,66/24).

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / ḳalḳib turgän ingiçkä åyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/27).

Kino yoḳdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ḳaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/1).

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/7).

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkån båriçä / såvuḳḳån gäpirişgä urinib keyin sekin Hilåläni (UK,68/5).

Şåd edi / äytdimku dedi Hilålä hämån cilmäyib (UK,68/10).

Boyåķläri köp ekänini yåzgän edi / yåzuvçi ḫålis bolişi keräk Hilålä dedi u (UK,68/18).

Degän gäp yålġån / bilmädim Hilålä biläġini uning käftidän (UK,68/21).

Bekätgä kelib tohtädi / ḫäyr dedi Hilålä Märätning ķolini ķısib (UK,68/26).

Boldi dedi u külgi äräläş ķıyķırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ķattıķråķ silkitä båşlädi (UK,69/11).

Boldi dedi u yälinib keyin bir ķolini ķoyib / yubårdidä beiḫtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK,69/19).

Yerning ķadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ķadäm uzulsäk såġınib ķålämiz (UK,70/7).

Yoġe men bütünläy båşķa närsäni oyläyåtgändim / Märät äkä dedi Hilålä şubhäli åhängdä (UK,71/2).

Dedi u ilåci båriçä ḫåtircäm gäpirişgä urinib hä / yaḫşi körgänmän (UK,71/11).

Mänä şu ġaläti bålä ķålgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Baḫtiyår degän bålä (UK,71/30).

Käftini ålib yüzigä båsdi / Hilålä mengä hämråh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/22).

Yaķıngäçä anıķ fänlär yoķ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/17).

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/3).

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / Ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/4).

Ķarşisigä yügürib keldidä ķuçåķläb åldi / palto åldim dedi sepkilli yüzi ķuvånçdän ķızärib (UK,74/18).

Bu özi ķaçåndän buyån årzu ķılib yürgän toķ kul räng palto edi / Ķayoķdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/24).

Ķåġåz ķåräläşdän båşķa närsäni bilmäydi / keçä ķanäkä boldi dedi u paltoni kåġåzgä örärkän (UK,74/30).

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / Ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/14).

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi / Zämirä çıķıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oķıy båşlädi (UK,75/21).

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ķız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ķılib (UK,76/21).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åķ köyläk åldirgän edi / Negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/24).

Fikri çälġib ketişdän ķorķardi / işim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Nimä iş dedi Hilålä umidsiz åhängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi (UK,77/3).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilålä trålleybusgä çıķıb ketdi (UK,77/7).

Ķandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälķadän ötkäzärkän (UK,78/2).

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ķaräb ålib / on beş daķiķa ķålibdi (UK,78/5).

Märät ertägä keling demåķçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / Keling håzir dedi yänä såätgä ķaräb ikkinçi ķavätdämän (UK,78/10).

Ķız içkärigä kirişgä ķorķķandek hämån åstånädä turärdi /otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/18).

Vaķtingizni åldimmi /nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

Ķoygän Märätgä häyrån ķaräb ķåldı / ånängiz bårmilär dedi Märät bir åz yumşåķ åhängdä (UK,79/20).

Ķaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ķåldıng deb oylädi Märät ġıcinib /duç kelgän ådämgä ķuçåġıni åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

Ḫat yåzyäptimi dedi u håtircäm åhängdä / ergä tegib ketäver debdi ķız uf tårtdı (UK,79/33).

Ḫat yåzyäptimi dedi u håtircäm åhängdä / ergä tegib ketäver debdi ķız uf tårtdı (UK,79/34).

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ķançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåķläşib ketäverädi (UK,80/5).

Nimä ķıläy bölmäsä dedi ķız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/7).

Nimä ķıläy bölmäsä dedi ķız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/23).

Plaş låyḳa kölmäk suvgä tüşdi / şilḳimlik ḳılmäng dedi Hilålä yığı äräläş (UK,81/14).

Hilålä undä dedi näfäsi ḳısilib / undä men bir närsä yåzäyåtgän edim (UK,81/25).

Båşḳa ilåcım yoḳ edi dedi Märät oyçän / ilåci yoḳ deng (UK,81/29).

Båşḳa ilåcım yoḳ edi dedi Märät oyçän / ilåci yoḳ deng (UK,81/30).

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoḳ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ḳåling (UK,82/7).

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoḳ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ḳåling (UK,82/7).

Yolkägä yåpişib yåtgän ḫazånni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin åhängdä (UK,82/6).

Äyting dedi Hilålä hämån läbläri titräb / közläridä såvuḳ ot yältıräb ketdi (UK,82/19).

Ḳılişni çuḳur his etdi / Hilålä dedi ḳızning közlärigä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib (UK,82/24).

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/3).

deb koy- diye söylemek.

Ehtiyåt bol yåzüvçining muḫlisi köp bolädi deb ḳoyär edi / Hilålä pärvå ḳılmädi u yåzuvçilär gözällikni (UK,61/15).

deb yåt- sürekli söylemek anlamına gelir.

Eski ådäm / ergä berämiz deb yåtişibdi (UK,79/24).

degisi kel- demek istemek.

Fikri çälġib ketişdän ḳorḳardi / işim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

demåḳ: demek.

Yänä yärḳ etib ketdi/ Yäni birårvni yaḫşi körgänmisiz demåḳçisizdä (UK,71/10).

demåḳçi bol- demek istemek.

Oġlining ådätlärigä ällaḳaçån könikib ketgän edi / ötib däm ål demåḳçi boldiyu bunaḳa päytlärdä uning (UK,74/6).

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / Keling håzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/9).

demek: yani, anlaşılan, öyleyse.

Men Feruzäni ḫuddi özimgä oḫşätdim / demek yålġån emäs ekändä (UK,63/22).

deräzä: cam, pencere.

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä ḳåpḳåġıgä tirängänçä ällaḳandäy (UK,58/19).

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızġış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/21).

Hilålä özining ḳızärä båşlägänini päyḳab deräzä / tåmångä ḳaräb åldi (UK,60/27).

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråḳläridän (UK,61/7).

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşåvḳın köçäni / tåmoşä ḳılib turär edi ämmå eşikni åçgän kişi (UK,61/21).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/12).

Våy bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yåtgän öråġlik ḳåġåzni åçdi (UK,74/20).

Ḳız yüzini deräzä tåmångä burib åldi / bir birimizni yaḫşi körärdik (UK,79/3).

detal: ayrıntı.

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cåyigä keldi /Hikåyägä yaḫşi detal deb oylädi Märät (UK,70/28).

devår: duvar.

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ḳaräb ålib / on beş daḳiḳa ḳålibdi (UK,78/5).

dimåġ: damak, burun.

Dimåġını küydirärdi / u plaşini åsiltirgänçä kölmäk keçib bårär båyä (UK,83/13).

direktår: yönetici, müdür, yönetmen.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıḳış keräk edi (UK,58/1).

Direktår näşriyåt recäsidän çıḳarib täşläbdi / Ḳåġåz yetişmäyäpti dedi u nåçår ḳıyåfädä (UK,58/3).

Bäribir näticä çıḳmädi / väzirgä uçräşing dedi direktår (UK,58/8).

divan: koltuk; sırtı ve kolları dayayacak yerleri olan, geniş ve rahat sandalye.

Ķız içkärigä kirişgä ķorķķandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/18).

Ķız divanning bir çekkäsigä åmånät otirdidä / ķızärib ketgän közläri bilän ungä ķaräb ķoydi (UK,78/19).

dökån: dükkan.

Buni men häl ķılålmäymän / ådämlär oķımäy yilläb dökångä çäng båsib yåtädigän (UK,58/10).

dost: arkadaş, dost.

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoķ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ķåling (UK,82/7).

Ķalämkäş duşmandän häm dost äḫtärişgä urinädi / Hilålä yänä zerikä båşlädi (UK,66/19).

duç kelgän: önüne gelen; rastgele, karşısına çıkan.

Ķaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ķåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ķuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

duç kelib kål-: karşılaşmak.

Märät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhäririgä duç kelib ķåldı (UK,75/28).

dunyå: dünya.

Hilålä uning ezilib gäpiryåtgänini körib äçindi / dunyådä yåmånlär köpdä ķoying oylämäng (UK,66/12).

dürüst: doğru düzgün, açıkça, iyice.

Şu künlär dävåmidä Hilålä bilän häm dürüstråķ / gäpläşmägänini ķız undän ķaçåndir negädir räncib (UK,77/19).

Nähåtki u çindän häm faķat özini oyläyåtgän bolsä / u şu küngäçä birån märtä dürüstråķ oyläb körmägän (UK,82/12).

duşänbä: pazartesi.

Köz üzmäy duşänbädä häm ķabul bår edi ku / çårşänbä degän kün Hilåläning ḫayålidä heç ķaçån (UK,61/9).

duşman: düşman, rakip.

Ķalämkäş duşmandän häm dost äḫtärişgä urinädi / Hilålä yänä zerikä båşlädi *(UK,66/19).*

egil- eğilmek.

U yänä çåpib ketdi / Märät egilib plaşni åldi (UK,81/18).

Häräkät ḳıldi baḫtli boling Hilâlä / Hilâlä u tâmângä sälginä egilgändek işânçsiz bir ḳadäm ḳoygändek boldi (UK,83/6).

egri bugri: eğri, düz olmayan.

Märät şärşärädek âḳib keläyâtgän fikr tuyġulärini / tökib sâlä bâşlädi ḳolläri titräb egri bugri härflär (UK,73/28).

ehtiyât bol- dikkatli olmak.

Ehtiyât bol Märät Äzizâvning muḫlisläri köp (UK,60/31).

Ehtiyât bol yâzüvçining muḫlisi köp bolädi deb ḳoyär edi / Hilâlä pärvâ ḳılmädi u yâzuvçilär gözällikni (UK,61/15).

ekrän: ekran, film ekranı.

Biråntä âdäm tâpilmäsä / Hilâlä bir näfäs cim bârdidä hâzirginä ekrändä (UK,67/18).

elân ḳıl- ilan etmek, duyurmak, bir durumu yayım yoluyla kamuya duyurmak,

Özini öldirädigän âdäm ävväl elân ḳılib keyin öldirmäydi / ḳız äççıḳ häḳiḳatni şundâḳḳınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

Märät küldi / çünki elân ḳılışgä yärämäydi (UK,64/30).

emäs: "değil". olumsuzluk anlamı vererek yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime.

Men Feruzäni ḫuddi özimgä oḫşätdim /demek yâlgân emäs ekändä (UK,63/22).

Şungä oḫşäş vâḳeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ḫâtinni emäs erni himâyä ḳılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/22).

Hâzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / ḳarşisidägi yâzuvçi Märät Äzizâv emäs âddiy yigit Märät (UK,71/28).

U özini bâsib âldi / bu ḳız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

Yoḳ Märät keskin bâş çäyḳadi unaḳa bolsä / kündälik yâzib ḳöyä ḳâlgäni mäḳul emäsmi (UK,63/14).

Häydälibdi Märät çuḳur ḫorsindi älbättä äyb / faḳat räisdä emäs (UK,66/10).

Yâzib yüräverädi dedingiz faḳat özining därdini / yâzgän âdäm yâzuvçi emäs ävvälâ bâşḳalärining därdini (UK,66/16).

Emäs gödäkdek sâddä bolib ḳâlgän edi (UK,66/31).

Vätäni bolsä şähär hâtining vätäni emäsmi / Märät bâşini ḳuyi sâlgänçä bârärkän çuḳur häyâlgä *(UK,68/13).*

Dävåmi yoḳ Märät ḳandäydir sınıḳ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir *(UK,66/4).*

endi: 1.Şimdi, şu an

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyåtgän edi Hilåläning könglidä (UK,62/6).

Endi båyägi gäplärdän zerikä båşlädi u Märätdän / båşḳaçäråḳ özi häm mänåsini tüşinib yetmägän (UK,64/13).

Toldirä båşlägän u köpdän buyån bitmäy keläyåtgän yäräsigä / endi mälhäm tåpgändäy edi (UK,70/4).

Ḳılmägänini endi oyläy båşlädi / tähririyätdä çindän häm iş tåplänib ḳålgän ekän (UK,77/23).

Keçgä yaḳın Hilåläga ḳöngıråḳ ḳılib körişişni iltimås ḳıldı / u endi plaşni kiyib çıḳıb ketäyåtgän edi ḳöngıråḳ ciringläb ḳåldı (UK,77/28).

Håzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / ḳarşisidägi yåzuvçi Märät Äzizåv emäs åddiy yigit Märät (UK,71/27).

U käfti bilän peşånäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä ḳılmåḳçisiz (UK,79/12).

2. Artık, bundan sonra.

Hilålä yüragidä ilıḳ tuyġular uyġånib Märätgä / mehr bilän ḳaräb ḳåldı endi u båyägidek oyçän väzmin (UK,66/30).

Anıḳ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ḳåçib yürgän / ḳahrämånlär endi uni uni öz årtidän ergäştirib ketdi (UK,73/26).

Bilän yåzä ketdi / endi uni heç kim heç nimä bu äziz ålämdän suġurib ålålmäydi (UK,73/30).

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ḳançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåḳläşib ketäverädi (UK,80/6).

Yåmġır hämån şiväläb yåġär Märät endi plaş låy / bolgänini uni Hilåläga kiygäzib bolmäsligini oyläb ḳıynälärdi (UK,81/23).

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ḳåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ḳatiyät bår edi (UK,81/28).

Ämmå Märät endi ḳayrilib ḳarämädi / ilåndek yältiräb yåtgän yolkädän öz såyäsini (UK,83/7).

eng: en.

Ḳalbining eng çuḳur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/5).

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähåtki kelib kelib eng yaḳın ådämi bolib (UK,82/16).

engäşib ål- eğilmek.

Etäkläri şämåldä kötärilib ketmäsligi uçün engäşib ålişgä häräkät ḳılärdi (UK,69/10).

entikkänçä: eğilerek.

Märät närigi simyåġåç tägidä ungä yetib åldi / muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/4).

er: koca.

Siz erni himåyä ḳılib ḫåtinini ḳåräläġänsiz er håtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bår ḳışlåḳ erning (UK,68/11).

Erining ḳişlåġıgä cönäb ketädi ämmå ḳışlåḳ / häyåtigä könikålmäy eridän häm sevgisidän häm våz keçib (UK,68/1).

Etdi bir äyålning eridän äcirälişini åḳläş uçün bütün / ḳışlåḳ ählini ḳåp ḳårägä çıḳariş şärtmikin (UK,67/9).

Erining ḳişlåġıgä cönäb ketädi ämmå ḳışlåḳ häyåtigä könikålmäy eridän häm sevgisidän häm våz keçib (UK,68/2).

Şungä oḫşäş våḳeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ḫåtinni emäs erni himåyä ḳılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/22).

Siz erni himåyä ḳılib ḫåtinini ḳåräläġänsiz er håtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bår ḳışlåḳ erning (UK,68/11).

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ḳılmägän / faḳat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/15).

Siz erni himåyä ḳılib ḫåtinini ḳåräläġänsiz er håtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bår ḳışlåḳ erning (UK,68/12).

ergä ber- evlendirmek (kızlar).

Eski ådäm / ergä berämiz deb yåtişibdi (UK,79/24).

ergä teg- evlenmek (kızlar).

Ḫat yåzyäptimi dedi u håtircäm åhängdä / ergä tegib ketäver debdi ḳız uf tårtdı (UK,79/34).

ergäştirib ket- takip ettirtmek, birlikte götürmek.

Anıḳ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ḳåçib yürgän / ḳahrämånlär endi uni uni öz årtidän ergäştirib ketdi (UK,73/26).

erkä: şımarık.

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ḳız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ḳılib (UK,76/22).

ertä: erken.

Bilmädim bu nening tälḳını / båġlärdä ertä küz sälḳını (UK,65/12).

Bilmädim bu nening tälḳını / båġlärdä ertä küz sälḳını (UK,65/18).

Bilmädim bu nening tälḳını / båġlärdä ertä küz sälḳını (UK,65/24).

ertägä: yarın, ertesi gün.

Bugün sen bilän körişädi ertägä båşḳasi bilän / ketämiz Märät uni ḳoltiḳläb åldidä trålleybus bekätigä båşlädi (UK,77/5).

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling håzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/9).

U plaşni kiydidä eşikni åçdi / kelişdikmi ertägä yåzämiz (UK,80/12).

Nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8).

ertäläb: sabah, sabahleyin.

Boş edi täşḳaridä hävå bulut bolgäni uçün åḳiş / ḳandillär ertäläbdän yoḳıb ḳoyilibdi Zämirä uning (UK,74/16).

esä: ise.

Häyäcåndänmi ḳuvånçdänmi ḳısilib ketgän közlärini / körär edi ärġamçi pästläyåtgänidä esä köyläginin (UK,69/8).

Märät esä öz ålämigä yol åldi /nihåyät Märät ḳıssäsigä nuḳtä ḳoydi (UK,77/9).

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ḳarå ḳızның äççıḳ / ḳısmätini oylär özı esä ḳayoḳḳa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/16).

esi ket- aklı başından gitmek, çok sevinçten ya da korkudan ne yapacağını bilemez olmak.

İnstitutimizdä uçräşuv bolgänidän keyin häm bir ḳız Märät Äzizåvgä ḫat/ yåzäverib esi ketgän edi (UK,75/10).

eşik: kapı.

Köyläk ḳårä şim kiyib ålgän eşik tutḳıçidän uşläb / turärdi (UK,61/27).

Eşik ġıyḳılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ḳålgänini bildi u hämån ḳåġåzdän båş (UK,73/31).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ḳız korindi / plaşining yelkäläri ḳolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/13).

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütḳiçini ḳoyib yubårmäy (UK,58/24).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/12).

Åtı Hilålä ekändä deb oylädi Märät ämmå / kåtibä tåmångä burilib ḳarämädi eşikni åhistä yåpib (UK,60/4).

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşåvḳın köçäni / tåmoşä ḳılib turär edi ämmå eşikni åçgän kişi (UK,61/22).

U plaşni kiydidä eşikni åçdi / kelişdikmi ertägä yåzämiz (UK,80/11).

Keräk deb oylädi u zälvårli eşikning ḳubbådår ḳubbädår / tütḳiçidän uşläb tårtär ekän (UK,58/15).

Ḳabulḫånä eşigidän yuḳårigäçä güldår påyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ḳatår ḳatår stullär (UK,58/17).

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḫåzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/12).

Eşikka imå ḳılib täniysänmi / vuy tänimädingmi Zämirä ḫånä ortäsidä turib (UK,60/7).

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/1).

<u>eşit-</u> duymak, işitmek.

Göşäk uzåḳ vaḳt cimib ḳåldıdä yıġı åvåzi eşitildi / Märät häyrån bolib cåyigä otirib ḳåldı (UK,78/3).

U özini båsib åldi / bu ḳız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

Gäplärini Hilåläddän eşitib häyrån boldi / aḫır u ådämlärgä oḫşäb bäşäng kiyinişni ziyåfätlärgä (UK,82/13).

U väzirni tänimäs ämmå yåş icådkårlärni yaḫşi / körişini köp eşitgän edi ḫåtircäm gäpirişim (UK,58/14).

Yaḫşi körädi deb köp eşitgän şundåḳ ekän böptidä / Hilålä çiråyli ḳız (UK,61/17).

Hikåyälärni häm oḳıgän här gäl yängi ḳöşıḳ eşitgändäy / råhät ḳılib häyäcånlänib oḳıgän edi (UK,61/5).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / Ämmå u pärvå ḳılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/2).

Ekänini eşitgändi u kitåbni bitirmägunçä biråntä / tåmoşä körmäslik biråntä kitåb oḳımäslikkä ḳarår ḳılgän edi (UK,76/29).

Ḳandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälḳadän ötkäzärkän (UK,78/2).

Äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/2).

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ḳançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåḳläşib ketäverädi (UK,80/5).

eşit kel- işitmek, duymak istemek.

Hilålä uning özi uçün yåzgän şerini eşitgisi keldi / şunaḳalärdän biråntäsini oḳıb berä åläsizmi men uçün (UK,65/1).

eski: eski.

Eski ådäm / ergä berämiz deb yåtişibdi (UK,79/23).

eskilik: eskilik, kadim, köhne.

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

eslä- hatırlamak, akla getirmek.

Negädir unutişigä häräkät ḳılgänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilålä (UK,62/21).

Däm åliş küni bizlär päḫtägä çıḳamiz dedi / Hilålä işḫånädägi yängilikni esläb (UK,64/20).

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / Hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/23).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıḳḳan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oḳıtuvçi ḳız kursdåşigä (UK,67/28).

Yaḫşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünålmäymän bu båläni (UK,75/1).

Keçḳurun Märät Hilålä bilän uçräşişi keräkligini eslädi / oşä åḫirgi märtä körişgänläridä u yängi (UK,76/9).

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

Nimä iş dedi Hilâlä umidsiz åhängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi (UK,77/4).

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri päyånigä / yetib ķålgänini päyķay båşläsä ķılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/18).

eslät- hatırlatmak.

Eslätib tegäcäklik ķıldi tinç yålġız his ķılgingiz / kelädi özingizni (UK,70/13).

et- etmek.

Etdi bir äyålning eridän äcirälişini åķläş uçün bütün / ķışlåķ ählini ķåp ķårägä çıķariş şärtmikin (UK,67/9).

Ķaysidir çinår şåḫıdä mudråķķa ketgän ķuşlär guv / etib ķårâṅġı åsmângä kötärildi (UK,64/2).

etäk: etek, giysinin belden aşağıda kalan kısmı.

Etäkläri şämåldä kötärilib ketmäsligi uçün engäşib / ålişgä häräkät ķılärdi (UK,69/9).

etibår: dikkat, dikkate alma, ilgilenmek.

Şundäginä Märät bu ķız uni heç ķaçån tüşünä / ålmäsligini özi oylägänidän körä kättåråķ etibår täläb (UK,82/22).

ezġılä- ezmek.

Nåmusning ķadrini munçä ärzånläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezġıläb çekdi (UK,79/28).

Yolkägä yåpişib yåtgän ḫazånni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin åhängdä (UK,82/5).

ezil- ezilmek, üzülmek.

Hilâlä uning ezilib gäpiryåtgänini körib äçindi / dunyådä yåmånlär köpdä ķoying oylämäng (UK,66/11).

fämilyä: soyadı.

Fämilyängiz Äzizåv / ismingiz Märät (UK, 59/19).

färķıgä bår- farkına varmak, anlamak, sezmek.

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning / färķıgä bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK, 77/12).

fäsl: mevsim.

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK, 64/22).

fäzilät: fazilet, hususiyet, unsur.

Ḳoltıḳläb åldi u bu ḳızdän özi izläb yürgän fäzilätni / tåpgänigä ḳuvånär Hilålä özining icådigä ḳızıḳa båşlägändän (UK, 68/7).

fikr: fikir, düşünce.

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK, 62/9).

Fikri çälġib ketişdän ḳorḳardi / işim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK, 76/31).

Märät şärşärädek åḳib keläyåtgän fikr tuyġulärini / tökib sålä båşlädi ḳolläri titräb egri bugri härflär (UK, 73/27).

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färḳıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK, 77/12).

gåh: kah, bazen, zaman zaman.

Sämådä turnälär şådäsi / gåhidä åḫ çekib ötärlär (UK,65/8).

Sämådä bulutlär pådäsi / gåhidä yåş tökib ötärlär (UK,65/10).

gåhå: ara sıra, bazen.

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/6).

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK,72/26).

gäl: sefer, defa.

Hikåyälärni häm oḳıgän här gäl yängi ḳöşıḳ eşitgändäy / råhät ḳılib häyäcånlänib oḳıgän edi (UK,61/5).

Här gäl samolyotgä çıḳışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ḳäyoḳḳa bårämiz (UK,70/9).

ġaläti: garip.

Mänä şu ġaläti bålä ḳålgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Baḫtiyår degän bålä (UK,71/29).

gäp: söz, laf, söylev, nutuk, konuşma; cümle.

Yaḫşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünålmäymän bu båläni (UK,75/1).

Nimä iş dedi Hilålä umidsiz åhängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi (UK,77/4).

Gäplärini Hilåládän eşitib häyrån boldi / aḫır u ådämlärgä oḫşäb bäşäng kiyinişni ziyåfätlärgä (UK,82/13).

Kitåb yåzäsizlär hämmä sizlärni maḳtäydi / ilhåmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/26).

Hilålä yelkälärini uçirib ḳoydi / änhårni yaḫşi köräsizku u Märätning gäpini (UK,70/12).

Sirliråḳ gäp kütär edi / şu yerni cüdä yaḫşi körämän dedi Märät oyçän (UK,64/15).

Märät köpdän büyån şu gäplärni oyläb yürärdı / mänä yänä bir misål (UK,79/29).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ḳaytib / ilhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/3).

Degän gäp yålġån / bilmädim Hilålä bilägini uning käftidän (UK,68/21).

Ḳattıḳ ḳisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ḳıldi / Hilålä ḳoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/24).

Oşä kitåbdägi gäplärgä işåndingizmi aḫır / Hilålä yuvåş båş silkädi (UK,63/19).

Endi båyägi gäplärdän zerikä båşlädi u Märätdän / båşḳaçäråḳ özi häm mänåsini tüşinib yetmägän (UK,64/13).

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ḳılmägän / faḳat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/16).

Siz yaḫşi ålicänåb ådämsiz / Märät gäpning dävåmini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/28).

gäp åç- laf açmak, (bir şeyden) söz etmek.

Zämirä kirib ḳålär ḫuddi Hilåläning könglidägini / bilib turgändäy Märät Äzizåvdän gäp åçär här säfär (UK,61/14).

gäpir- konuşmak, söylemek.

Hilålä uning közidägi äyyår täbässumni körib ätäyläb / bepärvå gäpirdi (UK,60/22).

Sezib yänäyäm ḫåtircämråḳ gäpirdi / keyin uzåḳläşib ketgänmiz (UK,71/15).

Bölmägän gäp / Märät ḳolini şärttä tüşirdidä såvuḳḳınä gäpirdi (UK,79/16).

U väzirni tänimäs ämmå yåş icådkårlärni yaḫşi / körişini köp eşitgän edi ḫåtircäm gäpirişim (UK,58/14).

Özim Hilålä yålġån gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/9).

Hilålä uning ezilib gäpiryåtgänini körib äçindi / dunyådä yåmånlär köpdä ḳoying oylämäng (UK,66/11).

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkån båriçä / såvuḳḳån gäpirişgä urinib keyin sekin Hilåläni (UK,68/6).

Dedi u ilåci båriçä ḫåtircäm gäpirişgä urinib hä / yaḫşi körgänmän (UK,71/11).

gäpirişgä urin- konuşmaya çalışmak.

Ḫåtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / keläḍilär (UK,62/3).

gäpläş- sohbet etmek; konuşmak.

Tüşünsängizçi aḫır bir ḳız bilän gäpläşdik / biråv yårdäm soräb turgänidä täşläb ketålmäysizkü (UK,81/5).

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ḳızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/18).

Şu künlär dävåmidä Hilålä bilän häm dürüstråḳ / gäpläşmägänini ḳız undän ḳaçåndir negädir räncib (UK,77/20).

Märät båşi bilän şonġib ketdi ḫätlärini közdän keçirdi / yåş ḳalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/26).

ġaşi kel- öfkelenmek, kızmak, sinirlenmek.

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / Ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/13).

ġaşlik: sıkıntı, huzursuzluk.

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳåniḳmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK,68/31).

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åġır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/25).

Yåmġır yåġäyåtgän ekän Märätning könglidägi ġaşlik kuçäyib ketdi / Hilålä häfä bolädidä (UK,78/15).

Märät tüşündi / könglini kemiryåtgän ġaşlik båşini sirḳırätib yubårdi (UK,79/10).

ġazäb: öfke, kızgınlık, hiddet, gazap.

Özingizdän båşḳa heç kimni oylämäy ḳoyä ḳåling / Märät uning közläridä ġazäb bårligini ḳörib köngli åġridi (UK,82/10).

gäzetä: gazete.

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänḳıd ḳılgän ekän işdän (UK,66/8).

Ḳåḳılgän ḫånägä ötdi titråḳ ḳolläri bilän çiråḳni / yoḳdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ḳarşisigä (UK,73/10).

U sumkasini titkiläb buklåġlik gazeta çıḳardi / yåzuvçining ḳanäkä ådämligini yåzgänidän bilsä bolädi (UK,75/17).

Hilålä gazetani bepärvå ḳolgä åldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/19).

Hilålä gazetani bepärvå ḳolgä åldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/20).

ġıcin- sinirlenerek, öfkelenerek, kızarak söylenmek.

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib /duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

ġıyḳıllä- vızıldamak.

Eşik ġıyḳılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ḳålgänini bildi u hämån ḳåġåzdän båş (UK,73/31).

gödäk: bebek.

Emäs gödäkdek såddä bolib ḳålgän edi (UK,66/31).

göşäk: telefon, ahizeli telefonun konuşma için kullanılan makinesi.

Göşäk uzåḳ vaḳt cimib ḳåldıdä yıġı åvåzi eşitildi / Märät häyrån bolib cåyigä otirib ḳåldı (UK,78/3).

Märät göşäkni ḳoydidä çiråḳni yoḳdi / Hilålä kütib ḳålädigän boldidä deb oylädi köngli ġaş bolib (UK,78/11).

goşäkni kötär- telefonu açmak, cevap vermek.

Ḳadärkän båşḳa ḳoli bilän goşäkni ḳötärdi (UK,77/31).

gözällik: güzellik.

Özining gözälligini päyḳasä äḳlini işlätmäy ḳoyädikü / Hilålä ḳızärib bozärib tårtmädän kitåbçäsini åldi (UK,62/11).

Ehtiyåt bol yåzüvçining muḫlisi köp bolädi deb ḳoyär edi / Hilålä pärvå ḳılmädi u yåzuvçilär gözällikni (UK,61/16).

gül: çiçek, gül.

Äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/2).

güldår: çiçekli, çiçek desenli.

Ḳabulḫånä eşigidän yuḳårigäçä güldår påyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ḳatår ḳatår stullär (UK,58/17).

Çiråyli ḳız ekän deb oylädi Märät güldår påyåndåzdän / äväyläb yürib bårårkän nimägädir ḳabulḫånädä (UK,59/5).

gülşän: gülşen, gül bahçesi.

Hilålä såddälik bilän yelkäsini uçirib ḳoydi / bilmäsäm İlhåm pärisi ilhåm gülşäni (UK,63/28).

hä: konuşmada "evet, doğru" anlamında kullanılan ve onaylamayı belirten sözcük.

Ḳalbining eng çuḳur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/6).

Dedi u ilåci båriçä ḫåtircäm gäpirişgä urinib hä / yaḫşi körgänmän (UK,71/11).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

håå: ah, şaşkınlık ifadesi.

Zämirä särġış ḳåşlärini uçirib küldi / håå yåzuvçi äkängiz tåpib bersin (UK,74/26).

hädikli: korkutucu, endişeli.

Tunlärim uyḳusuz vä serġaş / hädikli tüşlärni körärmän (UK,65/20).

häfä bol- üzülmek, üzgün olmak.

Yåmġır yåġäyåtgän ekän Märätning könglidägi ġaşlik kuçäyib ketdi / Hilålä häfä bolädidä (UK,78/16).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ḳız ungä bir ḳaräb ḳoydiyü yänä közläridä yåş ḳalḳidi (UK,78/23).

häftä: hafta.

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färḳıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK,77/11).

ḫåhlä- istemek.

Sezib ḫåḫläsängiz bugünåḳ tüşüntirişgä / häräkät ḳılämän keçḳurun såät åltidä änḫår köprigi (UK,62/25).

Hilålä bundäy cåvåbni kutmägän edi / u Märätning yälinişini ḫåhlärdi (UK,82/2).

häḳıdä hakkında.

Märät bir zum oygä tåldi / bopti dedi nihåyät faḳat külmäysiz küz häḳıdä (UK,65/4).

häl ḳıl- halletmek, çözmek.

Buni men häl ḳılålmäymän / ådämlär oḳımäy yilläb dökångä çäng båsib yåtädigän (UK,58/9).

häli: 1.hâlâ, henüz.

Våy häli üylänmägänkü Zämirä biläġånlik ḳılib / uning ḳolidägi kitåbni körsätdi şu kitåbdä (UK,60/17).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körib ķuvånib ketdi / Ķåbil Ķådiråviç häli işgä kelmägän ķäbulḫånä (UK,74/14).

2.az önce, biraz önce.

Märät tağın sınıķ cilmäydi / yåmån ådäm siz häli yåzuvçilärgä mäzzä kitåbini (UK,66/14).

ḫålis: tarafsız, temiz, vicdanlı.

Boyåķläri köp ekänini yåzgän edi / yåzuvçi ḫålis bolişi keräk Hilålä dedi u (UK,68/18).

häliyäm: hâlen.

Ötädi deyişädi siz häm şer yåzgänmisiz / Yåzgänmän häliyäm yåzämän özim uçün (UK,64/26).

hälķa: halka, daire şeklinde olan şey.

Ķandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälķadän ötkäzärkän (UK,78/2).

ḫälķåb: su birikimi, toplanmış su.

U keskin burildidä çiråķ nuridä yältiräb yåtgän ḫälķåb üstidän säkräb ötdi / näriråķķa bårib ķayrilib ķarädi (UK,82/29).

Hilålä ḫälķåb åldidä båşini ķüyi sålib turärdı (UK,82/31).

hämån: hemen, anında, hâlâ, hâlen

Şåd edi / äytdimku dedi Hilålä hämån cilmäyib (UK,68/10).

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütķiçini ķoyib yubårmäy (UK,58/24).

Ķålgän sepkildår yüzi hämån låvilläb yånär edi / Märät Äzizåv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK,60/9).

Ärġamçi sekinläy båşlädi Hilålä Märätning özigä / hämån tikilib turgänini bilär ämmå yıķılib ketişdän (UK,69/30).

Turtib çıķķan bir çål hässäsining uçi bilän ärıķçägä / tolib ķålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/8).

Eşik ġıyķılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ķålgänini bildi u hämån ķåġåzdän båş (UK,73/32).

Ķålgänini tüş käbi ġırä şirä eslädi väzir ķabuligä / hämån kirmägänini tähririyätning biråntä işini (UK,77/22).

Ķız içkärigä kirişgä ķorķķandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

Yåmġır hämån şiväläb yåġär Märät endi plaş låy / bolgänini uni Hilålägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ķıynälärdi (UK,81/23).

Bolmäsä mendän keçä ķåling / Märät hämån båşini ķuyi sålib turär asfalt (UK,82/4).

Äyting dedi Hilålä hämån läbläri titräb / Közläridä såvuķ ot yältıräb ketdi (UK,82/19).

Båsgänçä sekin sekin yürib ketdi / hämån yåmġır säväläг daraḫtlärning särġäygän (UK,83/10).

hämmä: 1.bütün, tüm.

Özim Hilålä yålġån gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/10).

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/24).

2.herkes.

Kitåb yåzäsizlär hämmä sizlärni maķtäydi / ilhåmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/25).

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ķåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ķatiyät bår edi (UK,81/27).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ķaytib / ilhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/4).

Oyläydi hättå siz äytäyåtgän yåmånlärni häm tüşünişgä / häräkät ķılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm påk bolädiku (UK,66/18).

3.hepsini, tümünü.

Hilålä tüşünmädi / hämmäsini içingizdän toķıb çıķaräsizmi bolmäsä (UK,63/16).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ķaytib / ilhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/3).

hämråh: yoldaş, yol arkadaş.

Käftini ålib yüzigä båsdi / Hilålä mengä hämråh keräk kömäkçi keräk dedi *(UK,72/22).*

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoķ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ķåling (UK,82/7).

ḫånä: hane, oda.

Eşikka imå ķılib täniysänmi / Vuy tänimädingmi Zämirä ḫånä ortäsidä turib (UK,60/8).

Karavotdän säkräb turdidä ķoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ķålgän pästäk şiftigä ķåġåz (UK,73/7).

Ķåķılgän ḫånägä ötdi titråķ ķolläri bilän çiråķni / yoķdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ķarşisigä (UK,73/9).

Ķabulḫånä eşigidän yuķårigäçä güldår påyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ķatår ķatår stullär (UK,58/18).

Men häm Märät şärttä burildidä påyåndåz / böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi ḫånä ortäsigä (UK,59/30).

Bår ḫånänggä çıķ / Zämirä ķarsäk çälib külib yubårdı (UK,60/29).

här: her.

Zämirä kirib ķälär ḫuddi Hilåläning könglidägini / bilib turgändäy Märät Äzizåvdän gäp åçär här säfär (UK,61/14).

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän åhistä sorärmän (UK,65/21).

Här gäl samolyotgä çıķışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ķäyoķķa bårämiz (UK,70/9).

Hikåyälärni häm oķıgän här gäl yängi ķöşıķ eşitgändäy / råhät ķılib häyäcånlänib oķıgän edi (UK,61/5).

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yürägi gupilläb urärdi här säfär ķayıķçä (UK,69/4).

här bir: her bir.

Bilän Märätning ķalbigä kirib keldi Märät ulärning / çehräsidägi här bir tükigäçä könglidägi här bir niyätigäçä (UK,73/24).

bilän Märätning ķalbigä kirib keldi Märät ulärning / çehräsidägi här bir tükigäçä könglidägi här bir niyätigäçä (UK,73/24).

här håldä: herhalde.

Boşätdi här håldä siz yigit tåmånini ålgänsiz / kättä kättä åynälärdän nur såçilib turgän tramvay (UK,68/23).

här säfär: her sefer, her defa.

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ķançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåķläşib ketäverädi (UK,80/5).

häräkät: hareket.

Ketdi näriråķdä bårib tohtädidä ulär tåmångä ķaräb ķoydi / Märät ķızning häräkätlärini küzätä båşlädi (UK,70/22).

ḫäräkät kıl- çabalamak, çaba göstermek.

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḫåzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/12).

Oyläydi hättå siz äytäyåtgän yåmånlärni häm tüşünişgä / häräkät ḳılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm påk boladiku (UK,66/18).

Sezib ḫåḫläsängiz bugünåḳ tüşüntirişgä / häräkät ḳılämän keçḳurun såät åltidä änḫår köprigi (UK,62/26).

Etäkläri şämåldä kötärilib ketmäsligi uçün engäşib / ålişgä häräkät ḳılärdi (UK,69/10).

Häräkät ḳıldi baḫtli boling Hilålä / Hilålä u tåmångä sälginä egilgändek işånçsiz bir ḳadäm ḳoygändek boldi (UK,83/5).

Negädir unutişigä häräkät ḳılgänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilålä (UK,62/21).

Hilålä ungä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib yänä yälindi / tüşäylik (UK,69/27).

Ḳılişni çuḳur his etdi / Hilålä dedi ḳızning közlärigä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib (UK,82/24).

härf: harf.

Märät şärşärädek åḳib keläyåtgän fikr tuyġulärini / tökib sålä båşlädi ḳolläri titräb egri bugri härflär (UK,73/28).

hårġın: yorgun, bitkin.

Äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/2).

ḫärräk: sandalye, tabure, bank.

Ulärning ḫärräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåġı (UK,70/15).

Şundåḳ suvgä båtib turgän ḫärräk tåpişdi ötirişläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib ḳåldı (UK,70/17).

hässä: baston.

Turtib çıḳḳan bir çål hässäsining uçi bilän ärıḳçägä / tolib ḳålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/7).

ḫat: mektup.

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåġımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/6).

İnstitutimizdä uçräşuv bolgänidän keyin häm bir ḳız Märät Äzizåvgä ḫat yåzäverib esi ketgän edi (UK,75/9).

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / Ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/14).

Märät båşi bilän şonġib ketdi ḫätlärini közdän keçirdi / yåş ḳalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/25).

Nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8)

Ḫat yåzyäptimi dedi u håtircäm åhängdä / ergä tegib ketäver debdi ḳız uf tårtdı (UK,79/33).

ḫätå: hata, yanlış.

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ḳålgänini päyḳay båşläsä ḳılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/18).

ḫåtin: kadın, bayan, hatun, hanımefendi; zevce, eş, karı.

Şungä oḫşäş våḳeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ḫåtinni emäs erni himåyä ḳılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/22).

Siz erni himåyä ḳılib ḫåtinini ḳåräläġänsiz er håtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bår ḳışlåḳ erning (UK,68/11).

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ḳılmägän / faḳat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/15).

Ḳışlåḳ ḳåp ḳårä bolsä nähåt oşä ḫåtining öz izzät näfsini / himåyä ḳılişgä urinäyåtgännini tüşünädigän (UK,67/15).

Vätäni bolsä şähär håtining vätäni emäsmi / Märät båşini ḳuyi sålgänçä bårärkän çuḳur häyålgä (UK,68/13).

Siz erni himåyä ḳılib ḫåtinini ḳåräläġänsiz er håtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bår ḳışlåḳ erning (UK,68/11).

Keçä sen bilän körişgän bugün båşḳasi bilän uçräşädi / yåzuvçining ḫåtini bittä bolmäydi (UK,75/8).

ḫåtircäm: rahat, sakin.

U väzirni tänimäs ämmå yåş icådkårlärni yaḫşi / körişini köp eşitgän edi ḫåtircäm gäpirişim (UK,58/14).

Ḫåtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / keläділär (UK,62/3).

Dedi u ilåci båriçä ḫåtircäm gäpirişgä urinib hä / yaḫşi körgänmän (UK,71/11).

Ḫat yåzyäptimi dedi u håtircäm åhängdä / ergä tegib ketäver debdi ḳız uf tårtdı (UK,79/33).

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/4).

Sezib yänäyäm ḫåtircämråḳ gäpirdi / keyin uzåḳläşib ketgänmiz (UK,71/15).

hävå: hava.

Boş edi täşḳaridä hävå bulut bolgäni uçün åḳiş / ḳandillär ertäläbdän yoḳıb ḳoyilibdi Zämirä uning (UK,74/15).

Äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/2).

Karavotdän säkräb turdidä ḳoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ḳålgän pästäk şiftigä ḳåġåz (UK,73/8).

håvli: *avlu, evin arazisi.*

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / Gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK,72/26).

häyäcån: heyecan.

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / ilgäriläri u biråvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/10).

Yürägi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (UK,62/19).

Ḳattıḳ ḳisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ḳıldi / Hilålä ḳoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/23).

Häyäcåndänmi ḳuvånçdänmi ḳısilib ketgän közlärini / körär edi ärġamçi pästläyåtgänidä esä köyläginin g (UK,69/7).

Märätning terlägän såçläri peşånäsigä tekkänini sezib / häyäcån bilän åhistä şivirlädi (UK,69/22).

Häyäcån bilän bäzän özimgä özim şunçälik ḫunuk / åciz körinib ketämänki (UK,72/23).

häyäcånlän- heyecanlanmak.

Hikåyälärni häm oḳıgän här gäl yängi ḳöşıḳ eşitgändäy / råhät ḳılib häyäcånlänib oḳıgän edi (UK,61/6).

häyäcånlänib ket- heyecanlanmak, heyecan içinde olmak.

Körgän våḳeälärdän yänä häyäcånlänib ketdi / izning bir lähzälik ḳuvånç hikåyängizdä häm (UK,67/19).

ḫayål: 1.akıl

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK,62/9).

ḫayål: 2. hayal, düşünce.

Köz üzmäy duşänbädä häm ḳabul bår edi ku / çårşänbä degän kün Hilåläning ḫayålidä heç ḳaçån (UK,61/10).

Åläm ḫayålidä tunläri uyḳusiz kezib çıḳar ämmå ungä / kirålmäy äzåb çekär edi bu icåd ålämi edi (UK,73/13).

häyålçän: düşünceli.

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/8).

häyålgä tål- hayale dalmak, düşünceye dalmak, dış dünyadan uzaklaşıp anıları ve gerçekleşmesini dilediği şeyleri düşünmek, düşlere dalmak.

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ḳılmägän / faḳat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/15).

häyåt: 1.hayat biçimi, içinde yaşanılan şartların bütünü, yaşantı:

Turmuşgä çıkädiyü dälä häyåtining romantikasigä berilib (UK,67/29).

Erining ḳişlåġıgä cönäb ketädi ämmå / ḳışlåḳ häyåtigä könikålmäy eridän häm sevgisidän häm våz keçib (UK,68/2).

2. hayat, yaşam.

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ḳılmägän / faḳat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/16).

häyåtiy: hayati gerçek olaylar.

Şähärgä ḳaytib kelädi oşä päytlärdä tänḳıdçilär / hikåyäning häyåtiy äsär ekänini äytib maḳtäşgän edi (UK,68/4).

häydä- sürmek.

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänḳıd ḳılgän ekän işdän (UK,66/7).

häydäl- kovulmak.

Häydälibdi Märät çuḳur ḫorsindi älbättä äyb / faḳat räisdä emäs (UK,66/9).

ḫäyr: hoşça kal, güle güle.

Bekätgä kelib tohtädi / ḫäyr dedi Hilålä Märätning ḳolini ḳısib (UK,68/26).

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/3).

Ḫayr Hilålä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çåpib ketdi (UK,81/1).

häyrån: şaşkın, şaşırmış halde.

Ḳız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi / negä işånmäydi (UK,80/3).

häyrån bol- şaşırmak, hayret etmek.

Gäplärini Hilåläddän eşitib häyrån boldi / aḫır u ådämlärgä oḫşäb bäşäng kiyinişni ziyåfätlärgä (UK,82/13).

Hilålä muzdäy temir päncärägä käftini båsgänçä / häyrån bolib suvgä ḳarädi (UK,66/26).

Göşäk uzåḳ vaḳt cimib ḳåldıdä yıġı åvåzi eşitildi / Märät häyrån bolib cåyigä otirib ḳåldı (UK,78/4).

häyrån ḳål- şaşırmak, şaşkınlıkta olma durumu.

Båşḳa tåmångä ḳaräb otirgänini körib häyrån ḳåldı / on ḳadämçä näridä ḳårångı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

häyrån karäb ḳål- şaşkınlıkla, hayretle bakmak; bir şeye şaşırarak bakmaktır.

Ḳoygän Märätgä häyrån ḳaräb ḳåldı / ånängiz bårmilär dedi Märät bir åz yumşåḳ åhängdä (UK,79/19).

ḫazån: sonbahar yaprakları.

İngränär käsälmänd ḫazånlär / yåd etib ötkinçi bähårin (UK,65/15).

Körinib turär Hilålä ḫazån şıtırlägän båġlär åräsidä / yürib båräyåtgändek edi (UK,65/27).

Yäpråḳläri çıråḳlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaḳayoḳdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/12).

Bäländ ḳılib turmäklägän edi / Märät yolkädä såçilib yåtgän ḫazånlärni şitirlätib (UK,67/4).

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/7).

Turtib çıḳḳan bir çål hässäsining uçi bilän ärıḳçägä / tolib ḳålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/8).

Men häm bilålmäy ḳıynälyäpmändä bälki ḫazån / bolgän ümrini oyläyåtgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/15).

Yolkägä yåpişib yåtgän ḫazånni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin åhängdä (UK,82/5).

häzil: şaka, espri.

Ḳız ḳalämini stol üstigä ḳars täşlädi / häzilni yåmån körämän (UK,59/28).

İlgäriläri Hilålä Zämiräning häzillärigä pärvå ḳılmäsä häm / bårä bårä cähli çıḳädigän bolib ḳålgändi (UK,75/11).

häzilläş- Şakalaşmak.

Ḳoligä åldi häzilläşyäpti deb oyläbmän / urüşdingmi (UK,60/13).

håzir: şimdi; şu an.

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi håzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/11).

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir / etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıḳ şuläsi (UK,71/8).

Håzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / ḳarşisidägi yåzuvçi Märät Äzizåv emäs åddiy yigit Märät (UK,71/27).

Öldirämän deb yıġlägän edi håzir u Märätning häm / yålvårişini yıġlägüdek yålvårişini kutärdi (UK,72/1).

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/13).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmå u pärvå ḳılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/2).

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling håzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/10).

håzirginä: demin, az önce.

Çıḳıb ketdi /Kim u Zämirä dedi Hilålä håzirginä yåpilgän (UK,60/6).

Biråntä ådäm tåpilmäsä / Hilålä bir näfäs cim bårdidä håzirginä ekrändä (UK,67/18).

heç: hiç, olumsuz yargı cümlelerinde anlamı pekiştiren söz.

Yaḫşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünålmäymän bu båläni (UK,75/2).

Ḳız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi negä işånmäydi (UK,80/3).

heç ḳaçån: hiçbir zaman.

Köz üzmäy duşänbädä häm ḳabul bår edi ku / çårşänbä degän kün Hilåläning ḫayålidä heç ḳaçån (UK,61/10).

Şunçälik köp çarḫ urmägän edi u tång åtişiyü keç kirişini / heç ḳaçån şunçälik årzıḳıb kutmägändi årä çårä (UK,61/12).

Ḫorsinib men heç ḳaçån biråvni ḳåräläb biråvni / åḳlämäymän turmuşdä faḳat åk faḳat ḳårä boyåḳ bolädi (UK,68/19).

Şundäginä Märät bu ḳız uni heç ḳaçån tüşünä / ålmäsligini özi oylägänidän körä kättäråḳ etibår täläb (UK,82/21).

heç kim: hiç kim, hiç kimse.

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ḳatiy bir ifådä kördiyü (UK,71/3).

Bilän yåzä ketdi / endi uni heç kim heç nimä bu äziz ålämdän suġurib ålålmäydi (UK,73/30).

Özingizdän båşḳa heç kimni oylämäy ḳoyä ḳåling / Märät uning közläridä ġazäb bårligini ḳörib köngli åġridi (UK,82/9).

heç nimä: hiçbir şey.

Bilän yåzä ketdi / endi uni heç kim heç nimä bu äziz ålämdän suġurib ålålmäydi (UK,73/30).

Ḳalbini nurli tuyġulärgä töldirib yubåryäpti bu küy / toḫtämägunçä u heç nimäni tän ålmäydi (UK,76/8).

ḫıcålät: utanç, çekingenlik.

Körgänmän / Men bolsäm Hilålä ḫıcålätdän ḳızärib kitåbçäni (UK,60/12).

hikåyä: hikâye, öykü.

Şähärgä ḳaytib kelädi Oşä päytlärdä tänḳıdçilär / hikåyäning häyåtiy äsär ekänini äytib maḳtäşgän edi (UK,68/4).

Hikåyälärni häm oḳıgän här gäl yängi ḳöşıḳ eşitgändäy / råhät ḳılib häyäcånlänib oḳıgän edi (UK,61/5).

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / Hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/24).

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cåyigä keldi / hikåyägä yaḫşi detal deb oylädi Märät (UK,70/28).

Bir ḳarasäng çållärgä oḫşäydi bir ḳaräsäng yåş bålägä äylänib ḳålädi / yängi hikåyägä ḳahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/4).

Körgän våḳeälärdän yänä häyäcånlänib ketdi / sizning bir lähzälik ḳuvånç hikåyängizdä häm (UK,67/20).

Ḳaräb ḳoydi oşä hikåyängiz mengä yoḳmägän / Märät tohtäb ḳåldı Hilålä häm uç tört ḳadäm yürib (UK,67/23).

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ḳılmägän / faḳat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/15).

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ḳılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/24).

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi / Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oḳıy båşlädi (UK,75/21).

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ḳılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/23).

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi / Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oḳıy båşlädi (UK,75/22).

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åğır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/25).

hikılläb ḳål- sızlanmak, hıçkırmak, (ağlarken) nefessiz kalmak.

Men sizni yaḫşi bilämän / ḳızning öpkäsi tolib hiḳılläb ḳåldı (UK,78/26).

himåyä kıl- koruması altına almak, esirgemek, korumak.

Şungä oḫşäş våḳeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ḫåtinni emäs erni himåyä ḳılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/22).

Siz erni himåyä ḳılib ḫåtinini ḳåräläġänsiz er håtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bår ḳışlåḳ erning (UK,68/11).

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ḳılmägän / faḳat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/15).

hindiy: Hint, Hintlilere ait.

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızġış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/22).

ḫırä: bulanık, mat, donuk.

Körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ḳuyåş båtib ketgän ufḳdä / yånib turgän şäfäḳ hırä bir tumänlik (UK,69/16).

Yäpråḳläri çıråḳlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaḳayoḳdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/11).

his et- hissetmek, sezmek.

Hilåläning ḳadäm tåvuşläri tez uzåḳläşib bårärdi / şundäginä u bu ḳızni sevib ḳålgänini çuḳur his etdi (UK,81/20).

Ķılişni çuķur his etdi / Hilålä dedi ķızning közlärigä ķarämäslikkä häräkät ķılib (UK,82/23).

his kıl- hissetmek.

Sıġmäy tipirläb ketganini his ķıläsız ķandäydır / sehirli nåtäniş ålämgä kirib ķålgändek boläsiz (UK,73/1).

his ķılgim kel- hissetmek istemek.

Åvåzdä nimägädir tinç yålġız his ķılgim kelädi / özimni şähärning şåvķınidän bezib ketädi ådäm (UK,64/17).

Eslätib tegäcäklik ķıldi tinç yålġız his ķılgingiz / kelädi özingizni (UK,70/14).

ḫıyånät ķıl- ihanet etmek.

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ķılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/24).

höl: ıslak.

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ķız korindi / plaşining yelkäläri ķolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/14).

Ķåçing uyätsiz Hilålä plaşni siltäb täşlädı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/26).

höngräb yubår- yüksek sesle ağlamak, feryat etmek.

Men därs täyyårlägäni uning yåtåķḫånäsigä bårib turärdim / ķız cimib ķåldıdä birdän höngräb yubårdi (UK,79/6).

ḫop: tamam, peki.

Men väzir bolsäm uning iltimåsigä därråv ḫop / derdim çiråyli ä (UK,60/25).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilålä trålleybusgä çıķıb ketdi (UK,77/7).

ḫorsin- İç çekmek, üzüntüyle veya özlemle derin derin soluk alıp duygulanmak.

Häydälibdi Märät çuķur ḫorsindi älbättä äyb / faķat räisdä emäs (UK,66/9).

Siz meni tänimäysiz nåtäniş åvåz yıġı äräläş ḫorsindi / siz bilän mäslähätli işim bår (UK,78/7).

Ḫorsinib men heç ķaçån biråvni ķäräläb biråvni / åķlämäymän turmuşdä faķat åk faķat ķärä boyåķ bolädi (UK,68/19).

ḫuddi: aynı, tıpkı.

Zämirä kirib ķålär ḫuddi Hilåläning könglidägini / bilib turgändäy Märät Äzizåvdän gäp åçär här säfär (UK,61/13).

Men Feruzäni ḫuddi özimgä oḫşätdim / demek yålġån emäs ekändä (UK,63/21).

Äfişä åldidä turärdi ḫuddi åḳḳuşgä oḫşäydi / deb oyläydi u Hilåläning ḳolini ḳısärkän çindän häm (UK,76/13).

Ḫuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ḳarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/23).

Yüzläri låvilläb yånäyåtgänini päyḳab beihtiyår cilmäydi / mümkünmi Märät ḫuddi oşä kündägidek åḳ (UK,61/26).

Nähåtki Märät ḫuddi käsbdåşläri bilän / bähsläşäyåtgändek ḳızişib ketdi nähåtki bütün båşli (UK,67/13).

hükm: hüküm, karar, emir.

Siz erni himåyä ḳılib ḫåtinini ḳåräläġänsiz er håtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bår ḳışlåḳ erning (UK,68/12).

ḫunuk: çirkin, hoş olmayan.

Häyäcån bilän bäzän özimgä özim şunçälik ḫunuk / åciz körinib ketämänki (UK,72/23).

ḫuşçakçak: kıvançlı, mutlu, sevinçli.

Suyänib toḫtäb ḳåldı/änä siz dedi bålälärçä ḫuşçaḳçaḳ åhängdä (UK,66/24).

iç: iç, iç taraf.

Ulär ärġamçi uçişärdi ḳayıḳçä bårgän säyın / bäländråḳ kötärib tüşär Hilålä ḳorḳuv içidä (UK,69/2).

içidä äylänä båşlädi Uning köz ongidä fäkät Märätning / çehräsi ḳåldı (UK,69/17).

içi: akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri.

Hilålä tüşünmädi / Hämmäsini içingizdän toḳıb çıḳaräsizmi bolmäsä (UK,63/16).

içki: gönül, kalp, yürek, vicdan.

Ḫuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ḳarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/23).

icåd: yeni bir şey icat etmek, çalışma.

Ḳoltıḳläb åldi u bu ḳızdän özi izläb yürgän fäzilätni / tåpgänigä ḳuvånär Hilålä özining icådigä ḳızıḳa båşlägändän (UK,68/8).

Åläm ḫayålidä tunläri uyḳusiz kezib çıḳar ämmå ungä / kirålmäy äzåb çekär edi bu icåd ålämi edi (UK,73/14).

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoḳ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ḳåling (UK,82/8).

icådkår: icat eden kimse.

U väzirni tänimäs ämmå yåş icådkårlärni yaḫşi / körişini köp eşitgän edi ḫåtircäm gäpirişim (UK,58/13).

icirġan- iğrenmek.

Biläsizmi şu çål nimäni oyläyäpti / Hilålä icirġanib båş çäyḳadi (UK,72/12).

içkäri: içeri, iç taraf.

Ḳız içkärigä kirişgä ḳorḳḳandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

ifådä: ifade.

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ḳatiy bir ifådä kördiyü (UK,71/4).

ikki: iki.

Ḳabulḫånä eşigidän yuḳårigäçä güldår påyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ḳatår ḳatår stullär (UK,58/18).

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/10).

Şu tåpdä uning közläri ḳızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuḳur çuḳur (UK,76/26).

Men båşḳaçä yäşäy ålmäymän bälki ikkimiz häm ädäşgändirmiz / Siz toġri äytyäpsiz (UK,82/25).

ikkinçi: ikinci sıra sayısı.

Kitåblärni çıḳarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ḳavätgä väzirlikkä çıḳıb bårärkän taġın ḳåġåz yetişmäydi deyişädi (UK,58/11).

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / Keling håzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/10).

ikkitä: iki tane.

Undän keyinçi / undän keyin yänä ikkitä ḳızni uçrätdim Märät küldi (UK,71/18).

ilåcım yok: çaresi yok, imkânı yok.

Båşḳa ilåcım yoḳ edi dedi Märät oyçän / ilåci yoḳ deng (UK,81/29).

Båşḳa ilåcım yoḳ edi dedi Märät oyçän / ilåci yoḳ deng (UK,81/30).

ilåci båriçä: imkân kader, olduğu kadar, olabildiğince.

Dedi u ilåci båriçä ḫåtircäm gäpirişgä urinib hä / yaḫşi körgänmän (UK,71/11).

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/4).

ilån: yılan.

Ämmå Märät endi ḳayrilib ḳarämädi / ilåndek yältiräb yåtgän yolkädän öz såyäsini (UK,83/8).

ilgäri: önce, evvel.

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıḳḳan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oḳıtuvçi ḳız kursdåşigä (UK,67/27).

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / ilgäriläri u biråvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/10).

İlgäriläri Hilålä Zämiräning häzillärigä pärvå ḳılmäsä häm / bårä bårä cähli çıḳädigän bolib ḳålgändi (UK,75/11).

ilhåm: ilham, ruhta meydana gelen ve yaratıcılığa iten coşku, içe doğma, esin.

Hilålä bäribir tüşünmädi / siz yåzuvçilärgä mäzzä dedi oylänib ilhåm kelgändä (UK,63/24).

Hilålä såddälik bilän yelkäsini uçirib ḳoydi / bilmäsäm İlhåm pärisi ilhåm gülşäni (UK,63/28).

Hilålä såddälik bilän yelkäsini uçirib ḳoydi / bilmäsäm İlhåm pärisi ilhåm gülşäni (UK,63/28).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ḳaytib / ilhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/4).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ḳaytib / ilhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/4).

Kitåb yåzäsizlär hämmä sizlärni maḳtäydi / ilhåmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/26).

ilıḳ: ılık, soğuk ve sıcak arası.

Yürägi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (uk,62/19).

Hilålä yürägidä ilıḳ tuyġulär uyġånib märätgä / mehr bilän ḳaräb ḳåldı endi u båyägidek oyçän väzmin (uk,66/29).

ilticå ḳıl- yalvarmak, yalvarış.

Ḳattıḳ ḳisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ḳıldi / Hilålä ḳoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/23).

iltimås: birine herhangi bir konuda öncelik ve ayrıcalık tanıma; rica etme, lütfen.

Men väzir bolsäm uning iltimåsigä därråv ḫop / derdim çiråyli ä (UK,60/25).

iltimås ḳıl- rica etmek, ricada bulunmak, dilekte bulunmak.

Keçgä yaḳın Hilålägä ḳöngıråḳ ḳılib körişişni iltimås ḳıldi / u endi plaşni kiyib çıḳıb ketäyåtgän edi ḳöngıråḳ ciringläb ḳåldı (UK,77/27).

imå ḳıl- işaret etmek, ima etmek.

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḫåzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/12).

Eşikka imå ḳılib täniysänmi / vuy tänimädingmi Zämirä ḫånä ortäsidä turib (UK,60/7).

imkân båriçä: imkân kader, olabildiğince.

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkån båriçä / såvuḳḳån gäpirişgä urinib keyin sekin Hilåläni (UK,68/5).

incık: alıngan, çekingen, sinirli; kararsız.

Öcär incıḳ bolib ḳålişini bilgäni uçün şärpäläy / silcib çıḳıb ketdi (UK,74/7).

indä- seslenmek, ses çıkarmak.

Şu sizning kitåbingizmi / Märät indämäy båş silkidi (UK,62/14).

Yåzgänläringiz yålġån ekändä / Märät änçäginä indämäy bårdidä sorädi (UK,63/18).

Siz yaḫşi ålicänåb ådämsiz / Märät gäpning dävåmini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/28).

Çäliştirib tizzäsigä käftini ḳoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/11).

ingiçkä: ince, zayıf.

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / ḳalḳib turgän ingiçkä åyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/28).

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ḳız uç tört ḳadäm / u yoḳ bu yoḳḳa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/24).

ingrän- içine çeke çeke ağlamak, inlemek.

İngränär käsälmänd ḫazånlär / yåd etib ötkinçi bähårin (UK,65/15).

institut: enstitü.

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıḳḳan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oḳıtuvçi ḳız kursdåşigä (UK,67/28).

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ḳatiy bir ifådä kördiyü (UK,71/3).

İnstitutimizdä uçräşuv bolgänidän keyin häm bir ḳız Märät Äzizåvgä ḫat / yåzäverib esi ketgän edi (UK,75/9).

iş: 1.iş, görev.

Ḳılmägänini endi oyläy båşlädi / tähririyätdä çindän häm iş tåplänib ḳålgän ekän (UK,77/24).

Ḳålgänini tüş käbi ġırä şirä eslädi väzir ḳabuligä / hämån kirmägänini tähririyätning biråntä işini (UK,77/22).

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänḳıd ḳılgän ekän işdän (UK,66/8).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körib ḳuvånib ketdi / Ḳåbil Ḳådiråviç häli işgä kelmägän ḳäbulḫånä (UK,74/14).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / Ämmå u pärvå ḳılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/1).

2. iş, sorun, konu, mesele, maslahat:

Siz meni tänimäysiz nåtäniş åvåz yıġı äräläş ḫorsindi / siz bilän mäslähätli işim bår (UK,78/8).

Nimä iş dedi Hilålä umidsiz åhängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi (UK,77/3).

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni / yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/20).

3.şalışma, faaliyet, yapılan şey, davranış.

Fikri çälġib ketişdän ḳorḳardi / işim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Ḳıynälib bitirålmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ḳoyäsiz şunaḳa işläysizki özingiz häm råhät ḳıläsiz (UK,64/7).

isi: koku, kokusu.

Ötkir nåzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsidä özingizni yåzgänmisiz (UK,63/3).

Yäpråḳläri çıråḳlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaḳayoḳdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/12).

işån- inanmak, güvenmek.

Oşä kitåbdägi gäplärgä işåndingizmi aḫır / Hilålä yuvåş båş silkädi (UK,63/19).

Ḳız mäyüs båş çäyḳadi / sizgä işånmäyäpti (UK,80/2).

Ḳız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi / negä işånmäydi (UK,80/4).

işåŋçsiz: güvensiz.

Häräkät ḳıldi baḫtli boling Hilålä / Hilålä u tåmångä sälginä egilgändek işåŋçsiz bir ḳadäm ḳoygändek boldi (UK,83/6).

işdän häydä- işten kovulmak.

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/3).

işḫånä: iş yeri.

Däm åliş küni bizlär päḫtägä çıḳamiz dedi / Hilålä işḫånädägi yängilikni esläb (UK,64/20).

işlä- çalışmak.

Dåim çiråyli ḳızlär işläydi şu päyt u ḳızning / ḳolidägi kitåbni tänib ḳåldi zängåri muḳåväsidän tänidi (UK,59/7).

Ḳız yåzişdän toḫtäb yärḳ etib bir ungä bir kitåbçägä ḳaräb ḳoydi / Ḳayerdä işläysiz (UK,59/22).

Ḳıynälib bitirålmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ḳoyäsiz şunaḳa işläysizki özingiz häm råhät ḳıläsiz (UK,64/8).

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/5).

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänḳıd ḳılgän ekän işdän (UK,66/7).

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åġır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/26).

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färḳıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK,77/12).

işlätmäy koy- kullanmamak, faydalanmamak.

Özining gözälligini päyḳasä äḳlini işlätmäy ḳoyädikü / Hilålä ḳızärib bozärib tårtmädän kitåbçäsini åldi (UK,62/11).

ism: isim, ad.

Fämilyängiz Äzizåv / İsmingiz Märät (UK,59/20).

istäk: istek, arzu.

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyḳab / köprikdän ötib ketişyåtgänidä Märät päncärägä (UK,66/21).

ivib ket- ıslanmak, ıslak duruma gelmek.

Hilålä Märätning ḳolini siltäb täşlädi / uning såçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solġın edi (UK,80/22).

iyäg: çene.

U käfti bilän ḳızning iyägini kötärib özigä ḳarätdi Hilålä / Hilålä közlärini çirt yumib åldi uning ḳalbi titiräb (UK,71/25).

Hilåläning iyägidän tutib turär ämmå çåldän közini uzmäs edi / u Hilåläning özigä ḳaräyåtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/9).

iymänib äyt- utanarak, çekinerek söylemek.

Käsbingiz bårmi / bår dedi Märät keyin iymänib äytdi yåzuvçi yåş yåzuvçi (UK,59/26).

izlä- aramak, bakınmak, araştırmak.

Ulärning ḫärräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåġı (UK,70/16).

Ulärning ḫärräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåġı (UK,70/16).

Bir ḳarasäng çållärgä oḫşäydi bir ḳaräsäng yåş bålägä äylänib ḳålädi / yängi hikåyägä ḳahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/4).

izläb yür- aramak, aranılan.

Ḳoltıḳläb åldi u bu ḳızdän özi izläb yürgän fäzilätni / tåpgänigä ḳuvånär Hilålä özining icådigä ḳızıḳa båşlägändän (UK,68/7).

iztiråb: ıstırap, acı, keder.

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oḳıy båşlädi (UK,75/21).

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ḳılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/24).

iztiråb çek- ıstırap çekmek- çok etkileyici bir acı ve üzüntü içinde bulunmak, acı çekmek.

Çekäyåtgänini bilinib turärdi / Märät uning ķollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/21).

izzät näfsini himåyä kıl- itibarini, onurunu savunmak.

Ķışlåķ ķåp ķårä bolsä nähåt oşä ḫåtining öz izzät näfsini / himåyä ķılişgä urinäyåtgännini tüşünädigän (UK,67/16).

jemper: kazak, kollu ya da kolsuz, baştan geçirilerek giyilen, örme üst giysisi.

Hilålä Märätning ķolini siltäb täşlädi / uning såçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solġın edi (UK, 80/22).

Kino yoķdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ķaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK, 67/2).

jurnal: dergi.

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıķķan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oķıtuvçi ķız kursdåşigä (UK, 67/27).

ķabūl: kabul etme, razı olma.

Ämmå bugün ķabul yoķ / çårşänbä küni keläsiz (UK,59/15).

Köz üzmäy duşänbädä häm ķabul bår edi ku / Çårşänbä degän kün Hilåläning ḫayålidä heç ķaçån (UK,61/9).

Ķålgänini tüş käbi ġırä şirä eslädi väzir ķabuligä / hämån kirmägänini tähririyätning biråntä işini (UK,77/21).

ķabulḫånä: kabul yeri, giriş.

Ķabulḫånä eşigidän yuķårigäçä güldår påyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ķatår ķatår stullär (UK,58/17).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körib ķuvånib ketdi / Ķobil Ķodiroviç häli işgä kelmägän ķäbulḫånä (UK,74/14).

Çiråyli ķız ekän deb oylädi Märät güldår påyåndåzdän / äväyläb yürib bårårkän nimägädir ķabulḫånädä (UK,59/6).

ķåç: çekilmek, uzak durmak.

Ķåçing uyätsiz Hilålä plaşni siltäb täşlädı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/25).

ķaçåndän: ne zamandır.

Bu özi ķaçåndän buyån ârzu ķılib yürgän toķ kul räng palto edi / Ķayoķdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/23).

Ķaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ķåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ķuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

ķaçåndir: bir zaman, geçmiş zamanda, eskiden, vaktiyle.

Şu künlär dävåmidä Hilålä bilän häm dürüstråķ / gäpläşmägänini ķız undän ķaçåndir negädir räncib (UK,77/20).

ķåçib yür- sürekli kaçan, yakalanmayan.

Anıķ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ķåçib yürgän / ķahrämånlär endi uni uni öz ârtidän ergäştirib ketdi (UK,73/25).

ķadä- iliklemek, bir şeyin düğmesini iliğine geçirmek.

Ķadärkän båşķa ķoli bilän goşäkni ķötärdi (UK,77/31).

ķadäm: adım.

Ķaräb ķoydi oşä hikåyängiz mengä yoķmägän / Märät tohtäb ķåldı Hilålä häm uç tört ķadäm yürib (UK,67/24).

Yerning ķadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ķadäm uzulsäk såġınib ķålämiz (UK,70/8).

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ķız uç tört ķadäm / u yoķ bu yoķķa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/23).

Hilåläning ķadäm tâvuşläri tez uzåķläşib bârärdi / şundäginä u bu ķızni sevib ķålgänini çuķur his etdi (UK,81/19).

Häräkät ķıldi baḫtli boling Hilålä / Hilålä u tåmångä sälginä egilgändek işånçsiz bir ķadäm ķoygändek boldi (UK,83/6).

ķadäm koy- adım atmak.

Häräkät ķıldi baḫtli boling Hilålä / Hilålä u tåmångä sälginä egilgändek işånçsiz bir ķadäm ķoygändek boldi (UK,83/6).

on ķadämçä: on adım kadar (mesafe).

Båşķa tåmångä ķaräb otirgänini körib häyrån ķåldı / on ķadämçä näridä ķårångı burçäkdä yelkäläri (UK,72/6).

kadr: değer, kıymet.

Nåmusning ķadrini munçä ärzånläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezgıläb çekdi (UK,79/27).

ķadri öt- ...değeri bilinmek, değerini anlamak.

Yerning ķadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ķadäm uzulsäk sågınib ķålämiz (UK,70/7).

käft: avuç, avuç içi.

U käfti bilän ķızning iyägini kötärib özigä ķarätdi Hilålä / Hilålä közlärini çirt yumib åldi uning ķalbi titiräb (UK,71/25).

U käfti bilän peşånäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä ķılmåķçisiz (UK,79/11).

Çäliştirib tizzäsigä käftini ķoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/11).

Hilålä muzdäy temir päncärägä käftini båsgänçä / häyrån bolib suvgä ķarädi (UK,66/25).

Çekäyåtgänini bilinib turärdi / Märät uning ķollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/22).

Käftini ålib yüzigä båsdi / Hilålä mengä hämråh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/21).

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK,72/25).

Degän gäp yålgån / bilmädim Hilålä bilägini uning käftidän (UK,68/22).

kåġåz: kağıt.

Kitåblärni çıķarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ķavätgä väzirlikkä çıķıb bårärkän tağın kåġåz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

Eşik gıyķılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ķålgänini bildi u hämån ķåġåzdän båş (UK,73/32).

Direktår näşriyåt recäsidän çıḳarib täşläbdi / Ḳåġåz yetişmäyäpti dedi u nåçår ḳıyåfädä (UK,58/4).

Men röyḫatgä yåzib ḳåyämän / u kitåbçäni stol çekkäsigä ḳoydidä ḳaläm ḳåġåz åldi (UK,59/18).

Karavotdän säkräb turdidä ḳoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ḳålgän pästäk şiftigä ḳåġåz (UK,73/8).

Våy bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yåtgän öråġlik ḳåġåzni åçdi (UK,74/20).

Ḳåġåz ḳäräläşdän båşḳa närsäni bilmäydi / keçä ḳanäkä boldi dedi u paltoni ḳåġåzgä örärkän (UK,74/30).

ḳåġåz ḳärälä- kağıt karalamak, yazıya dökmek.

Ḳåġåz ḳäräläşdän båşḳa närsäni bilmäydi / keçä ḳanäkä boldi dedi u paltoni ḳåġåzgä örärkän (UK,74/29).

ḳåġåzgä tüşir- kağıt üzerinde kalmak, yapılması düşünülmüş, konuşulan, kararlaştırılan şeyler yazıda kalmak.

Undä nimägä yåzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bårini ḳåġåzgä tüşiriş uçün (UK,64/32).

ḳah ḳah ur- kahkaha atmak.

Yaḫşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä ḳah ḳah urib külib yubårdi cimcit (UK,63/32).

ḳahrämån: kahraman.

Båsgän soḳmåḳlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ḳahrämånläri (UK,73/20).

Anıḳ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ḳåçib yürgän / ḳahrämånlär endi uni uni öz årtidän ergäştirib ketdi (UK,73/26).

Köp ḳahrämånlär täḳdiri özi båşdä / oylägänidän özgäçåråḳ bolib çıḳdi (UK,77/13).

Köp ḳahrämånlär uni ḳoġırçåḳdek oynätib ḳoydi / Märät ḳattıḳ tålikḳanini yıḳulgidek bolib ḳålgänini şundäginä päyḳadi (UK,77/15).

Bir ḳarasäng çållärgä oḫşäydi bir ḳaräsäng yåş bålägä äylänib ḳålädi / yängi hikåyägä ḳahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/4).

kåkıl- çakılmak.

Ḳåḳılgän ḫånägä ötdi titråḳ ḳolläri bilän çiråḳni / yoḳdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ḳarşisigä (UK,73/9).

kål- kalmak yardımcı fiil.

İçidä äylänä båşlädi uning köz ongidä fäkät Märätning / çehräsi ḳåldı (UK,69/18).

Mänä şu ġaläti bålä ḳålgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Baḫtiyår degän bålä (UK,71/29).

Eşik ġıyḳılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ḳålgänini bildi u hämån ḳåġåzdän båş (UK,73/32).

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ḳaräb ålib / on beş daḳiḳa ḳålibdi (UK,78/6).

kaläm: kalem.

Men röyḫatgä yåzib ḳåyämän / u kitåbçäni stol çekkäsigä ḳoydidä ḳaläm ḳåġåz åldi (UK,59/18).

Ḳız ḳalämini stol üstigä ḳars täşlädi / häzilni yåmån körämän (UK,59/27).

kalämkäş: yazar.

Ḳalämkäş duşmandän häm dost äḫtärişgä urinädi / Hilålä yänä zerikä båşlädi (UK,66/19).

Märät båşi bilän şonġib ketdi ḫätlärini közdän keçirdi / yåş ḳalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/26).

kalb: gönül.

Ḳalbini nurli tuyġulärgä töldirib yubåryäpti bu küy / toḫtämägunçä u heç nimäni tän ålmäydi (UK,76/7).

Märät bu ḳızni çindän häm köp såğınädigän bolib / ḳålgän edi Hilålä uning ḳalbidägi såvuḳ bir boşlıḳni (UK,70/2).

Ķalbining eng çuķur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/5).

U käfti bilän ķızning iyägini kötärib özigä ķarätdi Hilålä / Hilålä közlärini çirt yumib åldi uning ķalbi titiräb (UK,71/26).

ķalbining nürli bir pärçäsıgä äylän- hayatının anlamı olmak, hayatına anlam katan biriye dönmek/ dönüşmek.

Ķålgän ķalbining nürli bir pärçäsıgä äylängän mänä / şu ķız ungä tänä ķılsä (UK,82/17).

kalbigä kirib kel- kalbine girmek, sevgisini kazanmak.

Bilän Märätning ķalbigä kirib keldi Märät ulärning / çehräsidägi här bir tükigäçä könglidägi här bir niyätigäçä (UK,73/23).

kålḫåz: kolektif çiftçilik, birlikte çiftçilik, toplu şekilde çiftçilik.

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänķıd ķılgän ekän işdän (UK,66/7).

közläridä yåş ķalķ- gözyaşı dökmek.

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ķız ungä bir ķaräb ķoydiyü yänä közläridä yåş ķalķidi (UK,78/24).

ķalķib tur- görünürde olan, gözüken.

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / ķalķib turgän ingiçkä åyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/28).

ķanaka: nasıl, ne gibi.

Ķåġåz ķäräläşdän båşķa närsäni bilmäydi / keçä ķanäkä boldi dedi u paltoni kåġåzgä örärkän (UK,74/30).

U sumkasini titkiläb buklåġlik gazeta çıķardi / yåzuvçining ķanäkä ådämligini yåzgänidän bilsä bolädi (UK,75/18).

ķanäkä ķılib: nasıl, ne gibi, neyle.

Ķanäkä ķılib yåzäsiz / Märät beġaräz küldi (UK,62/15).

kanakaykin: "< qanaqa +ekan" nasılmış.

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK,62/10).

kançä: ne kadar.

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ḳançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåḳläşib ketäverädi (UK,80/6).

ḳand: şeker; şeker kamışının donmuş usaresi.

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/9).

ḳandäy: nasıl.

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åġır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/26).

ḳandäydir: birtakım, bir tür, bazı, kimi.

Sıġmäy tipirläb ketganini his ḳıläsız ḳandäydır / sehirli nåtäniş ålämgä kirib ḳålgändek boläsiz (UK,73/1).

Şunaḳa mäşḳim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ḳandäydir päst şikästä åvåzdä oḳıy båşlädı (UK,65/6).

Dävåmi yoḳ Märät ḳandäydir sinıḳ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/3).

Ḳandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälḳadän ötkäzärkän (UK,78/1).

ḳandīl: çırağ, meşale; bkz. ‘altın kandil’

Boş edi täşḳaridä hävå bulut bolgäni uçün åḳiş / ḳandillär ertäläbdän yoḳıb ḳoyilibdi Zämirä uning (UK,74/16).

ḳånik-: tatmin olmak.

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳåniḳmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK,68/32).

ḳåp ḳårä: simsiyah.

Ḳåp ḳårä tolḳınlär üstidä ḳırġåḳdägi çiråḳlär şådäsining (UK,62/31).

Plaş kiymägän ekän u ḳåp ḳårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråḳ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/17).

ḳåp kårä bol- günahkar, hatalı olmak.

Ḳışlåḳ ḳåp ḳårä bolsä nähåt oşä ḫåtining öz izzät näfsini / himåyä ḳılişgä urinäyåtgännini tüşünädigän (UK,67/15).

ḳåp ḳårägä çıḳariş: siyaha çıkarmak, suçlu bulmak.

Etdi bir äyålning eridän äcirälişini åḳläş uçün bütün / ḳışlåḳ ählini ḳåp ḳårägä çıḳariş şärtmikin (UK,67/10).

ḳåpḳåġ: kapak.

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi/U tirsäklärini mäşinkä ḳåpḳåġıgä tirängänçä ällaḳandäy (UK,58/20).

ḳarä- bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek.

Yaḫşi ḳız ekänmi / Märät burilib ḳarädiyu Hilåläning özidän köz üzmäy (UK,70/30).

Keling Hilålä åvåzi titräb sälåm berdi / Märät böş stullärgä ḳaräb sorädi (UK,61/30).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/29).

Kino yoḳdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ḳaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/1).

Båşḳa tåmängä ḳaräb otirgänini körib häyrån ḳåldı / on ḳadämçä näridä ḳårångı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling hăzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/10).

Märät uning titräb turgän läblärigä ḳaräb båşini ḳuyi såldi / yoḳ (UK,81/31).

Ḫuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ḳarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/24).

Hilålä muzdäy temir päncärägä käftini båsgänçä / häyrån bolib suvgä ḳarädi (UK,66/26).

Hilålä şärttä burilib ḳarädi / uning solġın yüzidän yåmġırmi köz yåşimi åḳıb tüşär edi (UK,81/7).

U keskin burildidä çiråḳ nuridä yältiräb yåtgän ḫälḳåb üstidän säkräb ötdi / äriråḳḳa bårib ḳayrilib ḳarädi (UK,82/30).

Åtı Hilålä ekändä deb oylädi Märät ämmå / kåtibä tåmångä burilib ḳarämädi eşikni åhistä yåpib (UK,60/4).

Ämmå Märät endi ḳayrilib ḳarämädi / ilåndek yältiräb yåtgän yolkädän öz såyäsini (UK,83/7).

Hilåläning iyägidän tutib turär ämmå çåldän közini uzmäs edi / u Hilåläning özigä ḳaräyåtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/10).

Hilålä ungä ḳayrilib kärämäs ämmå şu tåpdä / ḳıläyåtgän tegäcäkligi yåḳar edi u kitåbçäni şåşilinç (UK,61/1).

karäb ål- bakmak, aniden göz gezdirmek.

Hilålä özining ḳızärä båşlägänini päyḳab deräzä / tåmångä ḳaräb åldi (UK,60/28).

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ḳaräb ålib / on beş daḳiḳa ḳålibdi (UK,78/5).

ḳaräb ḳål- bakakalmak,şaşkınlık içinde ve ne yapacağını bilemez bir durumda kalmak.

Ḳaräb ḳålärkän bälki çindän häm täräfgärçilik / ḳılgändirmän bälki nohaḳdirmän (UK,68/29).

Hilålä yüräqidä ilıḳ tuyġulär uyġånib Märätgä / mehr bilän ḳaräb ḳåldı endi u båyägidek oyçän väzmin (UK,66/30).

ḳaräb koy- bakmak, bir yöne, nesneye veya kişiye bakmak.

Kizġış çiråḳ yånib turgän simyåġåç tägidägi härraḳḳa otirişdi / Hilålä ungä zimdän ḳaräb ḳoydi Märät åyåḳlärini (UK,64/10).

Båsib bårärkän årkägä ḳaräb ḳoydi sänät säråyining / yaḫlit åynäläridän nur yåġılib turärdi (UK,67/5).

Ḳaräb ḳoydi oşä hikåyängiz mengä yoḳmägän / Märät tohtäb ḳåldı Hilålä häm uç tört ḳadäm yürib (UK,67/23).

Ketdi näriråḳdä bårib tohtädidä ulär tåmångä ḳaräb ḳoydi / Märät ḳızning häräkätlärini küzätä båşlädi (UK,70/21).

Kötärmäy köz ḳıri bilän ḳaräb ḳoydi åstånädä båşigä / tivit romål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/1).

Ḳız divanning bir çekkäsigä åmånät otirdidä / ḳızärib ketgän közläri bilän ungä ḳaräb ḳoydi (UK,78/20).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ḳız ungä bir ḳaräb ḳoydiyü yänä közläridä yåş ḳalḳidi (UK,78/24).

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

kårä: Siyah, kara.

Köyläk ḳårä şim kiyib ålgän eşik tutḳıçidän uşläb / turärdi (UK,61/27).

Ḫorsinib men heç ḳaçån birårvni ḳäräläb birårvni / åḳlämäymän turmuşdä faḳat åk faḳat ḳårä boyåḳ bolädi (UK,68/20).

kåräçä: siyah, kara renkli, siyahımsı.

Tepägä kötärilyåtgänidä Märätning ḳåräçä çehräsini / şäbädädän peşånäsigä yåyilib tüşgän såçlärini (UK,69/5).

ḳårälä- karalamak, suçlamak.

Siz erni himåyä ḳılib ḫåtinini ḳårälägänsiz er håtinni öz /b hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bår ḳışlåḳ erning (UK,68/11).

Ḫorsinib men heç ḳaçån birårvni ḳäräläb birårvni / åḳlämäymän turmuşdä faḳat åk faḳat ḳårä boyåḳ bolädi (UK,68/19).

karämäslik: bakmamaya.

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḫäzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/12).

Hilålä ungä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib yänä yälindi / tüşäylik (UK,69/27).

ḳılişni çuḳur his etdi / Hilâlä dedi ḳızning közlärigä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib (UK,82/24).

kåråńġı: karanlık.

Båşḳa tåmångä ḳaräb otirgänini körib häyrån ḳåldı / on ḳadämçä näridä ḳåråńġı burçäkdä yelkäläri (UK,72/6).

Ḳaysidir çinår şåḫıdä mudråḳḳa ketgän ḳuşlär guv / etib ḳåråńġı åsmångä kötärildi (UK,64/2).

karår kıl- karar vermek.

Ekänini eşitgändi u kitåbni bitirmägunçä biråntä / tåmoşä körmäslik biråntä kitåb oḳımäslikkä ḳarår ḳılgän edi (UK,76/30).

karät- baktırmak.

U käfti bilän ḳızning iyägini kötärib özigä ḳarätdi Hilâlä / Hilâlä közlärini çirt yumib åldi uning ḳalbi titiräb (UK,71/25).

Hilâläni biläkläridän tutib özigä ḳarätdi / Keçiring (UK,80/19).

karavot: demir yatak.

Karavotdän säkräb turdidä ḳoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ḳålgän pästäk şiftigä ḳåġåz (UK,73/7).

ḳariçmä ḳariç: didik didik.

U bu ålämgä kiriş uçün Rimning tengdåşi bolgän / Äfrosiyobni ḳariçmä ḳariç kezib çıḳdi Ortä Åsiyådä (UK,73/16).

kars: tak, tok yansıma sesleri.

Ḳız ḳalämini stol üstigä ḳars täşlädi / Häzilni yåmån körämän (UK,59/27).

ḳarsäk çäl- alkışlamak.

Bår ḫånänggä çıḳ / Zämirä ḳarsäk çälib külib yubårdı (UK,60/30).

karşi: karşı, karşı taraf.

Ḳåḳılgän ḫånägä ötdi titråḳ ḳolläri bilän çiråḳni / yoḳdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ḳarşisigä (UK,73/10).

Ķarşisigä yügürib keldidä ķuçåķläb åldi / palto åldim dedi sepkilli yüzi ķuvånçdän ķızärib (UK,74/17).

Håzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / ķarşisidägi yåzuvçi Märät Äzizåv emäs åddiy yigit Märät (UK,71/28).

ķåş: kaş.

Märät ķızning şubhälänäyåtgänini körib cilmäydi / Ķız ķåşini çimirib såvuķķınä sorädi (UK,59/24).

käsälmänd: hasta, hastalıklı.

İngränär käsälmänd ḫazånlär / yåd etib ötkinçi bähårin (UK,65/15).

käsb: meslek, iş.

Käsbingiz bårmi / bår dedi Märät keyin iymänib äytdi yåzuvçi yåş yåzuvçi (UK,59/25).

Negädir unutişigä häräkät ķılgänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilålä (UK,62/22).

käsbdåş: mesleki arkadaş, iş arkadaş.

Nähåtki Märät ḫuddi käsbdåşläri bilän / bähsläşäyåtgändek ķızişib ketdi nähåtki bütün båşli (UK,67/13).

ķåşlärini uçir- kaş seğirmesi.

Zämirä särğış ķåşlärini uçirib küldi / håå yåzuvçi äkängiz tåpib bersin (UK,74/25).

katår katår: dizi, sıra.

Ķabulḫånä eşigidän yuķårigäçä güldår påyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ķatår ķatår stullär (UK,58/18).

kåtibä: sekreter (kız).

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä ķåpķåğıgä tirängänçä ällaķandäy (UK,58/19).

Åtı Hilålä ekändä deb oylädi Märät ämmå / kåtibä tåmångä burilib ķarämädi eşikni åhistä yåpib (UK,60/4).

katiy: katiyen, kesinlikle, kararlı, ciddi.

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ḳatiy bir ifådä kördiyü (UK,71/4).

katiyät: ciddilik, kararlılık.

Keyinçi / Märät Hilåläning åvåzidä såvuḳ ḳatiyät bårligini (UK,71/14).

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ḳåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ḳatiyät bår edi (UK,81/28).

kättä: büyük.

Ḳayåḳdän biläy dedi Hilålä boşäşib men Märät / Äzizåv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/16).

Boşätdi här håldä siz yigit tåmånini ålgänsiz / kättä kättä åynälärdän nur såçilib turgän tramvay (UK,68/24).

Boşätdi här håldä siz yigit tåmånini ålgänsiz / kättä kättä åynälärdän nur såçilib turgän tramvay (UK,68/24).

Şundäginä Märät bu ḳız uni heç ḳaçån tüşünä / ålmäsligini özi oylägänidän körä kättäråḳ etibår täläb (UK,82/22).

kättäkån: kocaman.

Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Märät yetib kelgänidä Hilålä kättäkån åynävänd (UK,76/12).

kattık: 1. sert, katı, kuvvetli.

Ḳattıḳ ḳisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ḳıldi / Hilålä ḳoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/23).

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳråḳ silkitä båşlädi (UK,69/12).

2. dayanılması güç, ağır, şiddetli, haşin; haddinden fazla.

Köp ḳahrämånlär uni ḳoġırçåḳdek oynätib ḳoydi / Märät ḳattıḳ tåliḳḳanini yıḳulgidek bolib ḳålgänini şundäginä päyḳadi (UK,77/16).

kavät: kat.

Kitåblärni çıḳarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ḳavätgä väzirlikkä çıḳıb bårärkän taġın ḳåġåz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling håzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/10).

ḳayåḳdän: nereden, nasıl.

Ḳayåḳdän biläy dedi Hilålä boşäşib men Märät / Äzizåv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/15).

kayerdä: nerede soru kelimesi.

Ḳız yåzişdän toḫtäb yärḳ etib bir ungä bir kitåbçägä ḳaräb ḳoydi / ḳayerdä işläysiz (UK,59/22).

kayerdädir: nerededir, bir yerlerde.

Äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/1).

ḳayıḳçä: küçük geme.

Ulär ärġamçi uçişärdi ḳayıḳçä bårgän säyın / bäländråḳ kötärib tüşär Hilålä ḳorḳuv içidä (UK,69/1).

ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yüräġi gupilläb urärdi här säfär ḳayıḳçä (UK,69/4).

ḳayoḳdä: *nerede, hangi yerde.*

Bu özi ḳaçåndän buyån årzu ḳılib yürgän toḳ kul räng palto edi / ḳayoḳdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/24).

ḳayokka: *nereye.*

Här gäl samolyotgä çıḳışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ḳäyoḳḳa bårämiz (UK,70/10).

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ḳarå ḳızning äççıḳ / ḳısmätini oylär özı esä ḳayoḳḳa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/16).

ḳayril- dönmek, geri dönmek.

Hilålä ungä ḳayrilib kärämäs ämmå şu tåpdä / ḳıläyåtgän tegäcäkligi yåḳar edi u kitåbçäni şåşilinç (UK,61/1).

U keskin burildidä çirâḳ nuridä yältiräb yâtgän ḫälḳâb üstidän säkräb ötdi / näriråḳḳa bârib ḳayrilib ḳarädi (UK,82/30).

Ämmâ Märät endi ḳayrilib ḳarämädi / ilåndek yältiräb yâtgän yolkädän öz sâyäsini (UK,83/7).

kaysi: hangi.

Ḳaysidir çinâr şâḫıdä mudråḳḳa ketgän ḳuşlär guv / etib ḳârâŋġı åsmângä kötärildi (UK,64/1).

kaytib kel- geri dönmek, geri gelmek.

Şähärgä ḳaytib kelädi Oşä päytlärdä tänḳıdçilär / hikâyäning häyâtiy äsär ekänini äytib maḳtäşgän edi (UK,68/3).

keçib bâr- geçmek, feda etmek.

Dimâġını küydirärdi / u plaşini åsiltirgänçä kölmäk keçib bârär bâyä (UK,83/14).

keç âçil- geç açan (geç mevsimde çiçek açan bitki gül vs için).

Äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hârġın nâläsi eşitilädi küz hävâsidä keç âçilgän güllärning (UK,63/2).

keç kir- gün batması, gece olması.

Şunçälik köp çarḫ urmägän edi u tâng âtişiyü keç kirişini / heç ḳaçân şunçälik ârzıḳıb kutmägändi ârä çârä (UK,61/11).

keçä: 1.akşam, gece.

Hilâlä uning yüzläri lâvilläb turgänini sezdi käftini târtib âlmädi / gâhâ sütdek âydin keçäläri hâvli ortäsidägi (UK,72/26).

Märät köpdän buyân änä oşä âläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġânib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/4).

Tört kündirki keçä künduz ḳulâġı âstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/5).

Uç häftädän buyân vucudini lärzägä sâlib keçä kündüzning färḳıgä / bârmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihâyäsigä yetdi (UK,77/11).

2.dün, bir gün öncesi.

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåğımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/5).

Ḳåğåz ḳäräläşdän båşḳa närsäni bilmäydi / keçä ḳanäkä boldi dedi u paltoni kåğåzgä örärkän (UK,74/30).

Hilålä undän sir yäşirmäs keçä häm visålgä ketäyåtgänini äytgän edi (UK,74/31).

Keçä sen bilän körişgän bugün båşḳasi bilän uçräşädi / yåzuvçining ḫåtini bittä bolmäydi (UK,75/7).

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ḳız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ḳılib (UK,76/22).

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / Hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/23).

keçä ḳål- vazgeçmek, bırakmak.

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ḳåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ḳatiyät bår edi (UK,81/27).

Bolmäsä mendän keçä ḳåling / Märät hämån båşini ḳuyi sålib turär asfalt (UK,82/3).

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoḳ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ḳåling (UK,82/8).

keçägi: dünkü.

Yaḫşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünålmäymän bu båläni (UK,75/1).

keçgä yaḳın: akşama doğru; gündüzün akşama yakın bir vaktinde.

Keçgä yaḳın Hilålägä ḳöngıråḳ ḳılib körişişni iltimås ḳıldi / u endi plaşni kiyib çıḳıb ketäyåtgän edi ḳöngıråḳ ciringläb ḳåldı (UK,77/27).

keçgäçä: akşama kadar.

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åğır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/26).

keçir- affetmek, özür dilemek.

Hilåläni biläkläridän tutib özigä ḳarätdi /keçiring (UK,80/20).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / Keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/23).

keçiräsiz: affedersiniz.

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ķaräb ålib / on beş daķiķa ķålibdi (UK,78/5).

keçķurun: akşam.

Sezib ḫåḫläsängiz bugünåķ tüşüntirişgä / häräkät ķılämän keçķurun såät åltidä änḫår köprigi (UK,62/26).

Keçķurun Märät Hilålä bilän uçräşişi keräkligini eslädi / oşä åḫirgi märtä körişgänläridä u yängi (UK,76/9).

kel- gelmek, varmak, ulaşmak.

Cåzibäli bir ot pårläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/4).

Keling Hilålä åvåzi titräb sälåm berdi / Märät böş stullärgä ķaräb sorädi (UK,61/29).

Mening nävbätim keldimi / Ķobil Ķodiroviç çet elgä ketdilär dedi Hilålä (UK,62/1).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cåyigä keldi / hikåyägä yaḫşi detal deb oylädi Märät (UK,70/27).

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / Ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/3).

Märät ertägä keling demåķçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling håzir dedi yänä såätgä ķaräb ikkinçi ķavätdämän (UK,78/9).

Märät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhäririgä duç kelib ķåldı (UK,75/27).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyåtgän edi Hilåläning könglidä (UK,62/5).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyåtgän edi Hilåläning könglidä (UK,62/6).

Bekätgä kelib tohtädi / ḫäyr dedi Hilålä Märätning ḳolini ḳısib (UK,68/25).

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ḳarå ḳızның äççıḳ / ḳısmätini oylär özı esä ḳayoḳḳa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/15).

Ämmå bugün ḳabul yoḳ / çårşänbä küni keläsiz (UK,59/16).

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråḳläridän (UK,61/7).

Ḫåtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / kelädilär (UK,62/4).

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ḳız uç tört ḳadäm / u yoḳ bu yoḳḳa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/23).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körib ḳuvånib ketdi / Ḳobil Ḳodiroviç häli işgä kelmägän ḳäbulḫånä (UK,74/14).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / Ämmå u pärvå ḳılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/1).

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling håzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/10).

Nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8).

U özini båsib åldi / bu ḳız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

kelib kelib: seçe seçe.

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähåtki kelib kelib eng yaḳın ådämi bolib (UK,82/16).

kelib tur-istemek, istekli olmak, gelmek.

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ḳızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/18).

Bäri bir tüşünålmäymän / yaḫşi dedi Märät uning körişgisi kelib turgänini (UK,62/24).

kelişdik: anlaştık.

U plaşni kiydidä eşikni åçdi / kelişdikmi ertägä yåzämiz (UK,80/12).

kemirä båşlä- ...eziyet vermek, kemirmek.

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳåniḳmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK,68/32).

kencä: en küçük (kardeş).

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ḳız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ḳılib (UK,76/21).

keräk: 1.gerek, lazım.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıḳış keräk edi (UK,58/2).

Keräk deb oylädi u zälvårli eşikning ḳubbådår ḳubbädår / tütḳiçidän uşläb tårtär ekän (UK,58/15).

Ḳattıḳ ḳisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ḳıldi / Hilålä ḳoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/24).

Käftini ålib yüzigä båsdi / Hilålä mengä hämråh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/22).

Käftini ålib yüzigä båsdi / Hilålä mengä hämråh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/22).

Tuġılmägän bålägä åt ḳoyişning nimä kerägi bår (UK,76/33).

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/28).

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoḳ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ḳåling (UK,82/7).

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoḳ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ḳåling (UK,82/7).

2.gerek (olasılık, ihtimal anlamı bildirir.).

Ķayåķdän biläy dedi Hilålä boşäşib men Märät / Äzizåv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/16).

Boyåķläri köp ekänini yåzgän edi / yåzuvçi ḫålis bolişi keräk Hilålä dedi u (UK,68/18).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täķdirini soräsä keräk / u bir ķoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

Ķız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi negä işånmäydi (UK,80/3).

Yäpråķläri çiråķlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaķayoķdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/12).

keräklik: Gereklilik.

Keçķurun Märät Hilålä bilän uçräşişi keräkligini eslädi / oşä åḫirgi märtä körişgänläridä u yängi (UK,76/9).

keskin: hızla, çabucak, birdenbire.

Anıķligini bilib keskin burildidä çıķıb ketdi / ulär änḫår yoķaläb bårişär edi suv cimginä åķar (UK,62/29).

Yoķ Märät keskin båş çäyķadi unaķa bolsä / kündälik yåzib ķöyä ķålgäni mäķul emäsmi (UK,63/13).

U keskin burildidä çiråķ nuridä yältiräb yåtgän ḫälķåb üstidän säkräb ötdi Näriråķķa bårib ķayrilib ķarädi (UK,82/29).

Ḫayr Hilålä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çåpib ketdi (UK,81/1).

ket- Gitmek, bir yere doğru yönelmek, giden.

Özim Hilålä yålġån gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/10).

Märät köpdän buyån änä oşä åläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġånib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/4).

U meni äldäb ketdi / armiyagä ketib ḳåldı (UK,79/7).

Mening nävbätim keldimi / Ḳobil Ḳodiroviç çet elgä ketdilär dedi Hilålä (UK,62/2).

Kim bilsin deb oylädi Märät yåylärdän çirsillätib / çoġ säçrätib ketäyåtgän trämväy ketidän (UK,68/28).

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyḳab / köprikdän ötib ketişyåtgänidä Märät päncärägä (UK,66/21).

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/4).

Hilålä undän sir yäşirmäs keçä häm visålgä ketäyåtgänini äytgän edi (UK,74/31).

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ḳarå ḳızның äççıḳ / ḳısmätini oylär özı esä ḳayoḳḳa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/16).

Bugün sen bilän körişädi ertägä båşḳasi bilän / ketämiz Märät uni ḳoltiḳläb åldidä trålleybus bekätigä båşlädi (UK,77/6).

Tüşünsängizçi aḫır bir ḳız bilän gäpläşdik / birår yårdäm soräb turgänidä täşläb ketålmäysizkü (UK,81/6).

ketib ḳål- Gitmek; gitmek fiilinin tamamlanmış hali.

U meni äldäb ketdi / armiyagä ketib ḳåldı (UK,79/8).

ketidän: arkasından, ardından.

Kim bilsin deb oylädi Märät yåylärdän çirsillätib / çoġ säçrätib ketäyåtgän trämväy ketidän (UK,68/28).

Yüräginiṅ bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uning ketidän yügürdi / båġ çetidä yetib ålib ḳolidän tutdi (UK,81/21).

keyin: sonra.

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḫåzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/11).

Käsbingiz bårmi / bår dedi Märät keyin iymänib äytdi yåzuvçi yåş yåzuvçi (UK,59/26).

Ḫåtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / keläditär (UK,62/3).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyåtgän edi Hilåläning könglidä (UK,62/5).

Tez åsån mäzä ķılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ķoşib ķoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/5).

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / Hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/24).

Yoķ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/7).

Boldi dedi u yälinib keyin bir ķolini ķoyib / yubårdidä beiḫtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK,69/19).

Hilålä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä åyåķläri / titräb turib ķåldı (UK,70/5).

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ķılib örgän ķız bäländ poşnalärini täķıllätib ötib (UK,70/19).

Otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/32).

Undän keyinçi / undän keyin yänä ikkitä ķızni uçrätdim Märät küldi (UK,71/18).

İnstitutimizdä uçräşuv bolgänidän keyin häm bir ķız Märät Äzizåvgä ḫat yåzäverib esi ketgän edi (UK,75/9).

Märät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / Yöläkdä muhäririgä duç kelib ķåldı (UK,75/27).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilålä trålleybusgä çıķıb ketdi (UK,77/7).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilålä trålleybusgä çıķıb ketdi (UK,77/7).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ķız korindi / Plaşining yelkäläri ķolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/13).

Özini öldirädigän ådäm ävväl elån ķılib keyin öldirmäydi / ķız äççıķ häķiķatni şundåķķınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

Keyinçi / Märät Hilåläning åvåzidä såvuķ ķatiyät bårligini (UK,71/13).

Undän keyinçi / Undän keyin yänä ikkitä ḳızni uçrätdim Märät küldi (UK,71/17).

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḫåzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/11).

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkån båriçä / såvuḳḳån gäpirişgä urinib keyin sekin Hilåläni (UK,68/6).

Sezib yänäyäm ḫåtircämråḳ gäpirdi / keyin uzåḳläşib ketgänmiz (UK,71/16).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/24).

keyinginä: daha sonra.

Eşik ġıyḳılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ḳålgänini bildi u hämån ḳåġåzdän båş (UK,73/31).

kez- gezmek, dolaşmak.

Ötkir nåzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsidä özingizni yåzgänmisiz (UK,63/3).

kezib çıḳ- gezinmek, baştan uca dolaşmak.

Åläm ḫayålidä tunläri uyḳusiz kezib çıḳar ämmå ungä / kirålmäy äzåb çekär edi bu icåd ålämi edi (UK,73/13).

U bu ålämgä kiriş uçün Rimning tengdåşi bolgän / Äfrosiyobni ḳariçmä ḳariç kezib çıḳdi Ortä Åsiyådä (UK,73/16).

kıl- yapmak, etmek, eylemek.

Hilålä ungä ḳayrilib kärämäs ämmå şu tåpdä / ḳıläyåtgän tegäcäkligi yåḳar edi u kitåbçäni şåşilinç (UK,61/2).

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåġımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/6).

Ḳaräb ḳålärkän bälki çindän häm täräfgärçilik ḳılgändirmän bälki nohaḳdirmän (UK,68/30).

Bäländ ḳılib turmäklägän edi / Märät yolkädä såçilib yåtgän ḫazånlärni şitirlätib (UK,67/3).

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ḳılib örgän ḳız bäländ poşnalärini täḳıllätib ötib (UK,70/20).

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri päyånigä / yetib ķålgänini päyķay båşläsä ķılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/18).

Ķılmägänini endi oyläy båşlädi / tähririyätdä çindän häm iş tåplänib ķålgän ekän (UK,77/23).

U käfti bilän peşånäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä ķılmåķçisiz (UK,79/12).

kim: *kim, hangi kişi.*

Çıķıb ketdi / kim u Zämirä dedi Hilålä håzirginä yåpilgän (UK,60/6).

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni / yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/20).

Tikilib şu åndäyoķ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ķız kim bilsin äķli ķanaķaykin köpinçä ķızlär (UK,62/10).

Åz rängsiz ämmå cåzibäli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/8).

Kim bilsin deb oylädi Märät yåylärdän çirsillätib / çoġ säçrätib ketäyåtgän trämväy ketidän (UK,68/27).

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ķaräb ålib / on beş daķiķa ķålibdi (UK,78/5).

kim bilsin: kim bilir, belirsizlik, bilinmezlik bildiren bir söz.

Kim bilsin bälki äsär yaḫşi çıķmäs /U yåzäyåtgänini båşķalär u yoķdä tursin özidän häm ķızġånärdi (UK,77/1).

kino: film, sinema.

Kino yoķdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ķaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/1).

kiprik: kirpik.

Båsgän soķmåķlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ķahrämånläri (UK,73/19).

Ķız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi / negä işånmäydi (UK,80/3).

kir- 1.dışarıdan içeriye geçmek:

Ķobil Ķodiroviçning åldigä kirmåķçi ekän / Zämirä sekin uf tårtdi (UK,60/23).

U bu ålämgä kiriş uçün Rimning tengdåşi bolgän / Äfrosiyobni ķariçmä ķariç kezib çıķdi Ortä Åsiyådä (UK,73/15).

Ånäsi bir ķolidä çåynäk bir ķolidä ķand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/10).

Ķålgänini tüş käbi ġırä şirä eslädi väzir ķabuligä / hämån kirmägänini tähririyätning biråntä işini (UK,77/22).

Ķız içkärigä kirişgä ķorķķandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

2.incelemek, ayrıntılara inmek.

Åläm ḫayålidä tunläri uyķusiz kezib çıķar ämmå ungä / kirålmäy äzåb çekär edi bu icåd ålämi edi (UK,73/14).

kirib kel- girmek, aniden bir yere geçmek.

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşåvķın köçäni tåmoşä ķılib turär edi ämmå eşikni åçgän kişi (UK,61/21).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/12).

ķırġåķ: kenar, kıyı, sahil.

Ķåp ķårä tolķınlär üstidä / ķırġåķdägi çiråķlär şådäsining (UK,62/31).

kirib kål- 1.girmek, içeri girmek.

Zämirä kirib ķålär ḫuddi Hilåläning könglidägini / bilib turgändäy Märät Äzizåvdän gäp åçär här säfär (UK,61/13).

2.girmek, bulunmak, girmiş gibi.

Sıġmäy tipirläb ketganini his ķıläsız ķandäydır / sehirli nåtäniş ålämgä kirib ķålgändek boläsiz (UK,73/2).

kıs- sıkıştırmak, kısmak

Ķattıķ ķisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ķıldi Hilålä ķoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/23).

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ḳısib yåmġırdän / cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yüragi zirilläb ketdi (UK,80/15).

kişi: insan, kimse, kişi, şahıs.

Ḳayåḳdän biläy dedi Hilålä boşäşib men Märät Äzizåv / kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/16).

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşåvḳın köçäni / tåmoşä ḳılib turär edi ämmå eşikni åçgän kişi (UK,61/22).

kısilib ketgän közlär: *Yarı kapalı gözler, gözleri şakaklara doğru gerilmiş olan.*

Häyäcåndänmi ḳuvånçdänmi ḳısilib ketgän közlärini / körär edi ärġamçi pästläyåtgänidä esä köyläginin (UK,69/7).

kıska: kısa.

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızġış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/22).

ḳışlåḳ: kışlık, köy.

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåġımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/6).

Hilålä küldi / ägär oşä kışlåḳdä äyålni tüşünädigän ådäm bolmäsäçi (UK,67/12).

Etdi bir äyålning eridän äcirälişini åḳläş uçün bütün / ḳışlåḳ ählini ḳåp ḳårägä çıḳariş şärtmikin (UK,67/10).

Ḳışlåḳ ḳåp ḳårä bolsä nähåt oşä ḫåtining öz izzät näfsini / himåyä ḳılişgä urinäyåtgännini tüşünädigän (UK,67/15).

Erining ḳişlåġıgä cönäb ketädi ämmå ḳışlåḳ / häyåtigä könikålmäy eridän häm sevgisidän häm våz keçib (UK,68/1).

Siz erni himåyä ḳılib ḫåtinini ḳäräläġänsiz er håtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häḳḳı bår ḳışlåḳ erning (UK,68/12).

Erining ḳişlåġıgä cönäb ketädi ämmå ḳışlåḳ / häyåtigä könikålmäy eridän häm sevgisidän häm våz keçib (UK,68/1).

kıssä: kıssa, hikaye, mesel.

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / ilgäriläri u birårvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

Märät esä öz ålämigä yol åldi / Nihåyät Märät ḳıssäsigä nuḳtä ḳoydi (UK,77/10).

kitåb: kitap.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıḳış keräk edi (UK,58/2).

Märät ävvälgi kitåbläri tez tärḳab ketgänini bilär edi / yåtığı bilän tüşüntirişgä häräkät ḳıldi (UK,58/5).

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızğış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/21).

Ḳız kitåbdän båş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḥräsi tınıḳ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Dåim çiråyli ḳızlär işläydi şu päyt u ḳızning / ḳolidägi kitåbni tänib ḳåldi zängåri muḳåväsidän tänidi (UK,59/8).

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḥåzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḥäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/11).

Våy häli üylänmägänkü Zämirä biläġånlik ḳılib / uning ḳolidägi kitåbni körsätdi şu kitåbdä (UK,60/18).

Våy häli üylänmägänkü Zämirä biläġånlik ḳılib / uning ḳolidägi kitåbni körsätdi şu kitåbdä (UK,60/18).

Şu sizning kitåbingizmi / Märät indämäy båş silkidi (UK,62/13).

Oşä kitåbdägi gäplärgä işåndingizmi aḥır / Hilålä yuvåş båş silkädi (UK,63/19).

Kitåb yåzäsizlär hämmä sizlärni maḳtäydi / ilhåmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/25).

Märät tağın sinıḳ cilmäydi / yåmån ådäm siz häli yåzuvçilärgä mäzzä kitåbini (UK,66/14).

Båsgän soḳmåḳlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi Bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ḳahrämånläri (UK,73/20).

Ekänini eşitgändi u kitåbni bitirmägunçä biråntä / tåmoşä körmäslik biråntä kitåb oḳımäslikkä ḳarår ḳılgän edi (UK,76/29).

Ekänini eşitgändi u kitåbni bitirmägunçä biråntä / tåmoşä körmäslik biråntä kitåb oḳımäslikkä ḳarår ḳılgän edi (UK,76/30).

kitåbçä: küçük kitap.

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / ilgäriläri u birårvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

Men röyḫatgä yåzib ḳåyämän / u kitåbçäni stol çekkäsigä ḳoydidä ḳaläm ḳåġåz åldi (UK,59/18).

Körgänmän / men bolsäm Hilålä ḫıcålätdän ḳızärib kitåbçäni (UK,60/12).

Hilålä ungä ḳayrilib kärämäs ämmå şu tåpdä / ḳıläyåtgän tegäcäkligi yåḳar edi u kitåbçäni şåşilinç (UK,61/2).

Ḳız yåzişdän toḫtäb yärḳ etib bir ungä bir kitåbçägä ḳaräb ḳoydi / ḳayerdä işläysiz (UK,59/21).

Özining gözälligini päyḳasä äḳlini işlätmäy ḳoyädikü / Hilålä ḳızärib bozärib tårtmädän kitåbçäsini åldi (UK,62/12).

kitåb çıḳar- kitap basmak, kitap yayınlamak.

Kitåblärni çıḳarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ḳavätgä väzirlikkä çıḳıb bårärkän taġın ḳåġåz yetişmäydi deyişädi (UK,58/11).

kiy-giymek.

Oşä küni u özigä årå berdi såçini çiråyli ḳılib / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/20).

Keçgä yaḳın Hilålägä ḳöngıråḳ ḳılib körişişni iltimås ḳıldı / u endi plaşni kiyib çıḳıb ketäyåtgän edi ḳöngıråḳ ciringläb ḳåldı (UK,77/28).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åḳ köyläk åldirgän edi / negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/23).

U plaşni kiydidä eşikni åçdi / kelişdikmi ertägä yåzämiz (UK,80/11).

Plaş kiymägän ekän u ḳåp ḳårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråḳ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/17).

kiyib kör-giymek, üzerine geçirmek denemek.

Kiyib körgin sengä häm låyiḳ şekilli / palto Hilâlägä låppä låyiḳ keldi (UK,74/21).

kiygäz- giydirmek.

Yâmġır hämân şiväläb yâġär Märät endi plaş lây / bolgänini uni Hilâlägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ḳıynälärdi (UK,81/24).

kiyib âl- giymek, hali hazırda üzerinde olan.

Köyläk ḳârä şim kiyib âlgän eşik tutḳıçidän uşläb / turärdi (UK,61/27).

Kino yoḳdimi dedi Hilâlä yelkäsi oşä burilib ḳaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib âlgän sâçini (UK,67/2).

Hilâlä âḳ köyläk âḳ tüfli kiyib âlgändi / Märät Hilâlä özining âyâḳlärigä tezginä ḳaräb (UK,76/15).

kiyiniş: giyinmek.

Gäplärini Hilâlädän eşitib häyrân boldi / aḫır u âdämlärgä oḫşäb bäşäng kiyinişni ziyâfätlärgä (UK,82/14).

kıykır- bağırmak, haykırmak.

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳrâḳ silkitä bâşlädi (UK,69/11).

ḳıynäl- zorlanmak, zahmet çekmek, eziyet çekmek.

Ḳıynälib bitirâlmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ḳoyäsiz şunaḳa işläysizki özingiz häm râhät ḳıläsiz (UK,64/7).

Men häm bilâlmäy ḳıynälyäpmändä bälki ḫazân / bolgän ümrini oyläyâtgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/15).

Yâmġır hämân şiväläb yâġär Märät endi plaş lây / bolgänini uni Hilâlägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ḳıynälärdi (UK,81/24).

kız: kız.

Dâmlä bârmilär / Ḳobil Ḳodiroviç şu yerdälär ḳız yänä cilmäydi (UK,59/14).

Märät ḳızning şubhälänäyâtgänini körib cilmäydi / ḳız ḳâşini çimirib sâvuḳḳınä sorädi (UK,59/24).

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoğån såçini bittä / ķılib örgän ķız bäländ poşnalärini täķıllätib ötib (UK,70/20).

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ķız uç tört ķadäm / u yoķ bu yoķķa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/23).

Şu künlär dävåmidä Hilålä bilän häm dürüstråķ / gäpläşmägänini ķız undän ķaçåndir negädir räncib (UK,77/20).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ķız korindi / plaşining yelkäläri ķolidägi yåmğırpöşi höl edi (UK,78/13).

Ķız kitåbdän båş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḫräsi tınıķ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Tähririyätgä yığläb kelgän baḫtı ķarå ķızning äççıķ / ķısmätini oylär özı esä ķayoķķa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/15).

Çiråyli ķız ekän deb oylädi Märät güldår påyåndåzdän / äväyläb yürib bårårkän nimägädir ķabulḫånädä (UK,59/5).

Ķız yärķ etib ungä ķarädi / özimni öldirämän (UK,79/13).

Tikilib şu åndäyoķ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ķız kim bilsin äķli ķanaķaykin köpinçä ķızlär (UK,62/10).

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ķız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ķılib (UK,76/21).

Tikilib şu åndäyoķ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ķız kim bilsin äķli ķanaķaykin köpinçä ķızlär (UK,62/10).

Dåim çiråyli ķızlär işläydi şu päyt u ķızning / ķolidägi kitåbni tänib ķåldi zängåri muķåväsidän tänidi (UK,59/7).

Märät ķızning şubhälänäyåtgänini körib cilmäydi / Ķız ķåşini çimirib såvuķķınä sorädi (UK,59/23).

Ällaķandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåķçimisiz dedi ķızning közlärigä (UK,62/8).

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ķızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/18).

Åldidä körişämiz / u ḳızning råziligini soräb häm otirmädi bårişi (UK,62/28).

Märät taḳḳa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / neån lämpälär nuri åstidä ḳızning çehräsi bir (UK,63/6).

Ketdi näriråḳdä bårib tohtädidä ulär tåmångä ḳaräb ḳoydi / Märät ḳızning häräkätlärini küzätä båşlädi (UK,70/22).

U käfti bilän ḳızning iyägini kötärib özigä ḳarätdi Hilålä / Hilålä közlärini çirt yumib åldi uning ḳalbi titiräb (UK,71/25).

Men sizni yaḫşi bilämän / ḳızning öpkäsi tolib hiḳılläb ḳåldı (UK,78/26).

Ḳızning könglidä umid çıråġı yärḳ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

Ḳılişni çuḳur his etdi / Hilålä dedi ḳızning közlärigä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib (UK,82/24).

Ḳız yåzişdän toḫtäb yärḳ etib bir ungä bir kitåbçägä ḳaräb ḳoydi / ḳayerdä işläysiz (UK,59/21).

Ḳız ḳalämini stol üstigä ḳars täşlädi / häzilni yåmån körämän (UK,59/27).

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/1).

Yaḫşi körädi deb köp eşitgän şundåḳ ekän böptidä / Hilålä çiråyli ḳız (UK,61/18).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıḳḳan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oḳıtuvçi ḳız kursdåşigä (UK,67/28).

Yaḫşi ḳız ekänmi / Märät burilib ḳarädiyu Hilåläning özidän köz üzmäy (UK,70/29).

İnstitutimizdä uçräşuv bolgänidän keyin häm bir ḳız Märät Äzizåvgä ḫat / yåzäverib esi ketgän edi (UK,75/9).

Ḳız içkärigä kirişgä ḳorḳḳandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

Ḳız divanning bir çekkäsigä åmånät otirdidä / ḳızärib ketgän közläri bilän ungä ḳaräb ḳoydi (UK,78/19).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ḳız ungä bir ḳaräb ḳoydiyü yänä közläridä yåş ḳalḳidi (UK,78/24).

Ḳız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi (UK,79/1).

Ḳız yüzini deräzä tåmångä burib åldi / bir birimizni yaḫşi körärdik (UK,79/3).

Men därs täyyårlägäni uning yåtåḳḫånäsigä bårib turärdim / ḳız cimib ḳåldıdä birdän höngräb yubårdi (UK,79/6).

Özini öldirädigän ådäm ävväl elån ḳılib keyin öldirmäydi / ḳız äççıḳ häḳiḳatni şundåḳḳınä köz öngigä keltirib (UK,79/18).

Ḳız äsäbiylik bilän ḳol siltädi / ulär nimäni tüşinärdi (UK,79/21).

U özini båsib åldi / bu ḳız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

Ḫat yåzyäptimi dedi u håtircäm åhängdä / ergä tegib ketäver debdi ḳız uf tårtdı (UK,79/34).

Ḳız mäyüs båş çäyḳadi / sizgä işånmäyäpti (UK,80/1).

Ḳız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi negä işånmäydi (UK,80/3).

Nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/7).

Tüşünsängizçi aḫır bir ḳız bilän gäpläşdik / biråv yårdäm soräb turgänidä täşläb ketålmäysizkü (UK,81/5).

Ḳålgän ḳalbining nürli bir pärçäsıgä äyläŋgän mänä / şu ḳız ungä tänä ḳılsä (UK,82/18).

Şundäginä Märät bu ḳız uni heç ḳaçån tüşünä / ålmäsligini özi oyläginidän körä kättåråḳ etibår täläb (UK,82/21).

Ḳoltıḳläb åldi u bu ḳızdän özi izläb yürgän fäzilätni / tåpgänigä ḳuvånär Hilålä özining icådigä ḳızıḳa båşlägändän (UK,68/7).

Undän keyinçi / undän keyin yänä ikkitä ḳızni uçrätdim Märät küldi (UK,71/18).

Hilåläning ķadäm tåvuşläri tez uzåķläşib bårärdi / şundäginä u bu ķızni sevib ķålgänini çuķur his etdi (UK,81/20).

Sizning ķızläringiz köp / bugün şunaķa bolib ķåldidä nimä ķıläy (UK,81/9).

Dåim çiråyli ķızlär işläydi şu päyt u ķızning / ķolidägi kitåbni tänib ķåldi zängåri muķåväsidän tänidi (UK,59/7).

Yürägi ilıķ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ķızni köp oylägänini ämmå (UK,62/20).

Märät bu ķızni çindän häm köp såğınädigän bolib / ķålgän edi Hilålä uning ķalbidägi såvuķ bir boşlıķni (UK,70/1).

ķızar- kırmızı veya ona yakın bir renk almak.

Hilålä özining ķızärä båşlägänini päyķab deräzä / tåmångä ķaräb åldi (UK,60/27).

Körgänmän / men bolsäm Hilålä ḫıcålätdän ķızärib kitåbçäni (UK,60/12).

Ķarşisigä yügürib keldidä ķuçåķläb åldi /palto åldim dedi sepkilli yüzi ķuvånçdän ķızärib (UK,74/18).

ķızärib bozär- kızarıp bozarmak, utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle yüzü renkten renge girmek.

Özining gözälligini päyķasä äķlini işlätmäy ķoyädikü / Hilålä ķızärib bozärib tårtmädän kitåbçäsini åldi (UK,62/12).

ķızärib ket- utançtan veya heyecandan kızarmak- kırmızı ya da ona yakın bir renk edinmek.

Yetgänidä eşik åçilib ķızġış såçli sepkildår ķız båş suķdi / Hilålä u Märätni kördiyu ķızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/2).

Ķız divanning bir çekkäsigä åmånät otirdidä / ķızärib ketgän közläri bilän ungä ķaräb ķoydi (UK,78/20).

Şu tåpdä uning közläri ķızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuķur çuķur (UK,76/25).

ķızġån- kıskanmak.

Kim bilsin bälki äsär yaḫşi çıḳmäs / u yåzäyåtgänini båşḳalär u yoḳdä tursin özidän häm ḳızġånärdi (UK,77/2).

kızġış: kızıl, kırmızımsı alev renk.

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızġış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/22).

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/1).

Kizġış çiråḳ yånib turgän simyåġåç tägidägi härrakḳa otirişdi / Hilålä ungä zimdän ḳaräb ḳoydi Märät åyåḳlärini (UK,64/9).

ḳızıḳa båşlä- ilgilenmek, ilgi duymak.

Ḳoltıḳläb åldi u bu ḳızdän özi izläb yürgän fäzilätni / tåpgänigä ḳuvånär Hilålä özining icådigä ḳızıḳa båşlägändän (UK,68/8).

kızişib ket- kızgınlık, ortamı kızışmak, zorlu, sert, kızışık bir durum almak, şiddetlenmek, artmak.

Nähåtki Märät ḫuddi käsbdåşläri bilän / bähsläşäyåtgändek ḳızişib ketdi nähåtki bütün båşli (UK,67/14).

köçä: sokak.

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşåvḳın köçäni / tåmoşä ḳılib turär edi ämmå eşikni åçgän kişi (UK,61/21).

kofta: gömlek (kadınlar için).

Oşä küni u özigä årå berdi såçini çiråyli ḳılib / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/20).

ḳoġırçåḳdek oynätib ḳoy- birine her istediğini yaptırmak, onu kukla gibi oynatmak.

Köp ḳahrämånlär uni ḳoġırçåḳdek oynätib ḳoydi / Märät ḳattıḳ tålikḳanini yıḳulgidek bolib ḳålgänini şundäginä päyḳadi (UK,77/15).

köhlikkinä: güzel, hoş, zarif.

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ḳız korindi / plaşining yelkäläri ḳolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/13).

köksi: göğüs, bağır.

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yüragingiz köksingizgä (UK,72/29).

kol: kol, vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.

Dåim çiråyli ḳızlär işläydi şu päyt u ḳızning / ḳolidägi kitåbni tänib ḳåldi zängåri muḳåväsidän tänidi (UK,59/8).

Boldi dedi u yälinib keyin bir ḳolini ḳoyib / yubårdidä beiḫtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK,69/19).

Ḳorḳıb ḳolini uning yelkäsidän tårtib ålmäsdi (UK,69/31).

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/9).

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/9).

Ḳåḳılgän ḫånägä ötdi titråḳ ḳolläri bilän çiråḳni / yoḳdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ḳarşisigä (UK,73/9).

Märät şärşärädek åḳib keläyåtgän fikr tuyġulärini / tökib sålä båşlädi ḳolläri titräb egri bugri härflär (UK,73/28).

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / ilgäriläri u biråvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yüragi gürsilläb ketärdi (UK,59/10).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täḳdirini soräsä keräk / u bir ḳoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/30).

Ḳadärkän båşḳa ḳoli bilän goşäkni ḳötärdi (UK,77/31).

Bölmägän gäp / Märät ḳolini şärttä tüşirdidä såvuḳḳınä gäpirdi (UK,79/16).

Hilålä Märätning ḳolini siltäb täşlädi / uning såçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solġın edi (UK,80/21).

Märät tåmåġıni älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyḳadiyü plaş uşlägän ḳolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

Ḳoligä åldi häzilläşyäpti deb oyläbmän / urüşdingmi (UK,60/13).

Hilålä gazetani bepärvå ḳolgä åldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/19).

Çekäyåtgänini bilinib turärdi / Märät uning ķollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/22).

Yüräginin bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uning ketidän yügürdi / båġ çetidä yetib ålib ķolidän tutdi (UK,81/22).

Våy häli üylänmägänkü Zämirä biläġånlik ķılib / uning ķolidägi kitåbni körsätdi şu kitåbdä (UK,60/18).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ķız korindi / plaşining yelkäläri ķolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/14).

kol siltä- el silkmek, olmaz anlamında el kol hareketi etmek.

Ķız äsäbiylik bilän ķol siltädi / ulär nimäni tüşinärdi (UK,79/21).

kolini kıs- el sıkmak, selamlaşmak için birinin elini tutmak.

Äfişä åldidä turärdi ḫuddi åķķuşgä oḫşäydi / deb oyläydi u Hilåläning ķolini ķısärkän çindän häm (UK,76/14).

Bekätgä kelib tohtädi / ḫäyr dedi Hilålä Märätning ķolini ķısib (UK,68/26).

kölmäk: göl olan, toplanmış su.

Ḫayr Hilålä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çåpib ketdi (UK,81/2).

Plaş låyķa kölmäk suvgä tüşdi / şilķimlik ķılmäng dedi Hilålä yığı äräläş (UK,81/13).

Dimåġını küydirärdi / u plaşini åsiltirgänçä kölmäk keçib bårär båyä (UK,83/14).

koltıkläb ål- koluna girmek, kolunu birinin koltuğu altından geçirmek.

Ķoltıķläb åldi u bu ķızdän özi izläb yürgän fäzilätni / tåpgänigä ķuvånär Hilålä özining icådigä ķızıķa båşlägändän (UK,68/7).

Bugün sen bilän körişädi ertägä båşķasi bilän / ketämiz Märät uni ķoltiķläb åldidä trålleybus bekätigä båşlädi (UK,77/6).

kolyaska: bebek arabası.

Ulärning härräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåġı (UK,70/15).

kömäkçi: yardımcı.

Käftini ålib yüzigä båsdi / Hilålä mengä hämråh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/22).

köngil: gönül.

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyåtgän edi Hilåläning könglidä (UK,62/6).

Undä nimägä yåzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bårini ḳåġåzgä tüşiriş uçün (UK,64/32).

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åġır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/25).

Ḳızning könglidä umid çıråġı yärḳ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

Zämirä kirib ḳålär ḫuddi Hilåläning könglidägini / bilib turgändäy Märät Äzizåvdän gäp åçär här säfär (UK,61/13).

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳånikmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK,68/31).

Bilän Märätning ḳalbigä kirib keldi Märät ulärning / çehräsidägi här bir tükigäçä könglidägi här bir niyätigäçä (UK,73/24).

Yåmġır yåġäyåtgän ekän Märätning könglidägi ġaşlik kuçäyib ketdi / Hilålä häfä bolädidä (UK,78/15).

köngıråḳ ciringläb ḳål- telefon çalmak, arama gelmek.

Keçgä yaḳın Hilålägä köngıråḳ ḳılib körişişni iltimås ḳıldi / u endi plaşni kiyib çıḳıb ketäyåtgän edi köngıråḳ ciringläb ḳåldı (UK,77/28).

köngıråḳ kıl- telefon etmek, aramak.

Keçgä yaḳın hilålägä köngıråḳ ḳılib körişişni iltimås ḳıldi / u endi plaşni kiyib çıḳıb ketäyåtgän edi köngıråḳ ciringläb ḳåldı (UK,77/27).

köngli åġri- yüreği burkulmak; çok üzülmek, çok acı duymak.

Özingizdän båşḳa heç kimni oylämäy ḳoyä ḳåling / Märät uning közläridä ġazäb bårligini ḳörib köngli åġridi (UK,82/10).

köngli bol- gönlü elvermek/ elvermemek; razı olmak, kabullenmek, istemek.

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling håzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/9).

köngli çök- gönlü sarsılmak, üzülmek.

Hilålä nåḫuşlik bilän yüzini ögirdi / Märät uning köngli çökkänini sezdi Hilåläning (UK,72/20).

köngli ġaş bol- kalbi çarpmak; korku ve kaygı duyup merak etmek, bu sebeple tedirgin olmak, huzursuz olmak.

Märät göşäkni ḳoydidä çiråḳni yoḳdi / Hilålä kütib ḳålädigän boldidä deb oylädi köngli ġaş bolib (UK,78/12).

köngli ḳaḳib tüş- yüreği/kalbi sarsılmak, kalbi yerinden oynamak.

Bugün teatrgä tüşmäymiz / Hilåläning köngli bir ḳaḳib tüşdi (UK,76/20).

könglini kemir- yüreğini kemirmek; içini kemirmek, tedirgin olmak.

Märät tüşündi / könglini kemiryåtgän ġaşlik båşini sirḳırätib yubårdi (UK,79/10).

könik- alışmak, bir işi, bir eylemi yapa yapa, çok kolay yapabilecek bir duruma gelmek.

Erining ḳişlåġıgä cönäb ketädi ämmå ḳışlåḳ / häyåtigä könikålmäy eridän häm sevgisidän häm våz keçib (UK,68/2).

könikib kål- alışmak.

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḫåzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/11).

könikib ket- alışmak, alışkanlık edinmek.

Oġlining ådätlärigä ällaḳaçån könikib ketgän edi / ötib däm ål demåḳçi boldiyu bunaḳa päytlärdä uning (UK,74/5).

köp: 1.çok.

Ehtiyåt bol yåzüvçining muḫlisi köp bolädi deb ḳoyär edi / Hilålä pärvå ḳılmädi u yåzuvçilär gözällikni (UK,61/15).

Boyåḳläri köp ekänini yåzgän edi / yåzuvçi ḫålis bolişi keräk Hilålä dedi u (UK,68/17).

Köp ḳahrämånlär täḳdiri özi båşdä / oylägänidän özgäçåråḳ bolib çıḳdi (UK,77/13).

Köp ḳahrämånlär uni ḳoġırçåḳdek oynätib ḳoydi / Märät ḳattıḳ tålikḳanini yıḳulgidek bolib ḳålgänini şundäginä päyḳadi (UK,77/15).

U väzirni tänimäs ämmå yåş icådkårlärni yaḫşi / körişini köp eşitgän edi ḫåtircäm gäpirişim (UK,58/14).

Ehtiyåt bol Märät Äzizåvning muḫlisläri köp (UK,60/31).

Sizning ḳızläringiz köp / bugün şunaḳa bolib ḳåldidä nimä ḳıläy (UK,81/9).

Yaḫşi körädi deb köp eşitgän şundåḳ ekän böptidä / Hilålä çiråyli ḳız (UK,61/17).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

2. aşırı bir biçimde, pek çok, çok fazla.

Şunçälik köp çarḫ urmägän edi u tång åtişiyü keç kirişini / heç ḳaçån şunçälik årzıḳıb kutmägändi årä çårä (UK,61/11).

Yürägi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (UK,62/20).

Sekin piçirlädi / köp såğınädigän bolib ḳåldım Hilålä (UK,69/26).

Märät bu ḳızni çindän häm köp såğınädigän bolib / ḳålgän edi Hilålä uning ḳalbidägi såvuḳ bir boşlıḳni (UK,70/1).

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ḳålgänini päyḳay båşläsä ḳılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/18).

Hilålä uning ezilib gäpiryåtgänini körib äçindi / dunyådä yåmånlär köpdä ḳoying oylämäng (UK,66/12).

köpinçä: genellikle, çoğu zaman, çoğunlukla, çoğu kez.

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / Çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK,62/10).

köp tirajlik: çok sayılı, çok baskılı (kitap, dergi, gazete).

Hilålä gazetani bepärvå ḳolgä åldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/20).

köpdän buyån: çoktan beri.

Toldirä båşlägän u köpdän buyån bitmäy keläyåtgän yäräsigä / endi mälhäm tåpgändäy edi (UK,70/3).

Märät köpdän buyån änä oşä åläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġånib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/3).

Märät köpdän buyån änä oşä åläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġånib ketdiyu birdän özi köpdän buyån (UK,73/4).

Märät köpdän büyån şu gäplärni oyläb yürärdı / Mänä yänä bir misål (UK,79/29).

köprik: köprü.

Sezib ḫåḫläsängiz bugünåḳ tüşüntirişgä / häräkät ḳılämän keçḳurun såät åltidä änḫår köprigi (UK,62/26).

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyḳab / köprikdän ötib ketişyåtgänidä Märät päncärägä (UK,66/22).

kör- görmek.

Båşḳa tåmångä ḳaräb otirgänini körib häyrån ḳåldı / on ḳadämçä näridä ḳårångı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körib ḳuvånib ketdi / Ḳobil Ḳodiroviç häli işgä kelmägän ḳäbulḫånä (UK,74/13).

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/2).

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ḳısib yåmġırdän / cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/16).

Hilålä uning közidägi äyyår täbässumni körib ätäyläb / bepärvå gäpirdi (UK,60/21).

Yürägi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (UK,62/20).

Häyäcåndänmi ḳuvånçdänmi ḳısilib ketgän közlärini / körär edi ärġamçi pästläyåtgänidä esä köyläginiṅ (UK,69/8).

Körgänmän / men bolsäm Hilålä ḫıcålätdän ḳızärib kitåbçäni (UK,60/11).

Tunlärim uyḳusuz vä serġaş / hädikli tüşlärni körärmän (UK,65/20).

Otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/31).

2.görmek, izlemek

Ekänini eşitgändi u kitåbni bitirmägunçä biråntä / tåmoşä körmäslik biråntä kitåb oḳımäslikkä ḳarår ḳılgän edi (UK,76/30).

3. anlamak, kavramak, sezmek.

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ḳatiy bir ifådä kördiyü (UK,71/4).

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

Märät ḳızning şubhälänäyåtgänini körib cilmäydi / Ḳız ḳåşini çimirib såvuḳḳınä sorädi (UK,59/23).

Hilålä uning ezilib gäpiryåtgänini körib äçindi / dunyådä yåmånlär köpdä ḳoying oylämäng (UK,66/11).

Özingizdän båşḳa heç kimni oylämäy ḳoyä ḳåling / Märät uning közläridä ġazäb bårligini ḳörib köngli åġridi (UK,82/10).

Körgän våḳeälärdän yänä häyäcånlänib ketdi / sizning bir lähzälik ḳuvånç hikåyängizdä häm (UK,67/19).

Bårdidä pästäk ärġuvån såyäsidä tohtädi Märät uning / çehräsini anıḳ körmäsä häm cilmäyäyåtgänini bilib turärdi (UK,67/26).

Våy bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yåtgän öråġlik ḳåġåzni åçdi (UK,74/19).

Buyån anıḳ täsävvur ḳılålmäy yürgän ålämni közgüdek / rävşän kördi (UK,73/6).

körsät- Göstermek.

Vây häli üylänmägänkü Zämirä biläġånlik ḳılib / uning ḳolidägi kitåbni körsätdi şu kitåbdä (UK,60/18).

körä: daha çok.

Şundäginä Märät bu ḳız uni heç ḳaçån tüşünä / ålmäsligini özi oylägänidän körä kättäråḳ etibår täläb (UK,82/22).

körä båşlä- görmeye başlamak, aydınlanmak.

Anıḳ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ḳåçib yürgän / ḳahrämånlär endi uni uni öz årtidän ergäştirib ketdi (UK,73/25).

körib ḳål- görürse.

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / ilgäriläri u biråvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/10).

körin- görünmek, gözükmek.

Åz rängsiz ämmå cåzibäli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/7).

Körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ḳuyåş båtib ketgän ufḳdä / yånib turgän şäfäḳ hırä bir tumänlik (UK,69/15).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ḳız korindi / plaşining yelkäläri ḳolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/13).

körinib ket- görünmek, görünürde olmak.

Häyäcån bilän bäzän özimgä özim şunçälik ḫunuk / åciz körinib ketämänki (UK,72/24).

yaḫşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä ḳah ḳah urib külib yubårdi cimcit (UK,63/31).

körinib tur- görünmek, görünürde olmak.

Körinib turär Hilålä ḫazån şıtırlägän båğlär åräsidä / yürib båräyåtgändek edi (UK,65/27).

köriş-görüşmek, buluşmak.

Bäri bir tüşünålmäymän / yaḫşi dedi Märät uning körişgisi kelib turgänini (UK,62/24).

Åldidä körişämiz / u ḳızning råziligini soräb häm otirmädi bårişi (UK,62/27).

Keçä sen bilän körişgän bugün båşḳasi bilän uçräşädi / yåzuvçining ḫåtini bittä bolmäydi (UK,75/7).

Keçḳurun Märät Hilålä bilän uçräşişi keräkligini eslädi / oşä åḫirgi märtä körişgänläridä u yängi (UK,76/10).

Bugün sen bilän körişädi ertägä båşḳasi bilän / ketämiz Märät uni ḳoltiḳläb åldidä trålleybus bekätigä båşlädi (UK,77/5).

Teatrgä bårgändäçi kütübḫånä åldidä körişgänimizdäçi / müzeygä bårmåḳçi bolgänimizdäçi (UK,81/15).

Keçgä yaḳın Hilålägä ḳöngıråḳ ḳılib körişişni iltimås ḳıldi / u endi plaşni kiyib çıḳıb ketäyåtgän edi ḳöngıråḳ ciringläb ḳåldı (UK,77/27).

ḳork- korkmak, ürkmek.

Ḳorḳıb ḳolini uning yelkäsidän tårtib ålmäsdi (UK,69/31).

Fikri çälġib ketişdän ḳorḳardi İşim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/31).

Ḳız içkärigä kirişgä ḳorḳḳandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

ḳorḳuv: korku.

Ulär ärġamçi uçişärdi ḳayıḳçä bårgän säyın / bäländråḳ kötärib tüşär Hilålä ḳorḳuv içidä (UK,69/2).

körsät- göstermek.

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / ḳalḳib turgän ingiçkä åyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/28).

Ḳız içkärigä kirişgä ḳorḳḳandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/18).

koşib ḳoy- katmak, katkıda bulunmak, eklemek.

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/6).

köşık: şarkı, müzik.

Hikåyälärni häm oḳıgän här gäl yängi ḳöşıḳ eşitgändäy / råhät ḳılib häyäcånlänib oḳıgän edi (UK,61/5).

koşni: komşu.

Karavotdän säkräb turdidä ḳoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ḳålgän pästäk şiftigä ḳåġåz (UK,73/7).

kötär- 1.kaldırmak:

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/9).

Ḳız kitåbdän båş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḫräsi tınıḳ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Kötärmäy köz ḳıri bilän ḳaräb ḳoydi åstånädä båşigä / tivit romål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/1).

2.yükseltmek.

Ulär ärġamçi uçişärdi ḳayıḳçä bårgän säyın / bäländråḳ kötärib tüşär Hilålä ḳorḳuv içidä (UK,69/2).

Märät tåmåġını älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyḳadiyü plaş uşlägän ḳolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

Ḳaysidir çinår şåḫıdä mudråḳḳa ketgän ḳuşlär guv / etib ḳårånġı åsmångä kötärildi (UK,64/2).

Tepägä kötärilyåtgänidä Märätning ḳåräçä çehräsini / şäbädädän peşånäsigä yåyilib tüşgän såçlärini (UK,69/5).

3.yukarı doğru hareket ettirmek:

U käfti bilän ḳızning iyägini kötärib özigä ḳarätdi Hilålä / Hilålä közlärini çirt yumib åldi uning ḳalbi titiräb (UK,71/25).

kötärilib ket- yükselmek.

Etäkläri şämåldä kötärilib ketmäsligi uçün engäşib / ålişgä häräkät ḳılärdi (UK,69/9).

koy- 1.bırakmak.

Men röyẖatgä yåzib ḳåyämän / u kitåbçäni stol çekkäsigä ḳoydidä ḳaläm ḳåġåz åldi (UK,59/18).

Märät göşäkni ḳoydidä çiråḳni yoḳdi / Hilålä kütib ḳålädigän boldidä deb oylädi köngli ġaş bolib (UK,78/11).

Ḳattıḳ ḳisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ḳıldi / Hilålä ḳoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/24).

2.bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Çäliştirib tizzäsigä käftini ḳoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/11).

ḳöyä ḳål- .....duruma getirmek, o hal üzere kalmasına sebep olmak.

Yoḳ Märät keskin båş çäyḳadi unaḳa bolsä / kündälik yåzib ḳöyä ḳålgäni mäḳul emäsmi (UK,63/14).

Özingizdän båşḳa heç kimni oylämäy ḳoyä ḳåling / Märät uning közläridä ġazäb bårligini ḳörib köngli åġridi (UK,82/9).

koyib yubår- bırakmak.

Boldi dedi u yälinib keyin bir ḳolini ḳoyib yubårdidä / beiẖtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK,69/20).

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / Mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütḳiçini ḳoyib yubårmäy (UK,58/24).

koying oylämä: bırak düşünme.

Hilålä uning ezilib gäpiryåtgänini körib äçindi / dunyådä yåmånlär köpdä ḳoying oylämäng (UK,66/12).

köyläk: gömlek.

Köyläk ḳårä şim kiyib ålgän eşik tutḳıçidän uşläb / turärdi (UK,61/27).

Hilålä åḳ köyläk åḳ tüfli kiyib ålgändi / Märät Hilålä özining åyåḳlärigä tezginä ḳaräb (UK,76/15).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åḳ köyläk åldirgän edi / negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/23).

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütḳiçini ḳoyib yubårmäy (UK,58/23).

Häyäcåndänmi ḳuvånçdänmi ḳısilib ketgän közlärini / körär edi ärġamçi pästläyåtgänidä esä köyläginin (UK,69/8).

köz ḳıri: göz.

Kötärmäy köz ḳıri bilän ḳaräb ḳoydi åstånädä båşigä / tivit romål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/1).

köz: göz.

Ånäsi bir ḳolidä çåynäk bir ḳolidä ḳand kötärib / kirgänidä Märät ikki båbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/10).

Şu tåpdä uning közläri ḳızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuḳur çuḳur (UK,76/25).

Ḳız divanning bir çekkäsigä åmånät otirdidä / ḳızärib ketgän közläri bilän ungä ḳaräb ḳoydi (UK,78/20).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åḳ köyläk åldirgän edi / negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/24).

Ällaḳandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåḳçimisiz dedi ḳızning közlärigä (UK,62/8).

Märät taḳḳa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / neån lämpälär nuri åstidä ḳızning çehräsi bir (UK,63/5).

Ḳılişni çuḳur his etdi / hilålä dedi ḳızning közlärigä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib (UK,82/24).

Ḳız kitåbdän båş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḫräsi tınıḳ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/2).

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ḳatiy bir ifådä kördiyü (UK,71/4).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ḳız ungä bir ḳaräb ḳoydiyü yänä közläridä yåş ḳalḳidi (UK,78/24).

Özingizdän båşḳa heç kimni oylämäy ḳoyä ḳåling / Märät uning közläridä ġazäb bårligini ḳörib köngli åġridi (UK,82/10).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oḳıyåtgän sätrlärdä / ällaḳandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/25).

U käfti bilän ḳızning iyägini kötärib özigä ḳarätdi Hilålä / Hilålä közlärini çirt yumib åldi uning ḳalbi titiräb (UK,71/26).

Ämmå Märät öpmädi häm yålvårmädi häm / Hilålä sekin közlärini åçdiyu Märätning bütünläy (UK,72/4).

2.bakış, görüş.

Hilålä uning közidägi äyyår täbässumni körib ätäyläb / bepärvå gäpirdi (UK,60/21).

köz ongidä: göz önünü.

İçidä äylänä båşlädi Uning köz ongidä fäkät Märätning / çehräsi ḳåldı (UK,69/17).

köz öngigä keltirib ḳoy- göz önüne getirtmek; nasıl olacağını düşünmek, zihinde canlandırmak, tasarlamak.

Köz öngiga keltirb ḳoygän Märätgä häyrån ḳaräb ḳåldı ånängiz bårmilär dedi Märät bir åz yumşåḳ åhängdä (UK,79/19).

köz üzmä- göz kırpmadan öylece bakmak.

Köz üzmäy duşänbädä häm ḳabul bår edi ku / çårşänbä degän kün Hilåläning ḫayålidä heç ḳaçån (UK,61/9).

Yaḫşi ḳız ekänmi / Märät burilib ḳarädiyu Hilåläning özidän köz üzmäy (UK,70/30).

Hilåläning iyägidän tutib turär ämmå çåldän közini uzmäs edi / u Hilåläning özigä ḳaräyåtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/9).

köz yåşi: gözyaşı.

Hilålä şärttä burilib ḳarädi / uning solġın yüzidän yåmġırmi köz yåşimi åḳıb tüşär edi (UK,81/8).

Ḳız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi (UK,79/1).

közdän keçir- gözden geçirmek; (bir durumu) ele almak, incelemek.

Märät båşi bilän şonġib ketdi ḫätlärini közdän keçirdi / yåş ḳalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/25).

közgü: boya aynası.

Buyån anıḳ täsävvur ḳılålmäy yürgän ålämni közgüdek / rävşän kördi (UK,73/5).

közläridä såvuḳ ot yältıräb ket- gözleri alev saçmak; çok kızmak aşırı kızmak dayanamamak.

Äyting dedi Hilålä hämån läbläri titräb / közläridä såvuḳ ot yältıräb ketdi (UK,82/20).

ḳubbådår: kubbeli, yarım küre şeklindeki mimarî unsur.

Keräk deb oylädi u zälvårli eşikning ḳubbådår ḳubbädår / tütḳiçidän uşläb tårtär ekän (UK,58/15).

Keräk deb oylädi u zälvårli eşikning ḳubbådår ḳubbädår / tütḳiçidän uşläb tårtär ekän (UK,58/15).

küç baġışlä- güç vermek.

Tört kündirki keçä künduz ḳulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç baġışläb (UK,76/6).

ḳuçåġını åç- kucak açmak.

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

ḳuçåḳläb ål- kucaklamak, sarılmak.

Ḳarşisigä yügürib keldidä ḳuçåḳläb åldi / palto åldim dedi sepkilli yüzi ḳuvånçdän ḳızärib (UK,74/17).

Zämirä şådån külgänçä uni ḳuçåkläb åldi / råstni äytyäpmändä ortåḳcån mänä (UK,75/15).

ḳuçäyib ket- daha da güçlenmek.

Yåmġır yåġäyåtgän ekän Märätning könglidägi ġaşlik kuçäyib ketdi / Hilålä häfä bolädidä (UK,78/15).

kül- gülmek.

Ķanäkä ķılib yåzäsiz / Märät beġaräz küldi (UK,62/16).

Märät küldi / çünki elån ķılışgä yärämäydi (UK,64/29).

Dävåmi yoķ Märät ķandäydir sınıķ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/4).

Undän keyinçi / undän keyin yänä ikkitä ķızni uçrätdim Märät küldi (UK,71/18).

Yoķ siz yåzuvçisiz siz biling / Märät küldi (UK,72/14).

Zämirä särġış ķåşlärini uçirib küldi / Håå yåzuvçi äkängiz tåpib bersin (UK,74/25).

Hilålä küldi / ägär oşä kışlåķdä äyålni tüşünädigän ådäm bolmäsäçi (UK,67/11).

Yerning ķadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ķadäm uzulsäk såġınib ķålämiz (UK,70/7).

Märät bir zum oygä tåldi / bopti dedi nihåyät faķat külmäysiz küz häķıdä (UK,65/4).

Zämirä şådån külgänçä uni ķuçåkläb åldi / råstni äytyäpmändä ortåķcån mänä (UK,75/15).

kul räng: gri (renk), külrengi, kurşun rengi.

Bu özi ķaçåndän buyån årzu ķılib yürgän toķ kul räng palto edi / ķayoķdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/23).

kulok: kulak.

Tört kündirki keçä künduz ķulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/5).

Tohtäting / şu päyt Märätning läbläri uning ķulåġı åstidä (UK,69/24).

külgi: gülme, gülüş.

Båġ üstidä Märätning külgisi cärängläb äks sädå berdi (UK,63/33).

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳråḳ silkitä båşlädi (UK,69/11).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ḳaytib / İlhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/3).

külib yub- gülmek, birden bire kahkaha atmak.

Bår ḫånänggä çıḳ / Zämirä ḳarsäk çälib külib yubårdı (UK,60/30).

Yaḫşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä ḳah ḳah urib külib yubårdi cimcit (UK,63/32).

kün: gün.

Ämmå bugün ḳabul yoḳ / çårşänbä küni keläsiz (UK,59/16).

Köz üzmäy duşänbädä häm ḳabul bår edi ku / çårşänbä degän kün Hilåläning ḫayålidä heç ḳaçån (UK,61/10).

Oşä küni u özigä årå berdi såçini çiråyli ḳılib / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/19).

Ḫåtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / keladilär (UK,62/3).

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åġır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/26).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmå u pärvå ḳılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/1).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyåtgän edi Hilåläning könglidä (UK,62/5).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/4).

Tört kündirki keçä künduz ḳulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/5).

Ḳıynälib bitirålmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ḳoyäsiz şunaḳa işläysizki özingiz häm råhät ḳıläsiz (UK,64/7).

Şu künlär dävåmidä Hilålä bilän häm dürüstråḳ / gäpläşmägänini ḳız undän ḳaçåndir negädir räncib (UK,77/19).

Yüzläri låvilläb yånäyåtgänini päyķab beihtiyår cilmäydi / mümkünmi Märät ḫuddi oşä kündägidek åķ (UK,61/26).

kündälik: gündelik, günlük, günlük olan.

Yoķ Märät keskin båş çäyķadi unaķa bolsä / kündälik yåzib ķöyä ķålgäni mäķul emäsmi (UK,63/14).

kündüz: gündüz.

Tört kündirki keçä künduz ķulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç baġışläb (UK,76/5).

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färķıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK,77/11).

küngäçä: güne dek.

Nähåtki u çindän häm faķat özini oyläyåtgän bolsä / u şu küngäçä birån märtä dürüstråķ oyläb körmägän (UK,82/12).

kurs: sınıf, kurs.

Ķålgän sepkildår yüzi hämån låvilläb ynär edi / Märät Äzizåv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK,60/10).

kursdåş: sınıf arkadaş.

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıķķan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oķıtuvçi ķız kursdåşigä (UK,67/28).

kuş: kuş

Ķaysidir çinår şåḫıdä mudråķķa ketgän ķuşlär guv / etib ķårånġı åsmångä kötärildi (UK,64/1).

küt- 1.beklemek, bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.

Hilåläning båşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyåtgän / bir tödä ådämlär häm ärġämçi yuķårilagänidä anıķ (UK,69/13).

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ķız uç tört ķadäm / u yoķ bu yoķķa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/23).

2.bir şeyin olmasını istemek, ummak.

Hilålä bundäy cävåbni kutmägän edi / u Märätning yälinişini ḫåhlärdi (UK,82/1).

3.süre tanımak, acele etmemek

Sirliråḳ gäp kütär edi / şu yerni cüdä yaḫşi körämän dedi Märät oyçän (UK,64/15).

Öldirämän deb yıġlägän edi håzir u Märätning häm / yålvårişini yıġlägüdek yålvårişini kutärdi (UK,72/2).

Siz yaḫşi ålicänåb ådämsiz / Märät gäpning dävåmini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/28).

kütib ḳål- beklemek, bekleme durumunda olmak.

Märät göşäkni ḳoydidä çiråḳni yoḳdi / Hilålä kütib ḳålädigän boldidä deb oylädi köngli ġaş bolib (UK,78/12).

kütübḫånä: kütüphane.

Teatrgä bårgändäçi kütübḫånä åldidä körişgänimizdäçi / müzeygä bårmåḳçi bolgänimizdäçi (UK,81/15).

ḳuvån- sevinmek, memnun olmak.

Ḳoltıḳläb åldi u bu ḳızdän özi izläb yürgän fäzilätni / tåpgänigä ḳuvånär Hilålä özining icådigä ḳızıḳa båşlägändän (UK,68/8).
ḳuvånç: sevinç, coşku.

Ḳarşisigä yügürib keldidä ḳuçåḳläb åldi / palto åldim dedi sepkilli yüzi ḳuvånçdän ḳızärib (UK,74/18).

Körgän våḳeälärdän yänä häyäcånlänib ketdi / sizning bir lähzälik ḳuvånç hikåyängizdä häm (UK,67/20).

Häyäcåndänmi ḳuvånçdänmi ḳısilib ketgän közlärini / körär edi ärġamçi pästläyåtgänidä esä köyläginin (UK,69/7).

ḳuvånib ket- sevinmek, mutlu olmak.

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körib ḳuvånib ketdi / Ḳobil Ḳodiroviç häli işgä kelmägän ḳäbulḫånä (UK,74/13).

küy: şarkı, şiir.

Tört kündirki keçä künduz ḳulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/6).

Tört kündirki keçä künduz ḳulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/6).

Ḳalbini nurli tuyġulärgä töldirib yubåryäpti bu küy / toḫtämägunçä u heç nimäni tän ålmäydi (UK,76/7).

kuyåş: güneş.

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızğış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/22).

Körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ḳuyåş båtib ketgän ufḳdä / yånib turgän şäfäḳ hırä bir tumänlik (UK,69/15).

küydir- yakmak, yandırmak.

Dimåġını küydirärdi / u plaşini åsiltirgänçä kölmäk keçib bårär båyä (UK,83/13).

ḳuyi: kuyu.

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oḳıyåtgän sätrlärdä / ällaḳandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/25).

küz: güz, sonbahar.

Äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/2).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

Bilmädim bu nening tälḳıni / båġlärdä ertä küz sälḳıni (UK,65/12).

Märät bir zum oygä tåldi / bopti dedi nihåyät faḳat külmäysiz küz häḳıdä (UK,65/4).

Bilmädim bu nening tälḳıni / båġlärdä ertä küz sälḳıni (UK,65/18).

Bilmädim bu nening tälḳıni / båġlärdä ertä küz sälḳıni (UK,65/24).

Karavotdän säkräb turdidä ḳoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ḳålgän pästäk şiftigä ḳåġåz (UK,73/7).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oḳıyåtgän sätrlärdä / ällaḳandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/26).

küzät- gözetlemek, gözlemek.

Ketdi näriråḳdä bårib tohtädidä ulär tåmångä ḳaräb ḳoydi / Märät ḳızning häräkätlärini küzätä båşlädi (UK,70/22).

läb: dudak.

Tohtäting / şu päyt Märätning läbläri uning ḳulåġı åstidä (UK, 69/24).

Şu tåpdä uning közläri ḳızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuḳur çuḳur (UK, 76/26).

Märät uning titräb turgän läblärigä ḳaräb båşini ḳuyi såldi / yoḳ (UK, 81/31).

Äyting dedi Hilålä hämån läbläri titräb / közläridä såvuḳ ot yältıräb ketdi (UK, 82/19).

lämpä: lamba, ışık.

Märät taḳḳa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / Neån lämpälär nuri åstidä ḳızning çehräsi bir (UK, 63/6).

låppä låyiḳ kel- tam tamına olmak, laik olmak.

Kiyib körgin sengä häm låyiḳ şekilli / palto Hilålägä låppä låyiḳ keldi (UK, 74/22).

lärzägä sål- sallamak, titremek, korkuyla şok etmek.

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färḳıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK, 77/11).

låvillä- kırmızıya dönmek, kırmızılaşmak.

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütḳiçini ḳoyib yubårmäy (UK, 58/23).

Yüzläri låvilläb yånäyåtgänini päyḳab beihtiyår cilmäydi / mümkünmi Märät ḫuddi oşä kündägidek åḳ (UK, 61/25).

låvilläb tur- kırmızıya dönmek, kırmızılaşmak, alev alev yanmak.

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK, 72/25).

låvilläb yån- ateş gibi kor gibi yanmak, mec. kızarmak, utanmak.

Ķålgän sepkildår yüzi hämån låvilläb yånär edi / Märät Äzizåv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK, 60/9).

låy: çamur.

Yåmġır hämån şiväläb yåġär Märät endi plaş låy / bolgänini uni Hilålägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ķıynälärdi (UK, 81/23).

låyiķ: laik, yakışır, münasip, şâyân.

Kiyib körgin sengä häm låyiķ şekilli / palto Hilålägä låppä låyiķ keldi (UK, 74/21).

låyķa: bulanık, çamurlu.

Plaş låyķa kölmäk suvgä tüşdi / şilķimlik ķılmäng dedi Hilålä yığı äräläş (UK, 81/13).

mäcbur et- mecbur etmek, zorlamak, (birini) bir şeyi yapmaya zorlamak, yapmak zorunda bırakmak.

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färķıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK,77/12).

mähkäm: sıkı, sımsıkı, sıkıca.

Yaḫşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä ķah ķah urib külib yubårdi cimcit (UK,63/32).

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yürägi gupilläb urärdi här säfär ķayıķçä (UK,69/3).

Çekäyåtgänini bilinib turärdi / Märät uning ķollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/22).

maķtä- övmek, methetmek.

Kitåb yåzäsizlär hämmä sizlärni maķtäydi / ilhåmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/25).

Şähärgä ḳaytib kelädi Oşä päytlärdä tänḳıdçilär / hikåyäning häyåtiy äsär ekänini äytib maḳtäşgän edi (UK,68/4).

mäktäb: mektep, okul.

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänḳıd ḳılgän ekän işdän (UK,66/7).

Mänä şu ġaläti bålä ḳålgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Baḫtiyår degän bålä (UK,71/30).

mäkul: makbul, uygun, kabul.

Yoḳ Märät keskin båş çäyḳadi unaḳa bolsä / kündälik yåzib ḳöyä ḳålgäni mäḳul emäsmi (UK,63/14).

mälhäm: merhem.

Toldirä båşlägän u köpdän buyån bitmäy keläyåtgän yäräsigä / endi mälhäm tåpgändäy edi (UK,70/4).

mänä: işte.

Mänä şu ġaläti bålä ḳålgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Baḫtiyår degän bålä (UK,71/29).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/3).

Märät köpdän büyån şu gäplärni oyläb yürärdı / mänä yänä bir misål (UK,79/30).

Uning ätråfidä äylänib yürädiyu ämmå / tutḳıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz åyåġı (UK,73/22).

Zämirä şådån külgänçä uni ḳuçåkläb åldi / råstni äytyäpmändä ortåḳcån mänä (UK,75/16).

Ḳålgän ḳalbining nürli bir pärçäsıgä äylängän mänä / şu ḳız ungä tänä ḳılsä (UK,82/17).

mänå: Mana, anlam, kavram.

Endi båyägi gäplärdän zerikä båşlädi u Märätdän / båşḳaçäräḳ özi häm mänåsini tüşinib yetmägän (UK,64/14).

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / Ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/4).

mänzärä: manzara.

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oḳıyåtgän sätrlärdä / ällaḳandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/26).

märcån: mercan.

Bilän yolkadä yåtgän tåşni tepdi tåş çilip etib suvgä tüşdi / änḫårdägi çiråḳlär märcåni çil çil bolib ketdi (UK,70/26).

märtä: defa, kez.

Yürägi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (UK,62/20).

Hilåläni birinçi märtä öpgän tirnåġıning uçidän / peşånäsigäçä öpib çıḳḳan sen bölmäsäng özimni (UK,71/31).

Keçḳurun Märät Hilålä bilän uçräşişi keräkligini eslädi / oşä åḫirgi märtä körişgänläridä u yängi (UK,76/10).

mäsälä: mesele, sorun.

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

mäşinkä: daktilo, yazı makinesi.

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä ḳåpḳåġıgä tiräŋgäŋçä ällaḳandäy (UK,58/20).

mäşk: deneme, egzersiz.

Şunaḳa mäşḳim bår edi äŋçä müddät oygä tålib / otirdidä ḳandäydir päst şikästä åvåzdä oḳıy båşlädı (UK,65/5).

mäslähät: öğüt, nasihat, tavsiye, akıl.

U özini båsib åldi / bu ḳız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

mäslähätli iş: danışacak, mesele; bir iş, bir konuyla ilgili olarak yol göstericilik istemek, akıl sormak.

Siz meni tänimäysiz nåtäniş åvåz yıġı äräläş ḫorsindi / siz bilän mäslähätli işim bår (UK,78/8).

mävhüm: mevhum, anlaşılması güç.

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ḳaytib / ilhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/3).

Anıḳ körä båşlädi mävhüm bir ålämdä ḳåçib yürgän / ḳahrämånlär endi uni uni öz årtidän ergäştirib ketdi (UK,73/25).

mävzu: konu.

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåġımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/5).

Çizikçälär päydå bolgänini päyḳadi / Märät yängi spektakl häm Äfråsiyåb täriḫi mävzusidä (UK,76/28).

mäydä gäp: ufak tefek laflar.

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähåtki kelib kelib eng yaḳın ådämi bolib (UK,82/15).

mäyin: hoş, güzel.

Tört kündirki keçä künduz ḳulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç baġışläb (UK,76/5).

mäyli: olur, peki; tamam; makul.

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyåtgän edi Hilåläning könglidä (UK,62/5).

mäyüs: umutsuz, hüzünlü.

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oḳıyåtgän sätrlärdä ällaḳandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/26).

Ḳız mäyüs båş çäyḳadi / sizgä işånmäyäpti (UK,80/1).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/27).

mäzä kıl- rahatlıkla, huzur içinde, ...keyif ile.

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/5).

mäzzä: çok iyi, çok güzel.

Hilålä bäribir tüşünmädi / siz yåzuvçilärgä mäzzä dedi oylänib ilhåm kelgändä (UK,63/24).

Märät tağın sinıḳ cilmäydi / yåmån ådäm siz häli yåzuvçilärgä mäzzä kitåbini (UK,66/14).

mehr: mihr, şefkat, muhabbet, sevgi.

Hilålä yüräğidä ilıḳ tuyğulär uyğånib Märätgä / mehr bilän ḳaräb ḳåldı endi u båyägidek oyçän väzmin (UK,66/30).

mezån: (kemer) terazi; güneş takviminin yedinci ayı (22 eylül - 21 ekim).

Ärğamçi uçmåḳdä mezånlär / daraḫtlär tökmişlär åḫårin (UK,65/13).

misål: misal, örnek.

Märät köpdän büyån şu gäplärni oyläb yürärdı / mänä yänä bir misål (UK,79/30).

müddät: müddet, süre.

Şunaḳa mäşḳim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ḳandäydir päst şikästä åvåzdä oḳıy båşlädı (UK,65/5).

mudråḳ ket- uykuya gitmek, uyumak.

Ḳaysidir çinår şåḫıdä mudråḳḳa ketgän ḳuşlär guv etib ḳårångı åsmångä kötärildi (UK,64/1).

muhäbbät: sevgi, aşk, muhabbet.

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir / etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıḳ şuläsi (UK,71/7).

muhärir: editör, yazar.

Märät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhäririgä duç kelib ḳåldı (UK,75/28).

Muhärrir såvuḳḳınä sälåmläşdidä ötib ketdi (UK,75/29).

muḫlis: hayran, birine ya da bir şeye karşı hayranlık duyan, o şeyi ya da kimseyi aşırı ölçüde beğenen (kimse).

Ehtiyåt bol Märät Äzizåvning muḫlisläri köp (UK,60/31).

Ehtiyåt bol yåzüvçining muḫlisi köp bolädi deb ḳoyär edi / Hilålä pärvå ḳılmädi u yåzuvçilär gözällikni (UK,61/15).

muḳåvä: kitap, defter vs. gibilerin yüzey kısmı kapak.

Dåim çiråyli ķızlär işläydi şu päyt u ķızning / ķolidägi kitåbni tänib ķåldi zängåri muķåväsidän tänidi (UK,59/8).

mümkün: mümkün mi bir şey için izin istemek.

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütķiçini ķoyib yubårmäy (UK,58/24).

Yüzläri låvilläb yånäyåtgänini päyķab beihtiyår cilmäydi / mümkünmi Märät ḫuddi oşä kündägidek åķ (UK,61/26).

muncä: bu kadar, bunca.

Nåmusning ķadrini munçä ärzånläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezġıläb çekdi (UK,79/27).

mungli: meyus, üzgün, kederli.

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oķıyåtgän sätrlärdä /ällaķandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/26).

muz: buz.

Hilålä muzdäy temir päncärägä käftini båsgänçä / häyrån bolib suvgä ķarädi (UK,66/25).

Karavotdän säkräb turdidä ķoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ķålgän pästäk şiftigä ķåġåz (UK,73/8).

Märät närigi simyåġåç tägidä ungä yetib åldi / muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/4).

müzey: müze.

Teatrgä bårgändäçi kütübḫånä åldidä körişgänimizdäçi / müzeygä bårmåķçi bolgänimizdäçi (UK,81/16).

nåçår ķıyåfä: çaresiz, umutsuz halde.

Direktår näşriyåt recäsidän çıķarib täşläbdi / ķåġåz yetişmäyäpti dedi u nåçår ķıyåfädä (UK,58/4).

näfäsi kayt- nefes darlığı, nefesi boğulmak.

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi ķaytib / ilhåm hämmädä häm bolädi ilhåm (UK,64/3).

näfäsi kısil- nefesi tıkanmak, güç soluk alacak duruma gelmek veya soluğu büsbütün durmak.

Hilålä undä dedi näfäsi ķısilib / undä men bir närsä yåzäyåtgän edim (UK,81/25).

näfis: nefis, harika, güzel.

Kino yoḳdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ḳaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/2).

nähåt: nasıl olurda, ne gariptir ki.

Ḳışlåḳ ḳåp ḳårä bolsä nähåt oşä ḫåtining öz izzät näfsini / himåyä ḳılişgä urinäyåtgännini tüşünädigän (UK,67/15).

nähåtki: gerçekten mi, nasıl olurda.

Nähåtki Märät ḫuddi käsbdåşläri bilän / bähsläşäyåtgändek ḳızişib ketdi nähåtki bütün båşli (UK,67/13).

Nähåtki u çindän häm faḳat özini oyläyåtgän bolsä / u şu küngäçä birån märtä dürüstråḳ oyläb körmägän (UK,82/11).

Nähåtki Märät ḫuddi käsbdåşläri bilän / bähsläşäyåtgändek ḳızişib ketdi nähåtki bütün båşli (UK,67/14).

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähåtki kelib kelib eng yaḳın ådämi bolib (UK,82/16).

nåḫuşlik: hoşnutsuzluk, hoş olmayan.

Hilålä nåḫuşlik bilän yüzini ögirdi / Märät uning köngli çökkänini sezdi Hilåläning (UK,72/19).

nålä: nale; inilti, inleme.

Äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/2).

nåmus: namus, iffet, ahlak.

Nåmusning ḳadrini munçä ärzånläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezġıläb çekdi (UK,79/27).

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

näri: Öte, ileri.

Båşḳa tåmångä ḳaräb otirgänini körib häyrån ḳåldı / on ḳadämçä näridä ḳårångı burçäkdä yelkäläri (UK,72/6).

Märät närigi simyåġåç tägidä ungä yetib åldi / Muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/3).

Ketdi näriråḳdä bårib tohtädidä ulär tåmångä ḳaräb ḳoydi / Märät ḳızning häräkätlärini küzätä båşlädi (UK,70/21).

U keskin burildidä çiråḳ nuridä yältiräb yåtgän ḫälḳåb üstidän säkräb ötdi näriråḳḳa bårib ḳayrilib ḳarädi (UK,82/30).

närsä: şey.

Väräḳlär bir närsäni oylärdi özining båşidän / ötkänlärini yåzär ekändä Hilålä Märätning båşḳa (UK,61/3).

Yoġe men bütünläy båşḳa närsäni oyläyåtgändim / Märät äkä dedi Hilålä şubhäli åhängdä (UK,71/1).

Ḳåġåz ḳäräläşdän båşḳa närsäni bilmäydi / keçä ḳanäkä boldi dedi u paltoni kåġåzgä örärkän (UK,74/29).

Fikri çälġib ketişdän ḳorḳardi / işim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Hilålä undä dedi näfäsi ḳısilib / undä men bir närsä yåzäyåtgän edim (UK,81/26).

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ḳåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ḳatiyät bår edi (UK,81/27).

näşriyåt: yayın evi.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıḳış keräk edi (UK,58/1).

Direktår näşriyåt recäsidän çıḳarib täşläbdi / Ḳåġåz yetişmäyäpti dedi u nåçår ḳıyåfädä (UK,58/3).

nåtäniş: yabancı, tanıdık olmayan.

Sıġmäy tipirläb ketganini his ḳıläsız ḳandäydır / sehirli nåtäniş ålämgä kirib ḳålgändek boläsiz (UK,73/2).

Ḳandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälḳadän ötkäzärkän (UK,78/1).

Siz meni tänimäysiz nåtäniş åvåz yıġı äräläş ḫorsindi / siz bilän mäslähätli işim bår (UK,78/7).

näticä: sonuç, netice.

Bäribir näticä çıḳmädi / väzirgä uçräşing dedi direktår (UK,58/7).

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir / etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıḳ şuläsi (UK,71/7).

nävbät: sıra.

Mening nävbätim keldimi / Ḳåbil Ḳådiråviç çet elgä ketdilär dedi Hilålä (UK,62/1).

Hilåläning båşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyåtgän / bir tödä ådämlär häm ärġämçi yuḳårilagänidä anıḳ (UK,69/13).

nåzik: ince, narin, latif, zarif, güzel.

Ötkir nåzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsidä özingizni yåzgänmisiz (UK,63/3).

ne: ne, neyi, nasıl.

Bilmädim bu nening tälķıni / båġlärdä ertä küz sälķıni (UK,65/11).

bilmädim bu nening tälķıni / båġlärdä ertä küz sälķıni (UK,65/17).

Bilmädim bu nening tälķıni / båġlärdä ertä küz sälķıni (UK,65/23).

neån: neon.

Märät taķķa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / neån lämpälär nuri åstidä ķızning çehräsi bir (UK,63/6).

negä: niye, niçin, neden.

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråķläridän (UK,61/7).

Hilålä tüşinmädi / negä özingiz uçün (UK,64/28).

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ķız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ķılib (UK,76/21).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åķ köyläk åldirgän edi / negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/24).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ķız ungä bir ķaräb ķoydiyü yänä közläridä yåş ķalķidi (UK,78/23).

Negä şunäkä deb yåzgänini biläsizmi (UK,79/35).

Ķız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi / negä işånmäydi (UK,80/4).

negädir: nedendir, nedense.

Ķız kitåbdän båş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḫräsi tınıķ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

negädir unutişigä häräkät ķılgänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilålä (UK,62/21).

Dävåmi yoķ Märät ķandäydir sınıķ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/4).

Şu künlär dävåmidä Hilålä bilän häm dürüstråķ / gäpläşmägänini ķız undän ķaçåndir negädir räncib (UK,77/20).

Nimä iş dedi Hilålä umidsiz åhängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi (UK,77/4).

nihåyäsigä yet- sonuna gelmek, sonuçlanmak.

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färḳıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK,77/12).

nihåyät: Sonunda.

Märät bir zum oygä tåldi / bopti dedi nihåyät faḳat külmäysiz küz häḳıdä (UK,65/4).

Märät esä öz ålämigä yol åldi / nihåyät Märät ḳıssäsigä nuḳtä ḳoydi (UK,77/10).

nimä: ne, şey.

Ällaḳandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåḳçimisiz dedi ḳızning közlärigä (UK,62/8).

Kitåb yåzäsizlär hämmä sizlärni maḳtäydi / ilhåmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/26).

Undä nimägä yåzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bårini ḳåġåzgä tüşiriş uçün (UK,64/31).

Ḳattıḳ ḳisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ḳıldi / Hilålä ḳoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/24).

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / Ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/14).

Nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/7).

Sizning ḳızläringiz köp / bugün şunaḳa bolib ḳåldidä nimä ḳıläy (UK,81/10).

Tuġılmägän bålägä åt ḳoyişning nimä kerägi bår (UK,76/33).

Nimä iş dedi Hilålä umidsiz åhängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi (UK,77/3).

Vaḳtingizni åldimmi / nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

U käfti bilän peşånäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä ḳılmåḳçisiz (UK,79/12).

Sizning ḳızläringiz köp Bugün şunaḳa bolib ḳåldidä nimä ḳıläy (UK,81/10).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/28).

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkån båriçä såvuḳḳån gäpirişgä urinib keyin sekin Hilåläni (UK,68/5).

Otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/31).

Biläsizmi şu çål nimäni oyläyäpti / Hilålä icirġanib båş çäyḳadi (UK,72/11).

Ķız äsäbiylik bilän ķol siltädi / ulär nimäni tüşinärdi (UK,79/22).

nimä häķķı bår: ne cüretle, hangi hak hukukla.

Siz erni himåyä ķılib ḫåtinini ķårälägänsiz er håtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häķķı bår ķışlåķ erning (UK,68/12).

nimägädir: nedense, bilinmeyen, belli olmayan bir sebep dolayısıyla, her nasılsa, her ne hikmetse, her nedense.

Çiråyli ķız ekän deb oylädi Märät güldår påyåndåzdän / äväyläb yürib bårårkän nimägädir ķabulḫånädä (UK,59/6).

Åvåzdä nimägädir tinç yålġız his ķılgim kelädi özimni şähärning şåvķınidän bezib ketädi ådäm (UK,64/17).

nimänidir: bir şeyler.

Çäliştirib tizzäsigä käftini ķoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/12).

niyät: niyetin, arzu.

Bilän Märätning ķalbigä kirib keldi Märät ulärning / çehräsidägi här bir tükigäçä könglidägi här bir niyätigäçä (UK,73/24).

nohak: haksız, haklı olmamak.

Ķaräb ķålärkän bälki çindän häm täräfgärçilik / ķılgändirmän bälki nohaķdirmän (UK,68/30).

nuktä koy- nokta koymak, 1. gereken yerde nokta işaretini kullanmak. 2. bir işi bitirmek, tamamlamak.

Märät esä öz ålämigä yol åldi / nihåyät Märät ķıssäsigä nuķtä ķoydi (UK,77/10).

nur: ışık, aydınlık, nur.

Kitåb oķır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ķuyåş nuridä ķızġış hindiy römåli ķısķa yengli (UK,58/22).

U keskin burildidä çiråķ nuridä yältiräb yåtgän ḫälķåb üstidän säkräb ötdi / näriråķķa bårib ķayrilib ķarädi (UK,82/29).

Yäpråķläri çiråķlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaķayoķdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/11).

Märät taķķa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / Neån lämpälär nuri åstidä ķızning çehräsi bir (UK,63/6).

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåķ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/28).

Plaş kiymägän ekän u ḳåp ḳårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråḳ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/18).

nur såçilib tur- parlamak, parıldamak, ışıldamak.

Boşätdi här håldä siz yigit tåmånini ålgänsiz / kättä kättä åynälärdän nur såçilib turgän tramvay (UK,68/24).

nur yåġılib tur- nur, aydınlık veya ışık nuru düşmek.

Båsib bårärkän årkägä ḳaräb ḳoydi sänät säråyining / yaḫlit åynäläridän nur yåġılib turärdi (UK,67/6).

nurli: nurlu, aydınlık, ışıklı, parlak.

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cåyigä keldi / hikåyägä yaḫşi detal deb oylädi Märät (UK,70/27).

Ḳalbini nurli tuyġulärgä töldirib yubåryäpti bu küy / toḫtämägunçä u heç nimäni tän ålmäydi (UK,76/7).

oġıl: oğul, erkek evlat.

Oġlining ådätlärigä ällaḳaçån könikib ketgän edi / ötib däm ål demåḳçi boldiyu bunaḳa päytlärdä uning (UK,74/5).

oḫırgi: son, sonuncu.

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/4).

oḫşaş: aynı, benzer, fark etmez, farksız.

Şungä oḫşäş våḳeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ḫåtinni emäs erni himåyä ḳılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/21).

oḫşät- benzetmek.

Men Feruzäni ḫuddi özimgä oḫşätdim / demek yålġån emäs ekändä (UK,63/21).

okı- 1.okumak, sesli olarak söylemek:

Hikåyälärni häm oḳıgän här gäl yängi ḳöşıḳ eşitgändäy / råhät ḳılib häyäcånlänib oḳıgän edi (UK,61/5).

Hikåyälärni häm oḳıgän här gäl yängi ḳöşıḳ eşitgändäy / råhät ḳılib häyäcånlänib oḳıgän edi (UK,61/6).

Şunaḳa mäşḳim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ḳandäydir päst şikästä åvåzdä oḳıy båşlädı (UK,65/6).

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oḳıy båşlädi (UK,75/22).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oḳıyåtgän sätrlärdä / ällaḳandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/25).

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åğır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/25).

Ekänini eşitgändi u kitåbni bitirmägunçä biråntä / tåmoşä körmäslik biråntä kitåb oḳımäslikkä ḳarår ḳılgän edi (UK,76/30).

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızğış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/21).

Buni men häl ḳılålmäymän / ådämlär oḳımäy yilläb dökångä çäng båsib yåtädigän (UK,58/10).

2.okumak, bir konuyu öğrenmek için okulda, bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışmak, öğrenim görmek:

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåğımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/5).

oḳıb berä ål- okumak, okuyabilmek.

Hilålä uning özi uçün yåzgän şerini eşitgisi keldi / şunaḳalärdän biråntäsini oḳıb berä åläsizmi men uçün (UK,65/2).

okıtuvçi: öğretmen, muallim, öğreten kişi.

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän ortåğımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/6).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıḳḳan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oḳıtuvçi ḳız kursdåşigä (UK,67/28).

on beş: "on beş" sayısı.

Ḫåtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / keläditär (UK,62/3).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyåtgän edi Hilåläning könglidä (UK,62/5).

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ḳaräb ålib / on beş daḳiḳa ḳålibdi (UK,78/6).

on ḳadäm: on adım

Båşḳa tåmångä ḳaräb otirgänini körib häyrån ḳåldı / on ḳadämçä näridä ḳårångı burçäkdä yelkäläri (UK,72/6).

oräb ål- örtmek (başörtü).

Kötärmäy köz ḳıri bilän ḳaräb ḳoydi åstånädä båşigä / tivit romål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/2).

orin: yer, mekân.

Nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8).

ortä: orta, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

Men häm Märät şärttä burildidä påyåndåz / böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi ḫånä ortäsigä (UK,59/30).

Eşikka imå ḳılib täniysänmi / vuy tänimädingmi Zämirä ḫånä ortäsidä turib (UK,60/8).

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK,72/26).

ortä åsiyå: Orta Asya.

U bu ålämgä kiriş uçün Rimning tengdåşi bolgän /Äfrosiyobni ḳariçmä ḳariç kezib çıḳdi Ortä Åsiyådä (UK,73/16).

ortåk: dost, arkadaş.

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåğımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/6).

Zämirä cilmäyib turib uf tårtdi / ortåğım beçårä (UK,75/6).

ortåḳcån: canım arkadaşı, kankacığım.

Zämirä şådån külgänçä uni ḳuçåkläb åldi / råstni äytyäpmändä ortåḳcån mänä (UK,75/16).

ortämiyånä: orta derece.

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ḳılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/23).

oş- aşmak, yol alıp ilerlemek, geçmek.

Kino yoḳdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ḳaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/1).

ot: alev, ateş.

Cåzibäli bir ot pårläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/3).

Märät tåmåğını älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyḳadiyü plaş uşlägän ḳolini bäländ kötärdi (UK,83/1).

otir- oturmak.

Otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/31).

Båşķa tåmångä ķaräb otirgänini körib häyrån ķåldı / on ķadämçä näridä ķårångı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

Çäliştirib tizzäsigä käftini ķoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/12).

Ulär mendek dåvdirni yoķtirişmädi / Hilålä båşini ķuyi sålgänçä otirär iztiråb (UK,71/20).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ķızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

Şunaķa mäşķim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ķandäydir päst şikästä åvåzdä oķıy båşlädı (UK,65/6).

Ķız divanning bir çekkäsigä åmånät otirdidä / ķızärib ketgän közläri bilän ungä ķaräb ķoydi (UK,78/19).

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä ķåpķåğıgä tirängänçä ällaķandäy (UK,58/19).

Ulärning härräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåğı (UK,70/16).

Kizğış çiråķ yånib turgän simyåğåç tägidägi härraķķa otirişdi / Hilålä ungä zimdän ķaräb ķoydi Märät åyåķlärini (UK,64/9).

Ķız içkärigä kirişgä ķorķķandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/18).

otiräver- oturmak eylemini sürdürmek, (devamlı).

Siz yaḫşi ålicänåb ådämsiz / Märät gäpning dävåmini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/28).

otirib ķål- oturmak, oturma eyleminde bulunmak.

Göşäk uzåķ vaķt cimib ķåldıdä yığı åvåzi eşitildi / Märät häyrån bolib cåyigä otirib ķåldı (UK,78/4).

oyçän: düşünceli, dalgın.

Sirliråķ gäp kütär edi / şu yerni cüdä yaḫşi körämän dedi Märät oyçän (UK,64/16).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/22).

Hilålä yürägidä ilıķ tuyğulär uyğånib Märätgä / mehr bilän ķaräb ķåldı endi u båyägidek oyçän väzmin (UK,66/30).

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/7).

Båşḳa ilåcım yoḳ edi dedi Märät oyçän / ilåci yoḳ deng (UK,81/29).

oygä tål- hayale dalmak, dış dünyadan uzaklaşıp anıları ve gerçekleşmesini dilediği şeyleri düşünmek, düşlere dalmak.

Märät bir zum oygä tåldi / bopti dedi nihåyät faḳat külmäysiz küz häḳıdä (UK,65/3).

Şunaḳa mäşḳim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ḳandäydir päst şikästä åvåzdä oḳıy båşlädı (UK,65/5).

oylä- düşünmek.

Kitåblärni çıḳarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ḳavätgä väzirlikkä çıḳıb bårärkän tağın ḳåġåz yetişmäydi deyişädi (UK,58/11).

Keräk deb oylädi u zälvårli eşikning ḳubbådår ḳubbädår / tütḳiçidän uşläb tårtär ekän (UK,58/15).

Çiråyli ḳız ekän deb oylädi Märät güldår påyåndåzdän / äväyläb yürib bårårkän nimägädir ḳabulḫånädä (UK,59/5).

Åtı Hilålä ekändä deb oylädi Märät ämmå / kåtibä tåmångä burilib ḳarämädi eşikni åhistä yåpib (UK,60/3).

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråḳläridän (UK,61/7).

Kim bilsin deb oylädi Märät yåylärdän çirsillätib / çoġ säçrätib ketäyåtgän trämväy ketidän (UK,68/27).

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ḳız uç tört ḳadäm / u yoḳ bu yoḳḳa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/23).

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cåyigä keldi / hikåyägä yaḫşi detal deb oylädi Märät (UK,70/28).

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

Märät göşäkni ḳoydidä çiråḳni yoḳdi / Hilålä kütib ḳålädigän boldidä deb oylädi köngli ġaş bolib (UK,78/12).

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

Oyläydi hättå siz äytäyåtgän yåmånlärni häm tüşünişgä / häräkät ḳılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm påk bolädiku (UK,66/17).

Äfişä åldidä turärdi ḫuddi åḳḳuşgä oḫşäydi / deb oyläydi u Hilåläning ḳolini ḳısärkän çindän häm (UK,76/14).

Yåmġır hämån şiväläb yåġär Märät endi plaş låy / bolgänini uni Hilålägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ḳıynälärdi (UK,81/24).

Ḳoligä åldi häzilläşyäpti deb oyläbmän / urüşdingmi (UK,60/13).

Väräḳlär bir närsäni oylärdi özining båşidän / ötkänlärini yåzär ekändä Hilålä Märätning båşḳa (UK,61/3).

Yürägi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (UK,62/20).

Yåzuvçilär özining båşidän ötgänini yåzädi deb / oyläymän (UK,63/12).

Här gäl samolyotgä çıḳışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ḳäyoḳḳa bårämiz (UK,70/9).

Yoġe men bütünläy båşḳa närsäni oyläyåtgändim / Märät äkä dedi Hilålä şubhäli åhängdä (UK,71/1).

Biläsizmi şu çål nimäni oyläyäpti / Hilålä icirġanib båş çäyḳadi (UK,72/11).

Men häm bilålmäy ḳıynälyäpmändä bälki ḫazån / bolgän ümrini oyläyåtgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/16).

Köp ḳahrämånlär täḳdiri özi båşdä / oylägänidän özgäçåråḳ bolib çıḳdi (UK,77/14).

Şundäginä Märät bu ḳız uni heç ḳaçån tüşünä / ålmäsligini özi oylägänidän körä kättåråḳ etibår täläb (UK,82/22).

Nähåtki u çindän häm faḳat özini oyläyåtgän bolsä / u şu küngäçä birån märtä dürüstråḳ oyläb körmägän (UK,82/11).

Özingizdän båşḳa heç kimni oylämäy ḳoyä ḳåling / Märät uning közläridä ġazäb bårligini ḳörib köngli åġridi (UK,82/9).

Ḳılmägänini endi oyläy båşlädi / tähririyätdä çindän häm iş tåplänib ḳålgän ekän (UK,77/23).

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ḳarå ḳızның äççıḳ / ḳısmätini oylär özı esä ḳayoḳḳa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/16).

oyläb kör- düşünmek, fikir yürütmek.

Ḳız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi / negä işånmäydi (UK,80/3).

Nähåtki u çindän häm faḳat özini oyläyåtgän bolsä / u şu küngäçä birån märtä dürüstråḳ oyläb körmägän (UK,82/12).

oyläb yilläb: aylarca yıllarca.

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/6).

oyläb yür- düşünmek (sürekli).

Märät köpdän büyån şu gäplärni oyläb yürärdı / mänä yänä bir misål (UK,79/29).

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/23).

oylän- düşünmek.

Hilålä bäribir tüşünmädi / siz yåzuvçilärgä mäzzä dedi oylänib ilhåm kelgändä (UK,63/24).

oylänib tur- düşünceye dalmak ve bir an düşünmek.

Här gäl samolyotgä çıḳışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ḳäyoḳḳa bårämiz (UK,70/10).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/27).

öcär: inatçı, dik başlı, inatçı; kontrol edilemez.

Öcär incıḳ bolib ḳålişini bilgäni uçün şärpäläy / silcib çıḳıb ketdi (UK,74/7).

ögir- çevirmek, dönmek.

Özim Hilålä yålġån gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/10).

Hilålä nåḫuşlik bilän yüzini ögirdi / Märät uning köngli çökkänini sezdi Hilåläning (UK,72/19).

ögril- dönmek, çevirmek.

Yänä älläniməlär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/29).

öḫşä- benzemek.

Bir ḳarasäng çållärgä oḫşäydi bir ḳaräsäng yåş bålägä äylänib ḳålädi / yängi hikåyägä ḳahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/3).

Äfişä åldidä turärdi ḫuddi åḳḳuşgä oḫşäydi / deb oyläydi u Hilåläning ḳolini ḳısärkän çindän häm (UK,76/13).

Gäplärini Hilåländän eşitib häyrån boldi / aḫır u ådämlärgä oḫşäb bäşäng kiyinişni ziyåfätlärgä (UK,82/14).

ökinç: pişmanlık.

Nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä / ertägä uning ḫätlärini ålib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/7).

öldir- öldürmek, katletmek.

Öldirämän deb yıġlägän edi håzir u Märätning häm / yålvårişini yıġlägüdek yålvårişini kutärdi (UK,72/1).

Ḳız yärḳ etib ungä ḳarädi / özimni öldirämän (UK,79/14).

Özini öldirädigän ådäm ävväl elån ḳılib keyin öldirmäydi / ḳız äççıḳ häḳiḳatni şundåḳḳınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

Özini öldirädigän ådäm ävväl elån ḳılib keyin öldirmäydi / ḳız äççıḳ häḳiḳatni şundåḳḳınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

öp- öpmek.

Hilåläni birinçi märtä öpgän tirnåġıning uçidän / peşånäsigäçä öpib çıḳḳan sen bölmäsäng özimni (UK,71/31).

Ämmå Märät öpmädi häm yålvårmädi häm / Hilålä sekin közlärini åçdiyu Märätning bütünläy (UK,72/3).

öpiş- öpüşmek, öpmek.

Håzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / ḳarşisidägi yåzuvçi Märät Äzizåv emäs åddiy yigit Märät (UK,71/27).

öpib çık- *Öpmek, öpücükler kondurmak.*

Hilåläni birinçi märtä öpgän tirnåġıning uçidän / peşånäsigäçä öpib çıḳḳan sen bölmäsäng özimni (UK,71/32).

öpkä: akciğer.

Men sizni yahşi bilämän / ḳızning öpkäsi tolib hiḳılläb ḳåldı (UK,78/26).

ör- *örmek, (saç) örgü yapmak.*

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ḳılib örgän ḳız bäländ poşnalärini täḳıllätib ötib (UK,70/20).

örä- örtmek, sarmak, paketlemek.

Ḳåġåz ḳåräläşdän båşḳa närsäni bilmäydi / keçä ḳanäkä boldi dedi u paltoni kåġåzgä örärkän (UK,74/30).

öråġlik: paketlenmiş.

Våy bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yåtgän öråġlik ḳåġåzni åçdi (UK,74/20).

öt- geçmek, aşmak; kesişmek; yerini değiştirmek, taşınmak.

Ötädi deyişädi siz häm şer yåzgänmisiz / yåzgänmän häliyäm yåzämän özim uçün (UK,64/25).

öt- 1.Geçmek, bir yerden başka bir yere gitmek:

U keskin burildidä çiråķ nuridä yältiräb yåtgän ḫälķåb üstidän säkräb ötdi näriråķķa bårib ķayrilib ķarädi (UK,82/29).

Ķåķılgän ḫånägä ötdi titråķ ķolläri bilän çiråķni / yoķdiyu üstigä gazeta töşä lgän cäcci stol ķarşisigä (UK,73/9).

Oġlining ådätlärigä ällaķaçån könikib ketgän edi / ötib däm ål demåķçi boldiyu bunaķa päytlärdä uning (UK,74/6).

2. bir konu üzerinde veya bir yerde çalışmış olmak:

båşķa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oķıgän / ortåğımdän ḫat åldim ķışlåķdä oķıtuvçilik ķılädi (UK,66/5).

3.geçmek, bir yeri aşmak, öbür yana ulaşmak:

Sämådä turnälär şådäsi / gåhidä åḫ çekib ötärlär (UK,65/8).

Sämådä bulutlär pådäsi / gåhidä yåş tökib ötärlär (UK,65/10).

ötib ket- geçip gitmek.

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyķab / köprikdän ötib ketişyåtgänidä Märät päncärägä (UK,66/22).

Ötib ketdi näriråķdä bårib tohtädidä ulär tåmångä ķaräb ķoydi / Märät ķızning häräkätlärini küzätä båşlädi (UK,70/21).

Muhärrir såvuķķınä sälåmläşdidä ötib ketdi (UK,75/29).

ötkäz- geçirmek, geçirtmek.

Ķandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälķadän ötkäzärkän (UK,78/2).

ötkinç: geçici.

İngränär käsälmänd ḫazånlär / yåd etib ötkinçi bähårin (UK,65/16).

ötkir: keskin.

Ötkir nåzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsidä özingizni yåzgänmisiz (UK,63/3).

öy: fikir, düşünce.

Çäliştirib tizzäsigä käftini ķoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/12).

özga: başka, diğer.

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/4).

özgäçä: başka, bam başka, farklı.

Köp ḳahrämånlär täḳdiri özi båşdä / oylägänidän özgäçäråḳ bolib çıḳdi (UK,77/14).

özgärtir- değiştirmek.

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/3).

özi båşdä: en başta, zaten en başta (olaylar gelişmeden).

Köp ḳahrämånlär täḳdiri özi båşdä / oylägänidän özgäçäråḳ bolib çıḳdi (UK,77/13).

özini båsib ål- kendini toparlamak, dizginlemek.

U özini båsib åldi / bu ḳız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/31).

pådä: sürü.

Sämådä bulutlär pådäsi / gåhidä yåş tökib ötärlär (UK,65/9).

paḫtä: pamuk.

Däm åliş küni bizlär päḫtägä çıḳamiz dedi / Hilålä işḫånädägi yängilikni esläb (UK,64/19).

påk: temiz, saf.

Oyläydi hättå siz äytäyåtgän yåmånlärni häm tüşünişgä / häräkät ḳılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm påk bolädiku (UK,66/18).

palto: palto: soğuk havalarda diğer giyeceklerin üstüne giyilen kalın kumaştan giysi.

Ḳarşisigä yügürib keldidä ḳuçåḳläb åldi / palto åldim dedi sepkilli yüzi ḳuvånçdän ḳızärib (UK,74/18).

Kiyib körgin sengä häm låyiḳ şekilli / palto Hilålägä låppä låyiḳ keldi (UK,74/22).

Bu özi ḳaçåndän buyån ârzu ḳılib yürgän toḳ kul räng palto edi / ḳayoḳdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/23).

Ḳåġåz ḳåräläşdän båşḳa närsäni bilmäydi / keçä ḳanäkä boldi dedi u paltoni kåġåzgä örärkän (UK,74/30).

päncärä: *Parmaklık.*

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyḳab / köprikdän ötib ketişyåtgänidä Märät päncärägä (UK,66/22).

Hilålä muzdäy temir päncärägä käftini båsgänçä / häyrån bolib suvgä ḳarädi (UK,66/25).

pärçä: parça, kısım.

Yüräginiŋ bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uniŋ ketidän yügürdi / båġ çetidä yetib ålib ķolidän tutdi (UK,81/21).

päri: peri.

Hilålä såddälik bilän yelkäsini uçirib ķoydi / bilmäsäm İlhåm pärisi ilhåm gülşäni (UK,63/28).

pårläb ket- parlamak, ışıldamak.

Cåzibäli bir ot pårläb ketär edi / keliŋ dedi u sekin (UK,59/3).

pärvå ķıl- dikkat etmek, ilgilenmek, bütün duygu ve düşünce gücünü bir şey üzerinde yoğunlaştırmak.

Ehtiyåt bol yåzüvçiniŋ muḫlisi köp bolädi deb ķoyär edi / Hilålä pärvå ķılmädi u yåzuvçilär gözällikni (UK,61/16).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmå u pärvå ķılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/2).

İlgäriläri Hilålä Zämiräniŋ häzillärigä pärvå ķılmäsä häm / bårä bårä cähli çıķädigän bolib ķålgändi (UK,75/11).

päst: 1.alçak.

Şunaķa mäşķim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ķandäydir päst şikästä åvåzdä oķıy båşlädı (UK,65/6).

2.Aşağı, aşağıda olan, yüksek olmayan (yer).

Hilåläniŋ båşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyåtgän / bir tödä ådämlär häm ärġämçi yuķårilagänidä anıķ (UK,69/13).

Hilålä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä åyåķläri / titräb turib ķåldı (UK,70/5).

pästäk: alçak, aşağıda olan.

Bårdidä pästäk ärġuvån såyäsidä tohtädi Märät uniŋ / çehräsini anıķ körmäsä häm cilmäyäyåtgänini bilib turärdi (UK,67/25).

Karavotdän säkräb turdidä ķoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ķålgän pästäk şiftigä ķåġåz (UK,73/8).

pästlä- alçalmak.

Häyäcåndänmi ķuvånçdänmi ķısilib ketgän közlärini / körär edi ärġamçi pästläyåtgänidä esä köyläginiŋ (UK,69/8).

påyån: son.

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ķålgänini päyķay båşläsä ķılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/17).

päyändåz: halı, koridor için yapılan halı.

Ķabulḫånä eşigidän yuķårigäçä güldår päyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ķatår ķatår stullär (UK,58/17).

Men häm Märät şärttä burildidä päyåndåz / böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi ḫånä ortäsigä (UK,59/29).

Çiråyli ķız ekän deb oylädi Märät güldår päyåndåzdän / äväyläb yürib bårårkän nimägädir ķabulḫånädä (UK,59/5).

päydå bol- oluşmak, ortaya çıkmak.

Çiziķçälär päydå bolgänini päyķadi / Märät yängi spektakl häm Äfråsiyåb täriḫi mävzusidä (UK,76/27).

päyķa- hissetmek, anlamak, algılamak, kavramak.

Özining gözälligini päyķasä äķlini işlätmäy ķoyädikü / Hilålä ķızärib bozärib tårtmädän kitåbçäsini åldi (UK,62/11).

Çiziķçälär päydå bolgänini päyķadi / Märät yängi spektakl häm Äfråsiyåb täriḫi mävzusidä (UK,76/27).

Köp ķahrämånlär uni ķoġırçåķdek oynätib ķoydi / Märät ķattıķ tålikķanini yıķulgidek bolib ķålgänini şundäginä päyķadi (UK,77/16).

Hilålä özining ķızärä båşlägänini päyķab deräzä / tåmångä ķaräb åldi (UK,60/27).

Yüzläri låvilläb yånäyåtgänini päyķab beihtiyår cilmäydi / mümkünmi Märät ḫuddi oşä kündägidek åķ (UK,61/25).

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyķab / köprikdän ötib ketişyåtgänidä Märät päncärägä (UK,66/21).

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ķålgänini päyķay båşläsä ķılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/18).

Märät tåmåġını älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyķadiyü plaş uşlägän ķolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

päyt: zaman, an, esna.

Dåim çiråyli ķızlär işläydi şu päyt u ķızning / ķolidägi kitåbni tänib ķåldi zängåri muķåväsidän tänidi (UK,59/7).

Şähärgä ķaytib keladi oşä päytlärdä tänķıdçilär / hikåyäning häyåtiy äsär ekänini äytib maķtäşgän edi (UK,68/3).

Oġlining ådätlärigä ällaķaçån könikib ketgän edi / ötib däm ål demåķçi boldiyu bunaķa päytlärdä uning (UK,74/6).

peşånä: alın.

Tepägä kötärilyåtgänidä Märätning ķåräçä çehräsini / şäbädädän peşånäsigä yåyilib tüşgän såçlärini (UK,69/6).

Märätning terlägän såçläri peşånäsigä tekkänini sezib / häyäcån bilän åhistä şivirlädi (UK,69/21).

U käfti bilän peşånäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä ķılmåķçisiz (UK,79/11).

Hilåläni birinçi märtä öpgän tirnåġining uçidän / peşånäsigäçä öpib çıķķan sen bölmäsäng özimni (UK,71/32).

piçirlä- fısıldamak.

Sekin piçirlädi / köp såġınädigän bolib ķåldım Hilålä (UK,69/25).

pirpirät- seğirmek, hızla çırpınmak.

Ķız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrån pirpirätdi negä işånmäydi (UK,80/3).

plaş: yağmurluk gıyısı.

Keçgä yaķın Hilålägä ķöngıråķ ķılib körişişni iltimås ķıldi / u endi plaşni kiyib çıķıb ketäyåtgän edi ķöngıråķ ciringläb ķåldı (UK,77/28).

U plaşni kiydidä eşikni åçdi / kelişdikmi ertägä yåzämiz (UK,80/11).

Ķåçing uyätsiz Hilålä plaşni siltäb täşlädı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/25).

U yänä çåpib ketdi / Märät egilib plaşni åldi (UK,81/18).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täķdirini soräsä keräk / u bir ķoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/30).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ķız korindi / plaşining yelkäläri ķolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/14).

Ķız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi (UK,79/1).

Vaķtingizni åldimmi / nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/24).

Märät plaşini yänä uning yelkäsigä täşlädi / Hilålä tağın siltäb yubårdi (UK,81/11).

Dimåġını küydirärdi / u plaşini åsiltirgänçä kölmäk keçib bårär båyä (UK,83/14).

Plaş kiymägän ekän u ķåp ķårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråķ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/17).

Plaş låyķa kölmäk suvgä tüşdi / şilķimlik ķılmäng dedi Hilålä yığı äräläş (UK,81/13).

Yåmġır hämån şiväläb yåġär Märät endi plaş låy / bolgänini uni Hilålägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ķıynälärdi (UK,81/23).

Märät tåmåġını älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyķadiyü plaş uşlägän ķolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

poşna: topuk (topuklu ayakkabının topuğu).

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ķılib örgän ķız bäländ poşnalärini täķıllätib ötib (UK,70/20).

püç: hiç.

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ķılmägän / faķat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/16).

puşti: pembe (renk).

Kino yoķdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ķaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/2).

püştiräng: pembe renk.

Hilålä Märätning ķolini siltäb täşlädi / uning såçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solġın edi (UK,80/22).

räd et- reddetmek.

Yaķıngäçä anıķ fänlär yoķ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/18).

råhät ķıl- huzurlu olmak, huzur içinde.

Hikåyälärni häm oķıgän här gäl yängi ķöşıķ eşitgändäy / råhät ķılib häyäcånlänib oķıgän edi (UK,61/6).

Ķıynälib bitirålmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ķoyäsiz şunaķa işläysizki özingiz häm råhät ķıläsiz (UK,64/8).

rähmät: teşekkür ederim.

Ķızning könglidä umid çıråġı yärķ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/14).

räis: reis, yönetici.

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänķıd ķılgän ekän işdän (UK,66/8).

Häydälibdi Märät çuḳur ḫorsindi älbättä äyb / faḳat räisdä emäs (UK,66/10).

ränci- üzülmek, kızmak.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıḳış keräk edi (UK,58/1).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmå u pärvå ḳılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/1).

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/3).

räncib ḳål- üzülmek, küsmek, kırılmak.

Ḳålgänini tüş käbi ġırä şirä eslädi väzir ḳabuligä / hämån kirmägänini tähririyätning biråntä işini (UK,77/21).

räng: 1.renk, nitelik mecaz

Şu tåpdä uning közläri ḳızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuḳur çuḳur (UK,76/26).

Hilålä Märätning ḳolini siltäb täşlädi / uning såçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solġın edi (UK,80/22).

2.renk, cisimler tarafından yankılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum.

Kino yoḳdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ḳaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/2).

rängsiz: renksiz, boyasız.

Åz rängsiz ämmå cåzibäli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/7).

råst: doğru, gerçek.

Zämirä şådån külgänçä uni ḳuçåkläb åldi / råstni äytyäpmändä ortåḳcån mänä (UK,75/16).

rävşän: açık, aydın, kesin, net.

Buyån anıḳ täsävvur ḳılålmäy yürgän ålämni közgüdek / rävşän kördi (UK,73/6).

räyån: ilçe merkez, bölge.

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänḳıd ḳılgän ekän işdän (UK,66/8).

råzilik: razı olma, rıza gösterme, onay vermek.

Åldidä körişämiz / u ḳızning råziligini soräb häm otirmädi bårişi (UK,62/28).

recä: planlama.

Direktår näşriyåt recäsidän çıḳarib täşläbdi / ḳåġåz yetişmäyäpti dedi u nåçår ḳıyåfädä (UK,58/3).

rim: Roma.

U bu ålämgä kiriş uçün Rimning tengdåşi bolgän / Äfrosiyobni ḳariçmä ḳariç kezib çıḳdi Ortä Åsiyådä (UK,73/15).

römål: eşarp, başörtüsü.

Kötärmäy köz ḳıri bilän ḳaräb ḳoydi åstånädä båşigä / tivit römål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/2).

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızğış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/22).

römålçä: mendil; burun ve ter silmekte, kimi vakit el ve yüz kurulamakta kullanılan, küçük, kare biçiminde bez ya da kâğıt.

Ḳız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi (UK,79/1).

romantika: romantik.

Turmuşgä çıkädiyü dälä häyåtining romantikasigä berilib (UK,67/29).

röyḫat: liste, sıra listesi.

Men röyḫatgä yåzib ḳåyämän / u kitåbçäni stol çekkäsigä ḳoydidä ḳaläm ḳåġåz åldi (UK,59/17).

ruhi tetik käyfi çåğ: ruhan sağlam, keyfi yerinde olmak.

Ämmå ruhi tetik käyfi çåğ edi / u yaḫşi äsär yåzgänini bilärdi (UK,77/17).

sååt: saat.

Sezib ḫåḫläsängiz bugünåḳ tüşüntirişgä / häräkät ḳılämän keçḳurun sååt åltidä änḫår köprigi (UK,62/26).

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi sååtgä tezginä ḳaräb ålib / on beş daḳiḳa ḳålibdi (UK,78/5).

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling håzir dedi yänä sååtgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/10).

såç: saç.

Tepägä kötärilyåtgänidä Märätning ḳåräçä çehräsini / şäbädädän peşånäsigä yåyilib tüşgän såçlärini (UK,69/6).

Oşä küni u özigä årå berdi såçini çiråyli ḳılib / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/19).

Kino yoḳdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ḳaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/2).

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ḳılib örgän ḳız bäländ poşnalärini täḳıllätib ötib (UK,70/19).

Märätning terlägän såçläri peşånäsigä tekkänini sezib / häyäcån bilän åhistä şivirlädi (UK,69/21).

Hilålä Märätning ḳolini siltäb täşlädi / uning såçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solġın edi (UK,80/22).

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/1).

<u>såçilib yåt-</u> dağılmak, dağılan.

Bäländ ḳılib turmäklägän edi / Märät yolkädä såçilib yåtgän ḫazånlärni şitirlätib (UK,67/4).

<u>säçirät-</u> sıçratmak.

Ḫayr Hilålä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çåpib ketdi (UK,81/2).

<u>såddä:</u> saf.

Yänä älländmälär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/30).

Emäs gödäkdek såddä bolib ḳålgän edi (UK,66/31).

Hilålä såddälik bilän yelkäsini uçirib ḳoydi / ilmäsäm İlhåm pärisi ilhåm gülşäni (UK,63/27).

<u>säfär:</u> sefer, kez, defa.

Zämirä kirib ḳälär ḫuddi Hilåläning könglidägini / bilib turgändäy Märät Äzizåvdän gäp åçär här säfär (UK,61/14).

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yürägi gupilläb urärdi här säfär ḳayıḳçä (UK,69/4).

<u>sağın-</u> özlemek, hatırlamak, düşünmek.

Sekin piçirlädi / köp såğınädigän bolib ḳåldım Hilålä (UK,69/26).

Märät bu ḳızni çindän häm köp såğınädigän bolib / ḳålgän edi Hilålä uning ḳalbidägi såvuḳ bir boşlıḳni (UK,70/1).

<u>såġınç:</u> özlem dolu.

Ḳalbining eng çuḳur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/5).

<u>såġınib ḳål-</u> özlemek, özlem duygusunu hissetmek.

Yerning ḳadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ḳadäm uzulsäk såġınib ḳålämiz (UK,70/8).

sähifä: sayfa.

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi / Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oḳıy båşlädi (UK,75/21).

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi / Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oḳıy båşlädi (UK,75/21).

såḳål: sakal.

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

såkin: sakin.

Yolkägä yåpişib yåtgän ḫazånni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin åhängdä (UK,82/6).

säkrä- sıçramak, zıplamak.

U keskin burildidä çiråḳ nuridä yältiräb yåtgän ḫälḳåb üstidän säkräb ötdi / näriråḳḳa bårib ḳayrilib ḳarädi (UK,82/29).

säkräb tur- zıplayarak, sıçrayarak kalkmak.

Karavotdän säkräb turdidä ḳoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ḳålgän pästäk şiftigä ḳåġåz (UK,73/7).

sälåm ber- selam vermek.

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/2).

Keling Hilålä åvåzi titräb sälåm berdi / Märät böş stullärgä ḳaräb sorädi (UK,61/29).

sälåmläş- selamlaşmak, görüşmek.

Muhärrir såvuḳḳınä sälåmläşdidä ötib ketdi (UK,75/29).

sälginä: birazcık, çok az.

Häräkät ḳıldi baḫtli boling Hilålä / Hilålä u tåmångä sälginä egilgändek işånçsiz bir ḳadäm ḳoygändek boldi (UK,83/6).

sälḳın: serinlik.

Bilmädim bu nening tälḳıni / båġlärdä ertä küz sälḳıni (UK,65/12).

Bilmädim bu nening tälḳıni / båġlärdä ertä küz sälḳıni (UK,65/18).

Bilmädim bu nening tälḳıni / båġlärdä ertä küz sälḳıni (UK,65/24).

sämå: sema, gök, gökyüzü.

Sämådä turnälär şådäsi / gåhidä åḫ çekib ötärlär (UK,65/7).

Sämådä bulutlär pådäsi / gåhidä yåş tökib ötärlär (UK,65/9).

samolyot: uçak.

Här gäl samolyotgä çıḳışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ḳäyoḳḳa bårämiz (UK,70/9).

sänät säråyi: gösteriş yeri, tiyatro.

Båsib bårärkän årkägä ḳaräb ḳoydi sänät säråyining / yaḫlit åynäläridän nur yåġılib turärdi (UK,67/5).

sänç- sancımak.

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

säräk säräk ḳıl- ... sallamak (başını sallamak yan yan etmek).

Säräk säräk ḳıldi (UK,70/33).

sarğay- sararan, sararmış olan.

Båsgänçä sekin sekin yürib ketdi / Hämån yåmġır sävälär daraḫtlärning särġäygän (UK,83/10).

Şu tåpdä uning közläri ḳızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuḳur çuḳur (UK,76/26).

särġış: sarımsı, sarımtırak.

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråḳläridän (UK,61/8).

Zämirä särġış ḳåşlärini uçirib küldi / håå yåzuvçi äkängiz tåpib bersin (UK,74/25).

sätr: satır, yazı sırası.

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oḳıyåtgän sätrlärdä / ällaḳandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/25).

sävål: soru.

Ällaḳandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / Bir nimä sorämåḳçimisiz dedi ḳızning közlärigä (UK,62/7).

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / Hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/23).

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ḳançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåḳläşib ketäverädi (UK,80/5).

såvuk: soğuk, duygudan, sevgiden yoksun olan, yakın ve içten olmayan, ilgisiz.

Märät bu ḳızni çindän häm köp sâğınädigän bolib / ḳâlgän edi Hilâlä uning ḳalbidägi sâvuḳ bir boşlıḳni (UK,70/2).

Keyinçi / Märät Hilâläning âvâzidä sâvuḳ ḳatiyät bârligini (UK,71/14).

sâvukkân: soğuk kanlı.

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkân bâriçä / sâvuḳḳân gäpirişgä urinib keyin sekin Hilâläni (UK,68/6).

sâvukkınä: soğukkanlı, soğuk.

Muhärrir sâvuḳḳınä sälâmläşdidä ötib ketdi (UK,75/29).

Bölmägän gäp / Märät ḳolini şärttä tüşirdidä sâvuḳḳınä gäpirdi (UK,79/16).

sâvuḳḳınä sor- soğukkanlı sormak, kayıtsız sormak.

Märät ḳızning şubhälänäyâtgänini körib cilmäydi / Ḳız ḳâşini çimirib sâvuḳḳınä sorädi (UK,59/24).

sâyä: gölge.

Ämmâ Märät endi ḳayrilib ḳarämädi / ilândek yältiräb yâtgän yolkädän öz sâyäsini (UK,83/8).

Bârdidä pästäk ärğuvân sâyäsidä tohtädi Märät uning / çehräsini anıḳ körmäsä häm cilmäyäyâtgänini bilib turärdi (UK,67/25).

sehirli: sihirli, büyülü.

Sığmäy tipirläb ketganini his ḳıläsız ḳandäydır / sehirli nâtäniş âlämgä kirib ḳâlgändek boläsiz (UK,73/2).

sekin: 1.yavaş, hızlı olmayarak, yavaşça, sakince.

Özim Hilâlä yâlğân gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/10).

Özim Hilâlä yâlğân gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/10).

Ämmâ Märät öpmädi häm yâlvârmädi häm / Hilâlä sekin közlärini âçdiyu Märätning bütünläy (UK,72/4).

Bâsgänçä sekin sekin yürib ketdi / hämân yâmğır sävälär daraḫtlärning särğäygän (UK,83/9).

Bâsgänçä sekin sekin yürib ketdi / hämân yâmğır sävälär daraḫtlärning särğäygän (UK,83/9).

2.sessizce, usulca, alçak, hafif:

Câzibäli bir ot pârläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/4).

Ḳâbil Ḳâdirâviçning âldigä kirmâḳçi ekän/Zämirä sekin uf târtdi (UK,60/24).

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/6).

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkån båriçä / såvuḳḳån gäpirişgä urinib keyin sekin Hilåläni (UK,68/6).

Sekin piçirlädi / köp såğınädigän bolib ḳåldım Hilålä (UK,69/25).

Ḳızning könglidä umid çıråğı yärḳ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

sekinlä- yavaşlamak.

Ärġamçi sekinläy båşlädi Hilålä Märätning özigä / hämån tikilib turgänini bilär ämmå yıḳılib ketişdän (UK,69/29).

sel: sağanak su baskını-, yağmurdan hasıl olup şiddetle ve köpürerek akan su.

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåḳ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/28).

sepkildår: çilli, çilli yüzü sahip olan.

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/1).

Ḳålgän sepkildår yüzi hämån låvilläb yånär edi / Märät Äzizåv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK,60/9).

sepkilli: çilli.

Ḳarşisigä yügürib keldidä ḳuçåḳläb åldi / palto åldim dedi sepkilli yüzi ḳuvånçdän ḳızärib (UK,74/18).

serġaş: huzursuz, huzur dolu olmayan.

Tunlärim uyḳusuz vä serġaş / hädikli tüşlärni körärmän (UK,65/19).

serşåvḳın: gürülrülü.

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşåvḳın köçäni / tåmoşä ḳılib turär edi ämmå eşikni åçgän kişi (UK,61/21).

sevgi: sevme duygusu, aşk.

Erining ḳişlåġıgä cönäb ketädi ämmå ḳışlåḳ / häyåtigä könikålmäy eridän häm sevgisidän häm våz keçib (UK,68/2).

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ḳılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/24).

sevgili: sevgi duyulan, kendisine sevgi besleyen kişi.

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ḳålgänini päyḳay båşläsä ḳılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/17).

sevib ķål- aşık olmak, sevmek.

Hilåläning ķadäm tåvuşläri tez uzåķläşib bårärdi / şundäginä u bu ķızni sevib ķålgänini çuķur his etdi (UK,81/20).

sez- anlamak, fark etmek, sezmek.

Hilålä nåḫuşlik bilän yüzini ögirdi / Märät uning köngli çökkänini sezdi Hilåläning (UK,72/20).

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK,72/25).

Ḫuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ķarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/23).

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ķızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/18).

Sezib ḫåḫläsängiz bugünåķ tüşüntirişgä / häräkät ķılämän keçķurun såät åltidä änḫår köprigi (UK,62/25).

Märätning terlägän såçläri peşånäsigä tekkänini sezib / häyäcån bilän åhistä şivirlädi (UK,69/21).

Sezib yänäyäm ḫåtircämråķ gäpirdi / keyin uzåķläşib ketgänmiz (UK,71/15).

Hilåläning iyägidän tutib turär ämmå çåldän közini uzmäs edi / ķaräyåtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/10).

sigaret: sigara.

Nåmusning ķadrini munçä ärzånläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezġıläb çekdi (UK,79/28).

sıġmä- sığmamak, sığamamak.

Sıġmäy tipirläb ketganini his ķıläsız ķandäydır / sehirli nåtäniş ålämgä kirib ķålgändek boläsiz (UK,73/1).

silci- hareket etmek, kıpırdamak, ilerlemek.

Öcär incıķ bolib ķålişini bilgäni uçün şärpäläy / silcib çıķıb ketdi (UK,74/8).

silkä- silkmek.

Oşä kitåbdägi gäplärgä işåndingizmi aḫır / Hilålä yuvåş båş silkädi (UK,63/20).

silkin- silkinmek, sallanmak.

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråķläridän (UK,61/8).

Äksi silkinib turärdi ķayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/1).

silkinä silkinä: sallana, sallana.

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cåyigä keldi / hikåyägä yaẖşi detal deb oylädi Märät (UK,70/27).

silkit- sallamak, silkelemek.

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳråḳ silkitä båşlädi (UK,69/12).

Ḫayr Hilålä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çåpib ketdi (UK,81/1).

siltäb täşlä- hızla çekmek, çekivermek.

Hilålä Märätning ḳolini siltäb täşlädi / uning såçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solġın edi (UK,80/21).

Ḳåçing uyätsiz Hilålä plaşni siltäb täşlädı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/25).

siltäb yubår- hızlıca elini çekmek, ittirmek.

Märät plaşini yänä uning yelkäsigä täşlädi / Hilålä tağın siltäb yubårdi (UK,81/12).

sim: tel.

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yürägi gupilläb urärdi här säfär ḳayıḳçä (UK,69/3).

simyåġåç: elektrik direği.

Kizġış çiråḳ yånib turgän simyåġåç tägidägi härraḳḳa otirişdi / Hilålä ungä zimdän ḳaräb ḳoydi Märät åyåḳlärini (UK,64/9).

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ḳısib yåmġırdän / cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/15).

Märät närigi simyåġåç tägidä ungä yetib åldi / Muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/3).

singil: kız kardeş, küçük kız kardeş.

Vaḳtingizni åldimmi nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

sınıḳ: kırık.

Dävåmi yoḳ Märät ḳandäydir sınıḳ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/3).

Märät tağın sınıḳ cilmäydi / yåmån ådäm siz häli yåzuvçilärgä mäzzä kitåbini (UK,66/13).

sir yäşir- sır saklamak, bir sırrı açığa vurmamak, başkasına söylememek.

Hilålä undän sir yäşirmäs keçä häm visålgä ketäyåtgänini äytgän edi (UK,74/31).

sirḳırätib yubår- zonklamak (vücudun bir yeri ya da yara) nabız atışı gibi kesik kesik ağrımak ya da sancımak.

Märät tüşündi / könglini kemiryåtgän ġaşlik båşini sirḳırätib yubårdi (UK,79/10).

sirli: gizemli sırlı, daha da sırlı

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/12).

Sirliråḳ gäp kütär edi / şu yerni cüdä yaḫşi körämän dedi Märät oyçän (UK,64/15)

soḳmåḳ: yol, ince ve dar yol, patika.

Båsgän soḳmåḳlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzäläġudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ḳahrämånläri (UK,73/19).

solğın: solgun, solmuş.

Hilålä Märätning ḳolini siltäb täşlädi / uning såçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solġın edi (UK,80/22).

Hilålä şärttä burilib ḳarädi / uning solġın yüzidän yåmġırmi köz yåşimi åḳıb tüşär edi (UK,81/8).

sön- solmak.

Ötkir nåzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsidä özingizni yåzgänmisiz (UK,63/4).

Ḳalbining eng çuḳur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/6).

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir / etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıḳ şuläsi (UK,71/8).

song: son, sonra.

Dävåmi yoḳ Märät ḳandäydir sinıḳ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/4).

sorä- sormak, sual vermek.

Ällaḳandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåḳçimisiz dedi ḳızning közlärigä (UK,62/8).

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän åhistä sorärmän (UK,65/22).

Otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/31).

U özini båsib åldi / bu ḳız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täķdirini soräsä keräk / u bir ķoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/20).

Keling Hilålä åvåzi titräb sälåm berdi / Märät böş stullärgä ķaräb sorädi (UK,61/30).

Yåzgänläringiz yålğån ekändä / Märät änçäginä indämäy bårdidä sorädi (UK,63/18).

Märät cimib ķåldı / Dävåmiçi sorädi Hilålä (UK,66/2).

Här gäl samolyotgä çıķışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ķäyoķķa bårämiz (UK,70/10).

Hilåläning iyägidän tutib turär ämmå çåldän közini uzmäs edi / u Hilåläning özigä ķaräyåtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/10).

Ķandäydir nåtäniş äyål åvåzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät åḫırgi tugmäni hälķadän ötkäzärkän (UK,78/1).

U käfti bilän peşånäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä ķılmåķçisiz (UK,79/11).

soräb häm otirmä- sormak için bir neden olmamak, sormamak.

Åldidä körişämiz / u ķızning råziligini soräb häm otirmädi bårişi (UK,62/28).

soräb tur- sorduğunda, biri bir şey sorduğu an.

Tüşünsängizçi aḫır bir ķız bilän gäpläşdik / biråv yårdäm soräb turgänidä täşläb ketålmäysizkü (UK,81/6).

söz: söz, söylem.

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/4).

spektakl: gösteri, tiyatro.

Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Märät yetib kelgänidä Hilålä kättäkån åynävänd (UK,76/11).

Çiziķçälär päydå bolgänini päyķadi / Märät yängi spektakl häm Äfråsiyåb täriḫi mävzusidä (UK,76/28).

stol: masa.

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä ķåpķåğıgä tirängänçä ällaķandäy (UK,58/19).

Men röyḫatgä yåzib ḳåyämän / u kitåbçäni stol çekkäsigä ḳoydidä ḳaläm ḳåġåz åldi (UK,59/18).

Ḳız ḳalämini stol üstigä ḳars täşlädi / häzilni yåmån körämän (UK,59/27).

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ḳızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

Ḳåḳılgän ḫånägä ötdi titråḳ ḳolläri bilän çiråḳni / yoḳdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ḳarşisigä (UK,73/10).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

stul: sandalye.

Ḳabulḫånä eşigidän yuḳårigäçä güldår päyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ḳatår ḳatår stullär (uk,58/18).

Keling hilålä åvåzi titräb sälåm berdi / märät böş stullärgä ḳaräb sorädi (UK,61/30).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ḳız ungä bir ḳaräb ḳoydiyü yänä közläridä yåş ḳalḳidi (UK,78/23).

suġurib ål- söküp çekmek, koparıp almak.

Bilän yåzä ketdi / endi uni heç kim heç nimä bu äziz ålämdän suġurib ålålmäydi (UK,73/30).

suk- sokmak.

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/1).

sükünät: sessizlik.

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåḳ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/28).

sumka: çanta.

U sumkasini titkiläb buklåġlik gazeta çıḳardi / yåzuvçining ḳanäkä ådämligini yåzgänidän bilsä bolädi (UK,75/17).

Ḫayr Hilålä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çåpib ketdi (UK,81/1).

supä: oturulan yer, sıkıştırılmış topraktan yapılmış avlu ve uzanmak veya oturmak için kullanılır.

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåḳ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/27).

supäçä: küçük raf (pencere).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/12).

Våy bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yåtgän örå̧glik ķå̧gåzni åçdi (UK,74/20).

süt: süt.

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / Gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK,72/26).

suv: su.

Anıķligini bilib keskin burildidä çıķıb ketdi / ulär änḫår yoķaläb bårişär edi suv cimginä åķar (UK,62/30).

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / ķalķib turgän ingiçkä åyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/27).

Çäliştirib tizzäsigä käftini ķoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/12).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oķıyåtgän sätrlärdä / ällaķandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/25).

Hilålä muzdäy temir päncärägä käftini båsgänçä / häyrån bolib suvgä ķarädi (UK,66/26).

Şundåķ suvgä båtib turgän härräk tåpişdi ötirişläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib ķåldı (UK,70/17).

Şundåķ suvgä båtib turgän härräk tåpişdi ötirişläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib ķåldı (UK,70/18).

Bilän yolkadä yåtgän tåşni tepdi tåş çilip etib suvgä tüşdi / Änḫårdägi çirå̧klär märçåni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

Plaş låyķa kölmäk suvgä tüşdi / şilķimlik ķılmäng dedi Hilålä yığı äräläş (UK,81/13).

Ḫayr Hilålä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çåpib ketdi (UK,81/2).

süyän- yaslanmak, dayanmak.

Suyänib toḫtäb ķåldı /Änä siz dedi bålälärçä ḫuşçaķçaķ åhängdä (UK,66/23).

suyänçıġ: kol dirsek yeri, sandalyenin yaslan yeri, dayam.

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ķız ungä bir ķaräb ķoydiyü yänä közläridä yåş ķalķidi (UK,78/23).

süzib yür- yüzmek, yüzüyor olmak.

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / ḳalḳib turgän ingiçkä åyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/27).

şäbädä: esinti, rüzgar.

Tepägä kötärilyåtgänidä Märätning ḳåräçä çehräsini / şäbädädän peşånäsigä yåyilib tüşgän såçlärini (UK,69/6).

şåd: mutlu, sevinçli.

Şåd edi / äytdimku dedi Hilålä hämån cilmäyib (UK,68/9).

şådån: Sevinçli, mutlu.

Zämirä şådån külgançä uni ḳuçåkläb åldi / råstni äytyäpmändä ortåḳcån mänä (UK,75/15).

şådä: dizgi, dizin, sıra.

Sämådä turnälär şådäsi / gåhidä åḫ çekib ötärlär (UK,65/7).

şådäsi: dizesi, sırası.

Ḳåp ḳårä tolḳınlär üstidä ḳırġåḳdägi çiråḳlär şådäsining (UK,62/31).

şäfäk: şafak: güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.

Körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ḳuyåş båtib ketgän ufḳdä / yånib turgän şäfäḳ hırä bir tumänlik (UK,69/16).

şåḫ: ağaç dalı.

Ḳaysidir çinår şåḫıdä mudråḳḳa ketgän ḳuşlär guv / etib ḳårångı åsmångä kötärildi (UK,64/1).

şähär: şehir.

Åvåzdä nimägädir tinç yålġız his ḳılgim kelädi / özimni şähärning şåvḳınidän bezib ketädi ådäm *(UK,64/18).*

Şähärgä ḳaytib kelädi Oşä päytlärdä tänḳıdçilär / hikåyäning häyåtiy äsär ekänini äytib maḳtäşgän edi (UK,68/3).

Vätäni bolsä şähär håtining vätäni emäsmi / Märät båşini ḳuyi sålgançä bårärkän çuḳur häyålgä (UK,68/13).

şähär: sabah.

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän åhistä sorärmän (UK,65/21).

şähdäm: kararlı.

Men häm Märät şärttä burildidä påyåndåz / böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi ḫånä ortäsigä (UK,59/30).

Men häm Märät şärttä burildidä påyåndåz / böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi ḫånä ortäsigä (UK,59/30).

şåir: şair, şiir yazan kimse.

Dävåmi yoḳ Märät ḳandäydir sınıḳ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/4).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täḳdirini soräsä keräk / u bir ḳoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

şämål: rüzgâr, yel, esinti.

Etäkläri şämåldä kötärilib ketmäsligi uçün engäşib / ålişgä häräkät ḳılärdi (UK,69/9).

şäpillä- şaplamak, şap diye ses çıkaran tokat.

Ḳåçing uyätsiz Hilålä plaşni siltäb täşlädı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/26).

şärpä- en ufak ses, belli belirsiz ses, gölge.

Öcär incıḳ bolib ḳålişini bilgäni uçün şärpäläy / silcib çıḳıb ketdi (UK,74/7).

şärşärä: şelale (şelale gibi).

Märät şärşärädek åḳib keläyåtgän fikr tuyġulärini / tökib sålä båşlädi ḳolläri titräb egri bugri härflär (UK,73/27).

şärt: şart, lazım.

Etdi bir äyålning eridän äcirälişini åḳläş uçün bütün / ḳışlåḳ ählini ḳåp ḳårägä çıḳariş şärtmikin (UK,67/10).

şärttä: tereddüt etmeden, dosdoğru.

Men häm Märät şärttä burildidä påyåndåz / böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi ḫånä ortäsigä (UK,59/29).

bölmägän gäp / Märät ḳolini şärttä tüşirdidä såvuḳḳınä gäpirdi (UK,79/16).

Hilålä şärttä burilib ḳarädi / uning solġın yüzidän yåmġırmi köz yåşimi åḳıb tüşär edi (UK,81/7).

şåşil- acele etmek, aceleyle.

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi / Zämirä çıḳıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oḳıy båşlädi (UK,75/22).

şåşilinç: aceleyle, teleş ederek.

Hilålä ungä ḳayrilib kärämäs ämmå şu tåpdä / ḳıläyåtgän tegäcäkligi yåḳar edi u kitåbçäni şåşilinç (UK,61/2).

şåvkın: gürültü.

Åvåzdä nimägädir tinç yålğız his ḳılgim kelädi / özimni şähärning şåvḳınidän bezib ketädi ådäm (UK,64/18).

şekilli: galiba, anlaşılan.

Hilåläning iyägidän tutib turär ämmå çåldän közini uzmäs edi / u Hilåläning özigä ḳaräyåtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/10).

Kiyib körgin sengä häm låyiḳ şekilli / palto Hilålägä låppä låyiḳ keldi (UK,74/21).

ḳızning könglidä umid çıråğı yärḳ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

şer: şiir.

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / Hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/24).

Ötädi deyişädi siz häm şer yåzgänmisiz / Yåzgänmän häliyäm yåzämän özim uçün (UK,64/25).

Hilålä uning özi uçün yåzgän şerini eşitgisi keldi / şunaḳalärdän biråntäsini oḳıb berä åläsizmi men uçün (UK,65/1).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täḳdirini soräsä keräk / u bir ḳoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

şerik kıl- ortak etmek; bir şeyi paylaşmaya razı olmak, katılmaya onay vermek.

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/28).

şiår: slogan, afiş, bir düşünceyi yaymak, bir eylemi desteklemek için ortaya atılan, kısa ve çarpıcı söz.

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ḳılmägän / faḳat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/16).

şift: tavan.

Karavotdän säkräb turdidä ḳoşni ḫånägä küz / hävåsidä muzdäy bolib ḳålgän pästäk şiftigä ḳåğåz (UK,73/8).

şikästä: üzgün, durgun.

Şunaḳa mäşḳim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ḳandäydir päst şikästä åvåzdä oḳıy båşlädı (UK,65/6).

şilḳimlik kıl- küstahlık etmek, ahlaksızlık etmek.

Plaş låyḳa kölmäk suvgä tüşdi / şilḳimlik ḳılmäng dedi Hilålä yığı äräläş (UK,81/14).

şim: pantolon.

Ḳoygänini kördiyu beiḫtiyår şimi däzmållänmägänini / eslädi såḳål mäsäläsi häm çätåḳ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

Köyläk ḳårä şim kiyib ålgän eşik tutḳıçidän uşläb / turärdi (UK,61/27).

şirin: tatlı, şirin, hoş.

Yaḫşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünålmäymän bu båläni (UK,75/1).

şıtırlä- hışırdamak.

Bäländ ḳılib turmäklägän edi / Märät yolkädä såçilib yåtgän ḫazånlärni şitirlätib (UK,67/4).

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/8).

Körinib turär Hilålä ḫazån şıtırlägän båġlär åräsidä / yürib båräyåtgändek edi (UK,65/27).

şiväläb yåġ- hafif yağmur yağması.

Yåmġır hämån şiväläb yåġär Märät endi plaş låy / bolgänini uni Hilålägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ḳıynälärdi (UK,81/23).

şivirlä- fısıldamak.

Märätning terlägän såçläri peşånäsigä tekkänini sezib / häyäcån bilän åhistä şivirlädi (UK,69/22).

Ḳızning könglidä umid çıråġı yärḳ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

Märät närigi simyåġåç tägidä ungä yetib åldi / muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/4).

şu päyt: şu an, o an.

Tohtäting / şu päyt Märätning läbläri uning ḳulåġı åstidä (UK,69/24).

şu tåpdä: şu anda.

Hilålä ungä ḳayrilib kärämäs ämmå şu tåpdä / ḳıläyåtgän tegäcäkligi yåḳar edi u kitåbçäni şåşilinç (UK,61/1).

Yänä älläniмälär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/30).

Şu tåpdä uning közläri ḳızärib ketgänini / rängi särġäyib läbining ikki çetidä çuḳur çuḳur (UK,76/25).

şu yerdä: su/bu yerde, şurada, burada.

Dåmlä bårmilär / Ḳåbil Ḳådiråviç şu yerdälär ḳız yänä cilmäydi (UK,59/14).

Men häm bilålmäy ķıynälyäpmändä bälki ḫazån / bolgän ümrini oyläyåtgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/16).

şu yerni: şurayı, burayı, orayı.

Sirliråķ gäp kütär edi / şu yerni cüdä yaḫşi körämän dedi Märät oyçän (UK,64/16).

şubhälän- şüphelenmek, kuşkulanmak.

Märät ķızning şubhälänäyåtgänini körib cilmäydi / ķız ķåşini çimirib såvuķķınä sorädi (UK,59/23).

Yoġe men bütünläy båşķa närsäni oyläyåtgändim / Märät äkä dedi Hilålä şubhäli åhängdä (UK,71/2).

şulä: şule, ışık, nur.

Ötkir nåzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsidä özingizni yåzgänmisiz (UK,63/4).

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir / etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıķ şuläsi (UK,71/7).

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir / etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıķ şuläsi (UK,71/8).

şunaka: öyle, şöyle, böyle.

Ķıynälib bitirålmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ķoyäsiz şunaķa işläysizki özingiz häm råhät ķıläsiz (UK,64/8).

Şunaķa mäşķim bår edi änçä müddät oygä tålib / otirdidä ķandäydir päst şikästä åvåzdä oķıy båşlädı (UK,65/5).

Sizning ķızläringiz köp / bugün şunaķa bolib ķåldidä nimä ķıläy (UK,81/10).

Hilålä uning özi uçün yåzgän şerini eşitgisi keldi / şunaķalärdän biråntäsini oķıb berä åläsizmi men uçün (UK,65/2).

Negä şunäkä deb yåzgänini biläsizmi (UK,79/35).

şunçä: şu kadar, şunca.

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ķançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåķläşib ketäverädi (UK,80/6).

şunçäki: öylesine.

Undä nimägä yåzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bårini ķåġåzgä tüşiriş uçün (UK,64/32).

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähåtki kelib kelib eng yaķın ådämi bolib (UK,82/15).

şunçälik: şu kadar, bu kadar.

Şunçälik köp çarḫ urmägän edi u tång åtişiyü keç kirişini / heç ḳaçån şunçälik årzıḳıb kutmägändi årä çårä (UK,61/11).

Şunçälik köp çarḫ urmägän edi u tång åtişiyü keç kirişini / heç ḳaçån şunçälik årzıḳıb kutmägändi årä çårä (UK,61/12).

Yänä älländmälär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/30).

Yänä älländmälär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/30).

Häyäcån bilän bäzän özimgä özim şunçälik ḫunuk / åciz körinib ketämänki (UK,72/23).

şundäginä: böylece.

Köp ḳahrämånlär uni ḳoġırçåḳdek oynätib ḳoydi / Märät ḳattıḳ tålikḳanini yıḳulgidek bolib ḳålgänini şundäginä päyḳadi (UK,77/16).

Hilåläning ḳadäm tåvuşläri tez uzåḳläşib bårärdi / şundäginä u bu ḳızni sevib ḳålgänini çuḳur his etdi (UK,81/20).

Şundäginä Märät bu ḳız uni heç ḳaçån tüşünä / ålmäsligini özi oylägänidän körä kättäråḳ etibår täläb (UK,82/21).

şundåk: şunun gibi.

Yaḫşi körädi deb köp eşitgän şundåḳ ekän böptidä / Hilålä çiråyli ḳız (UK,61/17).

Şundåḳ suvgä båtib turgän härräk tåpişdi ötirişläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib ḳåldı (UK,70/17).

şundåkkınä: öylece, öylesine, böylece, böylesine.

Özini öldirädigän ådäm ävväl elån ḳılib keyin öldirmäydi / ḳız äççıḳ häḳiḳatni şundåḳḳınä köz öngigä keltirib (UK,79/18).

şundäy: şöyle, şu şekilde.

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ḳızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

täbässum: tebassüm, gülümseme.

Hilålä uning közidägi äyyår täbässumni körib ätäyläb / bepärvå gäpirdi (UK,60/21).

täg: alt, alt kısım.

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä ḳåpḳåġıgä tirängänçä ällaḳandäy (UK,58/19).

Kizğış çirâḳ yånib turgän simyåġåç tägidägi härraḳḳa otirişdi / Hilålä ungä zimdän ḳaräb ḳoydi Märät åyåḳlärini (UK,64/9).

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ḳısib yåmġırdän /cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yüräği zirilläb ketdi (UK,80/15).

Märät närigi simyåġåç tägidä ungä yetib åldi / muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/3).

taġın: yine, tekrar.

Kitåblärni çıḳarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ḳavätgä väzirlikkä çıḳıb bårärkän taġın ḳåġåz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

Märät taġın sinıḳ cilmäydi / yåmån ådäm siz häli yåzuvçilärgä mäzzä kitåbini (UK,66/13).

Märät plaşini yänä uning yelkäsigä täşlädi / Hilålä taġın siltäb yubårdi (UK,81/12).

tähririyät: editör, yayın evi.

Märät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhäririgä duç kelib ḳåldı (UK,75/27).

Ḳålgänini tüş käbi ġırä şirä eslädi väzir ḳabuligä / hämån kirmägänini tähririyätning biråntä işini (UK,77/22).

Ḳılmägänini endi oyläy båşlädi / tähririyätdä çindän häm iş tåplänib ḳålgän ekän (UK,77/24).

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ḳarå ḳızның äççıḳ / ḳısmätini oylär özı esä ḳayoḳḳa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/15).

täḳdir: kader, alın yazı.

Köp ḳahrämånlär täḳdiri özi båşdä / oylägänidän özgäçåråḳ bolib çıḳdi (UK,77/13).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täḳdirini soräsä keräk / u bir ḳoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

täḳıllät- tıklatma, tak tuk ses çıkartmak.

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ḳılib örgän ḳız bäländ poşnalärini täḳıllätib ötib (UK,70/20).

taḳḳa tohta- aniden birden durmak.

Märät taḳḳa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / neån lämpälär nuri åstidä ḳızning çehräsi bir (UK,63/5).

täläb kıl- talep etmek, istemek.

Ḳılişni çuḳur his etdi / Hilâlä dedi ḳızning közlärigä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib (UK,82/23).

täläbä: öğrenci, talebe.

Bu Märätning täläbälik dävridä yâzgän ortämiyânä hikâyäsi edi / hikâyädä sevgisigä ḫıyânät ḳılgän yigitning iztirâbläri täsvirlägän ekän (UK,75/23).

tâlik- yorulmak, yorgun hissetmek.

Köp ḳahrämânlär uni ḳoġırçâḳdek oynätib ḳoydi / Märät ḳattıḳ tâliḳḳanini yıḳulgidek bolib ḳâlgänini şundäginä päyḳadi (UK,77/16).

tälkın: vaaz, yorum.

Bilmädim bu nening tälkını / bâġlärdä ertä küz sälkını (UK,65/11).

bilmädim bu nening tälkını / bâġlärdä ertä küz sälkını (UK,65/17).

Bilmädim bu nening tälkını / bâġlärdä ertä küz sälkını (UK,65/23).

tâmâġ: damak, boğaz.

Märät tâmâġını älämli bir ot yândiräyâtgänini / päyḳadiyü plaş uşlägän ḳolini bäländ kötärdi (UK,83/1).

tâmân: taraf, yön.

Âtı Hilâlä ekändä deb oylädi Märät ämmâ / kâtibä tâmângä burilib ḳarämädi eşikni âhistä yâpib (UK,60/4).

Hilâlä özining ḳızärä bâşlägänini päyḳab deräzä / tâmângä ḳaräb âldi (UK,60/28).

Ketdi näriräḳdä bârib tohtädidä ulär tâmângä ḳaräb ḳoydi / Märät ḳızning häräkätlärini küzätä bâşlädi (UK,70/21).

Bâşḳa tâmângä ḳaräb otirgänini körib häyrân ḳâldı / on ḳadämçä näridä ḳârângı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

Ḳız yüzini deräzä tâmângä burib âldi / bir birimizni yaḫşi körärdik (UK,79/3).

Häräkät ḳıldi baḫtli boling Hilâlä / Hilâlä u tâmângä sälginä egilgändek işânçsiz bir ḳadäm ḳoygändek boldi (UK,83/6).

tâmânini âl- taraf tutmak, yan çıkmak, desteklemek.

Boşätdi här hâldä siz yigit tâmânini âlgänsiz / kättä kättä âynälärdän nur sâçilib turgän tramvay (UK,68/23).

tâmoşä: gösteriş.

Ekänini eşitgändi u kitâbni bitirmägunçä biräntä / tâmoşä körmäslik biräntä kitâb oḳımäslikkä ḳarâr ḳılgän edi (UK,76/30).

tåmoşä ķıl- seyretmek, bir şeyin oluşumunu, durumunu gözlemek, bir şeye bakmak.

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşåvķın köçäni / tåmoşä ķılib turär edi ämmå eşikni åçgän kişi (UK,61/22).

tän ål- kabullenmek, kabul etmek.

Ķalbini nurli tuyġulärgä töldirib yubåryäpti bu küy / toḫtämägunçä u heç nimäni tän ålmäydi (UK,76/8).

tänä ķıl- yere vurmak, tazyik etmek.

Ķålgän ķalbining nürli bir pärçäsıgä äyläŋgän mänä / şu ķız ungä tänä ķılsä (UK,82/18).

tänbeh: azarlama, kırıcı ve sert söz.

U özini båsib åldi / bu ķız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

tåŋg: şafak, tan, sabah.

Eşik ġıyķılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tåŋg yårişib ķålgänini bildi u hämån ķåġåzdän båş (UK,73/32).

tåŋg åt- tan atması, sabah olması, güneşin çıkması.

Şunçälik köp çarḫ urmägän edi u tåŋg åtişiyü keç kirişini / heç ķaçån şunçälik årzıķıb kutmägändi årä çårä (UK,61/11).

täni- tanımak, bilmek.

U väzirni tänimäs ämmå yåş icådkårlärni yaḫşi / körişini köp eşitgän edi ḫåtircäm gäpirişim (UK,58/13).

dåim çiråyli ķızlär işläydi şu päyt u ķızning / ķolidägi kitåbni tänib ķåldi zängåri muķåväsidän tänidi (UK,59/8).

eşikka imå ķılib täniysänmi / vuy tänimädingmi Zämirä ḫånä ortäsidä turib (UK,60/7).

eşikka imå ķılib täniysänmi / vuy tänimädingmi Zämirä ḫånä ortäsidä turib (UK,60/8).

Siz meni tänimäysiz nåtäniş åvåz yıġı äräläş ḫorsindi / siz bilän mäslähätli işim bår (UK,78/7).

tänib ķål- tanımak.

Dåim çiråyli ķızlär işläydi şu päyt u ķızning / ķolidägi kitåbni tänib ķåldi zängåri muķåväsidän tänidi (UK,59/8).

tänkıd ķıl- tenkit etmek, eleştirmek.

Mäktäb bålälärini dälägä häydäb işlätädigän kålḫåz / räisni räyån gäzetäsidä tänḳıd ḳılgän ekän işdän (UK,66/8).

tänkıdçi: tenkitçi.

Şähärgä ḳaytib kelädi Oşä päytlärdä tänḳıdçilär / hikåyäning häyåtiy äsär ekänini äytib maḳtäşgän edi (UK,68/3).

tåp- 1.bulmak, istenilen şeye kavuşmak, nail olmak.

Ḳoltıḳläb åldi u bu ḳızdän özi izläb yürgän fäzilätni / tåpgänigä ḳuvånär Hilålä özining icådigä ḳızıḳa båşlägändän (UK,68/8).

toldirä båşlägän u köpdän buyån bitmäy keläyåtgän yäräsigä / endi mälhäm tåpgändäy edi (UK,70/4).

2.arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak:

Şundåḳ suvgä båtib turgän härräk tåpişdi ötirişläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib ḳåldı (UK,70/17).

tåpib ber- bulmak.

Zämirä särġış ḳåşlärini uçirib küldi / håå yåzuvçi äkängiz tåpib bersin (UK,74/26).

tåpib böpti: bulamaz, hayatta bulamaz, anlamında gelen deyim.

U yänä tegäcälik ḳıldi / tåpib böpti (UK,74/28).

tåpil- bulunmak, bulmak.

Biråntä ådäm tåpilmäsä / Hilålä bir näfäs cim bårdidä håzirginä ekrändä (UK,67/17).

tåplänib ḳål- birikmek, toplanmak.

Ḳılmägänini endi oyläy båşlädi / tähririyätdä çindän häm iş tåplänib ḳålgän ekän (UK,77/24).

täräf: taraf, yön.

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yürägi gupilläb urärdi här säfär ḳayıḳçä (UK,69/3).

täräfgär: taraf tutan, yan tutan biri.

Ḳaräb ḳålärkän bälki çindän häm täräfgärçilik / ḳılgändirmän bälki nohaḳdirmän (UK,68/29).

tärih: tarih.

Çizikçälär päydå bolgänini päyḳadi / märät yängi spektakl häm Äfråsiyåb täriḫi mävzusidä (UK,76/28).

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/18).

tärk et- terk etmek, (bir şeyi) bırakmak.

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳåniḳmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK,68/31).

tärḳab ket- dağılmak, yayılmak.

Märät ävvälgi kitåbläri tez tärḳab ketgänini bilär edi / yåtığı bilän tüşüntirişgä häräkät ḳıldi (UK,58/5).

tårt- çekmek.

Keräk deb oylädi u zälvårli eşikning ḳubbådår ḳubbädår / tütḳiçidän uşläb tårtär ekän (UK,58/16).

tårtib ål- bir şeyi çekmek, geri çekmek.

Ḳorḳıb ḳolini uning yelkäsidän tårtib ålmäsdi (UK,69/31).

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK,72/25).

tårtmä: çekmece.

Özining gözälligini päyḳasä äḳlini işlätmäy ḳoyädikü / Hilålä ḳızärib bozärib tårtmädän kitåbçäsini åldi (UK,62/12).

tåşḳari: dışarı.

Boş edi täşḳaridä hävå bulut bolgäni uçün åḳiş / ḳandillär ertäläbdän yoḳıb ḳoyilibdi Zämirä uning (UK,74/15).

tåş: taş.

Bilän yolkadä yåtgän tåşni tepdi tåş çilip etib suvgä tüşdi / Änḫårdägi çiråḳlär märcåni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

Bilän yolkadä yåtgän tåşni tepdi tåş çilip etib suvgä tüşdi / änḫårdägi çiråḳlär märcåni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

täsävvur: düşünce, niyet, maksat, plan.

Märät köpdän buyån änä oşä åläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġånib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/3).

täsävvur ḳıl- hayal etmek, düşünmek.

Buyån anıḳ täsävvur ḳılålmäy yürgän ålämni közgüdek / rävşän kördi (UK,73/5).

täşlä- 1.elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak

Ḳız ḳalämini stol üstigä ḳars täşlädi / häzilni yåmån körämän (UK,59/27).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ḳız ungä bir ḳaräb ḳoydiyü yänä közläridä yåş ḳalḳidi (UK,78/23).

2.ayrılmak, terk etmek.

Tüşünsängizçi aḫır bir ḳız bilän gäpläşdik / Birår yårdäm soräb turgänidä täşläb ketålmäysizkü (UK,81/6).

3.sarkıtmak.

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/24).

Märät plaşini yänä uning yelkäsigä täşlädi / Hilålä tağın siltäb yubårdi (UK,81/11).

täsmä: şerit.

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cåyigä keldi / hikåyägä yaḫşi detal deb oylädi Märät (UK,70/27).

tasvirla- tanımlanmak, betimlenmek, ifade edilmek.

Şungä oḫşäş våḳeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ḫåtinni emäs erni himåyä ḳılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/21).

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / Hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ḳılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/24).

täsvir etil- anlatılan, ifade edilen.

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıḳ şuläsi (UK,71/8).

täşviş: sorun, dert.

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/28).

tåvuş: ses, seda.

Hilåläning ḳadäm tåvuşläri tez uzåḳläşib bårärdi / şundäginä u bu ḳızni sevib ḳålgänini çuḳur his etdi (UK,81/19).

täyänib tur- dayamak, bir şeyi bir yere dokunur duruma getirmek, yaslamak.

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körib ḳuvånib ketdi / Ḳåbil Ḳådiråviç häli işgä kelmägän ḳäbulḫånä (UK,74/13).

täyyårlä- hazırlamak.

Men därs täyyårlägäni uning yåtåḳḫånäsigä bårib turärdim / ḳız cimib ḳåldıdä birdän höngräb yubårdi (UK,79/5).

tåzälä- temizlemek.

Båsgän soḳmåḳlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ḳahrämånläri (UK,73/19).

teatr: tiyatro.

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åḳ köyläk åldirgän edi / negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/23).

Teatrgä bårgändäçi kütübḫånä åldidä körişgänimizdäçi / müzeygä bårmåḳçi bolgänimizdäçi (UK,81/15).

teatrgä tüşmä-tiyatroya gitmek.

Bugün teatrgä tüşmäymiz / Hilåläning köngli bir ḳaḳib tüşdi (UK,76/19).

tebrät- sallamak.

Ulärning härräki bänd edi bir cuvån kolyaskadägi / båläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir åyåġı (UK,70/16).

teg- değmek, dokunmak.

Märätning terlägän såçläri peşånäsigä tekkänini sezib / häyäcån bilän åhistä şivirlädi (UK,69/21).

tegäcäklik: alay etmek, dalga geçmek.

Hilålä ungä ḳayrilib kärämäs ämmå şu tåpdä / ḳıläyåtgän tegäcäkligi yåḳar edi u kitåbçäni şåşilinç (UK,61/2).

tegäcäklik ḳıl- alay etmek, dalga geçmek.

Eslätib tegäcäklik ḳıldi tinç yålġız his ḳılgingiz / kelädi özingizni (UK,70/13).

U yänä tegäcälik ḳıldi / tåpib böpti (UK,74/27).

temir: demir.

Hilålä muzdäy temir päncärägä käftini båsgänçä / häyrån bolib suvgä ḳarädi (UK,66/25).

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ḳåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ḳatiyät bår edi (UK,81/28).

tengdåş: aynı, eşit.

U bu ålämgä kiriş uçün Rimning tengdåşi bolgän / Äfrosiyobni ḳariçmä ḳariç kezib çıḳdi Ortä Åsiyådä (UK,73/15).

tep- vurmak.

Bilän yolkadä yåtgän tåşni tepdi tåş çilip etib suvgä tüşdi / änḫårdägi çiråḳlär märcåni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

tepä: bir yerin üstü, hizası.

Tepägä kötärilyåtgänidä Märätning ḳåräçä çehräsini / şäbädädän peşånäsigä yåyilib tüşgän såçlärini (UK,69/5).

tepkilä- tekme atmak, sürekli tekmelemek.

Yerning ḳadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ḳadäm uzulsäk såġınib ḳålämiz (UK,70/8).

terlä- terlemek.

Märätning terlägän såçläri peşånäsigä tekkänini sezib / häyäcån bilän åhistä şivirlädi (UK,69/21).

tez: çabuk, hızlı.

Märät ävvälgi kitåbläri tez tärḳab ketgänini bilär edi / yåtıġı bilän tüşüntirişgä häräkät ḳıldi (UK,58/5).

Tez åsån mäzä ḳılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ḳoşib ḳoydi gåhå oyläb yilläb (UK,64/5).

Hilåläning ḳadäm tåvuşläri tez uzåḳläşib bårärdi / şundäginä u bu ḳızni sevib ḳålgänini çuḳur his etdi (UK,81/19).

tezginä: çabucak.

Hilålä åḳ köyläk åḳ tüfli kiyib ålgändi / Märät Hilålä özining åyåḳlärigä tezginä ḳaräb (UK,76/16).

Keçiräsiz kimsiz dedi devårdägi såätgä tezginä ḳaräb ålib / on beş daḳiḳa ḳålibdi (UK,78/5).

tik- dikmek.

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oḳıyåtgän sätrlärdä / ällaḳandäy mäyüs åhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/25).

tikil- dikkatlice bakmak.

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK,62/9).

Märät taḳḳa tohtädidä Hilåläning közlärigä tikildi / neån lämpälär nuri åstidä ḳızning çehräsi bir (UK,63/5).

Çäliştirib tizzäsigä käftini ḳoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/12).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb åḳ köyläk åldirgän edi / negä dedi Hilålä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/24).

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yüräginiz köksingizgä (UK,72/29).

tikilib kål- dikkatlice bakmak, bakakalmak.

Şundåḳ suvgä båtib turgän härräk tåpişdi ötirişläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib ḳåldı (UK,70/18).

tikilib tur- dikkatlice bakmak.

Ärġamçi sekinläy båşlädi Hilålä Märätning özigä / hämån tikilib turgänini bilär ämmå yıḳılib ketişdän (UK,69/30).

tinç: sakin.

Åvåzdä nimägädir tinç yålġız his ḳılgim kelädi / özimni şähärning şåvḳınidän bezib ketädi ådäm (UK,64/17).

Eslätib tegäcäklik ḳıldi tinç yålġız his ḳılgingiz / kelädi özingizni (UK,70/13).

tınıḳ: berrak.

Ḳız kitåbdän båş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeḥräsi tınıḳ cılmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/2).

tipirçilä- çırpınmak.

Ḥuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ḳarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/24).

tipirçiläb ket- kıvranmak, kıpır kıpır etmek.

Yürägi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (UK,62/19).

Sıġmäy tipirläb ketganini his ḳıläsız ḳandäydır / sehirli nåtäniş ålämgä kirib ḳålgändek boläsiz (UK,73/1).

tirä- dayamak, yaslamak.

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä ḳåpḳåġıgä tirängänçä ällaḳandäy (UK,58/20).

tirnåḳ: tırnak.

Hilåläni birinçi märtä öpgän tirnåġının uçidän / peşånäsigäçä öpib çıḳḳan sen bölmäsäng özimni (UK,71/31).

tirsäk: dirsek.

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä ḳåpḳåġıgä tirängänçä ällaḳandäy (UK,58/20).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körib ḳuvånib ketdi / Ḳåbil Ḳådiråviç häli işgä kelmägän ḳäbulḥånä (UK,74/13).

titkilä- tırmalamak, karıştırmak.

Turtib çıḳḳan bir çål hässäsining uçi bilän ärıḳçägä / tolib ḳålgän ḥazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/8).

U sumkasini titkiläb buklåġlik gazeta çıḳardi / yåzuvçining ḳanäkä ådämligini yåzgänidän bilsä bolädi (UK,75/17).

titrä- titremek.

Keling Hilålä åvåzi titräb sälåm berdi / Märät böş stullärgä ḳaräb sorädi (UK,61/29).

Hilålä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä åyåḳläri / titräb turib ḳåldı (UK,70/6).

Ḳattıḳ ḳisgäniçä häyäcåndän åvåzi titräb ilticå ḳıldi / Hilålä ḳoying nimä kerägi bår şu gäplärning (UK,71/23).

U käfti bilän ḳızning iyägini kötärib özigä ḳarätdi Hilålä / Hilålä közlärini çirt yumib åldi uning ḳalbi titiräb (UK,71/26).

Märät şärşärädek åḳib keläyåtgän fikr tuyġulärini / tökib sålä båşlädi ḳolläri titräb egri bugri härflär (UK,73/28).

Negä dedi åvåzi titräb Hilålä åilädä kencä ḳız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl ḳılib (UK,76/21).

Äyting dedi Hilålä hämån läbläri titräb / közläridä såvuḳ ot yältıräb ketdi (UK,82/19).

Ḫäyr dedi åvåzi titräb mendän räncimäng / u oḫırgi sözlärini ilåci båriçä ḫåtircäm äytişgä (UK,83/3).

titräb tur- titremek durumunda olmak soğuk veya heyecandan oluşan olay.

Märät uning titräb turgän läblärigä ḳaräb båşini ḳuyi såldi / yoḳ (UK,81/31).

titråk: titrek, titreyen.

Ḳåḳılgän ḫånägä ötdi titråḳ ḳolläri bilän çiråḳni / yoḳdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ḳarşisigä (UK,73/9).

tivit: tiftik.

Kötärmäy köz ḳıri bilän ḳaräb ḳoydi åstånädä båşigä / tivit romål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/2).

tizzä: diz.

Çäliştirib tizzäsigä käftini ḳoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilålä (UK,64/11).

toġri: doğru.

Men båşḳaçä yäşäy ålmäymän bälki ikkimiz häm ädäşgändirmiz / siz toġri äytyäpsiz (UK,82/26).

toḫtä- duraklamak, durmak.

Ķız yåzişdän toḫtäb yärķ etib bir ungä bir kitåbçägä ķaräb ķoydi / Ķayerdä işläysiz (UK,59/21).

Ällaķandäy sävål bårligini bilib toḫtädi / bir nimä sorämåķçimisiz dedi ķızning közlärigä (UK,62/7).

Bårdidä pästäk ärġuvån såyäsidä tohtädi Märät uning / çehräsini anıķ körmäsä häm cilmäyäyåtgänini bilib turärdi (UK,67/25).

Bekätgä kelib tohtädi / ḫäyr dedi Hilålä Märätning ķolini ķısib (UK,68/25).

Ketdi näriråķdä bårib tohtädidä ulär tåmångä ķaräb ķoydi / Märät ķızning häräkätlärini küzätä båşlädi (UK,70/21).

Ķalbini nurli tuyġulärgä töldirib yubåryäpti bu küy / toḫtämägunçä u heç nimäni tän ålmäydi (UK,76/8).

toḫtäb ķål- duraklamak, olduğu yerde kalmak.

Suyänib toḫtäb ķåldı /änä siz dedi bålälärçä ḫuşçaķçaķ åhängdä (UK,66/23).

Ķaräb ķoydi oşä hikåyängiz mengä yoķmägän / Märät tohtäb ķåldı Hilålä häm uç tört ķadäm yürib (UK,67/24).

toḫtät: durdurmak.

Tohtäting / şu päyt Märätning läbläri uning ķulåġı åstidä (UK,69/23).

tök- dökmek, akıtmak.

Sämådä bulutlär pådäsi / gåhidä yåş tökib ötärlär (UK,65/10).

Ärġamçi uçmåķdä mezånlär / daraḫtlär tökmişlär åḫårin (UK,65/14).

tok: koyu, dok olmak.

Bu özi ķaçåndän buyån årzu ķılib yürgän toķ kul räng palto edi / Ķayoķdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/23).

toķıb çıķar- uydurmak, düş gücünü kullanarak gerçekdışı bir şey söylemek.

Hilålä tüşünmädi /hämmäsini içingizdän toķıb çıķaräsizmi bolmäsä (UK,63/16).

tökib sålä båşlä- dökmek, yazı veya başka bir şeyi yazıya dökmek.

Märät şärşärädek åķib keläyåtgän fikr tuyġulärini / tökib sålä båşlädi ķolläri titräb egri bugri härflär (UK,73/28).

tol- dolmak.

Men sizni yaḫşi bilämän / ķızning öpkäsi tolib hiķılläb ķåldı (UK,78/26).

toldir- doldurmak, dolu duruma getirmek.

Toldirä båşlägän u köpdän buyån bitmäy keläyåtgän yäräsigä / endi mälhäm tåpgändäy edi (UK,70/3).

töldirib yubår- bir şeyi dolmasını sağlamak.

Ķalbini nurli tuyġulärgä töldirib yubåryäpti bu küy / toḫtämägunçä u heç nimäni tän ålmäydi (UK,76/7).

tolib kål- dolan, dolmuş olan.

Turtib çıķķan bir çål hässäsining uçi bilän ärıķçägä / tolib ķålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/8).

tolin oy: dolunay.

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yüräġingiz köksingizgä (UK,72/29).

tolkın: dalga.

Ķåp ķårä tolķınlär üstidä ķırġåķdägi çiråķlär şådäsining (UK,62/31).

tört: "dört" sayı sıfatı.

Ķaräb ķoydi oşä hikåyängiz mengä yoķmägän / Märät tohtäb ķåldı Hilålä häm uç tört ķadäm yürib (UK,67/24).

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ķız uç tört ķadäm / u yoķ bu yoķķa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/23).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/3).

Tört kündirki keçä künduz ķulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/5).

töşä: döşemek.

Ķabulḫånä eşigidän yuķårigäçä güldår påyändåz / töşälgän edi ḫånäning ikki çetidä ķatår ķatår stullär (UK,58/18).

Ķåķılgän ḫånägä ötdi titråķ ķolläri bilän çiråķni / yoķdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ķarşisigä (UK,73/10).

tosätdän: aniden, birdenbire.

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yüräġingiz köksingizgä (UK,72/29).

trålleybus: troleybüs kent içi ulaşımda kullanılan, bir hava hattından elektrik akımı alarak çalışan otobüs .

Bugün sen bilän körişädi ertägä båşķasi bilän / ketämiz Märät uni ķoltiķläb åldidä trålleybus bekätigä båşlädi (UK,77/6).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilålä trålleybusgä çıķıb ketdi (UK,77/8).

tramvay: tramvay.

Äksi silkinib turärdi ķayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/1).

Boşätdi här hâldä siz yigit tâmânini âlgänsiz / kättä kättä âynälärdän nur såçilib turgän tramvay (UK,68/24).

Kim bilsin deb oylädi Märät yâylärdän çirsillätib / çoġ säçrätib ketäyâtgän trämväy ketidän (UK,68/28).

tufli: topuklu ayakkabı.

Kutgän âdämi kelmäbdi deb oylädi u ḳız uç tört ḳadäm / u yoḳ bu yoḳḳa bârib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/24). Hilâlä âḳ köyläk âḳ tüfli kiyib âlgändi / Märät Hilâlä özining âyâḳlärigä tezginä ḳaräb (UK,76/15).

Yolkägä yâpişib yâtgän ḫazânni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin âhängdä (UK,82/5).

tuġıl- doğmak.

Oyläydi hättâ siz äytäyâtgän yâmânlärni häm tüşünişgä / häräkät ḳılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm pâk boläduku (UK,66/18).

Tuġılmägän bâlägä ât ḳoyişning nimä kerägi bâr (UK,76/33).

tugmä: düğme.

Yâş şâirlärdän biråntäsi şerining täḳdirini soräsä kerâk / u bir ḳoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/30).

Ḳandäydir nâtäniş äyâl âvâzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät âḫırgi tugmäni hälḳadän ötkäzärkän (UK,78/2).

tuġyân ur-baş kaldırmak, isyan etmek ‖ coşup taşmak.

Ḳalbining eng çuḳur cây idägi häm älämli häm sâġınç / tuyġu yänä tuġyân urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/6).

tük: tüy, kıl.

Bilän Märätning ḳalbigä kirib keldi Märät ulärning / çehräsidägi här bir tükigäçä könglidägi här bir niyätigäçä (UK,73/24).

tumanlik: sisli, dumanlı.

Körinyâtgän daraḫtlärning uçi âlisdä ḳuyâş bâtib ketgän ufḳdä / yânib turgän şäfâḳ hırä bir tumänlik (UK,69/16).

tun: gece, gecelerim.

Tunlärim uyḳusuz vä serġaş / Hädikli tüşlärni körärmän (UK,65/19).

Âläm ḫayâlidä tunläri uyḳusiz kezib çıḳar ämmâ ungä / kirâlmäy äzâb çekär edi bu icâd âlämi edi (UK,73/13).

tur- "devamlılık" anlamında kullanılır yardımcı fiil.

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråḳläridän (UK,61/8).

äksi silkinib turärdi ḳayerdädir tramvaylärning / hårġın nåläsi eşitilädi küz hävåsidä keç åçilgän güllärning (UK,63/1).

turtib çıḳḳan bir çål hässäsining uçi bilän ärıḳçägä / tolib ḳålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/8).

köyläk ḳårä şim kiyib ålgän eşik tutḳıçidän uşläb / turärdi (UK,61/28).

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/20).

Här gäl samolyotgä çıḳışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi ḳäyoḳḳa bårämiz (UK,70/10).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ḳılişimning nimä kerägi bår (UK,82/27).

Tört kündirki keçä künduz ḳulåġı åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç baġışläb (UK,76/6).

tur- (ayağa) kalkmak.

Kötärmäy köz ḳıri bilän ḳaräb ḳoydi åstånädä båşigä / tivit romål oräb ålgän ånäsi turär edi (UK,74/2).

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ḳısib yåmġırdän cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/16).

Äfişä åldidä turärdi ḫuddi åḳḳuşgä oḫşäydi / deb oyläydi u Hilåläning ḳolini ḳısärkän çindän häm (UK,76/13).

Ḳız içkärigä kirişgä ḳorḳḳandek hämån åstånädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

*Nimä ḳıläy bölmäsä dedi ḳız ökinç åhängdä ertägä uning ḫätlärini ål*ib keling dedi *Märät ornidän turib*

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşåvḳın köçäni / tåmoşä ḳılib turär edi ämmå eşikni åçgän kişi (UK,61/22).

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän åhistä sorärmän (UK,65/21).

turib ḳål- olduğu yerde dona kalmak, durakalmak.

Ḳålgän sepkildår yüzi hämån låvilläb yånär edi / Märät Äzizåv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK,60/9).

Hilålä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä åyåḳläri / titräb turib ḳåldı (UK,70/6).

turmäklä- saç için kullanılır: toplamak, bağlamak, şekil vermek.

Oşä küni u özigä årå berdi såçini çiråyli ḳılib / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/20).

Bäländ ḳılib turmäklägän edi / Märät yolkädä såçilib yåtgän ḫazånlärni şitirlätib (UK,67/3).

turmuş: hayat, yaşantı, yaşam.

Ḫorsinib men heç ḳaçån biråvni ḳåräläb biråvni / åḳlämäymän turmuşdä faḳat åk faḳat ḳårä boyåḳ bolädi (UK,68/20).

turmuşgä çık- evlenmek, yuva kurmak (sadece kızlar için kullanılır, erkekler için farklı kelime mevcut bknz: "uylanmoq").

Turmuşgä çıkädiyü dälä häyåtining romantikasigä berilib (UK,67/29).

turna: turna.

Sämådä turnälär şådäsi / gåhidä åḫ çekib ötärlär (UK,65/7).

turtib çık- kambur durmak, öne doğru eğilmek.

Turtib çıḳḳan bir çål hässäsining uçi bilän ärıḳçägä / tolib ḳålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/7).

tüş- 1.sarkmak, aşağıya doğru uzamak veya uzanmak.

Tepägä kötärilyåtgänidä Märätning ḳåräçä çehräsini / şäbädädän peşånäsigä yåyilib tüşgän såçlärini (UK,69/6).

2.düşmek durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek:

Bilän yolkadä yåtgän tåşni tepdi tåş çilip etib suvgä tüşdi / änḫårdägi çiråḳlär märcåni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

Plaş låyḳa kölmäk suvgä tüşdi / şilḳimlik ḳılmäng dedi Hilålä yığı äräläş (UK,81/13).

3.düşmek, inmek.

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızğış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/21).

Ulär ärġamçi uçişärdi ḳayıḳçä bårgän säyın / bäländråḳ kötärib tüşär Hilålä ḳorḳuv içidä (UK,69/2).

Hilålä ungä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib yänä yälindi / tüşäylik (UK,69/28).

Hilålä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä åyåḳläri / titräb turib ḳåldı (UK,70/5).

4.çeşitli gösteri sinema, tiyatro vb. yerlere gitmek/ girmek.

Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Märät yetib kelgänidä Hilålä kättäkån åynävänd (UK,76/11).

tüş: 1.rüya, düş.

Tunlärim uyḳusuz vä sergaş / hädikli tüşlärni körärmän (UK,65/20). 2.öğlen vakti.

Märät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhäririgä duç kelib ḳåldı (UK,75/27).

tüş käbi ġırä şirä eslä- mec. rüya gibi hatırlamak, gerçek olmayan ama olmuş ya da varmışçasına bellekte tasarlanan, düşünülen şey.

Ḳålgänini tüş käbi ġırä şirä eslädi väzir ḳabuligä / hämån kirmägänini tähririyätning biråntä işini (UK,77/21).

tüşin- anlamak, kavramak.

Hilålä tüşinmädi / negä özingiz uçün (UK,64/27).

otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/32).

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/4).

ḳız äsäbiylik bilän ḳol siltädi / ulär nimäni tüşinärdi (UK,79/22).

tüşinib yet- anlamını kavramak, anlamak.

Endi båyägi gäplärdän zerikä båşlädi u Märätdän / båşḳaçäråḳ özi häm mänåsini tüşinib yetmägän (UK,64/14).

tüşir- indirmek, düşürmek.

Bölmägän gäp / Märät ḳolini şärttä tüşirdidä såvuḳḳınä gäpirdi (UK,79/16).

tüşün- 1.düşünmek.

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmå u pärvå ḳılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/1).

Märät tüşündi / könglini kemiryåtgän ġaşlik båşini sirḳırätib yubårdi (UK,79/9).

2.anlamak, kavramak.

Hilålä tüşünmädi / hämmäsini içingizdän toḳıb çıḳaräsizmi bolmäsä (UK,63/15).

Hilålä bäribir tüşünmädi / siz yåzuvçilärgä mäzzä dedi oylänib ilhåm kelgändä (UK,63/23).

Otirgänini kördi ämmå nimäni soräyåtgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä båşini (UK,70/32).

Bäri bir tüşünålmäymän / yahşi dedi Märät uning körişgisi kelib turgänini (UK,62/23).

Yaḫşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünälmäymän bu bäläni (UK,75/2).

Hilälä küldi / ägär oşä kışlaḳdä äyälni tüşünädigän ädäm bolmäsäçi (UK,67/12).

Ḳışlaḳ ḳap ḳärä bolsä nähät oşä ḫätining öz izzät näfsini / himäyä ḳılişgä urinäyätgännini tüşünädigän (UK,67/16).

Tüşünsängizçi aḫır bir ḳız bilän gäpläşdik / biräv yärdäm soräb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK,81/5).

tüşünä ålmäslik: anlayamamak.

Şundäginä Märät bu ḳız uni heç ḳaçån tüşünä / ålmäsligini özi oylägänidän körä kättäräḳ etibär täläb (UK,82/22).

tüşüniş: anlayış.

Oyläydi hättä siz äytäyätgän yämänlärni häm tüşünişgä / häräkät ḳılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm päk boläḍiku (UK,66/17).

tüşüntiriş: anlatmak, anlatım.

Sezib ḫäḫläsängiz bugünäḳ tüşüntirişgä / häräkät ḳılämän keçḳurun säät ältidä änḫär köprigi (UK,62/25).

tut- tutmak, elde bulundurmak, ele almak.

Yüräginin bir pärçäsi uzilib ketäyätgändek yänä uning ketidän yügürdi / bäġ çetidä yetib ålib ḳolidän tutdi (UK,81/22).

Hilälänі biläkläridän tutib özigä ḳarätdi / keçiring (UK,80/19).

tutil- tutturulmak; asılmak; bir şeyin uçlarından veya kenarlarından çekerek gergin duruma getirilmesi ,germek.

Kitäb oḳır zängäri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyätgän / ḳuyäş nuridä ḳızġış hindiy römäli ḳısḳa yengli (UK,58/21).

tutä- yanmak, duman kokusu oluşmak.

Yäpräḳläri çıräḳlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaḳayoḳdä ḫazän tutäyätgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/12).

tutib tur- tutmak

Hilälänіng iyägidän tutib turär ämmä çäldän közini uzmäs edi / u Hilälänіng özigä ḳaräyätgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/9).

tütḳiç: tutamak, tutacak.

Keräk deb oylädi u zälvärli eşikning ḳubbädär ḳubbädär / tütḳiçidän uşläb tärtär ekän (UK,58/16).

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütḳiçini ḳoyib yubårmäy (UK,58/24).

Köyläk ḳårä şim kiyib ålgän eşik tutḳıçidän uşläb / turärdi (UK,61/27).

tutḳıç bermäs- yakalanmamak, ele geçirilememek

Uning ätråfidä äylänib yürädiyu ämmå / tutḳıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz åyåġı (UK,73/22).

tuyġu: 1.duygu, önsezi:

Ḫuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ḳarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/23).

Ḳalbining eng çuḳur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/6).

2.duyularla algılama, his.

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳåniḳmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK,68/32).

Märät şärşärädek åḳib keläyåtgän fikr tuyġulärini / tökib sålä båşlädi ḳolläri titräb egri bugri härflär (UK,73/27).

Ḳalbini nurli tuyġulärgä töldirib yubåryäpti bu küy / toḫtämägunçä u heç nimäni tän ålmäydi (UK,76/7).

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färḳıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK,77/12).

tuyġulär uyġån- duygu uyanmak, bir duygu oluşmak.

Hilålä yürägidä ilıḳ tuyġulär uyġånib Märätgä / mehr bilän ḳaräb ḳåldı endi u båyägidek oyçän väzmin (UK,66/29).

u yoḳ bu yoḳḳa: o tarafa, bu tarafa.

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ḳız uç tört ḳadäm / u yoḳ bu yoḳḳa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/24).

u yoḳdä tursin: orada dursun.

Kim bilsin bälki äsär yaḫşi çıḳmäs / u yåzäyåtgänini båşḳalär u yoḳdä tursin özidän häm ḳızġånärdi (UK,77/2).

uç- uçmak, havalanmak.

Ärġamçi uçmåḳdä mezånlär / daraḫtlär tökmişlär åḫårin (UK,65/13).

Ulär ärġamçi uçişärdi ḳayıḳçä bårgän säyın / bäländråḳ kötärib tüşär Hilålä ḳorḳuv içidä (UK,69/1).

uçi: bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası ıı uzun bir nesnenin baş veya son noktası ıı kenar.

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ḳız uç tört ḳadäm / u yoḳ bu yoḳḳa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/24).

Hilåläni birinçi märtä öpgän tirnåġining uçidän / peşånäsigäçä öpib çıḳḳan sen bölmäsäng özimni (UK,71/31).

Turtib çıḳḳan bir çål hässäsining uçi bilän ärıḳçägä / tolib ḳålgän ḫazånlärini titkiläb turärdi Märät hämån (UK,72/7).

Nåmusning ḳadrini munçä ärzånläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezġıläb çekdi (UK,79/28).

Yolkägä yåpişib yåtgän ḫazånni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin åhängdä (UK,82/5).

uçräş- görüşmek, buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek.

Bäribir näticä çıḳmädi / väzirgä uçräşing dedi direktår (UK,58/8).

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ḳålgänini päyḳay båşläsä ḳılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/17).

Keçä sen bilän körişgän bugün båşḳasi bilän uçräşädi / yåzuvçining ḫåtini bittä bolmäydi (UK,75/7).

Keçḳurun Märät Hilålä bilän uçräşişi kerägligini eslädi / oşä åḫirgi märtä körişgänläridä u yängi (UK,76/9).

uçräşuv: buluşma, görüşme.

Ḳålgän sepkildår yüzi hämån låvilläb yånär edi / Märät Äzizåv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK,60/10).

İnstitutimizdä uçräşuv bolgänidän keyin häm bir ḳız Märät Äzizåvgä ḫat / yåzäverib esi ketgän edi (UK,75/9).

uçrät- karşılaşmak, rastlamak.

Undän keyinçi /undän keyin yänä ikkitä ḳızni uçrätdim Märät küldi (UK,71/18).

uf tårt- of çekmek, oflamak.

Ḳåbil Ḳådiråviçning åldigä kirmåḳçi ekän / Zämirä sekin uf tårtdi (UK,60/24).

Zämirä cilmäyib turib uf tårtdi / Ortåġım beçårä (UK,75/5).

ḫat yåzyäptimi dedi u håtircäm åhängdä / ergä tegib ketäver debdi ḳız uf tårtdı (UK,79/34).

ufḳ: ufuk

Körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ḳuyåş båtib ketgän ufḳdä / yånib turgän şäfäḳ hırä bir tumänlik (UK,69/15).

umid: umut, arzu.

Ḳızning könglidä umid çıråğı yärḳ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

umidsiz: umutsuz.

Nimä iş dedi Hilålä umidsiz åhängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi (UK,77/3).

unaḳa: onun gibi, öyle.

Yoḳ Märät keskin båş çäyḳadi unaḳa bolsä / kündälik yåzib ḳöyä ḳålgäni mäḳul emäsmi (UK,63/13).

undä: o zaman.

Undä nimägä yåzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bårini ḳåğåzgä tüşiriş uçün (UK,64/31).

Şungä oḫşäş våḳeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ḫåtinni emäs erni himåyä ḳılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/21).

Hilålä undä dedi näfäsi ḳısılib / undä men bir närsä yåzäyåtgän edim (UK,81/25).

Hilålä undä dedi näfäsi ḳısılib / undä men bir närsä yåzäyåtgän edim (UK,81/26).

universitet: üniversite.

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / ilgäriläri u birårvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

Båşḳa mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oḳıgän / ortåğımdän ḫat åldim ḳışlåḳdä oḳıtuvçilik ḳılädi (UK,66/5).

Hilålä gazetani bepärvå ḳolgä åldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/20).

unut- unutmak, aklından çıkarmak.

Negädir unutişigä häräkät ḳılgänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilålä (UK,62/21).

urib ket- vurmak, atmak

Ḫuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ḳarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/24).

uril- vurulmak.

Ḳåçing uyätsiz Hilålä plaşni siltäb täşlädı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/26).

urin- çabalamak, yapmaya çalışmak.

Ḳışlåḳ ḳåp ḳårä bolsä nähåt oşä ḫåtining öz izzät näfsini / himåyä ḳılişgä urinäyåtgännini tüşünädigän (UK,67/16).

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkån båriçä / såvuḳḳån gäpirişgä urinib keyin sekin Hilåläni (UK,68/6). [urinib, -ib

Dedi u ilåci båriçä ḫåtircäm gäpirişgä urinib hä / yaḫşi körgänmän (UK,71/11).

urüş- kavga etmek, tartışmak.

Ḳoligä åldi häzilläşyäpti deb oyläbmän / urüşdingmi (UK,60/14).

uşlä- tutmak.

Keräk deb oylädi u zälvårli eşikning ḳubbådår ḳubbädår / tütḳiçidän uşläb tårtär ekän (UK,58/16).

Köyläk ḳårä şim kiyib ålgän eşik tutḳıçidän uşläb / turärdi (UK,61/27).

Märät närigi simyåġåç tägidä ungä yetib åldi / muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/4).

Märät tåmåġını älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyḳadiyü plaş uşlägän ḳolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

Yaḫşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä ḳah ḳah urib külib yubårdi cimcit (UK,63/32).

Çekäyåtgänini bilinib turärdi / Märät uning ḳollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/22).

uşläb ål- tutmak, yakalamak.

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yüräği gupilläb urärdi här säfär ḳayıḳçä (UK,69/4).

Boldi dedi u yälinib keyin bir ḳolini ḳoyib / yubårdidä beiḫtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK,69/20).

uyäl- utanmak, çekinmek.

Özim Hilålä yålġån gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/9).

uyätsiz: utanmaz, arsız.

Ḳåçing uyätsiz Hilålä plaşni siltäb täşlädı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/25).

uyġån- uyanmak, belirmek, ortaya çıkmak, depreşmek.

Hilålä hikåyäni oḳıdiyu könglidä åġır ġaşlik uyġåndi / şu küni u keçgäçä ḳandäy işlägänini bilmädi (UK,75/25).

uyġånib ket- uyanmak, birden bire kalkmak.

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåḳ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/27).

Märät köpdän buyån änä oşä åläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġånib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/4).

uyḳusiz: uykusuz, uykusunu alamamış.

Tunlärim uyḳusuz vä serġaş / hädikli tüşlärni körärmän (UK,65/19).

Åläm ḫayålidä tunläri uyḳusiz kezib çıḳar ämmå ungä / kirålmäy äzåb çekär edi bu icåd ålämi edi (UK,73/13).

uzåḳ: 1.uzun süre.

Göşäk uzåḳ vaḳt cimib ḳåldıdä yıġı åvåzi eşitildi / Märät häyrån bolib cåyigä otirib ḳåldı (UK,78/3).

2.uzak, ırak.

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ḳısib yåmġırdän / cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/16).

uzåkläş- uzaklaşmak, yabancılaşmak.

Hilåläning ḳadäm tåvuşläri tez uzåḳläşib bårärdi / şundäginä u bu ḳızni sevib ḳålgänini çuḳur his etdi (UK,81/19).

uzåḳläşib ket- ayrılmak (birinden veya bir şeyden).

Sezib yänäyäm ḫåtircämråḳ gäpirdi / keyin uzåḳläşib ketgänmiz (UK,71/16).

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ḳançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåḳläşib ketäverädi (UK,80/6).

uzilib ketäyåtgändek: kopmak, kopuyor gibi olmak.

Yüräginin bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uning ketidän yügürdi / båġ çetidä yetib ålib ḳolidän tutdi (UK,81/21).

uzul- ayrılmak, kopmak.

Yerning ḳadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ḳadäm uzulsäk såġınib ḳålämiz (UK,70/8).

üç: sayı sıfatı, üç.

Ḳaräb ḳoydi oşä hikåyängiz mengä yoḳmägän / Märät tohtäb ḳåldı Hilålä häm uç tört ḳadäm yürib (UK,67/24).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıḳḳan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oḳıtuvçi ḳız kursdåşigä (UK,67/27).

Kutgän ådämi kelmäbdi deb oylädi u ķız uç tört ķadäm / u yoķ bu yoķķa bårib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/23).

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färķıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK,77/11).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmå u pärvå ķılmädi håzir däşnåm eştişdän (UK,76/1).

üçinci: üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen.

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztiråb degän hikåyäsi båsilibdi / Zämirä çıķıb ketişi bilän Hilålä hikåyäni şåşilib oķıy båşlädi (UK,75/21).

üç: bir şeyin baş veya son noktası.

Körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ķuyåş båtib ketgän ufķdä / yånib turgän şäfäķ hırä bir tumänlik (UK,69/15).

ümr: ömür.

Men häm bilålmäy ķıynälyäpmändä bälki ḫazån / bolgän ümrini oyläyåtgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/16).

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ķålgänini päyķay båşläsä ķılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/17).

ümrlik: ömürlü.

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik ķılişimning nimä kerägi bår (UK,82/28).

üst: üst, üst kısım, bir şeyin en yukarı kısmı, tepesi.

U keskin burildidä çiråķ nuridä yältiräb yåtgän ḫälķåb üstidän säkräb ötdi / näriråķķa bårib ķayrilib ķarädi (UK,82/29).

Ķåp ķårä tolķınlär üstidä ķırġåķdägi çiråķlär şådäsining (UK,62/31).

Båġ üstidä Märätning külgisi cärängläb äks sädå berdi (UK,63/33).

Ķız ķalämini stol üstigä ķars täşlädi / Häzilni yåmån körämän (UK,59/27).

Ķåķılgän ḫånägä ötdi titråķ ķolläri bilän çiråķni / yoķdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ķarşisigä (UK,73/10).

üy cåy sålış- ev, kurmak, inşa etmek, (kendine ait eve sahip olmak).

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähåtki kelib kelib eng yaķın ådämi bolib (UK,82/15).

üylän- evlenmek, aile kurmak (erkekler için).

Våy häli üylänmägänkü Zämirä biläġånlik ķılib / uning ķolidägi kitåbni körsätdi şu kitåbdä (UK,60/17).

vädä ber- söz vermek.

Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Märät yetib kelgänidä Hilålä kättäkån åynävänd (UK,76/11).

våḳeä: vakıa, olay, durum.

Körgän våḳeälärdän yänä häyäcånlänib ketdi / sizning bir lähzälik ḳuvånç hikåyängizdä häm (UK,67/19).

Şungä oḫşäş våḳeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ḫåtinni emäs erni himåyä ḳılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/21).

vaḳt: vakit, zaman.

Göşäk uzåḳ vaḳt cimib ḳåldıdä yıġı åvåzi eşitildi / Märät häyrån bolib cåyigä otirib ḳåldı (UK,78/3).

vaḳtini ål- vaktini almak; (bir kimse birinin) başka işe vereceği zamanı kendisine ayırmasına yol açmak.

Vaḳtingizni åldimmi / nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/21).

väräḳlä- sayfaları çevirmek.

Väräḳlär bir närsäni oylärdi özining båşidän / ötkänlärini yåzär ekändä Hilålä Märätning båşḳa (UK,61/3).

vätän: vatan, memleket , insanın doğduğu yer, yurt.

Vätäni bolsä şähär håtining vätäni emäsmi / Märät båşini ḳuyi sålgänçä bårärkän çuḳur häyålgä (UK,68/13).

Vätäni bolsä şähär håtining vätäni emäsmi / Märät båşini ḳuyi sålgänçä bårärkän çuḳur häyålgä (UK,68/13).

våy: vay, duygu ünlemi.

Våy häli üylänmägänkü Zämirä biläġånlik ḳılib / uning ḳolidägi kitåbni körsätdi şu kitåbdä (UK,60/17).

Våy bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yåtgän öråġlik ḳåġåzni åçdi (UK,74/19).

våz keç- vazgeçmek, bırakmak.

Erining ḳişlåġıgä cönäb ketädi ämmå ḳışlåḳ / häyåtigä könikålmäy eridän häm sevgisidän häm våz keçib (UK,68/2).

väzir: vezir, bakan.

Bäribir näticä çıḳmädi / väzirgä uçräşing dedi direktår (UK,58/8).

U väzirni tänimäs ämmå yåş icådkårlärni yaḫşi / körişini köp eşitgän edi ḫåtircäm gäpirişim (UK,58/13).

Men väzir bolsäm uning iltimåsigä därråv ḫop / derdim çiråyli ä (UK,60/25).

Ḳålgänini tüş käbi ġırä şirä eslädi väzir ḳabuligä / hämån kirmägänini tähririyätning biråntä işini (UK,77/21).

väzirlik: vezirlik, bakanlık.

Kitåblärni çıḳarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ḳavätgä väzirlikkä çıḳıb bårärkän taġın ḳåġåz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

väziyät: durum.

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / ånä uning keting degän mänådä äytgänini tüşindi (UK,74/3).

väzmin: ciddi, ağırbaşlı.

Hilålä yüräġidä ilıḳ tuyġulär uyġånib Märätgä / mehr bilän ḳaräb ḳåldı endi u båyägidek oyçän väzmin (UK,66/30).

visål: buluşma, yare kavuşmak, visal.

Hilålä undän sir yäşirmäs keçä häm visålgä ketäyåtgänini äytgän edi (UK,74/31).

vucud: vücut, beden.

Uç häftädän buyån vucudini lärzägä sålib keçä kündüzning färḳıgä / bårmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyġuläri nihåyäsigä yetdi (UK,77/11).

vuy: "vay" ünlem sözcüğü.

Eşikka imå ḳılib täniysänmi / vuy tänimädingmi Zämirä ḫånä ortäsidä turib (UK,60/8).

yåd et- yad etmek, anımsamak, anmak.

İngränär käsälmänd ḫazånlär / yåd etib ötkinçi bähårin (UK,65/16).

yåġ- yağmak; (yağmur, kar, dolu için) gökten düşmek.

Yåmġır yåġäyåtgän ekän Märätning könglidägi ġaşlik kuçäyib ketdi / Hilålä häfä bolädidä (UK,78/15).

yåġdir- yağdırmak.

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåḳ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/28).

yaḫlit: kocaman, büsbütün.

Båsib bårärkän årkägä ḳaräb ḳoydi sänät säråyining / yaḫlit åynäläridän nur yåġılib turärdi (UK,67/6).

yaḫşi: 1. peki, pekâlâ.

Bäri bir tüşünålmäymän / yaḫşi dedi Märät uning körişgisi kelib turgänini (UK,62/24).

2. güzel, iyi

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cåyigä keldi / hikåyägä yaẖşi detal deb oylädi Märät (UK,70/28).

Yaẖşi ķız ekänmi / Märät burilib ķarädiyu Hilåläning özidän köz üzmäy (UK,70/29).

Yaẖşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / Heç tüşünålmäymän bu båläni (UK,75/1).

Ämmå ruhi tetik käyfi çåġ edi / u yaẖşi äsär yåzgänini bilärdi (UK,77/18).

Men sizni yaẖşi bilämän / ķızning öpkäsi tolib hiķılläb ķåldı (UK,78/25).

Siz yaẖşi ålicänåb ådämsiz / Märät gäpning dävåmini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/27).

yaẖşi çıķmäs: iyi olmaz.

Kim bilsin bälki äsär yaẖşi çıķmäs / u yåzäyåtgänini båşķalär u yoķdä tursin özidän häm ķızġånärdi (UK,77/1).

yaẖşi kör- 1.beğenmek, hoşuna gitmek.

Yaẖşi körädi deb köp eşitgän şundåķ ekän böptidä / Hilålä çiråyli ķız (UK,61/17).

Sirliråķ gäp kütär edi / şu yerni cüdä yaẖşi körämän dedi Märät oyçän (UK,64/16).

Hilålä yelkälärini uçirib ķoydi / änhårni yaẖşi köräsizku u Märätning gäpini (UK,70/12).

2.sevmek, beğenmek, hoşuna gitmek.

Dedi u ilåci båriçä ẖåtircäm gäpirişgä urinib hä / yaẖşi körgänmän (UK,71/12).

Ķız yüzini deräzä tåmångä burib åldi / bir birimizni yaẖşi körärdik (UK,79/4).

Yänä yärķ etib ketdi / yäni birårvni yaẖşi körgänmisiz demåķçisizdä (UK,71/10).

Ķalbining eng çuķur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaẖşi körgän edi söngän (UK,71/6).

3.takdir etmek

U väzirni tänimäs ämmå yåş icådkårlärni yaẖşi körişini / köp eşitgän edi ẖåtircäm gäpirişim (UK,58/14).

yaẖşi körinib ket- yakın hissetmek, iyi görünmek.

Yaẖşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä ķah ķah urib külib yubårdi cimcit (UK,63/31).

yåķ- sevmek, beğenmek, hoşuna gitmek.

Hilålä ungä ḳayrilib kärämäs ämmå şu tåpdä / ḳıläyåtgän tegäcäkligi yåḳar edi u kitåbçäni şåşilinç (UK,61/2).

yakın: yakın.

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähåtki kelib kelib eng yaḳın ådämi bolib (UK,82/16).

yaḳıngäçä: yakın günlere dek.

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/17).

yäkkäş: her zaman her an yalnız, yalnız olmak.

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän åhistä sorärmän (UK,65/21).

yålġån: yalan.

Özim Hilålä yålġån gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/9).

Yåzgänläringiz yålġån ekändä / Märät änçäginä indämäy bårdidä sorädi (UK,63/17).

Men Feruzäni ḫuddi özimgä oḫşätdim / demek yålġån emäs ekändä (UK,63/22).

Degän gäp yålġån / Bilmädim Hilålä bilägini uning käftidän (UK,68/21).

yålġız: yalnız.

Eslätib tegäcäklik ḳıldi tinç yålġız his ḳılgingiz / kelädi özingizni (UK,70/13).

Åvåzdä nimägädir tinç yålġız his ḳılgim kelädi / özimni şähärning şåvḳınidän bezib ketädi ådäm (UK,64/17).

yälin- yalvarmak; rica; yalvarış, yakarış.

Boldi dedi u yälinib keyin bir ḳolini ḳoyib / yubårdidä beiḫtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK,69/19).

Hilålä ungä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib yänä yälindi / tüşäylik (UK,69/27).

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ḳançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåḳläşib ketäverädi (UK,80/6).

Hilålä bundäy cävåbni kutmägän edi / u Märätning yälinişini ḫåhlärdi (UK,82/2).

yälinç: yalvarmak.

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/23).

yälingüdek bol- yalvaracak gibi olmak.

Bu özi ḳaçåndän buyån ârzu ḳılib yürgän toḳ kul räng palto edi / ḳayoḳdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/24).

yältıräb yåt- parlamak, parıldamak.

Plaş kiymägän ekän u ķåp ķårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråķ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/18).

U keskin burildidä çıråķ nuridä yältiräb yåtgän ḫälķåb üstidän säkräb ötdi / näriråķķa bårib ķayrilib ķarädi (UK,82/29).

Ämmå Märät endi ķayrilib ķarämädi / ilåndek yältiräb yåtgän yolkädän öz såyäsini (UK,83/8).

yålvår- yalvarmak, yakınmak birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

Öldirämän deb yıġlägän edi håzir u Märätning häm / yålvårişini yıġlägüdek yålvårişini kutärdi (UK,72/2).

Öldirämän deb yıġlägän edi håzir u Märätning häm / yålvårişini yıġlägüdek yålvårişini kutärdi (UK,72/2).

Ämmå Märät öpmädi häm yålvårmädi häm / Hilålä sekin közlärini åçdiyu Märätning bütünläy (UK,72/3).

yåmån: kötü, fena.

Märät tağın sınıķ cilmäydi / yåmån ådäm siz häli yåzuvçilärgä mäzzä kitåbini (UK,66/14).

Hilålä uning ezilib gäpiryåtgänini körib äçindi / dunyådä yåmånlär köpdä ķoying oylämäng (UK,66/12).

Oyläydi hättå siz äytäyåtgän yåmånlärni häm tüşünişgä / häräkät ķılädi aḫır tuġılgänidä hämmä häm påk bolädiku (UK,66/17).

yåmån kör- sevmemek, beğenmemek, hoşlanmamak.

Ķız ķalämini stol üstigä ķars täşlädi / häzilni yåmån körämän (UK,59/28).

yåmġır: yağmur.

Yåmġır yåġäyåtgän ekän Märätning könglidägi ġaşlik kuçäyib ketdi / Hilålä häfä bolädidä (UK,78/15).

Yåmġır hämån şiväläb yåġär Märät endi plaş låy / bolgänini uni Hilålägä kiygäzib bolmäsligini oyläb ķınälärdi (UK,81/23).

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ķısib yåmġırdän / cuncikib turgän Hilåläni uzåķdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/15).

Plaş kiymägän ekän u ķåp ķårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråķ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/17).

Hilålä şärttä burilib ḳarädi / uning solġın yüzidän yåmġırmi köz yåşimi åḳıb tüşär edi (UK,81/8).

yåmġır sävälä- yağmur yağmak, yağarak yüze vurmak.

Båsgänçä sekin sekin yürib ketdi / hämån yåmġır sävälär daraḫtlärning särġäygän (UK,83/10).

yåmġırpöş: yağmurluk.

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ḳız korindi / plaşining yelkäläri ḳolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/14).

yån: yan,yan kısım, yan taraf.

Deräzä tägidägi stol yånidä kåtibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä ḳåpḳåġıgä tirängänçä ällaḳandäy (UK,58/19).

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ḳızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yürägi gupilläb urärdi här säfär ḳayıḳçä (UK,69/3).

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ḳılib örgän ḳız bäländ poşnalärini täḳıllätib ötib (UK,70/19).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

yån- yanmak, alevlanmak.

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/18).

Ätläs köylägi låvilläb yånärdi / mümkinmi dedi Märät hämån eşik tütḳiçini ḳoyib yubårmäy (UK,58/23).

Yüzläri låvilläb yånäyåtgänini päyḳab beihtiyår cilmäydi / Mümkünmi Märät ḫuddi oşä kündägidek åḳ (UK,61/25).

yänä: yine, gene, tekrar.

Dåmlä bårmilär / Ḳåbil Ḳådiråviç şu yerdälär ḳız yänä cilmäydi (UK,59/14).

Tikilib şu åndäyoḳ ḫayåligä yänä oşä fikr keldi / çiråyli ḳız kim bilsin äḳli ḳanaḳaykin köpinçä ḳızlär (UK,62/9).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/29).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/29).

Ḳalämkäş duşmandän häm dost äḫtärişgä urinädi / Hilålä yänä zerikä båşlädi (UK,66/20).

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/7).

Körgän våḳeälärdän yänä häyäcånlänib ketdi / sizning bir lähzälik ḳuvånç hikåyängizdä häm (UK,67/19).

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳåniḳmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK,68/32).

Hilålä ungä ḳarämäslikkä häräkät ḳılib yänä yälindi / tüşäylik (UK,69/27).

Şundåḳ suvgä båtib turgän härräk tåpişdi ötirişläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib ḳåldı (UK,70/18).

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cåyigä keldi / Hikåyägä yaḫşi detal deb oylädi Märät (UK,70/27).

Ḳalbining eng çuḳur cåyidägi häm älämli häm såġınç / tuyġu yänä tuġyån urdi hä u yaḫşi körgän edi söngän (UK,71/6).

Yänä yärḳ etib ketdi / yäni birårvni yaḫşi körgänmisiz demåḳçisizdä (UK,71/9).

Undän keyinçi / undän keyin yänä ikkitä ḳızni uçrätdim Märät küldi (UK,71/18).

U yänä tegäcälik ḳıldi / tåpib böpti (UK,74/27).

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/13).

Märät ertägä keling demåḳçi boldiyü äytålmädi köngli bolmädi / keling håzir dedi yänä såätgä ḳaräb ikkinçi ḳavätdämän (UK,78/10).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ḳız ungä bir ḳaräb ḳoydiyü yänä közläridä yåş ḳalḳidi (UK,78/24).

Märät köpdän büyån şu gäplärni oyläb yürärdı / Mänä yänä bir misål (UK,79/30).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/23).

U yänä çåpib ketdi / Märät egilib plaşni åldi (UK,81/17).

Märät plaşini yänä uning yelkäsigä täşlädi / Hilålä tağın siltäb yubårdi (UK,81/11).

Yüräginin bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uning ketidän yügürdi / båġ çetidä yetib ålib ḳolidän tutdi (UK,81/21).

yänäyäm: daha da.

Boldi dedi u külgi äräläş ḳıyḳırib boldi Märät äkä / Märät arġämçini yänäyäm ḳattıḳråḳ silkitä båşlädi (UK,69/12).

Sezib yänäyäm ḫåtircämråḳ gäpirdi / keyin uzåḳläşib ketgänmiz (UK,71/15).

yånbåş: bedenin yani, yan taraf.

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḫåzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/12).

yåndir- yakmak, tutuşturmak.

Märät tåmåġını älämli bir ot yåndiräyåtgänini / päyḳadiyü plaş uşlägän ḳolini bäländ kötärdi (UK,83/1).

yängi: yeni.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıḳış keräk edi (UK,58/2).

Hikåyälärni häm oḳıgän här gäl yängi ḳöşıḳ eşitgändäy / råhät ḳılib häyäcånlänib oḳıgän edi (UK,61/5).

Oşä küni u özigä årå berdi såçini çiråyli ḳılib / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/20).

Bir ḳarasäng çållärgä oḫşäydi bir ḳaräsäng yåş bålägä äylänib ḳåläd i / yängi hikåyägä ḳahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/4).

Keçḳurun Märät Hilålä bilän uçräşişi keräkligini eslädi / oşä åḫirgi märtä körişgänläridä u yängi (UK,76/10).

Çizikçälär päydå bolgänini päyḳadi / Märät yängi spektakl häm Äfråsiyåb täriḫi mävzusidä (UK,76/28).

Fikri çälġib ketişdän ḳorḳardi / işim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

yängilik: 1.yeni haber.

Däm åliş küni bizlär päḫtägä çıḳamiz dedi / Hilålä işḫånädägi yängilikni esläb (UK,64/20).

2.yenilik

Ḳaçåndän buyån sen yängi ådäm bolib ḳåldıng deb oylädi Märät ġıcinib / duç kelgän ådämgä ḳuçåġını åçiş yängiligü nåmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

yåni: yani, şöyle ki.

Yänä yärḳ etib ketdi / yäni biråvni yaḫşi körgänmisiz demåḳçisizdä (UK,71/10).

yånib tur- yanan, parlayan.

Kizġış çiråḳ yånib turgän simyåġåç tägidägi härraḳḳa otirişdi / Hilålä ungä zimdän ḳaräb ḳoydi Märät åyåḳlärini (UK,64/9).

Körinyåtgän daraḫtlärning uçi ålisdä ḳuyåş båtib ketgän ufḳdä / yånib turgän şäfäḳ hırä bir tumänlik (UK,69/16).

yånıḳ: yanan, yanık, yanmış olan.

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir / etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıḳ şuläsi (UK,71/8).

yåp- kapatmak, örtmek.

Åtı Hilålä ekändä deb oylädi Märät ämmå / kåtibä tåmångä burilib ḳarämädi eşikni åhistä yåpib (UK,60/4).

çıḳıb ketdi / kim u Zämirä dedi Hilålä håzirginä yåpilgän (UK,60/6).

yåpişib yåt- yapışmış.

Yolkägä yåpişib yåtgän ḫazånni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin åhängdä (UK,82/5).

yäpråk: yaprak.

Negä çårşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / årtidä åhistä silkinib turgän särġış çinår yäpråḳläridän (UK,61/8).

Yäpråḳläri çıråḳlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaḳayoḳdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/11).

yärä: yara, kesik.

Toldirä båşlägän u köpdän buyån bitmäy keläyåtgän yäräsigä / endi mälhäm tåpgändäy edi (UK,70/3).

yärä- uygun olmak, layık olmak.

Märät küldi / çünki elån ḳılışgä yärämäydi (UK,64/30).

yårdäm: yardım.

Tüşünsängizçi aḫır bir ḳız bilän gäpläşdik / birår yårdäm soräb turgänidä täşläb ketålmäysizkü (UK,81/6).

yärim: yarı, buçuk.

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/12).

Båsgän soḳmåḳlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitåbning ḳahrämånläri (UK,73/20).

yåriş- aydınlanmak, ağarmak (tan).

Eşik ġıyḳılläb åçilgänidän keyinginä Märät / tång yårişib ḳålgänini bildi u hämån ḳåġåzdän båş (UK,73/32).

yärḳ etib ḳaräb ḳoy- şaşkınlıkla bakmak, birden şaşırarak bakmak.

Ḳız yåzişdän toḫtäb yärḳ etib bir ungä bir kitåbçägä ḳaräb ḳoydi / ḳayerdä işläysiz (UK,59/21).

yärḳ etib ḳarä- şaşkınlıkla bakmak, birden şaşırarak bakmak.

Ḳız yärḳ etib ungä ḳarädi / özimni öldirämän (UK,79/13).

yärḳ etib ket- birdenbire parlamak, aydınlatma.

Yänä yärḳ etib ketdi / Yäni biråvni yaḫşi körgänmisiz demåḳçisizdä (UK,71/9).

Ḳızning könglidä umid çıråġı yärḳ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

yåş: 1.genç.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıḳış keräk edi (UK,58/1).

U väzirni tänimäs ämmå yåş icådkårlärni yaḫşi / körişini köp eşitgän edi ḫåtircäm gäpirişim (UK,58/13).

Käsbingiz bårmi / bår dedi Märät keyin iymänib äytdi yåzuvçi yåş yåzuvçi (UK,59/26).

Märät båşi bilän şonġib ketdi ḫätlärini közdän keçirdi / yåş ḳalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/26).

Yåş şåirlärdän biråntäsi şerining täḳdirini soräsä keräk / u bir ḳoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

2.gözyaşı.

Sämådä bulutlär pådäsi / gåhidä yåş tökib ötärlär (UK,65/10).

Stul suyänçıġıgä täşlärkän negä ḫäfä bolyäpsiz / ḳız ungä bir ḳaräb ḳoydiyü yänä közläridä yåş ḳalḳidi (UK,78/24).

yåş bålä: çocuk gibi.

Bir ḳarasäng çållärgä oḫşäydi bir ḳaräsäng yåş bålägä äylänib ḳålädi / yängi hikåyägä ḳahrämån izläyåtgändirdä (UK,75/3).

yäşä- yaşamak, var olmak.

Märät köpdän buyån änä oşä åläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyġånib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/4).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir ålämdä öz äsärining ålämidä yäşäyäpti (UK,76/4).

yäşäy ålmämä- yaşayamam.

Men båşḳaçä yäşäy ålmäymän bälki ikkimiz häm ädäşgändirmiz / siz toġri äytyäpsiz (UK,82/25).

yåt- yatmak, boylu boyunca uzanmak.

Bilän yolkadä yåtgän tåşni tepdi tåş çilip etib suvgä tüşdi / änḫårdägi çiråḳlär märcåni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

Våy bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yåtgän öråġlik ḳåġåzni åçdi (UK,74/20).

Supädämi çårpåyädämi yåtgäningizdä birdän uyġånib ketäsiz / åppåḳ nuri bilän sukünät selini yåġdiräyåtgän (UK,72/27).

yåtåḳḫånä: yurt, yatak odası.

Men därs täyyårlägäni uning yåtåḳḫånäsigä bårib turärdim / ḳız cimib ḳåldıdä birdän höngräb yubårdi (UK,79/5).

yåtıġı bilän tüşüntirişgä häräkät kıl- yavaşça, güzelce anlatmaya çalışmak.

Märät ävvälgi kitåbläri tez tärḳab ketgänini bilär edi / yåtıġı bilän tüşüntirişgä häräkät ḳıldi (UK,58/6).

yåy: elektrik arkı, yay.

Kim bilsin deb oylädi Märät yåylärdän çirsillätib / çoġ säçrätib ketäyåtgän trämväy ketidän (UK,68/27).

yåyil- genişlemek.

Tepägä kötärilyåtgänidä Märätning ḳåräçä çehräsini / şäbädädän peşånäsigä yåyilib tüşgän såçlärini (UK,69/6).

yåz- yazmak.

Ḳız yåzişdän toḫtäb yärḳ etib bir ungä bir kitåbçägä ḳaräb ḳoydi / Ḳayerdä işläysiz (UK,59/21).

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni / yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/19).

Özini yåzgändä u dåim özining båşidän ötgänlärni / yåzädi Zämirä bir näfäs ḫayål sürib turdidä sorädi kimdä işi bår ekän (UK,60/20).

Väräḳlär bir närsäni oylärdi özining båşidän / ötkänlärini yåzär ekändä Hilålä Märätning båşḳa (UK,61/4).

Ḳanäkä ḳılib yåzäsiz / Märät beġaräz küldi (UK,62/15).

Ötkir nåzik isi kezädi / Söngän yulduz şuläsidä özingizni yåzgänmisiz (UK,63/4).

Yåzuvçilär özining båşidän ötgänini yåzädi deb / oyläymän (UK,63/11).

Yoḳ Märät keskin båş çäyḳadi unaḳa bolsä / kündälik yåzib ḳöyä ḳålgäni mäḳul emäsmi (UK,63/14).

Yåzgänläringiz yålġån ekändä / Märät änçäginä indämäy bårdidä sorädi (UK,63/17).

Kitåb yåzäsizlär hämmä sizlärni maḳtäydi / ilhåmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/25).

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / Hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/24).

Ötädi deyişädi siz häm şer yåzgänmisiz / yåzgänmän häliyäm yåzämän özim uçün (UK,64/25).

Ötädi deyişädi siz häm şer yåzgänmisiz / Yåzgänmän häliyäm yåzämän özim uçün (UK,64/26).

Undä nimägä yåzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bårini ḳåġåzgä tüşiriş uçün (UK,64/31).

Hilålä uning özi uçün yåzgän şerini eşitgisi keldi / şunaḳalärdän biråntäsini oḳıb berä åläsizmi men uçün (UK,65/1).

Boyåḳläri köp ekänini yåzgän edi / yåzuvçi ḫålis bolişi keräk Hilålä dedi u (UK,68/17).

Uning könglini dåim tärk etmäydigän bir ġaşlik öz / yåzgänläridän ḳåniḳmäslik tuyġusi yänä kemirä båşlädi (UK,68/32).

U sumkasini titkiläb buklåġlik gazeta çıḳardi / yåzuvçining ḳanäkä ådämligini yåzgänidän bilsä bolädi (UK,75/18).

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ḳılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/23).

Fikri çälġib ketişdän ḳorḳardi / işim bår dedi u yängi närsä yåzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Kim bilsin bälki äsär yaḫşi çıḳmäs / u yåzäyåtgänini båşḳalär u yoḳdä tursin özidän häm ḳızġånärdi (UK,77/2).

Ämmå ruhi tetik käyfi çåġ edi / u yaḫşi äsär yåzgänini bilärdi (UK,77/18).

Ḫat yåzyäptimi dedi u håtircäm åhängdä / ergä tegib ketäver debdi ḳız uf tårtdı (UK,79/33).

Negä şunäkä deb yåzgänini biläsizmi (UK,79/35).

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ḳançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåḳläşib ketäverädi (UK,80/6).

Birgäläşib cävåb yåzämiz / men äytib turämän siz yåzäsiz (UK,80/9).

Birgäläşib cävåb yåzämiz / men äytib turämän siz yåzäsiz (UK,80/10).

U plaşni kiydidä eşikni åçdi / kelişdikmi ertägä yåzämiz (UK,80/12).

Hilålä undä dedi näfäsi ḳısilib / undä men bir närsä yåzäyåtgän edim (UK,81/26).

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ḳåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ḳatiyät bår edi (UK,81/27).

yåzä ket- yazmaya başlamak.

Bilän yåzä ketdi / endi uni heç kim heç nimä bu äziz ålämdän suġurib ålålmäydi (UK,73/29).

yåzäver- yazmak, yazmak eylemini devamlı yapmak

Stol yånigä otirib yåzäverädidä şundäy dediyu / ḳızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

İnstitutimizdä uçräşuv bolgänidän keyin häm bir ḳız Märät Äzizåvgä ḫat yåzäverib esi ketgän edi (UK,75/10).

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ḳançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåḳläşib ketäverädi (UK,80/5)

yåzib kåy- yazmak, anında kaydetmek.

Men röyḫatgä yåzib ḳåyämän / u kitåbçäni stol çekkäsigä ḳoydidä ḳaläm ḳåġåz åldi (UK,59/17).

yåzib yüräver- devamlı ve sürekli yazmak.

Yåzib yüräverädi dedingiz faḳat özining därdini / yåzgän ådäm yåzuvçi emäs ävvälå båşḳalärining därdini (UK,66/15).

yåzil- yazılmak.

Tåldi u hikåyädä erni häm håtinni häm himåyä ḳılmägän / faḳat şiårlärdä yåzilgän gäplär püç ekänini häyåt (UK,68/16).

yåzsä yåzäversin: yazacaksa yazsın.

Håzir yänä ġaşi kelä båşlädi / ḫat yåzsä yåzäversin dedi ätäyläb bepärvå åhängdä mengä nimä (UK,75/14).

yåzuvçi: yazar.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıḳış keräk edi (UK,58/1).

Käsbingiz bårmi / bår dedi Märät keyin iymänib äytdi yåzuvçi yåş yåzuvçi (UK,59/26).

Käsbingiz bårmi / bår dedi Märät keyin iymänib äytdi yåzuvçi yåş yåzuvçi (UK,59/26).

Yåzib yüräverädi dedingiz faḳat özining därdini / yåzgän ådäm yåzuvçi emäs ävvälå båşḳalärining därdini (UK,66/16).

Boyåḳläri köp ekänini yåzgän edi / yåzuvçi ḫålis bolişi keräk Hilålä dedi u (UK,68/18).

Håzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / ḳarşisidägi yåzuvçi Märät Äzizåv emäs åddiy yigit Märät (UK,71/28).

Zämirä särġış ḳåşlärini uçirib küldi / håå yåzuvçi äkängiz tåpib bersin (UK,74/26).

Ehtiyåt bol yåzüvçining muḫlisi köp bolädi deb ḳoyär edi / Hilålä pärvå ḳılmädi u yåzuvçilär gözällikni (UK,61/15).

Keçä sen bilän körişgän bugün båşḳasi bilän uçräşädi / yåzuvçining ḫåtini bittä bolmäydi (UK,75/8).

U sumkasini titkiläb buklåġlik gazeta çıḳardi / yåzuvçining ḳanäkä ådämligini yåzgänidän bilsä bolädi (UK,75/18).

Ehtiyåt bol yåzüvçining muḫlisi köp bolädi deb ḳoyär edi / Hilålä pärvå ḳılmädi u yåzuvçilär gözällikni (UK,61/16).

Yåzuvçilär özining båşidän ötgänini yåzädi deb / oyläymän (UK,63/11).

Hilålä keçädän beri oyläb yürgän sävålini eslädi / hämmä yåzüvçilär ävväl şer yåzib keyin hikåyägä (UK,64/24).

Hilålä bäribir tüşünmädi / siz yåzuvçilärgä mäzzä dedi oylänib ilhåm kelgändä (UK,63/24).

Märät tağın sınıḳ cilmäydi / yåmån ådäm siz häli yåzuvçilärgä mäzzä kitåbini (UK,66/14).

Yoḳ siz yåzuvçisiz siz biling */ Märät küldi (UK,72/13).*

yeç- çözmek, serbest bırakmak; soyunmak, üstünü çıkarmak.

Vaḳtingizni åldimmi / nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / Keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/24).

yelkä: omuz.

Kino yoḳdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ḳaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/1).

Boldi dedi u yälinib keyin bir ḳolini ḳoyib / yubårdidä beiḫtiyår Märätning yelkäsidän uşläb åldi (UK,69/20).

Ḳorḳıb ḳolini uning yelkäsidän tårtib ålmäsdi (UK,69/31).

Båşḳa tåmångä ḳaräb otirgänini körib häyrån ḳåldı / on ḳadämçä näridä ḳårångı burçäkdä yelkäläri (UK,72/6).

Bir åzdän keyin eşik åçilib åstånädä köhlikkinä ḳız korindi / plaşining yelkäläri ḳolidägi yåmġırpöşi höl edi (UK,78/14).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç åhängdä / keyin plaşini yeçib Hilåläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/24).

Märät närigi simyåġåç tägidä ungä yetib åldi / muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/4).

Märät plaşini yänä uning yelkäsigä täşlädi / Hilålä tağın siltäb yubårdi (UK,81/11).

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ḳısib yåmġırdän / cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yüräği zirilläb ketdi (UK,80/15).

yelkä uçirib ḳoy- omuzunu kaldırmak, bilmezmiş gibi davranmak.

Hilålä såddälik bilän yelkäsini uçirib ḳoydi Bilmäsäm İlhåm pärisi ilhåm gülşäni (UK,63/27).

Yänä älläniмälär deyişädikü u ögrilib ḳaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tåpdä şunçälik såddä şunçälik (UK,63/30).

Hilålä yelkälärini uçirib ḳoydi / Änhårni yaḫşi köräsizku u Märätning gäpini (UK,70/11).

yeng: yen, elbise kolu.

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızğış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/22).

Ḳåçing uyätsiz Hilålä plaşni siltäb täşlädı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/26).

yer: yeryüzü, dünya.

Yerning ḳadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ḳadäm uzulsäk såġınib ḳålämiz (UK,70/7).

yetib kel- yetişmek.

Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi Märät yetib kelgänidä Hilålä kättäkån åynävänd (UK,76/12).

yet- yemek, erişmek, ulaşmak.

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/1).

yetib ål- yetişmek.

Märät närigi simyåġåç tägidä ungä yetib åldi / muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/3).

Yüräginіng bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uning ketidän yügürdi / båġ çetidä yetib ålib ḳolidän tutdi (UK,81/22).

yetib ḳål- ulaşmak, yetmek.

Bår sevgilisi bilän uçräşgändir ådäm ümri påyånigä / yetib ḳålgänini päyḳay båşläsä ḳılgän ḫätålärini köp esläydikü (UK,72/18).

yetiş- yetişmek, yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.

Direktår näşriyåt recäsidän çıḳarib täşläbdi / ḳåġåz yetişmäyäpti dedi u nåçår ḳıyåfädä (UK,58/4).

Kitåblärni çıḳarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / ḳavätgä väzirlikkä çıḳıb bårärkän tağın ḳåġåz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

yıġı: gözyaşı, ağlama.

Göşäk uzåḳ vaḳt cimib ḳåldıdä yıġı åvåzi eşitildi / Märät häyrån bolib cåyigä otirib ḳåldı (UK,78/3).

Siz meni tänimäysiz nåtäniş åvåz yıġı äräläş ḫorsindi / siz bilän mäslähätli işim bår (UK,78/7).

Plaş låyḳa kölmäk suvgä tüşdi / şilḳimlik ḳılmäng dedi Hilålä yığı äräläş (UK,81/14).

yıġlä- ağlamak.

Öldirämän deb yıġlägän edi håzir u Märätning häm / yålvårişini yıġlägüdek yålvårişini kutärdi (UK,72/1).

Öldirämän deb yıġlägän edi håzir u Märätning häm / yålvårişini yıġlägüdek yålvårişini kutärdi (UK,72/2).

Siz här säfär yıġläb yåzävermäng dedi Märät uning sävålini eşitmägändek / endi siz ḳançä yälinib yåzsängiz u şunçä uzåḳläşib ketäverädi (UK,80/5).

Tähririyätgä yıġläb kelgän baḫtı ḳarå ḳızning äççıḳ / ḳısmätini oylär özı esä ḳayoḳḳa ketäyåtgänini bilmäs edi (UK,83/15).

Närsä yåzämän deb hämmädän keçä ķåling / Hilålä endi yıġlämäs åvåzidä temirdek ķatiyät bår edi (UK,81/28).

yigit: yiğit.

Boşätdi här håldä siz yigit tåmånini ålgänsiz / kättä kättä åynälärdän nur såçilib turgän tramvay (UK,68/23).

Ķız pläşining çöntägidän römålçä ålib köz yåşlärini ärtdi / bir yigit bår edi (UK,79/2).

Håzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / ķarşisidägi yåzuvçi Märät Äzizåv emäs åddiy yigit Märät (UK,71/28).

Bu Märätning täläbälik dävridä yåzgän ortämiyånä hikåyäsi edi / Hikåyädä sevgisigä ḫıyånät ķılgän yigitning iztiråbläri täsvirlägän ekän (UK,75/24).

yıķılib ket- düşmek, devrilmek.

Ärġamçi sekinläy båşlädi Hilålä Märätning özigä / hämån tikilib turgänini bilär ämmå yıķılib ketişdän (UK,69/30).

yıķulgidek bolib ķål- düşecek gibi olmak, dengesini kaybetmek.

Köp ķahrämånlär uni ķoġırçåķdek oynätib ķoydi / Märät ķattıķ tålikķanini yıķulgidek bolib ķålgänini şundäginä päyķadi (UK,77/16).

yıl: sene, yıl.

Yåş yåzuvçi Märät Äzizåv näşriyåt direktåridän räncidi / şu yıl uning yängi kitåbi çıķış keräk edi (UK,58/2).

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıķķan ķıssäsi edi / ilgäriläri u biråvning ķolidä körib ķålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıķķan hikåyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oķıtuvçi ķız kursdåşigä (UK,67/27).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/12).

Båsgän soķmåķlärini kiprikläri bilän äväyläb tåzälägudek boldi / bir yärim yildirki bolächäk kitåbning ķahrämånläri (UK,73/20).

yilläb: yıllarca.

Buni men häl ķılålmäymän / ådämlär oķımäy yilläb dökångä çäng båsib yåtädigän (UK,58/10).

yiltillä- ışıldamak.

Yäpråḳläri çıråḳlär nuridä ḫırä yiltillär edi / ällaḳayoḳdä ḫazån tutäyåtgän bolsä keräk äççık bir is (UK,83/11).

yoġån: kalın, büyük.

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yürägi gupilläb urärdi här säfär ḳayıḳçä (UK,69/3).

Bir åzdän keyin ulärning yånidän yoġån såçini bittä / ḳılib örgän ḳız bäländ poşnalärini täḳıllätib ötib (UK,70/19).

yoġe: hadi ya? gerçekten mi? şaşkınlık ifadesi.

Yoġe men bütünläy båşḳa närsäni oyläyåtgändim / Märät äkä dedi Hilålä şubhäli åhängdä (UK,71/1).

yoḳ- 1.beğenmek

Kino yoḳdimi dedi Hilålä yelkäsi oşä burilib ḳaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib ålgän såçini (UK,67/1).

Ḳaräb ḳoydi oşä hikåyängiz mengä yoḳmägän / Märät tohtäb ḳåldı Hilålä häm uç tört ḳadäm yürib (UK,67/23).

Nimäsi yoḳmädi dedi Märät imkån båriçä / såvuḳḳån gäpirişgä urinib keyin sekin Hilåläni (UK,68/5).

2.açmak, yakmak

Ḳåḳılgän ḫånägä ötdi titråḳ ḳolläri bilän çiråḳni / yoḳdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol ḳarşisigä (UK,73/10).

Märät göşäkni ḳoydidä çiråḳni yoḳdi / Hilålä kütib ḳålädigän boldidä deb oylädi köngli ġaş bolib (UK,78/11).

yoḳ: 1.yok, bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Dävåmi yoḳ Märät ḳandäydir sinıḳ åhängdä / küldi äytdimku şåir emäsmän deb Song negädir (UK,66/3).

Ämmå bugün ḳabul yoḳ / çårşänbä küni keläsiz (UK,59/15).

Yaḳıngäçä anıḳ fänlär yoḳ edi degän bemäni dävåni / räd etiş därdidä bir yärim yil yåndi täriḫning çäng (UK,73/17).

Märät uning titräb turgän läblärigä ḳaräb båşini ḳuyi såldi / yoḳ (UK,81/32).

2."hayır" anlamında kullanılan bir söz.

Yoḳ keyin keyin könikib ḳåldi ḫåzir häm kitåbgä / ḳarämäslikkä ḫäräkät ḳılib yånbåşidägi eşikkä imå ḳıldi (UK,59/11).

Yoḳ Märät keskin båş çäyḳadi unaḳa bolsä / kündälik yåzib ḳöyä ḳålgäni mäḳul emäsmi (UK,63/13).

Yoḳ dedi u oyçän åvåzdä keyin yänä ḫazånlärni / şitirlätib båsib bårdidä oşä häyålçän älpåzdä dävåm (UK,67/7).

Yoḳ siz yåzuvçisiz siz biling / Märät küldi (UK,72/13).

Mengä dost keräk degändim hämråh keräk degändim / yoḳ äytsängizçi icådingiz uçün mendän keçä ḳåling (UK,82/8).

yoḳalä- kenar boyunca gitmek, kıyı, şerit.

Anıḳligini bilib keskin burildidä çıḳıb ketdi / ulär änḫår yoḳaläb bårişär edi suv cimginä åḳar (UK,62/30).

yoḳıb ḳoyil- açmak: ışık ve benzerleri için.

Boş edi täşḳaridä hävå bulut bolgäni uçün åḳiş / ḳandillär ertäläbdän yoḳıb ḳoyilibdi Zämirä uning (UK,74/16).

yoḳtir- beğenmek.

Ulär mendek dåvdirni yoḳtirişmädi / Hilålä båşini ḳuyi sålgänçä otirär iztiråb (UK,71/19).

yolål- yol almak, ilerlemek, gelişmek.

Märät esä öz ålämigä yol åldi / nihåyät Märät ḳıssäsigä nuḳtä ḳoydi (UK,77/9).

yol boşät- yol vermek, geçmesine izin vermek.

Yetgänidä eşik åçilib ḳızġış såçli sepkildår ḳız båş suḳdi / Hilålä u Märätni kördiyu ḳızärib ketdi sälåm berib yol boşätdi (UK,60/2).

yöläk: kaldırım, koridor.

Märät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhäririgä duç kelib ḳåldı (UK,75/28).

yolkä: kaldırım.

Ämmå Märät endi ḳayrilib ḳarämädi / ilåndek yältiräb yåtgän yolkädän öz såyäsini (UK,83/8).

Bäländ ḳılib turmäklägän edi / Märät yolkädä såçilib yåtgän ḫazånlärni şitirlätib (UK,67/4).

Bilän yolkadä yåtgän tåşni tepdi tåş çilip etib suvgä tüşdi / Änḫårdägi çiråḳlär märcåni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

Plaş kiymägän ekän u ḳåp ḳårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråḳ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/17).

Yolkägä yåpişib yåtgän ḫazånni tüflisining uçi bilän ezġılär edi / men äytgändim dedi u såkin åhängdä (UK,82/5).

yügür- koşmak, yüzüp gitmek, dönüp dolaşmak.

Ķarşisigä yügürib keldidä ķuçåķläb åldi / palto åldim dedi sepkilli yüzi ķuvånçdän ķızärib (UK,74/17).

Plaş kiymägän ekän u ķåp ķårä yolkädä yåmġırdän / yältıräb yåtgän çıråķ nurlärini båsıb yügürüb bårdidä (UK,80/18).

Yüräginiŋ bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uniŋ ketidän yügürdi / båġ çetidä yetib ålib ķolidän tutdi (UK,81/21).

yuķåri: yukarı, bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı.

Ķabulḫånä eşigidän yuķårigäçä güldår påyändåz / töşälgän edi ḫånäniŋ ikki çetidä ķatår ķatår stullär (UK,58/17).

yuķårila- yükselmek.

Hilåläniŋ båşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyåtgän / bir tödä ådämlär häm ärġämçi yuķårilagänidä anıķ (UK,69/14).

yulduz: yıldız.

Ötkir nåzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsidä özingizni yåzgänmisiz (UK,63/4).

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir / etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıķ şuläsi (UK,71/7).

Yulduz şuläsidä özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir / etilgändi håzir oşä söngän yulduzning yånıķ şuläsi (UK,71/8).

yumşåķ: yumuşak.

Ķoygän Märätgä häyrån ķaräb ķåldı / ånängiz bårmilär dedi Märät bir åz yumşåķ åhängdä (UK,79/20).

yür- 1.yürümek.

Ķayåķdän biläy dedi Hilålä boşäşib men / Märät Äzizåv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/16).

Ķıynälib bitirålmäy yürgän işingizni bir kündä / bäcärib ķoyäsiz şunaķa işläysizki özingiz häm råhät ķıläsiz (UK,64/7).

Ķaräb ķoydi oşä hikåyängiz mengä yoķmägän / Märät tohtäb ķåldı Hilålä häm uç tört ķadäm yürib (UK,67/24).

Yerning ķadri ötdi ä dedi Märät külib dåim uni / tepkiläb yürämizu u bir ķadäm uzulsäk såġınib ķålämiz (UK,70/8).

Buyån anıķ täsävvur ķılålmäy yürgän ålämni közgüdek / rävşän kördi (UK,73/5).

Bu özi ķaçåndän buyån årzu ķılib yürgän toķ kul räng palto edi / Ķayoķdä bår ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/23).

Uning ätråfidä äylänib yürädiyu ämmå / tutḳıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz åyåğı (UK,73/21).

Bårişni üy cåy sålişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähåtki kelib kelib eng yaḳın ådämi bolib (UK,82/15).

2.çıkma ya da flört;

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ḳatiy bir ifådä kördiyü (UK,71/3).

yürib ket- yürümek, uzaklaşmak.

Men häm Märät şärttä burildidä påyåndåz böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi ḫånä/ ortäsigä (UK,59/30).

Özim Hilålä yålġån gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/10).

Båsgänçä sekin sekin yürib ketdi / Hämån yåmġır sävälär daraḫtlärning särġäygän (UK,83/9).

yürägi betlämäy yür- gönlü el vermemek.

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yånigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/12).

yürägi gupilläb ur- kalbi küt küt atmak; korku ve heyecandan kalbi hızlı hızlı çarpmak.

Ärġamçining yån täräfidägi yoġån simlärni mähkäm uşläb / ålgän yürägi gupilläb urärdi här säfär ḳayıḳçä (UK,69/4).

yürägi gürsilläb ket- heyecandan yüreği küp küp atmak.

Bu özining kitåbçäsi universitetni bitiriyåtgän yili çıḳḳan ḳıssäsi edi / ilgäriläri u birårvning ḳolidä körib ḳålsä häyäcåndän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/10).

yüräk: kalp, yürek.

Ḫuddi şu Märät ekänligini içki bir tuyġu bilän sezdiyu / burilib ḳarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/24).

Yürägi ilıḳ häyäcåndän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyån bu ḳızni köp oylägänini ämmå (UK,62/19).

Hilålä yürägidä ilıḳ tuyġulär uyġånib Märätgä / mehr bilän ḳaräb ḳåldı endi u båyägidek oyçän väzmin (UK,66/29).

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yürägingiz köksingizgä (UK,72/29).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilålä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

Märät simyåġåç tägidä yelkälärini ḳısıb yåmġırdän / cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/16).

Yüräginıng bir pärçäsi uzilib ketäyåtgändek yänä uning ketidän yügürdi / båġ çetidä yetib ålib ḳolidän tutdi (UK,81/21).

yürib bår- yürüyerek ilerlemek, varmak.

Çiråyli ḳız ekän deb oylädi Märät güldår påyåndåzdän / äväyläb yürib bårårkän nimägädir ḳabulḫånädä (UK,59/6).

Körinib turär Hilålä ḫazån şıtırlägän båġlär åräsidä / yürib båräyåtgändek edi (UK,65/28).

yuvåş: yavaş.

Oşä kitåbdägi gäplärgä işåndingizmi aḫır / Hilålä yuvåş båş silkädi (UK,63/20).

yüz: 1. yüz, suret, çehre. 2. taraf yön kısım.

Hilålä nåḫuşlik bilän yüzini ögirdi / Märät uning köngli çökkänini sezdi Hilåläning (UK,72/19).

Ḳarşisigä yügürib keldidä ḳuçåḳläb åldi / palto åldim dedi sepkilli yüzi ḳuvånçdän ḳızärib (UK,74/18).

Käftini ålib yüzigä båsdi / Hilålä mengä hämråh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/21).

Ḳåçing uyätsiz Hilålä plaşni siltäb täşlädı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/26

Ḳålgän sepkildår yüzi hämån låvilläb yånär edi / Märät Äzizåv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK,60/9).

Özim Hilålä yålġån gäpirgänidän uyälib yüzini ögirdidä sekin sekin yürib ketdi men hämmä (UK,63/9).

Ḳız yüzini deräzä tåmångä burib åldi / bir birimizni yaḫşi körärdik (UK,79/3).

Yüzläri låvilläb yånäyåtgänini päyḳab beihtiyår cilmäydi / Mümkünmi Märät ḫuddi oşä kündägidek åḳ (UK,61/25).

Hilålä uning yüzläri låvilläb turgänini sezdi käftini tårtib ålmädi / gåhå sütdek åydin keçäläri håvli ortäsidägi (UK,72/25).

Hilålä şärttä burilib ḳarädi / uning solġın yüzidän yåmġırmi köz yåşimi åḳıb tüşär edi (UK,81/8).

2.yüz, ön taraf bir şeyin göğe bakan tarafı yüzü, üst tarafı.

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / ḳalḳib turgän ingiçkä åyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/27).

zälvår: hantallı, masif desen.

Keräk deb oylädi u zälvårli eşikning ḳubbådår ḳubbädår / tütḳiçidän uşläb tårtär ekän (UK,58/15).

zängår: yeşil renkli, açık mavimsi yeşil.

Kitåb oḳır zängåri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyåtgän / ḳuyåş nuridä ḳızğış hindiy römåli ḳısḳa yengli (UK,58/21).

Dåim çiråyli ḳızlär işläydi şu päyt u ḳızning / ḳolidägi kitåbni tänib ḳåldi zängåri muḳåväsidän tänidi (UK,59/8).

zerikä båşlä- bıkmak, usanmak, bezmek; sıkılmak, daralmak.

Endi båyägi gäplärdän zerikä båşlädi u Märätdän / båşḳaçäråḳ özi häm mänåsini tüşinib yetmägän (UK,64/13).

Ḳalämkäş duşmandän häm dost äḫtärişgä urinädi / Hilålä yänä zerikä båşlädi (UK,66/20).

zimdän: gizlice.

Kizğış çiråḳ yånib turgän simyåğåç tägidägi härrakḳa otirişdi / Hilålä ungä zimdän ḳaräb ḳoydi Märät åyåḳlärini (UK,64/10).

zirilläb ket- korkmak, titremek.

Märät simyåğåç tägidä yelkälärini ḳısib yåmğırdän / cuncikib turgän Hilåläni uzåḳdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/16).

ziyåfät: ziyafet, şölen, davet, parti.

Gäplärini Hilåládän eşitib häyrån boldi / aḫır u ådämlärgä oḫşäb bäşäng kiyinişni ziyåfätlärgä (UK,82/14).

1. ḴUYOŞ TAROZİSİ ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

åbår- *götürmek, bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütmek alıp götürmek.*

Dädäsi bilän åyisi ḳorḳıb ketişdi / ḳoşnining maşinasidä käsälxonägä åbårişdi öpkäsi ḳattıḳ (KT,114/4)

Ḳayåḳdä yürişlärini / bilämän ḫåhläsängiz åbårişim mumkin (KT,120/26).

åç- açmak, bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånäddåndän bir ümrgä çıḳıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT,118/24).

Såhildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini åçdi (KT,125/14).

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvängä kirdi / vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/21).

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġigä dåri hidi urildi (KT,121/9).

åçgünçä: açana dek.

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/17).

åçib yubår- Açmak, açmak eylemini yapmak.

Tutḳiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåḳ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT,122/9).

åçil- açılmak, kapı, yol vb. açık duruma gelmesi.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräḳläb åçildi / Nasiba şu yåḳḳa ḳaräb pildiräb keläyåtgän åḳ ḫalätli päkänä (KT,120/9).

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi / ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (KT,117/13).

åçilib såçilib gäpläş- içten, yakınlıkla gülümseyerek konuşma şekli.

Åçilib såçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän /keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/17).

ådäm: adam, insan, erkek kişi.

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ådämning gäpidän körä (KT,120/22).

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT,113/16).

Nasiba hämån häykäldek ḳåtib turär ropäräsidägi /mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/14).

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän / şu kişi tämädälikni äyniḳsä båplädi (KT,117/11).

Ḳızıḳ bu nimäsi negä bu ådäm u bilän bunaḳa gäpläşädi / ötḳazib ḳoygäni bårmi (KT,121/3).

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT,122/25).

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / oġırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT,124/32).

ådät: alışkanlık, âdet, huy edinmek.

Bårä bårä kün årä yärim keçä ḳılib kelädigän ådät çıḳardi / Nasiba gäpirsä teskäri ḳaräydi (KT,117/27).

Çıḳa sålib uygä yügürärdi yoḳ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ḳılib kelädigän ådät çıḳardi (KT,113/14).

advokat: avukat.

Köp yillärdän buyån advokat bolib işläydi / tåpgänini bittä ḳızidän äyärmidi (KT,116/23).

äfsånäviy: efsanevi, gerçeğe dayanmayan, asılsız söz, hikâye vb.

Gurs gurs urädi Nasibani älläläġändek bolädi / turmuşgä çıḳayåtgän ḳızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT,116/14).

ägär: eğer, şayet.

Uçib ketäyåtgändek tuyulädi Nasibani häm şu åläm äsir / etgändi ägär özi åyisigä şipşitib ḳoymägänidä Murodcon (KT,116/18).

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib ḳålişmäsä bälki / unutib yubårgän bolärmidi (KT,114/19).

åġır båt- ağrına gitmek; bir söz, bir davranış bir kimsenin onuruna dokunmak, gücüne gitmek.

Sözläş åhängi åġır båtdi / keçiräsiz dedi kinåyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT,120/23).

åhäng: ahenk, ton; konuşma esnasında sesin duyguları belirtecek şekilde çıkması.

Sözläş åhängi åġır båtdi / keçiräsiz dedi kinåyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT,120/23).

Nasiba erining tåvuşini täniy ålmädi / bu tåvuşdä häm häyrät häm ḳorḳuvgä oḫşäş åhäng bår edi (KT,122/30).

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT,125/6).

åhistä: yavaş, aheste, ağır.

Åyåḳ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıḳılläb turgän kättäkån åsmä såät nakşinkår äräbi (KT,113/5).

Siz kelin tåmånmisiz dedi uning ḳolini åhistä sıḳıb / Nasiba indämäy båş silkidi men küyåv tåmånmän (KT,115/3).

ähvål: hâl, durum, vaziyet.

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ḳuçmåḳçi boldiyu ḳoli låyligi /uçün tegmädi Nasiba erini heç ḳaçån bunaḳa ähvåldä (KT,123/6).

Eringning ähvålini körib ḳoy / seni deb sening årzu häväsläring deb ering şu hunärni ḳılyäpti (KT,124/27).

ak: ak, beyaz.

U endi yöläk tåmån yürgän edi åḳ ḫalät kiygän nåtäniş / ḳız içkäridän yügürib çıḳdi (KT,119/25).

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräḳläb åçildi / Nasiba şu yåḳḳa ḳaräb pildiräb keläyåtgän åḳ ḫalätli päkänä (KT,120/10).

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yiġmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiḳḳa otirdi (KT,121/11).

äkä: ağabey.

Dädämlär cüdä ḳızıḳlärdä Murodjon äkä / sen yålġız ḳızimsän deydilär (KT,116/29).

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän Şu kişi tämädälikni äyniḳsä båplädi (KT,117/11).

Kişini körib esänkiräb ḳåldi bu ulärning toyidä / kåsägüllik ḳılgän ḫuddi oşä İslom äkä edi (KT,120/12).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/18).

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ådämning gäpidän körä (KT,120/21).

Mäyli men häm bilib ḳoysäm zärär ḳılmäs / Håvligä çıḳıb turing men håzir İslom äkä (KT,120/28).

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT,121/9).

İslom äkä maşinaning närigi biḳinidägi orindiḳḳa çökdi / ḳayåḳḳa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ḳaräb ålib (KT,121/13).

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning åldigä / İslom äkä şåfyår otirgän käbinä tåmångä engäşdi (KT,121/16).

U ropäräsidägi İslom äkägä şübhälänib ḳaräb ḳoydi / İslom äkä orindiḳ yånidägi tutḳiçni uşlägänçä közini (KT,121/22).

Änçä yürişdi İslom äkä hämån mıḳ etmäy /otirär Nasiba uning özigä tikilib båräyåtgänini bilär (KT,121/27).

Toḫtäting / ḫırä çiråḳ yåruġıdä İslom äkä kinåyäli külib ḳoygändek boldi (KT,122/6).

Topiġıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårångı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT,122/11).

yärim keçädä burnidän tårtsä yıḳılgüdek bolib bårişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/22).

Yoḳ İslom äkä buni äytgäni yoḳ / ämmå (KT,124/29).

Dengiz bolädi åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/19).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/17).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/18).

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / Tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT,121/7).

U ropäräsidägi İslom äkägä şübhälänib ḳaräb ḳoydi / İslom äkä orindiḳ yånidägi tutḳiçni uşlägänçä közini (KT,121/21).

Keyin änçä ḫåtircäm åvåzdä sorädi / kim åpkeldi İslom äkämi (KT,123/12).

Murodjon äkäsi ekänigä heçäm işångisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçäyåtgän gäplärni päyḳadi (KT,123/15).

äks: yansıma; bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi; bir şeyin başka bir şey üzerinde yarattığı etki.

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT,118/18).

åḳsåḳlän- topallamak.

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/17).

åḳşåm: akşam; güneşin batma zamanı, günün sonu.

Båğlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm / ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT,113/21).

åḳşåm tüşib ḳål- akşam vakti olması; gündüz güneşin sona erip günün geceye karanlığa burunması.

Otirär åḳşåm tüşib ḳålgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi båşḳaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (KT,113/3).

al: almak.

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiḳli kiyinib ålgän (KT,114/32).

Kafedän çıḳışgänidä Murodcon cindek konyak içib ålgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT,115/9).

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi / båşigä ḳiyiḳçäni çämbäräk ḳılib båğläb ålgän (KT,122/24).

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båğläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT,123/7).

ål- almak, yol gitmek, mesafe kat etmek.

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoq tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT,123/21).

ål- almak, içeri sızmak, içine çekmek.

Çuḳur näfäs åling / Nasiba såğayib çıḳıb ketgunçä häm Murod Vohidoviç (KT,114/13).

åläm: alem, dünya.

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ḳålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşḳa säyyårägä (KT,116/15).

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (KT,117/14).

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (KT,117/14).

Uçib ketäyåtgändek tuyulädi Nasibani häm şu åläm äsir / etgändi Ägär özi åyisigä şipşitib ḳoymägänidä Murodcon (KT,116/17).

älänglä- bakınmak, etrafa bakmak.

Ätråfgä älängländiyu yigirmä ḳadämçä näridägi / çiråḳḳa közi tüşdi yonğoq şåhigä kättäkån lampoçka (KT,122/17).

ålåvli: ateşli.

Kelgän bekätdä tüşib ḳålişdi yåz ḳuyåşi ålis ufḳdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodcon (KT,115/24).

albättä: elbette; tatbiki.

Albättä Nasiba yelkäsini ḳısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yåḳmäydi Murodcon cilmäygän köyi iltimås ḳıldi (KT,115/15).

åld: 1.yanına, huzuruna

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning åldigä / İslom äkä şåfyår otirgän käbinä tåmångä engäşdi (KT,121/15).

2.ön, bir şeyin esas tutulan yüzünün baktığı yer, karşı.

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårångı bolib ketgän köçädän ärä çårä maşinälär güvülläb ötib ḳålärdi (KT,118/9).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıḳıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT,118/23).

Toy anıḳ bolgänidä åldigä ötḳazib ḳoyib londäginä ḳılib tüşüntirgän edi (KT,118/27).

Tez tez yürgänçä beriråḳdägi gumbäzdek låy åldigä keldi (KT,123/31).

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yiğmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiḳḳa otirdi (KT,121/12).

ålğa: ileri.

Nasiba ortädä ärıḳ bårligini endi idråk etdi / Murodjon yügürib kelib ḳolini ålğä çözdi (KT,123/4).

ålib kel- getirmek.

Muåmälä ḳılgänini nimä uçün bu yergä ålib kelib / bir åğız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT,124/23).

ålib otir- alıkoymak; birini ya da bir şeyi bir süre için bir yerde tutmak, bekletmek.

Kim uni här küni yärim keçägäçä ålib otirär ekän / båşliḳlärimi yåki änåvi kök köz Marziyami (KT,119/7).

ålis: uzak, ırak, mesafeli, uzun.

Kelgän bekätdä tüşib ḳålişdi yåz ḳuyåşi ålis ufḳdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodcon (KT,115/23).

ällaḳayer: bir yer, bilinmeyen, mevhum yer.

Täşḳaridä ḳårångı ḳuyuḳläşib bårär ällaḳayerdä / ḳurbaḳa ḳurillärdi bir vaḳtlär Murodjon ikkåvläri (KT,113/19).

älläkim: birisi, başkası, bilinmeyen bir kimse.

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi / båşigä ḳiyiḳçäni çämbäräk ḳılib båġläb ålgän (KT,122/23).

ällälä- uyumak için ninniler gibi olmak, uyutmak.

Gurs gurs urädi Nasibani ällälägändek bolädi / Turmuşgä çıḳayåtgän ḳızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT,116/13).

Dengiz bolädi åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/20).

åltin: altın.

Ḳutläb nutḳ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ḳılgänidä hämmä ḳarsäk çålib (KT,114/28).

åmädi çåp- şansı yaver gitmek.

Lekin uning åmädi çåpdimi buyåḳdän ḳåråvul ḫånägä kirişi bilän u yåḳdän / tez yårdäm maşinäsi çiråġini låpillätib kelib ḳåldi (KT,119/15).

ånä: ana, anne.

Ulär äntçä närsägä egä bolişdi toy ḳılışdi / åtä ånäsi ḫåhlägäniçä Nasiba istägäntçä årzu häväs körişdi (KT,125/22).

änä: işte, bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha.

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT,116/8).

Ḫåvåtirgä tüşib ḳåldi änä Ḳoyliḳ båzårining därvåzäsi / näryåġı dälälär änä ḳåp ḳårångı dälä yoligä burilişdi (KT,122/1).

Ḫåvåtirgä tüşib ḳåldi änä Ḳoyliḳ båzårining därvåzäsi / näryåġı dälälär änä ḳåp ḳårångı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

Ḳuyåşning ölçåvi bolädimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT,125/26).

anä oşä: işte o.

Ḳılgäni uçün ḳuvånib häm ḳoydi / anä oşä birinçi ḳavät terapiya bölimi (KT,119/20).

ånåvi: o, deminki.

Kim uni här küni yärim keçägäçä ålib otirär ekän / båşliḳlärimi yåki änåvi kök köz Marziyami (KT,119/8).

ängä: 1.uzun süre, epey, baya.

Ängä yürişdi İslom äkä hämån mıḳ etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib båräyåtgänini bilär (KT,121/27).

2.pek çok, fazla.

Ḳız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm ängä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT,114/26).

3.oldukça, baya, oldukça fazla.

U duç kelgän maşinägä ḳolini kötärdi / åppåḳ jiguli ängä närigä ötib toḫtädi (KT,119/10).

Keyin ängä ḫåtircäm åvåzdä sorädi / kim åpkeldi İslom äkämi (KT,123/11).

Ulär ängä närsägä egä bolişdi toy ḳılışdi / åtä ånäsi ḫåhlägäniçä Nasiba istägängä årzu häväs körişdi (KT,125/21).

åndä: anda, o anda, bir anda.

Uning közigä çoġdek korindi båş silkib sälåm berdi / Murodcon şu åndäyåḳ uning yånigä keldi (KT,115/2).

Oşä sözlär ḳulåġı åstidä taġın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ḳåldi / lekin şu åndäyåḳ båşḳa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT,119/4).

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT,121/10).

Tutḳiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåḳ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT,122/9).

anıḳ: net, tam olarak.

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT,116/7).

anıḳ: malum, belli.

Toy anıḳ bolgänidä åldigä ötḳazib ḳoyib londäginä ḳılib tüşüntirgän edi (KT,118/27).

åpkel- alıp+kel >apkel- alıp getirmek; getirmek.

Keyin ängä ḫåtircäm åvåzdä sorädi / kim åpkeldi İslom äkämi (KT,123/12).

åppåḳ: ak, bembeyaz, beyaz ötesi.

U duç kelgän maşinägä ḳolini kötärdi /åppåḳ jiguli ängä närigä ötib toḫtädi (KT,119/10).

årä çårä: arada sırada.

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşķari ķårångı bolib ketgän köçädän årä çårä maşinälär güvülläb ötib ķålärdi (KT,118/10).

Bolib ketäyåtgänini his etär ķulåğı åstidä hämån / ķålipning årä çårä yergä päķ päķ urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/4).

äräbi: Arap ırkına mensup.

Åyåķ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıķılläb turgän kättäkån åsmä sååt nakşinkår äräbi (KT,113/6).

åräsidä: arasında, ortasında.

Yubårdi Nasiba küyåv tåmåndän kelgän yigitlär åräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşķarigä çıķışgänidän (KT,114/29).

Mäķul kelmädi ķäläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ķızigä özgäçä mehr ķoygän (KT,116/21).

ärıķ: sulama kanalı, hendek.

Nasiba ortädä ärıķ bårligini endi idråk etdi / Murodjon yügürib kelib ķolini ålġä çözdi (KT,123/3).

Låyim ķåtib ķäladi / u Nasibani ergäştirib ärıķ üstigä örnätilgän täḫtä (KT,123/20).

årķa: arka, arka taraf, sırt, ardı

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årķa orindiķķa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/11).

Maşinäni bir sååtdän keyin yubårämän / maşinä årķasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT,122/14).

Uning årķasidän kelgän maşina ġıyķılläb toḫtädi / çıķıng kelin (KT,121/5)

årtikçä: fazla.

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ķılmädi / årtikçä låyni sidirib täşlädidä ķålipni däst kötärdi (KT,124/4).

årziķib ket- heyecanlanmak; büyük bir duygu yoğunlaşması yaşamak, heyecan duyumsamak.

Nasibaning yürägi ķuvånçdän årziķib ketdi şirin cilmäyib uning yelkäsigä båş ķoydi (KT,116/3).

ärzimäs: değersiz, değmez, yararı olmayan.

Ķandåķ uyät ķandåķ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ķılsin / oġırlik ķılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ķılgän ådäm nimä ķılsin (KT,124/32).

årzu häväs: arzu, istek, dilek, talep.

Årzu häväs emiş ümridä bir märtä boladigän toy emiş / Näsibä båşi ġuvulläb båräyåtgänini köngli behuzur (KT,125/1).

Ulär änçä närsägä egä bolişdi toy ķılışdi / åtä ånäsi ḫåhlägäniçä Nasiba istägänçä årzu häväs körişdi (KT,125/22).

Mendän årzu häväsläri köp emiş / esingizdämi Dilfuzaning toyi zor boluvdiä (KT,116/31).

Eringning ähvålini körib ķoy / seni deb sening årzu häväsläring deb ering şu hunärni ķılyäpti (KT,124/28).

arzu ķıl- arzu etmek, hayal etmek, istemek.

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ķoyib / oyläyåtgänim yoķ arzu ķılyäpmän dedi Murodcon (KT,115/28).

årzu: arzu isteki.

Gurs gurs urädi Nasibani älläläġändek bolädi / turmuşgä çıķayåtgän ķızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT,116/14).

åş- geçmek.

Nävbätçilik bahånä diydår ġanimät bolmäsin taġın / Nasiba devårdägi såätgä ķarädi toķķızdän åşibdi (KT,113/18).

äsir: esir, tutsak.

Uçib ketäyåtgändek tuyulädi Nasibani häm şu åläm äsir / etgändi Ägär özi åyisigä şipşitib ķoymägänidä Murodcon (KT,116/17).

åsmä: asılmış, asılı duran.

Åyåķ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıķılläb turgän kättäkån åsmä såät nakşinkår äräbi (KT,113/6).

åst: alt, taban, dip, bir şeyin yere bakan yanı, alt.

Åyåķ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıķılläb turgän kättäkån åsmä såät nakşinkår äräbi (KT,113/5).

Oşä sözlär ķulåġı åstidä taġın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ķåldi lekin şu åndäyåķ båşķa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT,119/3).

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi båşigä ķiyiķçäni çämbäräk ķılib båġläb ålgän (KT,122/23).

Bolib ketäyåtgänini his etär ķulåġı åstidä hämån ķålipning årä çårä yergä päķ päķ urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/3).

åt: isim, ad.

Nävbätçi vraçni çäḳiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning åtini äytmädi (KT,120/2).

åtä: baba, peder, ata.

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåḳmäsligi täyin edi / ävvälå Murodconning åtäsi yoḳligi ḳız tåmångä unçälik (KT,116/20).

Ulär änçä närsägä egä bolişdi toy ḳılışdi / åtä ånäsi ḫåhlägäniçä Nasiba istägänçä årzu häväs körişdi (KT,125/22).

ätäyläb: bile bile, bilerek, isteyerek.

Båġlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm / ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT,113/21).

Nävbätçi vraçni çäḳiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning åtini äytmädi (KT,120/2).

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıḳıb ketişäyåtgänini kördiyü (KT,121/29).

åt: at (hayvan).

Ḳamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıḳılläb külib yubårdi (KT,114/9).

åtil- şiddetle yukarıya yükselmek, fırlamak.

Çönḳayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ḳålipgä urdi / ḳålipdän åtilib çıḳḳan låy pärçäläri (KT,124/2).

ätirgül: gül.

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/22).

åtlänä- hazırlanmak, gitmek.

Häyåt öz yolidä dävåm etärdi / Murodjon här küni işgä åtlänädi (KT,117/16).

ätläs:ipekten sık dokunmuş, yüzü parlak, daima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / Håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ biråv yolini tosmäydi (KT,118/19).

ätråf: etraf, çevre, taraf; kenar, yanlar; çevre; civar.

Ätråfgä älängläḍiyu yigirmä ḳadämçä näridägi / çiråḳḳa közi tüşdi yonğoq şåhigä kättäkån lampoçka (KT,122/17).

İlib ḳoyilgän uning ätråfidä pärvånälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tåmånidä devåri (KT,122/19).

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT,123/23).

åvåz: ses.

Nasiba cüdä hicålätli ähvåldä ḳåldi / şundåḳ ötib ketäyåtuvdim dedi åvåzi zorġä çıḳıb (KT,120/16).

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT,121/7).

Keyin änçä ḫåtircäm åvåzdä sorädi / kim åpkeldi İslom äkämi (KT,123/11).

Yüring dedi ḳandäydir såkin åvåzdä / maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ḳoyäy (KT,123/17).

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT,126/2).

avtobus: otobüs.

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ḳatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälḳa yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/22).

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT,121/9).

ävväl: ilk olarak, ilkin, birinci olarak.

Işim köp nimä ḳıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/30).

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yålġız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/12).

ävvälå: her şeyden önce, ilk olarak, öncelikle.

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåḳmäsligi täyin edi / ävvälå Murodconning åtäsi yoḳligi ḳız tåmångä unçälik (KT,116/20).

åy: ay, kemer.

Åy çıḳıb turgän bolsä İkkälämiz ḳırġåḳdä / şundåḳ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ḳılsäk (KT,116/1).

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräḳläb turgänidä häm endi bu båşḳa (KT,125/18).

Dengiz bolädi åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/19).

äyä- esirgemek, kıskanmak.

Köp yillärdän buyån advokat bolib işläydi / tåpgänini bittä ķızidän äyärmidi (KT,116/24).

åyåk: ayak.

U åyåķlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoqning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT,125/7).

Åyåķ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıķılläb turgän kättäkån åsmä såät nakşinkår äräbi (KT,113/5).

äybdår: suçlu, kabahatli.

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdårdek / ķars ķurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT,120/29).

åydin: parlak, ay ışığı.

Åy çıķıb turgän bolsä İkkälämiz ķırġåķdä / şundåķ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ķılsäk (KT,116/2).

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıķķanmi / uning ḫorligi keldi tağın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT,118/8).

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şåvulläşi cånländi / oşä åydin keçä oşä dengiz oşä tolķınlär (KT,125/12).

Yoķ endi ulär dengiz boyigä bårişmäydi / åydin keçädä såhildä otirişmäydi (KT,125/16).

Ķuyåşning ölçåvi bolädimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT,125/26).

åyi: anne.

Dädäsi bilän åyisi ķorķıb ketişdi / ķoşnining maşinasidä käsälxonägä åbårişdi öpkäsi ķattıķ (KT,114/3).

Uçib ketäyåtgändek tuyulädi Nasibani häm şu åläm äsir / etgändi ägär özi åyisigä şipşitib ķoymägänidä Murodcon (KT,116/18).

äylän- dönmek, dolaşmak, gezinmek.

Undän keyin ķaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi /künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT,117/20).

Äylänişgänidä häm Läzzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini åvläşgä häräkät ķıldi (KT,115/7).

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi / bir küni ikkåvläri dälägä çıķışdi şunçäki äylänib (KT,115/20).

İlib ḳoyilgän uning ätråfidä pärvånälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tåmånidä devåri (KT,122/19).

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT,123/23).

äyläntirib äyläntirib: döndüre döndüre.

Käfti bilän ḳålipgä ḳum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ḳålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT,123/30).

åynä: ayna, cam.

U beiḫtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / åynädän ḳıyġåç ḳåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT,118/16).

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT,116/8).

åynäbänd: ayna ile çevrilmiş, aynalı.

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/21).

äyni: aynı, değişmeyen.

Eng yåmåni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni därråv sezdi (KT,117/23).

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yålġız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/12).

äyni vaḳtidä: halihazırda.

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ biråv yolini tosmäydi (KT,118/20).

aynıḳsä: özellikle, bilhassa.

Bilän tüzük ḳuruḳ gäpläşmädi aynıḳsä uning ḳåş közläri / påpükdek Marziya degän hämşirä ḳız bilän (KT,114/15).

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän / şu kişi tämädälikni äyniḳsä båplädi (KT,117/12).

äyşini ḳılib yür- deyim: keyfini sürmek (huzur içinde, sıkıntısız, rahat yaşamak, keyfine bakmak.).

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä taġın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT,118/6).

äyt: söylemek, demek, anlatmak.

Keyinçälik u oşä Murodcon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT,116/5).

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (KT,117/13).

Nävbätçi vraçni çäḳiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning åtini äytmädi (KT,120/2).

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning åldigä / İslom äkä şåfyår otirgän käbinä tåmångä engäşdi (KT,121/15).

Muåmälä ḳılgänini nimä uçün bu yergä ålib kelib / bir åġız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT,124/24).

äytgäni yoḳ: söylemedi.

Yoḳ İslom äkä buni äytgäni yoḳ / ämmå (KT,124/29).

äyvån: çardak, büyük sofra, eyvan, eyvan, çardak, balkon, teras.

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/21).

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/21).

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/21).

åz: az.

Såvuḳ yältiräb turärdi / åz ḳåldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT,123/28).

bädän: beden, vücut.

Ammå mänä şu bäländ boyli ḳåtmädän kelgän vraçning ḳoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT,114/8).

båġlä- bağlamak, bağlayıp; ip, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere,bir şeye veyahut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi / båşigä ḳiyiḳçäni çämbäräk ḳılib båġläb ålgän (KT,122/24).

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT,123/7).

bahånä: bahane, bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen uydurma sebep.

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT,113/15).

bahånä diydår ġanimät: bir şey bahane edep fırsatı ganimet bilmek; çıkan fırsattan en iyi biçimde yararlanmak.

Nävbätçilik bahånä diydår ġanimät bolmäsin tağın / Nasiba devårdägi såätgä ķarädi toķķızdän åşibdi (KT,113/17).

bahånä kıl- bahane etmek, bahane üretmek.

Yoķ bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahånä ķılgändäyåķ (KT,117/32).

Nasiba bunaķa päytdä käsälḫånägä kiriş ķıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ķåråvulgä nimä bahånä ķılişni oyläb bårdi (KT,119/14).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahånä ķılädi / sizni såğınib keldim deydimi (KT,120/7).

baḫt: mutluluk, baht, talih.

Ķuyåşning ölçåvi bolädimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT,125/25).

bäķır- bağırmak, çığlık atmak; sesini yükselterek gür bir ses çıkarmak.

Bäķırtirib futbol köryäpti häli ķaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT,113/9).

bålä: çocuk, yavru genel anlamda

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüräġingizni keng ķıling deb yüpätdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT,118/3).

bäländ: uzun.

Ammå mänä şu bäländ boyli ķåtmädän / kelgän vraçning ķoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT,114/7).

bälçık: balçık, çamur, harç.

Åyåķläridä bälçıķ ķåtib ķålgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT,123/9).

båplä- güzel yapmak, pek iyi iş çıkarmak.

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän / şu kişi tämädälikni äyniķsä båplädi (KT,117/12).

bår- gitmek, varmak.

Nasiba häm bårdi toġrisi dügånäsining baḫtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaķa täntänäni körmägän edi (KT,114/23).

Ķız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm äncä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT,114/25).

Båtib båräyåtgän ķuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ķaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).

Nimä ķılsin üyigä bårsinmi /cüdä yaḫşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoķ (KT,118/11).

Täşķarigä çıķdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoķ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT,118/26).

Işḫånäsigä bårädi / ķani körsinçi ķanaķa nävbätçilik ķıläyåtgän ekän Murod Vohidoviç (KT,119/5).

Ķåråvul çål åķsåķlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäķķånlik (KT,119/17).

İslom äkä maşinaning närigi biķinidägi orindiķķa çökdi / ķayåķķa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ķaräb ålib (KT,121/14).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ķålipni båyägi ġıştlär säfigä eltdi päķ etgän tåvuş eşitildi (KT,124/7).

U åyåķlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoķning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT,125/7).

Yoķ endi ulär dengiz boyigä bårişmäydi / åydin keçädä såhildä otirişmäydi (KT,125/15).

<u>bårål-</u> varmak, gitmek (gidemeyeceğini).

Täşķarigä çıķdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoķ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT,118/25).

<u>bår:</u> var, mevcut.

Uning yånidä Murodjon bår u Murodjonning köksigä / båşini ķoyib otirädi Murodjonning yürägi bir meyårdä (KT,116/11).

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän Şu kişi tämädälikni äyniķsä båplädi (KT,117/11).

Yoķ bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahånä ķılgändäyåķ (KT,117/31).

Ķızıķ bu nimäsi negä bu ådäm u bilän bunaķa gäpläşädi / ötķazib ķoygäni bårmi (KT,121/4).

Özidän özi icirġänä båşlädi / nimä kerägi bår edi şu yåķķa kelib (KT,120/6).

Nasiba erining tåvuşini täniy ålmädi / bu tåvuşdä häm häyrät häm ķorķuvgä oḫşäş åhäng bår edi (KT,122/30).

Tüzük bunaķa hunäringiz häm bår ekän / Murodjon ķålipni ķumgä ķårär ekän şu tåmångä (KT,124/11).

<u>bårlik:</u> valık, var olmak, mevcut.

Tuynukçä bårligini kördi / maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürib ketdi (KT,121/19).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårångıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT,122/21).

Nasiba ortädä ärıḳ bårligini endi idråk etdi / Murodjon yügürib kelib ḳolini ålgä çözdi (KT,123/3).

bårä bårä: gitgide; gittikçe.

Bårä bårä kün ärä yärim keçä ḳılib kelädigän ådät çıḳardi / Nasiba gäpirsä teskäri ḳaräydi (KT,117/27).

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / Maşinä årḳasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT,122/14).

bäri bir: yine de, bile, zaten

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir ålġız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/11).

Küzätib ḳoysäm mäylimi bäri bir håzir hämmä tärḳab ketädi / Nasiba indämädi (KT,115/17).

bårış- varış, gidiş.

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräḳläb turgänidä häm endi bu båşḳa (KT,125/17).

barmaġ: Parmak.

Ḳanaḳa bolärkän dedi Nasiba bärmåġı bilän pöpsä ḳılib / toy nihåyätdä ḫuşçaḳçaḳ ötdi (KT,117/9).

båş: baş, kafa.

Uning közigä çoġdek korindi båş silkib sälåm berdi / Murodjon şu åndäyåḳ uning yånigä keldi (KT,115/1).

Uning yånidä Murodjon bår u Murodjonning köksigä / båşini ḳoyib otirädi Murodjonning yüräġi bir meyårdä (KT,116/12).

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT,121/9).

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi / båşigä ḳiyikçäni çämbäräk ḳılib båġläb ålgän (KT,122/24).

Topiġıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårångı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT,122/12).

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT,123/7).

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änḳıb turgän yelkäsigä båşini täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT,126/3).

<u>båş ḳoy-</u> kafayı yaslamak.

Nasibaning yürägi ḳuvånçdän årziḳib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä båş ḳoydi (KT,116/4).

<u>båş silk-</u> kafa sallamak; selam vermek/ almak; doğru ya da yanlış her şeye evet demek, dalkavukluk etmek.

Siz kelin tåmånmisiz dedi uning ḳolini åhistä sıḳıb / Nasiba indämäy båş silkidi men küyåv tåmånmän (KT,115/4).

<u>båşdän åyåḳ:</u> baştan ayağa; tepeden tırnağa.

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT,120/3).

<u>båşi ġuvulläb bår-</u> kafası patlayacak gibi olmak.

Årzu häväs emiş ümridä bir märtä boläḍigän toy emiş / Näsibä båşi ġuvulläb bäräyåtgänini köngli behuzur (KT,125/2).

<u>båşka:</u> "başka" anlamında belgisiz sıfat.

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ḳålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşḳa säyyårägä (KT,116/16).

Oşä sözlär ḳulåġı åstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ḳåldi / lekin şu åndäyåḳ båşḳa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT,119/4).

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT,125/5).

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT,125/6).

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräḳläb turgänidä häm endi bu båşḳa (KT,125/18).

Dengiz boläḍi åy häm båşḳa boläḍi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/19).

<u>båşḳa gäp bår:</u> başka bir şey var; bir olayın farklı olması.

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä tağın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT,118/6).

<u>båşkaçä:</u> başka; bam başka.

Otirär åḳşåm tüşib ḳålgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi båşḳaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (KT,113/4).

båşlä- başlamak.

Özidän özi icirġänä båşlädi / nimä kerägi bår edi şu yåḳḳa kelib (KT,120/5).

Yänä çönḳayib låy zuvälä ḳılä båşlädi / Nasiba mäydånçä ortäsidä hämån ḳaḳḳayib turärkän (KT,124/15).

Özining şuuri tiniḳläşdimi yånġåḳ şåḫlärining şåvulläşi / eşitilä båşlädi u közlärini yumdi (KT,125/10).

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT,126/1).

båşliḳ- rehber, başkan, patron.

Kim uni här küni yärim keçägäçä ålib otirär ekän / båşliḳlärimi yåki änåvi kök köz Marziyami (KT,119/8).

båt- batmak; içe doğru gömülmek.

Båġlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm / ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT,113/21).

båtib bår- bir şeyin batması, güneşin batması.

Kelgän bekätdä tüşib ḳålişdi yåz ḳuyåşi ålis ufḳdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodjon (KT,115/24).

båtib båräyåtgän: batmakta olan.

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT,115/29).

båtib ket- batmak.

Topiġıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårångı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT,122/11).

baḫt: baht, şans.

Nasiba häm bårdi toġrisi dügånäsining baḫtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaḳa täntänäni körmägän edi (KT,114/23).

båyägi: deminki, az önceki.

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ḳålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päḳ etgän tåvuş eşitildi (KT,124/8).

bäzän: ara sıra.

Çıḳa sålib uygä yügürärdi yoḳ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ḳılib keläddigän ådät çıḳardi (KT,113/14).

bå̀zår: pazar yeri, pazar, çarşı.

Ḫävåtirgä tüşib ḳåldi änä Ḳoyliḳ bå̀zårining därvåzäsi / näryåġı dälälär änä ḳåp ḳårångı̇ dälä yoligä burilişdi (KT,122/1).

bāġ: bahçe, bostan.

Båġlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm / ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT,113/21).

beädäd: sayısız, uçsuz bucaksız.

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräḳläb turgänidä häm endi bu båşḳa (KT,125/17).

beiḫtiyår: isteksizce.

U beiḫtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / åynädän ḳıyġåç ḳåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT,118/15).

Loḳ ḳılib otirär şiftdägi çiråḳning ḫırä yåruġıdä / yüzidägi ifådäni päyḳaş ḳıyin edi Nasiba beiḫtiyår (KT,121/24).

bekät: durak, istasyon.

Kelgän bekätdä tüşib ḳålişdi yåz ḳuyåşi ålis ufḳdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodjon (KT,115/23).

bel: bel; insan bedenin orta kısmı.

Mänä şunaḳa däbdäbälär yåḳadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän ḳuçdi (KT,117/8).

belän- bulanmak, kaplanmak.

Nasiba hämån häykäldek ḳåtib turär ropäräsidägi / mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/14).

bemähäl: geç vakitte, uygun olmayan zamanda.

Täşḳarigä çıḳdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoḳ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT,118/26).

bepärvå: aldırışsız, kayıtsız.

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

bepisänd: önemsiz, ilgisiz, alakasız.

Åçilib såçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/18).

ber- vermek.

Undän keyin ķaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi / Künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT,117/19).

berib tur- vermek.

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaķındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ķaynisi televizorni (KT,113/8).

beriråķ: burada, bu tarafta.

Tez tez yürgänçä beriråķdägi gumbäzdek låy åldigä keldi (KT,123/31).

beş: "beş" sayı sıfatı.

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ķarädi / tört beş ķadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT,121/8).

Mäķul kelmädi ķåläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ķızigä özgäçä mehr ķoygän (KT,116/21).

beşinçi: beşinci.

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årķa orindiķķa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/11).

betåb bol- hasta olmak, sağlığı bozulmak.

Şämållägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doḫtir dävåladi / Nasiba ilgäriyäm betåb bolgän vraçlargä ķarätgändi (KT,114/6).

biķin: ınsan gövdesinin koltuktan ta tas kemiğine kadar olan yer ıı yardımcı fiil; yakınında, yanında.

İslom äkä maşinaning närigi biķinidägi orindiķķa çökdi / ķayåķķa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ķaräb ålib (KT,121/13).

bil- bilmek.

Hä zir yügürib ķålmäs ekänä oşändä bilädi säyåķ / yüriş ķanaķa bolişini (KT,118/13).

Ķayåķdä yürişlärini / bilämän ḫåhläsängiz åbårişim mumkin (KT,120/26).

Nasiba bunaķa päytdä käsälḫånägä kiriş ķıyinligini bilärdi /yol yoläkäy ķåråvulgä nimä bahånä ķılişni oyläb bårdi (KT,119/13).

Sözläş åhängi åġır båtdi / keçiräsiz dedi kinåyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT,120/24).

Änçä yürişdi İslom äkä hämån mıķ etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib båräyåtgänini bilär (KT,121/28).

bilib ķoy- bilmak, farkında olmak.

Özing ḫåhläb ḳılyäpsän şu işni bilib ḳoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib keläḍigän bolsäng dilingni siyåh ḳılib ḳoyämän (KT,119/1).

bilib koysä- bir şeyin olasılığını öğrenmek, haberdar olmak, bilmek.

Mäyli men häm bilib ḳoysäm zärär ḳılmäs / håvligä çıḳıb turing men håzir İslom äkä (KT,120/27).

bilim yurti: ilim yurdu, üniversite.

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oḳırdi ḳışdä şämålläb ḳåldi (KT,113/24).

bir: bir kez:

Åçilib såçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/17).

Albättä Nasiba yelkäsini ḳısdi ümridä bir märtä boläḍigän toy / mengä yåḳmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimås ḳıldi (KT,115/15).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT,120/3).

Tuynukçä bårligini kördi / Maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürib ketdi (KT,121/20).

Årzu häväs emiş ümridä bir märtä boläḍigän toy emiş / Näsibä båşi ġuvulläb båräyåtgänini köngli behuzur (KT,125/1).

2.sayı sıfatı (bir)

Bir ikki kün pärvå ḳılmäy oḳışgä ḳatnäb yüräverdi / ammå keçäsi tosätdän isitmäsi kötärilib ketdi (KT,114/1).

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi / bir küni ikkåvläri dälägä çıḳışdi şunçäki äyländb (KT,115/20).

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä åldi bir küni gäp åräsidä Murodjonning / könglini åġritmäydigän ḳılib ḳıstirib ketdi (KT,116/27).

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ḳaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / maşinä årḳasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT,122/13).

Yüring dedi ḳandäydir såkin åvåzdä / maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ḳoyäy (KT,123/18).

3.eş, aynı, bir boyda

Uning yånidä Murodjon bår u Murodjonning köksigä / båşini ķoyib otirädi Murodjonning yürägi bir meyårdä (KT,116/12).

4.Tek

Mäykäçäng ådäm bir ķolidä ġışt ķålipni uşlägänçä şu / tåmångä ķaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT,122/25).

5.Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı):

Täşķaridä ķårångı ķuyuķläşib bårär ällaķayerdä / ķurbaķa ķurillärdi bir vaķtlär Murodjon ikkåvläri (KT,113/20).

Kelgän bekätdä tüşib ķålişdi yåz ķuyåşi ålis ufķdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodjon (KT,115/24).

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ķålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşķa säyyårägä (KT,116/15).

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ķålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşķa säyyårägä (KT,116/16).

Yoķ bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahånä ķılgändäyåķ (KT,117/31).

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıķ çehräli ķız ķaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaķķån turmäklädi (KT,118/18).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıķıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT,118/24).

Oşä sözlär ķulåġı åstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ķåldi / lekin şu åndäyåķ båşķa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT,119/3).

Oşä sözlär ķulåġı åstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ķåldi / lekin şu åndäyåķ båşķa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT,119/4).

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıķıb ketişäyåtgänini kördiyü (KT,121/30).

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoķ tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoça (KT,123/21).

såvuķ yältiräb turärdi / åz ķåldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT,123/28).

Hämmäsini täåmildägidek ķars bädäbäng ķılışdi / hämmäsini ķızıķ üstidä bir närsäni unutib ķåldirişdi (KT,125/24).

birinçi: birinci ilk sıra sayısı.

Yoḳ bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahånä ḳılgändäyåḳ (KT,117/32).

Ḳılgäni uçün ḳuvånib häm ḳoydi / anä oşä birinçi ḳavät terapiya bölimi (KT,119/20).

bir åġız söz: bir çift laf.

Muåmälä ḳılgänini nimä uçün bu yergä ålib kelib / bir åġız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT,124/24).

bir mähäl: bir an.

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT,126/1).

bir özi: tek başına.

Küyåv tåmånning ḳoli ḳisḳaråḳ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT,116/26).

bir tekis: aynı hizada, aynı ritmde.

Dengiz bolädi åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani älläläməydi (KT,125/20).

bir zum: bir an, aniden.

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/12).

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT,122/26).

birav: birisi, bir kimse.

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ biråv yolini tosmäydi (KT,118/20).

birdän: birden, birdenbire, aniden.

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/17).

birgä: beraber, birlikte.

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän / şu kişi tämädälikni äyniḳsä båplädi (KT,117/11).

biri: biri.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräḳläb åçildi / Nasiba şu yåḳḳa ḳaräb pildiräb keläyåtgän åḳ ḫalätli päkänä (KT,120/9).

bitirib koy- bitirmek, tamamlamak.

Yüring dedi ḳandäydir såkin åvåzdä / maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ḳoyäy (KT,123/18).

bittä: tek, bir tane.

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT,113/15).

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT,113/16). [bittä,

köp yillärdän buyån advokat bolib işläydi / tåpgänini bittä ḳızidän äyärmidi (KT,116/24).

bol- olmak.

Åçilib såçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/18).

Keyinçälik u oşä Murodjon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT,116/6).

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyåv tåmåndän ḫursänd boldi Näsibä Dilfuzägä häväs ḳılgän edi (KT,117/1).

Oydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT,117/26).

Toḫtäting / ḫırä çiråḳ yåruğıdä İslom äkä kinåyäli külib ḳoygändek boldi (KT,122/6).

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT,126/2).

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä tağın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT,118/5).

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).

Åy çıḳıb turgän bolsä İkkälämiz ḳırğåḳdä / şundåḳ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ḳılsäk (KT,116/1).

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä tağın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT,118/5).

Ḳanaḳa bolärkän dedi Nasiba bärmåğı bilän pöpsä ḳılib / toy nihåyätdä ḫuşçaḳçaḳ ötdi (KT,117/9).

Küyåv tåmånning ḳoli ḳisḳaråḳ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT,116/26).

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oḳırdi ḳışdä şämålläb ḳåldi (KT,113/23).

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT,116/7).

Köp yillärdän buyån advokat bolib işläydi / tåpgänini bittä ḳızidän äyärmidi (KT,116/23).

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi / bir küni ikkåvläri dälägä çıḳışdi şunçäki äyländb (KT,115/19).

Ḳız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT,114/25).

Nasiba håvligä tüşdi ḳandäydir mävhüm öylärdän /köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT,121/2).

U åyåḳlärini südrägüdek bolib bårdidä yonġoḳning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT,125/7).

Nävbätçilik bahånä diydår ġanimät bolmäsin taġın / Nasiba devårdägi såätgä ḳarädi toḳḳızdän åşibdi (KT,113/17).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/18).

Sözläş åhängi åġır båtdi / keçiräsiz dedi kinåyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT,120/24).

Gurs gurs urädi Nasibani älläläġändek bolädi / turmuşgä çıḳayåtgän ḳızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT,116/14).

Otirär åḳşåm tüşib ḳålgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi båşḳaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (KT,113/4).

Gurs gurs urädi Nasibani älläläġändek bolädi / Turmuşgä çıḳayåtgän ḳızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT,116/13).

Dengiz bolädi åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/19).

Dengiz åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani älläläməydi (KT,125/19).

Hä zir yügürib ḳålmäs ekänä oşändä bilädi säyåḳ / yüriş ḳanaḳa bolişini (KT,118/14).

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ḳålgänini / häm negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT,124/20).

Nimä ķılsin üyigä bårsinmi / cüdä yaḫşi boläddidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoķ (KT,118/12).

Albättä Nasiba yelkäsini ķısdi ümridä bir märtä boläddigän toy / mengä yåķmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimås ķıldi (KT,115/15).

Årzu häväs emiş ümridä bir märtä boläddigän toy emiş / Näsibä båşi ġuvulläb båräyåtgänini köngli behuzur (KT,125/1).

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaķındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ķaynisi televizorni (KT,113/7).

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yålġız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/11).

Dilfuza Nasibaning cånäcån ortåġı şu ķız turmuşgä / çıķadigän boldiyu zagsdän ötiş märåsimigä (KT,114/22).

Oşä sözlär ķulåġı åstidä taġın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ķåldi / lekin şu åndäyåķ båşķa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT,119/3).

Mendän årzu häväsläri köp emiş / esingizdämi Dilfuzaning toyi zor boluvdiä (KT,116/32

Toy anıķ bolgänidä åldigä ötķazib ķoyib londäginä ķılib tüşüntirgän edi (KT,118/27).

Özing ḫåhläb ķılyäpsän şu işni bilib ķoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib keläddigän bolsäng dilingni siyåh ķılib ķoyämän (KT,119/2).

Nasiba yürägi gupilläb urgänçä toḫtäb ķåldi / håzir ḫuddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä boläddi (KT,119/24).

Kim keräk sizgä dedi ķåşini çimirib / håzir otboy boläddi (KT,119/28).

Hämşirä ķız ungä båşdän åyåķ yänä bir ķaräb çıķdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ķılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä taġın uning gäpini kesdi Nasibagä bu ådämning gäpidän körä (KT,120/21).

Nasiba ķåp ķårångi zulmätdä tupråķ köçäning ķåķ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ķåldi vähimä içidä (KT,122/16).

Ķuyåşning ölçåvi boläddimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT,125/25).

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib ķålişmäsä bälki / unutib yubårgän bolärmidi (KT,114/20).

böl- bölmek, kesmek.

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/18).

bolib bårış: olmak, bir durumda bulunarak gitmek.

Yärim keçädä burnidän tårtsä yıḳılgüdek bolib bårişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/21).

bolib ket- olmak, çoktan olduğunu anlatır.

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT,123/24).

bölim: bölüm.

Ḳılgäni uçün ḳuvånib häm ḳoydi / anä oşä birinçi ḳavät terapiya bölimi (KT,119/20).

bolmäsä: aksi takdirde, yoksa.

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / oğırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT,124/31).

böm boş: bomboş.

Nasiba håvligä tüşdi ḳandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT,121/2).

boş: boş.

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/22).

boşlıḳ: boşluk boşluğa.

Topiğıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårångı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT,122/12).

boy: kıyı, kenar.

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).

Yoḳ endi ulär dengiz boyigä bårişmäydi / åydin keçädä såhildä otirişmäydi (KT,125/15).

boy: boy.

Ammå mänä şu bäländ boyli ḳåtmädän / kelgän vraçning ḳoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT,114/7).

boyin: gövdenin baş ile omuz arasında kalan bölgesi, boyun.

İkki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çuḳurçä päydå bolib yälängåyåḳ tåvånläri bilän (KT,124/5).

brilliant: pırlanta.

Ḳutläb nutḳ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ḳılgänidä hämmä ḳarsäk çålib (KT,114/27).

bu bilän: bununla.

bu bilän nimä demåḳçi ekänligini hämmäsini / mänä kelinpåşşä (KT,124/25).

bu yerdä: burada, bu yerde.

Yoḳ bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahånä ḳılgändäyåḳ (KT,117/31).

bugün: bugün

Murodjon bugün tağın keç ḳåldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästäk yumşåḳ kreslodä (KT,113/1).

bunaḳa: bunun gibi.

Nasiba häm bårdi toġrisi dügånäsining baḫtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaḳa täntänäni körmägän edi (KT,114/24).

Nasiba bunaḳa päytdä käsälḫånägä kiriş ḳıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ḳåråvulgä nimä bahånä ḳılişni oyläb bårdi (KT,119/13).

Ḳızıḳ bu nimäsi negä bu ådäm u bilän bunaḳa gäpläşädi / ötḳazib ḳoygäni bårmi (KT,121/3).

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ḳuçmåḳçi boldiyu ḳoli låyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç ḳaçån bunaḳa ähvåldä (KT,123/6).

Tüzük bunaḳa hunäringiz häm bår ekän / Murodjon ḳålipni ḳumgä ḳårär ekän şu tåmångä (KT,124/11).

bundäy: böyle, bu şekilde.

Yärim keçädä burnidän tårtsä yıḳılgüdek bolib bårişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/22).

buni: bunu.

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä åldi bir küni gäp åräsidä Murodjonning könglini åġritmäydigän ḳılib ḳıstirib ketdi (KT,116/27).

Eng yåmåni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni därråv sezdi (KT,117/24).

Yoḳ İslom äkä buni äytgäni yoḳ / ämmå (KT,124/29).

buril- dönmek, çevrilmek, yönelmek.

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT,121/7).

Maşinäni bir sâätdän keyin yubârämän / Maşinä ârḳasi bilän tisärilib bârä bârä kättä yolgä burildi (KT,122/14).

Nasiba keskin burildiyu erining lây yâpişgän zaḫ änḳıb turgän yelkäsigä bâşini täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT,126/3).

Ḫävâtirgä tüşib ḳâldi änä Ḳoyliḳ bâzârining därvâzäsi / näryâğı dälälär änä ḳâp ḳârângı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

burun: burun.

Yärim keçädä burnidän târtsä yıḳılgüdek bolib bârişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/21).

büt: bütün, tüm.

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä bâläm yüragingizni keng ḳıling deb yüpätdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgârı but (KT,118/4).

bütünläy: tamamen, büsbütün.

Âçilib sâçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/18).

buyâk: bu taraf, bu yan.

Lekin uning âmädi çâpdimi buyâḳdän ḳârâvul ḫânägä kirişi bilän u yâḳdän / tez yârdäm maşinäsi çirâğını lâpillätib kelib ḳâldi (KT,119/15).

buyân: beri, bu yana.

Köp yillärdän buyân advokat bolib işläydi / tâpgänini bittä ḳızidän äyärmidi (KT,116/23).

cânäcân: sevgili, değerli (genelde arkadaşa hitaben kullanılır).

Dilfuza Nasibaning cânäcân ortâğı şu ḳız turmuşgä / çıḳadigän boldiyu ZAGSdän ötiş märâsimigä (KT,114/21).

cânlän- canlanmak, geçmişte yaşanan bir olay veya durum yeniden hatırlanmak.

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şâvulläşi cânländi / Oşä âydin keçä oşä dengiz oşä tolḳınlär (KT,125/11).

cäränglä- çalmak, yankılanmak.

Oşä sözlär ḳulâġı âstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ḳâldi / lekin şu ândäyâḳ bâşḳa bir fikrdän köngli yârişib ketdi (KT,119/3).

cilmäy- gülümsemek, güler gibi olmak, hafifçe gülmek.

Albättä Nasiba yelkäsini ḳısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâḳmäydi Murodcon cilmäygän köyi iltimâs ḳıldi (KT,115/16).

Nasibaning yürägi ḳuvånçdän årziḳib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä båş ḳoydi (KT,116/4).

Mänä şunaḳa däbdäbälär yåḳadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän ḳuçdi (KT,117/8).

cilmäyib ḳoydi: gülümsemek, güler gibi olmak, hafifçe gülmek.

Ḳaräb cilmäyib ḳoydi / yigit kişigä ḳırḳ hünär häm åz şundäy dediyu (KT,124/13).

cindek: biraz, çok az.

Kafedän çıḳışgänidä Murodcon cindek konyak içib ålgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT,115/9).

cönä- gitmek, yola koyulmak, yola çıkıp ilerlemek.

Undän keyin ḳaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT,117/19).

cüdä: çok, pek, oldukça.

Nasiba häm bårdi toġrisi dügånäsining baxtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaqa täntänäni körmägän edi (KT,114/23).

Dädämlär cüdä ḳızıḳlärdä Murodjon äkä / sen yålġız ḳızimsän deydilär (KT,116/29).

Nimä ḳılsin üyigä bårsinmi / cüdä yaḫşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoḳ (KT,118/12).

Nasiba cüdä hicålätli ähvåldä ḳåldi / şundåḳ ötib ketäyåtuvdim dedi åvåzi zorġä çıḳıb (KT,120/15).

çäḳir- çağırmak, seslenmek

Nävbätçi vraçni çäḳiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning åtini äytmädi (KT,120/1).

çakḳån: hızlı, keskin, hünerli, çabuk.

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT,118/18).

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/18).

çål: ihtiyar adam, yaşlı adam.

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/17).

çälä: yarı, tam olmayan.

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårångıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT,122/21).

çämäsi: sanki, anlaşılan, galiba.

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ḳuçmåḳçi boldiyu ḳoli låyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç ḳaçån bunaḳa ähvåldä (KT,123/5).

çämbäräk ḳıl- dairesel yapmak, yuvarlak.

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi / båşigä ḳiyiḳçäni çämbäräk ḳılib båğläb ålgän (KT,122/24).

çärçä- yorulmak, yorgun düşmek.

Işim köp nimä ḳıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/30).

çåy: çay.

Undän keyin ḳaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi Künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT,117/19).

çåyşäb: çarşaf.

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yiġmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiḳḳa otirdi (KT,121/11).

çehrä: yüz, sürat.

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT,118/17).

çekkä: kenar, köşe, uç; bir uzaklığın son noktası.

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıḳıb ketişäyåtgänini kördiyü (KT,121/30).

Såvuḳ yältiräb turärdi / åz ḳåldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT,123/28).

çekkä çekkäda: köşe bucakta, uzaklarda; kenarda.

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/22).

çet: kenar.

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ḳatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälḳa yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/21).

çıḳ- çıkmak, içeriden dışarıya varmak, gitmek

Çuḳur näfäs åling / Nasiba såġayib çıḳıb ketgunçä häm Murod Vohidoviç (KT,114/14).

Yubårdi Nasiba küyåv tåmåndän kelgän yigitlär åräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşḳarigä çıḳışgänidän (KT,114/30).

Kafedän çıḳışgänidä Murodjon cindek konyak içib ålgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT,115/9).

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi / bir küni ikkåvläri dälägä çıḳışdi şunçäki äylänib (KT,115/20).

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ḳılışdi ḫuddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıḳıb kelişäyåtgänidä u Murodjonning ḳulåġıgä şipşidi (KT,117/4).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıḳıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT,118/24).

Täşḳarigä çıḳdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoḳ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT,118/25).

U endi yöläk tåmån yürgän edi åḳ ḫalät kiygän nåtäniş / ḳız içkäridän yügürib çıḳdi (KT,119/26).

2. sesini yükseltmek

Nasiba cüdä hicålätli ähvåldä ḳåldi / şundåḳ ötib ketäyåtuvdim dedi åvåzi zorġä çıḳıb (KT,120/16).

3. belirmek, tanınmak.

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT,121/9).

Topiġıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårångı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT,122/12).

4.araç, otomobile binmek.

Uning årḳasidän kelgän maşina ġıyḳılläb toḫtädi / çıḳıng kelin (KT,121/6).

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT,121/10).

5.bulaşmak, meydana gelmek.

Çönḳayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ḳålipgä urdi / ḳålipdän åtilib çıḳḳan låy pärçäläri (KT,124/2).

çıḳa sål- 1-bir yerden uzaklaşmak, ayrılmak, terk etmek. 2-peyda olmak, meydana gelmek. 3-ağızdan çıkmak, demek, söylemek.

Çıḳa sålib uygä yügürärdi yoḳ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ḳılib keläd̲igän åd̲ät çıḳardi (KT,113/13).

çıḳar- çıkarmak; edinmek, ortaya koymak.

Çıḳa sålib uygä yügürärdi yoḳ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ḳılib keläd̲igän åd̲ät çıḳardi (KT,113/14).

Bårä bårä kün årä yärim keçä ḳılib keläd̲igän åd̲ät çıḳardi / Nasiba gäpirsä teskäri ḳaräydi (KT,117/27).

çıḳıb ketiş: gitmek; bir yere doğru ilerlemek.

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıḳıb ketişäyåtgänini kördiyü (KT,121/30).

çıḳıb tur- çıkmak, kapalı bir yerden, içeriden dışarıya varmak, gitmek.

Åy çıḳıb turgän bolsä İkkälämiz ḳırġåḳdä / şundåḳ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ḳılsäk (KT,116/1).

Mäyli men häm bilib ḳoysäm zärär ḳılmäs / håvligä çıḳıb turing men håzir İslom äkä (KT,120/28).

çıḳıllä- tik taklama.

Åyåḳ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıḳılläb turgän kättäkån åsmä såät naḳşinkår äräbi (KT,113/6).

çimir- çatmak, kaldırmak.

U beiẖtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / åynädän ḳıyġåç ḳåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT,118/16).

Kim keräk sizgä dedi ḳåşini çimirib / håzir otboy bolädi (KT,119/27).

çindän: gerçekten, sahiden.

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyåv tåmåndän ẖursänd boldi / Näsibä Dilfuzägä häväs ḳılgän edi (KT,117/1).

çirå̆ġını låpillät- araba veya başka bir ışığın sönüp yanması.

Lekin uning åmädi çåpdimi buyåḳdän ḳåråvul ẖånägä kirişi bilän u yåḳdän / tez yårdäm maşinäsi çirå̆ġını låpillätib kelib ḳåldi (KT,119/16).

çirå̆ḳ: yağ lambası, lamba, ampul.

Loḳ ḳılib otirär şiftdägi çirå̆ḳning ẖırä yåruġıdä / yüzidägi ifådäni päyḳaş ḳıyin edi Nasiba beiẖtiyår (KT,121/23)

Közini ålib ḳåçdi deräzädän täşḳarigä ḳarädi / maşinä çirå̆ḳlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT,121/26).

Toḫtäting / ḫırä çirâḳ yâruġıdä İslom äkä kinâyäli külib ḳoygändek boldi (KT,122/6).

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devâr ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatâr ḳatâr ḳılib ḳuyilgän ḫâm ġıştlär çirâḳ yâruġıdä (KT,123/26).

Ätråfgä älängläḍiyu yigirmä ḳadämçä näridägi / çirâḳḳa közi tüşdi yonğoq şâhigä kättäkân lampoçka (KT,122/18).

çoġ: kor, alev gibi

Åyâḳ âstidägi çoġdek gilämlär devârdä âhistä / çıḳılläb turgän kättäkân âsmä sâät nakşinkâr äräbi (KT,113/5).

Uning közigä çoġdek korindi bâş silkib sälâm berdi / Murodjon şu ândäyâḳ uning yânigä keldi (KT,115/1).

çök- oturmak, çömelmek.

İslom äkä maşinaning närigi biḳinidägi orindiḳḳa çökdi / ḳayâḳḳa bârämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ḳaräb âlib (KT,121/13).

çönḳay- çömelmek.

Yänä çönḳayib lây zuvälä ḳılä bâşlädi / Nasiba mäydânçä ortäsidä hämân ḳaḳḳayib turärkän (KT,124/15).

çönkayib otirib âl- çömelerek oturmak.

Çönḳayib otirib âldidä lâydän zuvälä yäsäb ḳâlipgä urdi / ḳâlipdän âtilib çıḳḳan lây pärçäläri (KT,124/1).

çöp: tahta parçası.

Yäkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoq tägigä keldi däraḫt şâḫigä ilingän lampoçka (KT,123/21).

çöz- çözmek, açmak.

Nasiba ortädä ärıḳ bârligini endi idrâk etdi / Murodjon yügürib kelib ḳolini âlġä çözdi (KT,123/4).

çuḳur: çukur, derin çevresine göre daha aşağıdaymış gibi görünen biçimde.

Çuḳur näfäs âling / Nasiba sâġayib çıḳıb ketgunçä häm Murod Vohidoviç (KT,114/13).

Ḳuyâşgä tikilgänçä çuḳur öygä tâlgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündir ġamgin korinib ketdi (KT,115/25). İkki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çuḳurçä päydâ bolib yälängâyâḳ tâvânläri bilän (KT,124/6).

däbdäbä: ihtişam, görkem.

Murodcon kelin küyåv tåmångä imå ķıldi / şunaķa däbdäbälär yåķadimi sizgä (KT,115/14).

Mänä şunaķa däbdäbälär yåķadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän ķuçdi (KT,117/7).

dädä: baba, ata, peder.

Dädäsi bilän åyisi ķorķıb ketişdi / ķoşnining maşinasidä käsälḫonägä åbårişdi öpkäsi ķattıķ (KT,114/3).

Mäķul kelmädi ķåläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ķızigä özgäçä mehr ķoygän (KT,116/22).

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyåv tåmåndän ḫursänd boldi / Näsibä Dilfuzägä häväs ķılgän edi (KT,117/1).

Täşķarigä çıķdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoķ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT,118/26).

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåķmäsligi täyin edi / ävvälå Murodconning åtäsi yoķligi ķız tåmångä unçälik (KT,116/19).

Dädämlär cüdä ķızıķlärdä Murodjon äkä / sen yålġız ķızimsän deydilär (KT,116/29).

däfätän: 1. birdenbire, 2. en başta, ilk önce

Täşķarigä çıķdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoķ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT,118/25).

dähşätli: dehşetli, korkunç.

Yäräķläb turibdi tolķınlär şåvulläb ķırġåķķa urilädi / dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ķorķmäydi (KT,116/10).

dåim: daima, her zaman, hep.

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiķli kiyinib ålgän (KT,114/31).

dåiräkäş: Özbek milli çalgısı olan "daire" bendir çalgısı ustaları.

Käfti bilän ķålipgä ķum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ķålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT,123/29).

dala: tarla.

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi / bir küni ikkåvläri dälägä çıķışdi şunçäki äylänib (KT,115/20).

Ḫävåtirgä tüşib ḳåldi änä Ḳoyliḳ båzårining därvåzäsi / näryåğı dälälär änä ḳåp ḳårångı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

Ḫävåtirgä tüşib ḳåldi änä Ḳoyliḳ båzårining därvåzäsi / näryåğı dälälär änä ḳåp ḳårångı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

daraht: ağaç.

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoḳ tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT,123/22).

däräk: haber.

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaḳındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ḳaynisi televizorni (KT,113/8).

dåri: ilaç.

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåğıgä dåri hidi urildi (KT,121/10).

därpärdä: şeffaf, süslü perde.

Otirär åḳşåm tüşib ḳålgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi båşḳaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (KT,113/4).

därråv: hemen, anında.

Eng yåmåni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni därråv sezdi (KT,117/24).

Täşḳarigä çıḳdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoḳ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT,118/26).

därvåzä: ana kapı.

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıḳıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT,118/23).

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/17).

Nasiba håvligä tüşdi ḳandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT,121/2).

Ḫävåtirgä tüşib ḳåldi änä Ḳoyliḳ båzårining därvåzäsi / näryåğı dälälär änä ḳåp ḳårångı dälä yoligä burilişdi (KT,122/1).

däst kötär- birden kaldırmak; ustalıkla kaldırmak.

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ḳılmädi / årtiḳçä låyni sidirib täşlädidä ḳålipni däst kötärdi (KT,124/4).

dävålä- tedavi etmek; hastayı iyileştirmek.

Şämållägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doḫtir dävåladi / Nasiba ilgäriyäm betåb bolgän vraçlargä ḳarätgändi (KT,114/5).

dävåm: devam.

Häyåt öz yolidä dävåm etärdi / Murodjon här küni işgä åtlänädi (KT,117/15).

däzmållä- ütülemek.

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi / bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT,117/17).

de- demek, söylemek.

Doḫtir zähärginä ekän / ḫåtircäm boling közim uçib turgäni yoḳ dedi ḳåvåġını sålib (KT,114/12).

Siz kelin tåmånmisiz dedi uning ḳolini åhistä sıḳıb / Nasiba indämäy båş silkidi men küyåv tåmånmän (KT,115/3).

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ḳoyib / oyläyåtgänim yoḳ arzu ḳılyäpmän dedi Murodcon (KT,115/27).

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ḳoyib / oyläyåtgänim yoḳ arzu ḳılyäpmän dedi Murodcon (KT,115/28).

Dädämlär cüdä ḳızıḳlärdä Murodjon äkä / sen yålġız ḳızimsän deydilär (KT,116/30).

Yaḫşi mi / nimä dedi Murodjon (KT,117/6).

Ḳanaḳa bolärkän dedi Nasiba bärmåġı bilän pöpsä ḳılib / toy nihåyätdä ḫuşçaḳçaḳ ötdi (KT,117/9).

Işim köp nimä ḳıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/29).

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/11).

Kim keräk sizgä dedi ḳåşini çimirib / hăzir otboy bolädi (KT,119/27).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahånä ḳılädi / sizni såġınib keldim deydimi (KT,120/8).

U yaḳın kelib sälåmläşdi / hä kelin dedi ḳandäydir ḳuruḳ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT,120/14).

Nasiba cüdä hicålätli ähvåldä ḳåldi / şundåḳ ötib ketäyåtuvdim dedi åvåzi zorġä çıḳıb (KT,120/16).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/17).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/18).

Yaḫşi mi dedi Murodcon Nasiba tüşünmädi / nimä yaḫşi mi (KT,115/11).

Nasiba yärķ etib ķarädi / keçä dedi tutilib (KT,120/20).

Sözläş åhängi åğır båtdi / keçiräsiz dedi kinåyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT,120/24)

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdårdek / ķars ķurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT,120/29).

İslom äkä maşinaning närigi biķinidägi orindiķķa çökdi / ķayåķķa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ķaräb ålib (KT,121/14).

Nasiba yürägi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi / mengä ķaräng ķayåķķa ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT,122/4).

Yüring dedi ķandäydir såkin åvåzdä / maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ķoyäy (KT,123/17).

Åyåkläridä bälçıķ ķåtib ķålgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT,123/10).

Ķaräb cilmäyib ķoydi / yigit kişigä ķırķ hünär häm åz şundäy dediyu (KT,124/14).

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT,126/2).

2. denilen, adlı.

Şämållägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doḫtir dävålädi / Nasiba ilgäriyäm betåb bolgän vraçlargä ķarätgändi (KT,114/5).

Bilän tüzük ķuruķ gäpläşmädi aynıķsä uning ķåş közläri / påpükdek Marziya degän hämşirä ķız bilän (KT,114/16).

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän / şu kişi tämädälikni äyniķsä båplädi (KT,117/11).

deb: diye.

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ķılädigän boldi (KT,117/25).

Işim köp nimä ķıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/30).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüragingizni keng ķıling deb yüpätdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgåri but (KT,118/3).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yüragingizni keng ḳıling deb yüpätdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT,118/3).

Eringning ähvålini körib ḳoy / seni deb sening årzu häväsläring deb ering şu hunärni ḳılyäpti (KT,124/28).

Eringning ähvålini körib ḳoy / seni deb sening årzu häväsläring deb ering şu hunärni ḳılyäpti (KT,124/28).

dejur: nöbetçi.

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ådämning gäpidän körä (KT,120/21).

demäk: demek, anlaşılan.

Demäk ḳudä ekänmiz Murodcon külib ḳoydi / yoḳ u köp häm zähär emäs ekän Maşinadä şähär (KT,115/5).

dengiz: deniz.

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).

Åy çıḳıb turgän bolsä İkkälämiz ḳırġåḳdä / şundåḳ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ḳılsäk (KT,116/2).

Keyinçälik u oşä Murodcon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT,116/6).

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT,116/7).

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT,116/8).

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıḳḳanmi / uning ḫorligi keldi tağın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT,118/8).

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şåvulläşi cånländi / oşä åydin keçä oşä dengiz oşä tolḳınlär (KT,125/11).

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şåvulläşi cånländi / oşä åydin keçä oşä dengiz oşä tolḳınlär (KT,125/12).

Yoḳ endi ulär dengiz boyigä bårişmäydi / åydin keçädä såhildä otirişmäydi (KT,125/15).

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräķläb turgänidä häm endi bu båşķa (KT,125/17).

Dengiz bolädi åy häm båşķa bolädi tolķınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yüragi bir tekis gürsilläb urib Nasibani älläläməydi (KT,125/19).

Ķuyåşning ölçåvi bolädimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT,125/26).

deräzä: cam, pencere.

Murodcon bugün taġın keç ķåldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästäk yumşåķ kreslodä (KT,113/2).

Otirär åķşåm tüşib ķålgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi båşķaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (KT,113/4).

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşķari ķårångı bolib ketgän köçädän ärä çårä maşinälär güvülläb ötib ķålärdi (KT,118/9).

Közini ålib ķåçdi deräzädän täşķarigä ķarädi / maşinä çiråķlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT,121/25).

desä: derse.

Murodjon negä kelding desä nimäni bahånä ķılädi / Sizni såġınib keldim deydimi (KT,120/7).

devår: duvar.

Åyåķ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıķılläb turgän kättäkån åsmä såät naķşinkår äräbi (KT,113/5).

Nävbätçilik bahånä diydår ġanimät bolmäsin taġın / Nasiba devårdägi såätgä ķarädi toķķızdän åşibdi (KT,113/18).

Ketdik / şundäginä Nasiba şåfyår käbinäsining devåridä (KT,121/18).

İlib ķoyilgän uning ätråfidä pärvånälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tåmånidä devåri (KT,122/20).

Näriråķdä ķurigän ġıştlär devår ķılib taḫläb ķoyilgän / ķatår ķatår ķılib ķuyilgän ḫåm ġıştlär çiråķ yåruġıdä (KT,123/25).

dil: gönül, yürek.

Şunaķa ķızıķ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning ķulfi dili åçilib ketdi /Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ķålgäni yoķ (KT,117/13).

dilni siyåh ķılib ķoy- kalbini kırmak; incitmek, küstürecek kadar üzmek, gönlünü kırmak, gücendirmek.

Özing ḫåhläb ḳılyäpsän şu işni bilib ḳoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib keläḍigän bolsäng dilingni siyåh ḳılib ḳoyämän (KT,119/2).

dimåġ: damağına.

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT,121/10).

doḫtir: doktor.

Şämållägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doḫtir dävåläḍi / Nasiba ilgäriyäm betåb bolgän vraçlargä ḳarätgändi (KT,114/5).

Doḫtir zähärginä ekän / ḫåtircäm boling közim uçib turgäni yoḳ dedi ḳåvåġını sålib (KT,114/11).

duç kelgän: rastgele; önüne gelen, gelişigüzel, herhangi bir.

Kelgän bekätdä tüşib ḳålişdi yåz ḳuyåşi ålis ufḳdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodcon (KT,115/23).

U duç kelgän maşinägä ḳolini kötärdi / åppåḳ jiguli änçä närigä ötib toḫtädi (KT,119/9).

Nasiba yürägi gupilläb urgänçä toḫtäb ḳåldi / håzir ḫuddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT,119/24).

dügånä: kız arkadaş, dost (kızlar için).

Nasiba häm bårdi toġrisi dügånäsining baḫtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaḳa täntäräni körmägän edi (KT,114/23).

egä bol- sahip olmak.

Ulär änçä närsägä egä bolişdi toy ḳılışdi / åtä ånäsi ḫåhlägäniçä Nasiba istägänçä årzu häväs körişdi (KT,125/21).

egäçi: (küçük büyük) kız kardeş; sadece bayanlar arasında kullanılır.

Bäḳırtirib futbol köryäpti häli ḳaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT,113/9).

ehtirås: ihtiras, tutku.

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT,118/17).

elt- iletmek, götürmek, yanına yaklaştırmak.

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ḳålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päḳ etgän tåvuş eşitildi (KT,124/8).

emäs:değil olumsuzluk anlamı vererek yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime.

Demäk ḳudä ekänmiz Murodcon külib ḳoydi / yoḳ u köp häm zähär emäs ekän Maşinadä şähär (KT,115/6).

här küni oşä mänzärä / eng yåmåni bu emäs (KT,117/22).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/18).

endi: 1. şimdi.

U endi yöläk tåmån yürgän edi åḳ ḫalät kiygän nåtäniş / ḳız içkäridän yügürib çıḳdi (KT,119/25).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

Nasiba ortädä ärıḳ bårligini endi idråk etdi / Murodjon yügürib kelib ḳolini ålġä çözdi (KT,123/3).

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT,124/10).

2. artık, bundan böyle

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräḳläb turgänidä häm endi bu båşḳa (KT,125/18).

Yoḳ endi ulär dengiz boyigä bårişmäydi / åydin keçädä såhildä otirişmäydi (KT,125/15).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/18).

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT,116/7).

Dengiz bolädi åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/20).

eng: en.

Här küni oşä mänzärä / eng yåmåni bu emäs (KT,117/22).

Eng yåmåni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni därråv sezdi (KT,117/23).

engäş- eğilmek.

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning åldigä / İslom äkä şåfyår otirgän käbinä tåmångä engäşdi (KT,121/16).

er: *er, erkek, yiğit.*

Nasiba erining tåvuşini täniy ålmädi / bu tåvuşdä häm häyrät häm ḳorḳuvgä oḫşäş åhäng bår edi (KT,122/29).

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ḳuçmåḳçi boldiyu ḳoli låyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç ḳaçån bunaḳa ähvåldä (KT,123/6).

Nasiba hämån häykäldek ḳåtib turär ropäräsidägi / mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/14).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/17).

Eringning ähvålini körib ḳoy / seni deb sening årzu häväsläring deb ering şu hunärni ḳılyäpti (KT,124/27).

Eringning ähvålini körib ḳoy / seni deb sening årzu häväsläring deb ering şu hunärni ḳılyäpti (KT,124/28).

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änḳıb turgän yelkäsigä båşini täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT,126/3).

ergäş- takip etmek, izinden gitmek.

Låyim ḳåtib ḳålädi / u Nasibani ergäştirib ärıḳ üstigä örnätilgän täḫtä (KT,123/20).

erkäk: erkek.

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüräġingizni keng ḳıling deb yüpätdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT,118/3).

es- hatır, yad, akıl.

Mendän årzu häväsläri köp emiş / esingizdämi Dilfuzaning toyi zor boluvdiä (KT,116/32).

esänkiräb ḳål- şaşkın kalmak; düşünceleri dağılmış, karışmış, ne yapacağını bilemez duruma gelmiş.

Kişini körib esänkiräb ḳåldi bu ulärning toyidä / kåsägüllik ḳılgän ḫuddi oşä İslom äkä edi (KT,120/11).

eşik: kapı.

Mänä yetdik håzir /maşinä ġıyḳılläb tårmåz berdi Nasiba eşik (KT,122/8).

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yiġmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiḳḳa otirdi (KT,121/12).

Topiġıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårångı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT,122/11).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıḳıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT,118/24).

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/21).

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräķläb åçildi / Nasiba şu yåķķa ķaräb pildiräb keläyåtgän åķ ḫalätli päkänä (KT,120/9).

İslom äkä avtobus eşigini ķiyä åçib båşini çıķarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıķdi şu åndäyåķ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT,121/9).

eşit- duymak, işitmek.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ķaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ķålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päķ etgän tåvuş eşitildi (KT,124/8).

Özining şuuri tiniķläşdimi yånġåķ şåḫlärining şåvulläşi / eşitilä båşlädi u közlärini yumdi (KT,125/10).

eşitilib tur- duyulmak.

Bolib ketäyåtgänini his etär ķulåġı åstidä hämån / ķålipning ärä çårä yergä päķ päķ urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/4).

eski: eski.

Körmägän edi ķızil ķıyıķçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ķaytärilgän şimi låy yäläng (KT,123/8).

et- etmek, eylemek.

Uçib ketäyåtgändek tuyulädi Nasibani häm şu åläm äsir / etgändi Ägär özi åyisigä şipşitib ķoymägänidä Murodcon (KT,116/18).

Häyåt öz yolidä dävåm etärdi / Murodjon här küni işgä åtlänädi (KT,117/15).

etibår ber- dikkat, dikkate alma, ilgilenmek.

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiķli kiyinib ålgän (KT,114/32).

fäyz: bolluk, bereket.

Otirär åķşåm tüşib ķålgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi båşķaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (KT,113/4).

Şunaķa ķızıķ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ķönib hämmäning ķulfi dili åçilib ketdi / Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ķålgäni yoķ (KT,117/13).

fikr: fikir, düşünce.

*Oşä sözlär ķulåġı åstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ķåldi / lekin şu åndäyåķ båşķa bir fikrdän köngli yårişib ket*di *(KT,119/4).*

futbol: futbol

Bäḳırtirib futbol köryäpti häli ḳaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT,113/9).

ġädir budur: engebeli, düz olmayan.

U åyåḳlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoqning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT,125/8).

Nasibaning közläridän tirḳiräb yåş çıḳıb ketdi / u yånġåḳning ġädir budur tänäsigä yüzini båsgänçä ökräb yubårdi (KT,125/30).

gäl: sefer, defa.

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiḳli kiyinib ålgän (KT,114/32).

ġaläti: garip.

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oḳırdi ḳışdä şämålläb ḳåldi (KT,113/23).

galstuk: kravat.

Såçlärini sillıḳ täräġän galstuk täḳḳan Murodcon (KT,114/33).

ġamgin: gamli.

Ḳuyåşgä tikilgänçä çuḳur öygä tålgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündir ġamgin korinib ketdi (KT,115/26).

gäp: söz, laf, söylev, nutuk, konuşma; cümle.

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/18).

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (KT,117/13).

Murodjon äkäsi ekänigä heçäm işångisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçäyåtgän gäplärni päyḳadi (KT,123/16).

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ådämning gäpidän körä (KT,120/22).

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä åldi bir küni gäp åräsidä Murodconning / könglini åġritmäydigän ḳılib ḳıstirib ketdi (KT,116/27).

gäp åç- söz açmak, konu açmak; bir konu hakkında konuşmaya başlamak.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ḳaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

gäpini kes- lafı kesmek; birinin sözünü bitirmesine fırsat vermeden araya girmek.

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ådämning gäpidän körä (KT,120/22).

gäpir- konuşmak, söylemek.

Bårä bårä kün årä yärim keçä ḳılib kelädigän ådät çıḳardi / Nasiba gäpirsä teskäri ḳaräydi (KT,117/28).

gäp kötärib kel- laf taşımak; (aile içinde konuşulan lafı başkalarına anlatmak).

Özing ḫåhläb ḳılyäpsän şu işni bilib ḳoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib kelädigän bolsäng dilingni siyåh ḳılib ḳoyämän (KT,119/2).

gäpläş- sohbet etmek, konuşmak.

Bilän tüzük ḳuruḳ gäpläşmädi aynıḳsä uning ḳåş közläri / påpükdek Marziya degän hämşirä ḳız bilän (KT,114/15).

Ḳızıḳ bu nimäsi negä bu ådäm u bilän bunaḳa gäpläşädi / ötḳazib ḳoygäni bårmi (KT,121/3).

gäräng: şaşkın, şaşırmış, aptal olmak.

Nasiba ḳåp ḳårångi zulmätdä tupråḳ köçäning ḳåḳ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ḳåldi vähimä içidä (KT,122/16).

garnitur: garnitür; herhangi bir şeyi bütünleyen kendisine uygun nitelikli nesne.

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaḳındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ḳaynisi televizorni (KT,113/7).

gävcüm: kalabalık.

Bäḳırtirib futbol köryäpti häli ḳaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT,113/10).

giläm: halı.

Åyåḳ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıḳılläb turgän kättäkån åsmä såät nakşinkår äräbi (KT,113/5).

ġışt: tuğla.

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT,122/25).

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devår ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatår ḳatår ḳılib ḳuyilgän ḫåm ġıştlär çiråḳ yåruġıdä (KT,123/25).

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devår ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatår ḳatår ḳılib ḳuyilgän ḫåm ġıştlär çiråḳ yåruġıdä (KT,123/26).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ḳålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päḳ etgän tåvuş eşitildi (KT,124/8).

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT,124/9).

ġıykıllä- vızıldamak.

Uning årḳasidän kelgän maşina ġıyḳılläb toḫtädi / çıḳıng kelin (KT,121/5).

Mänä yetdik håzir / maşinä ġıyḳılläb tårmåz berdi Nasiba eşik (KT,122/8).

globus: yer küresi.

Undän keyin ḳaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT,117/20).

göyå: güya, sanki.

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT,125/5).

gumbäz: kubbe.

Tez tez yürgänçä beriråḳdägi gumbäzdek låy åldigä keldi (KT,123/31).

gurs gurs: gürül gürül.

Gurs gurs urädi Nasibani älläläġändek bolädi / turmuşgä çıḳayåtgän ḳızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT,116/13).

güvüllä- gürültü çıkarmak.

Yäräḳläb turibdi tolḳınlär şåvulläb ḳırġåḳḳa urilädi / dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ḳorḳmäydi (KT,116/10).

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårångı bolib ketgän köçädän årä çårä maşinälär güvülläb ötib ḳålärdi (KT,118/10).

ha: evet bir şeyin birdenbire hatırlandığını veya kavrandığını anlatan bir söz.

Hä zir yügürib ḳålmäs ekänä oşändä bilädi säyåḳ / yüriş ḳanaḳa bolişini (KT,118/13).

U yaḳın kelib sälåmläşdi / hä kelin dedi ḳandäydir ḳuruḳ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT,120/14)

hädyä kıl- hediye etmek.

Ḳutläb nutḳ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ḳılgänidä hämmä ḳarsäk çålib (KT,114/28).

hafta: hafta, yedi gün,

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT,117/26).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT,117/25).

ḫåhlä- istemek.

Özing ḫåhläb ḳılyäpsän şu işni bilib ḳoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib keladigän bolsäng dilingni siyåh ḳılib ḳoyämän (KT,119/1).

Ḳayåḳdä yürişlärini /bilämän ḫåhläsängiz åbårişim mumkin (KT,120/26).

ḫåhlägäniçä: istediği gibi.

Ular äncä närsägä egä bolişdi toy ḳılışdi / åtä ånäsi ḫåhlägäniçä Nasiba istägäncä årzu häväs körişdi (KT,125/22).

ḫalät: sabahlık; tulum; iş elbisesi; önlük.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräḳläb åçildi / Nasiba şu yåḳḳa ḳaräb pildiräb keläyåtgän åḳ ḫalätli päkänä (KT,120/10).

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiḳli kiyinib ålgän (KT,114/31)

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ birâv yolini tosmäydi (KT,118/19).

U endi yöläk tåmån yürgän edi åḳ ḫalät kiygän nåtäniş / ḳız içkäridän yügürib çıḳdi (KT,119/25).

hålät: hal, durum.

Ḳamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıḳılläb külib yubårdi (KT,114/10).

häli demin, daha, bir vakit, bir zaman" anlamına gelen sözcük.

Bäḳırtirib futbol köryäpti häli ḳaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT,113/9).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/17).

halka: halka, çember.

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ḳatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälḳa yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/22).

hämån: hâlâ, hâlen.

Äncä yürişdi İslom äkä hämån mıḳ etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib båräyåtgänini bilär (KT,121/27).

Nasiba hämån häykäldek ḳåtib turär ropäräsidägi / mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/13).

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT,123/23).

Yänä çönḳayib låy zuvälä ḳılä båşlädi / Nasiba mäydånçä ortäsidä hämån ḳaḳḳayib turärkän (KT,124/16).

Bolib ketäyåtgänini his etär ḳulåğı åstidä hämån / ḳålipning årä çårä yergä päḳ päḳ urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/3).

hämmä: herkes.

Ḳutläb nutḳ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ḳılgänidä hämmä ḳarsäk çålib (KT,114/28).

Kafedän çıḳışgänidä Murodjon cindek konyak içib ålgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT,115/10).

Kafedän çıḳışgänidä Murodjon cindek konyak içib ålgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT,115/10).

Küzätib ḳoysäm mäylimi bäri bir håzir hämmä tärḳab ketädi / Nasiba indämädi (KT,115/17).

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi / Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (KT,117/13).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/18).

hämmä närsä: her şey.

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä tağın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT,118/5).

hämmäsi: hepsi.

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaḳındä toy bolgänidän /däräk berib turärdi närigi üydä ḳaynisi televizorni (KT,113/7).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/17).

Yärim keçädä burnidän tårtsä yıḳılgüdek bolib bårişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/22).

Bu bilän nimä demåḳçi ekänligini hämmäsini / mänä kelinpåşşä (KT,124/25).

Hämmäsini täåmildägidek ḳars bädäbäng ḳılışdi / Hämmäsini ḳızıḳ üstidä bir närsäni unutib ḳåldirişdi (KT,125/23).

Hämmäsini täåmildägidek ḳars bädäbäng ḳılışdi / Hämmäsini ḳızıḳ üstidä bir närsäni unutib ḳåldirişdi (KT,125/24).

hämşirä: hemşire.

Bilän tüzük ḳuruḳ gäpläşmädi aynıḳsä uning ḳåş közläri / påpükdek Marziya degän hämşirä ḳız bilän (KT,114/16).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT,120/3).

ḫånä: hane, oda.

Lekin uning åmädi çåpdimi buyåḳdän ḳåråvul ḫånägä kirişi bilän u yåḳdän / tez yårdäm maşinäsi çiråğını låpillätib kelib ḳåldi (KT,119/15).

ḫånädån: aile, hanedan, ev.

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaḳındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ḳaynisi televizorni (KT,113/7).

Bäḳırtirib futbol köryäpti häli ḳaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT,113/10).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıḳıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT,118/23).

här: her.

Kim uni här küni yärim keçägäçä ålib otirär ekän / båşliḳlärimi yåki änåvi kök köz Marziyami (KT,119/7).

Häyåt öz yolidä dävåm etärdi / Murodjon här küni işgä åtlänädi (KT,117/16).

Här küni oşä mänzärä / eng yåmåni bu emäs (KT,117/21).

här küni: her gün.

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT,113/16).

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ḳålgänini / häm negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT,124/20).

häräkät ḳıl-çaba göstermek; bir işi yapmak, başarmak için uğraşmak.

Äylänişgänidä häm Läzzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini åvläşgä häräkät ḳıldi (KT,115/8).

härçänd: her ne kadar.

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

ḫåtin: kadın, bayan, hatun, hanımefendi; zevce, eş, karı.

Ḳamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıḳılläb külib yubårdi (KT,114/10).

ḫåtircäm: rahat, sakin.

Keyin änçä ḫåtircäm åvåzdä sorädi / kim åpkeldi İslom äkämi (KT,123/11).

ḫåtircäm bol- rahat olmak, sakin kalmak.

Doḫtir zähärginä ekän ḫåtircäm boling közim uçib turgäni yoḳ dedi ḳåvåġını sålib (KT,114/12).

hätlä- atlamak, zıplamak.

Murodjon ḳålipni yergä ulåḳtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ḳadämçä yügürgändän keyin ḳattıḳ hätlädi (KT,123/2).

hättå: hatta, o şekilde..., öyle ki...

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/18).

Dengiz bolädi åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm Endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani älläläməydi (KT,125/19).

häväs ḳıl- imrenmek, arzu etmek.

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyåv tåmåndän ḫursänd boldi / Näsibä Dilfuzägä häväs ḳılgän edi (KT,117/2).

häväsi kel- imrenmek, özenmek.

Nasiba häm bårdi toġrisi dügånäsining baḫtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaḳa täntänäni körmägän edi (KT,114/24).

ḫävåtirgä tüşib ḳål- telaş etmek; kaygılanıp sıkıntı duyarak ivmek, telaşlanmak.

Ḫävåtirgä tüşib ḳåldi änä Ḳoyliḳ båzårining därvåzäsi / näryåġı dälälär änä ḳåp ḳårångı dälä yoligä burilişdi (KT,122/1).

håvli: avlu, açıklık.

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/22).

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/21).

Mäyli men häm bilib ḳoysäm zärär ḳılmäs / håvligä çıḳıb turing men håzir İslom äkä (KT,120/28).

Nasiba håvligä tüşdi ḳandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT,121/1).

ḫäyåliy: hayali; düş gibi.

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/22).

häyåt: hayat, yaşam.

Häyåt öz yolidä dävåm etärdi / Murodjon här küni işgä åtlänädi (KT,117/15).

häykäldek ķåtib tur- taş kesilmek; - mec. şaşırıp ya da korkup ne yapacağını, ne söyleyeceğini bilemez olmak.

Nasiba hämån häykäldek ķåtib turär ropäräsidägi / mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/13).

häyrät: hayret etmek, şaşırmak.

Nasiba erining tåvuşini täniy ålmädi / bu tåvuşdä häm häyrät häm ķorķuvgä oḫşäş åhäng bår edi (KT,122/30).

håzir: şimdi, şu anda.

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıķķanmi / uning ḫorligi keldi tağın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT,118/7).

Nasiba yürägi gupilläb urgänçä toḫtäb ķåldi / håzir ḫuddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT,119/24).

Küzätib ķoysäm mäylimi bäri bir håzir hämmä tärķab ketädi / Nasiba indämädi (KT,115/17).

ķavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / håzir äyni vaķtidä ķaynånäsi yoķ biråv yolini tosmäydi (KT,118/20).

Kim keräk sizgä dedi ķåşini çimirib / håzir otboy bolädi (KT,119/28).

Mäyli men häm bilib ķoysäm zärär ķılmäs Håvligä çıķıb turing men håzir İslom äkä (KT,120/28). [håzir,

Mänä yetdik håzir / maşinä ġıyķılläb tårmåz berdi Nasiba eşik (KT,122/7).

heç kaçån: hiçbir zaman.

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ķuçmåķçi boldiyu ķoli låyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç ķaçån bunaķa ähvåldä (KT,123/6).

heçäm: “heç+ham” hiç de.

Murodjon äkäsi ekänigä heçäm işångisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçäyåtgän gäplärni päyķadi (KT,123/15).

hicålätli ähvåldä ķål- utanç duymak; utanmak.

Nasiba cüdä hicålätli ähvåldä ķåldi / şundåķ ötib ketäyåtuvdim dedi åvåzi zorġä çıķıb (KT,120/15).

hid: koku.

İslom äkä avtobus eşigini ķiyä åçib båşini çıķarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıķdi şu åndäyåķ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT,121/10).

ḫırä: bulanık, mat, donuk.

Loḳ ḳılib otirär şiftdägi çirâḳning ḫırä yâruġıdä / yüzidägi ifâdäni päyḳaş ḳıyin edi Nasiba beiḫtiyâr (KT,121/23).

Toḫtäting / ḫırä çirâḳ yâruġıdä İslom äkä kinâyäli külib ḳoygändek boldi (KT,122/6).

his et- hissetmek.

Bolib ketäyâtgänini his etär ḳulâġı âstidä hämân / ḳâlipning ârä çârä yergä päḳ päḳ urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/3).

ḫocälik: bir kimseye veya bir yere sahiplik, bir çiftlik; ḫo'ja soyuna mensupluk; toprak reisi, toprak ağası; çiftçi.

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ḳatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälḳa yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/21).

ḫorligi kel- bozulmak, üzülmek, ıı. pişmanlık duymak.

Şöppäyib üydä otirädi mänä hâzir häm nimä yerdän çıḳḳanmi / uning ḫorligi keldi tağın dengiz emiş âydin keçälär emiş (KT,118/8).

ḫorsin-iç çekmek, üzüntüyle veya özlemle derin derin soluk alıp vererek duygulanmak.

U tez tez yürib därvâzä âldigä keldi bu ḫânädândän / bir ümrgä çıḳıb ketäyâtgändek ḫorsinib eşikni âçdi (KT,118/24).

ḫoş: "...eee, peki, yoksa" anlamına gelen sözcüktür.

Ḳandâḳ uyät ḳandâḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / oġırlik ḳılsinmi ärzimäs mââş bilän şâḫânä toy ḳılgän âdäm nimä ḳılsin (KT,124/31).

ḫuddi: 1.sanki, güya.

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir âlämgä / kirib ḳâlädigändek ḫuddi bir säyyârädän bâşḳa säyyârägä (KT,116/16).

2. aynı, tıpkı

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ḳılışdi ḫuddi oşä Lâzzät kafesigä kirişdi / çıḳıb kelişäyâtgänidä u Murodjonning ḳulâġıgä şipşidi (KT,117/3).

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ḳılışdi ḫuddi oşä Lâzzät kafesigä kirişdi / çıḳıb kelişäyâtgänidä u Murodjonning ḳulâġıgä şipşidi (KT,117/3).

Undän keyin ḳaynânäsining çây nânini täyyârläb berädidä özi häm işgä cönäydi / künlär ḫuddi muttäsil äylänäyâtgän globusgä öḫşäydi (KT,117/20).

Nasiba yürägi gupilläb urgänçä toḫtäb ḳâldi / hâzir ḫuddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT,119/24).

Kişini körib esänkiräb ḳåldi bu ulärning toyidä / kåsägüllik ḳılgän ḫuddi oşä İslom äkä edi (KT,120/12).

hunär: hüner, zanaat, yetenek.

Tüzük bunaḳa hunäringiz häm bår ekän / Murodjon ḳålipni ḳumgä ḳårär ekän şu tåmångä (KT,124/11).

Eringning ähvålini körib ḳoy / seni deb sening årzu häväsläring deb ering şu hunärni ḳılyäpti (KT,124/28).

ḫursänd: mutlu.

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyåv tåmåndän ḫursänd boldi / Näsibä Dilfuzägä häväs ḳılgän edi (KT,117/1).

ḫuşçaḳçaḳ: kıvançlı, mutlu, sevinçli.

Ḳanaḳa bolärkän dedi Nasiba bärmåġı bilän pöpsä ḳılib / toy nihåyätdä ḫuşçaḳçaḳ ötdi (KT,117/10).

iç: iç, iç taraf.

Kelgän bekätdä tüşib ḳålişdi yåz ḳuyåşi ålis ufḳdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodcon (KT,115/24).

Nasiba ḳåp ḳårånġi zulmätdä tupråḳ köçäning ḳåḳ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ḳåldi vähimä içidä (KT,122/16).

iç- bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Kafedän çıḳışgänidä Murodcon cindek konyak içib ålgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT,115/9).

icirġän- iğrenmek, tiksinmek.

Özidän özi icirġänä båşlädi / nimä kerägi bår edi şu yåḳḳa kelib (KT,120/5).

içkäri: içeri, iç taraf.

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/18).

U endi yöläk tåmån yürgän edi åḳ ḫalät kiygän nåtäniş / ḳız içkäridän yügürib çıḳdi (KT,119/26).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT,120/3).

Tutḳiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåḳ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT,122/9).

içkäri kirib ket- içeri girmek.

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdårdek / ķars ķurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT,120/30).

idråk et- idrak etmek, akıl erdirmek, anlamak, kavramak, algılamak.

Nasiba ortädä ärıķ bårligini endi idråk etdi / Murodjon yügürib kelib ķolini ålġä çözdi (KT,123/3).

ifådä: ifade.

Loķ ķılib otirär şiftdägi çiråķning ḫırä yåruġıdä / yüzidägi ifådäni päyķaş ķıyin edi Nasiba beiḫtiyår (KT,121/24).

iḫçäm: kompaktı, sıkı, yoğun.

Maşinä ortäsigä åķ çåyşäb yåpilgän yiġmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiķķa otirdi (KT,121/12).

ikkälämiz: *Ikimiz.*

Båtib båräyåtgän ķuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ķaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).

Åy çıķıb turgän bolsä İkkälämiz ķırġåķdä / şundåķ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ķılsäk (KT,116/1).

ikkåvi: her iki, ikisi.

Täşķaridä ķårångı ķuyuķläşib bårär ällaķayerdä ķurbaķa ķurillärdi bir vaķtlär Murodjon ikkåvläri (KT,113/20).

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi bir küni ikkåvläri dälägä çıķışdi şunçäki äylänib (KT,115/20).

ikki: *iki (sayı sıfatı).*

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ķılädigän boldi (KT,117/25).

İkki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çuķurçä päydå bolib yälängåyåķ tåvånläri bilän (KT,124/5).

Bir ikki kün pärvå ķılmäy oķışgä ķatnäb yüräverdi / ammå keçäsi tosätdän isitmäsi kötärilib ketdi (KT,114/1).

Åçilib såçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/17).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ķılädigän boldi (KT,117/26).

ikkilän- tereddüt etmek, kararsız kalmak.

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/12).

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåğıgä dåri hidi urildi (KT,121/10).

ilgäri: önce, evvel.

Şämållägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doxtir dävålädi / Nasiba ilgäriyäm betåb bolgän vraçlargä ḳarätgändi (KT,114/6).

ilib koyil- asmak, iliştirmek.

İlib ḳoyilgän uning ätråfidä pärvånälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tåmånidä devåri (KT,122/19).

ilin- takılmak, yakalanmak; tutunmak.

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoq tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT,123/22).

iltimås ḳıl- rica etmek.

Albättä Nasiba yelkäsini ḳısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yåḳmäydi Murodcon cilmäygän köyi iltimås ḳıldi (KT,115/16).

imå kıl- imlemek; im ile göstermek, im ile belirtmek, im ile anlatmak.

Murodcon kelin küyåv tåmångä imå ḳıldi / şunaḳa däbdäbälär yåḳadimi sizgä (KT,115/13).

indä- seslenmek, ses çıkarmak.

Küzätib ḳoysäm mäylimi bäri bir håzir hämmä tärḳab ketädi / Nasiba indämädi (KT,115/18).

Siz kelin tåmånmisiz dedi uning ḳolini åhistä sıḳıb / Nasiba indämäy båş silkidi men küyåv tåmånmän (KT,115/4).

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/12).

iş: bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel.

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yålġız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/12).

Häyåt öz yolidä dävåm etärdi / Murodjon här küni işgä åtlänädi (KT,117/16).

Undän keyin ḳaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi Künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT,117/19)

İşim köp nimä ḳıläy deydi /ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/29).

Özing ḫåhläb ḳılyäpsän şu işni bilib ḳoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib keladigän bolsäng dilingni siyåh ḳılib ḳoyämän (KT,119/1).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

işångisi kelmäs- inanmak istememek.

Murodjon äkäsi ekänigä heçäm işångisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçäyåtgän gäplärni päyḳadi (KT,123/15).

işḫånä: iş yeri.

İşḫånäsigä bårädi / Ḳani körsinçi ḳanaḳa nävbätçilik ḳıläyåtgän ekän Murod Vohidoviç (KT,119/5).

isitmäsi kötärilib ket- ateşi yükselmek, vücut ısısının yükselmesi.

Bir ikki kün pärvå ḳılmäy oḳışgä ḳatnäb yüräverdi / ammå keçäsi tosätdän isitmäsi kötärilib ketdi (KT,114/2).

işlä- çalışmak.

Köp yillärdän buyån advokat bolib işläydi / tåpgänini bittä ḳızidän äyärmidi (KT,116/23).

Küyåv tåmånning ḳoli ḳisḳaråḳ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT,116/26).

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän / şu kişi tämädälikni äyniḳsä båplädi (KT,117/11).

istä- istemek, istediği gibi.

Ulär änçä närsägä egä bolişdi toy ḳılışdi / åtä ånäsi ḫåhlägäniçä Nasiba istägänçä årzu häväs körişdi (KT,125/22).

izlä- aramak, bakınmak, araştırmak.

U yaḳın kelib sälåmläşdi / hä kelin dedi ḳandäydir ḳuruḳ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT,120/14).

jiguli: jiguli araba markası.

U duç kelgän maşinägä ḳolini kötärdi / Åppåḳ jiguli änçä närigä ötib toḫtädi (KT,119/10).

käbinä: kabin, sürücü kabini.

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning åldigä / İslom äkä şåfyår otirgän käbinä tåmångä engäşdi (KT, 121/16).

Ketdik / şundäginä Nasiba şåfyår käbinäsining devåridä (KT, 121/18)

kadäm: adım.

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ķarädi / Tört beş ķadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT, 121/8).

Ätråfgä älänglädiyu yigirmä ķadämçä näridägi / çiråķķa közi tüşdi yonğoķ şåhigä kättäkån lampoçka (KT, 122/17).

Murodjon ķålipni yergä ulåķtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ķadämçä yügürgändän keyin ķattıķ hätlädi (KT, 123/2).

kafe: kahve hane; (cafe restoran).

Äylänişgänidä häm Läzzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini åvläşgä häräkät ķıldi (KT, 115/7).

Kafedän çıķışgänidä Murodcon cindek konyak içib ålgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT, 115/9).

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ķılışdi ḫuddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıķıb kelişäyåtgänidä u Murodjonning ķulåğıgä şipşidi (KT, 117/3).

käft: avuç, avuç içi.

Käfti bilän ķålipgä ķum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ķålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/29).

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT, 126/1).

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ķoyib / oyläyåtgänim yoķ arzu ķılyäpmän dedi Murodcon (KT, 115/27).

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/24).

ķåķ: tam.

Nasiba ķåp ķårånġi zulmätdä tupråķ köçäning ķåķ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ķåldi vähimä içidä (KT, 122/15).

kakkayib tur- ayakta dik durmak; sabit durmak.

Yänä çönķayib låy zuvälä ķılä båşlädi / Nasiba mäydånçä ortäsidä hämån ķaķķayib turärkän (KT, 124/16).

ķål- olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek; konaklamak, konmak, kalmak.

Såvuķ yältiräb turärdi / åz ķåldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT, 123/28).

Murodcon bugün tağın keç ķåldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästäk yumşåķ kreslodä (KT, 113/1).

Oşä sözlär ḳulâġı åstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ḳåldi / lekin şu åndäyåḳ båşḳa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT, 119/3).

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oḳırdi ḳışdä şämålläb ḳåldi (KT, 113/24).

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårâṇġı bolib ketgän köçädän ärä çårä maşinälär güvülläb ötib ḳålärdi (KT, 118/10).

kåläversä- nihayetinde, sonunda.

Mäḳul kelmädi ḳåläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ḳızigä özgäçä mehr ḳoygän (KT, 116/21).

ḳålip: kalıp.

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/25).

Murodjon ḳålipni yergä ulåḳtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ḳadämçä yügürgändän keyin ḳattıḳ hätlädi (KT, 123/1).

Käfti bilän ḳålipgä ḳum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ḳålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/29).

Käfti bilän ḳålipgä ḳum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ḳålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/30).

çönḳayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ḳålipgä urdi / ḳålipdän åtilib çıḳḳan låy pärçäläri (KT, 124/1).

ḳoşilib ḳålipgä tüşyäpti ḳançä köp tüşsä ḳarzi / şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

Çönḳayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ḳålipgä urdi / ḳålipdän åtilib çıḳḳan låy pärçäläri (KT, 124/2).

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ḳılmädi / årtiḳçä låyni sidirib täşlädidä ḳålipni däst kötärdi (KT, 124/4).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ḳålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päḳ etgän tåvuş eşitildi (KT, 124/7).

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

Tüzük bunaḳa hunäringiz häm bår ekän / Murodjon ḳålipni ḳumgä ḳårär ekän şu tåmångä (KT, 124/12).

Bolib ketäyåtgänini his etär ḳulâġı åstidä hämån / ḳålipning ärä çårä yergä päḳ päḳ urilgäni eşitilib turärdi (KT, 125/4).

kämäy- azalmak.

Ķoşilib ķålipgä tüşyäpti ķançä köp tüşsä ķarzi /şunçä kämäyädi (KT, 125/28).

ķamçi: kırbaç

Ķamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıķılläb külib yubårdi (KT, 114/9).

ķanaķa: nasıl, ne gibi.

Ķanaķa bolärkän dedi Nasiba bärmåġı bilän pöpsä ķılib / toy nihåyätdä ḫuşçaķçaķ ötdi (KT, 117/9).

Hä zir yügürib ķålmäs ekänä oşändä bilädi säyåķ / yüriş ķanaķa bolişini (KT, 118/14).

Işḫånäsigä bårädi / ķani körsinçi ķanaķa nävbätçilik ķıläyåtgän ekän Murod Vohidoviç (KT, 119/6).

ķançä: ne kadar, nece.

Ķoşilib ķålipgä tüşyäpti ķançä köp tüşsä ķarzi /şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

ķandåķ: nasıl.

Ķandåķ uyät ķandåķ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ķılsin / oġırlik ķılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ķılgän ådäm nimä ķılsin (KT, 124/31).

Ķandåķ uyät ķandåķ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ķılsin / oġırlik ķılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ķılgän ådäm nimä ķılsin (KT, 124/31).

ķandäydir: bir takım, bir tür.

U yaķın kelib sälåmläşdi / hä kelin dedi ķandäydir ķuruķ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT, 120/14).

Nasiba håvligä tüşdi ķandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT, 121/1).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyķadi / ulär ķårånġıdä ķandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT, 122/22).

Yüring dedi ķandäydir såkin åvåzdä / Maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ķoyäy (KT, 123/17).

ķani: hani, nerede.

İşḫånäsigä bårädi / ķani körsinçi ķanaķa nävbätçilik ķıläyåtgän ekän Murod Vohidoviç (KT, 119/6).

ķåp ķårånġı: kapkaranlık.

Ḫävåtirgä tüşib ķåldi änä Ķoyliķ båzårining därvåzäsi / näryåġı dälälär änä ķåp ķårånġı dälä yoligä burilişdi (KT, 122/2).

Nasiba ḳåp ḳårâṅġi zulmätdä tupråḳ köçäning ḳåḳ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ḳåldi vähimä içidä (KT, 122/15).

kår- yoğurmak, karıştırmak.

Tüzük bunaḳa hunäringiz häm bår ekän / Murodjon ḳålipni ḳumgä ḳårär ekän şu tåmångä (KT, 124/12).

ḳarä- bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek, gözlemek, seyretmek.

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT, 118/17).

Topiġıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårâṅġı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT, 122/12).

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

ḳaräb cilmäyib ḳoydi / yigit kişigä ḳırḳ hünär häm åz şundäy dediyu (KT, 124/13).

Nasiba yüräġi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi Mengä ḳaräng ḳayåḳḳa ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT, 122/4). [ḳaräng, -ng

nävbätçilik bahånä diydår ġanimät bolmäsin taġın / Nasiba devårdägi såätgä ḳarädi toḳḳızdän åşibdi (KT, 113/18).

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT, 121/7).

közini ålib ḳåçdi deräzädän täşḳarigä ḳarädi / maşinä çiråḳlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT, 121/25).

karäb ål- hızlıca bakmak; göz gezdirmek.

İslom äkä maşinaning närigi biḳinidägi orindiḳḳa çökdi / Ḳayåḳḳa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ḳaräb ålib (KT, 121/14).

karäb çık- gözden geçirmek, bakmak.

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT, 120/3).

ḳaräb ḳoy- bakmak.

U ropäräsidägi İslom äkägä şübhälänib ḳaräb ḳoydi / İslom äkä orindiḳ yånidägi tutḳiçni uşlägänçä közini (KT, 121/21).

kårâṅġı: karanlık.

Topiġıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårâṅġı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT, 122/12).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårånġıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT, 122/22).

Täşḳaridä ḳårånġı ḳuyuḳläşib bårär ällaḳayerdä / ḳurbaḳa ḳurillärdi bir vaḳtlär Murodjon ikkåvläri (KT, 113/19).

ḳårånġı bolib ket- gece olmak, karanlık düşmek.

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårånġı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinälär güvülläb ötib ḳälärdi (KT, 118/10).

ḳarät- baktırmak.

Şämållägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doḫtir dävåläd i / Nasiba ilgäriyäm betåb bolgän vraçlargä ḳarätgändi (KT, 114/6).

karavot: yatak.

Ḳamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıḳılläb külib yubårdi (KT, 114/9).

ḳåråvul: bekçi, nöbetçi.

Nasiba bunaḳa päytdä käsälḫånägä kiriş ḳıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ḳåråvulgä nimä bahånä ḳılişni oyläb bårdi (KT, 119/14).

Lekin uning åmädi çåpdimi buyåḳdän ḳåråvul ḫånägä kirişi bilän u yåḳdän tez yårdäm maşinäsi çiråġını låpillätib kelib ḳåldi (KT, 119/15).

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT, 119/17).

kars kurs: çatırtıyı, keskin sesi ve keskin vuruştan doğan sesi taklittir.

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdårdek / ḳars ḳurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT, 120/30).

ḳars bädäbäng: görkemli, muhteşem.

Hämmäsini täämildägidek ḳars bädäbäng ḳılışdi / Hämmäsini ḳızıḳ üstidä bir närsäni unutib ḳåldirişdi (KT, 125/23).

ḳarsäk çålib yubår- alkışlamak, aniden alkışlamak.

Yubårdi Nasiba küyåv tåmåndän kelgän yigitlär åräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşḳarigä çıḳışgänidän (KT, 114/29).

ḳarz: borç, ödünç.

Ḳoşilib ḳålipgä tüşyäpti ḳançä köp tüşsä ḳarzi /şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

ḳåş: kaş.

Bilän tüzük ḳuruḳ gäpläşmädi aynıḳsä uning ḳåş közläri / påpükdek Marziya degän hämşirä ḳız bilän (KT, 114/15).

U beiḫtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / åynädän ḳıyġåç ḳåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT, 118/16).

Kim keräk sizgä dedi ḳåşini çimirib / håzir otboy bolädi (KT, 119/27).

kåsägül: konuşmacı: sadece düğün, ziyafet gibi şenliklerde konuşan şahıs.

Kişini körib esänkiräb ḳåldi bu ulärning toyidä / kåsägüllik ḳılgän ḫuddi oşä İslom äkä edi (KT, 120/12).

käsälḫånä: hastane.

Dädäsi bilän åyisi ḳorḳıb ketişdi / ḳoşnining maşinasidä käsälḫonägä åbårişdi öpkäsi ḳattıḳ (KT, 114/4).

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT, 119/11).

Nasiba bunaḳa päytdä käsälḫånägä kiriş ḳıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ḳåråvulgä nimä bahånä ḳılişni oyläb bårdi (KT, 119/13).

ḳatår ḳatår: sıra dizi.

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devår ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatår ḳatår ḳılib ḳuyilgän ḫåm ġıştlär çiråḳ yåruġıdä (KT, 123/26).

kåtib kål- sertleşmek, donmak.

Låyim ḳåtib ḳålädi / u Nasibani ergäştirib ärıḳ üstigä örnätilgän täḫtä (KT, 123/19).

Åyåḳläridä bälçıḳ ḳåtib ḳålgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT, 123/9).

kåtmädän kelgän: etsiz yağsız vücut, ince biri.

Ammå mänä şu bäländ boyli ḳåtmädän / kelgän vraçning ḳoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT, 114/8).

katnä- dolaşan, yolculuk yapmak.

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ḳatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälḳa yoldän ötgändän keyin duç (KT, 115/21).

ḳatnäb yüräver- gidip gelmek.

Bir ikki kün pärvå ḳılmäy oḳışgä ḳatnäb yüräverdi / ammå keçäsi tosätdän isitmäsi kötärilib ketdi (KT, 114/1).

kättä: büyük.

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / maşinä årḳasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT, 122/14).

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/23).

kättäkån: kocaman, heybetli çok büyük.

Åyåḳ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıḳılläb turgän kättäkån åsmä såät nakşinkår äräbi (KT, 113/6).

Ätråfgä älängländiyu yigirmä ḳadämçä näridägi / çiråḳḳa közi tüşdi yonğoḳ şåhigä kättäkån lampoçka (KT, 122/18).

kattık:sert, katı, kuvvetli, dayanılması güç, ağır, şiddetli, haşin; haddinden fazla.

Dädäsi bilän åyisi ḳorḳıb ketişdi / ḳoşnining maşinasidä käsälḫonägä åbårişdi öpkäsi ḳattıḳ (KT, 114/4).

Murodjon ḳålipni yergä ulåḳtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ḳadämçä yügürgändän keyin ḳattıḳ hätlädi (KT, 123/2).

kav- elle dikilmiş herhangi bir şey.

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / Håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ birâv yolini tosmäydi (KT, 118/19).

kåvåġ sål- yüzü ekşitmek.

Doḫtir zähärginä ekän / ḫåtircäm boling közim uçib turgäni yoḳ dedi ḳåvåġini sålib (KT, 114/12).

kavät: kat; tabaka, katman; sınıf, sosyal tabaka.

Ḳılgäni uçün ḳuvånib häm ḳoydi / anä oşä birinçi ḳavät terapiya bölimi (KT, 119/20).

kayåkdä: nerede.

Ḳayåḳdä yürişlärini / bilämän ḫåhläsängiz åbårişim mumkin (KT, 120/25).

kayaḳḳa: nereye soru söz.

İslom äkä maşinaning närigi biḳinidägi orindiḳḳa çökdi / ḳayåḳḳa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ḳaräb ålib (KT, 121/14).

Nasiba yürägi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi / mengä ḳaräng ḳayåḳḳa ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT, 122/4).

kayini: kayın birader.

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/17).

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaḳındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ḳaynisi televizorni (KT, 113/8).

kayinsingil: görümce.

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/18).

kaynånä: kaynana.

Bäḳırtirib futbol köryäpti häli ḳaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT, 113/9).

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ biråv yolini tosmäydi (KT, 118/20).

Undän keyin ḳaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT, 117/19).

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ḳaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/2).

kaysi: hangi, hangisi.

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/30).

kaytäril- döndürülmek, kıvırılmak.

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT, 123/8).

keç: geç, gece.

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT, 117/25).

Murodcon bugün tağın keç ḳåldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästäk yumşåḳ kreslodä (KT, 113/1).

keçä: akşam, gece.

Bir ikki kün pärvå ḳılmäy oḳışgä ḳatnäb yüräverdi / ammå keçäsi tosätdän isitmäsi kötärilib ketdi (KT, 114/2).

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıḳḳanmi / uning ḫorligi keldi tağın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT, 118/8).

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şåvulläşi cånländi / oşä åydin keçä oşä dengiz oşä tolḳınlär (KT, 125/12).

Yoḳ endi ulär dengiz boyigä bårişmäydi / Åydin keçädä såhildä otirişmäydi (KT, 125/16).

Ḳuyåşning ölçåvi bolädimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT, 125/26).

2. dün, bir gün öncesi.

Nasiba yärķ etib ķarädi / keçä dedi tutilib (KT, 120/20).

keçäyäm: "keça+ ham" > dün de.

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ådämning gäpidän körä (KT, 120/21).

keçik- gecikmek, geç kalmak.

Çıķa sålib uygä yügürärdi yoķ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ķılib keläđigän ådät çıķardi (KT, 113/13).

keçiräsiz: affedersiniz.

Sözläş åhängi åğır båtdi / keçiräsiz dedi kinåyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT, 120/24).

kel- gelmek, ulaşmak varmak:

Çıķa sålib uygä yügürärdi yoķ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ķılib keläđigän ådät çıķardi (KT, 113/14).

Ķız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm äncä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/26).

Yubårdi Nasiba küyåv tåmåndän kelgän yigitlär åräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşķarigä çıķışgänidän (KT, 114/29).

Uning közigä çoğdek korindi båş silkib sälåm berdi / Murodcon şu åndäyåķ uning yånigä keldi (KT, 115/2).

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ķatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälķa yoldän ötgändän keyin duç (KT, 115/21).

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıķ keläđigän boldi / änä tip tınıķ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT, 116/7).

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ķılışdi ḫuddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıķıb kelişäyåtgänidä u Murodjonning ķulåğıgä şipşidi (KT, 117/4).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ķılädigän boldi (KT, 117/25).

Bårä bårä kün årä yärim keçä ķılib keläđigän ådät çıķardi / Nasiba gäpirsä teskäri ķaräydi (KT, 117/27).

Nasibaning köz öngigä ķılpängläb turgän Märziyä kelgan (KT, 117/33).

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşķari ķårångı bolib ketgän köçädän årä çårä maşinälär güvülläb ötib ķålärdi (KT, 118/9).

U beiḫtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / Åynädän ķıyğåç ķåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT, 118/15).

Nimä ḳılsin üyigä bårsinmi / cüdä yaḫşi boläddidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoḳ (KT, 118/12).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıḳıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT, 118/23).

Özidän özi icirġänä båşlädi / nimä kerägi bår edi şu yåḳḳa kelib (KT, 120/6).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahånä ḳılädi / sizni såġınib keldim deydimi (KT, 120/7).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahånä ḳılädi / sizni såġınib keldim deydimi (KT, 120/8).

U yaḳın kelib sälåmläşdi / hä kelin dedi ḳandäydir ḳuruḳ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT, 120/13).

U yaḳın kelib sälåmläşdi / hä kelin dedi ḳandäydir ḳuruḳ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT, 120/14).

Uning årḳasidän kelgän maşina ġıyḳılläb toḫtädi / çıḳıng kelin (KT, 121/5).

Nasiba ortädä ärıḳ bårligini endi idråk etdi / Murodjon yügürib kelib ḳolini ålġä çözdi (KT, 123/4).

Yüring dedi ḳandäydir såkin åvåzdä / maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ḳoyäy (KT, 123/18).

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoḳ tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT, 123/22).

Tez tez yürgänçä beriråḳdägi gumbäzdek låy åldigä keldi (KT, 123/31).

2.uymak, uygun gelmek

Mäḳul kelmädi ḳåläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ḳızigä özgäçä mehr ḳoygän (KT, 116/21).

kelib kål- gelmek.

Lekin uning åmädi çåpdimi buyåḳdän ḳåråvul ḫånägä kirişi bilän u yåḳdän / tez yårdäm maşinäsi çiråġını låpillätib kelib ḳåldi (KT, 119/16).

kelin: gelin.

Ḳız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/26).

Siz kelin tåmånmisiz dedi uning ḳolini åhistä sıḳıb / Nasiba indämäy båş silkidi men küyåv tåmånmän (KT, 115/3).

Murodcon kelin küyåv tåmångä imå ḳıldi / şunaḳa däbdäbälär yåḳadimi sizgä (KT, 115/13).

U yaḳın kelib sälåmläşdi / Hä kelin dedi ḳandäydir ḳuruḳ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT, 120/14).

Uning årḳasidän kelgän maşina ġıyḳılläb toḫtädi / çıḳıng kelin (KT, 121/6).

kelin tüşgän uy: gelinin yaşadığı ev; bir kızın evlendikten sonra yaşadığı yer.

Otirär åḳşåm tüşib ḳålgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi båşḳaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (KT, 113/3).

kelinpåşşä: gelin, "poşşo" sevgi, şefkat ifadesi veren küçültme sözcüğüdür.

Bu bilän nimä demåḳçi ekänligini hämmäsini /mänä kelinpåşşä (KT, 124/26).

keräk: gerek, lazım.

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä taġın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT, 118/5).

Kim keräk sizgä dedi ḳåşini çimirib / håzir otboy bolädi (KT, 119/27).

Özidän özi icirġänä båşlädi / nimä kerägi bår edi şu yåḳḳa kelib (KT, 120/6).

keskin: keskin.

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änḳıb turgän yelkäsigä båşini/ täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT, 126/3).

ket- gitmek, bir yere doğru yönelmek.

Bäḳırtirib futbol köryäpti häli ḳaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT, 113/9).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT, 120/3).

Ketdik / şundäginä Nasiba şåfyår käbinäsining devåridä (KT, 121/17).

Båġlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm / ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT, 113/22).

Uçib ketäyåtgändek tuyulädi Nasibani häm şu åläm äsir / etgändi Ägär özi åyisigä şipşitib ḳoymägänidä Murodcon (KT, 116/17).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıḳıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT, 118/24).

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/18).

Nasiba yürägi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi / mengä ḳaräng ḳayåḳḳa ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT, 122/4).

Muåmälä ḳılgänini nimä uçün bu yergä ålib kelib / bir åġız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT, 124/24).

ketgunçä: gidene dek.

Çuḳur näfäs åling / Nasiba såġayib çıḳıb ketgunçä häm Murod Vohidoviç (KT, 114/14).

keyin: sonra.

Båğlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm / ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT, 113/22).

Åçilib såçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT, 114/18).

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ḳatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälḳa yoldän ötgändän keyin duç (KT, 115/22).

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi / bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/17).

Undän keyin ḳaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi Künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT, 117/19).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT, 117/25).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT, 117/26).

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ḳaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/1).

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / Maşinä årḳasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT, 122/13).

Murodjon ḳålipni yergä ulåḳtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ḳadämçä yügürgändän keyin ḳattıḳ hätlädi (KT, 123/2).

keyin änçä ḫåtircäm åvåzdä sorädi / kim åpkeldi İslom äkämi (KT, 123/11).

yüring dedi ḳandäydir såkin åvåzdä / maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ḳoyäy (KT, 123/18).

käfti bilän ḳålipgä ḳum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ḳålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/29).

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yålġız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT, 113/11).

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/29).

Özing ḫåhläb ḳılyäpsän şu işni bilib ḳoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib keladigän bolsäng dilingni siyåh ḳılib ḳoyämän (KT, 119/1).

keyinçälik: daha sonra, sonradan.

Çıḳa sålib uygä yügürärdi yoḳ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ḳılib keladigän ådät çıḳardi (KT, 113/13).

Keyinçälik u oşä Murodcon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT, 116/5).

keyingi: sonraki.

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yålġız/ Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT, 113/12).

keyinginä: daha sonra.

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiḳli kiyinib ålgän (KT, 114/31).

kiçik: küçük.

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/23).

kıçkır- bağırmak, seslenmek.

Topiġıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårångı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT, 122/12).

kıçkırib yubår-bağırmak,seslenmek; (insan) sesini yükselterek gür bir ses çıkarmak.

Ḳıçḳırib yubårdi / Nasi (KT, 122/27).

ḳıl- "etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Kişini körib esänkiräb ḳåldi bu ulärning toyidä / kåsägüllik ḳılgän ḫuddi oşä İslom äkä edi (KT, 120/12).

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / Oġırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT, 124/32).

İşim köp nimä ḳıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT, 117/29).

Yänä çönḳayib låy zuvälä ḳılä båşlädi / Nasiba mäydånçä ortäsidä hämån ḳaḳḳayib turärkän (KT, 124/15).

Çıḳa sålib uygä yügürärdi yoḳ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ḳılib keladigän ådät çıḳardi (KT, 113/14).

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä åldi bir küni gäp åräsidä Murodconning / könglini åğritmäydigän ḳılib ḳıstirib ketdi (KT, 116/28).

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT, 113/15).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT, 117/26).

Bårä bårä kün årä yärim keçä ḳılib kelädigän ådät çıḳardi / Nasiba gäpirsä teskäri ḳaräydi (KT, 117/27).

Toy anıḳ bolgänidä åldigä ötḳazib ḳoyib londäginä ḳılib tüşüntirgän edi (KT, 118/27).

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devår ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatår ḳatår ḳılib ḳuyilgän ḫåm ġıştlär çiråḳ yåruġıdä (KT, 123/25).

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devår ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatår ḳatår ḳılib ḳuyilgän ḫåm ġıştlär çiråḳ yåruġıdä (KT, 123/26).

Nimä ḳılsin üyigä bårsinmi / cüdä yaḫşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoḳ (KT, 118/11).

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / Oğırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT, 124/31).

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / Oğırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT, 124/32).

Özing ḫåhläb ḳılyäpsän şu işni bilib ḳoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib kelädigän bolsäng dilingni siyåh ḳılib ḳoyämän (KT, 119/1).

İşḫånäsigä bårädi / Ḳani körsinçi ḳanaḳa nävbätçilik ḳıläyåtgän ekän Murod Vohidoviç (KT, 119/6).

Ḳılgäni uçün ḳuvånib häm ḳoydi / anä oşä birinçi ḳavät terapiya bölimi (KT, 119/19).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT, 120/4).

Eringning ähvålini körib ḳoy / seni deb sening årzu häväsläring deb ering şu hunärni ḳılyäpti (KT, 124/28).

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / oğırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT, 124/32).

Ulär äncä närsägä egä bolişdi toy ḳılışdi / åtä ånäsi ḫåhlägäniçä Nasiba istägänçä årzu häväs körişdi (KT, 125/21).

Hämmäsini täämildägidek ḳars bädäbäng ḳılışdi / Hämmäsini ḳızıḳ üstidä bir närsäni unutib ḳåldirişdi (KT, 125/23).

kıläver- bir şeyi sürekli yapmak; devamlı yapmak.

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT, 113/16).

ḳılpängläb tur- şımarmak, (hareketli kızlara nazaran söylenir).

Nasibaning köz öngigä ḳılpängläb turgän Märziyä kelgan (KT, 117/33).

kim: kim

Keyin änçä ḫåtircäm åvåzdä sorädi / kim åpkeldi İslom äkämi (KT, 123/12).

*Kim keräk sizgä dedi ḳåşini çimirib / håzir otboy boläd*i *(KT, 119/27).*

Kim uni här küni yärim keçägäçä ålib otirär ekän / båşliḳlärimi yåki änåvi kök köz Marziyami (KT, 119/7).

kimsäsiz: kimsesiz.

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT, 119/22).

kinåyä bilän: kinayeli tarzda.

Sözläş åhängi åğır båtdi / keçiräsiz dedi kinåyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT, 120/24).

kinåyäli: kinayeli.

Toḫtäting / ḫırä çiråḳ yåruğıdä İslom äkä kinåyäli külib ḳoygändek boldi (KT, 122/6).

kino: sineme, film.

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT, 119/18).

kir- (bir şeyin içine) girmek.

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ḳılışdi ḫuddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıḳıb kelişäyåtgänidä u Murodjonning ḳulåġıgä şipşidi (KT, 117/3).

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT, 119/21).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT, 120/3).

Tutḳiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåḳ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

kırġåk: kenar, kıyı, sahil.

Åy çıḳıb turgän bolsä İkkälämiz ḳırġåḳdä / şundåḳ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ḳılsäk (KT, 116/1).

Yäräḳläb turibdi tolḳınlär şåvulläb ḳırġåḳḳa urilädi / dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ḳorḳmäydi (KT, 116/9).

kirib ål- girmek; girebilmek.

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT, 119/18).

kirib ḳålädigändek: girmiş gibi.

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ḳålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşḳa säyyårägä (KT, 116/16).

kirib ḳål- girmek alanda bulunmak.

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi / Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (KT, 117/14).

kiriş: giriş, girmek.

Nasiba bunaḳa päytdä käsälḫånägä kiriş ḳıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ḳåråvulgä nimä bahånä ḳılişni oyläb bårdi (KT, 119/13).

kirişi bilän: girmesiyle; girdiği an.

Lekin uning åmädi çåpdimi buyåḳdän ḳåråvul ḫånägä kirişi bilän u yåḳdän tez yårdäm / maşinäsi çiråġıni låpillätib kelib ḳåldi (KT, 119/15).

kış: kış

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oḳırdi ḳışdä şämålläb ḳåldi (KT, 113/24).

kişi: adam, insan, kimse.

Ḳız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm äncä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/25).

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän / şu kişi tämädälikni äyniḳsä båplädi (KT, 117/12).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüräġingizni keng ḳıling deb yüpätdi/ Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT, 118/3).

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä taġın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT, 118/6).

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT, 119/12).

Kişini körib esänkiräb ḳåldi bu ulärning toyidä / kåsägüllik ḳılgän ḫuddi oşä İslom äkä edi (KT, 120/11).

Nasiba hämån häykäldek ḳåtib turär ropäräsidägi / mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT, 123/14).

ḳıstirib ket- bir konu üzerine değip geçmek.

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä åldi bir küni gäp åräsidä Murodconning / könglini åġritmäydigän ḳılib ḳıstirib ketdi (KT, 116/28).

kiy- giymek.

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ biråv yolini tosmäydi (KT, 118/19).

U endi yöläk tåmån yürgän edi åḳ ḫalät kiygän nåtäniş / ḳız içkäridän yügürib çıḳdi (KT, 119/25).

kiyä: eğilimli, aralıklı.

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT, 121/9).

kıyğaç: çapraz, eğri, oyuk.

U beiḫtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / åynädän ḳıyġåç ḳåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT, 118/16).

kiyikçä: bandana.

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi / båşigä ḳiyikçäni çämbäräk ḳılib båġläb ålgän (KT, 122/24).

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT, 123/7).

kiyin- giyinmek; giymek eylemini yapmak, kendi üzerine giymek.

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiḳli kiyinib ålgän (KT, 114/32).

kıyin: zorluk, zor, çetin.

Nasiba bunaḳa päytdä käsälḫånägä kiriş ḳıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ḳåråvulgä nimä bahånä ḳılişni oyläb bårdi (KT, 119/13).

Loḳ ḳılib otirär şiftdägi çiråḳning ḫırä yåruġıdä / yüzidägi ifådäni päyḳaş ḳıyin edi Nasiba beiḫtiyår (KT, 121/24).

ḳız: kız.

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåḳmäsligi täyin edi / ävvälå Murodconning åtäsi yoḳligi ḳız tåmångä unçälik (KT, 116/20).

U endi yöläk tåmån yürgän edi åķ ḫalät kiygän nåtäniş / ķız içkäridän yügürib çıķdi (KT, 119/26).

Hämşirä ķız ungä båşdän åyåķ yänä bir ķaräb çıķdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ķılmägänini endi tüşündi (KT, 120/3).

Dilfuza Nasibaning cånäcån ortåğı şu ķız turmuşgä / çıķadigän boldiyu zagsdän ötiş märåsimigä (KT, 114/21).

Bilän tüzük ķuruķ gäpläşmädi aynıķsä uning ķåş közläri / påpükdek Marziya degän hämşirä ķız bilän (KT, 114/16).

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıķ çehräli ķız ķaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaķķån turmäklädi (KT, 118/17).

Gurs gurs urädi Nasibani älläläggändek bolädi / turmuşgä çıķayåtgän ķızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT, 116/14).

Mäķul kelmädi ķåläversä Nasiba beş oğıl åräsidä yålğız edi / dädäsi ķızigä özgäçä mehr ķoygän (KT, 116/22).

Köp yillärdän buyån advokat bolib işläydi / tåpgänini bittä ķızidän äyärmidi (KT, 116/24).

Dädämlär cüdä ķızıķlärdä Murodjon äkä / sen yålğız ķızimsän deydilär (KT, 116/30).

Ķız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi Küyåv tåmåndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (ĶT, 114/25).

ķızıķ: 1. durum, vaziyet, hal

Hämmäsini täämildägidek ķars bädäbäng ķılışdi / hämmäsini ķızıķ üstidä bir närsäni unutib ķåldirişdi (KT, 125/24).

2.ilginç, eğlence, tatlı.

Şunaķa ķızıķ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ķönib hämmäning ķulfi dili åçilib ketdi / Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ķålgäni yoķ (KT, 117/13).

3. enteresan,

Dädämlär cüdä ķızıķlärdä Murodjon äkä / sen yålğız ķızimsän deydilär (KT, 116/29)

4. tuhaf;

Ķızıķ bu nimäsi negä bu ådäm u bilän bunaķa gäpläşädi / ötķazib ķoygäni bårmi (KT, 121/3).

ķızil: kırmızı.

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT, 123/7).

köçä: sokak.

Közini ålib ḳåçdi deräzädän täşḳarigä ḳarädi / Maşinä çiråḳlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT, 121/26).

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıḳıb ketişäyåtgänini kördiyü (KT, 121/29).

Nasiba ḳåp ḳårångi zulmätdä tupråḳ köçäning ḳåḳ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ḳåldi vähimä içidä (KT, 122/15).

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårångı bolib ketgän köçädän ärä çårä maşinälär güvülläb ötib ḳålärdi (KT, 118/10).

kök köz: mavi/ gök gözlü biri; genelde birini aşağılamak için atıfta bulunmak.

Kim uni här küni yärim keçägäçä ålib otirär ekän / båşliḳlärimi yåki änåvi kök köz Marziyami (KT, 119/8).

köksi: göğüs, bağır.

Uning yånidä Murodcon bår u Murodconning köksigä / båşini ḳoyib otirädi Murodconning yürägi bir meyårdä (KT, 116/11).

kol: el.

Ammå mänä şu bäländ boyli ḳåtmädän / kelgän vraçning ḳoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT, 114/8).

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/17).

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/25).

Nasiba ortädä ärıḳ bårligini endi idråk etdi / Murodjon yügürib kelib ḳolini ålġä çözdi (KT, 123/4).

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ḳuçmåḳçi boldiyu ḳoli låyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç ḳaçån bunaḳa ähvåldä (KT, 123/5).

ḳoli ḳisḳa: deyim: imkanları kısıtlı olan.

Küyåv tåmånning ḳoli ḳisḳaråḳ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT, 116/25).

ķolini kötär- el kaldırmak; ı. (birine) vurmaya kalkışmak. ıı. (biri) söz istediğini ya da oy verdiğini elini kaldırarak belirtmek, ııı. araba veya taşıma aracını durdurmak için el kaldırmak.

U duç kelgän maşinägä ķolini kötärdi / åppåķ jiguli änçä närigä ötib toḫtädi (KT, 119/9).

ķolini sıķ- el sıkmak; selamlaşmak için birinin elini tutmak.

Siz kelin tåmånmisiz dedi uning ķolini åhistä sıķıb / Nasiba indämäy båş silkidi men küyåv tåmånmän (KT, 115/3).

ķön- konmak.

Şunaķa ķızıķ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ķönib hämmäning ķulfi dili åçilib ketdi / ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ķålgäni yoķ (KT, 117/13).

köngli behuzur bolib ket- içi rahat olmamak, tedirgin olmak.

Bolib ketäyåtgänini his etär ķulåġı åstidä hämån / ķålipning ärä çårä yergä päķ päķ urilgäni eşitilib turärdi (KT, 125/3).

köngli yårişib ket- gönlü ferahlamak.

Oşä sözlär ķulåġı åstidä taġın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ķåldi / lekin şu åndäyåķ båşķa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT, 119/4).

könglidä keçäyåtgän: gönlünden geçirdiklerini.

Murodjon äkäsi ekänigä heçäm işångisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçäyåtgän gäplärni päyķadi (KT, 123/16).

könglingiz tok böl- gönlünü ferah tut.

Murodjon uni yüpätdi /könglingiz toķ bölsin uyältirib ķoymäymän (KT, 116/34).

könglini åġrit- gönlünü/ kalbini kırmak.

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä åldi bir küni gäp åräsidä Murodconning könglini åġritmäydigän ķılib ķıstirib ketdi (KT, 116/28).

könglini åvläş: sevgisini kazanmak, kendine aşık etmek, kalbini çalmak.

Äylänişgänidä häm Läzzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini åvläşgä häräkät ķıldi (KT, 115/8).

konyak: ispirto derecesi yüksek, özel kokulu, kiremit renginde bir içki türü, kanyak.

Kafedän çıķışgänidä Murodcon cindek konyak içib ålgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT, 115/9).

köngl: gönül.

Nasiba håvligä tüşdi ḳandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT, 121/2).

köp: pek.

Demäk ḳudä ekänmiz Murodcon külib ḳoydi / yoḳ u köp häm zähär emäs ekän Maşinadä şähär (KT, 115/6).

2. çok, baya, fazla.

Keyinçälik u oşä Murodcon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT, 116/5).

Mendän årzu häväsläri köp emiş / esingizdämi Dilfuzaning toyi zor boluvdiä (KT, 116/31).

Ḳoşilib ḳålipgä tüşyäpti ḳançä köp tüşsä ḳarzi / şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

İşim köp nimä ḳıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT, 117/29).

Köp yillärdän buyån advokat bolib işläydi / tåpgänini bittä ḳızidän äyärmidi (KT, 116/23).

kör- görmek.

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiḳli kiyinib ålgän (KT, 114/31).

Tuynukçä bårligini kördi / maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürib ketdi (KT, 121/19).

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi / båşigä ḳiyiḳçäni çämbäräk ḳılib båğläb ålgän (KT, 122/23).

Nasiba häm bårdi toğrisi düğånäsining baḫtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaḳa täntänäni körmägän edi (KT, 114/24).

Keyinçälik u oşä Murodcon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT, 116/6).

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båğläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT, 123/7).

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıḳıb ketişäyåtgänini kördiyü (KT, 121/30).

Kişini körib esänkiräb ḳåldi bu ulärning toyidä / kåsägüllik ḳılgän ḫuddi oşä İslom äkä edi (KT, 120/11).

Åçilib såçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT, 114/17).

İşḫånäsigä bårädi / ḳani körsinçi ḳanaḳa nävbätçilik ḳıläyåtgän ekän Murod Vohidoviç (KT, 119/6).

2. izlemek, seyretmek.

Bäḳırtirib futbol köryäpti häli ḳaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT, 113/9).

3.belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak.

Ulär äncä närsägä egä bolişdi toy ḳılışdi / åtä ånäsi ḫåhlägäniçä Nasiba istägäncä årzu häväs körişdi (KT, 125/22).

körä: daha çok.

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ådämning gäpidän körä (KT, 120/22).

körgändäyåḳ: gördüğü anda.

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT, 124/17).

körib koy- görmek, bilmek.

Eringning ähvålini körib ḳoy / seni deb sening årzu häväsläring deb ering şu hunärni ḳılyäpti (KT, 124/27).

körin- görünmek.

Uning közigä çoġdek korindi båş silkib sälåm berdi / Murodcon şu åndäyåḳ uning yånigä keldi (KT, 115/1).

korinib ket- gözükmek, görünmek.

Ḳuyåşgä tikilgäncä çuḳur öygä tålgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündir ġamgin korinib ketdi (KT, 115/26).

körişib tur- buluşmak, (iki ya da daha çok kimse ya da devinen şeyler) bir araya gelmek.

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi / bir küni ikkåvläri dälägä çıḳışdi şunçäki äylänib (KT, 115/19).

ḳork- korkmak, ürkmek.

Yäräḳläb turibdi tolḳınlär şåvulläb ḳırġåḳḳa urilädi / dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ḳorḳmäydi (KT, 116/10).

ḳorḳıb ket- korkmak, ürkmek.

Dädäsi bilän åyisi ḳorḳıb ketişdi / ḳoşnining maşinasidä käsälḫonägä åbårişdi öpkäsi ḳattıḳ (KT, 114/3).

korkuv: korku, endişe.

Nasiba erining tåvuşini täniy ålmädi / bu tåvuşdä häm häyrät häm ḳorḳuvgä oḫşäş åhäng bår edi (KT, 122/30).

ḳoşil- katılmak.

Ḳoşilib ḳålipgä tüşyäpti ḳançä köp tüşsä ḳarzi / şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

ḳoşni: komşu.

Dädäsi bilän åyisi ḳorḳıb ketişdi / ḳoşnining maşinasidä käsälḫonägä åbårişdi öpkäsi ḳattıḳ (KT, 114/4).

kötär- kaldırmak, yükselmek.

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

koy-1.yerleştirmek

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devår ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatår ḳatår ḳılib ḳuyilgän ḫåm ġıştlär çiråḳ yåruġıdä (KT, 123/25).

2.koymak, bir şeyi bir yere bırakmak.

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ḳoyib / Oyläyåtgänim yoḳ arzu ḳılyäpmän dedi Murodcon (KT, 115/27).

uning yånidä Murodcon bår u Murodconning köksigä / båşini ḳoyib otirädi Murodconning yürägi bir meyårdä (KT, 116/12).

3.oturtmak.

Toy anıḳ bolgänidä åldigä ötḳazib ḳoyib londäginä ḳılib tüşüntirgän edi (KT, 118/27).

köyi: koyu.

Albättä Nasiba yelkäsini ḳısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yåḳmäydi Murodcon cilmäygän köyi iltimås ḳıldi (KT, 115/16).

köyläk: elbise, gömlek.

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ birâv yolini tosmäydi (KT, 118/19).

köz: göz.

Bilän tüzük ḳuruḳ gäpläşmädi aynıḳsä uning ḳåş közläri / påpükdek Marziya degän hämşirä ḳız bilän (KT, 114/15).

Uning közigä çoġdek korindi båş silkib sälåm berdi / Murodcon şu åndäyåḳ uning yånigä keldi (KT, 115/1).

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/29).

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT, 118/17).

Åyåḳläridä bälçıḳ ḳåtib ḳålgän edi tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT, 123/10).

Özining şuuri tiniḳläşdimi yånġåḳ şåḥlärining şåvulläşi / eşitilä båşlädi u közlärini yumdi (KT, 125/10).

Såhildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini åçdi (KT, 125/14).

Nasibaning közläridän tirḳiräb yåş çıḳıb ketdi / u yånġåḳning ġädir budur tänäsigä yüzini båsgänçä ökräb yubårdi (KT, 125/29).

köz öngi: gözünün önüne gelmek; nasıl olacağını düşünmek, zihinde canlandırmak, tasarlamak.

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT, 116/7).

Nasibaning köz öngigä ḳılpängläb turgän Märziyä kelgan (KT, 117/33).

köz uzmäs: gözünü dikmek: gözünü ayırmadan bir yere bakıp durmak.

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıḳıb ketişäyåtgänini kördiyü (KT, 121/29).

közi tüş- gözü ilişmek; birdenbire, rastgele, istemeden görmek.

Ätråfgä älängländiyu yigirmä ḳadämçä näridägi / çiråḳḳa közi tüşdi yonğoḳ şåhigä kättäkån lampoçka (KT, 122/18).

közim uçib tur- çok hevesli olmamak.

Doḥtir zähärginä ekän / ḥåtircäm boling közim uçib turgäni yoḳ dedi ḳåvåġını sålib (KT, 114/12).

közini ålib ḳåç- gözlerini kaçırmak.

Közini ålib ḳåçdi deräzädän täşḳarigä ḳarädi / maşinä çiråḳlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT, 121/25).

közini loḳ ḳıl- ters ters bakmak; düşmanca ve öfkeli bir biçimde bakmak.

Loķ ķılib otirär şiftdägi çirâķning ḫırä yâruġıdä / yüzidägi ifâdäni päyķaş ķıyin edi Nasiba beiḫtiyâr (KT, 121/23).

kreslo: koltuk.

Murodcon bugün taġın keç ķâldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästäk yumşâķ kreslodä (KT, 113/2).

ķuç- kucaklamak, sarmak.

Mänä şunaķa däbdäbälär yâķadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän ķuçdi (KT, 117/8).

küçäy- güçlenmek, şiddetlenmek.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ķaynânäsigä sekin gäp âçgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/1).

ķuçmâķçi bol- kucaklamak istedi ancak.

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ķuçmâķçi boldiyu ķoli lâyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç ķaçân bunaķa ähvâldä (KT, 123/5).

ķudä: dünür.

Demäk ķudä ekänmiz Murodcon külib ķoydi / yoķ u köp häm zähär emäs ekän Maşinadä şähär (KT, 115/5).

kulâk:kulak.

Bolib ketäyâtgänini his etär ķulâġı âstidä hämân / ķâlipning ârä çârä yergä päķ päķ urilgäni eşitilib turärdi (KT, 125/3).

Oşä sözlär ķulâġı âstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ķâldi / lekin şu ândäyâķ bâşķa bir fikrdän köngli yârişib ketdi (KT, 119/3).

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ķılışdi ḫuddi oşä Lâzzät kafesigä kirişdi / çıķıb kelişäyâtgänidä u Murodjonning ķulâġıgä şipşidi (KT, 117/4).

ķulfi dili âçilib ket- dili çözülmek, konuşmaya başlamak.

Şunaķa ķızıķ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ķönib hämmäning ķulfi dili âçilib ketdi / Ämmâ Nasiba özgä âlämgä sirli âlämgä kirib ķâlgäni yoķ (KT, 117/13).

külib ķoy: gülümsemek; yüz çizgilerinin hafif hareketleriyle sevinçli bir ruh durumu anlatmak, hafifçe gülmek, güler gibi olmak.

Demäk ķudä ekänmiz Murodcon külib ķoydi / yoķ u köp häm zähär emäs ekän Maşinadä şähär (KT, 115/5).

Toḫtäting / ḫırä çirâķ yâruġıdä İslom äkä kinâyäli külib ķoygändek boldi (KT, 122/6).

kum: kum.

Käfti bilän ḳålipgä ḳum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ḳålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/29).

Tüzük bunaḳa hunäringiz häm bår ekän / Murodjon ḳålipni ḳumgä ḳårär ekän şu tåmångä (KT, 124/12).

kün: gün.

Båġlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm / ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT, 113/21).

Bir ikki kün pärvå ḳılmäy oḳışgä ḳatnäb yüräverdi / ammå keçäsi tosätdän isitmäsi kötärilib ketdi (KT, 114/1).

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi / bir küni ikkåvläri dälägä çıḳışdi şunçäki äyläníb (KT, 115/20).

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä åldi bir küni gäp åräsidä Murodconning könglini åġritmäydigän ḳılib ḳıstirib ketdi (KT, 116/27).

Häyåt öz yolidä dävåm etärdi / Murodjon här küni işgä åtlänädi (KT, 117/16).

Här küni oşä mänzärä / eng yåmåni bu emäs (KT, 117/21).

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ḳaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/2).

Kim uni här küni yärim keçägäçä ålib otirär ekän / båşlıḳlärimi yåki änåvi kök köz Marziyami (KT, 119/7).

Undän keyin ḳaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi / künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT, 117/20).

kün årä: gün ara.

Bårä bårä kün årä yärim keçä ḳılib keládigän ådät çıḳardi / Nasiba gäpirsä teskäri ḳaräydi (KT, 117/27).

kurbaka: kurbağa.

Täşḳaridä ḳårångı ḳuyuḳläşib bårär ällaḳayerdä / ḳurbaḳa ḳurillärdi bir vaḳtlär Murodjon ikkåvläri (KT, 113/20).

ḳuri- kuru.

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devår ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatår ḳatår ḳılib ḳuyilgän ḫåm ġıştlär çiråḳ yåruġıdä (KT, 123/25).

ḳurib ḳålgändek: yokmuş gibi.

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT, 125/6).

kurillä- varaklama sesi.

Täşḳaridä ḳårångı ḳuyuḳläşib bårär ällaḳayerdä / ḳurbaḳa ḳurillärdi bir vaḳtlär Murodjon ikkåvläri (KT, 113/20).

kurs: kesik ve keskin sesi taklittir.

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdårdek / ḳars ḳurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT, 120/30).

kurs: sınıf.

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oḳırdi ḳışdä şämålläb ḳåldi (KT, 113/24).

ḳuruḳ åhängdä: boş ve değersiz seslenme.

U yaḳın kelib sälåmläşdi / hä kelin dedi ḳandäydir ḳuruḳ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT, 120/14).

ḳutlä- kutlamak

Ḳutläb nutḳ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ḳılgänidä hämmä ḳarsäk çålib (KT, 114/27).

küt- beklemek.

Båġlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm / ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT, 113/21).

kuvånç: sevinç, coşku.

Nasibaning yürägi ḳuvånçdän årziḳib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä båş ḳoydi (KT, 116/3).

kuvånib koy- sevinmek.

Ḳılgäni uçün ḳuvånib häm ḳoydi / anä oşä birinçi ḳavät terapiya bölimi (KT, 119/19).

ḳuy- dökmek.

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devår ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatår ḳatår ḳılib ḳuyilgän ḫåm ġıştlär çiråḳ yåruġıdä (KT, 123/26).

ḳuyaş: güneş.

Ḳuyåşgä tikilgänçä çuḳur öygä tålgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündir ġamgin korinib ketdi (KT, 115/25).

Kelgän bekätdä tüşib ḳålişdi yåz ḳuyåşi ålis ufḳdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodcon (KT, 115/23).

Ḳuyåşning ölçåvi bolädimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / Dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT, 125/25).

küyåv: damat.

Ķız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / Küyåv tåmåndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/26).

Ķutläb nutķ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ķılgänidä hämmä ķarsäk çålib (KT, 114/27).

Yubårdi Nasiba küyåv tåmåndän kelgän yigitlär åräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşķarigä çıķışgänidän (KT, 114/29).

Siz kelin tåmånmisiz dedi uning ķolini åhistä sıķıb / Nasiba indämäy båş silkidi men küyåv tåmånmän (KT, 115/4).

Murodcon kelin küyåv tåmångä imå ķıldi / şunaķa däbdäbälär yåķadimi sizgä (KT, 115/13).

Küyåv tåmånning ķoli ķisķaråķ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT, 116/25).

Küyåv tåmånning ķoli ķisķaråķ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT, 116/26).

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyåv tåmåndän ḫursänd boldi / Näsibä Dilfuzägä häväs ķılgän edi (KT, 117/1).

Ķız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/26).

U yaķın kelib sälåmläşdi / hä kelin dedi ķandäydir ķuruķ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT, 120/14).

kuyukläş- koyulaşmak.

Båġlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åkşåm / ķuyuķläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT, 113/22).

ķuyuķläşib bår- gittikçe koyulaşmak.

Täşķaridä ķårångı ķuyuķläşib bårär ällaķayerdä / ķurbaķa ķurillärdi bir vaķtlär Murodjon ikkåvläri (KT, 113/19).

küzätib koy- eşlik etmek, beraberinde gitmek, arkadaşlık etmek, refakat etmek.

Küzätib ķoysäm mäylimi bäri bir håzir hämmä tärķab ketädi / Nasiba indämädi (KT, 115/17).

lampoçka: ampul, lamba, elektrik lambası, kandil.

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåķidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/21).

Ätråfgä älänglädiyu yigirmä ķadämçä näridägi / çiråķķa közi tüşdi yonğoq şåhigä kättäkån lampoçka (KT,122/18).

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi / båşigä ḳiyiḳçäni çämbäräk ḳılib båġläb ålgän (KT,122/23).

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoq tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT,123/22).

låvillä- kırmızıya dönmek, kırmızılaşmak.

Közini ålib ḳåçdi deräzädän täşḳarigä ḳarädi / maşinä çiråḳlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT,121/26).

låy: çamur.

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT,123/8).

Tez tez yürgänçä beriråḳdägi gumbäzdek låy åldigä keldi (KT,123/31).

Çönḳayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ḳålipgä urdi / ḳålipdän åtilib çıḳḳan låy pärçäläri (KT,124/2).

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änḳıb turgän yelkäsigä båşini täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT,126/3).

Nasiba hämån häykäldek ḳåtib turär ropäräsidägi / mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/14).

Ḳuyåşning ölçåvi boläḍimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT,125/26).

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ḳuçmåḳçi boldiyu ḳoli låyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç ḳaçån bunaḳa ähvåldä (KT,123/5).

Låyim ḳåtib ḳålädi / u Nasibani ergäştirib ärıḳ üstigä örnätilgän täḫtä (KT,123/19).

Çönḳayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ḳålipgä urdi / ḳålipdän åtilib çıḳḳan låy pärçäläri (KT,124/1).

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ḳılmädi / årtiḳçä låyni sidirib täşlädidä ḳålipni däst kötärdi (KT,124/4).

Yänä çönḳayib låy zuvälä ḳılä båşlädi / Nasiba mäydånçä ortäsidä hämån ḳaḳḳayib turärkän (KT,124/15).

låyli: çamurlu.

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT,126/1).

läzzät: tat, lezzet; zevk, keyif.

Äylänişgänidä häm Läzzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini åvläşgä häräkät ḳıldi (KT,115/7).

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ḳılışdi ḫuddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıḳıb kelişäyåtgänidä u Murodjonning ḳulåġıgä şipşidi (KT,117/3).

lip etib: bir anda; ustaca hızlı hareket etmek.

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/18).

londä: kısaca ve net.

Toy anıḳ bolgänidä åldigä ötḳazib ḳoyib londäginä ḳılib tüşüntirgän edi (KT,118/27).

määş: maaş, aylık.

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / oġırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT, 124/32).

mäbådå: belki, olur da, her ihtimalde.

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräḳläb turgänidä häm endi bu båşḳa (KT, 125/17).

mähäl: zaman.

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıḳıb ketişäyåtgänini kördiyü (KT, 121/30).

mäktäb: mektep, okul.

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi / bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/18).

mäḳul: makbul, uygun, kabul.

Mäḳul kelmädi ḳåläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ḳızigä özgäçä mehr ḳoygän (KT, 116/21).

mänä: işte.

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıḳḳanmi / uning ḫorligi keldi taġın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT, 118/7).

Nasiba hämån häykäldek ḳåtib turär ropäräsidägi / mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT, 123/14).

Nasiba hämån häykäldek ḳåtib turär ropäräsidägi / mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT, 123/14).

Ammå mänä şu bäländ boyli ḳåtmädän / kelgän vraçning ḳoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT, 114/7).

Mänä şunaḳa däbdäbälär yåḳadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän ḳuçdi (KT, 117/7).

Mänä yetdik håzir / Maşinä ġıyḳılläb tårmåz berdi Nasiba eşik (KT, 122/7).

Bu bilän nimä demåḳçi ekänligini hämmäsini / mänä kelinpåşşä (KT, 124/26).

mänzärä: manzara.

Keyinçälik u oşä Murodjon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT, 116/5).

Här küni oşä mänzärä / eng yåmåni bu emäs (KT, 117/21).

märåsim: merasim, tören.

Dilfuza Nasibaning cånäcån ortåġı şu ḳız turmuşgä / çıḳadigän boldiyu ZAGSdän ötiş märåsimigä (KT, 114/22).

märcån: mercan.

Közini ålib ḳåçdi deräzädän täşḳarigä ḳarädi / Maşinä çiråḳlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT, 121/26).

märtä: defa, kez, kere, sefer.

Albättä Nasiba yelkäsini ḳısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yåḳmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimås ḳıldi (KT, 115/15).

Yoḳ bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahånä ḳılgändäyåḳ (KT, 117/32).

Årzu häväs emiş ümridä bir märtä bolädigän toy emiş / Näsibä båşi ġuvulläb båräyåtgänini köngli behuzur (KT, 125/1).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / Keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT, 117/26).

maşina: araba.

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårångı bolib ketgän köçädän årä çårä maşinälär güvülläb ötib ḳålärdi (KT, 118/10).

Lekin uning åmädi çåpdimi buyåḳdän ḳåråvul ḫånägä kirişi bilän u yåḳdän / tez yårdäm maşinäsi çiråġıni låpillätib kelib ḳåldi (KT, 119/16).

İslom äkä maşinaning närigi biḳinidägi orindiḳḳa çökdi / ḳayåḳḳa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ḳaräb ålib (KT, 121/13).

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT, 121/8).

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / Maşinä årḳasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT, 122/13).

Uning årḳasidän kelgän maşina ġıyḳılläb toḫtädi / çıḳıng kelin (KT, 121/5).

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yiġmä kärävåt örnätilgän ekän Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiḳḳa otirdi (KT, 121/11). [maşinä,

Tuynukçä bårligini kördi / maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürib ketdi (KT, 121/20).

Közini ålib ḳåçdi deräzädän täşḳarigä ḳarädi / maşinä çiråḳlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT, 121/26).

Mänä yetdik håzir / maşinä ġıyḳılläb tårmåz berdi Nasiba eşik (KT, 122/8).

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / Maşinä årḳasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT, 122/14).

Yüring dedi ḳandäydir såkin åvåzdä / maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ḳoyäy (KT, 123/18).

U duç kelgän maşinägä ḳolini kötärdi / åppåḳ jiguli äncä närigä ötib toḫtädi (KT, 119/9).

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT, 121/10).

Dädäsi bilän åyisi ḳorḳıb ketişdi / ḳoşnining maşinasidä käsälxonägä åbårişdi öpkäsi ḳattıḳ (KT, 114/4).

Demäk ḳudä ekänmiz Murodjon külib ḳoydi / yoḳ u köp häm zähär emäs ekän Maşinadä şähär (KT, 115/6).

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ḳılışdi ḫuddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıḳıb kelişäyåtgänidä u Murodjonning ḳulåġıgä şipşidi (KT, 117/3).

mävhüm: muğlak, anlaşılması güç.

Nasiba håvligä tüşdi ḳandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT, 121/1).

mäydä çüyda: ufak tefek; çok gerekli olmayan, küçük, önemsiz.

Özing ḫåhläb ḳılyäpsän şu işni bilib ḳoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib kelädigän bolsäng dilingni siyåh ḳılib ḳoyämän (KT, 119/1).

mäydån: meydan, küçük meydan.

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/24).

Yänä çönḳayib låy zuvälä ḳılä båşlädi / Nasiba mäydånçä ortäsidä hämån ḳaḳḳayib turärkän (KT, 124/16).

mäykä: atlet, fanila.

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/25).

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT, 123/8).

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ḳılmädi / årtiḳçä låyni sidirib täşlädidä ḳålipni däst kötärdi (KT, 124/3).

mäyli: 1. olur.

Küzätib ḳoysäm mäylimi bäri bir håzir hämmä tärḳab ketädi / Nasiba indämädi (KT, 115/17).

2. peki; tamam,

Mäyli men häm bilib ḳoysäm zärär ḳılmäs / håvligä çıḳıb turing men håzir İslom äkä (KT, 120/27).

3. makul.

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/30).

mehr ḳoy- sevmek, şefkat duymak.

Mäḳul kelmädi ḳåläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ḳızigä özgäçä mehr ḳoygän (KT, 116/22).

meyårdä: hizada.

Uning yånidä Murodjon bår u Murodjonning köksigä / båşini ḳoyib otirädi Murodjonning yürägi bir meyårdä (KT, 116/12).

mık etmäy: ses çıkartmamak.

Änçä yürişdi İslom äkä hämån mıḳ etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib båräyåtgänini bilär (KT, 121/27).

muåmälä ḳıl- muamele etmek.

Muåmälä ḳılgänini nimä uçün bu yergä ålib kelib / bir åġız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT, 124/23).

müdirä: müdür, yetkili, yönetici.

Qız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/26).

mümkin: mümkün, gerçekleşme olasılığı olan.

Ḳayåḳdä yürişlärini / bilämän ḫåhläsängiz åbårişim mumkin (KT, 120/26).

müttäsil: kesintisiz, aralıksız, durmadan.

Undän keyin ķaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT, 117/20).

İlib ķoyilgän uning ätråfidä pärvånälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tåmånidä devåri (KT, 122/19).

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/23).

näfäs: nefes.

Çuķur näfäs åling / Nasiba såġayib çıķıb ketgunçä häm Murod Vohidoviç (KT,114/13).

näfis: nefis, harika, güzel.

Otirär åķşåm tüşib ķålgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi båşķaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (KT,113/4).

nakşinkår: nakış edilmiş, dekore edilmiş güzel çekici, boyalı.

Åyåķ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıķılläb turgän kättäkån åsmä såät nakşinkår äräbi (KT,113/6).

nån: ekmek.

Undän keyin ķaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi / Künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT,117/19).

nånüştä: kahvaltı.

Näsibä nånüştä täyyårläydi ķoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ķayinisi / bilän ķayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT,117/17).

näri: öte, ileri.

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ķarädi / tört beş ķadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT,121/8).

U duç kelgän maşinägä ķolini kötärdi / åppåķ jiguli änçä närigä ötib toḫtädi (KT,119/10).

Ätråfgä älänglädiyu yigirmä ķadämçä näridägi / çiråķķa közi tüşdi yonğoq şåhigä kättäkån lampoçka (KT,122/17).

Näriråķdä ķurigän ġıştlär devår ķılib taḫläb ķoyilgän / ķatår ķatår ķılib ķuyilgän ḫåm ġıştlär çiråķ yåruġıdä (KT,123/25).

närigi: öbür, öteki.

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaķındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ķaynisi televizorni (KT,113/8).

Ķamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıķılläb külib yubårdi (KT,114/9).

İslom äkä maşinaning närigi biķinidägi orindiķķa çökdi / Ķayåķķa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ķaräb ålib (KT,121/13).

närsä: şey.

Gurs gurs urädi Nasibani älläläggändek bolädi / turmuşgä çıķayåtgän ķızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT,116/14).

Ulär äncä närsägä egä bolişdi toy ķılışdi / åtä ånäsi ḫåhläggäniçä Nasiba istägänçä årzu häväs körişdi (KT,125/21).

Hämmäsini täåmildägidek ķars bädäbäng ķılışdi / Hämmäsini ķızıķ üstidä bir närsäni unutib ķåldirişdi (KT,125/24).

näryåq: öbür taraf, karşı veya uzak taraf.

Ḫävåtirgä tüşib ķåldi änä Ķoyliķ båzårining därvåzäsi / näryåġı dälälär änä ķåp ķårångı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

näsihät: öğüt, tavsiya.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ķaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

nåtäniş: yabancı, tanıdık olmayan.

U endi yöläk tåmån yürgän edi åķ ḫalät kiygän nåtäniş / ķız içkäridän yügürib çıķdi (KT,119/25).

nävbätçi: nöbetçi; bekleme sırası kendisinde olan, nöbet tutan (kimse).

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ķılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ķıläversä (KT,113/15).

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ķılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ķıläversä (KT,113/16).

Nävbätçilik bahånä diydår ġanimät bolmäsin tağın / Nasiba devårdägi såätgä ķarädi toķķızdän åşibdi (KT,113/17).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ķılädigän boldi (KT,117/26).

İşḫånäsigä bårädi / Ķani körsinçi ķanaķa nävbätçilik ķıläyåtgän ekän Murod Vohidoviç (KT,119/6).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ķılädigän boldi (KT,117/25).

Nävbätçi vraçni çäḳiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning åtini äytmädi (KT,120/1).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/18).

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ḳålgänini / häm negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT,124/20).

Yoḳ bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahånä ḳılgändäyåḳ (KT,117/32).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/17).

näzäri: nezdinde, gözünde, düşüncesinde.

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ḳålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşḳa säyyårägä (KT,116/15).

negä: niye, niçin, neden.

Murodjon negä kelding desä nimäni bahånä ḳılädi / sizni såġınib keldim deydimi (KT,120/7).

Ḳızıḳ bu nimäsi negä bu ådäm u bilän bunaḳa gäpläşädi / ötḳazib ḳoygäni bårmi (KT,121/3).

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ḳålgänini / häm negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT,124/20).

negädir: nedendir, nedense.

Ammå mänä şu bäländ boyli ḳåtmädän / kelgän vraçning ḳoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT,114/8).

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şåvulläşi cånländi / oşä åydin keçä oşä dengiz oşä tolḳınlär (KT,125/11).

neylon: naylon.

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ biråv yolini tosmäydi (KT,118/19).

nihåyätdä: oldukça.

Ḳanaḳa bolärkän dedi Nasiba bärmåġı bilän pöpsä ḳılib / toy nihåyätdä ḫuşçaḳçaḳ ötdi (KT,117/10).

nimä: ne, şey.

Yaḫşi mi / nimä dedi Murodjon (KT,117/6).

Işim köp nimä ḳıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/29).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüragingizni keng ḳıling deb yüpätdi / tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT,118/4).

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıḳḳanmi / uning ḫorligi keldi taġın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT,118/7).

Yaḫşi mi dedi Murodcon Nasiba tüşünmädi / nimä yaḫşi mi (KT,115/12).

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä taġın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT,118/5).

Nimä ḳılsin üyigä bårsinmi / cüdä yaḫşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoḳ (KT,118/11).

Nasiba bunaḳa päytdä käsälḫånägä kiriş ḳıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ḳåråvulgä nimä bahånä ḳılişni oyläb bårdi (KT,119/14).

Nasiba yüragi gupilläb urgänçä toḫtäb ḳåldi / håzir ḫuddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT,119/24).

Özidän özi icirġänä båşlädi / nimä kerägi bår edi şu yåḳḳa kelib (KT,120/6).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahånä ḳılädi / sizni såġınib keldim deydimi (KT,120/7).

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ḳålgänini / häm negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT,124/20).

Yärim keçädä burnidän tårtsä yıḳılgüdek bolib bårişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/22).

Muåmälä ḳılgänini nimä uçün bu yergä ålib kelib / bir åġız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT,124/23).

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / oġırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT,124/31).

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / Oġırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT,124/32).

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT,126/2).

Ḳızıḳ bu nimäsi negä bu ådäm u bilän bunaḳa gäpläşädi / ötḳazib ḳoygäni bårmi (KT,121/3).

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ḳoyib / oyläyåtgänim yoḳ arzu ḳılyäpmän dedi Murodcon (KT,115/27).

nimä uçün: niçin, neden.

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ḳålgänini / häm negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT,124/19).

nimä uçündir: nedense.

Ḳuyåşgä tikilgänçä çuḳur öygä tålgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündir ġamgin korinib ketdi (KT,115/26).

nimänidir: bir şeyler.

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/18).

nur: nur, ışık.

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräḳläb turgänidä häm endi bu båşḳa (KT,125/18).

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT,116/8).

Ḳuyåşning ölçåvi boläḍimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT,125/25).

nutk: nutk, konuşma, söylev.

Ḳutläb nutḳ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ḳılgänidä hämmä ḳarsäk çålib (KT,114/27).

oġıl: erkek evlat.

Mäḳul kelmädi ḳåläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ḳızigä özgäçä mehr ḳoygän (ḲT,116/21).

oğırlik: hırsızlık.

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / oğırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (ḲT,124/32).

oḫşaş: aynı, benzer, fark etmez, farksız.

Nasiba erining tåvuşini täniy ålmädi / bu tåvuşdä häm häyrät häm ḳorḳuvgä oḫşäş åhäng bår edi (ḲT, 122/30).

oḳı- okumak, eğitim almak.

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oḳırdi ḳışdä şämålläb ḳåldi (ḲT, 113/24).

oḳış: okul.

Bir ikki kün pärvå ḳılmäy oḳışgä ḳatnäb yüräverdi / ammå keçäsi tosätdän isitmäsi kötärilib ketdi (ḲT, 114/1).

on: on sayı sıfatı.

Murodjon ḳålipni yergä ulåḳtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ḳadämçä yügürgändän keyin ḳattıḳ hätlädi (ḲT, 123/2).

orin: yer, mekân.

Nasiba yüragi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi / mengä ḳaräng ḳayåḳḳa ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (ḲT, 122/3).

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårångı bolib ketgän köçädän ärä çårä maşinälär güvülläb ötib ḳålärdi (ḲT, 118/9).

orindiḳ: koltuk.

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (ḲT, 119/11).

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yigmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiḳḳa otirdi (ḲT, 121/12).

İslom äkä maşinaning närigi biḳinidägi orindiḳḳa çökdi / ḳayåḳḳa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ḳaräb ålib (ḲT, 121/13).

U ropäräsidägi İslom äkägä şübhälänib ḳaräb ḳoydi / İslom äkä orindiḳ yånidägi tutḳiçni uşlägänçä közini (ḲT, 121/22).

ortä: herhangi iki şeyin arası, ortalık yer, meydan, etraf.

Nasiba ortädä ärıḳ bårligini endi idråk etdi / Murodjon yügürib kelib ḳolini ålgä çözdi (ḲT, 123/3).

Nasiba ḳåp ḳårångi zulmätdä tupråḳ köçäning ḳåḳ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ḳåldi vähimä içidä (ḲT, 122/15).

Yänä çönḳayib låy zuvälä ḳılä båşlädi / Nasiba mäydånçä ortäsidä hämån ḳaḳḳayib turärkän (ḲT, 124/16).

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yigmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiḳḳa otirdi (ḲT, 121/11).

ortä yåşlärdägi: orta yaşlı.

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (ḲT, 119/12).

ortåḳ: ortak, arkadaş, dost.

Dilfuza Nasibaning cånäcån ortåḡı şu ḳız turmuşgä / çıḳadigän boldiyu ZAGSdän ötiş märåsimigä (ḲT, 114/21).

oşändä: o anda.

Hä zir yügürib ḳålmäs ekänä oşändä bilädi säyåḳ / yüriş ḳanaḳa bolişini (ḲT, 118/13).

oşändäy: onun gibi, öyle.

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ḳılışdi ḫuddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıḳıb kelişäyåtgänidä u Murodjonning ḳulåġıgä şipşidi (ḲT, 117/3).

otboy: yatma vakti.

Kim keräk sizgä dedi ḳåşini çimirib / håzir otboy bolädi (ḲT, 119/28).

otir- oturmak.

Otirär åḳşåm tüşib ḳålgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi båşḳaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (ḲT, 113/3).

Båġlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm / ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (ḲT, 113/21).

Äylänişgänidä häm Läzzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini åvläşgä häräkät ḳıldi (ḲT, 115/7).

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ḳatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälḳa yoldän ötgändän keyin duç (ḲT, 115/22).

Ḳuyåşgä tikilgänçä çuḳur öygä tålgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündir ġamgin korinib ketdi (ḲT, 115/26).

Åy çıḳıb turgän bolsä İkkälämiz ḳırġåḳdä / şundåḳ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ḳılsäk (ḲT, 116/2).

Uning yånidä Murodcon bår u Murodconning köksigä / båşini ḳoyib otirädi Murodconning yürägi bir meyårdä (ḲT, 116/12).

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (ḲT, 119/11).

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yiġmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiḳḳa otirdi (ḲT, 121/12).

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning åldigä / İslom äkä şåfyår otirgän käbinä tåmångä engäşdi (ḲT, 121/16).

Såhildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini åçdi (ḲT, 125/13).

Loḳ ḳılib otirär şiftdägi çiråḳning ḫırä yåruġıdä / yüzidägi ifådäni päyḳaş ḳıyin edi Nasiba beiḫtiyår (ḲT, 121/23).

Äncä yürişdi İslom äkä hämån mıḳ etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib båräyåtgänini bilär (ḲT, 121/28).

Yoḳ endi ulär dengiz boyigä bårişmäydi Åydin keçädä såhildä otirişmäydi (ḲT, 125/16).

oylä- düşünmek.

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ḳoyib / Oyläyåtgänim yoḳ arzu ḳılyäpmän dedi Murodcon (ḲT, 115/27).

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ḳoyib / Oyläyåtgänim yoḳ arzu ḳılyäpmän dedi Murodcon (ḲT, 115/28).

Keyinçälik u oşä Murodcon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (ḲT, 116/6).

İşim köp nimä ḳıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (ḲT, 117/30).

oyläb bår- yol boyunca düşünmek.

Nasiba bunaḳa päytdä käsälḫånägä kiriş ḳıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ḳåråvulgä nimä bahånä ḳılişni oyläb bårdi (ḲT, 119/14).

özgä: başka, diğer.

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ḳålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşḳa säyyårägä (ḲT, 116/15).

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi / Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (ḲT, 117/14).

öḫşä- benzemek.

Undän keyin ḳaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi / künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT,117/20).

ökräb yubår- çığlık atmak, bağırmak, feryat etmek.

Nasibaning közläridän tirḳiräb yåş çıḳıb ketdi / u yånġåḳning ġädir budur tänäsigä yüzini båsgänçä ökräb yubårdi (KT,125/30).

ölär endi: yazık artık.

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT,113/16).

ölçåv: ölçü.

Ḳuyåşning ölçåvi boläḍimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT,125/25).

öpiş- öpüşmek.

Båġlärdä ätäyläb kün båtişini kütib otirişär åḳşåm /ḳuyuḳläşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT,113/22).

öpkä: akciğer.

Dädäsi bilän åyisi ḳorḳıb ketişdi / ḳoşnining maşinasidä käsälxonägä åbårişdi öpkäsi ḳattıḳ (KT,114/4).

örnät- yerleştirmek, sabitlemek.

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yiġmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḥçäm orindiḳḳa otirdi (KT,121/11).

Låyim ḳåtib ḳålädi / u Nasibani ergäştirib ärıḳ üstigä örnätilgän täḫtä (KT,123/20).

öt- geçmek.

Dilfuza Nasibaning cånäcån ortåġı şu ḳız turmuşgä / çıḳadigän boldiyu zagsdän ötiş märåsimigä (KT,114/22).

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ḳatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälḳa yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/22).

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ḳålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşḳa säyyårägä (KT,116/15).

Ḳanaḳa bolärkän dedi Nasiba bärmåġı bilän pöpsä ḳılib / toy nihåyätdä ḫuşçaḳçaḳ ötdi (KT,117/10).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT,117/25).

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårångı bolib ketgän köçädän ärä çårä maşinälär güvülläb ötib ḳålärdi (KT,118/10).

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/21).

U duç kelgän maşinägä ḳolini kötärdi / åppåḳ jiguli änçä närigä ötib toḫtädi (KT,119/10).

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoq tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT,123/21).

ötib ket- geçmek, o an bir yerin yakınından geçmek.

Nasiba cüdä hicålätli ähvåldä ḳåldi / şundåḳ ötib ketäyåtuvdim dedi åvåzi zorġä çıḳıb (KT,120/16).

ötḳaz- oturtmak, geçirmek.

Toy anıḳ bolgänidä åldigä ötḳazib ḳoyib londäginä ḳılib tüşüntirgän edi (KT,118/27).

ötķazib ķoygän: mecaz: "borçlu muyum ona" birine lafını esirgemeden söylemek karşı tarafı sanki borçluymuş gibi davranmak.

Ķızıķ bu nimäsi negä bu ådäm u bilän bunaķa gäpläşädi / ötķazib ķoygäni bårmi (KT,121/4).

öy: fikir, düşünce.

Nasiba håvligä tüşdi ķandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT,121/1).

öygä tål- düşünceye dalmak; derin derin düşünmek.

Ķuyåşgä tikilgänçä çuķur öygä tålgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündir ġamgin korinib ketdi (KT,115/25).

özgäçä: bam başka, farklı.

Mäķul kelmädi ķäläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ķızigä özgäçä mehr ķoygän (KT,116/22).

özgärib ķål- değişmek, başkalaşmak, dönüşmek.

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ķålgänini / häm negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT,124/19).

påçä: paça- pantolon, don, şalvar vb. giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm.

Körmägän edi ķızil ķıyıķçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ķaytärilgän şimi låy yäläng (KT,123/8).

täk et- tak eden (yansıma sözcüğü)

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ķålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päķ etgän tåvuş eşitildi (KT,124/8).

päķ päķ: tak tak, tahta ve benzeri bir şeye üst üste vurmayla ya da atılan bir silahtan çıkan tok ses.

Bolib ketäyåtgänini his etär ķulåġı åstidä hämån / ķålipning årä çårä yergä päķ päķ urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/4).

päk päkänä: pek küçük, küçücük (boy).

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän şu kişi tämädälikni äyniķsä båplädi (KT,117/11).

päkänä: kısa boylu.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräķläb åçildi / Nasiba şu yåķķa ķaräb pildiräb keläyåtgän åķ ḫalätli päkänä (KT,120/10).

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdårdek / ķars ķurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT,120/29).

päncärä: parmaklık.

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/17).

påpükdek: tatlı, şirin; kızlara karşı kullanılan sevgi terimi.

Bilän tüzük ḳuruḳ gäpläşmädi aynıḳsä uning ḳåş közläri / påpükdek Marziya degän hämşirä ḳız bilän (KT,114/16).

pärçä: parça, kişim, bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm; tane; nesne.

Çönḳayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ḳålipgä urdi / ḳålipdän åtilib çıḳḳan låy pärçäläri (KT,124/2).

pärvå kıl- dikkat etmek, ilgilenmek.

Bir ikki kün pärvå ḳılmäy oḳışgä ḳatnäb yüräverdi / ammå keçäsi tosätdän isitmäsi kötärilib ketdi (KT,114/1).

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ḳılmädi / årtiḳçä låyni sidirib täşlädidä ḳålipni däst kötärdi (KT,124/3).

pärvånä: pervane.

İlib ḳoyilgän uning ätråfidä pärvånälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tåmånidä devåri (KT,122/19).

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT,123/23).

pästäk: alçak.

Murodcon bugün taġın keç ḳåldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästäk yumşåḳ kreslodä (KT,113/2).

päydå bol- oluşmak.

İkki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çuḳurçä päydå bolib yälängåyåḳ tåvånläri bilän (KT,124/6).

päyḳa- hissetmek, anlamak, algılamak, kavramak.

Loḳ ḳılib otirär şiftdägi çiråḳning ḫırä yåruġıdä / yüzidägi ifådäni päyḳaş ḳıyin edi Nasiba beiḫtiyår (KT,121/24).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårånġıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT,122/21).

Murodjon äkäsi ekänigä heçäm işångisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçäyåtgän gäplärni päyḳadi (KT,123/16).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/18).

päyt: zaman, an, esna.

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yålġız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/12).

Nasiba bunaḳa päytdä käsälḫånägä kiriş ḳıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ḳåråvulgä nimä bahånä ḳılişni oyläb bårdi (KT,119/13).

peşånä: alın.

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ḳılmädi / årtiḳçä låyni sidirib täşlädidä ḳålipni däst kötärdi (KT,124/3).

peştåk: kubbe, yüksekte bulunan tavan.

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/21).

pıḳılläb külib yubår- gülmekten göz yaşlarına boğulan anda çıkan ses; yüksek sesle gülmek.

Ḳamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıḳılläb külib yubårdi (KT,114/10).

pildiräb kel- kısa adımlarla koşarak gelmek.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräḳläb åçildi / Nasiba şu yåḳḳa ḳaräb pildiräb keläyåtgän åḳ ḫalätli päkänä (KT,120/10).

pöpsä kıl- tehdit etmek.

Ḳanaḳa bolärkän dedi Nasiba bärmåġı bilän pöpsä ḳılib / toy nihåyätdä ḫuşçaḳçaḳ ötdi (KT,117/9).

römålçä: mendil; burun ve ter silmekte, kimi vakit el ve yüz kurulamakta kullanılan, küçük, kare biçiminde bez ya da kâğıt.

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT,117/17).

ropärä: karşı.

Murodcon bugün taġın keç ḳåldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästäk yumşåḳ kreslodä (KT,113/2).

U beiḫtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / åynädän ḳıyġåç ḳåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT,118/15).

U ropäräsidägi İslom äkägä şübhälänib ḳaräb ḳoydi / İslom äkä orindiḳ yånidägi tutḳiçni uşlägänçä közini (KT,121/21).

Nasiba hämån häykäldek ḳåtib turär ropäräsidägi / mänä şu ådäm låygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/13).

rözġår: ev halkı; ev eşyaları, eşyalar. bir aile kurmak; geçinebilmek için bir aileyi beslemek.

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüragingizni keng ḳıling deb yüpätdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT,118/4).

såät: saat.

Åyåḳ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıḳılläb turgän kättäkån åsmä såät nakşinkår äräbi (KT,113/6).

Nävbätçilik bahånä diydår ġanimät bolmäsin tağın / Nasiba devårdägi såätgä ḳarädi toḳḳızdän åşibdi (KT,113/18).

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / maşinä årḳasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT,122/13).

Yüring dedi ḳandäydir såkin åvåzdä / Maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ḳoyäy (KT,123/18).

såç: saç.

Såçlärini sillıḳ tärägän galstuk täḳḳan Murodjon (KT,114/33).

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT,118/18).

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT,126/1).

säçrä- sıçramak.

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ḳılmädi / årtiḳçä låyni sidirib täşlädidä ḳålipni däst kötärdi (KT,124/3).

sädå: ses.

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT,125/5).

säf: sıra, dizi.

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ḳålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päḳ etgän tåvuş eşitildi (KT,124/8).

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT,124/9).

såġay- iyileşmek.

Çuḳur näfäs åling / Nasiba såġayib çıḳıb ketgunçä häm Murod Vohidoviç (KT,114/14).

såġın- özlemek.

Murodjon negä kelding desä nimäni bahånä ḳılädi / sizni såġınib keldim deydimi (KT,120/8).

såhil: sahil, deniz kenarı.

Såhildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini åçdi (KT,125/13).

Yoḳ endi ulär dengiz boyigä bårişmäydi / åydin keçädä såhildä otirişmäydi (KT,125/16).

såkin: sessiz, sakin, hafif, huzurlu.

U äyvängä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT,118/22).

Yüring dedi ḳandäydir såkin åvåzdä / maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ḳoyäy (KT,123/17).

säkrä- sıçramak, zıplamak.

Tutḳiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåḳ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT,122/10).

sälåm ber- selam vermek, selamlaşmak.

Uning közigä çoġdek korindi båş silkib sälåm berdi / Murodjon şu åndäyåḳ uning yånigä keldi (KT,115/1).

sälåmläş- selamlaşmak, görüşmek.

U yaḳın kelib sälåmläşdi / hä kelin dedi ḳandäydir ḳuruḳ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT,120/13).

sälkäm: yaklaşık.

Ḳız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm änçä yigitlär keldi / ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT,114/25).

säthi: bir şeyin dışta olan, dıştan görünen tarafı düz üstü:

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräḳläb turgänidä häm endi bu båşḳa (KT,125/18).

såvçi: görücü.

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåḳmäsligi täyin edi / ävvälå Murodjonning åtäsi yoḳligi ḳız tåmångä unçälik (KT,116/19).

såvuḳ: soğuk.

Såvuḳ yältiräb turärdi / åz ḳåldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT,123/27).

säyåḳ yüriş: boş gezmek; bknz /boş gezenin boş kalfası.

Hä zir yügürib ḳålmäs ekänä oşändä bilädi säyåḳ / yüriş ḳanaḳa bolişini (KT,118/14).

säyr ḳılış- gezmek, seyahat etmek.

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ḳılışdi ḫuddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıḳıb kelişäyåtgänidä u Murodjonning ḳulåġıgä şipşidi (KT,117/3).

säyyårä: gezegen.

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ḳålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşḳa säyyårägä (KT,116/16).

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ḳålädigändek ḫuddi bir säyyårädän båşḳa säyyårägä (KT,116/16).

sekin: sessizce, usulca.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ḳaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

sekin sekin: yavaş yavaş.

Nasiba håvligä tüşdi ḳandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT,121/2).

sep- serpmek, dökmek.

Käfti bilän ḳålipgä ḳum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ḳålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT,123/29).

seskän- ürpermek.

Såhildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini åçdi (KT,125/14).

seskänib ket- ürpermek, aniden korkmak.

Ḳamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıḳılläb külib yubårdi (KT,114/9).

sez- anlamak, fark etmek, hissetmek.

Ḳamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıḳılläb külib yubårdi (KT,114/10).

Eng yåmåni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni därråv sezdi (KT,117/24).

Täşḳarigä çıḳdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoḳ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT,118/26).

sidir- sıyırmak, silmek.

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ḳılmädi / årtiḳçä låyni sidirib täşlädidä ḳålipni däst kötärdi (KT,124/4).

silä- okşamak, elini, sevgi ya da sevecenlik belirtisi olarak, bir şeyin üzerinden yavaş yavaş gezdirmek.

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT,126/1).

silk- sarsmak, silkelemek.

Uning közigä çoġdek korindi båş silkib sälåm berdi / Murodjon şu åndäyåḳ uning yånigä keldi (KT,115/1).

silkin- sallanmak, titremek.

Tuynukçä bårligini kördi / maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürib ketdi (KT,121/20).

sillıḳ: dümdüz.

Såçlärini sillıḳ tärägän galstuk täḳḳan Murodjon (KT,114/33).

siltä- sarsmak, keskin bir şekilde harekat etmek.

Tutḳiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåḳ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT,122/9).

singäri: gibi.

Ḳåråvul çål åḳsåḳlänib bårib päncäräli därvåzäni åçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib åldi hättå kinolärdägi singäri çäḳḳånlik (KT,119/18).

singil: kız kardeş, küçük kız kardeş.

Küyåv tåmånning ḳoli ḳisḳaråḳ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT,116/26).

sir: sır, gizem.

Yoḳ bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahånä ḳılgändäyåḳ (KT,117/31).

sirġa: küpe.

Ḳutläb nutḳ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ḳılgänidä hämmä ḳarsäk çålib (KT,114/28).

sirli: gizemli.

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi / Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (KT,117/14).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårångıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT,122/22).

skameyka: bank.

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/22).

sorä- sormak.

Keyin änçä ḫåtircäm åvåzdä sorädi / kim åpkeldi İslom äkämi (KT,123/11).

söz: söz.

Oşä sözlär ḳulåġı åstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ḳåldi lekin şu åndäyåḳ båşḳa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT,119/3).

sözlä- söyleyiş, konuşma yapmak.

Ḳutläb nutḳ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ḳılgänidä hämmä ḳarsäk çålib (KT,114/27).

Sözläş åhängi åġır båtdi / keçiräsiz dedi kinåyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT,120/23).

südrä- sürüklemek, çekmek.

U åyåḳlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoqning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT,125/7).

surån sål- kükremek, denizin coşması ve ses çıkartması.

Yäräḳläb turibdi tolḳınlär şåvulläb ḳırġåḳḳa urilädi / dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ḳorḳmäydi (KT,116/10).

sürmä: göze çekilen sürme.

U beiḫtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / åynädän ḳıyġåç ḳåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT,118/16).

süt räng: süt renk; beyaz.

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT,121/8).

suyän- yaslanmak, dayanmak.

U åyåḳlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoqning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT,125/8).

şåfyår: şoför, sürücü.

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning åldigä / İslom äkä şåfyår otirgän käbinä tåmångä engäşdi (KT,121/16).

Ketdik / şundäginä Nasiba şåfyår käbinäsining devåridä (KT,121/18).

şåh: dal, buda.

Ätråfgä älängländiyu yigirmä ķadämçä näridägi / çiråķķa közi tüşdi yonğoq şåhigä kättäkån lampoçka (KT,122/18).

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoq tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT,123/22).

Özining şuuri tiniķläşdimi yånġåķ şåḫlärining şåvulläşi / eşitilä båşlädi u közlärini yumdi (KT,125/9).

şåḫånä: şahane, güzel.

Ķandåķ uyät ķandåķ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ķılsin / oğırlik ķılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ķılgän ådäm nimä ķılsin (KT,124/32).

şähär: şehir.

Demäk ķudä ekänmiz Murodjon külib ķoydi / yoķ u köp häm zähär emäs ekän Maşinadä şähär (KT,115/6).

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ķatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälķa yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/21).

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıķıb ketişäyåtgänini kördiyü (KT,121/30).

şämål tur- Rüzgar esmesi.

U åyåķlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoqning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT,125/8).

şämållä- nezle olmak, soğuk almak, üşütmek.

Şämållägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doxtir dävåläd i / Nasiba ilgäriyäm betåb bolgän vraçlargä ķarätgändi (KT,114/5).

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oķırdi ķışdä şämålläb ķåldi (KT,113/24).

şäräklä- şıkırdamak, hışırdamak.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräķläb åçildi / Nasiba şu yåķķa ķaräb pildiräb keläyåtgän åķ ḫalätli päkänä (KT,120/9).

şärmändä: rezil, rezillik.

Ķandåķ uyät ķandåķ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ķılsin / oğırlik ķılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ķılgän ådäm nimä ķılsin (KT,124/31).

şärpä: belirsiz ses, hışırtı, gölge.

Nasiba lampoçka åstidä älläkimning şärpäsini kördi / båşigä ḳiyiḳçäni çämbäräk ḳılib båġläb ålgän (KT,122/23).

şåvullä- gürüldemek.

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT,116/7).

Yäräḳläb turibdi tolḳınlär şåvulläb ḳırġåḳḳa urilädi / dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ḳorḳmäydi (KT,116/9).

Özining şuuri tiniḳläşdimi yånġåḳ şåḥlärining şåvulläşi / eşitilä båşlädi u közlärini yumdi (KT,125/9).

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şåvulläşi cånländi / oşä åydin keçä oşä dengiz oşä tolḳınlär (KT,125/11).

şiddät: şiddet, gerilim, baskı, kuvvet; hız, sürat.

Tuynukçä bårligini kördi / maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürib ketdi (KT,121/20).

şift: tavan.

Loḳ ḳılib otirär şiftdägi çiråḳning ḫırä yåruġıdä / yüzidägi ifådäni päyḳaş ḳıyin edi Nasiba beiḫtiyår (KT,121/23).

şim: pantolon.

Körmägän edi ḳızil ḳıyıḳçä bilän båşini båġläb ålgän / eski mäykäli påçäsi ḳaytärilgän şimi låy yäläng (KT,123/8).

şipşi- fısıldamak, kısık sesle konuşmak.

Ḫuddi oşändäy maşinädä säyr ḳılışdi ḫuddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıḳıb kelişäyåtgänidä u Murodjonning ḳulåġıgä şipşidi (KT,117/4).

şipşitib ḳoy- birini malum bir konu hakkında önceden söylemek.

Uçib ketäyåtgändek tuyulädi Nasibani häm şu åläm äsir / etgändi Ägär özi åyisigä şipşitib ḳoymägänidä Murodjon (KT,116/18).

şirin: tatlı, hoş.

Nasibaning yüragi ḳuvånçdän årziḳib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä båş ḳoydi (KT,116/4).

şöppäyib otir- kara kara düşünmek, yas tutar gibi keyifsiz olmak.

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıḳḳanmi / uning ḫorligi keldi tağın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT,118/7).

şu yåḳḳa: şuraya.

Özidän özi icirġänä båşlädi / nimä kerägi bår edi şu yåḳḳa kelib (KT,120/6).

şu yåḳḳa ḳaräb: şu/bu taraf doğru.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräḳläb åçildi / Nasiba şu yåḳḳa ḳaräb pildiräb keläyåtgän åḳ ḫalätli päkänä (KT,120/10).

şübhä: şüphe, kuşku.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ḳaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT,118/1).

şübhälän- şüphelenmek, kuşkulanmak.

U ropäräsidägi İslom äkägä şübhälänib ḳaräb ḳoydi / İslom äkä orindiḳ yånidägi tutḳiçni uşlägänçä közini (KT,121/21).

şuki: şu ki.

Eng yåmåni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni därråv sezdi (KT,117/23).

şunaḳa: şöyle, öyle.

Murodjon kelin küyåv tåmångä imå ḳıldi / şunaḳa däbdäbälär yåḳadimi sizgä (KT,115/14).

Mänä şunaḳa däbdäbälär yåḳadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän ḳuçdi (KT,117/7).

Şunaḳa ḳızıḳ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ḳönib hämmäning ḳulfi dili åçilib ketdi / Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ḳålgäni yoḳ (KT,117/13).

şunçä: şu denli, şu kadar çok.

Ḳoşilib ḳålipgä tüşyäpti ḳançä köp tüşsä ḳarzi / şunçä kämäyädi (KT,125/28).

şunçäki: öylesine.

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi / bir küni ikkåvläri dälägä çıḳışdi şunçäki äyländib (KT,115/20).

şundä: o anda, o zaman.

U åyåḳlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoqning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT,125/8).

şundäginä: böylece.

Ketdik / şundäginä Nasiba şåfyår käbinäsining devåridä (KT,121/18).

İlib ḳoyilgän uning ätråfidä pärvånälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tåmånidä devåri (KT,122/20).

şundåḳ: şöyle.

Åy çıḳıb turgän bolsä İkkälämiz ḳırġåḳdä / şundåḳ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ḳılsäk (KT,116/2).

Nasiba cüdä hicålätli ähvåldä ḳåldi / şundåḳ ötib ketäyåtuvdim dedi åvåzi zorġä çıḳıb (KT,120/16).

şundan: ondan, bundan.

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT,125/5).

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT,125/5).

şundäy: böyle, bu şekilde.

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdårdek / ḳars ḳurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT,120/29).

Ḳaräb cilmäyib ḳoydi / yigit kişigä ḳırḳ hünär häm åz şundäy dediyu (KT,124/14).

şuur: akıl, bilinç, anlayış, idrak.

Özining şuuri tiniḳläşdimi yånġåḳ şåḫlärining şåvulläşi / eşitilä båşlädi u közlärini yumdi (KT,125/9).

şuursiz: bilinçsiz.

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoq tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT,123/21).

täåmil: yazıldığı gibi, gerektiği gibi.

Hämmäsini täåmildägidek ḳars bädäbäng ḳılışdi / hämmäsini ḳızıḳ üstidä bir närsäni unutib ḳåldirişdi (KT, 125/23).

täg: alt, dip.

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoḳ tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT, 123/22).

tägigä yet- anlamak, farkına varmak.

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ḳålgänini / häm negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT, 124/19).

taġın: yine, tekrar.

Murodcon bugün taġın keç ḳåldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästäk yumşåḳ kreslodä (KT, 113/1).

Taġın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT, 113/15).

Nävbätçilik bahånä diydår ġanimät bolmäsin taġın / Nasiba devårdägi såätgä ḳarädi toḳḳızdän åşibdi (KT, 113/17).

Küyåv tåmånning ḳoli ḳisḳaråḳ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT, 116/26).

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä tağın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT, 118/5).

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıḳḳanmi / uning ḫorligi keldi tağın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT, 118/8).

Oşä sözlär ḳulåğı åstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ḳåldi / lekin şu åndäyåḳ båşḳa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT, 119/3).

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ådämning gäpidän körä (KT, 120/21).

tähdid: tehdit

Nasiba yürägi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi / mengä ḳaräng ḳayåḳḳa ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT, 122/4).

taḫlä- katlamak; dizmek.

Näriråḳdä ḳurigän ġıştlär devår ḳılib taḫläb ḳoyilgän / ḳatår ḳatår ḳılib ḳuyilgän ḫåm ġıştlär çiråḳ yåruġıdä (KT, 123/25).

täḫtä: tahta, ağaç, ahşap.

Låyim ḳåtib ḳålädi / u Nasibani ergäştirib ärıḳ üstigä örnätilgän täḫtä (KT, 123/20).

tak- takmak.

Såçlärini sillıḳ tärägän galstuk täḳḳan Murodcon (KT, 114/33).

tämädä: gürcüce-konuşmacı; düğün, ziyafet vs gibi programlarda söz söyleyen konuşan kimse.

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän päk päkänä ådäm bår ekän / şu kişi tämädälikni äyniḳsä båplädi (KT, 117/12).

tåmån: taraf, yan, yön.

1.bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi:

Ḳız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm äncä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/25).

Ḳız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm äncä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/26).

Yubårdi Nasiba küyåv tåmåndän kelgän yigitlär åräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşḳarigä çıḳışgänidän (KT, 114/29).

Siz kelin tåmånmisiz dedi uning ķolini åhistä sıķıb / Nasiba indämäy båş silkidi men küyåv tåmånmän (KT, 115/3).

Siz kelin tåmånmisiz dedi uning ķolini åhistä sıķıb / Nasiba indämäy båş silkidi men küyåv tåmånmän (KT, 115/4).

Murodcon kelin küyåv tåmångä imå ķıldi / şunaķa däbdäbälär yåķadimi sizgä (KT, 115/13).

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåķmäsligi täyin edi / ävvälå Murodconning åtäsi yoķligi ķız tåmångä unçälik (KT, 116/20).

Küyåv tåmånning ķoli ķisķaråķ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT, 116/25).

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyåv tåmåndän ḫursänd boldi / Näsibä Dilfuzägä häväs ķılgän edi (KT, 117/1).

2.Yön, yan, doğrultu

İlib ķoyilgän uning ätråfidä pärvånälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tåmånidä devåri (KT, 122/20).

Nasiba håvligä tüşdi ķandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT, 121/2).

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning åldigä / İslom äkä şåfyår otirgän käbinä tåmångä engäşdi (KT, 121/16).

Mäykäçäng ådäm bir ķolidä ġışt ķålipni uşlägänçä şu / tåmångä ķaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

Murodjon ķålipni yergä ulåķtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ķadämçä yügürgändän keyin ķattıķ hätlädi (KT, 123/1).

Tüzük bunaķa hunäringiz häm bår ekän / Murodjon ķålipni ķumgä ķårär ekän şu tåmångä (KT, 124/12).

U endi yöläk tåmån yürgän edi åķ ḫalät kiygän nåtäniş ķız içkäridän yügürib çıķdi (KT, 119/25).

tåmåşä ķıl- izlemek.

Åy çıķıb turgän bolsä İkkälämiz ķırġåķdä / şundåķ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ķılsäk (KT, 116/2).

tänä: vücut, tene.

U åyåķlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoķning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT, 125/8).

Nasibaning közläridän tirḳiräb yåş çıḳıb ketdi / u yånġåḳning ġädir budur tänäsigä yüzini båsgänçä ökräb yubårdi (KT, 125/30).

täni- tanımak.

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT, 121/7).

täniş- tanışmak.

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oḳırdi ḳışdä şämålläb ḳåldi (KT, 113/23).

täniy ål- tanımak.

Nasiba erining tåvuşini täniy ålmädi / bu tåvuşdä häm häyrät häm ḳorḳuvgä oḫşäş åhäng bår edi (KT, 122/29).

täntänä: şenlik, kutlama, tören.

Nasiba häm bårdi toġrisi dügånäsining baḫtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaḳa täntänäni körmägän edi (KT, 114/24).

tåp- 1.bulmak, bir şeyi elde etmek.

Köp yillärdän buyån advokat bolib işläydi / tåpgänini bittä ḳızidän äyärmidi (KT, 116/24).

2.herhangi bir görüşe, bir yargıya varmak.

Tağın tåpgän bahånäsi bittä nävbätçilik ḳılärmiş / ölär endi här küni bittä ådäm nävbätçilik ḳıläversä (KT, 113/15).

tara- taramak.

Såçlärini sillıḳ täräġän galstuk täḳḳan Murodcon (KT, 114/33).

täråzi: terazi.

Ḳuyåşning ölçåvi bolädimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / Dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT, 125/25).

tärḳab ket- dağılmak, bir arada iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak.

Küzätib ḳoysäm mäylimi bäri bir håzir hämmä tärḳab ketädi / Nasiba indämädi (KT, 115/17).

tårmåz ber- frene basmak.

Mänä yetdik håzir / maşinä ġıyḳılläb tårmåz berdi Nasiba eşik (KT, 122/8).

tårt- çekmek, çizmek.

U beiḫtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / Åynädän ḳıyġåç ḳåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT, 118/16).

Yärim keçädä burnidän tårtsä yıḳılgüdek bolib bårişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT, 124/21).

tarz: biçim, şekil, suret.

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoḳ tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT, 123/21).

täsävvur: göz önüne getirme, hayal etme, zihinde canlandırma; tasarım; düşünce.

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şåvulläşi cånländi / Oşä åydin keçä oşä dengiz oşä tolḳınlär (KT, 125/11).

tåşåynä: ayna.

U beiḫtiyår tåşåynä ropäräsigä keldi / åynädän ḳıyġåç ḳåşläri çimirilgän sürmä tårtilgän (KT, 118/15).

täşkari: dışarı.

Yubårdi Nasiba küyåv tåmåndän kelgän yigitlär åräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşḳarigä çıḳışgänidän (KT, 114/30).

Täşḳarigä çıḳdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoḳ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT, 118/25).

Közini ålib ḳåçdi deräzädän täşḳarigä ḳarädi / maşinä çiråḳlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT, 121/25).

Täşḳaridä ḳårångı ḳuyuḳläşib bårär ällaḳayerdä ḳurbaḳa ḳurillärdi bir vaḳtlär Murodjon ikkåvläri (KT, 113/19).

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårångı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinälär güvülläb ötib ḳålärdi (KT, 118/10).

täşlä- atmak, savurmak.

Mäykäsigä peşånäsigä säçrägänigä pärvå ḳılmädi / årtiḳçä låyni sidirib täşlädidä ḳålipni däst kötärdi (KT, 124/4).

Muåmälä ḳılgänini nimä uçün bu yergä ålib kelib / bir åġız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT, 124/24).

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änḳıb turgän yelkäsigä båşini täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT, 126/3).

täşviş: dert, bela, sorun.

İşim köp nimä ḳıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT, 117/30).

tåvån: topuk; ayağın toparlakça olan alt arka bölümü.

İkki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çuḳurçä päydå bolib yälängåyåḳ tåvånläri bilän (KT, 124/6).

tåvlän- parıldamak.

Åy çıḳıb turgän bolsä İkkälämiz ḳırġåḳdä / şundåḳ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ḳılsäk (KT, 116/2).

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT, 118/22).

tåvuş: ses; seda, ün.

Nasiba erining tåvuşini täniy ålmädi / bu tåvuşdä häm häyrät häm ḳorḳuvgä oḫşäş åhäng bår edi (KT, 122/30).

Nasiba erining tåvuşini täniy ålmädi / bu tåvuşdä häm häyrät häm ḳorḳuvgä oḫşäş åhäng bår edi (KT, 122/29).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ḳålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päḳ etgän tåvuş eşitildi (KT, 124/8).

tayin: belli.

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåḳmäsligi täyin edi / ävvälå Murodconning åtäsi yoḳligi ḳız tåmångä unçälik (KT, 116/19).

täyyårlä- hazırlamak.

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/17).

Undän keyin ḳaynånäsining çåy nånini täyyårläb berädidä özi häm işgä cönäydi Künlär ḫuddi muttäsil äylänäyåtgän globusgä öḫşäydi (KT, 117/19).

teg- değmek; dokunmak; ulaşmak.

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ḳuçmåḳçi boldiyu ḳoli låyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç ḳaçån bunaḳa ähvåldä (KT, 123/6).

Ammå mänä şu bäländ boyli ḳåtmädän / kelgän vraçning ḳoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT, 114/8).

televizor: televizyon.

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaḳındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ḳaynisi televizorni (KT, 113/8).

teptekis: dümdüz.

Ätråfidä kättä kiçik pärvånälär hämån muttäsil äylänärdi / mäydånçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/24).

terapiya: terapi.

Ḳılgäni uçün ḳuvånib häm ḳoydi / anä oşä birinçi ḳavät terapiya bölimi (KT, 119/20).

teskäri karä- ters ters bakmak.

Bårä bårä kün årä yärim keçä ḳılib keläḍigän ådät çıḳardi / Nasiba gäpirsä teskäri ḳaräydi (KT, 117/28).

tez tez: sık sık.

Çıḳa sålib uygä yügürärdi yoḳ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ḳılib keläḍigän ådät çıḳardi (KT, 113/13).

Ulär tez tez körişib turädigän bolişdi / bir küni ikkåvläri däläga çıḳışdi şunçäki äyläniḅ (KT, 115/19).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıḳıḅ ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT, 118/23).

Tez tez yürgänçä beriråḳdägi gumbäzdek låy åldigä keldi (KT, 123/31).

tez yårdäm: ambulans.

Lekin uning åmädi çåpdimi buyåḳdän ḳåråvul ḫånägä kirişi bilän u yåḳdän / tez yårdäm maşinäsi çiråġını låpillätib kelib ḳåldi (KT, 119/16).

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT, 121/8).

tezginä: çabucak.

İslom äkä maşinaning närigi biḳinidägi orindiḳḳa çökdi / Ḳayåḳḳa bårämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä ḳaräḅ ålib (KT, 121/14).

tik- 1.dikmek, iplikle tutturmak.

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ biråv yolini tosmäydi (KT, 118/19).

2.yapı kırmak, inşa etmek.

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårånġıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT, 122/21).

tikil- dikkatlice bakmak.

Ḳuyåşgä tikilgänçä çuḳur öygä tålgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündir ġamgin korinib ketdi (KT, 115/25).

közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräḅ turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT, 118/18).

mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräḅ turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

Åyåḳläridä bälçıḳ ḳåtib ḳålgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT, 123/10).

tikilib bår- dikkatlice bakmak.

Änçä yürişdi İslom äkä hämån mıḳ etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib båräyåtgänini bilär (KT, 121/28).

til kälimägä kel- dili çözülmek; konuşamayan veya susan kişi konuşmaya başlamak.

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/10).

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/10).

tinçlikmi: her şey yolunda; mi? soru eki gelince hayırdır anlamını gelen sözcük.

Åyåḳläridä bälçıḳ ḳåtib ḳålgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT, 123/10).

tınıḳ: berrak.

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT, 118/17).

tinikläş- netleşmek.

Özining şuuri tiniḳläşdimi yånġåḳ şåḥlärining şåvulläşi / eşitilä båşlädi u közlärini yumdi (KT, 125/9).

tip tınıḳ: tertemiz.

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT, 116/8).

tirikçilik: geçim.

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüragingizni keng ḳıling deb yüpätdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT, 118/3).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüragingizni keng ḳıling deb yüpätdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT, 118/4).

tirḳiräb yåş çıḳıb ket- gözyaşı çıkması.

Nasibaning közläridän tirḳiräb yåş çıḳıb ketdi / u yånġåḳning ġädir budur tänäsigä yüzini båsgänçä ökräb yubårdi (KT, 125/29).

tisäril- geriye gitmek.

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / maşinä årḳasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT, 122/14).

titrä- titremek.

Bir mähäl Murodjon låyli käfti bilän uning såçini siläy båşlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi åvåzi titräb (KT, 126/2).

toġri: doğru.

Nasiba häm bårdi toġrisi dügånäsining baḫtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaḳa täntänäni körmägän edi (KT, 114/23).

toḫtä- dur, durmak.

Oşä sözlär ḳulåġı åstidä taġın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ḳåldi / lekin şu åndäyåḳ båşḳa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT, 119/3).

U duç kelgän maşinägä ḳolini kötärdi / Åppåḳ jiguli änçä närigä ötib toḫtädi (KT, 119/10).

Uning årḳasidän kelgän maşina ġıyḳılläb toḫtädi / çıḳıng kelin (KT, 121/5).

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / Tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT, 121/8).

toḫtäb ḳål- durakalmak, duraklamak.

Nasiba yürägi gupilläb urgänçä toḫtäb ḳåldi / håzir ḫuddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT, 119/23).

toḫtät- durdurmak.

Toḫtäting / ḫırä çiråḳ yåruġıdä İslom äkä kinåyäli külib ḳoygändek boldi (KT, 122/5).

tök- dökmek.

Käfti bilän ḳålipgä ḳum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ḳålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/30).

toḳḳız: dokuz; sayı.

Nävbätçilik bahånä diydår ġanimät bolmäsin taġın / Nasiba devårdägi såätgä ḳarädi toḳḳızdän åşibdi (KT, 113/18).

tolin åy: dolunay.

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT, 116/8).

tolḳın: dalga.

Yäräḳläb turibdi tolḳınlär şåvulläb ḳırġåḳḳa urilädi / dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ḳorḳmäydi (KT, 116/9).

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şåvulläşi cånländi / oşä åydin keçä oşä dengiz oşä tolḳınlär (KT, 125/12).

Dengiz bolädi åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani älläläməydi (KT, 125/19).

topik: topuk.

Topiġıgäçä tupråḳḳa båtib ketdi İslom äkä eşikdän / båşini çıḳarib ḳårånġı boşlıḳḳa ḳaräb ḳıçḳırdi (KT, 122/11).

tört: dört sayı sıfatı.

U İslom äkäning åvåzini tänib burilib ḳarädi / Tört beş ḳadäm näridä süt räng tez yårdäm maşinäsi toḫtägän (KT, 121/8).

törtinçi: dördüncü.

Ulärning tänişüvi ġaläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oḳırdi ḳışdä şämålläb ḳåldi (KT, 113/24).

törttä: dört adet.

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

tosätdän: aniden, birdenbire.

Bir ikki kün pärvå ḳılməy oḳışgä ḳatnäb yüräverdi / ammå keçäsi tosätdän isitməsi kötärilib ketdi (KT, 114/2).

tosm- yolunu kesmek, engel olmak.

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / Håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ biråv yolini tosmäydi (KT, 118/20).

toy: düğün.

Båtib bäräyåtgän ḳuyåşdän köz uzməy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/29).

Ḳanaḳa bolärkän dedi Nasiba bärmåġı bilän pöpsä ḳılib / toy nihåyätdä ḫuşçaḳçaḳ ötdi (KT, 117/10).

Toydän keyin ikki häftä ötməy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ḳılädigän boldi (KT, 117/25).

Özing ḫåhläb ḳılyäpsän şu işni bilib ḳoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib keläḍigän bolsäng dilingni siyåh ḳılib ḳoyämän (KT, 119/1).

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölməsä nimä ḳılsin Oġırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT, 124/32).

Årzu häväs emiş ümridä bir märtä bolädigän toy emiş / Näsibä båşi ġuvulläb bäräyåtgänini köngli behuzur (KT, 125/1).

Ulär äηçä närsägä egä bolişdi toy ķılışdi / åtä ånäsi ҕåhlägäniçä Nasiba istägäηçä årzu häväs körişdi (KT, 125/21).

Şunaķa ķızıķ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ķönib hämmäning ķulfi dili åçilib ketdi / Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ķålgäni yoķ (KT, 117/13).

Garnitur hämmäsi bu ҕånädåndä yaķındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ķaynisi televizorni (KT, 113/7).

İşim köp nimä ķıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT, 117/30).

Toy anıķ bolgänidä åldigä ötķazib ķoyib londäginä ķılib tüşüntirgän edi (KT, 118/27).

Albättä Nasiba yelkäsini ķısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yåķmäydi Murodcon cilmäygän köyi iltimås ķıldi (KT, 115/15).

Mendän årzu häväsläri köp emiş / esingizdämi Dilfuzaning toyi zor boluvdiä (KT, 116/32).

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib ķålişmäsä bälki / unutib yubårgän bolärmidi (KT, 114/19).

Kişini körib esänkiräb ķåldi bu ulärning toyidä / kåsägüllik ķılgän ҕuddi oşä İslom äkä edi (KT, 120/11).

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir ålämgä / kirib ķålädigändek ҕuddi bir säyyårädän båşķa säyyårägä (KT, 116/15).

tözån: toz havalanarak çevreye yayılmak, tozumak.

Tutķiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåķ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

tüfli: topuklu ayakkabı.

Tutķiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåķ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

tumanlik: sisli, dumanlı.

Kelgän bekätdä tüşib ķålişdi yåz ķuyåşi ålis ufķdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodcon (KT, 115/24).

tupråk: toprak.

Nasiba ķåp ķårångi zulmätdä tupråķ köçäning ķåķ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ķåldi vähimä içidä (KT, 122/15).

Topigıgäçä tupråķķa båtib ketdi İslom äkä eşikdän båşini çıķarib ķårångı boşlıķķa ķaräb ķıçķırdi (KT, 122/11).

tur- durmak, beklemek.

Åy çıḳıb turgän bolsä İkkälämiz ḳırġåḳdä / şundåḳ otirib åydindä tåvlänib turgän dengizni tåmåşä ḳılsäk (KT, 116/2).

Ämmå endi şåvulläb turgän dengiz köz öngigä anıḳ kelädigän boldi / änä tip tınıḳ tolin åy nuridä dengiz åynädek (KT, 116/7).

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT, 118/17).

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåḳidägi lampoçka yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT, 118/22).

İslom äkä avtobus eşigini ḳiyä åçib båşini çıḳarib turärdi Nasiba ikkilänib maşinägä çıḳdi şu åndäyåḳ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT, 121/9).

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

Såvuḳ yältiräb turärdi / åz ḳåldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT, 123/27).

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT, 118/18).

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årḳa orindiḳḳa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT, 119/12).

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä ġışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşḳari ḳårångı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinälär güvülläb ötib ḳålärdi (KT, 118/9).

Yubårdi Nasiba küyåv tåmåndän kelgän yigitlär åräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşḳarigä çıḳışgänidän (KT, 114/30).

Yäräḳläb turibdi tolḳınlär şåvulläb ḳırġåḳḳa urilädi / dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ḳorḳmäydi (KT, 116/9).

Åyåḳ åstidägi çoġdek gilämlär devårdä åhistä / çıḳılläb turgän kättäkån åsmä såät nakşinkår äräbi (KT, 113/6).

Såvuḳ yältiräb turärdi / åz ḳåldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT, 123/28).

Åçilib såçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT, 114/17).

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräķläb turgänidä häm endi bu båşķa (KT, 125/18).

turib ķål- dura kalmak, bulunduğu yerde sabit durmak.

Nasiba ķåp ķårångi zulmätdä tupråķ köçäning ķåķ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ķåldi vähimä içidä (KT, 122/16).

turib ket- kalkmak, kalkıp ayakta bulunmak.

U ornidän turib ketdi deräzä åldigä keldi / täşķari ķårångı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinälär güvülläb ötib ķålärdi (KT, 118/9).

Nasiba yüragi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi / Mengä ķaräng ķayåķķa ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT, 122/3).

turmäklä- saç için kullanılır: toplamak, bağlamak, şekil vermek.

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıķ çehräli ķız ķaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaķķån turmäklädi (KT, 118/18).

turmuşgä çık- evlenmek, yuva kurmak (sadece kızlar kullanır erkekler için farklı kelime mevcut bknz: "uylanmoķ").

Dilfuza Nasibaning cånäcån ortåġı şu ķız turmuşgä / çıķadigän boldiyu ZAGSdän ötiş märåsimigä (KT, 114/22).

Gurs gurs urädi Nasibani älläläggändek bolädi / turmuşgä çıķayåtgän ķızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT, 116/14).

tüş- inmek, düşmek.

Tutķiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåķ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

Ķoşilib ķålipgä tüşyäpti ķançä köp tüşsä ķarzi / şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

Ķoşilib ķålipgä tüşyäpti ķançä köp tüşsä ķarzi / şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåķidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT, 118/21).

Nasiba håvligä tüşdi ķandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT, 121/1).

tüşib ķåliş: inmek, düşmek.

Kelgän bekätdä tüşib ķålişdi yåz ķuyåşi ålis ufķdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodcon (KT, 115/23).

tüşün- anlamak.

Täşķarigä çıķdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoķ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT, 118/25).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT, 120/4).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyåḳ / nimänidir päyḳagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT, 124/17).

Yärim keçädä burnidän tårtsä yıḳılgüdek bolib bårişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT, 124/22).

Yaḫşi mi dedi Murodcon Nasiba tüşünmädi / nimä yaḫşi mi (KT, 115/11).

tüşüntir- anlatmak, açıklamak.

Toy anıḳ bolgänidä åldigä ötḳazib ḳoyib londäginä ḳılib tüşüntirgän edi (KT, 118/27).

tut- tutmak 1. herhangi bir durumda bulundurmak.

Åçilib såçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT, 114/18).

2.elde bulundurmak, ele almak.

Näsibä nånüştä täyyårläydi ḳoligä däzmållängän römålçä tutädi keyin ḳayinisi / bilän ḳayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/17).

tutäş- bağlanmak, kesişmek.

İkki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çuḳurçä päydå bolib yälängåyåḳ tåvånläri bilän (KT, 124/5).

tutil- duraksamak; kekelemek.

Nasiba yärḳ etib ḳarädi / keçä dedi tutilib (KT, 120/20).

tutkiç: tutamaç.

U ropäräsidägi İslom äkägä şübhälänib ḳaräb ḳoydi / İslom äkä orindiḳ yånidägi tutḳiçni uşlägänçä közini (KT, 121/22).

Tutḳiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåḳ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/9).

tuynuk: duvar veya tavana açılan delik; bir pencere veya ışıklık olarak hizmet veren delik.

Tuynukçä bårligini kördi / Maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürib ketdi (KT, 121/19).

tuyul- *hissettirmek.*

Uçib ketäyåtgändek tuyulädi Nasibani häm şu åläm äsir / etgändi Ägär özi åyisigä şipşitib ḳoymägänidä Murodcon (KT, 116/17).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårångıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT, 122/22).

tüzük: iyi, fena değil.

Tüzük bunaḳa hunäringiz häm bår ekän / Murodjon ḳålipni ḳumgä ḳårär ekän şu tåmångä (KT, 124/11).

tüzük ḳuruḳ: doğru dürüst.

Bilän tüzük ḳuruḳ gäpläşmädi aynıḳsä uning ḳåş közläri / påpükdek Marziya degän hämşirä ḳız bilän (KT, 114/15).

uç- uçmak.

Uçib ketäyåtgändek tuyulädi Nasibani häm şu åläm äsir / etgändi Ägär özi åyisigä şipşitib ḳoymägänidä Murodjon(KT,116/17).

uçräşib ḳål- karşılaşmak.

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib ḳålişmäsä bälki /unutib yubårgän bolärmidi (KT,114/19).

ufḳ: ufuk; gök kenarı, göğün göze görünen kenarı.

Kelgän bekätdä tüşib ḳålişdi yåz ḳuyåşi ålis ufḳdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodjon(KT,115/23).

ukä: küçük erkek kardeş.

Küyåv tåmånning ḳoli ḳisḳaråḳ ekän / küyåv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT,116/26).

ulåḳtir- fırlatmak.

Murodjon ḳålipni yergä ulåḳtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ḳadämçä yügürgändän keyin ḳattıḳ hätlädi (KT,123/1).

unçälik: o kadar.

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåḳmäsligi täyin edi / ävvälå Murodconning åtäsi yoḳligi ḳız tåmångä unçälik (KT,116/20).

unutib ḳåldiriş: unutmak, bir şeyi yapmayı unutmak.

Hämmäsini täåmildägidek ḳars bädäbäng ḳılışdi / Hämmäsini ḳızıḳ üstidä bir närsäni unutib ḳåldirişdi (KT,125/24).

unutib yubår- unutmak.

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib ḳålişmäsä bälki / unutib yubårgän bolärmidi (KT,114/20).

ur- vurmak.

1.Kalp, vuru durumunda olmak çarpmak

Gurs gurs urädi Nasibani älläläg̈ändek bolädi / turmuşgä çıḳayåtgän ḳızning årzusidek äfsånäviy närsä bölmäydi (KT,116/13).

2.Hızla çarpmak.

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ḳålipni / båyägi g̈ıştlär säfigä eltdi päḳ etgän tåvuş eşitildi (KT,124/7).

3.Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızlıca vurmak.

Bolib ketäyåtgänini his etär ḳulåg̈ı åstidä hämån / ḳålipning årä çårä yergä päḳ päḳ urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/4).

Çönḳayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ḳålipgä urdi / ḳålipdän åtilib çıḳḳan låy pärçäläri (KT,124/1).

4. Çıkmak.

Yäräḳläb turibdi tolḳınlär şåvulläb ḳırg̈åḳḳa urilädi / dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ḳorḳmäydi (KT,116/9).

urinmä- çabalamak.

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

uşlä- tutmak.

U ropäräsidägi İslom äkägä şübhälänib ḳaräb ḳoydi / İslom äkä orindiḳ yånidägi tutḳiçni uşlägänçä közini (KT,121/22).

Mäykäçäng ådäm bir ḳolidä g̈ışt ḳålipni uşlägänçä şu / tåmångä ḳaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT,122/25).

ustā: usta.

Käfti bilän ḳålipgä ḳum sepdi keyin üstä dåiräkäşlärdek / ḳålipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT,123/29).

uyältirib koy- utandırmamak.

Murodjon uni yüpätdi /könglingiz toḳ bölsin uyältirib ḳoymäymän (KT,116/34).

uyat: ayıp, utanç.

Ḳandåḳ uyät ḳandåḳ şärmändälik ḫoş bölmäsä nimä ḳılsin / oğırlik ḳılsinmi ärzimäs määş bilän şåḫånä toy ḳılgän ådäm nimä ḳılsin (KT,124/31).

uyum: yığın.

Såvuḳ yältiräb turärdi / åz ḳåldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT,123/28).

ümr: ömür.

Nasiba häm bårdi toġrisi dügånäsining baxtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaqa täntänäni körmägän edi (KT, 114/24).

Albättä Nasiba yelkäsini ķısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yåķmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimås ķıldi (KT, 115/15).

Keyinçälik u oşä Murodjon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT, 116/6).

Årzu häväs emiş ümridä bir märtä bolädigän toy emiş / Näsibä båşi ġuvulläb båräyåtgänini köngli behuzur (KT, 125/1).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıķıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT, 118/24).

ümümän: genel olarak, genellikle.

Bäķırtirib futbol köryäpti häli ķaynånäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning ḫånädåni gävcum (KT, 113/10).

ünsiz: sessiz.

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änķıb turgän yelkäsigä båşini täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT, 126/3).

üril: dönmek, yönelmek.

İslom äkä avtobus eşigini ķiyä åçib båşini çıķarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıķdi şu åndäyåķ dimåġıgä dåri hidi urildi (KT, 121/10).

üst: üst, üst kısım.

Låyim ķåtib ķålädi / u Nasibani ergäştirib ärıķ üstigä örnätilgän täḫtä (KT, 123/20).

Hämmäsini täåmildägidek ķars bädäbäng ķılışdi / Hämmäsini ķızıķ üstidä bir närsäni unutib ķåldirişdi (KT, 125/24).

üy: ev.

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaķındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ķaynisi televizorni (KT, 113/8).

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıķķanmi / uning ḫorligi keldi taġın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT, 118/7).

Nimä ķılsin üyigä bårsinmi / cüdä yaḫşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoķ (KT, 118/12).

Nimä ķılsin üyigä bårsinmi / cüdä yaḫşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoķ (KT, 118/11).

Täşḳarigä çıḳdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / yoḳ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT, 118/25).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårångıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT, 122/21).

Çıḳa sålib uygä yügürärdi yoḳ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ḳılib keländigän ådät çıḳardi (KT, 113/13).

üz- ayırmak.

Båtib båräyåtgän ḳuyåşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli ḳaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/29).

üzük: yüzük.

Ḳutläb nutḳ sözlädi küyåv Dilfuzagä brilliant / sirġa åltin üzük hädyä ḳılgänidä hämmä ḳarsäk çålib (KT, 114/28).

vähimä: dehşet.

Nasiba ḳåp ḳårångi zulmätdä tupråḳ köçäning ḳåḳ ortäsidä /gäräng bolgäniçä turib ḳåldi vähimä içidä (KT, 122/16).

vähimäli: dehşetli, korkunç.

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårångıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT, 122/22).

vaḳt: çağ, zaman, devir.

Täşḳaridä ḳårångı ḳuyuḳläşib bårär ällaḳayerdä / ḳurbaḳa ḳurillärdi bir vaḳtlär Murodjon ikkåvläri (KT, 113/20).

väzn: vezin.

Ḳuyåşning ölçåvi bolädimi nurning väzniçi baḫtning täråzisiçi / dengiz emiş åydin keçälär emiş änä låygä (KT, 125/25).

vestibyul: lobi.

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT, 119/22).

vraç: doktor.

Şämållägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doxtir dävålädi / Nasiba ilgäriyäm betåb bolgän vraçlargä ḳarätgändi (KT, 114/6).

Ammå mänä şu bäländ boyli ḳåtmädän / kelgän vraçning ḳoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT, 114/8).

Nävbätçi vraçni çäḳiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning åtini äytmädi (KT, 120/1).

yå: yada, veya, yahut.

U åyåḳlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoḳning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT, 125/8).

yaḫşi: 1. güzel, iyi. 2. oldukça, dikkatlice.

Yaḫşi mi dedi Murodjon Nasiba tüşünmädi / nimä yaḫşi mi (KT, 115/11).

Yaḫşi mi dedi Murodjon Nasiba tüşünmädi / nimä yaḫşi mi (KT, 115/12).

Yaḫşi mi / Nimä dedi Murodjon (KT, 117/5).

Nimä ḳılsin üyigä bårsinmi / cüdä yaḫşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoḳ (KT, 118/12).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT, 120/4).

yåḳ- I beğenmek, hoşlanmak, II yakmak, ateşe vermek.

Murodjon kelin küyåv tåmångä imå ḳıldi / şunaḳa däbdäbälär yåḳadimi sizgä (KT, 115/14).

Mänä şunaḳa däbdäbälär yåḳadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän ḳuçdi (KT, 117/7).

Albättä Nasiba yelkäsini ḳısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yåḳmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimås ḳıldi (KT, 115/16).

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåḳmäsligi täyin edi / ävvälå Murodjonning åtäsi yoḳligi ḳız tåmångä unçälik (KT, 116/19).

u yåḳdän: o taraftan.

Lekin uning åmädi çåpdimi buyåḳdän ḳåråvul ḫånägä kirişi bilän u yåḳdän / tez yårdäm maşinäsi çiråğını låpillätib kelib ḳåldi (KT, 119/15).

yåki: veya, ya da.

Kim uni här küni yärim keçägäçä ålib otirär ekän / båşlıḳlärimi yåki änåvi kök köz Marziyami (KT, 119/8).

yaḳın: yakın.

U yaḳın kelib sälåmläşdi / Hä kelin dedi ḳandäydir ḳuruḳ åhängdä küyåvni izläb kepsizdä (KT, 120/13).

Garnitur hämmäsi bu ḫånädåndä yaḳındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi närigi üydä ḳaynisi televizorni (KT, 113/7).

yäkkä: tek.

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoḳ tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT, 123/21).

yäkkäm dukkäm: tek tük.

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bårligini päyḳadi / ulär ḳårångıdä ḳandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT, 122/21).

yälängåyåk- yalın ayak.

Yalangåyåḳläridä bälçıḳ ḳåtib ḳålgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT, 123/9).

İkki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çuḳurçä päydå bolib yälängåyåḳ tåvånläri bilän (KT, 124/6).

yålġız: yalnız.

Mäḳul kelmädi ḳäläversä Nasiba beş oġıl åräsidä yålġız edi / dädäsi ḳızigä özgäçä mehr ḳoygän (KT, 116/21).

Dädämlär cüdä ḳızıḳlärdä Murodjon äkä / sen yålġız ḳızimsän deydilär (KT, 116/30).

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yålġız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT, 113/11).

yältirä- parlamak.

Såvuḳ yältiräb turärdi / Åz ḳåldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT, 123/27).

yåmåni: fenası ve kötüsü olan.

Eng yåmåni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni därråv sezdi (KT, 117/23).

Här küni oşä mänzärä / eng yåmåni bu emäs (KT, 117/22).

yån: 1.yan, bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü, profil:

Uning közigä çoġdek korindi båş silkib sälåm berdi / Murodjon şu åndäyåḳ uning yånigä keldi (KT, 115/2).

Uning yånidä Murodjon bår u Murodjonning köksigä / båşini ḳoyib otirädi Murodjonning yürägi bir meyårdä (KT, 116/11).

Ammå Murodjon yånidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yålġız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT, 113/11).

2. Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet:

U ropäräsidägi İslom äkägä şübhälänib ḳaräb ḳoydi / İslom äkä orindiḳ yånidägi tutḳiçni uşlägänçä közini (KT, 121/22).

yana: yine, tekrar.

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib ḳålişmäsä bälki / unutib yubårgän bolärmidi (KT, 114/19).

Hämşirä ḳız ungä båşdän åyåḳ yänä bir ḳaräb çıḳdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba ḫärçänd bepärvå bolişgä urinmäsin yaḫşi iş ḳılmägänini endi tüşündi (KT, 120/3).

Yänä çönḳayib låy zuvälä ḳılä båşlädi / Nasiba mäydånçä ortäsidä hämån ḳaḳḳayib turärkän (KT, 124/15).

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şåvulläşi cånländi / Oşä åydin keçä oşä dengiz oşä tolḳınlär (KT, 125/11).

U ḳålipni kötärgän edi ġıştlär säfigä yänä törttäsi ḳöşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

yänäyäm: daha da.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ḳaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/1).

yånġåk: ceviz, ceviz ağacı.

Özining şuuri tiniḳläşdimi yånġåḳ şåḫlärining şåvulläşi / eşitilä båşlädi u közlärini yumdi (KT, 125/9). [yånġåḳ,

Nasibaning közläridän tirḳiräb yåş çıḳıb ketdi / u yånġåḳning ġädir budur tänäsigä yüzini båsgänçä ökräb yubårdi (KT, 125/30).

Ätråfgä älängländiyu yigirmä ḳadämçä näridägi / çiråḳḳa közi tüşdi yonğoḳ şåhigä kättäkån lampoçka (KT, 122/18). [yonğoḳ,

Yäkkä çöpdän ålib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yonğoḳ tägigä keldi däraḫt şåḫigä ilingän lampoçka (KT, 123/22). [yonğoḳ,

U åyåḳlärini südrägüdek bolib bårdidä yonğoḳning / ġädir budur tänäsigä suyändi şundä şämål turdimi yå (KT, 125/7).

yåp- kapatmak, örtmek.

Maşinä ortäsigä åḳ çåyşäb yåpilgän yiġmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiḳḳa otirdi (KT, 121/11).

yåp yåruġ: apaydın.

U åynäbänd eşikni åçib yåp yåruġ äyvångä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT, 119/21). [yåp yåruġ,

yåpiril- toplanmak.

Tutḳiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåḳ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

yåpiş- yapışmak, tutulmak.

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änḳıb turgän yelkäsigä båşini täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT, 126/3).

yäräķlä- parlamak, ışıldamak.

Yäräķläb turibdi tolķınlär şåvulläb ķırġåķķa urilädi / Dähşätli güvülläb surån sålädi ämmå u ķorķmäydi (KT, 116/9).

Mäbådå bårişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä åy nuri yäräķläb turgänidä häm endi bu båşķa (KT, 125/18).

yäräş- yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiķli kiyinib ålgän (KT, 114/32).

yärim keçä: gece yarısı.

Çıķa sålib uygä yügürärdi yoķ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ķılib keläd̈igän ådät çıķardi (KT, 113/14).

Bårä bårä kün årä yärim keçä ķılib keläd̈igän ådät çıķardi / Nasiba gäpirsä teskäri ķaräydi (KT, 117/27).

Kim uni här küni yärim keçägäçä ålib otirär ekän / båşlıķlärimi yåki änåvi kök köz Marziyami (KT, 119/7).

Yärim keçädä burnidän tårtsä yıķılgüdek bolib bårişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT, 124/21).

yärk etib karä- birden bire bakmak.

Nasiba yärķ etib ķarädi / keçä dedi tutilib (KT, 120/19).

yåruġ: parlaklık, aydınlık.

U äyvångä ötib håvligä tüşdi äyvån peştåķidägi lampoçka / yåruġıdä håvlidägi ätirgüllär såkin ḫäyåliy tåvlänib turärdi (KT, 118/22).

Loķ ķılib otirär şiftdägi çiråķning ḫırä yåruġıdä / yüzidägi ifådäni päyķaş ķıyin edi Nasiba beiḫtiyår (KT, 121/23).

Toḫtäting / Ḫırä çiråķ yåruġıdä İslom äkä kinåyäli külib ķoygändek boldi (KT, 122/6).

Näriråķdä ķurigän ġıştlär devår ķılib taḫläb ķoyilgän / ķatår ķatår ķılib ķuyilgän ḫåm ġıştlär çiråķ yåruġıdä (KT, 123/26).

yäsä- yasamak, şekil vermek, yapmak.

Çönķayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ķålipgä urdi / ķålipdän åtilib çıķķan låy pärçäläri (KT, 124/1).

yäşiringän: gizlenmiş.

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıķ çehräli ķız ķaräb turärdi u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaķķån turmäklädi (KT, 118/17).

yåt- yatmak.

Ķamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıķılläb külib yubårdi (KT, 114/9).

Közini ålib ķåçdi deräzädän täşķarigä ķarädi / maşinä çiråķlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT, 121/26).

yåz: yaz mevsimi.

Kelgän bekätdä tüşib ķålişdi yåz ķuyåşi ålis ufķdä / ålåvli bir tumänlik içigä båtib bårärdi Murodjon (KT, 115/23).

ye- yemek; mec. dayak yemek.

Ķamçi yegän åtdek seskänib ketdi närigi karavotdä yåtgän / ḫåtin uning hålätini sezdi pıķılläb külib yubårdi (KT, 114/9).

yeç- çözmek, serbest bırakmak; soyunmak, üstünü çıkarmak.

Ķavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / Håzir äyni vaķtidä ķaynånäsi yoķ birår yolini tosmäydi (KT, 118/19).

yelib bår- esmek, esiyordu.

Közini ålib ķåçdi deräzädän täşķarigä ķarädi / Maşinä çiråķlär märcåni låvilläb yåtgän köçädän yelib bårärdi (KT, 121/26).

yelkä: omuz.

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ķoyib / Oyläyåtgänim yoķ arzu ķılyäpmän dedi Murodjon (KT, 115/27).

Nasibaning yürägi ķuvånçdän årziķib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä båş ķoydi (KT, 116/4).

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän ķuçmåķçi boldiyu ķoli låyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç ķaçån bunaķa ähvåldä (KT, 123/5).

İkki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çuķurçä päydå bolib yälängåyåķ tåvånläri bilän (KT, 124/5).

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änķıb turgän yelkäsigä båşini/ täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT, 126/3).

yelkäsini ķıs- omuz kaldırmak, bilmezmiş gibi davranmak.

Albättä Nasiba yelkäsini ķısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yåķmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimås ķıldi (KT, 115/15).

yer: 1. mekân, bölge.

Muåmälä ķılgänini nimä uçün bu yergä ålib kelib / bir åġız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT, 124/23).

2.bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan, mahal:

İkki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çuḳurçä päydå bolib yälängåyåḳ tåvånläri bilän (KT, 124/5).

3.gezinilen, ayakla basılan taban:

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdårdek / ḳars ḳurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT, 120/29).

Tutḳiçini siltäb åçib yubårdi şu åndäyåḳ içkärigä / tözån yåpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

Murodjon ḳålipni yergä ulåḳtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ḳadämçä yügürgändän keyin ḳattıḳ hätlädi (KT, 123/1).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ḳålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päḳ etgän tåvuş eşitildi (KT, 124/7).

Bolib ketäyåtgänini his etär ḳulåġı åstidä hämån / ḳålipning ärä çårä yergä päḳ päḳ urilgäni eşitilib turärdi (KT, 125/4).

yer yüzi: yeryüzü.

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT, 125/5).

yerdän çık- önemsiz , değersiz olan biri.

Şöppäyib üydä otirädi mänä håzir häm nimä yerdän çıḳḳanmi / uning ḫorligi keldi tağın dengiz emiş åydin keçälär emiş (KT, 118/7).

yet- yetişmek, erişmek, ulaşmak.

Mänä yetdik håzir / maşinä ġıyḳılläb tårmåz berdi Nasiba eşik (KT, 122/7).

yetärli: yeterli.

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä tağın nimä keräk / yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT, 118/5).

yetiş- yetişmek, erişmek.

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüräġingizni keng ḳıling deb yüpätdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT, 118/4).

yigirmä: yirmi sayısı.

Ḳız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / Küyåv tåmåndän häm äncä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/25).

Ätråfgä älänglädiyu yigirmä ḳadämçä näridägi / çiråḳḳa közi tüşdi yonğoḳ şåhigä kättäkån lampoçka (KT, 122/17).

yigit: yiğit.

Ķız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / küyåv tåmåndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT, 114/26).

Yubårdi Nasiba küyåv tåmåndän kelgän yigitlär åräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşķarigä çıķışgänidän (KT, 114/29).

yigit kişigä ķırķ hünär häm åz: Özbek atasözü; " er kişiye kırk hünerde az" yani oğlan çocukların her türlü işten anlaması gerektiğini, deneyimli, yetenekli olmalarını söyleniyor.

Ķaräb cilmäyib ķoydi / yigit kişigä ķırķ hünär häm åz şundäy dediyu (KT, 124/14).

yiġla- ağlamak.

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änķıb turgän yelkäsigä båşini/ täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT, 126/3).

yiġmä kärävåt: katlanabilir yatak.

Maşinä ortäsigä åķ çåyşäb yåpilgän yiġmä kärävåt örnätilgän ekän / Nasiba eşik åldidägi iḫçäm orindiķķa otirdi (KT, 121/11).

yıkıl- düşmek

Yärim keçädä burnidän tårtsä yıķılgüdek bolib bårişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT, 124/21).

yil: yıl, sene.

Köp yillärdän buyån advokat bolib işläydi / tåpgänini bittä ķızidän äyärmidi (KT, 116/23).

yok: yok, olumsuzluk ifade eden sözcük.

Şunaķa ķızıķ gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz ķönib hämmäning ķulfi dili åçilib ketdi / Ämmå Nasiba özgä ålämgä sirli ålämgä kirib ķålgäni yoķ (KT, 117/14).

Çıķa sålib uygä yügürärdi yoķ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ķılib keläd igän ådät çıķardi (KT, 113/13).

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini ķoyib / Oyläyåtgänim yoķ arzu ķılyäpmän dedi Murodjon (KT, 115/28).

Nimä ķılsin üyigä bårsinmi / cüdä yaḫşi boläd idä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoķ (KT, 118/12).

Ķavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / Håzir äyni vaķtidä ķaynånäsi yoķ birår yolini tosmäydi (KT, 118/20).

Doḫtir zähärginä ekän / ḫåtircäm boling közim uçib turgäni yoķ dedi ķåvåġini sålib (KT, 114/12).

Demäk ḳudä ekänmiz Murodjon külib ḳoydi / yoḳ u köp häm zähär emäs ekän Maşinadä şähär (KT, 115/6).

Yoḳ bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahånä ḳılgändäyåḳ (KT, 117/31).

Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä tağın nimä keräk / Yoḳ båşḳa gäp bår u kişi äyşini ḳılib yürädilär Nasiba (KT, 118/6).

Täşḳarigä çıḳdiyu üyigä bårålmäsligini däfätän tüşündi / Yoḳ dädäsi därråv sezädi bemähäldä bårgänidän tüşünädi (KT, 118/26).

Yoḳ İslom äkä buni äytgäni yoḳ / Ämmå (KT, 124/29).

Yoḳ endi ulär dengiz boyigä bårişmäydi / Åydin keçädä såhildä otirişmäydi (KT, 125/15).

Göyå yer yüzidä şundän båşḳa sädå yoḳdek şundän / båşḳa åhäng ḳurib ḳålgändek (KT, 125/5).

yoḳlig: yokluk.

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåḳmäsligi täyin edi / ävvälå Murodjonning åtäsi yoḳligi ḳız tåmångä unçälik (KT, 116/20).

yol: bir amaca ulaşmak için takip edilen seyir.

Keliş uçün şähär çetidägi ḫocälikkä ḳatnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälḳa yoldän ötgändän keyin duç (KT, 115/22).

Ḳavib tikilgän neylon ḫalätini yeçib ätläs köyläk kiydi / Håzir äyni vaḳtidä ḳaynånäsi yoḳ biråv yolini tosmäydi (KT, 118/20).

Häyåt öz yolidä dävåm etärdi / Murodjon här küni işgä åtlänädi (KT, 117/15).

Ḫävåtirgä tüşib ḳåldi änä Ḳoyliḳ båzårining därvåzäsi / näryåğı dälälär änä ḳåp ḳårångı dälä yoligä burilişdi (KT, 122/2).

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / Maşinä årḳasi bilän tisärilib bårä bårä kättä yolgä burildi (KT, 122/14).

İlib ḳoyilgän uning ätråfidä pärvånälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tåmånidä devåri (KT, 122/20).

yol yoläkäy: yol boyunca.

Nasiba bunaḳa päytdä käsälḫånägä kiriş ḳıyinligini bilärdi / yol yoläkäy ḳåråvulgä nimä bahånä ḳılişni oyläb bårdi (KT, 119/14).

yöläk: koridor.

U endi yöläk tåmån yürgän edi åḳ ḫalät kiygän nåtäniş / ḳız içkäridän yügürib çıḳdi (KT, 119/25).

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräķläb åçildi / Nasiba şu yåķķa ķaräb pildiräb keläyåtgän åķ ḫalätli päkänä (KT, 120/9).

yolgä tüş- yola koyulmak; gidilecek yere doğru yola çıkıp ilerlemek, yola düzülmek.

Beşinçi käsälḫånägä dedi Nasiba årķa orindiķķa otirib / ortä yåşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT, 119/12).

yubår- göndermek.

Yubårgän såvçilär dädäsigä yåķmäsligi täyin edi / ävvälå Murodjonning åtäsi yoķligi ķız tåmångä unçälik (KT, 116/19).

Maşinäni bir såätdän keyin yubårämän / maşinä årķasi bilän tisärilib bärä bärä kättä yolgä burildi (KT, 122/13).

yügür- hızlı gitmek, koşmak.

Çıķa sålib uygä yügürärdi yoķ keyinçälik tez tez keçikädigän / bäzän yärim keçä ķılib keländigän ådät çıķardi (KT, 113/13).

U endi yöläk tåmån yürgän edi åķ ḫalät kiygän nåtäniş / ķız içkäridän yügürib çıķdi (KT, 119/26).

Murodjon ķålipni yergä ulåķtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ķadämçä yügürgändän keyin ķattıķ hätlädi (KT, 123/1).

Murodjon ķålipni yergä ulåķtirgänçä şu tåmångä yügürdi / on ķadämçä yügürgändän keyin ķattıķ hätlädi (KT, 123/2).

Nasiba ortädä ärıķ bårligini endi idråk etdi / Murodjon yügürib kelib ķolini ålġä çözdi (KT, 123/4).

yügürgilä- koşuşturarak.

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä ķålipni / båyägi ġıştlär säfigä eltdi päķ etgän tåvuş eşitildi (KT, 124/7).

yum- yummak, kapamak.

Özining şuuri tinikläşdimi yånġåķ şåḫlärining şåvulläşi / eşitilä båşlädi u közlärini yumdi (KT, 125/10).

yumşåķ: dokunulduğunda veya üzerine basıldığında çukurlaşan, eski biçimini kaybeden, katı karşıtı.

Murodjon bugün tağın keç ķåldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästäk yumşåķ kreslodä (KT, 113/2).

yüpät- teselli etmek, avutmak, teskin etmek.

Murodjon uni yüpätdi /könglingiz toķ bölsin uyältirib ķoymäymän(KT, 116/33).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yürägingizni keng ḳıling deb yüpätdi / Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT, 118/3).

yür: yürümek.

Yüring dedi ḳandäydir såkin åvåzdä / maşinä bir såätdän keyin kelsä bitirib ḳoyäy (KT, 123/17).

U tez tez yürib därvåzä åldigä keldi bu ḫånädåndän / bir ümrgä çıḳıb ketäyåtgändek ḫorsinib eşikni åçdi (KT, 118/23).

Keyinginä kördi dåim ḫalätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibår bermägän ekän bu gäl yäräşiḳli kiyinib ålgän (KT, 114/31).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yürägingizni keng ḳıling deb yüpätdi / Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT, 118/3).

U endi yöläk tåmån yürgän edi åḳ ḫalät kiygän nåtäniş / ḳız içkäridän yügürib çıḳdi (KT, 119/25).

Ḳayåḳdä yürişlärini / bilämän ḫåhläsängiz åbårişim mumkin (KT, 120/25).

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdårdek / ḳars ḳurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT, 120/30).

Tez tez yürgänçä beriråḳdägi gumbäzdek låy åldigä keldi (KT, 123/31).

Änçä yürişdi İslom äkä hämån mıḳ etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib båräyåtgänini bilär (KT, 121/27).

yürä båşlä- yürümeye başlamak.

Nasiba håvligä tüşdi ḳandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin därvåzä tåmångä yürä båşlädi (KT, 121/2).

yüräği cizilläb ket- yüreği cız etmek; çok acımak, içi sızlamak.

Yüräği cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni ḳaynånäsigä sekin gäp åçgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/1).

yüräği gupilläb ur- kalbi küt küt atmak; korku ve heyecandan kalbi hızlı hızlı çarpmak.

Nasiba yüräği gupilläb urgänçä toḫtäb ḳåldi / håzir ḫuddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT, 119/23).

Nasiba yüräği gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi / Mengä ḳaräng ḳayåḳḳa ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT, 122/3).

Dengiz bolädi åy häm båşḳa bolädi tolḳınlär häm hättå Murod äkäsi häm / endi uning yüräği bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT, 125/20).

yüräkni keng kıl- gönlünü ferah tut.

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä båläm yüräginggizni keng ḳıling deb yüpätdi/ Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözġåri but (KT, 118/3).

yüräk: kalp, yürek.

Nasibaning yüragi ḳuvånçdän årziḳib ketdi / Şirin cilmäyib uning yelkäsigä båş ḳoydi (KT, 116/3).

Uning yånidä Murodjon bår u Murodjonning köksigä / båşini ḳoyib otirädi Murodjonning yüragi bir meyårdä (KT, 116/12).

yürib ket- gitmek, basıp gitmek.

Tuynukçä bårligini kördi / maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürib ketdi (KT, 121/20).

yüz: yüz, çehre.

Loḳ ḳılib otirär şiftdägi çiråḳning ḫırä yåruġıdä / yüzidägi ifådäni päyḳaş ḳıyin edi Nasiba beiḫtiyår (KT, 121/24).

yüzini bås- yüzünü yaslamak, bir yere dayanmak.

Nasibaning közläridän tirḳiräb yåş çıḳıb ketdi / u yånġåḳning ġädir budur tänäsigä/ yüzini båsgänçä ökräb yubårdi (KT, 125/30).

zags: Rusça заrс açılımı (за́писи а́ктов граждáнского состоя́ния) kısaltması; nüfüs kayıt bürosü.

Dilfuza Nasibaning cånäcån ortåġı şu ḳız turmuşgä / çıḳadigän boldiyu ZAGSdän ötiş märåsimigä (KT,114/22).

ḳız tåmån sälkäm yigirmä kişi bolib bårişdi / Küyåv tåmåndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyåvni (KT,114/26).

zaḫ änḳıb tur- nem kokusu gelen.

Nasiba keskin burildiyu erining låy yåpişgän zaḫ änḳıb turgän yelkäsigä båşini täşlägänçä unsiz yiġlär edi (KT,126/3).

zähär: zehir soğuk kalp.

Demäk ḳudä ekänmiz Murodcon külib ḳoydi / yoḳ u köp häm zähär emäs ekän Maşinadä şähär (KT,115/6).

zähärginä: zehir gibi.

Doḫtir zähärginä ekän / ḫåtircäm boling közim uçib turgäni yoḳ dedi ḳåvåġını sålib (KT,114/11).

zärär ḳılmäs: zarar etmez.

Mäyli men häm bilib ḳoysäm zärär ḳılmäs / Håvligä çıḳıb turing men håzir İslom äkä (KT,120/27

zimmäsigä ål - görev, sorumluluk almak.

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä åldi bir küni gäp åräsidä Murodconning / könglini åġritmäydigän ḳılib ḳıstirib ketdi (KT,116/27).

zir yügürib kål- telaş etmek; kaygılanıp sıkıntı duyarak ivmek, telaşlanmak.

Hä zir yügürib ḳålmäs ekänä oşändä bilädi säyåḳ / yüriş ḳanaḳa bolişini (KT,118/13).

zorġä: zorla, güçle.

Nasiba cüdä hicålätli ähvåldä ḳåldi / Şundåḳ ötib ketäyåtuvdim dedi åvåzi zorġä çıḳıb (KT,120/16).

zör: çok iyi, çok güzel, şahane.

Mendän årzu häväsläri köp emiş / esingizdämi Dilfuzaning toyi zör boluvdiä (KT,116/32).

zulmät karanlık

Nasiba ḳåp ḳårångi zulmätdä tupråḳ köçäning ḳåḳ ortäsidä / gäräng bolgäniçä turib ḳåldi vähimä içidä (KT,122/15).

zum: an, dakika.

Közläridä ehtirås yäşiringän tınıḳ çehräli ḳız ḳaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä såçini çaḳḳån turmäklädi (KT,118/18).

Oşä sözlär ḳulåġı åstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ḳåldi lekin şu åndäyåḳ båşḳa bir fikrdän köngli yårişib ketdi (KT,119/3).

zuvälä hamur pazısı.

Çönḳayib otirib åldidä låydän zuvälä yäsäb ḳålipgä urdi / ḳålipdän åtilib çıḳḳan låy pärçäläri (KT,124/1).

Yänä çönḳayib låy zuvälä ḳılä båşlädi / Nasiba mäydånçä ortäsidä hämån ḳaḳḳayib turärkän (KT,124/15).

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Özbek yazar Ötkir Hoşimov'un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ḳuyoş Tarozisi adlı hikayeleri öncelikle, Kiril harfli kaynak metni üzerinden transkripsiyonu yapılmıştır. Ardından bağlam sözlüğü oluşturulurken TEBDİZ (Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) projesinden yararlanarak hikâyelerde yer alan, söz varlığını oluşturan unsurlar işlevsel olarak anlamlandırılmıştır. Böylece hikâyelerde geçen ve birden çok anlama sahip sözcüklerin anlam farklılıkları ortaya koyulmuştur. Bağlam sözlüğü oluşturulurken alfabetik bir sıralama esas alınmıştır. Eserlerin söz varlığını oluşturan unsurlara ait genel sayısal verilere inceleme kısmında yer verilmiştir. Eserler sırasıyla incelenmiş ve farklı başlıklar altında sonçlandırma yapılmıştır, son olarak ise verileri karşılaştırılmıştır.

Hurkitilgan Tüş adlı Eserin Sonuç ve İncelenmesi

Hikaye toplam 6 sayfadan oluşmaktadır.

Hikâyede 226 ad 406 sıklıkla kullanılmıştır, çok kullanılan tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar *kättä: (13), bålä: (11), köz (9)'dir*. Çok anlamlı sözcük yapısından adlar toplamı 5 ve 26 sıklıkla kullanılmıştır. Çok anlamlı sözcük yapısından en çok kullanılan ad *bir: (15)* sözcüğüdür.

Söz öbeği yapısındaki adlar en fazla 3, en az 1 kere tekrarlanmıştır, toplam sayısı 39 ve sıklık sayısı 47'dir. En çok kullanılan söz öbeğinden ad ise *här kün: (3)'*dir.

Tek anlamlı sözcük yapısındaki 113 eylem 229 sıklıkla geçmiştir. En çok kullanılan tek anlamlı sözcük yapısındaki eylem *de -(13)'*dir.

Eserdeki çok anlamlı sözcük yapısındaki eylemlerin sayısı 3 ve 12 sıklıkla kullanılmıştır. Altı anlamı ile eserde 6 sıklıkla geçen çok anlamlı sözcük yapısından eylem ise *ḳıl-(6)*'dir.

Eserde geçen tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemlerin toplam sayısı 42 ve 44 sıklıkla geçmiştir. En çok kullanılan tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylem *ḳaräb ḳoy- (2)*'dir.

İncelediğimiz eserde deyimler 1 kere tekrarlanmıştır. 7 farklı deyim 7 yerde kullanılmıştır.

Eserde geçen ikilemeler sayısı 2 adettir onlar: *şåşä pişä: (1), yäkkäm dükkäm:(1)*'dir.

İncelediğimiz eserde argo sözcükler ’in sadece 2 adet olduğu tespit edilmiştir onlar: *sässiḳ:(8), buzuḳ: (2)’*dir, sıklık sayıları toplam 10’dir.

Uzun Keçalar adlı Eserin Sonuç ve İncelenmesi

Hikaye toplam 26 sayfadan oluşmaktadır

İncelediğimiz eserde, tek anlamlı sözcük yapısındaki 594 farklı ad, 1482 sıklıkta kullanılmıştır. En çok kullanılan ad ise *ḳız: (54)*’dir.

Sözcük yapısında olan çok anlamlı adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Toplam 28 çok anlamlı adlar 231 sıklıkla geçmiştir. Eserde beş anlamlı ad *ådäm: (16)* sıklıkla geçmiştir.

Söz öbeği yapısındaki 159 adlar 240 sıklıkla geçmiştir, en fazla 16, en az 1 kere tekrarlanmıştır. En çok kullanılan söz öbeği yapısındaki ad *yåzuvçi: (16)* sıklıkla geçmiştir.

Söz öbeği yapısından çok anlamlı kelimeler incelenen eserde sadece tek örnek bulunmuştur *yängilik: (2),* iki sıklıkla geçmiştir.

Tek anlamlı basit 213 eylemler 694 sıklıkla kullanılmıştır, en fazla 79, en az 1 kere tekrarlanmıştır. En çok tekrar edilen eylem *de- (79), yåz- (30), oylä- (28)’*dir.

Çok anlamlı sözcük yapısında 23 eylem tespit edilmiştir. Bu eylemlerin sıklıkları toplamı 147’dur. Çok anlamlı sözcük yapısındaki (birleşik eylem) eylemlerden uç farklı anlam ile sıklığı en fazla olan *kör- (20),* en fazla anlama sahip olan ise beş farklı anlamda kullanılan *çıḳ- (10)* eylemidir.

Eserde geçen tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemlerin toplam sayısı 221 ve 305 sıklıkla geçmiştir. En çok kullanılan tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemler şunlardır *bolib ḳål- (9), ḫäräkät ḳıl- (8), ḳaräb ḳoy- (8)* sıklıkla geçmiştir.

İncelediğimiz eserde çok anlamlı söz öbeği yapısından birleşik eylemler sadece bir tanesi tespit edilmiş *kirib ḳål- (2)* ve iki sıklıkla kullanılmıştır.

İncelediğimiz eserde deyimler en fazla 8, en az 1 kere tekrarlanmıştır. 83 farklı deyim 105 yerde kullanılmıştır ve en sık kullanılan deyimlerde şunlardır: *yaḫşi kör- (8), båşini ḳuyi sål- (4).*

Eserde geçen ikilemeler sayısı 11 ve 11 sıklıkla geçmiştir ve ikilemelerin hepsi aynı kelimenin tekrar edilmesiyle oluşmamıştır örneğin: *äks sädå: (1), årä çårä: (1), bårgän säyın: (1), egri bugri: (1), ḳåp ḳårä: (1), ḳariçmä ḳariç: (1).*

İncelediğimiz eserde argo sözcükler sadece tek bulunmuş ve bir sıklıkta kullanılmıştır: *dåvdir: (1).*

İncelediğimiz eserde en fazla 2, en az 1 kere tekrar eden yansıma sözcükler tespit edilmiştir onla. Toplamda 7 yansıma sözcükleri 8 sıklıkta kullanılmıştır.: *våy: (2), ġıyḳıllä- (1), håå: (1), ḳars: (1), şäpillä- (1), täḳıllät- (1), vuy: (1).*

Eserde konuşma dili ile yazılmış bazı sözcükler bulunmaktadır: *ḳanaḳaykin: (UK,62/10)- "< qanaqa +ekan" nasılmış* anlamında.

Ḳuyoş Tarozisi adlı Eserin Sonuç ve İncelenmesi

Hikaye toplam 15 sayfadan oluşmaktadır.

Tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar en fazla 19, en az 1 kere tekrarlanmıştır, tek anlamlı sözcük yapısındaki 418 farklı ad, 862 sıklıkta kullanılmıştır. En çok kullanılan tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar *nimä: (19), maşina: (17), toy: (16)*'dir.

Sözcük yapısında olan çok anlamlı adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Toplam 14 çok anlamlı adlar 105 sıklıkla kullanılmıştır. Eserde beş anlamlı ad *bir: (26)* sıklıkla geçmiştir.

Söz öbeği yapısındaki 90 adlar 127 sıklıkla geçmiştir, en fazla 6, en az 1 kere tekrarlanmıştır. En çok kullanılan söz öbeği yapısındaki ad *hämmäsi: (6)* sıklıkla geçmiştir.

Tek anlamlı sözcük yapısından eylemler en fazla 46, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Toplam 170 eylem, 397 sıklıkla kullanılmıştır, en çok tekrar edilen eylemlerde *bol- (46), otir- (14)'dir.*

Çok anlamlı sözcük yapısında 9 eylem tespit edilmiştir. Bu eylemlerin sıklıkları toplamı 94'dur. Çok anlamlı sözcük yapısındaki (birleşik eylem) eylemlerden iki farklı anlam ile sıklığı en fazla olan *de- (28),* en fazla anlama sahip olan ise beş farklı anlamda kullanılan *çıḳ- (15)* eylemidir.

Eserde geçen tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemlerin toplam sayısı 80 ve 84 sıklıkla geçmiştir. En çok kullanılan tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemler şunlardır *çıḳıb tur- (2), külib ḳoy- (2), pärvå ḳıl- (2),* sıklıkla geçmiştir.

İncelediğimiz eserde deyimler en fazla 3, en az 1 kere tekrarlanmıştır. 96 farklı deyim 104 yerde kullanılmıştır ve en sık kullanılan deyimlerde şunlardır*: bahånä ḳıl- (3), tili kälimägä kel- (2)*'dir.

İncelediğimiz eserde sadece 1 adet atasözü 1 kere tekrarlanmıştır: *yigit kişigä ḳırḳ hünär häm åz: (1).*

İncelediğimiz eserde geçen ikilemeler en fazla 4 en az 1 kere tekrarlanmıştır: *ärzu häväs: (4), tez tez: (4), ġädir budur: (2), toplamda 13 ikileme* 22 sıklıkta kullanılmıştır.

Metinde sadece iki argo sözcüğü kullanılmıştır ve incelenmiştir onlar: *kök köz: (1), päk päkänä: (1).*

İncelediğimiz eserde geçen yansıma sözcükler en fazla 4 en az 1 kere tekrarlanmıştır: *şåvullä- (4), ġıyḳıllä- (2)* bazı örneklerdir. Toplamda 11 Yansıma sözcük 16 sıklıkta kullanılmıştır.

Hurkitilgan Tuş, Uzun Keçalar, Ḳuyoş Tarozisi Eserlerinde İncelenen Ögeler

Tablo 30. *İncelenen Ögeler*

İncelenen Ögeler	Hurkitilgan Tuş		Uzun Keçalar		Ḳuyoş Tarozisi	
	Sözlük Sayıları	Sıklık Sayıları	Sözlük Sayıları	Sıklık Sayıları	Sözlük Sayıları	Sıklık Sayıları
Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar	226	406	594	1482	418	862
Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar	5	26	28	231	14	105
Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	39	47	159	240	90	127
Çok Anlamlı Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	—		1	1	—	
Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler	113	229	213	694	170	397

Tablo 31. *(devamı) İncelenen Ögeler*

Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler	3	12	23	147	9	94
Söz Öbeği Yapısındaki Eylemler	42	44	221	305	80	84
Çok Anlamlı Söz Öbeği Yapısındaki Eylemler	—		1	2	—	
Deyimler	7	7	83	105	96	104
Atasözü	—		—		1	1
İkilemeler	2	2	11	11	13	22
Argo Sözcükler	2	10	1	1	2	2
Yansıma Sözcükler	—		7	8	11	16
Toplam	439	783	1343	3227	904	1814

Tablo 32. *Tüm Eserlerin Sözlük Verileri.*

Eser Adı	Sözlük Sayıları	Sıklık Sayıları
Hurkitilgan Tuş	439	783
Uzun Keçalar	1343	3227
Ḳuyoş Tarozisi	904	1814
Toplam	2686	5824

Sonuç olarak şunu belirtmeliyiz ki bu eserler üzerinde çalışırken çeşitli sözlükler kullanılmıştır. Anlam bakımından anlamı bulunmayan herhangi bir kelime ile karşılaşılmamıştır sadece günlük kullanımda sık olmayan bazı sözcükler tespit edilmiştir örneğin:

Hurkitilgan Tuş

bärgäk: söğüt ağacı dalından yapılan saç tokası, ilkbaharda söğüt ağacında yapraklarını yeni açmış dallardan yapılan toka. (HT, 29/10).

çiyduḫobä: kadife; çizgili kadife kumaş (HT,29/3).

däråz: yüksek, uzun boylu. (HT,30/15). (HT,30/22).

mäşåk: başak, arpa, buğday, yulaf gibi ekinlerin taneleri taşıyan kılçıklı başı. (HT,32/22), (HT,32/21).

puştä: karık; boş alan; bahçe sulamak için açılmış küçük ark, 2.bu arklar arasında kalan, sebze ekili toprak parçası. (HT, 33/2), (HT, 33/26).

Uzun Keçalar

härräk: bank (UK,70/15), (UK,70/17).

iyäg: çene (UK,71/25). (UK,72/9).

şikästä: üzgün, durgun. (UK,65/6).

şådä: dize, sıra, demet. (UK,62/31).

tälķın: vaaz, yorum (UK,65/11), (UK,65/17), (UK,65/23).

yäkkäş: her zaman her an yalnız olmak. (UK,65/21).

zälvår: hantalı, masif. (UK,58/15).

Ķuyoş Tarozisi

däfätän: 1. birdenbire, 2. en başta, ilk önce (KT,118/25).

peştåk: yüksekte bulunan tavan (KT,118/21).

tämädä: konuşmacı; düğün, ziyafet vs gibi programlarda söz söyleyen konuşan kimse. (KT, 117/12).

åynäbänd: ayna ile çevrilmiş, aynalı. (KT,119/21).

Yukarıda bahsi geçen bu sözcükler Özbek Türkçesinde günlük kullanımda yaygın kullanımda olmayan sözcüklerdir. Bu çalışmada Ötkir Hoşimov'un "Sevgi Ķissaları" (Sevgi Kıssaları) adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Ķuyoş Tarozisi adlı eserlerin bağlam sözlüğü oluşturulmuş ve ayrı ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Sonuç itibariyle 2686 farklı unsur 5824 sıklıkla geçtiği tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

A., A. (2002). Özbek Xalqi Etnogenez Va Etnik Tarixining Ba'zi Bir Nazariy va İlmiy Metodologik Asoslari. *Özbekiston Tarixi Jurnali*, 2(4) 55.

Abdurahmonov G. R. A. (1982). *Qadimgi Türkiy Til,* Taşkent: Oqıtuvçi Neşriyati.

Açık, F. (2007). *Özbek Edebiyatı.* Ankara: Alp Yayınevi.

Akalın, Ş. H. (2011). *Türkçe Sözlük (11. Baskı B.)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksan, D. (2000). *Türkçenin Sözvarlığı.* Ankara: Engin.

Aktunç, H. (1990). *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü: Tanıklarıyla,* Afa.

Alan, N. (2019)). *Adlar. Türkiye Türkçesi I Sözcük Türleri.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Aliyev, A.Karim, N. (1992). *Özbek Tili Ma'lumotnomasi.* Toshkent: Nur Yayınevi.

Amanova,L.(2014). *Turkiye Turkçesındekı Deyim ve Atasözlerin Özbek Türkçesine Aktarma Problemı*. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, *(183),* 167-177.

Audiobook.Uz. (2021, Mayıs 28). Https:/Audiobook.Uz/Blogs/News/Frazeologik-İboralar-Va-Ularga-Misollar Adresinden Alındı.

Ayverdi, İ. (2011). *Kubbealtı Lügati, "Misali Büyük Türkçe Sözlük" (2. Baskı.)* İstanbul: Biltur Basım Yayın Ve Hizmet A.Ş.

Baş, B. (2011). *Söz Varlığı İle İlgili Çalışmalarda Kullanılacak Ölçütler.* Türklük Bilimi Araştırmaları, *16*(29), 27-61.

Bayram, A. (2019, Kasım). (*Türkmen Şairi Kerim Gurbannepesov'un Acı Günler Süyci Günler Adlı Eserinin Bağlam Sözlüğünün Oluşturulması*.), Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Boz, E. (2006). *"Sözlük Ve Sözlükçülük Sorunları, Tartışmalar Ve Öneriler"* Türkçenin Çağdaş Sorunları.

Coşkun, V. (2000). *Özbek Türkçesi Grameri (752).* Ankara: Türk Dil Kurumu.

Er, M. (2019).(*Orhun Abideleri'ndeki Kelimelerin Ses Ve Anlam Bakımından Özbek Türkçesi İle Karşılaştırılması.)* Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

İmamova, H. (2010). T*ürkiye Türkçesi İle Özbek Türkçesinde Nezaket Anlamı Taşıyan Seslenmeler*. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, *17*(42), 1-10.

İstanbulbear.(2021, Mayıs). Https://Uz.İstanbulbear.Org/Tselnoe-Slovosochetanie-Primeryi-Predlojeniya-S-Tselnyimi-Slovosochetaniyami-18347 Adresinden.

K., S. (2001). *Özbek Xalqining Shakllanish Jarayoni*. *(3)* 19.

Karaman, A. (2021). *Özbek Türkçesi. Çağdaş Türk Lehçeleri I* (S.147-217). İçinde Ankara: Gazi Kitabevi.

Kenzhalin, K. (2017). *Türk Dünyasında Deyim Bilimi Çalışmaları* Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi,*(43)*, 107-124.

Merhan, A. (2007). *Yazılı Özbek Edebiyatı.* Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi *31*(2),157-170.

Omorov, T.Y. (Tarih Yok), (*Kırgız Şecerelerine Göre Türk Boyları) (Doctoral Dissertation).* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih, Ankara

Onan, B. V. (2014). *Türkçe Deyimlerde Dil Farkındalığı Ve İşlevsel Dil Kullanımı.* A*na Dili Eğitimi Dergisi, 2* (1), 1-22.

Özbek, E. (2015). *Türkiye'de" Söz Varlığı" Çalışmaları Ve Bunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme.* Akademik Kaynak, *3*(5), 23-38.

Rıdvan, Ö. (2007). *"Özbek Türkçesi" Türk Lehçeleri Grameri.* (A. B. Ercilasun, Dü.) Ankara: Akçağ Yayınları.

Şahan, K. (2020). *Ömer Asım Aksoy'un Atasözleri Sözlüğü Bağlamında "Anlama" Nın Kavram Alanı Üzerine,* Gaziantep University Journal Of Social Sciences, *19*(3), 738-750.

Şenödeyici, Ö. (2011). (*Naili Divanı Sözlüğü Bağlamlı Dizin Ve İşlevsel Sözlük)*. Gazi (Basılmış Doktora Tezi.)Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tekin, T. (1978). *Türk Dilleri Ailesi: (The Family Of Turkk Languages),*Türk Dili, Sayı *318:* 173-183.

Tuncer,E.(2016). *Sükkeri Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin Ve İşlevsel Sözlük).* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Üşenmez , E. (2011). *Türkmen-Özbek Ortak Edebi Muhiti Olarak Harezim-Köhne Ürgenç.* Türk Dünyası Araştırmaları, *195*, 69- 78.

Valihöcayev, B. (1993). *Özbek Edebiyatışunasligi Tarihi.* Taşkent.

Vardar, B. (1980). *Dilbilim Ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü.* Ankara:Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yakubovskiy , A. (1941). *Özbek Xalqining Yuzaga Kelishi Masalasi Haqida.* Toshkent.

Yavuz, E. (2018). *Özbek Türkçesi-Türkiye Türkçesi Arasındaki Aktarım Ve Çeviri Yazı Problemleri,* Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,*61* 215-253.

Yılter, S. &. (2021). *Türk Edebiyatının Bağlamlı Dizinleri Ve İşlevsel Sözlüğü Sistemi (Tebdiz).* Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, *66* 36-47.

Yoldaşev, İ. Öztürk, T. & Yüksel, Ö. (1998). *Özbek Türk Ata Sözleri Ve Deyimler.* Taşkent : Öz-Silm.

Yuldashev,M.(2011).*"Özbekistan'daki Sözlük Çalışmaları Hakkında Bir Değerlendirme".* Dil ve Eebiyat *04*, 251-258.

Yusuf, B. Ve Tulum, M. M. (1994). *Özbekistan Türkçesi - Türkiye Türkçesi, Türkiye Türkçesi - Özbekistan Türkçesi Sözlük*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.